

JLARUS

วารสารศิลปศาสตร์ราชมนกคลสุวรรณภูมิ

Journal of Liberal Art of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-ISSN: 2730-1982

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2568

Vol.7 No.2 May - August 2025

คณะศิลปศาสตร์
Faculty of Liberal Arts **RUS**

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

Journal of Liberal Art of Rajamangala University
of Technology Suvarnabhumi

E-ISSN: 2730-1982

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2568)
Vol.7 No.2 (May- August 2025)

วัตถุประสงค์

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 5 ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 1 (TCI ฐาน 1) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2572 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาด้านสังคมศาสตร์ ในมิติสังคมศาสตร์ทั่วไป ภาษาและภาษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์วิทยาศาสตร์กายภาพ (ภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม สังคมสิ่งแวดล้อม ภูมิประวัติศาสตร์) จิตวิทยา การศึกษา ธุรกิจ การจัดการและการบัญชี การจัดการการท่องเที่ยว สันทนาการ และการบริการ ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทรรศน์หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

คณะกรรมการอำนวยการ

1. อาจารย์ ดร. สัมพันธ์ สุโกใส	คณบดีคณะศิลปศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชารนี นวสนธิ์	รองคณบดีด้านบริหารและพัฒนาระบบ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	รองคณบดีด้านวิชาการและวิจัย

คณะกรรมการอำนวยการ (ต่อ)

4. อาจารย์นันทิ เพชรบุรี	รองคณบดีด้านพัฒนานักศึกษา
5. อาจารย์ ว่าที่ร้อยโท ธวัชชัย สิงห์สุภา	รองคณบดีประจำศูนย์นันทบุรี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	รองคณบดีประจำศูนย์สุพรรณบุรี
7. นางสาวมลฤดี ทับพรม	หัวหน้าสำนักงานคณบดี
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	บรรณาธิการ
9. อาจารย์ชนิตาภา กระแจะจันทร์	กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

กองบรรณาธิการ

1. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมมสุโข, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พลอากาศตรี ดร.นภัทร์ แก้วนาค	วิทยาลัยการทัพอากาศ กองทัพอากาศ
3. ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
9. รองศาสตราจารย์สายหยุด อุไรสกุล	ข้าราชการบำนาญ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน	สมาคมวิจัยแห่งประเทศไทย
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิษฎา ศรีเครือดัง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภูมิ ปองเสียม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ธนู ทดแทนคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริณุต ไชยนิชัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ออมวจิ พิบูลย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษภา ผาทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
20. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
21. อาจารย์วาสนา มะลินิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
22. อาจารย์ชนิตาภา กระแจะจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

กองบรรณาธิการ (ต่อ)

23. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
24. Miss Lindsay Mayo Fincher	Texas Tech University

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

1. นายเอกชัย นาคณอม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ฌมมสุทฺโธ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พลอากาศตรี ดร.นภัทร์ แก้วนาค	ข้าราชการเกษียณอายุ
3. นาวาอากาศหญิง ดร.อุษา โพนทอง	กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม
4. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกโธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
7. ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
8. รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา	มหาวิทยาลัยพะเยา
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
14. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ธิตินุฒิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
18. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
19. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
20. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัช ด้วงทองคำ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
21. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
22. รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
23. รองศาสตราจารย์ สายหยุด อุไรสกุล	ข้าราชการเกษียณอายุ
24. พันเอกปรีดา บุญอำพล	กองบัญชาการกองทัพไทย
25. นาวาอากาศโท กิจจา พงศ์ไพศาล	สำนักข่าวกอง กรมการทหารอากาศ
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิษฎา ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (ต่อ)

28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัสกรดี กัลยาณมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน	สมาคมวิจัยแห่งประเทศไทย
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิตูภูมิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญต์ แสงโชติ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษภา ผาทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร จันทรเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล คำเขียน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมชัย หนกหลัง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงจันทร์ สิ้นโพธิ์	ข้าราชการเกษียณอายุ
37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.จิตติมา พักเพียง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
38. อาจารย์ ดร.ปรีชัย ดาวอุดม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
39. อาจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
40. อาจารย์ ดร.เกรียงไกร เจียรประดิษฐ์	สำนักงานตรวจการแผ่นดิน
41. อาจารย์ ดร.ณัฐนรี สมิตร	วิทยาลัยดุสิตธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล จิตวิรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.อ. ดร.ธนู ทดแทนคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาตินันท์ บุญมี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ภาคิฉาย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ สำราญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิภา วิริยา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภูมิ ปองเสงี่ยม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต. ดร.ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลารักษ์ ไชโย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธารณี นวสันธิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจพร เชื้อผึ้ง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธยา รัตนศักดิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน (ต่อ)

18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญต์ ไชยนิษฐ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรพัชร เสาธงทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ เอ็มอักษร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาปกรณ์ ทองคำนุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรภรณ์ เถรวัตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบัติ ศิริจันดา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา ปุระชาติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์แจ่มจันทร์ บุญโญปกรณ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี เผือกฟัก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จกกเมธ พวงทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อจรรักษ์ ชื่อดตรง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรกวี ชื่อดตรง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กังสดาล ญาณจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ จิราตลชนกฤต	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธาริดา สกุลรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
33. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
34. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
35. อาจารย์ ดร.อุทุมพร เรืองฤทธิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
36. อาจารย์วาสนา มะลิโน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
37. อาจารย์ชนิดาภา กระแจะจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
38. อาจารย์ณัฐวุฒิ เอี่ยมเนตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

กลั่นกรองคุณภาพบทความ

1. พลอากาศตรี ดร.นภัทร์ แก้วนาค
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข
4. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

ดูแลระบบและการประสานงาน

1. อาจารย์ชนิดาภา กระแจะจันทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ออมวจี พิบูลย์
3. นายจิระวุฒิ สารธรรม
4. นายเอกชัย นาคณอม

จัดทำรูปแบบบทความ

1. อาจารย์มนพัฒน์ บุญยะบุรณ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริณุต ไชยนิชัย
3. อาจารย์จริณธรณ์ ศิริเมธินวงศ์
4. อาจารย์ดจดาว เจริญผล
5. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล

ตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร (ภาษาอังกฤษ)

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กังสดาล ญาณจันทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จกกเมธ พวงทอง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ออมวจี พิบูลย์
4. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก

ตรวจรูปแบบและพิสูจน์อักษร (ภาษาไทย)

1. อาจารย์นันทิ เพชรบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบัติ ศิริจินดา
3. อาจารย์จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์
4. อาจารย์วิเชษฐชาย กมลสัจจะ
5. อาจารย์ชาสินี สำราญอินทร์

จัดทำรูปเล่มวารสาร

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภูมิ ปองเสงี่ยม
3. อาจารย์กันตวีร์ เวียงสีมา
4. อาจารย์วาสนา มะลินิล
5. นายจิระวุฒิ สารธรรม

การเผยแพร่บทความวารสารและการลงระบบ Fast Track

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล
2. อาจารย์มนพัฒน์ บุญยะบุรณ
3. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ออมวจี พิบูลย์
5. อาจารย์ชนิตาภา กระแจะจันทร์

ออกแบบปก : อาจารย์กัณฑ์วีร์ เวียงสีมา และนายจิระวุฒิ สารธรรม

เจ้าของ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
เลขที่ 60 หมู่ 3 ถนนสายเอเชีย (กรุงเทพฯ-นครสวรรค์) ตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทร. 035-709208, โทรสาร. 035-709208 <http://www.arts.rmutsb.ac.th>

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 5 ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 1 (TCI ฐาน 1) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2572 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทางด้านสังคมศาสตร์ ในมิติสังคมศาสตร์ทั่วไป ภาษาและภาษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์วิทยาศาสตร์กายภาพ (ภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม สังคมสิ่งแวดล้อม ภูมิประวัติศาสตร์) จิตวิทยา การศึกษา ธุรกิจ การจัดการและการบัญชี การจัดการการท่องเที่ยว สันทนาการ และการบริการ

วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ จัดทำขึ้นปีละ 3 ฉบับ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 20 ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2568) บทความที่ดีพิมพ์ในฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ และได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind Peer Review)

อนึ่ง ความคิดเห็นจากบทความวิชาการหรือรายงานการวิจัยแต่ละเรื่องที่น่าสนใจในวารสารฉบับนี้ เป็นความเห็นจากผู้เขียนหรือผู้วิจัย กองบรรณาธิการมีหน้าที่จัดพิมพ์และเผยแพร่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการแก่สังคมเท่านั้น

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบุคลากรทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการตลอดจนผู้สนใจโดยทั่วไป จะได้รับสาระประโยชน์จากวารสารฉบับนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข
บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)

บทความวิจัย : Research Article

■ การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา	1
THE PERSONALITY DEVELOPMENT OF LOCAL ENTREPRENEURS IN BAN LAMPHEE COMMUNITY, PHANG NGA PROVINCE ธรรมณัญ คงสวัสดิ์	
■ การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	16
THE NEEDS ASSESSMENT FOR ENGLISH WRITING COMPETENCY OF STUDENTS IN DEPARTMENT OF EDUCATION AT PHRANAKHON SI AYUTTHAYA RAJABHAT UNIVERSITY นฤมล ตันติชาติ และวันวิสาข์ มาสุตร์	
■ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าว ในเขตจังหวัด พระนครศรีอยุธยา	32
FACTORS INFLUENCING JOB HAPPINESS AMONG MIGRANT WORKERS IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE วสุมา เลดดา และลัดดาวัลย์ สำราญ	
■ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัท เทijin (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ	46
FACTORS INFLUENCING THE WORK PERFORMANCE OF EMPLOYEES AT TEIJIN (THAILAND) IN THE TEXTILE INDUSTRIES SECTOR อภิวุฒิ เทศกาล และลัดดาวัลย์ สำราญ	
■ ความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลนคร ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565	58
FISCAL AUTONOMY IN THE REVENUE COLLECTION OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS: A CASE STUDY OF CITY MUNICIPALITIES อัยรวี วีระพันธ์พงศ์ และจินดา อารังอาจริยกุล	

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาศาखाวิชา 72
เทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิ
FACTORS AFFECTING GRADUATION OF GRADUATION SUCCESS
GRADUATE OF RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
SUARNABHUMI
รัตนาภรณ์ จันทรา ภูซึก สติยพงษ์ และกฤตย์ดนัย ธารรัตน์สุวรรณ
- อิทธิพลของแรงจูงใจ และการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อความภักดี 87
ของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม
THE INFLUENCE OF MOTIVATION AND PERCEPTIONS ON CULTURAL
TOURISM ON TOURIST LOYALTY IN TOURIST ATTRACTIONS
IN SAMUT SONGKHRAM
ร่มเกล้า ศิลธรรม
- FROM CULTURAL GENES TO SMART LIGHTING DESIGN: MODERN 101
TRANSLATION OF COMMERCIAL LANTERNS FROM THE SONG
DYNASTY
Lu Guangpu and Lu Haifeng
- การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความและการเขียนเรื่องตาม 119
จินตนาการ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ร่วมกับเทคนิค
SQ6R ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION AND IMAGINATIVE
WRITING ABILITIES THROUGH A LEARNING ACTIVITY SET FOR
READING AND WRITING IN THAI COMBINED WITH THE SQ6R
TECHNIQUE USING MIXED-GRADE CLASSROOM MANAGEMENT
FOR GRADE 3 AND GRADE 4 STUDENTS
วรารุธ มาลาพุด และดนิตา ดวงวิไล
- การพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิด 132
สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการ
เรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts
THE DEVELOPMENT OF READING AND WRITING SKILLS IN SPELLING
IRREGULAR WORDS AND CREATIVE THINKING SKILLS OF SECOND
GRADE STUDENTS USING BRAIN-BASED LEARNING COMBINED WITH
ARTS AND CRAFTS ACTIVITIES
ณัฐนันท์ รักษาพงษ์ และดนิตา ดวงวิไล

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- ความเชื่อมโยงระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รายได้ พลังงาน สิ่งแวดล้อม และนโยบายการคลัง ภายใต้การกำกับดูแลสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน: หลักฐานเชิงประจักษ์จากหกเขตเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออก 147
THE FDI-INCOME-ENERGY-ENVIRONMENT NEXUS AND FISCAL POLICY UNDER CARBON NEUTRALITY REGULATION: EVIDENCE FROM SIX EAST ASIAN ECONOMIES
สรวิษฐา สีนหมี, นิโรจน์ สีนณรงค์, เก นันทะเสน, วราภรณ์ นันทะเสน, และธนากร แสนสาร
- การศึกษาความไม่เท่าเทียมทางเพศในหนังสือยายแม่ออนซอนหยิง 162
GENDER INEQUALITY IN THE BOOK “YAIMAO WON SON YING”
อภิญญาภัค แซ่ภู และจอมขวัญ สุทธินนท์
- แนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอลระดับมัธยมศึกษา 175
โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
FOOD GUIDELINES FOR HIGH SCHOOL VOLLEYBALL PLAYERS IN THE DEMONSTRATION SCHOOL UNDER THE MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE, RESEARCH AND INNOVATION
ศิริชัย มีสง่า, จุฑามาศ พิธีพัชระ และจักรกฤษณ์ ทองคำ
- การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก 189
CONFIRMATORY FACTOR ANALYSIS OF THAI TOURIST’S DEMAND FOR ADVENTURE TOURISM IN NAKHON NAYOK PROVINCE
ณัฐธิดาภรณ์ ปิงแก้ว, วัฒนา ทนงค์แพ่ง, พิมอร แก้วแดง, รัตชพงษ์ เขียวพันธ์ และวรรณยา เอลยปราษฎ์
- ประเภทและหมวดหมู่ความหมายของคำลักษณนามภาษาไทย: การศึกษา 204
แนววรรณศาสตร์ปริชาน
TYPES AND SEMANTIC CATEGORIES OF TAI PHUAN CLASSIFIERS: A STUDY IN COGNITIVE SEMANTICS
อุษณา อารี และอัญชลี วงศ์วัฒนา
- แนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทยสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 218
BEST PRACTICE FOR DRIVING THAI UNIVERSITIES TOWARDS THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
ดาวรุ่ง วชิรินทร์รัตน์, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ วรรณวิศา สืบบุญธรรม คล้ายจำแลง และมีชัย ออสุวรรณ

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- การวิจัยและพัฒนากรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมและ
ศิลปะพื้นบ้านที่สอดคล้องกับพันธกิจสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์
องค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
(UNESCO)

RESEARCH AND DEVELOPMENT OF THE SUKHOTHAI CREATIVE CITY
CURRICULUM FRAMEWORK FOR HANDICRAFTS AND FOLK ARTS
IN ALIGNMENT WITH THE MISSION OF MEMBERS OF THE CREATIVE
CITY NETWORK ORGANIZATION FOR EDUCATION UNITED NATIONS
SCIENCE AND CULTURE (UNESCO)

กรณ์ย์พล วิวรรณมงคล, พรชัย หนูแก้ว, ศุภลักษณ์ สัตย์เพริศพราย,
ชูวิทย์ กมฺุทธวิไชย, ระย้า คงขาว และธีรพงศ์ จุลสายพันธ์

232
- การยอมรับนวัตกรรม และส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อ
การตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขต
อุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

THE INFLUENCE OF INNOVATION ADOPTION AND MARKETING MIX
ON THE PURCHASE DECISION OF ELECTRIC VEHICLES AMONG
CONSUMERS IN THE EASTERN SEABOARD INDUSTRIAL AREA,
RAYONG PROVINCE

นพดล รถทอง และอัมภินี ลาบสมบูรณ์ดี

246
- การสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าผ่านประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรม
ตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟน

BUILDING BRAND EVANGELISM THROUGH BRAND EXPERIENCE
AND BRAND INNOVATION AMONG MILLENNIAL CONSUMERS IN
THE SMARTPHONE BUSINESS

ชลธิดา แสวานี, อลิษา เกษทองมา และอารีรัตน์ เชื้อบุญเกิด โนน

260
- กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้และส่งเสริมการมีส่วน
ร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

EXPERIENTIAL LEARNING ACTIVITIES TO ENHANCE KNOWLEDGE AND
FOSTER PARTICIPATION IN PRESERVING THONG DESSERT WISDOM IN
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

วิเชษฐชาย กมลสัจจะ, นัทธี เพชรบุรี และชาลิณี สำราญอินทร์

276

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- ผลการใช้เกมโมไบล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 291
THE RESULTS OF USING GAMES ON MOBILE APPLICATION TO
ENHANCE CRITICAL THINKING OF SECONDARY STUDENTS UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PHRANAKHON
SI AYUTTHAYA
จิราภรณ์ มีสง่า, ชนกานต์ ขาวสำลี และศิริพล แสนบุญส่ง
- THE IDEAL OF TEACHING: A TWENTY-YEAR REVIEW AND 304
OUTLOOK ON “HIGHER EDUCATION DANCE” INSTRUCTION
Xu Chenglong
- แนวทางการพัฒนาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการในการใช้เทคโนโลยี 317
ระบบขายหน้าร้านของธุรกิจร้านอาหารขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
ในกรุงเทพมหานคร
GUIDELINE FOR DEVELOPING THE POTENTIAL OF OPERATIONS STAFF
TO USE POINT OF SALE TECHNOLOGY IN SMALL AND MEDIUM-SIZED
RESTAURANT BUSINESSES (SMES) IN BANGKOK
รักษนก ศรีโหมงาม และณัฐนรี สมิตร์
- INSTRUCTIONAL DESIGN USING EXPERIENTIAL LEARNING THEORY 332
TO ENHANCE ART TEACHING COMPETENCY OF UNDERGRADUATE
STUDENTS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION PROGRAM IN
CHINA
Hongyi Chen
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงาน 344
สังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต
FACTORS INFLUENCING THE DIGITAL TRANSFORMATION OF
AGENCIES UNDER THE EXCISE DEPARTMENT REGION 1, EXCISE
DEPARTMENT
ธนเดช เนระมิตร และปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	I
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย	XI
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ/พิเศษ/ปริทรรศน์/ปกิณกะ	XXI
กระบวนการพิจารณาบทความ	XXVII

การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่น ของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา

THE PERSONALITY DEVELOPMENT OF LOCAL ENTREPRENEURS IN BAN LAMPHEE COMMUNITY, PHANG NGA PROVINCE

ธรรมบุญ คงสวัสดิ์

Tammanoon Kongsawat

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Phuket Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: tammanoon.k@pkru.ac.th

Received December 13, 2024; Revised April 10, 2025; Accepted April 17, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา ครั้งนี้เพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การเป็นผู้ประกอบการท้องถิ่นและบุคลิกภาพท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา ตลอดจนเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือของการศึกษาเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 4 กลุ่มที่มีความเกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน ทำการตรวจสอบสามเส้า (ด้านข้อมูล) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า บุคลิกภาพทางกายของผู้ประกอบการท้องถิ่นชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความประทับใจในครั้งแรกที่ได้พบเจอนอกจากการดูแลตนเองแล้ว เรื่องการแต่งกายและความสะอาดก็ควรตรวจสอบตนเองให้มีความพร้อม ทั้งนี้ความสำคัญเกี่ยวกับภาษาและกิริยาท่าทาง ได้แก่ มารยาท ท่าทาง การสำรวม การสื่อสาร ล้วนเป็นพฤติกรรมการแสดงออกถึงบุคลิกภาพทั้งสิ้น ในส่วนแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญ และร่วมกันกำหนดการพัฒนาบุคลิกภาพ ให้มีความสอดคล้องกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี สร้างความประทับใจให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลให้ผู้มาเยือนกลับมาเที่ยวซ้ำอีกครั้ง และเกิดการบอกต่อ ทำให้เกิดรายได้ต่อชุมชนเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนในภาพรวม

คำสำคัญ: การพัฒนา, บุคลิกภาพ, ผู้ประกอบการท้องถิ่น, จังหวัดพังงา

Abstract

This research studied on the personality development of local entrepreneurs in Ban Lamphee community, Phang Nga province in order to enhance the efficiency and effectiveness of understanding local entrepreneurs in this area. The objectives were to analyze local entrepreneurship and the unique personality traits of entrepreneurs in the Ban Lamphee community, as well as to propose guidelines for

personality development tailored to their specific needs. The study employed qualitative research methods, utilizing in-depth interviews as the primary data collection tool. Data were gathered from four groups of key informants, involving a total of 12 participants. A triangular examination focusing on multiple perspectives and content analysis was conducted to ensure the reliability and depth of the findings.

The results revealed that physical appearance and personality were significant factors influencing the first impression of local entrepreneurs. These include attention to self-care, dressing, and cleanliness, all of which contribute to creating a positive image. Beyond physical attributes, the importance of language use, etiquette, manners, posture, composure, and effective communication were identified as critical components of personality that can impact interactions with visitor guidelines for personality development emphasize aligning self-improvement efforts with strategies to create a positive and lasting impression on visitors. These strategies include workshops and training sessions that focus on grooming, communication skills, and cultural sensitivity. This alignment not only enhances visitor satisfaction but also fosters repeat visits and positive word-of-mouth promotion. Ultimately, these efforts generate income for the community, strengthening its overall economic resilience. By focusing on personality development, the Ban Lamphee community can create a sustainable model for local entrepreneurial success.

Keyword: Development, Personality, Local Entrepreneurs

บทนำ

ในช่วงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) รัฐบาลไทยมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) โดยใช้แนวคิดการต่อยอดอดีตจากกรากเหง้าทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อยกระดับศักยภาพประเทศในหลายมิติ (หทัย โปวานนท์ และอรนนท์ กลั่นทปฺระ, 2566) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 8 คือการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องและยั่งยืน รวมถึงการส่งเสริมกิจกรรมที่สนับสนุนการผลิตและการสร้างงานที่เหมาะสมกับการเป็นผู้ประกอบการ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Arora & Mishra, 2019) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจไทยที่มีบทบาทในการสร้างงานและรายได้ จึงมีการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะให้กับผู้ประกอบการ (ศิริโรจน์ ภาคสุวรรณ, 2563) การวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ SMEs พบว่า ศาสตราจารย์ ดร. ไมเคิล เฟรเซอร์ ได้ร่วมศึกษากับนักวิจัยอื่นๆ ในการศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ โดยนำเสนอแบบจำลองความสำเร็จในการประกอบการที่ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ, บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ, ภูมิความรู้ความชำนาญ, และสภาพแวดล้อมของธุรกิจ (Frese et al., 2002) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสำเร็จขึ้นอยู่กับทั้งปัจจัยภายในและภายนอกของ

ผู้ประกอบการ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่สะท้อนความสามารถของมนุษย์ โดยเฉพาะบุคลิกภาพของผู้ประกอบการที่มีความสำคัญต่อการให้บริการและการจัดจำหน่ายสินค้าที่เหมาะสม (McCrae & Costa, 1997) บุคลิกภาพที่ดีสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในด้านการบริการ และสร้างความประทับใจให้ลูกค้า นำไปสู่การจดจำและการกลับมาใช้บริการอีกครั้ง (Barrick & Mount, 1991) สำหรับผู้ประกอบการในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา ซึ่งมีการผลิตสินค้าท้องถิ่นเช่น กาละแม เครื่องพริกแกง และกล้วยฉาบ ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน แต่ผู้ประกอบการยังขาดทักษะด้านบุคลิกภาพและการบริการที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการ (Hogan & Kaiser, 2005)

การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นที่มีคุณลักษณะของผู้นำที่เข้มแข็ง ความกระตือรือร้น และความคิดสร้างสรรค์จะช่วยเพิ่มโอกาสในการสร้างภาพลักษณ์และความยั่งยืนทางธุรกิจ (Zhao & Seibert, 2006) การศึกษาในชุมชนบ้านลำภี พบว่าผู้ประกอบการขาดทักษะด้านการบริการที่ดี ซึ่งสำคัญในการสร้างความประทับใจและการจดจำจากลูกค้า ส่งผลให้ไม่สามารถเพิ่มยอดขายและการกลับมาใช้บริการได้อย่างยั่งยืน แม้ว่าผลิตภัณฑ์จะสะท้อนเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น (Kuratko, 2016) การขาดทักษะการบริการที่มุ่งเน้นความเป็นมิตร ความน่าเชื่อถือ และทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยังเป็นช่องว่างที่ต้องการการศึกษาเพิ่มเติม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำมาค้าขายให้กับผู้ประกอบการท้องถิ่นและเสริมสร้างทักษะในการบริการและการสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ โดยใช้ทฤษฎีบุคลิกภาพในการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ประกอบการ ซึ่งสำคัญต่อการบริหารจัดการธุรกิจที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น การให้บริการที่เป็นมิตร ความน่าเชื่อถือ และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (ธนินุช เรืองการ และคณะ, 2566) การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับอิทธิพลของบุคลิกภาพต่อการประกอบการเพื่อชุมชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและภาพลักษณ์ในระยะยาว (Baum et al., 2014) และการวิจัยครั้งนี้จะช่วยเติมเต็มช่องว่างในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่น โดยสามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการสร้างธุรกิจเพื่อชุมชนที่มีความยั่งยืน และมีประโยชน์ต่อองค์กรหรือธุรกิจในประเทศที่ต้องการส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการในระดับท้องถิ่น (Kuratko, 2016) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยตั้งเป้าหมายที่จะศึกษาการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเพิ่มทักษะด้านการบริการและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและการเติบโตของธุรกิจในท้องถิ่น การศึกษานี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาธุรกิจ นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจถึงอิทธิพลของบุคลิกภาพที่มีต่อการสร้างภาพลักษณ์ของธุรกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการธุรกิจในระดับท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้าใจของผู้ประกอบการท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงาที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการท้องถิ่นและการเสริมสร้างทักษะในการบริการและการสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ โดยใช้ทฤษฎีบุคลิกภาพเป็นฐาน

2. เพื่อได้แนวทางพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายของผู้ประกอบการและการประกอบการ

สายัณ สนวนยา และทักษญา สง่าโยธิน (2567) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการประกอบการช่วยในการศึกษาความสามารถและทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการในปัจจุบัน เช่น การสร้างนวัตกรรม มองเห็นโอกาส และการเผชิญกับความเสี่ยง การใช้ทฤษฎีนี้ช่วยระบุคุณลักษณะและพฤติกรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ เช่น การมองหาทรัพยากรและการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา ทฤษฎีการบริหารการเปลี่ยนแปลงช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม ขณะเดียวกัน ซูลีรัตน์ เกิดศรี และพรทวิ พูลกลาง (2566) โดยนำเสนอกลยุทธ์ในการเติบโต ทฤษฎีการสร้างเครือข่ายแสดงให้เห็นว่าการสร้างความสัมพันธ์และใช้ทรัพยากรจากเครือข่ายช่วยเสริมสร้างโอกาสและความสำเร็จในการประกอบการ ดังนั้นการทบทวนวรรณกรรมช่วยให้ผู้เขียนสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีเหล่านี้ในการวิเคราะห์และตีความพฤติกรรมของผู้ประกอบการในมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งช่วยเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความยั่งยืนของธุรกิจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ทฤษฎีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ

Jackson (2001) ได้อธิบายถึงทฤษฎีแรงจูงใจในการทำธุรกิจอธิบายถึงแรงจูงใจหลักของผู้ประกอบการ เช่น ความต้องการทางการเงิน ความปรารถนาที่จะพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตในชุมชน รวมถึงความต้องการเป็นผู้นำในธุรกิจ การมีแรงจูงใจเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบการมุ่งมั่นในการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในด้านการตลาด การสื่อสารกับลูกค้า และการสร้างเครือข่ายธุรกิจที่มั่นคง (ธัญรัตน์ จิรฐิติเกียรติ และณฐนนท ทวีสิน, 2567) ดังนั้นทฤษฎีนี้แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจภายในและภายนอกส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา ซึ่งช่วยให้พวกเขารับมือกับความท้าทายและพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญต่อความสำเร็จในธุรกิจ

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

Eysenck (2012) ได้อธิบายถึงทฤษฎีบุคลิกภาพว่าบุคลิกภาพนั้นมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะหรือการปรับตัวของผู้ประกอบการในชุมชน โดยเฉพาะในการตัดสินใจบริหารธุรกิจ ในขณะที่ Kolb (2014) โดยทฤษฎีการพัฒนาบุคลิกภาพจากกระบวนการเรียนรู้ของ เชื่อมโยงกับการสร้างบุคลิกภาพที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ ดังนั้นการใช้ทฤษฎีนี้ช่วยให้เห็นวิธีที่บุคลิกภาพของผู้ประกอบการในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา พัฒนาไปตามประสบการณ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจและการดำเนินธุรกิจ (สุมิตรรา วิไชยคำมาตย์ และสุนิตยา เกื่อนนาดี, 2566) ทฤษฎีการปรับตัวทางสังคมช่วยวิเคราะห์ความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการตามสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงในตลาด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพ การใช้ทฤษฎีทักษะและความสามารถในการทำงานช่วยประเมินว่าบุคลิกภาพเสริมสร้างทักษะการทำงานและการสื่อสารของผู้ประกอบการได้อย่างไร

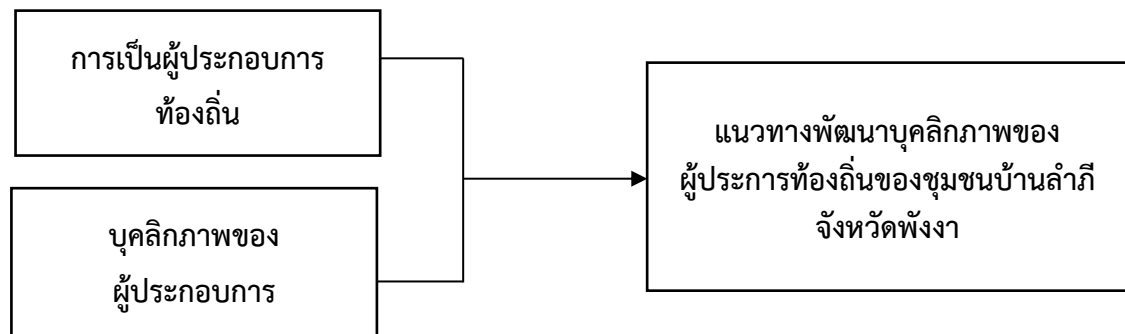

4. แนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่น

อรุณ งามแก้ว และคณะ (2567) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการพัฒนาท้องถิ่นเน้นการใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและการศึกษา เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ การวิจัยอาจพิจารณานโยบายและวิธีการส่งเสริมการพัฒนาในชุมชนโดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชนเชื่อว่าการพัฒนาท้องถิ่นต้องมีการร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชน ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนา ทฤษฎีความยั่งยืนมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว การวิจัยจะพิจารณาการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทฤษฎีการพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ การวิจัยอาจสำรวจการนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทฤษฎีการสร้างเสริมทักษะและความสามารถของคนในชุมชนมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนผ่านการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น การนำทฤษฎีเหล่านี้มาใช้ในการวิจัยช่วยชี้แนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยได้มีการวางกรอบแนวคิดที่ศึกษาได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ ชุมชนบ้านลำถี จังหวัดพังงา โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนบ้านลำถี จังหวัดพังงา จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความวิชาการ โดยนำข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามาสรุปและวิเคราะห์ตามประเด็นที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ประกอบด้วย

2.1 การอภิปรายแบบกลุ่ม (Focus Group) มีแนวคำถามในการอภิปราย เพื่อรวบรวมข้อมูลแนะนำเสนอศักยภาพและแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการชุมชนบ้านลำถี จังหวัดพังงา

โดยการสนทนากลุ่มกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้ชุมชนในประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือตัวแทนชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน

2.2 สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชน บ้านลำภี จังหวัดพังงา โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือตัวแทน ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน

2.3 การสังเกต (observation) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการลงพื้นที่ในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา และใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในประเด็นที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ดังนี้

- o ด้านเอกสาร โดยการตรวจสอบข้อมูลประเด็นเดียวกันจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน
- o ด้านบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูลประเด็นเดียวกันจากบุคคลหลายคน
- o ด้านทฤษฎี โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่ศึกษาและรวบรวม ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ที่ได้รับ

เมื่อดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าแล้วเสร็จ ทั้งการรวบรวมวิธีการใช้ผู้สังเกต (observer) ทฤษฎี (theory) วิธีการ (methods) และข้อมูลเชิงประจักษ์ (empirical material) ผู้วิจัย นำผลการวิจัยที่ได้จากการรวบรวมจากเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

- (1) วิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกตามตัวแปรที่ศึกษา
- (2) จัดหมวดหมู่ของตัวแปรที่ศึกษา
- (3) ศึกษาการเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษา
- (4) สรุปสาระสำคัญที่ได้จากผลการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประชากร ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และ ผู้เกี่ยวข้องของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว
- 2) มีการศึกษาและทำงานวิจัยด้านผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามี 2 รูปแบบ

1) การแบบอภิปรายกลุ่ม (Focus Group) มีแนวคำถามในการอภิปราย และสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก (Depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (interview) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เพื่อศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2: ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของบุคลิกภาพชุมชน

2) แบบสังเกตที่ไม่มีโครงสร้าง (unstructured observation form) โดยมีหัวข้อในการสังเกต ดังนี้ กลุ่มผลิตภัณฑ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และรูปแบบการจัดจำหน่ายสินค้าของผู้ประกอบการชุมชน ท้องถิ่นบ้านลำภี จังหวัดพังงา

ผลการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่น ของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษาเดี่ยว (Single-Case Study Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์การเป็นผู้ประกอบการท้องถิ่นและศักยภาพท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา และ 2) เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 12 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ และจากการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) การเก็บข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Data) และการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยวิธีการตีความสร้างข้อสรุป ผู้วิจัยเรียงลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ส่วนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพ

ส่วนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลเสนอแนะอื่น ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักในการให้สัมภาษณ์เชิงลึก จำแนกตามกลุ่มของการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่น ของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 12 คน สรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของผู้ประกอบการท้องถิ่น จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการทำพริกแกง กลุ่มไม้กวาดดอกอ้อ กลุ่มกาะแม และกลุ่มกล้วยฉาบ โดยสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก มีช่วงอายุระหว่าง 35 – 70 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีความหลากหลาย ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลแนวทางการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา

ผลการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาศักยภาพที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่น ของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา” โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 12 ท่าน พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ในทิศทางที่เหมือนกัน และมีความแตกต่างกันในบางประเด็น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการสัมภาษณ์โดยครอบคลุม ตามประเด็นข้อคำถาม และสอดคล้องกับคำถามวิจัย ตลอดจนเป็นข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ผลการวิเคราะห์แต่ละประเด็น

ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่น ของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา จากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 ท่าน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบสามเส้า (ด้านข้อมูล) สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านภาวะทางกาย (Physical Condition) ด้านภาวะทางกาย (Physical Condition) ลักษณะรูปร่าง ขนาด ส่วนสูง สถิติปัญหาเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่งพัฒนาภายในได้ค่อนข้างยาก แต่สามารถใช้การพัฒนาภายนอก เพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์ให้เหมาะสมกับการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงาได้ เช่น แต่งตัว ให้เหมาะกับรูปร่างของตนเอง หรือแต่งตัวให้เสริมบุคลิกภาพของตนเอง ดูแลความสะอาดของร่างกาย พัฒนาทักษะในการสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาศึกษาดูงาน หรือลูกค้าทั่วไปได้มีความเข้าใจ และประทับใจในการให้บริการมากยิ่งขึ้น

2. แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิต (Early life experience) ประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิต เกิดจากความทรงจำ ประสบการณ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อ แม่ และบุตร ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเจตคติ ค่านิยม พัฒนาการทางอารมณ์ของบุคคลนั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างยาก การพัฒนาบุคลิกภาพจึงจำเป็นต้องใช้การฝึกฝน เช่น หากบุคคลดังกล่าวเติบโตมาในครอบครัวที่มีความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งอาจส่งผลให้บุคคลดังกล่าวมีพฤติกรรมชอบใช้ความรุนแรง และมองว่าการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งปกติ อาจต้องใช้การปรับทัศนคติ และการฝึกฝนอารมณ์ บุคคลที่อยู่รอบข้างต้องใช้ความอดทน และใจเย็น ชี้ให้เห็นโทษของการใช้ความรุนแรง เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมองการใช้ความรุนแรงแตกต่างจากเดิม หรือในครอบครัวที่พูดจากันโดยใช้คำหยาบ ซึ่งจะมองการพูดไม่สุภาพเป็นสิ่งปกติ ก็ต้องชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารในฐานะผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้เป็นสำคัญ จะใช้คำพูดที่ไม่สุภาพกับลูกค้าผู้รับบริการไม่ได้ หากไม่พอใจ ควรสื่อสารด้วยการอธิบายเหตุผล และหลีกเลี่ยงการใช้คำหยาบ ซึ่งจะส่งผลไม่ดีต่อภาพลักษณ์ของสินค้าหรือบริการ

3. แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม (Learning from experience and environment) ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญมากหากผู้ประกอบการในชุมชน มีบุคลิกภาพที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ต้อนรับผู้มาเยือน สร้างประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นมิตร เป็นภาพลักษณ์ที่ดี สร้างความประทับใจให้ผู้มาเยือน ก็จะส่งผลให้ผู้มาเยือนกลับมาเที่ยวซ้ำ และบอกต่อ ๆ กันทำให้ชุมชนมี รายได้มีเศรษฐกิจที่ดี

ส่วนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลเสนอแนะอื่น ๆ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่น ของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา” โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล

จากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 ท่าน พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพในด้านต่าง ๆ ในทัศนะที่เหมือนกัน และมีความแตกต่างกันในบางประเด็น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการสัมภาษณ์โดยครอบคลุม ตามประเด็นข้อคำถาม และสอดคล้องกับคำถามวิจัย ตลอดจนเป็นข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ผลการวิเคราะห์แต่ละประเด็น ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลเสนอแนะอื่น ๆ แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่น ของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงาจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 ท่าน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบสามเส้า (ด้านข้อมูล) สามารถสรุปได้ดังนี้

การเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จไม่เพียงแต่ต้องพิจารณาถึงคุณภาพของสินค้าหรือบริการที่มี แต่ยังคงคำนึงถึงปัจจัยเสริมอื่น ๆ ที่สามารถส่งผลต่อภาพลักษณ์ของธุรกิจในสายตาลูกค้า หนึ่งในปัจจัยที่สำคัญ คือ การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความแตกต่างและเพิ่มความน่าสนใจให้กับธุรกิจได้ บุคลิกภาพที่ดีไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นในตัวเอง แต่ยังสามารถสร้างความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มลูกค้า การแสดงออกถึงความมุ่งมั่น ทัศนคติที่ดี รวมถึงทักษะในการสื่อสารและการบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า สามารถสร้างความประทับใจในระยะยาวและช่วยส่งเสริมความสำเร็จของธุรกิจในท้องถิ่นได้

สำหรับชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นถือเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับชุมชน โดยการสร้างความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นในการทำธุรกิจในยุคปัจจุบัน จะช่วยให้ผู้ประกอบการมีการปรับตัวและเติบโตได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งนอกจากจะส่งผลดีต่อธุรกิจของตนเองแล้ว ยังมีผลกระทบในเชิงบวกต่อความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนและการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการท้องถิ่นมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม จะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจและส่งผลดีต่อการพัฒนาชุมชนในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 12 คน สรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของผู้ประกอบการท้องถิ่น จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการทำพริกแกง กลุ่มไม้กวาดดอกอ้อ กลุ่มกอละแม และกลุ่มกล้วยฉาบ โดยสมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก มีช่วงอายุระหว่าง 35 – 70 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีความหลากหลาย ตามลำดับ ในส่วนของบุคลิกภาพโดยรวมส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการ พบว่า บุคลิกภาพทางกายของผู้ประกอบการท้องถิ่นชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความประทับใจในครั้งแรกที่ได้พบเจอ นอกจากการดูแลตนเองแล้ว เรื่องการแต่งกายและความสะอาด ก็ควรตรวจสอบตนเอง ทั้งนี้ ความสำคัญเกี่ยวกับภาษาและกิริยาท่าทาง ได้แก่ มารยาท ท่าทาง การสำรวม ล้วนเป็นพฤติกรรมการแสดงออกถึงบุคลิกภาพทั้งสิ้น ดังนั้นบุคลิกภาพที่ดี คือ การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกให้เหมาะสมในทุกสถานการณ์เป็นสิ่งจำเป็น การพัฒนาบุคลิกภาพจะทำให้ผู้ประกอบการท้องถิ่นชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา แสดงออกอย่าง เป็นมืออาชีพและโดดเด่นในทุกโอกาสและสามารถทำให้ประทับใจต่อผู้ที่มาเยือน สอดคล้องกับงานของกนกอร สว่างศรี และคณะ (2567) พบว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อประกอบวิชาชีพ ในอนาคตผู้เข้าร่วมอบรมรายงานว่ามีความเห็นอกเห็นใจ ทักษะการสื่อสารอย่างสันติและรู้สึกมีจุดมุ่งหมายในชีวิตเพิ่มขึ้นในบทบาทของตน และยังสอดคล้องกับพระสำรอง สลัญโท (แสงทอง) (2565) พบว่า มารยาทไทยมีคุณค่าอย่างมาก ในด้านมารยาทไทยเพราะส่วนใหญ่มารยาทที่คนไทยได้นำมาใช้ในปัจจุบันนี้ทั้งมารยาททางกาย คือ การเดินการนั่ง การแสดงความเคารพ การรับประทานอาหาร การแต่งกาย และมารยาททางวาจา เช่น การพูดสนทนาในโอกาสต่าง ๆ ด้วยความสำรวม

จากการศึกษาที่ค้นพบข้อมูลใหม่ คือ การพัฒนาบุคลิกภาพไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี แต่ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งกับลูกค้าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจ โดยเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่มีความเชื่อมโยงกับลูกค้าผ่านความประทับใจในบุคลิกภาพของผู้ประกอบการ การพัฒนาทักษะการควบคุมอารมณ์และการแสดงออกที่เหมาะสมจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา การศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของบุคลิกภาพที่ดีในการขับเคลื่อนธุรกิจท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับทั้งผู้ประกอบการและชุมชนโดยรวม นำไปสู่การเติบโตและความยั่งยืนในธุรกิจท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

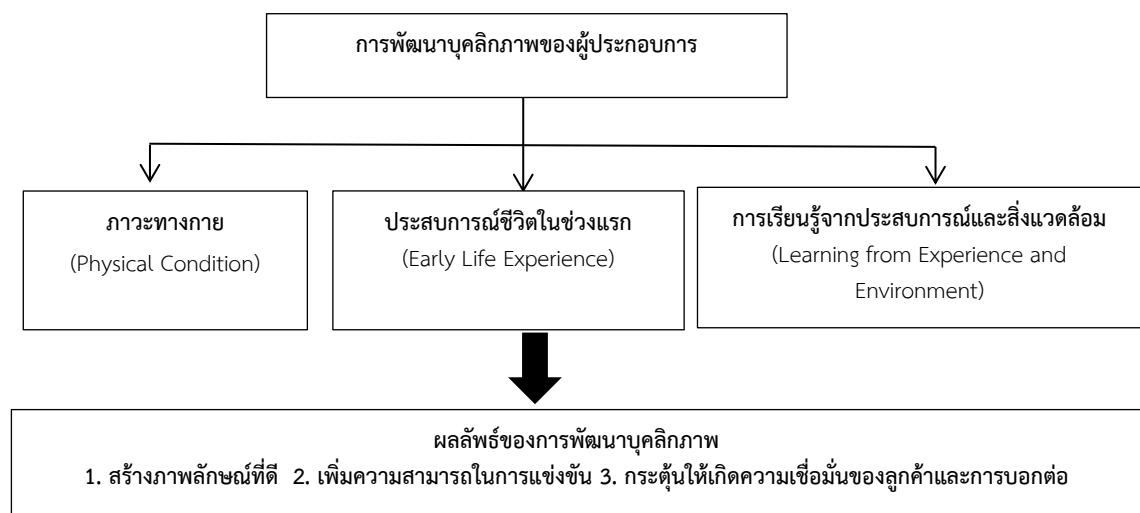
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า (1) แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านภาวะทางกาย (Physical Condition) แนวทางพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา ด้านภาวะทางกาย (Physical Condition) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญ และร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพให้สอดคล้องกับ ลักษณะรูปร่าง ขนาด ส่วนสูง สติปัญญาที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่งพัฒนาภายในนั้นกระทำได้ค่อนข้างยาก แต่สามารถใช้การพัฒนาภายนอกเพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์ให้เหมาะกับการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงาได้ เช่น การแต่งกายให้เหมาะสม การดูแลความสะอาด และการพัฒนาทักษะในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เข้ามาศึกษาดูงานหรือผู้ที่มาเยือนมีความประทับใจในการให้บริการมากขึ้น การปรับปรุงบุคลิกภาพภายนอกนี้สามารถส่งผลให้ผู้ประกอบการดูเป็นมืออาชีพและมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาผู้ที่มาร่วมกิจกรรมอื่น ๆ (2) แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิต (Early life experience) แนวทางพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นของชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา ประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิต (Early life experience) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญ และร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพ ให้มีความสอดคล้องกับความทรงจำ ประสบการณ์ระหว่างสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ แม่ และบุตร ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเจตคติ ค่านิยม พัฒนาการทางอารมณ์ของบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างยาก ดังนั้น การพัฒนาบุคลิกภาพจึงจำเป็นต้องใช้การฝึกฝน เช่น หากบุคคลดังกล่าวเติบโตมาในครอบครัวที่มีความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งอาจส่งผลให้บุคคลดังกล่าวมีพฤติกรรมชอบใช้ความรุนแรง และมองว่าการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งปกติ อาจต้องใช้การปรับทัศนคติและการฝึกฝนอารมณ์ให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น บุคคลที่อยู่รอบข้างต้องใช้ความอดทน และใจเย็น ชี้ให้เห็นโทษของการใช้ความรุนแรง เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมองการใช้ความรุนแรงแตกต่างไปจากเดิม หรือในครอบครัวที่พูดจากันโดยใช้คำหยาบ ซึ่งจะมองการพูดไม่สุภาพเป็นสิ่งปกติ ก็ต้องชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารในฐานะผู้ประกอบการท้องถิ่นจะต้องมีการปรับปรุง ต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้เป็นสำคัญ จะใช้คำพูดที่ไม่สุภาพกับลูกค้า หรือผู้รับบริการไม่ได้ หากไม่พอใจ ควรสื่อสารด้วยการอธิบายเหตุผล และหลีกเลี่ยงการใช้คำหยาบ ซึ่งจะส่งผลไม่ดีต่อภาพลักษณ์ของสินค้าหรือบริการ (3) แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม (Learning from experience and environment) แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม (Learning from experience and environment) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพ เนื่องจากด้านดังกล่าวมีความสำคัญมากหากผู้ประกอบการในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา มีบุคลิกภาพที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ต้อนรับผู้มาเยือนสร้างประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นมิตร เป็นภาพลักษณ์ที่ดี สร้างความประทับใจให้ผู้มาเยือนก็จะส่งผลให้ผู้มาเยือนกลับมาเที่ยว

ซ้ำ และบอกต่อ ๆ กันทำให้ชุมชนมี รายได้มีเศรษฐกิจที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ มณีดา สุขเอก (2563) พบว่า การสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กหลาย ๆ ด้านโดยการสร้างพัฒนาการลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของเด็กผ่านกิจกรรมที่ใช้ดนตรีเป็นสื่อ อีกทั้งการสอนดนตรีตามแนวคิดจะให้ความสำคัญกับ สิ่งแวดล้อมอย่างมาก เพราะจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี และยังสอดคล้องกับสุนีย์ แซ่เต็ง และ อังค์วรา ณ สุนทร (2567) พบว่า การตอบสนองมีบริการที่ดี และเต็มใจให้บริการ และความน่าเชื่อถือ มีการให้บริการที่คำนึงถึงความปลอดภัยตลอดระยะเวลาการเดินทาง รวมถึงการให้ความมั่นใจ แสดงให้เห็นว่ามีความน่าเชื่อถือ โปร่งใสและการให้บริการมีความเชี่ยวชาญ มีทักษะที่ดี และมีไหวพริบในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ และความใส่ใจ มีความกระตือรือร้น ในการให้บริการด้านความพึงพอใจ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษา การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา โดยช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและยกระดับความสามารถในการแข่งขันได้ โดยสามารถสรุปตาม รายละเอียดดังแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา การศึกษาเกี่ยวกับภาวะทางกาย (Physical Condition) ประสบการณ์ชีวิตในช่วงแรก (Early Life Experience) และการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม (Learning from Experience and Environment) นั้นมีความสำคัญมากเพราะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาให้ผู้ประกอบการในชุมชน สามารถพัฒนาบุคลิกภาพให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของทั้งผู้ประกอบการและชุมชนท้องถิ่นดีขึ้น สร้างความเชื่อมั่นและกระตุ้นให้เกิด การกลับมาซื้อซ้ำจากลูกค้าและการบอกต่อในวงกว้าง และการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีจึงถือเป็นปัจจัย ที่สำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจท้องถิ่นที่ยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนในอนาคต

สรุป

บทความนี้ศึกษาการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพในมิติต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ภาวะทางกาย การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตในวัยเด็ก สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้ประกอบการ รวมถึงการเสริมสร้างทักษะการทำงานในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีสามารถช่วยเพิ่มความมั่นใจและสร้างความประทับใจแก่ลูกค้า รวมทั้งเสริมทักษะการสื่อสารที่สำคัญสำหรับการทำธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีการเน้นการพัฒนาในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการจัดการความเครียด เพื่อเสริมทักษะทางสังคมและความสามารถในการทำงานร่วมกันในชุมชน การศึกษาเปรียบเทียบกับการพัฒนาบุคลิกภาพในเมืองใหญ่และการพัฒนาทฤษฎีการอบรมขัดเกลาทางสังคม (Socialization Theory) ช่วยให้เห็นถึงความแตกต่างในกระบวนการพัฒนาของผู้ประกอบการท้องถิ่นเมื่อเทียบกับผู้ประกอบการในสังคมที่พัฒนาแล้ว โดยแนะนำให้พัฒนาบุคลิกภาพในลักษณะบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการเติบโตและพัฒนาทางเศรษฐกิจในชุมชน ขณะเดียวกันผลการวิจัยนี้มีความสำคัญในการแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา สามารถช่วยเพิ่มความสำเร็จในธุรกิจได้ โดยบุคลิกภาพทางกาย การแสดงออก และทักษะการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการสร้างความประทับใจแรกพบและความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับลูกค้าและชุมชน การพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น การดูแลตัวเอง การปรับทัศนคติ และการสื่อสารที่ดีสามารถเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจของลูกค้าและการเยี่ยมชมซ้ำ นำไปสู่การสร้างรายได้และเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผู้ประกอบการท้องถิ่นในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา มีบุคลิกภาพท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น เพศ อาชีพ อายุ รูปแบบการดำเนินชีวิต และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพทางกาย ภาษา และการแสดงออก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในหลายมิติ เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะของผู้ประกอบการท้องถิ่น การเสริมสร้างภาพลักษณ์ชุมชน ผ่านบุคลิกภาพด้านผู้ประกอบการรวมถึงการพัฒนาทักษะด้านการจัดการและการตลาดตั้งนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ สำนักงานพัฒนาชุมชน (พช.) สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นต้น

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา ควรมุ่งเน้น 3 มิติหลัก ได้แก่ (1) การปรับปรุงรูปลักษณ์ภายนอก เช่น การแต่งกายและการดูแลสุขภาพ (2) การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเพื่อสร้างความมั่นใจ (3) การพัฒนาทักษะการสื่อสารและการแสดงออกที่ส่งเสริมความสัมพันธ์กับลูกค้าตั้งนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ สำนักงานพัฒนาชุมชน (พช.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สถาบันการศึกษาในรอบ ๆ พื้นที่ และกลุ่มหรือสมาคมผู้ประกอบการท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบองค์ความรู้ที่สำคัญ คือ บุคลิกภาพของผู้ประกอบการท้องถิ่นในชุมชนบ้านลำภี จังหวัดพังงา มีความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี เสริมสร้างความเชื่อมั่น และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะในมิติของการพัฒนารูปลักษณ์ภายนอก การสื่อสารที่เหมาะสมและการควบคุมอารมณ์ องค์ความรู้นี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ ผู้ประกอบการท้องถิ่นในชุมชนอื่น ๆ ทั่วประเทศไทยที่ต้องการพัฒนาศักยภาพในด้านบุคลิกภาพและการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า ควรให้ความสำคัญกับการออกแบบโปรแกรมการพัฒนบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของชุมชน โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมและบริบทท้องถิ่นรวมถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภค

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบของการพัฒนบุคลิกภาพต่อความสำเร็จของธุรกิจท้องถิ่นในระยะยาว การเปรียบเทียบบุคลิกภาพผู้ประกอบการในชุมชนชนบทกับในเมืองใหญ่ เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างในการแข่งขันการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพและการสื่อสารของผู้ประกอบการในชุมชนท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของผู้ประกอบการกับการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจในระดับภูมิภาค การวิเคราะห์แนวทางพัฒนบุคลิกภาพในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลสำเร็จและข้อจำกัด และประเด็นเหล่านี้สามารถช่วยขยายองค์ความรู้และเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สว่างศรี, วลลี นวลหอม และสุเมธี หาญเจริญทรัพย์. (2567). ผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการค่ายห้องเรียนแห่งความสุขปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนบุคลิกภาพความเป็นครู. *วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์*, 3(1), 28-42. <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jmdr/article/view/1089>
- ชลีรัตน์ เกิดศรี และพรทิว พูลกลาง. (2566). การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในสถานการณ์วิกฤติโควิด-19. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(7), 27-42. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSC/article/view/264079>
- ธนิษฐ เรืองการ, ณภัทร ทิพย์ศรี, นพรัตน์ เตชะพันธ์รัตนกุล และมงคลกร ศรีวิชัย. (2566). อิทธิพลของปัจจัยในการดำเนินธุรกิจที่มีต่อความเติบโต ของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดเชียงราย. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ*. 10(2), 74-94. <https://doi.org/10.60101/mmr.2023.267405>
- ธัญรัศม์ จิรจิตติเกียรติ และณฐนนท ทวีสิน. (2567). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมการผลิตน้ำดื่มประเทศไทย: กรณีศึกษาอิทธิพลคั่นกลางของตัวแปรความผูกพันต่อองค์กร. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัย ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 26-46. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/hsrnj/article/view/271749>
- พระสํารอง สณญูโต (แสงทอง). (2565). การศึกษาวิเคราะห์เสถียรภาพที่มีต่อมารยาทไทย. *วารสารโพธิศาสตร์ปริทัศน์*, 2(1), 49-60. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/BRJ/article/view/4594>

- มณีนดา สุขเอก. (2563). การศึกษาการจัดการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดของ ชูชุกิจของ โรงเรียนสอนดนตรีเอื้อมอารีย์. *วารสารดนตรีบ้านสมเด็จเจ้า*, 2(1), 1-12. <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/MusBSRU/article/view/326>
- ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ. (2563). โครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเพื่อความอยู่รอดของ SME ไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน SMEs. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 25(3), 31-42. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jar/article/view/248016/168503>
- สายัณ สอนยา และทักษญา สง่าโยธิน. (2567). แนวทางการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเพื่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมแผงวงจรรวม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 8(3), 1260-1273. https://doi.nrct.go.th/admin/doc/doc_658024.pdf
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580* (ฉบับย่อ). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF
- สุนีย์ แซ่เต็ง และอังค์วรา ณ สุนทร. (2567). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูป่าเปาะ ตำบลปวนพ อำเภอนองหิน จังหวัดเลย. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 6(2), 34-51. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmmspsru/article/view/268727>
- สมิตรา วิไชยคำมาตย์ และสุนิทยา เกื่อนนาดี. (2566). การพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะบุคลิกภาพ กับผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติสหกิจศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 17(1), 158-177. https://grad.vru.ac.th/Journal/ga_journal_17-1.php
- หทัย โปวานนท และอรนนท กลันทปุระ. (2566). การจัดทำงบประมาณตามยุทธศาสตร์ชาติช่วงปีงบประมาณ พ.ศ.2561-2565. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(1), 353-364. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/258804>
- อรุณ งามแก้ว, ชนัญชิดา ทิพย์ญาณ และวิศาล ศรีมหาวโร. (2567). ยุทธศาสตร์การจัดการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น บ้านบางสวรรค์ ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 7(3), 36-52. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SASAJ/article/view/270343>
- Arora, N. K., & Mishra, I. (2019). United Nations Sustainable Development Goals 2030 and environmental sustainability: race against time. *Environmental Sustainability*, 2(4), 339-342. <https://doi.org/10.1007/s42398-019-00092-y>
- Barrick, M. R., & Mount, M. K. (1991). The big five personality dimensions and job performance: a meta-analysis. *Personnel psychology*, 44(1), 1-26. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1991.tb00688.x>
- Baum, J. R., Frese, M., & Baron, R. A. (2014). *Born to be an entrepreneur? Revisiting the personality approach to entrepreneurship*. In *The psychology of entrepreneurship* (pp. 73-98). Psychology Press.

- Frese, M., Brantjes, A., & Hoorn, R. (2002). Psychological success factors of small-scale businesses in Namibia: The roles of strategy process, entrepreneurial orientation and the environment. *Journal of developmental Entrepreneurship*, 7(3), 259-282. <http://www.evidence-based-entrepreneurship.com/content/publications/068.pdf>
- Hogan, R., & Kaiser, R. B. (2005). What we know about leadership. *Review of general psychology*, 9(2), 169-180. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.9.2.169>
- Kuratko, D. F. (2016). Corporate entrepreneurship. *The Routledge Companion to the Makers of Modern Entrepreneurship*, 154.
- McCrae, R. R., & Costa Jr, P. T. (1997). Personality trait structure as a human universal. *American psychologist*, 52(5), 509–516. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.52.5.509>
- Zhao, H., & Seibert, S. E. (2006). The big five personality dimensions and entrepreneurial status: a meta-analytical review. *Journal of applied psychology*, 91(2), 259. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.91.2.259>

การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ
ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
THE NEEDS ASSESSMENT FOR ENGLISH WRITING COMPETENCY
OF STUDENTS IN DEPARTMENT OF EDUCATION
AT PHRANAKHON SI AYUTTHAYA RAJABHAT UNIVERSITY

นฤมล ตันติชาติ

Narumon Tantichat

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

วันวิสาข์ มาสุตร์*

Wanvisa Masoot

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author E-mail: wanvisa.m@rmutsb.ac.th

Received January 15, 2025; Revised April 10, 2025; Accepted April 17, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ และประเด็นสำหรับการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) โดยการหาค่า PNI modified ผ่านใช้โปรแกรม Microsoft Excel ในการคำนวณ และการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า ประเด็นที่นักศึกษามีความต้องการเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนสูงสุด 3 ประเด็นแรก จากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นและการสนทนากลุ่ม ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การใช้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และการเขียนสะกดคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นแล้ว นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการเขียนของพวกเขาที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้คือ กลุ่มนักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาน้อย ต้องการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นคำศัพท์และโครงสร้างพื้นฐานผ่านการลงมือทำร่วมไปกับการให้ความรู้จากผู้สอน ส่วนกลุ่มนักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาระดับปานกลาง ให้มุมมองว่าการเรียนรู้คำศัพท์และโครงสร้างผ่านบริบทที่ได้จากบทอ่าน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเขียน สามารถช่วยแก้ปัญหาพวกเขาในการเลือกใช้คำและโครงสร้างที่เหมาะสมได้ นอกจากนั้นแล้วการมีคำถามนำในการเขียนสามารถช่วยให้การเขียนและลำดับเรื่องทำได้ดียิ่งขึ้น และกลุ่มนักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาสูงกล่าวว่าทักษะการเขียนจะพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากได้รับการศึกษาจากงานเขียนที่หลากหลายและการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้สอน

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น, ทักษะการเขียน, นักศึกษาคณะครุศาสตร์, ภาษาอังกฤษ

Abstract

The purpose of this research was to assess the needs for the development of English writing skills of students in the Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. This study employed a survey research methodology. The data collection instruments consisted of a needs assessment form for developing English writing skills and topics for group discussion. The statistics used for data analysis included finding the priority needs index by finding the PNI modified through Microsoft Excel for calculation and analyzing the content of the data from the group discussion. The research results found that the top 3 issues that students needed to develop their writing skills the most from the questionnaire on needs and focus group discussions were: choosing correct and appropriate vocabulary, using correct and appropriate grammar, and spelling words correctly. In addition, the 3 groups of students suggested ways to solve these problems to effectively develop their writing skills differently as follows: the group of students with low language ability wanted to learn both vocabulary and basic structures through teacher-assigned tasks. The group of students with moderate language ability expressed the view that learning vocabulary and structures through context from reading texts related to the topic to be written could help solve their problems in choosing appropriate words and structures. In addition, having leading questions in writing could help improve writing and sequencing. The group of students with high language ability stated that writing skills would be developed effectively if they received study of various writing styles and feedback from the teacher.

Keywords: The Needs Assessment, English Writing Competency, Students in Department of Education

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ทั่วโลกให้การยอมรับและใช้ติดต่อสื่อสาร ดังนั้น ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้การมีความรู้และทักษะภาษาอังกฤษที่ดีสามารถเพิ่มโอกาสในการทำงาน การศึกษา การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการสร้างเครือข่ายในระดับนานาชาติ แต่อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้เรียนในประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการหรือภาษาที่สอง อย่างเช่นประเทศไทย ด้วยข้อจำกัดในการเรียนรู้จากสภาพสังคมในรูปแบบดังกล่าว ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางภาษาในทุกทักษะไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนผ่านการวัดประเมินผลผ่านการสอบหรือการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตามทางกระทรวงศึกษาธิการมีการขับเคลื่อนนโยบายและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้สอนสามารถนำระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages : CEFR) มากำหนดเป็นคุณภาพผู้เรียนได้ และผู้สอนควรให้ความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสถานศึกษา จูงใจให้ผู้เรียนสนใจ และเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นแล้วในบริบทของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ได้กำหนดกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรปเป็นกรอบแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย โดยเน้นทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ เช่น ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อให้ได้เทียบเคียงได้กับมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งการที่ผู้เรียนจะมีความสามารถเป็นไปตามผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังได้นั้น ผู้สอนถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ กล่าวคือเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนผู้สอนที่จบจากสาขาการสอนภาษาอังกฤษที่สอนในห้องเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ควรมีความสามารถทางภาษาตามกรอบ CEFR อยู่ในระดับ B1 และ B2 (ใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเชี่ยวชาญ) ตามลำดับ เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางภาษาระดับพื้นฐาน (A1) ในระดับประถมศึกษา ความสามารถทางภาษาระดับพื้นฐาน (A2) ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และความสามารถทางภาษาระดับเชี่ยวชาญ (B1) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าผู้สอนหลายท่านยังมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินผลดังกล่าว ดังนั้นผู้สอนจำเป็นจะต้องประเมินความสามารถของตนเองและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนไปในเวลาเดียวกัน

หากกล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ พบว่า ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่ยากกว่าทักษะอื่น เนื่องจากต้องรวบรวมข้อมูลและจัดระเบียบเนื้อหาให้ถูกต้องตามหลักภาษาและเข้าใจง่ายสำหรับผู้อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ Ananthi (2018) กล่าวว่า การเขียนคือการสื่อสารชนิดหนึ่ง ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านโดยผ่านการถ่ายทอดความหมายของภาษา การเขียนเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ปรากฏตัวอักษร คำศัพท์ ไวยากรณ์ที่ได้รับ การเรียบเรียงไว้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามจุดประสงค์ของผู้เขียนที่ต้องการจะสื่อสารนอกจากนี้ การเขียนเป็นทักษะที่พัฒนาได้ ผู้เขียนจะต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง โดยเขียนเรียบเรียงความรู้และความรู้สึกนึกคิดออกมาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามต้องการ และผู้เขียนต้องสำรวจและแก้ไขข้อบกพร่องในการเขียน โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษา การใช้ถ้อยคำที่ถูกต้อง ตามหลักไวยากรณ์ เมื่อพบข้อบกพร่องจะต้องปรับปรุงแก้ไข จึงจะสามารถสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องคำนึงถึงความถูกต้องด้านรูปแบบ การสื่อความให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเขียน ความไพเราะเหมาะสม และมารยาทในการเขียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเขียนที่ดี และจากผลการวิจัยของ Bowen et. al. (2023) ได้ระบุถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยเฉพาะทักษะการเขียน ว่ามีดังต่อไปนี้คือ 1. รูปแบบและวิธีในการสอนเขียน 2. พื้นฐานความรู้ในการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนกับผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวัง 3. หลักสูตรการสอนที่เน้นการสอนรวมทุกทักษะทางภาษาเข้าด้วยกัน 4. วัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาและความเข้าใจของผู้เรียนที่เน้นไปที่การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English for Specific Purposes) และ 5. ขาดการสนับสนุนและการช่วยเหลือในการสอน

สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์นั้น ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นผู้ที่จะก้าวเข้าสู่วิชาชีพครู ซึ่งนอกจากจะมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาทักษะ

ให้แก่ผู้เรียนแล้ว ยังต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนและพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จากประสบการณ์ที่คณะผู้วิจัยเป็นอาจารย์สอนในสาขาการสอนภาษาอังกฤษพบว่าทักษะการเขียน เป็นทักษะแรก ๆ ที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มักจะได้รับการพัฒนาในหลายครั้งเมื่อผู้เรียนเรียบเรียงรูปประโยค เรียงราวผ่านการเขียนก่อนจึงนำไปสู่การพูด ซึ่งจากที่ผู้สอนได้สอนภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ทางภาษาอังกฤษเบื้องต้นค่อนข้างน้อย และมักจะพบข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ ในหลายเรื่องที่จะต้องทราบและเป็นเรื่องพื้นฐานจำเป็นที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแล้วรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวไม่หลากหลายพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนที่มีความสามารถที่แตกต่างกันได้พัฒนาทักษะให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวัง ดังนั้น การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นวิธีการหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง เน้นความแตกต่างของผลลัพธ์และนำมาจัดเรียงลำดับและเลือกความต้องการจำเป็นมาวิเคราะห์หาสาเหตุและหาแนวทางในการแก้ไข นอกจากนี้ยังเป็นการจัดทำข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการสอนที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับนักศึกษาวิชาชีพครูต่อไป (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

การเขียนเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ การพัฒนาส่วนบุคคลและความสำเร็จในระบบการศึกษา สำหรับงานเขียนที่ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เขียนจะต้องมีความเข้าใจถึงกระบวนการในการเขียนที่ดีจึงจะสามารถผลิตงานเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Harris, 1993) และ (Hedge, 1998) นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการและประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียน สามารถเผยแพร่หรืออ้างอิงหลักฐานต่าง ๆ ได้จากการเขียนและการจัดกิจกรรมการเขียนที่ได้มีการฝึกจนคุ้นเคย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจุบันเรามีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาเขียนมากขึ้นทั้งในด้านการศึกษา การทำงานอาชีพและการสื่อสารทั่วไป ถ้าผู้เขียนเขียนไม่ถูกต้องอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดได้ ในส่วนของทักษะย่อยที่จำเป็นและสำคัญในการเขียนมี 4 ประการ คือ ประการที่ 1 ทักษะทางไวยากรณ์ (grammatical skill) ได้แก่ ความสามารถในการเขียนประโยคต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ประการที่ 2 ทักษะทางลีลาภาษา (stylistical skill) ได้แก่ ความสามารถในการเลือกใช้ประโยคหลายรูปแบบ และใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ ประการที่ 3 ทักษะทางกลไก (mechanical skill) ได้แก่ ความสามารถในการใช้แบบแผนทางภาษาได้ถูกต้อง เช่น การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและการสะกดคำ และประการที่ 4 ทักษะทางการเลือกข้อความที่เหมาะสม (judgement skill) ได้แก่ ความสามารถในการเขียนข้อความที่เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์

โดยคำนึงถึงผู้อ่านเป็นสำคัญตลอดจนความสามารถที่จะเลือกสรร รวบรวมและจัดลำดับเรื่องราว ให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน (Heaton, 1997)

การวิเคราะห์ความต้องการเป็นวิธีที่ใช้ในการรวบรวม ประเมิน และนำข้อมูลของผู้เรียนไปใช้ในการจัดทำหลักสูตร ข้อมูลที่รวบรวมประกอบด้วยความต้องการ ข้อบกพร่อง และความปรารถนาของผู้เรียน ความสามารถทางภาษา วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ และวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการ ในการศึกษาความต้องการของผู้เรียนจะใช้ทั้งการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและการวิเคราะห์สถานการณ์เป้าหมาย การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันจะบ่งบอกถึงความสามารถปัจจุบัน ความต้องการ ประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะทางภาษา และมุมมองของผู้เรียน ส่วนการวิเคราะห์สถานการณ์เป้าหมายจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในอนาคต ทักษะทางภาษา และความรู้ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเพื่อทำงานในสาขาเฉพาะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Hyland, 2006) ซึ่ง Pongsuk vajchakul (2023) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการเรียนการเขียนย่อหน้าภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความสามารถในการเขียนย่อหน้าภาษาอังกฤษ ความต้องการจำเป็นในการเรียนเขียนย่อหน้าภาษาอังกฤษ และรูปแบบการเรียนรู้ การเรียนรู้การเขียนย่อหน้าเป็นภาษาอังกฤษที่นักศึกษาต้องการ โดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งผลการวิจัยโดยรวม พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการเขียนค่อนข้างต่ำและคิดว่าการเขียนย่อหน้าเป็นภาษาอังกฤษเป็นเรื่องยากแต่เป็นสิ่งที่จำเป็น อีกทั้งยังได้เสนอแนะให้นักศึกษาไทยควรเริ่มเรียนการเขียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และควรมีการปรับปรุงการประเมินผลเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาไทยเรียนการเขียนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ Ma'rifah et al. (2021) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในทักษะการเขียนถึงสิ่งที่นักศึกษาต้องการสำหรับชั้นเรียนในรายวิชาการเขียนซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการของนักศึกษาในทักษะการเขียน โดยสำรวจสถานการณ์ปัจจุบัน สถานการณ์เป้าหมาย และความต้องการในการเรียนสำหรับวิชาการเขียน การวิเคราะห์ความต้องการนี้จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรใหม่เพื่อให้เนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา การศึกษานี้ใช้วิธีการเชิงพรรณนา โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์และบรรยายเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน นักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าระดับภาษาอังกฤษของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะทักษะการเขียนอยู่ในระดับพอใช้ ต่อมาในการวิเคราะห์สถานการณ์เป้าหมาย พบว่า ทักษะการเขียนเป็นความต้องการรองที่นักศึกษาให้ความสำคัญซึ่งไวยากรณ์เป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องการปรับปรุงเป็นอันดับแรก ในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ นักศึกษารู้สึกสนใจที่จะเรียนการเขียนโดยใช้การสนทนาและต้องการทำงานเขียนแบบรายบุคคล

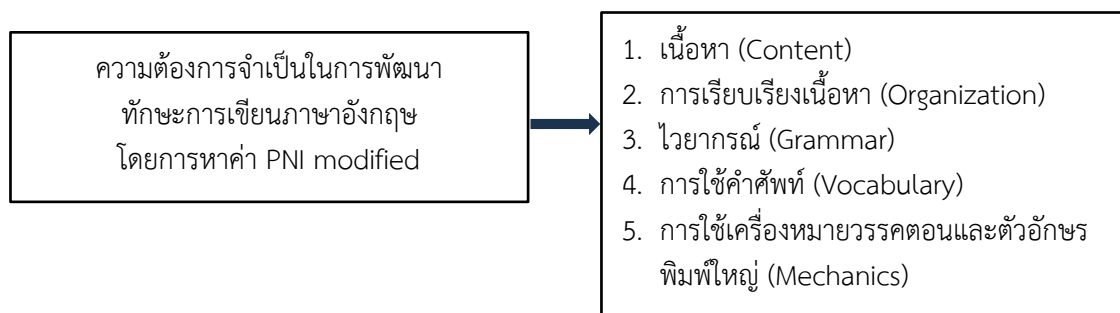
จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเขียนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง โดยทักษะสำคัญในการเขียนประกอบด้วย 4 ประการ คือ ทักษะทางไวยากรณ์ที่ช่วยให้เขียนประโยคได้ถูกต้อง ทักษะทางลีลาภาษาที่ช่วยให้เลือกใช้ประโยคได้หลากหลายและมีประสิทธิภาพ ทักษะทางกลไกที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องหมายวรรคตอนและการสะกดคำ และทักษะการเลือกข้อความที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์และผู้อ่าน สำหรับการวิเคราะห์ความต้องการเป็นวิธีรวบรวม ประเมิน และนำข้อมูลของผู้เรียนไปใช้จัดทำหลักสูตร โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ ข้อบกพร่อง ความปรารถนา ความสามารถทางภาษา วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ และ

วิธีการสอนที่ผู้เรียนต้องการ การศึกษาความต้องการของผู้เรียนใช้การวิเคราะห์ 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งแสดงความสามารถปัจจุบัน ความต้องการ ประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะทางภาษา และมุมมองของผู้เรียน และการวิเคราะห์สถานการณ์เป้าหมาย ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับ บทบาทในอนาคต ทักษะทางภาษา และความรู้ที่จำเป็นสำหรับการทำงานในสาขาเฉพาะ อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็น คือ นักศึกษา สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 89 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมดที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ระยะที่ 2 การสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และอาจารย์ผู้รับผิดชอบสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษา สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ คือ นักศึกษาสาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2567 ชั้นปีละ 3 คน (ประกอบด้วยนักศึกษาที่ความสามารถ) รวมนักศึกษา 4 ชั้นปี จำนวน 12 คน โดยกลุ่มเป้าหมายกลุ่มดังกล่าวได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และอาจารย์ผู้รับผิดชอบสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาสาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ และประเด็นสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยมีขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ในรูปแบบการตอบสนองคู่ (dual response format) คือ สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวัง จำนวน 10 ข้อ โดยนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 คน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบพบว่าทุกข้อคำถาม มีค่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และ 2) ตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือในด้านความเที่ยงแบบตรวจสอบภายใน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการตรวจสอบมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92

2. ประเด็นสำหรับการสนทนากลุ่ม จำนวน 3 ประเด็น ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 คน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการตรวจสอบพบว่าทุกข้อคำถาม มีค่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ ผ่าน Google Form จำนวน 89 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 78 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.64 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวออกมาใน 3 ประเด็นด้วยกันคือ ความสำคัญของการเขียน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไข จากมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) โดยการหาค่า

PNI modified ตามสูตร $PNI_{modified} = (I - D)/D$ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel ในการคำนวณ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่ได้จากแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า ภาพรวมนักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.31 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.44 รองลงมา คือ การใช้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.40 และน้อยที่สุด คือ การเขียนสะกดคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.12 ตามลำดับรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง	$PNI_{modified}$	อันดับ
1. การใช้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.12	4.37	0.40	2
2. การใช้โครงสร้างประโยคได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.26	4.46	0.37	4
3. การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	2.95	4.26	0.44	1
4. การเขียนใจความสำคัญของเรื่องได้อย่างถูกต้อง	3.21	4.38	0.37	5
5. การเขียนประโยคสนับสนุนได้สอดคล้องกับใจความสำคัญของเรื่อง	3.29	4.33	0.32	6
6. การเรียบเรียงและจัดลำดับเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกัน	3.60	4.56	0.27	8
7. การเชื่อมข้อความได้อย่างสละสลวยและเป็นเอกภาพ	3.55	4.59	0.29	7
8. การใช้เครื่องหมายวรรคตอนในการเขียนได้อย่างถูกต้อง	3.59	4.51	0.26	9
9. การเขียนสะกดคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง	3.18	4.36	0.37	3
10. การใช้ตัวอักษรตัวพิมพ์ใหญ่ได้อย่างถูกต้อง	4.22	4.73	0.12	10
โดยรวม	4.46	3.40		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

ข้อมูลได้จากการสนทนากลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากบุคคล 2 กลุ่มด้วยกัน คือ นักศึกษาสาขาการสอนภาษาอังกฤษ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2567 ชั้นปีละ 3 คน (ประกอบด้วยนักศึกษาที่คละความสามารถ) รวมนักศึกษา 4 ชั้นปี จำนวน 12 คน และอาจารย์ผู้รับผิดชอบสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษให้นักศึกษาสาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 ท่าน โดยข้อมูลในส่วนของนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน สรุปได้ว่าทักษะการเขียนมีความสำคัญใช้ในการสื่อสารข้อมูลหรือความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังพบว่าทักษะการเขียนมีความจำเป็นสำหรับการเรียนและการทำงานซึ่งกล่าวคือการทำงานส่วนใหญ่ต้องอาศัยทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ หากทำได้ดีจะสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนและเพิ่มโอกาสในการหางานทำได้ในอนาคตหรือแม้แต่กระทั่งทำงานกับองค์กรต่างชาติ

สำหรับด้านปัญหาและอุปสรรคในทักษะการเขียน ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนเห็นตรงกันว่า ปัญหาด้านคำศัพท์ และด้านไวยากรณ์นั้นเป็นอุปสรรคในทักษะการเขียน สำหรับปัญหาด้านคำศัพท์จะพบตั้งแต่การสะกดคำ การเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับบริบท โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ามีคลังความรู้ทางด้านคำศัพท์น้อยจึงทำให้ยากต่อการเขียนและไม่สามารถที่จะสื่อสารได้อย่างถูกต้องและชัดเจนและในส่วนของไวยากรณ์นั้นจะพบปัญหาตั้งแต่ระดับไวยากรณ์ขั้นพื้นฐาน เช่น การลำดับคำ กาล จนถึงไวยากรณ์ที่มีโครงสร้างซับซ้อน เช่น โครงสร้างประโยคต่าง ๆ และผลจากการสนทนากลุ่มของอาจารย์ผู้สอนยังกล่าวเสริมว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ทางคำศัพท์ที่จำกัดและมีปัญหาในการเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับงานเขียน อีกทั้งยังพบปัญหาในเรื่องไวยากรณ์เบื้องต้นและโครงสร้างทางไวยากรณ์ในโครงสร้างประโยคที่ไม่คุ้นเคยจึงทำให้ไม่สามารถเขียนเพื่อสื่อความหมายที่มีคุณภาพได้

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางด้านนักศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ดังนี้ นักศึกษากลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาน้อยต้องการให้ปูพื้นฐานความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ใหม่ และเรียนรู้เรื่องราวดังกล่าวผ่านการลงมือทำ และมีการทบทวนซ้ำเป็นระยะ ในส่วนของคำศัพท์อยากให้เน้นท่องจำคำศัพท์ที่จำเป็นจะต้องทราบ และที่พบเห็นในการสื่อสารบ่อย ๆ และฝึกเขียนสร้างประโยคจากคำศัพท์ดังกล่าว ส่วนนักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาในระดับปานกลางเสนอแนะว่า การศึกษาโครงสร้างไวยากรณ์ผ่านการอ่านเนื้อหาภาษาอังกฤษสามารถช่วยในการนำโครงสร้างดังกล่าวไปใช้ในการเขียนได้ นอกจากนั้นแล้วการอ่านเนื้อหาที่เป็นภาษาอังกฤษ ยังช่วยให้เรียนรู้คำศัพท์และบริบทที่ใช้คำศัพท์นั้นด้วย ในส่วนของการลำดับเนื้อเรื่อง นักศึกษาให้ความเห็นว่า การมีแนวทาง หรือคำถามนำ (guided questions) ในการตอบในประเด็นการเขียนดังกล่าวจะเป็นประโยชน์มาก และในส่วนของนักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาสูงคิดว่า การศึกษารูปแบบงานเขียนที่หลากหลาย และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) สำหรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นอย่างตรงจุด จะช่วยพัฒนาทักษะในการเขียนของพวกเขา สำหรับแนวทางในการพัฒนาทักษะการเขียนจากอาจารย์ผู้สอน พบว่า สำหรับด้านไวยากรณ์ควรเริ่มจากพื้นฐานในการเขียนง่าย ๆ ก่อนแล้วค่อย ๆ เพิ่มความยากลงไป พร้อมทั้งมีแบบฝึกหัดเสริมเพื่อทบทวนในประเด็นทางไวยากรณ์ที่ใช้ผิดพลาดบ่อยครั้ง นอกจากนี้ควรกำหนดหัวข้องานเขียนสั้น ๆ ที่เป็นเรื่องใกล้ตัวเพื่อให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษา สำหรับด้านการจัดการเรียนการสอนนั้นควรให้ความสำคัญไปที่การสอนโดยการเปรียบเทียบแนวทางและ

รูปแบบในการเขียนแต่ละประเภท ทั้งนี้จะทำให้นักศึกษาเห็นความแตกต่างทั้งโครงสร้างและคำศัพท์ที่ใช้ และนำมาปรับใช้ในการเขียนของตน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

ปัญหาและอุปสรรค		
1. การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 2. การใช้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 3. การเขียนสะกดคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง		
แนวทางในการแก้ไขปัญหา		
นักศึกษากลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาน้อย	นักศึกษากลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาปานกลาง	นักศึกษากลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาสูง
1. ต้องการเรียนพื้นฐานความรู้ทางไวยากรณ์และคำศัพท์และทบทวนความรู้เป็นระยะ 2. ต้องการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ	1. ต้องการเรียนรู้ไวยากรณ์และคำศัพท์ผ่านการอ่านเนื้อหาภาษาอังกฤษ 2. ต้องการให้มีคำถามนำ (guided questions) เพื่อใช้ในการตอบในประเด็นการเขียน	1. ต้องการเรียนรู้การเลือกใช้คำและโครงสร้างผ่านงานเขียนหลากหลายรูปแบบ 2. ต้องการเรียนรู้ข้อผิดพลาดจากการให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สอน (feedback)

อภิปรายผล

ผลประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยในภาพรวมนักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.31 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะการเขียนในภาพรวมดังต่อไปนี้คือ ด้านคำศัพท์ ด้านโครงสร้างไวยากรณ์ ด้านเนื้อหาและการเรียบเรียงเรื่อง และด้านเครื่องหมายวรรคตอนและการใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่

ผลการสรุปประเด็นในการสนทนากลุ่มจำนวน 3 ประเด็น ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียน ปัญหาและอุปสรรคในทักษะการเขียน และแนวทางการแก้ไขปัญหาทักษะการเขียนของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มได้แก่ นักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาน้อย ปานกลางและสูงและอาจารย์ผู้สอน สรุปได้ว่าทักษะการเขียนมีความสำคัญใช้ในการสื่อสารข้อมูลหรือความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังพบว่าทักษะการเขียนมีความจำเป็นสำหรับการเรียนและการทำงาน ซึ่งกล่าวคือ การทำงานส่วนใหญ่ต้องอาศัยทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ หากทำได้ดีจะสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนและเพิ่มโอกาสในการหางานทำได้ในอนาคตหรือแม้แต่กระทั่งทำงานกับองค์กรต่างชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pongsuk Vajchakul (2023) และ Fitriyanti et al. (2023) ที่ได้กล่าวถึงเหตุผลของความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในการเรียนทักษะการเขียน คือ เพื่อใช้ในการทำงานในอนาคตนั่นเอง

สำหรับด้านปัญหาและอุปสรรคในทักษะการเขียน ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนเห็นตรงว่าปัญหาด้านคำศัพท์ และด้านไวยากรณ์นั้นเป็นอุปสรรคในทักษะการเขียน สำหรับปัญหาด้านคำศัพท์จะพบตั้งแต่การสะกดคำ การเลือกใช้คำศัพท์ให้เหมาะสมกับบริบทและในส่วนของไวยากรณ์นั้นจะพบปัญหาตั้งแต่ระดับไวยากรณ์ขั้นพื้นฐานจนถึงไวยากรณ์ที่มีโครงสร้างซับซ้อน เช่น โครงสร้างประโยคต่าง ๆ และผลจากการสนทนากลุ่มของอาจารย์ผู้สอนยังกล่าวเสริมว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ทางคำศัพท์ที่จำกัดและมีปัญหาในการเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับงานเขียน อีกทั้งยังพบปัญหาในเรื่องไวยากรณ์เบื้องต้นและโครงสร้างทางไวยากรณ์ในโครงสร้างประโยคที่ไม่คุ้นเคยจึงทำให้ไม่สามารถเขียนเพื่อสื่อความหมายที่มีคุณภาพได้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nguyen and Suwannabubpha (2021) และ Jitpanich et al. (2022) ที่กล่าวถึงอุปสรรคในทักษะเขียนของผู้เรียนคือ ผู้เรียนมีคลังคำศัพท์ไม่เพียงพอและไม่เก่งในด้านไวยากรณ์ และมีความเห็นตรงกับผลการวิจัยของ Ampa and Quraisy (2018) ที่กล่าวว่าส่วนประกอบของทักษะการเขียนที่จำเป็นต้องได้รับการเรียนรู้มาเป็นอันดับแรก คือ ด้านโครงสร้างทางหลักไวยากรณ์และด้านคำศัพท์ ตามลำดับ

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านทักษะการเขียน พบว่า นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นที่ต่างกันอย่างน่าสนใจ ดังนี้ นักศึกษากลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาระดับน้อยต้องการให้มีรูปแบบการสอนผ่านการปฏิบัติโดยสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของจอห์น ดิวอี้ (Dewey, 1938) ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) มีอิสระในการคิดริเริ่ม ได้ลงมือทำ และได้เป็นองค์ความรู้เกิดขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการทบทวนซ้ำเป็นระยะ สำหรับนักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาระดับปานกลางต้องการเรียนโครงสร้างไวยากรณ์ผ่านการอ่านเนื้อหาภาษาอังกฤษ เพราะจะช่วยให้พวกเขาสามารถนำโครงสร้างไวยากรณ์ไปใช้ในการเขียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakkir et al. (2021) ที่กล่าวถึงความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีต่อสื่อที่ใช้ในการสอนทักษะการเขียนว่าควรประกอบไปด้วยคำศัพท์ บทอ่าน และไวยากรณ์ ผลการวิจัยยังกล่าวอีกว่า สื่อการสอนทักษะการเขียนนั้นไม่ควรจะมีแต่ทักษะการเขียนเพียงอย่างเดียวแต่ควรมีความหลากหลายทางทักษะภาษาด้วย ส่วนนักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาระดับสูงนั้นต้องการเรียนรู้รูปแบบการเขียนที่หลากหลายและเรียนรู้ข้อผิดพลาดจากการให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สอนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fortunasari et al. (2021) ที่กล่าวว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยตรงของผู้สอนทำให้นักศึกษาได้รับแก้ไขอย่างถูกต้องและช่วยเพิ่มทักษะการเขียน ขณะที่สงวรงค์ไชย (2564) มีความเห็นตรงกันว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับมีความสำคัญต่อผู้เรียน เพราะข้อมูลดังกล่าวสามารถวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ปรับปรุง วิธีการเรียนหรือการทำงานของผู้เรียน และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้สามารถถูกนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการเขียนภาษาอังกฤษ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ Do (2023) ที่ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการทักษะการเขียนเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบหลักสูตรการเขียนแบบเน้นภาระงาน (Task-Based Course Design) เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับข้อจำกัดของการวิจัยนี้อาจยังไม่ครอบคลุมนักศึกษามากมหาวิทยาลัยอื่นหรือแบบสอบถามอาจยังไม่ได้สะท้อนทุกมิติของปัญหาการเขียนภาษาอังกฤษ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่ผู้เรียนต้องการจะได้รับการพัฒนาและรูปแบบที่ผู้เรียนมองว่าเหมาะสมสำหรับพวกเขา ซึ่งผู้เรียนจะมีปัญหาในการเขียนใน 3 ด้านใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ คำศัพท์และไวยากรณ์ ด้านเนื้อหาและการเรียบเรียงเรื่อง และด้านเครื่องหมายวรรคตอนและการใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ โดยความต้องการจำเป็นดังกล่าวลำดับความสำคัญตามพื้นฐานความสามารถทางภาษาของผู้เรียน นอกจากนั้นแล้วผู้เรียนยังเสนอรูปแบบในการออกแบบการเรียนการสอนและสื่อในการสอน โดยอยากให้นเน้นการสอนคำศัพท์ ไวยากรณ์ ตลอดจนรูปแบบการเขียนผ่านเนื้อหาตัวอย่าง และเรียนรู้แก้ไขการเขียนจากข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ดังนั้นหากรูปแบบการสอนและสื่อการสอนที่คำนึงถึงประเด็นดังกล่าวจะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเขียนที่ดีขึ้นได้

สรุป

การเขียนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง โดยประกอบด้วยทักษะสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะทางไวยากรณ์ ทักษะทางลีลาภาษา ทักษะทางกลไก และทักษะการเลือกข้อความที่เหมาะสม ส่วนการวิเคราะห์ความต้องการเป็นวิธีรวบรวม ประเมิน และ

นำข้อมูลของผู้เรียนไปใช้จัดทำหลักสูตร ซึ่งแบ่งเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน (ความสามารถ ทักษะ และมุมมองในปัจจุบัน) และการวิเคราะห์สถานการณ์เป้าหมาย (บทบาท ทักษะ และความรู้ ที่จำเป็นในอนาคต)

ทักษะการเขียนมีความสำคัญในมุมมองของอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาครุศาสตร์ สาขา การสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากเป็นวิธีหนึ่งในการสื่อสารที่ให้ผู้อื่นเข้าใจความรู้สึกนึกคิด มุมมองต่อเรื่องต่าง ๆ ได้ และหากผู้ส่งสารมีทักษะการเขียนที่ดี ก็สามารถช่วยให้พวกเขาประสบความสำเร็จในการเรียน และเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพที่ต้องการ ความสามารถภาษาอังกฤษของผู้สมัครได้ เมื่อทักษะการเขียนมีความสำคัญ จึงมีความพยายามที่จะ พัฒนาทักษะในการเขียนของนักศึกษา โดยในภาพรวมจากการตอบแบบสอบถามพบว่า ประเด็น การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนของนักศึกษาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1. การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 2. การใช้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 3. การเขียนสะกดคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง 4. การใช้โครงสร้างประโยคได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 5. การเขียนใจความสำคัญของเรื่องได้อย่างถูกต้อง 6. การเขียนประโยคสนับสนุน ได้สอดคล้องกับใจความสำคัญของเรื่อง 7. การเชื่อมข้อความได้อย่างสละสลวยและเป็นเอกภาพ 8. การเรียบเรียงและจัดลำดับเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกัน 9. การใช้เครื่องหมายวรรคตอน ในการเขียนได้อย่างถูกต้อง และ 10. การใช้ตัวอักษรตัวพิมพ์ใหญ่ได้อย่างถูกต้อง

จากการสนทนากลุ่มของนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนพบว่า ทักษะการเขียนมีความสำคัญ ต่อการสื่อสารและมีความจำเป็นต่อการเรียนและการทำงาน อีกทั้งยังสามารถเพิ่มโอกาสในการหางาน ทำได้ในอนาคต สำหรับด้านปัญหาและอุปสรรคในทักษะการเขียน ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนเห็น ตรงกันว่า ปัญหาด้านคำศัพท์ และด้านไวยากรณ์นั้นเป็นอุปสรรคในทักษะการเขียน สำหรับปัญหา ด้านคำศัพท์จะพบตั้งแต่การสะกดคำ การเลือกใช้คำศัพท์ให้เหมาะสมกับบริบท โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ ให้เหตุผลว่ามีคลังความรู้ทางด้านคำศัพท์น้อยจึงทำให้ยากต่อการเขียนและไม่สามารถที่จะสื่อสาร ได้อย่างถูกต้องและในส่วนของไวยากรณ์นั้นจะพบปัญหาตั้งแต่ระดับไวยากรณ์ขั้นพื้นฐานจนถึง ไวยากรณ์ที่มีโครงสร้างซับซ้อน สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาทักษะการเขียนของนักศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ดังนี้ นักศึกษากลุ่มที่มีความสามารถทางภาษาน้อยต้องการให้ปูพื้นฐานความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ใหม่ และเรียนรู้เรื่องราวดังกล่าวผ่านการลงมือทำ ส่วนนักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาในระดับปานกลางเสนอแนะว่า การศึกษาโครงสร้างไวยากรณ์ผ่านการอ่าน เนื้อหาภาษาอังกฤษสามารถช่วยในการนำโครงสร้างดังกล่าวไปใช้ในการเขียนได้ ส่วนของนักศึกษากลุ่ม ที่มีความสามารถทางภาษาสูงคิดว่า การศึกษารูปแบบงานเขียนที่หลากหลาย และการให้คำแนะนำ สำหรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นอย่างตรงจุดจะช่วยพัฒนาทักษะในการเขียนของพวกเขา สำหรับแนวทาง ในการพัฒนาทักษะการเขียนจากอาจารย์ผู้สอน พบว่า สำหรับด้านไวยากรณ์ควรเริ่มจากพื้นฐาน ในการเขียนง่าย ๆ ก่อนแล้วค่อย ๆ เพิ่มความยากลงไป พร้อมทั้งมีแบบฝึกหัดเสริมเพื่อทบทวน ในประเด็นทางไวยากรณ์ที่ใช้ผิดพลาดบ่อยครั้ง สำหรับด้านการจัดการเรียนการสอนนั้นควรให้ ความสำคัญไปที่การสอนโดยการเปรียบเทียบแนวทางและรูปแบบในการเขียนแต่ละประเภท ทั้งนี้จะทำให้ นักศึกษาเห็นความแตกต่างทั้งโครงสร้างและคำศัพท์ที่ใช้ และนำมาปรับใช้ในการเขียนของตน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงปฏิบัติ

จากข้อมูลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และข้อสรุปที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ทางคณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนที่สนใจพัฒนาทักษะในการเขียนของนักศึกษาสามารถนำประเด็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวที่ได้ไปประกอบในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการสอนด้วยรูปแบบที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นทั้งบรรยายและให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติล้วนต่างมีความสำคัญ นอกจากนี้แล้วผู้เรียนแต่ละกลุ่มก็มีความต้องการจำเป็นและอุปสรรคในการเขียนที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงประเด็นที่เป็นความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา และแนวทางในการพัฒนาทักษะดังกล่าวจากมุมมองและความต้องการของนักศึกษาเอง ซึ่งอาจารย์ผู้สอนสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาที่หลากหลายได้

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีหรือปัญญาประดิษฐ์เข้ามาช่วยในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อตอบโจทย์ผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ตลอดจนตรวจสอบข้อผิดพลาดเบื้องต้นที่เกิดขึ้นจากการเขียนภาษาอังกฤษ ทั้งนี้นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองแล้ว ยังทำให้ผู้สอนได้มีเวลาในการวางแผนการสอนเพื่อแก้ไขในประเด็นที่เป็นข้อผิดพลาดที่ผู้เรียนไม่สามารถหาคำตอบได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรการเขียนเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- สง่า วงศ์ไชย. (2564). การพัฒนาคุณภาพงานเขียนโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ: กรณีศึกษาแบบทดสอบอัตนัยระดับชาติ. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 18(80), 1-14. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/224488/167696>
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ampa, A. T., & Quraisy, H. (2018). Needs Analysis of the English Writing Skill as the Base to Design the Learning Materials. *SHS Web of Conferences*, 42, 1-5. <https://doi:10.1051/shsconf/20184200050>

- Ananthi, T. (2018). Teaching Creative Writing in English Among the Undergraduate Students. *Language in India*, 18(10), 13-16. <http://www.languageinindia.com/oct2018/ananthicreativewriting.pdf>
- Bowen, N. E. J. A., Insuwan, C., Satienchayakorn, N., & Teedaaksornsakul, M. (2023). The challenge of teaching English writing in Thailand: A tri-ethnography of Thai university lecturers. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 16(2), 482-498. https://www.researchgate.net/publication/372449061_The_Challenge_of_Teaching_English_Writing_in_Thailand_A_Tri-ethnography_of_Thai_University_Lecturers
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Macmillan Company.
- Do, H. M. (2023). An analysis of EFL students' writing needs: Considerations for writing task-based course design. *rEFLECTIONS*, 30(2), 203-222. <https://doi:10.61508/refl.v30i2.266643>
- Fitriyanti, S., Kabanga, L., & Paranoan, E. (2023). Need Analysis for English Writing Syllabus Development. *Journal on Education*, 5(3), 6454-6464. <https://doi:10.31004/joe.v5i3.1428>
- Fortunasari, F., Fajaryani, N., Wulandari, B. A., & Khairunnisa, K. (2021). Written Corrective Feedback for Students' Research Proposal in English: What Do Students and Lectures Prefer and Why?. *Indonesian Research Journal in Education*, 5(2), 404-416. <https://doi:10.22437/irje.v5i2.13064>
- Harris, J. (1993). *Introducing Writing*. Penguin English.
- Heaton, J. B. (1997). *Writing English Language Testing* (5th ed.). Longman Group Ltd.
- Hedge, T. (1998). *Writing*. Oxford University Press.
- Hyland, K. (2006). *English for Academic Purposes: An advanced resource book*. Routledge.
- Jitpanich, T., Leong, L. M., & Ismail, S. A. M. M. (2022). Assessing the English writing needs of undergraduate business administration students for ESP writing course development: A case study in Thailand. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(2), 104-128. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/LEARN/article/view/259924>
- Ma'rufah, D. W., Mufliah, M., & Awaliyah, U. (2021). Need Analysis on the Writing Skill: What Do The Students Really Need for Writing Course?. *Tarling: Journal of Language Education*, 5(1), 51-70. <https://doi:10.24090/tarling.v5i1.4984>
- Nguyen, T. T. L., & Suwannabubpha, S. (2021). EFL Writing at Thai Secondary Schools: Teachers and Students' Views, Difficulties and Expectations. *Language Related Research*, 12(3), 187-214. <https://doi:10.29252/lrr.12.3.7>

- Pongsuk Vajchakul, P. (2023). Analysis of Thai EFL university students' needs in learning English paragraph writing. *Journal of Management Sciences Kasetsart University*, 2(2), 44-59. <https://kuojs.lib.ku.ac.th/index.php/jmsku/article/view/5681>
- Sakkir, G., Dollah, S., Arsyad, S., & Ahmad, J. (2021). Need Analysis for Developing Writing Skill Materials Using Facebook for English Undergraduate Students. *International Journal of Language Education*, 5(1), 542-551. <https://doi:10.26858/ijole.v5i1.14856>

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าว
ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
FACTORS INFLUENCING JOB HAPPINESS AMONG MIGRANT WORKERS
IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

วสุมา เลดา* และลัดดาวัลย์ สำราญ

Vasuma Leda* and Laddawan Someran

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

FACULTY OF BUSINESS ADMINISTRATION AND INFORMATION TECHNOLOGY

RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY SUVARNABHUMI

*Corresponding Author E-mail: va_suma@hotmail.com

Received February 8, 2025; Revised April 24, 2025; Accepted April 25, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความคิดเห็นของปัจจัยบรรยากาศองค์กร ความผูกพันต่อองค์กร คุณภาพชีวิตในการทำงาน และความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ความผูกพันต่อองค์กร และคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในพื้นที่ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา จำนวน 270 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของปัจจัยบรรยากาศองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ขณะที่ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กรและปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความสุขในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ส่งผลต่อความสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และด้านความเต็มใจของพนักงานที่จะแสดงความสามารถของตนแก่องค์กร ส่งผลต่อความสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตด้านอื่น ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กร

คำสำคัญ: ความสุขในการทำงาน, แรงงานต่างด้าว, บรรยากาศองค์กร, ความผูกพันต่อองค์กร, คุณภาพชีวิตในการทำงาน

Abstract

This study aimed to examine: (1) the levels of opinions regarding organizational climate, organizational commitment, quality of work life, and happiness at work among migrant workers in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; and (2) the influence of organizational climate, organizational commitment, and quality of work life on happiness at work among migrant workers in the same area. The sample group consisted of 270 Myanmar migrant workers. Data were collected using a questionnaire and analyzed through descriptive statistics and multiple regression analysis.

The research findings revealed that the overall of opinion on organizational climate factors were at a relatively high level, while organizational commitment factors and quality of work life factors were at a high level. The hypothesis testing found that organizational climate factors, specifically in the area of responsibility, affected work happiness with statistical significance at the 0.01 level. Organizational commitment factors, including high confidence in accepting organizational goals and values, and employees' willingness to demonstrate their abilities to the organization, affected work happiness with statistical significance at the 0.01 level. Quality of work life factors, including adequate and fair compensation, appropriate and safe environment, opportunities for capability development, and work-life balance, affected work happiness with statistical significance at the 0.05 and 0.01 levels. These research findings provide valuable insights that can be applied as guidelines for human resource management strategic planning to promote work happiness among foreign workers. By implementing these strategies, organizations can enhance employee satisfaction, increase productivity, and strengthen their competitive advantage in today's challenging business environment, ultimately contributing to sustainable organizational success and development.

Keywords: Job Happiness, Migrant Workers, Organizational Climate, Organizational Commitment, Quality of Work Life

บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แรงงานต่างด้าวได้กลายเป็นกำลังสำคัญของภาคอุตสาหกรรมไทย โดยเฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อมูลจากสำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2567) แสดงให้เห็นว่า จากแรงงานทั้งหมดประมาณ 339,350 คน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากเมียนมา กัมพูชา และลาว ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ (กฤษฎา พรหมเรศ, 2564) และ (พวงเพชร สุขประเสริฐ, 2565) ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มนี้เผชิญความไม่มั่นคงในการทำงาน ความไม่แน่นอนทางกฎหมาย และข้อจำกัดในการเข้าถึงสิทธิแรงงาน ซึ่งกระทบต่อความสุขในการทำงานและประสิทธิภาพการทำงาน แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมไทย แต่ยังคงขาดการวิจัยเฉพาะถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา งานวิจัยนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานชาวเมียนมาในพื้นที่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายแรงงานที่เหมาะสม

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานที่มีจำนวนมากและมีบทบาทสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร ความผูกพันต่อองค์กร และคุณภาพชีวิตในการทำงาน มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของแรงงาน (นันทยา บุญยปรารถชัย และประพล เปรมทองสุข, 2566) แต่งานวิจัยในบริบทของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านกฎหมายและโครงสร้างทางสังคมที่แตกต่างจากแรงงานในประเทศ

วัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยนี้คือ (1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ (2) ศึกษาปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณผ่านการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในสถานประกอบการที่มีแรงงานต่างด้าว และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่นำไปใช้พัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้นำเสนอผลการศึกษาที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมในการกำหนดแนวทางบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้เหมาะสม และช่วยส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นธรรมและยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร และปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

ตามแนวคิดของ Stringer (2002) บรรยากาศองค์การที่ดีมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างการทำงาน มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบ การยอมรับ การสนับสนุน และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเลือกศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านมาตรฐาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการได้รับการยอมรับ และด้านการสนับสนุน เนื่องจากมีความสอดคล้องกับบริบทของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสอดคล้องกับผลงานของ (ณัญญา ผลบุญ และศยามล เอกะกุลนันต์, 2559) ซึ่งพบว่าบรรยากาศองค์การด้านโครงสร้าง มาตรฐาน และ

การสนับสนุน สามารถพยากรณ์ความสุขในการทำงานของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ

แนวคิดของ Steers (1991) อธิบายความผูกพันต่อองค์การว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับองค์การ โดยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) ความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ (2) ความเต็มใจในการแสดงความสามารถเพื่อองค์การ และ (3) ความปรารถนาในการเป็นสมาชิกขององค์การในระยะยาว งานศึกษาของ (วรรณวิมล อัมรินทร์นุเคราะห์ และคณะ, 2564) ที่ศึกษาในบริบทของรัฐวิสาหกิจไทย พบว่าแนวคิดนี้มีความเหมาะสมต่อการอธิบายลักษณะของความผูกพันในบริบทองค์การไทย โดยเฉพาะด้านความเสียสละและอุทิศตน

Walton (1973) เสนอว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานคือความสอดคล้องระหว่างลักษณะของงานกับความต้องการของบุคคล โดยแบ่งเป็น 8 ด้าน ได้แก่ ค่าตอบแทน สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง โอกาสพัฒนา ความก้าวหน้า การบูรณาการทางสังคม ประชาธิปไตยในองค์การ สมดุลชีวิต และประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการนำไปประยุกต์ใช้โดย (พีระ สันตสิงห์ และอัศนีย์ ณ น่าน, 2565) และ (อังศนา อินแดน, 2565) ในบริบทของหน่วยงานภาครัฐและการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่าองค์ประกอบทั้ง 8 ด้านมีความเหมาะสมต่อบริบทไทย ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเพียง 5 ด้านที่สอดคล้องกับบริบทของแรงงาน ได้แก่ การได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย โอกาสในการพัฒนาความสามารถ ความก้าวหน้าและความมั่นคง และความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตด้านอื่น

Warr (2007) อธิบายความสุขในการทำงานว่า เป็นสภาวะทางจิตใจของบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์การทำงาน ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ ความเพลิดเพลินในงาน ความพึงพอใจในงาน และความกระตือรือร้นในการทำงาน โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Diener (2000) ที่มองว่าความสุขเกิดจากความพึงพอใจในชีวิตและประสบการณ์เชิงบวกในการทำงาน งานวิจัยของ (เยาวลักษณ์ ตระกูลเมธี และวิมล งามยิ่งยวด, 2563) ยังพบว่า ความรู้สึกกระตือรือร้น ความเพลิดเพลิน และความพึงพอใจในงาน เป็นองค์ประกอบที่สะท้อนถึงความสุขในการทำงานในระดับสูงในกลุ่มบุคลากรสาธารณสุข

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่างานวิจัยหลายชิ้นได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์กรและสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ บรรยากาศองค์กรที่ดี เช่น โครงสร้างที่ชัดเจน มาตรฐานในการทำงาน การได้รับการสนับสนุน และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของพนักงานในสถานประกอบการต่าง ๆ อาทิ งานวิจัยของ (ปานจิตต์ กลั่นทกพันธ์ และคณะ, 2557) และ (ณัฐยา ผลบุญ และศยามล เอกะกุลนันต์, 2559) ที่พบว่าบรรยากาศองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับสุขในการทำงาน และสามารถทำนายระดับความสุขได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ (วรุตม์ ยุทธา และคณะ, 2566) ที่สนับสนุนข้อค้นพบว่า องค์ประกอบของบรรยากาศที่เหมาะสมจะช่วยสร้างความพึงพอใจในงานและเพิ่มพูนความสุขของบุคลากร ในขณะเดียวกัน ความผูกพันต่อองค์กรก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสุขในการทำงานอย่างชัดเจน งานวิจัยของ (ศิริลักษณ์ รักเจียม และคณะ, 2564) พบว่าความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขในการทำงานในระดับนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ คุณภาพชีวิตในการทำงานยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขของบุคลากรในหลากหลายบริบท องค์ประกอบสำคัญ เช่น ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย โอกาสใน

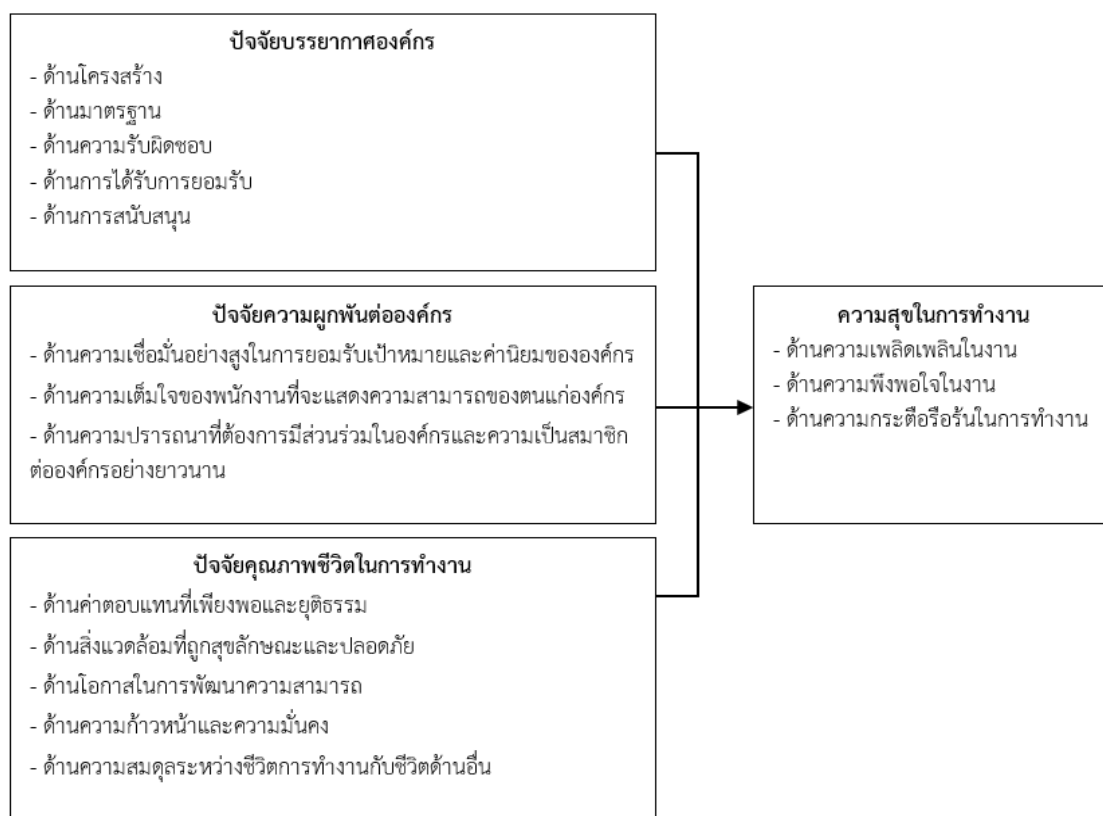

การพัฒนาตนเอง และความสมดุลระหว่างชีวิตกับงาน ล้วนเป็นสิ่งที่มีความรู้สึกพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน งานวิจัยของ (ลัดดาวัลย์ สำราญ และจิตติพร ภักดีวงศ์, 2562) และ (นันทยา บุญยปรารภชัย และประพล เปรมทองสุข, 2565) ล้วนชี้ว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความสุขในการทำงานของบุคลากรในภาครัฐและเอกชน

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าม้งานวิจัยจำนวนมากที่กล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่เน้นศึกษากลุ่มแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยเฉพาะ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้โดยการศึกษาปัจจัยเฉพาะที่ส่งผลต่อแรงงานกลุ่มนี้ และนำเสนอแนวทางเชิงนโยบายที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปคัดเลือกตัวแปร จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดงานวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าว ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าว
2. กลุ่มเป้าหมาย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ที่มีใบอนุญาตทำงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมจำนวน 29,548 คน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยแรงงานต่างด้าวจำนวน 270 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power ตั้งค่าระดับพลังการทดสอบที่ 0.99 และระดับนัยสำคัญที่ 0.05 วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ พัฒนาเครื่องมือวิจัยจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยดัชนี IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งทุกข้อผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยทำการทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น 30 คน และคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตร Cronbach's Alpha พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 0.829-0.988 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้มีการแปลแบบสอบถามเป็นภาษาพม่าโดยใช้วิธี Back Translation เพื่อให้สามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มจากการขออนุญาตสถานประกอบการและชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยแปลแบบสอบถามเป็นภาษาเมียนมาและตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธี Translate and Back Translation เพื่อให้เนื้อหาชัดเจนและเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามตัวอย่างให้สถานประกอบการพิจารณาและยืนยันว่าเนื้อหาไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือภาพลักษณ์ขององค์กร แบบสอบถามแจกในรูปแบบเอกสาร โดยมีการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่แรงงานสะดวก มีฝ่ายบุคคลและล่ามช่วยอำนวยความสะดวก หลังจากเก็บข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปบันทึกและวิเคราะห์ผล การดำเนินการทั้งหมดยึดหลักจริยธรรมการวิจัย โดยได้รับความยินยอมและรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลอย่างเคร่งครัด
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้
  - 5.1 สถิติเชิงพรรณนา: ใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ และระยะเวลาในการทำงานในประเทศไทย โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กร ความผูกพันต่อองค์กร และความสุขในการทำงาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
  - 5.2 สถิติเชิงอนุมาน: ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นตรง เช่น การตรวจสอบการแจกแจงของประชากร ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และความคลาดเคลื่อนที่เป็นอิสระ หลังจากตรวจสอบครบถ้วนแล้ว ใช้วิธีการถดถอยพหุคูณแบบ Enter (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาทำงานในประเทศไทยระหว่าง 5-10 ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,000-20,000 บาท

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบรรยากาศองค์กร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการยอมรับ ด้านการสนับสนุน ด้านมาตรฐาน และด้านโครงสร้าง ตามลำดับ

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความเต็มใจของพนักงานที่จะแสดงความสามารถของตนแก่องค์กร ตามด้วย ด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และด้านความปรารถนาที่ต้องการมีส่วนร่วมในองค์กรและความเป็นสมาชิกต่อองค์กรอย่างยาวนาน

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตด้านอื่น ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคง และด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความกระตือรือร้นในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจในงาน และด้านความเพลิดเพลินในงาน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ร้อยละ 82.0 (Adjusted R Square = 0.820) และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 95.124, p < 0.001$) แสดงให้เห็นว่าโมเดลนี้มีความเหมาะสมในการทำนายความสุขในการทำงาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ (1) ปัจจัยบรรยากาศองค์กรได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ($\beta = 0.131, p = 0.003$) (2) ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ($\beta = 0.152, p = 0.001$) และด้านความเต็มใจของพนักงานที่จะแสดงความสามารถของตนแก่องค์กร ($\beta = 0.128, p = 0.004$) ส่วน (3) ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ได้แก่ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ($\beta = 0.233,$

$p < 0.000$) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ($\beta = 0.178, p = 0.001$), ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูก
สุขลักษณะและปลอดภัย ($\beta = 0.133, p = 0.001$) ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ ($\beta =$
 $0.132, p = 0.002$) ขณะที่ ด้านโครงสร้าง ด้านมาตรฐาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านการสนับสนุน
ด้านความต้องการมีส่วนร่วมและการเป็นสมาชิก และด้านความก้าวหน้าและความมั่นคง ไม่มีอิทธิพล
ต่อความสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ค่า Durbin-Watson = 1.833 แสดงว่าโมเดล
ไม่มีปัญหาอัตโนมัติสหสัมพันธ์ และค่า VIF อยู่ระหว่าง 2.208 - 4.116 แสดงว่าไม่มีปัญหา
Multicollinearity อย่างรุนแรง ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน

ตัวแปรอิสระ	ความสุขในการทำงาน			t	p	Collinearity Statistics	
	B	SE	β			Tolerance	VIF
(Constant)	0.072	0.191		0.376	0.707		
ปัจจัยบรรยากาศองค์กร							
โครงสร้าง	-0.005	0.031	-0.007	-0.177	0.860	0.453	2.208
มาตรฐาน	-0.028	0.033	-0.036	-0.846	0.398	0.378	2.643
ความรับผิดชอบ	0.113	0.037	0.131	3.044*	0.003	0.362	2.761
การได้รับการยอมรับ	-0.026	0.046	-0.029	-0.567	0.571	0.248	4.034
การสนับสนุน	-0.013	0.040	-0.015	-0.316	0.752	0.297	3.362
ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร							
ความเชื่อมั่น	0.152	0.046	0.146	3.342**	0.001	0.349	2.866
ความเต็มใจ	0.128	0.044	0.127	2.932*	0.004	0.358	2.791
ความปรารถนา	0.044	0.037	0.049	1.197	0.232	0.405	2.468
ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน							
ค่าตอบแทน	0.124	0.036	0.178	3.398**	0.001	0.243	4.116
สิ่งแวดล้อม	0.133	0.040	0.157	3.328*	0.001	0.303	3.304
โอกาสในการพัฒนา	0.132	0.043	0.154	3.061*	0.002	0.265	3.771
ความก้าวหน้า	0.006	0.047	0.006	0.125	0.900	0.252	3.965
ความสมดุล	0.233	0.037	0.263	6.246**	0.000	0.379	2.639

Adjust R Square = 0.820 R Square = 0.828 R = .910 Durbin-Watson = 1.833

Std. Error of the Estimate (S.E) = 0.37727 F = 95.124 p-value = 0.000**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่าแรงงานต่างด้าวให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลชีวิตและงาน การให้
ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม และการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความสุข

ในการทำงานของแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่องค์กรควรให้ความสำคัญในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้มีประสิทธิภาพในระยะยาว

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า (1) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบรรยากาศองค์กร ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาให้ความสำคัญกับ ความรับผิดชอบในงานมากที่สุด (2) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า ด้านความเต็มใจของพนักงานที่จะแสดงความสามารถของตนแก่องค์กร มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามของแรงงานต่างด้าวในการทำงานอย่างเต็มที่ (3) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตด้านอื่น มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด สะท้อนถึงการที่แรงงานต่างด้าวได้รับการสนับสนุนจากองค์กรในด้านการจัดการเวลาหรือการกำหนดเวลาทำงานที่เหมาะสม มีเวลาหลังเลิกงานเพียงพอสำหรับครอบครัว (4) ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกตามรายด้าน พบว่า ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของแรงงานต่างด้าวต่างด้าวสัญชาติเมียนมาในการพัฒนางานและองค์กรอย่างต่อเนื่อง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยบรรยากาศองค์กร (ด้านความรับผิดชอบ) ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร (ด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และด้านความเต็มใจของพนักงานที่จะแสดงความสามารถของตนแก่องค์กร) และ ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน (ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัย ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตด้านอื่น) ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ปัจจัยบรรยากาศองค์กรด้านความรับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่าความรับผิดชอบในงานส่งผลต่อระดับความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการที่แรงงานได้รับมอบหมายงานที่ชัดเจนจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิด Job Characteristics Model ของ (Hackman & Oldham, 1976) ที่ระบุว่าความชัดเจนของหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแรงจูงใจและความพึงพอใจในงาน นอกจากนี้งานวิจัยของ งานวิจัยของนันทิยา บุญยปรารภชัย และประพล เปรมทองสุข (2565) พบว่า บรรยากาศองค์กรและการมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจนส่งผล ทำให้พนักงานมีความรับผิดชอบ มีความสุขในการทำงานและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2) ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กรด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และด้านความเต็มใจของพนักงานที่จะแสดงความสามารถของตนแก่องค์กร เห็นว่าแรงงาน

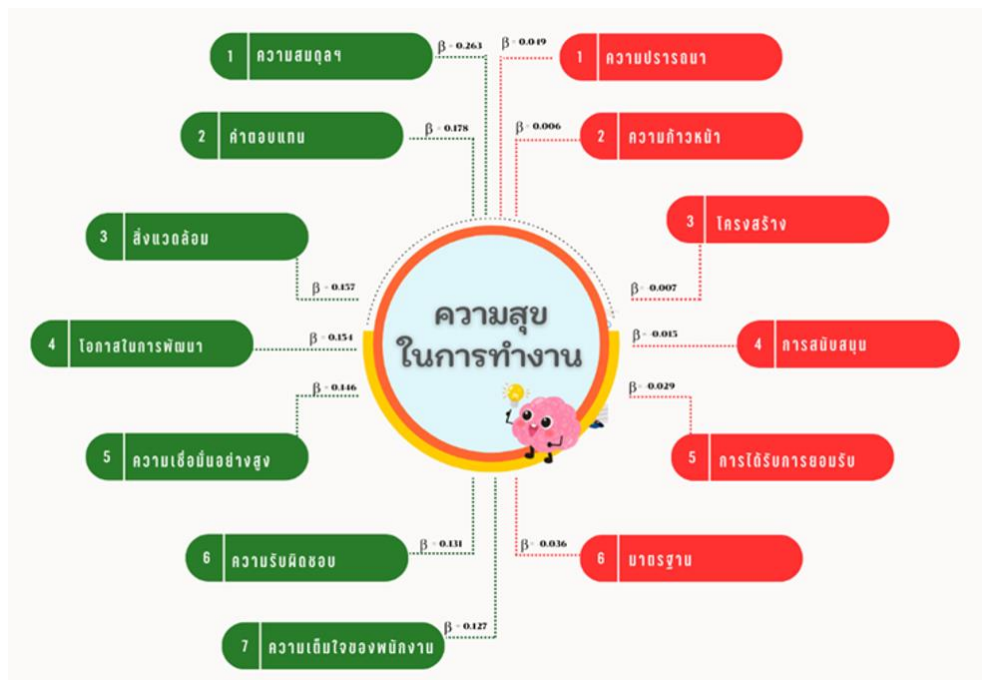

ต่างด้าวมีความเชื่อมั่นในองค์กรและมีการยอมรับเป้าหมายขององค์กรเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายส่วนบุคคล และแรงงานมีโอกาสในการแสดงศักยภาพและได้รับการสนับสนุน จะมีระดับความสุขในการทำงานที่สูงขึ้น งานวิจัยของ (นันทยา บุญยปรารภชัย และประพล เปรมทองสุข, 2565) พบว่าความผูกพันต่อองค์กร ส่งผลเชิงบวกต่อความสุขในการทำงาน โดยผ่านคุณภาพชีวิตในการทำงาน และงานวิจัยของ (ชนกันต์ เหมือนทัพ และจันทร์ชลี มาพุท, 2551) พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน รวมถึงโอกาสในการใช้ทักษะ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขในการทำงาน

3) ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตด้านอื่น เห็นว่าค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอต่อการดำรงชีวิตเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าว สภาพแวดล้อมการทำงานที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัยช่วยให้แรงงานต่างด้าวมีความสุขในการทำงานมากขึ้น การที่แรงงานได้รับโอกาสในการพัฒนาความสามารถช่วยให้เกิดความรู้สึกมั่นคงในอาชีพ แรงงานที่สามารถจัดสรรเวลาให้กับชีวิตส่วนตัวและการทำงานได้อย่างสมดุล มีแนวโน้มที่จะมีความสุขในการทำงานมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ลัดดาวัลย์ สำราญ และฐิติพร รักติวงษ์, 2562) พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงาน งานวิจัยของ (ชนกันต์ เหมือนทัพ และจันทร์ชลี มาพุท, 2551) พบว่าสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว และยังพบว่าความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตด้านอื่นมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงาน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษานี้ครั้งนี้ พบว่า แรงงานต่างด้าวให้ความสำคัญกับ ความสมดุลระหว่างชีวิตและงาน ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม และสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า โอกาสในการพัฒนาความสามารถ ความเชื่อมั่นในเป้าหมายขององค์กร ความรับผิดชอบ และความเต็มใจที่จะแสดงศักยภาพของตนเอง เป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในทางกลับกัน ปัจจัยด้านความปรารถนาที่ต้องการมีส่วนร่วมในองค์กรฯ ความก้าวหน้า โครงสร้างองค์กร การสนับสนุน การได้รับการยอมรับ และมาตรฐานองค์กร ไม่พบว่ามีผลต่อความสุขของแรงงานต่างด้าวอย่างมีนัยสำคัญ พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงความสำคัญที่ก่อให้เกิดความสุขในการทำงาน

สรุป

ผลการศึกษานี้มีความสำคัญในเชิงปฏิบัติ เนื่องจากสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา นโยบายและกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับแรงงานต่างด้าว โดยมีข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง การนำผลการศึกษานี้ไปใช้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจของแรงงานต่างด้าว ซึ่งจะนำไปสู่การลดอัตราการลาออก และเพิ่มความมั่นคงของแรงงานในองค์กร การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันขององค์กร โดยรวมแล้ว งานวิจัยนี้สามารถเป็นพื้นฐานสำหรับองค์กรและภาครัฐในการออกแบบแนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและความยั่งยืนในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 องค์กรควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแรงงานอย่างชัดเจน องค์กรควรจัดทำ Job Description ที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการสื่อสารให้แรงงานรับทราบผ่านการอบรมก่อนเริ่มงาน เพื่อลดความสับสนในบทบาทและเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

1.2 ผู้บริหารองค์กรควรส่งเสริมความเข้าใจในค่านิยมและเป้าหมายขององค์กรแก่แรงงาน ผ่านกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ เช่น การประชุมทีมรายเดือน หรือการจัดอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้แรงงานมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและเกิดความเชื่อมั่นในสถานประกอบการ

1.3 องค์กรควรส่งเสริมให้แรงงานกล้าแสดงความสามารถผ่านระบบการให้รางวัลและการยกย่องผลงาน เช่น การมอบรางวัลพนักงานดีเด่น หรือการให้โอกาสแรงงานมีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงการทำงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจและเพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน

1.4 องค์กรควรมีโครงสร้างค่าตอบแทนที่โปร่งใสและเป็นธรรม โดยปรับค่าจ้างให้เหมาะสมตามมาตรฐานแรงงาน และจัดให้มีสวัสดิการเสริม เพื่อให้แรงงานสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

1.5 องค์กรควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ โดยจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่จำเป็น และมีการตรวจสอบมาตรฐานด้านความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ

1.6 องค์กรควรจัดอบรมและพัฒนาทักษะให้แก่แรงงาน โดยเน้นการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการทำงานจริง เช่น การฝึกอบรมด้านเทคนิคการทำงาน การพัฒนาทักษะภาษา หรือโปรแกรมพัฒนาอาชีพ เพื่อให้แรงงานสามารถเติบโตในสายอาชีพและมีความมั่นคงในการทำงาน

1.7 องค์กรควรมีนโยบายเกี่ยวกับเวลาทำงานที่เหมาะสมและวันหยุดที่เพียงพอ เพื่อลดภาระงานที่มากเกินไปและช่วยให้แรงงานสามารถบริหารจัดการชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงานได้อย่างสมดุล เช่น การจัดตารางเวลาทำงานที่ยืดหยุ่น หรือการให้วันหยุดพักผ่อนที่เพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสุขในการทำงานของแรงงานต่างด้าว เช่น ปัจจัยทางจิตวิทยา แรงจูงใจส่วนบุคคล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาความแตกต่างของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุขในการทำงานระหว่างแรงงานต่างด้าวในภาคอุตสาหกรรมต่าง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

2.3 ควรใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่มเพื่อให้เข้าใจประสบการณ์ ข้อคิดเห็น และความรู้สึกของแรงงานต่างด้าวเกี่ยวกับความสุขในการทำงานได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา พรหมเรศ. (2564). คุณภาพชีวิตในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในตลาดโรงเกลือ. ใน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต (บ.ก.), *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 16 ปีการศึกษา 2564*, (น. 473-484). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ชนกันต์ เหมือนทัพ และจันทร์ชลี มาพุทธ. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 4(2), 103-120. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JESD/article/view/11524/10385>
- ณัฏฐยา ผลบุญ และศยามล เอกะกุลนันต์. (2559). บรรยากาศองค์กรและการปรับตัวในการทำงานส่งผลกระทบต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการ*, 22(2), 113-120. <https://apheit.bu.ac.th/journal/social-22-2-2559/p113-120.pdf>

- นันทยา บุญยปรารภชัย และประพล เปรมทองสุข. (2566). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงานห้างสรรพสินค้า เขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 5(1), 147-162. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/258911>
- ปานจิตต์ กลั่นทกพันธ์, กรรณิการ์ สุวรรณโคตร และเพ็ญจันทร์ ส. โมไนยพงศ์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์กรกับความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร. *วารสารพยาบาล*, 63(4), 42-48. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/TJN/article/view/47085/39012>
- พวงเพชร สุขประเสริฐ. (2565). คุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษาตลาดไท จังหวัดปทุมธานี. *วิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 3(2), 51-63. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/MSVAR/article/view/262449/174784>
- พีระ สันตสิงห์ และอัศนี นาน. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(3), 120-133. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/WTURJ/article/view/262079/177477>
- เยาวลักษณ์ ตระกูลเมฆี และวิมล งามยิ่งยวด. (2563). ความสุขในการทำงานของบุคลากรด้านสุขภาพในโรงพยาบาลภาครัฐ 4 จังหวัดภาคใต้. ใน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (บ.ก.), *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12*, 1522-1530. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. <https://www.hu.ac.th/conference/conference2021/Proceeding/index.html>
- ลัดดาวัลย์ สำราญ และฐิติพร รักติวงศ์. (2562). ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานและปัจจัยการรับรู้สภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่ส่งผล ต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสำนักงานสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการ มทร.สุวรรณภูมิ*, 4(1), 23-33. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmutsb-hs/article/view/166062/136591>
- วรรณวิมล อัมรินทร์นุเคราะห์, ลดาวัลย์ ยมจินดา และกรรณิการ์ เฉกแสงรัตน์. (2564). ปัจจัยความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรสังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 4(1), 74-94. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ibas/article/view/248017>
- วรุตม์ ยุทธา, วราภรณ์ บุญเชียง และกรรณิการ์ อินต๊ะวงศ์. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์กร ความสุขในการทำงานและคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 5(2), 92-106.
- ศิริลักษณ์ รักเจียม, ณัฐวัชร ประทีป ณ ถลาง และจรีวรรณ จันทลา. (2564). ความผูกพันต่อองค์กรและความสุขในการทำงานของบุคลากรสังกัด สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งหนึ่ง. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 16-31. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/hssj/article/view/245081>

- สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2567, 9 เมษายน). *บรรยายสรุปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปี 2565*. <https://ww2.ayutthaya.go.th/ebook/detail/29/data.html>
- อังศนา อินแดน. (2565). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 255-272. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/human/article/view/259966/174415>
- Diener, E. (2000). Subjective Well-Being: The Science of Happiness and a Proposal for a National Index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.34>
- Hackman, J. R., & Oldham, G. R. (1976). Motivation through the design of work: Test of a theory. *Organizational Behavior and Human Performance*, 16(2), 250-279. [https://doi.org/10.1016/0030-5073\(76\)90016-7](https://doi.org/10.1016/0030-5073(76)90016-7)
- Steers, R. M. (1991). *Introduction to organizational behavior*. Foresman.
- Stringer, R. A. (2002). *Leadership and organizational climate: The cloud chamber effect*. Prentice Hall.
- Walton, R. E. (1973). Quality of working life: What is it? *Sloan Management Review*, 15(1), 11-21. <https://www.proquest.com/docview/1302985117>
- Warr, P. B. (2007). *Work, Happiness, and Unhappiness*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน
บริษัท เทยีน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ
FACTORS INFLUENCING THE WORK PERFORMANCE OF EMPLOYEES
AT TEIJIN (THAILAND) IN THE TEXTILE INDUSTRIES SECTOR

อภิวุฒิ เทศกาล* และลัดดาวัลย์ สำราญ

Apiwut thetsakal and Laddawan someran

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Faculty of business administration and information technology

Rajamangala university of technology suvarnabhumi

Corresponding Author E-mail: Apiwut@teijin.co.th

Received February 26, 2025; Revised April 24, 2025; Accepted April 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความคิดเห็นของปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ปัจจัยพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัท เทยีน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ และ 2) ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน และปัจจัยพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทดังกล่าว เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานจำนวน 231 คน โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรับผิดชอบในงาน มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ส่วนปัจจัยพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงานของพนักงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการทำความเข้าใจเป็นจริง มีระดับความคิดเห็นสูงสุด และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรวดเร็วในการทำงาน มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านลักษณะของงาน และด้านความก้าวหน้าในงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน ได้แก่ด้านการสร้างความคิด ด้านการสนับสนุนความคิด และด้านการทำความเข้าใจเป็นจริง ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้บริษัทฯ สามารถเติบโตและแข่งขันในตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ปัจจัย, แรงจูงใจในการทำงาน, พฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน, ประสิทธิภาพการทำงาน

Abstract

The aims of this study included achievement of two primary objectives: (1) to examine the levels of employee perceptions regarding work motivation, innovative work behavior, and job performance at Teijin (Thailand) Co., Ltd., which operates in the textile industries sector; and (2) to investigate the effects of work motivation and

innovative work behavior on employee job performance. A quantitative research method was employed in this study with data collected from a total of 231 employees using a structured questionnaire specifically designed to measure the relevant variables. The collected data were analyzed through the use of descriptive statistics and multiple regression analysis.

According to the results, the employees reported a high level of work motivation, with the highest mean score observed in the area of job responsibility. Likewise, the overall level of innovative work behavior was also rated as high, with idea implementation being the most prominent component. Job performance among employees was also found to be high overall, with the highest score reported in the area of the speed of work. The hypothesis testing revealed that specific work motivation factors, namely achievement, the nature of the work, and opportunities for advancement, had a statistically significant influence on employee job performance at the .01 level. Furthermore, innovative work behavior factors such as idea generation, idea support, and idea implementation also showed statistically significant impacts on performance at both the .05 and .01 levels.

These findings underscore the importance of promoting both employee motivation and innovative behavior within the organization and also provide essential insights into the design and implementation of strategies to improve job performance that can be applied in human resource management. Ultimately, these results can be utilized as a practical guideline to support sustainable organizational growth and enhance competitiveness within the textile industries sector.

Keywords: Factors, Work Motivation, Innovative Behavior in the Workplace, Work Performance

บทนำ

ในยุคที่ภาคอุตสาหกรรมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยีดิจิทัล การแข่งขันระดับโลก และความผันผวนของพฤติกรรมผู้บริโภค ทำให้องค์กรจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมสิ่งทอซึ่งเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศไทยที่มีบทบาทในการสร้างรายได้และการจ้างงานอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม แรงงานในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอยังคงเผชิญกับอัตราการลาออกที่สูง และมีระดับความพึงพอใจในงานต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในระยะยาว งานวิจัยในระดับนานาชาติและในประเทศชี้ให้เห็นว่า “แรงจูงใจในการทำงาน” และ “พฤติกรรมการสร้างสรรคนวัตกรรม” เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของพนักงาน เช่น งานของ (Ryan & Deci, 2000), (Amabile, 1996) และ (ชนาพร เลิกเปลี่ยน และชวนชื่น อัคระวงษ์ชา, 2566) ได้เสนอว่าการส่งเสริมแรงจูงใจที่เหมาะสม

และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์สามารถเพิ่มคุณภาพและความสามารถในการทำงานของพนักงานได้อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีช่องว่างขององค์ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยทั้งสองนี้กับประสิทธิภาพการทำงานในบริบทของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย โดยเฉพาะในระดับองค์กรเฉพาะราย

บริษัท เทียน (ประเทศไทย) จำกัด เป็นองค์กรชั้นนำในอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตเส้นใยโพลีเอสเตอร์และผลิตภัณฑ์สิ่งทอคุณภาพสูงเพื่อรองรับตลาดทั้งในและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม บริษัทกำลังเผชิญกับปัญหาภายในหลายด้าน เช่น การปรับตัวไม่ทันต่อระบบอัตโนมัติที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเครียดและความไม่มั่นคงของพนักงานที่เพิ่มขึ้น รวมถึงข้อจำกัดด้านทักษะและแรงจูงใจของบุคลากรที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาระยะยาว จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเบื้องต้นและการสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานฝ่ายผลิต พบว่า พนักงานจำนวนหนึ่งมีความรู้สึกว่าความสามารถของตนไม่ได้รับการยอมรับ และมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์น้อย ซึ่งส่งผลต่อความมุ่งมั่นและประสิทธิภาพโดยรวมขององค์กร งานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าแรงจูงใจในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน โดยผ่านพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรม (แก้วตา ศรอดิศักดิ์ และชวนชื่น อัคระวนิชชา, 2561) ทั้งนี้ยังไม่มีงานวิจัยเฉพาะที่ศึกษาความสัมพันธ์ของแรงจูงใจ พฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรม และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในบริษัทแห่งนี้โดยตรง

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ปัจจัยพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรม และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในบริษัท เทียน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ 2) ศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานและปัจจัยพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรม ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทดังกล่าว โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถามจากพนักงานฝ่ายผลิตและฝ่ายสนับสนุนจำนวน 231 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

บทความวิจัยนี้เสนอผลการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างแรงจูงใจในการทำงาน พฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรม และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในบริบทของอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยมีบริษัท เทียน (ประเทศไทย) เป็นกรณีศึกษา ซึ่งจะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการ และสนับสนุนการพัฒนาแนวทางบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมในยุคที่ความสามารถในการแข่งขันต้องพึ่งพาทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยแรงจูงใจการทำงาน ปัจจัยพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัท เทียน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยแรงจูงใจการทำงานและปัจจัยพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัท เทียน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ

การทบทวนวรรณกรรม

Peterson and Plowman (1989) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิภาพการทำงานไว้ 4 ประการ ได้แก่ คุณภาพของงาน ปริมาณงาน เวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน งานวิจัยของกนกอร นนทะสร (2565) ได้พบว่า บุคลากรกรมสรรพากรในกรุงเทพมหานครมีการรับรู้เกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานในระดับสูง โดยเฉพาะในมิติด้านคุณภาพงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านเวลา ปริมาณงาน และค่าใช้จ่ายตามลำดับ

ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (Herzberg's Two-Factor Theory) เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาและการจัดการที่พัฒนาโดย Frederick Herzberg ในปี 1959 ทฤษฎีนี้พยายามอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในงาน โดย Herzberg แบ่งปัจจัยเหล่านี้ออกเป็นสองกลุ่มหลัก คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivators) และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะแรงจูงใจในการทำงานเป็นตัวแปรอิสระเพียงปัจจัยเดียว ในการกำหนดองค์ประกอบย่อยซึ่งประกอบด้วย ความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศิริ สุขไชย และกนกพร ภาศิฉาย (2567) พบว่าปัจจัยจูงใจในการทำงาน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับ และด้านลักษณะงานที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ผลิตโครงสร้างเหล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

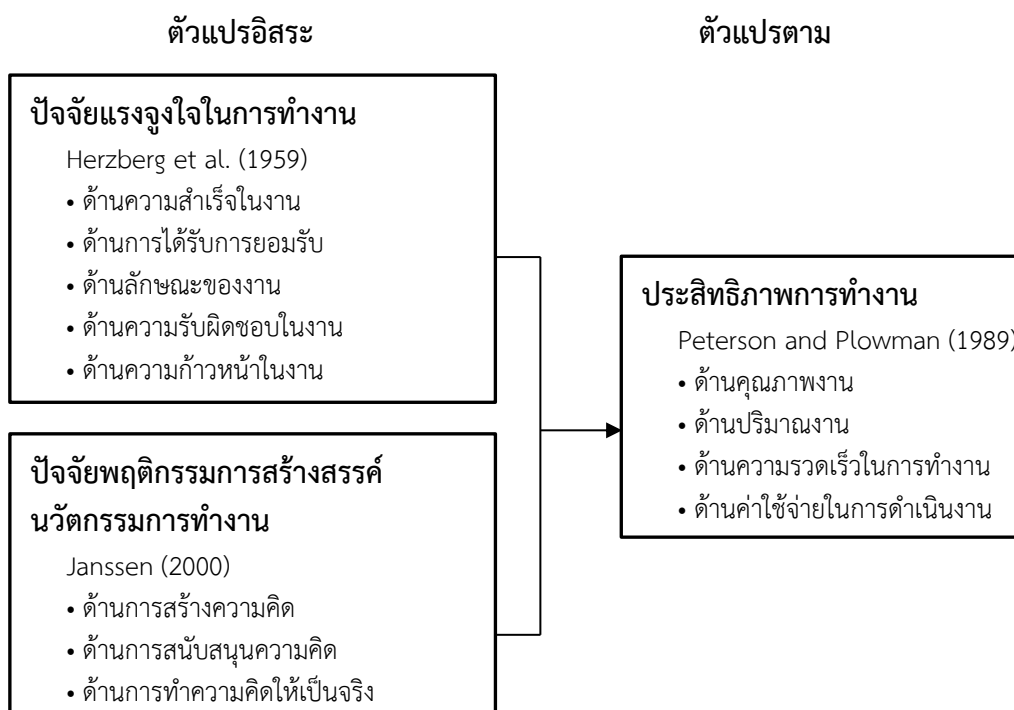
Janssen (2000) กล่าวว่า พฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การสร้างความคิด การสนับสนุนความคิด และการทำให้ความคิดให้เป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชนาพร เลิกเปลี่ยน และชวนชื่น อัคระวนิชชา, 2566) พบว่าพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ามีงานวิจัยอีกจำนวนมากที่ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเน้นศึกษากลุ่มพนักงานบริษัท เทียน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอโดยเฉพาะ เพื่อเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้ในบริบทเฉพาะด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งยังมีจำนวนงานวิจัยที่จำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านปัจจัยภายในองค์กร เช่น การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา บรรยากาศนวัตกรรม และแรงจูงใจภายใน ที่อาจมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและข้อเสนอแนะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในระยะยาว

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัท เทียน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งมีรายละเอียดดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัท เทียน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ

2. กลุ่มเป้าหมาย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ พนักงานบริษัท เทียน (ประเทศไทย) และบริษัทในเครือ จำนวน 1,280 คน กลุ่มตัวอย่างประกอบพนักงานจำนวน 231 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power ตั้งค่าระดับพลังการทดสอบที่ 0.995 และระดับนัยสำคัญที่ 0.05 วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนและการสุ่มอย่างง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ พัฒนาเครื่องมือวิจัยจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยดัชนี IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งทุกข้อผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยทำการทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น 30 คน และคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตร Cronbach's Alpha พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 0.829-0.988 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มจากการขออนุญาตผู้บริหารและชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามตัวอย่างให้ผู้บริหารพิจารณาและยืนยันว่าเนื้อหาไม่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานหรือภาพลักษณ์ขององค์กร แบบสอบถามแจกในรูปออนไลน์ผ่าน Google Form ซึ่งได้รับการออกแบบให้สะดวกต่อการตอบแบบสอบถามและช่วยลดข้อผิดพลาดในการบันทึกข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ ดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา: ใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาปฏิบัติงาน และสังกัดบริษัท โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กรและความสุขในการทำงาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติเชิงอนุมาน: ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นตรง เช่น การตรวจสอบการแจกแจงของประชากร ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และความคลาดเคลื่อนที่เป็นอิสระ หลังจากตรวจสอบครบถ้วนแล้ว ใช้วิธีการถดถอยพหุคูณแบบ Enter (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 18-26 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และอยู่ในตำแหน่งผู้ปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาปฏิบัติงานอยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี และผู้ตอบส่วนใหญ่อยู่สังกัด Teijin Polyester (Thailand) Limited (TPL)

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ปัจจัยพฤติกรรมการสร้างสรรค นวัตกรรมการทำงาน และประสิทธิภาพการทำงานของบริษัท เทยีน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่า

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบในงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านความก้าวหน้า ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านลักษณะของงาน และด้านความสำเร็จในงาน ตามลำดับ

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยพฤติกรรมการสร้างสรรค นวัตกรรมการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำความคิดให้เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการสนับสนุนความคิด และด้านการสร้างความคิด ตามลำดับ

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรวดเร็วในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านปริมาณงาน ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ด้านคุณภาพงาน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัท เทยีน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้ร้อยละ 63.0 (Adjusted R Square = 0.633) และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 80.232, p < 0.001$) แสดงให้เห็นว่าโมเดลนี้มีความเหมาะสมในการทำนายประสิทธิภาพในการทำงาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านลักษณะของงาน ($\beta = 0.477, p = 0.000$) ด้านความสำเร็จในงาน ($\beta = 0.243, p = 0.000$) และด้านความก้าวหน้าในงาน ($\beta = 0.241, p = 0.001$) ขณะที่ด้านความรับผิดชอบในงานและด้านการได้รับการยอมรับ ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ ค่า Durbin-Watson = 1.884 แสดงว่าโมเดลไม่มีปัญหาอัตโนมัติสหสัมพันธ์ และค่า VIF อยู่ระหว่าง 2.914 – 3.823 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity อย่างรุนแรง ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของพนักงานบริษัท เทียน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน	ประสิทธิภาพการทำงาน			t	p
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	0.739	0.249		2.968	0.003
ด้านความสำเร็จในงาน	0.255	0.072	0.243	3.563**	0.000
ด้านการได้รับการยอมรับ	-0.020	0.076	-0.020	-0.267	0.790
ด้านลักษณะของงาน	0.367	0.066	0.407	5.535**	0.000
ด้านความรับผิดชอบในงาน	0.021	0.075	0.022	0.279	0.781
ด้านความก้าวหน้าในงาน	0.243	0.072	0.241	3.392**	0.001
Adjust R Square = 0.633 R Square = 0.641 R = 0.800 Durbin-Watson = 1.884					
Std. Error of the Estimate (S.E) = 0.353 F = 80.232 p-value = 0.000**					

**p < 0.01

ในส่วนของปัจจัยพฤติกรรมกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน สามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยดังกล่าวที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัท เทียน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้ร้อยละ 60.0 (Adjusted R Square = 0.600) และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 116.115$, $p < 0.005$) แสดงให้เห็นว่าโมเดลนี้มีความเหมาะสมในการทำนายประสิทธิภาพในการทำงาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการทำความคิดให้เป็นจริง ($\beta = 0.390$, $p = 0.000$) ด้านการสร้างความคิด ($\beta = 0.222$, $p = 0.006$) และด้านการสร้างความคิด ($\beta = 0.221$, $p = 0.015$) นอกจากนี้ ค่า Durbin-Watson = 1.621 แสดงว่าโมเดลไม่มีปัญหาอัตโนมัติสหสัมพันธ์ และค่า VIF อยู่ระหว่าง 3.195 – 4.711 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity อย่างรุนแรง ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงานบริษัท เทียน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ปัจจัยพฤติกรรมสร้างสรรค์ นวัตกรรมการทำงาน	ประสิทธิภาพการทำงาน			t	p
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	1.098	0.242		4.540	0.000
ด้านการสร้างความคิด	0.231	0.083	0.222	2.787**	0.006
ด้านการสนับสนุนความคิด	0.209	0.086	0.221	2.441*	0.015
ด้านการทำความคิดให้เป็นจริง	0.349	0.067	0.390	5.233**	0.000
Adjust R Square = 0.600 R Square = 0.605 R = 0.778 Durbin-Watson = 1.621					
Std. Error of the Estimate (S.E) = 0.368 F = 116.115 p-value = 0.000**					

*p < 0.05 **p < 0.01

สรุปได้ว่าพนักงานบริษัท เทวิน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอให้ความสำคัญกับลักษณะของงาน การทำความคิดให้เป็นจริง ความสำเร็จในงาน เป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่บริษัทควรให้ความสำคัญและบริหารจัดการภายในองค์กร

อภิปรายผล

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่าด้านความรับผิดชอบในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าบุคลากรให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้ลุล่วงตามเป้าหมาย 2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำความคิดให้เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าบุคลากรไม่เพียงแต่มีความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังมีความสามารถและความมุ่งมั่นในการลงมือปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแนวคิดหรือไอเดียใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นจริงในกระบวนการทำงาน 3) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรวดเร็วในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าบุคลากรให้ความสำคัญกับการบริหารเวลา การวางแผนงานที่มีประสิทธิภาพ และสามารถดำเนินงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัท เทวิน (ประเทศไทย) ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านความสำเร็จในงาน และด้านความก้าวหน้า และปัจจัยพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน ด้านการทำความคิดให้เป็นจริง ด้านการสร้างความคิด และด้านการสนับสนุนความคิด ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านความสำเร็จในงาน และด้านความก้าวหน้า แสดงให้เห็นว่าบุคลากรมีแรงผลักดันจากภายในและภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและความผูกพันต่อองค์กร โดยเฉพาะในด้านลักษณะของงาน ความสำเร็จในงาน และความก้าวหน้า ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญตามแนวคิดของ (Herzberg et al., 1959) ที่จัดอยู่ในกลุ่ม “Motivators” หรือปัจจัยที่สร้างความพึงพอใจจากการศึกษาผลการวิจัยของ (เฉลิมชัย อุทการ, 2566) และ (พรศิริ สุขไชย และกนกพร ภาศิฉาย, 2567) พบข้อค้นพบที่สอดคล้องกันว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน โดยเฉพาะในแง่ของแรงจูงใจภายในที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของงาน ความสำเร็จ และการได้รับการยอมรับ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการอภิปรายถึงบทบาทของแรงจูงใจต่อผลลัพธ์ในการทำงานของบุคลากรในองค์กรต่าง ๆ

2) ปัจจัยพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน ด้านการทำความคิดให้เป็นจริง ด้านการสร้างความคิด และด้านการสนับสนุนความคิด ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Scott and Bruce (1994) ที่อธิบายพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมในการทำงานว่าเกิดขึ้นผ่าน 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การสร้างความคิด การสนับสนุนความคิด และการทำให้ความคิดนั้นเกิดขึ้นจริง ซึ่งทั้งสามด้านนี้ต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดนวัตกรรมในระดับองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชนาพร

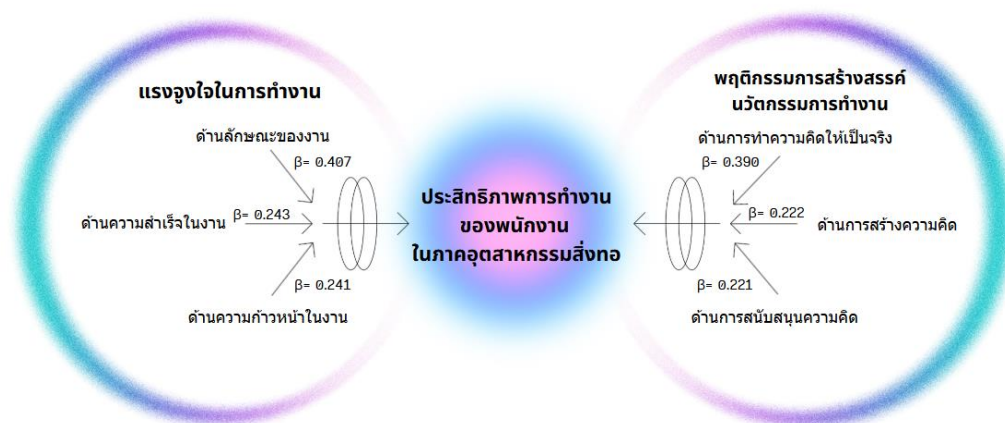

เล็กเปลี่ยน และชวนชื่น อัคระวนิชชา, 2566) พบว่าพฤติกรรมกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ปิยวุฒิ คิคมุ่งทางดี และคณะ, 2567) ที่ชี้ว่าพฤติกรรมกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยเฉพาะด้านการทำให้แนวคิดเป็นจริง มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร ทั้งในแง่ของผลลัพธ์และความสามารถในการแข่งขัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่า “แรงจูงใจในการทำงาน” และ “พฤติกรรมกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรม” มีอิทธิพลสูงสุดต่อประสิทธิภาพของบุคลากร โดยเฉพาะในแง่ของความสามารถในการนำความคิดสร้างสรรค์ไปสู่การปฏิบัติจริง

เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้นี้ไปใช้พัฒนานโยบายหรือระบบในองค์กรต่าง ๆ ได้ จึงได้สังเคราะห์ออกมาเป็นโมเดล IMPACT ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ

สรุป

จากผลการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการทำงาน พฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรม และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในบริษัท เทียน (ประเทศไทย) จำกัด พบว่าแรงจูงใจในการทำงาน และพฤติกรรมกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อพนักงานมีแรงจูงใจที่เหมาะสมทั้งในด้านภายในและภายนอก ควบคู่กับการได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการทำงาน จะสามารถเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน และส่งผลโดยตรงต่อผลลัพธ์ขององค์กร

ผลการศึกษาที่มีความสำคัญในเชิงปฏิบัติอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในบริบทของการบริหารจัดการแรงงานในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องจากสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบนโยบายและกลยุทธ์ด้านทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจอย่างเหมาะสม และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่

ส่งเสริมการริเริ่มนวัตกรรม การนำข้อเสนอแนะจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในองค์กรสามารถช่วยลดอัตราการลาออก เพิ่มความพึงพอใจและความมั่นคงในการทำงานของพนักงาน ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้พนักงานมีโอกาสพัฒนาทักษะเฉพาะทางและสร้างผลงานที่มีคุณค่า ผ่านการจัดอบรมและสนับสนุนการทำงานที่ท้าทาย พร้อมทั้งควรมีระบบรางวัลและการยกย่องเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

1.2 องค์กรควรสร้างวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับพนักงาน โดยเปิดโอกาสให้พนักงานมีบทบาทสำคัญและได้รับการยอมรับอย่างเหมาะสม ผ่านการมอบรางวัล การประกาศเกียรติคุณ และการชื่นชมในความสามารถ

1.3 ควรเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบงานและเสนอแนะแนวทางปรับปรุงกระบวนการทำงาน พร้อมทั้งส่งเสริมความเข้าใจในบทบาทของตนเองและความสำคัญของงานที่ทำ

1.4 องค์กรควรสนับสนุนให้พนักงานสามารถทำงานอย่างอิสระภายใต้กรอบขององค์กร พร้อมจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบและความมั่นใจในการทำงาน

1.5 องค์กรควรวางระบบความก้าวหน้าในสายงานที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้พนักงานเติบโตตามศักยภาพและผลงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจและความมั่นคงในอาชีพ

1.6 องค์กรควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น การระดมสมองหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้ามแผนก เพื่อจุดประกายไอเดียใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์

1.7 ผู้บริหารควรเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน พร้อมสนับสนุนแนวคิดใหม่ๆ ด้วยการให้โอกาสทดลองและนำไปใช้จริง เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม

1.8 องค์กรควรจัดให้มีระบบสนับสนุนการนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การอบรมด้านการบริหารโครงการ การจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ และการติดตามความคืบหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดนวัตกรรมที่ใช้ได้จริงและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน เช่น วัฒนธรรมองค์กร ความพึงพอใจในการทำงาน และความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมและสามารถอธิบายผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) ที่รวมการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากความคิดเห็นและ

ประสบการณ์ของพนักงาน นอกเหนือจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ การสัมภาษณ์หรือการสนทนากลุ่มสามารถช่วยเสริมความเข้าใจในพฤติกรรมและแรงจูงใจที่มีผลต่อการทำงาน

2.3 การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มตัวอย่างจากหลายอุตสาหกรรม หรือองค์กรขนาดต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบและศึกษาความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในบริบทที่หลากหลาย อาจพิจารณาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรในลักษณะต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- แก้วตา ศรอดีศักดิ์ และชวนชื่น อัคระวนิชชา. (2561). ปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมสร้างสรรค์ นวัตกรรมของพนักงานธนาคารกรุงเทพ เขตจังหวัดนครปฐม. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 11(2), 1531-1545. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/142270/105342>
- เฉลิมชัย อุทการ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพการทำงานของนักวิชาการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*, 9(3), 457-473. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/view/274275/181695>
- ชนาพร เลิกเปลี่ยน และชวนชื่น อัคระวนิชชา. (2566). ปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมสร้างสรรค์ นวัตกรรมของพนักงานธนาคารออมสินภาค 5. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*, 18(1), 19-31. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journalgrdcru/article/view/258318/176215>
- ปิยวุฒิ คิตมุงทางดี, ธนพล ก่อฐานะ, พาโชค เลิศอัศวภัทร และโอปอล สุวรรณเมฆ. (2567). ภาวะผู้นำการแบ่งปันองค์ความรู้บรรยากาศในองค์การพฤติกรรมกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานธุรกิจก่อสร้างในประเทศไทย. *Journal of Political Science Suan Sunandha Rajabhat University*, 7(2), 337-351. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/polssru/article/view/275580/186933>
- พรศิริ สุขไชย และกนกพร ภาคิณาย. (2567). ปัจจัยจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผู้ผลิตโครงสร้างเหล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 6(2), 431-444. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/276442/184624>
- Amabile, T. M. (1996). *Creativity in context*. Westview Press.
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (1959). *The motivation to work* (2nd ed.). John Wiley & Sons.
- Janssen, O. (2000). Job demands, perceptions of effort-reward fairness and innovative work behavior. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 73(3),

287–302.

<https://bpspsychub.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1348/096317900167038>

Peterson, E., & Plowman, E. G. (1989). *Business organization and management*. Richard D. Irwin.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>

Scott, S. G., & Bruce, R. A. (1994). Determinants of innovative behavior: A path model of individual innovation in the workplace. *The Academy of Management Journal*, 37(3), 580–607. <https://journals.aom.org/doi/10.5465/256701>

**ความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:
กรณีศึกษาเทศบาลนคร ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565
FISCAL AUTONOMY IN THE REVENUE COLLECTION OF LOCAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS:
A CASE STUDY OF CITY MUNICIPALITIES**

อัยรวี วีระพันธ์พงศ์

Airawee Wiraphanphong

วิทยาลัยพัฒนามหานคร มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

Institute of Metropolitan Development, Navamindradhiraj University

จินดา อารังอารียกุล*

Jinda Thomrongajariyakul

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Faculty of Humanities and Social Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: jindath.j@gmail.com

Received March 17, 2025; Revised April 26, 2025; Accepted April 28, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อวัดความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนคร ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565 2) เพื่อสำรวจแนวโน้มความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนครระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565 และ 3) เพื่อเสนอข้อเสนอยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของท้องถิ่น โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณผ่านการหาค่าดัชนีวัดความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ (RII) ดัชนีวัดการพึ่งพาทางการเงินรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ (RDIG) และดัชนีวัดการพึ่งพาทางการเงินรายได้จากรัฐบาลในรูปแบบของเงินอุดหนุน (RDIS)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนคร ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565 อยู่ในระดับน้อยมาก ดัชนี RII มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 15.60 สะท้อนว่าเทศบาลนครยังไม่มีอิสระทางการคลังด้านรายได้ ขณะที่ดัชนี RDIG อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 43.67 และดัชนี RDIS อยู่ในระดับปานกลาง ดัชนี RDIS มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 40.75 สะท้อนว่าเทศบาลนครยังคงต้องพึ่งพาทางการเงินรายได้ที่รัฐบาลเก็บและจัดสรรให้ และเงินอุดหนุน 2) ความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครมีแนวโน้มลดลงในปีงบประมาณ 2563-2564 เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 การแก้ไขกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่ส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ท้องถิ่น ต่อมาปีงบประมาณ 2565 แนวโน้มความเป็นอิสระเพิ่มขึ้นแต่ยังไม่สูงเท่ากับปี 2561-2562 และ 3) เพื่อพัฒนาความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ รัฐบาลควรปรับปรุงกฎระเบียบภาษี ลดการควบคุมท้องถิ่น และกระจายอำนาจทางการเงิน ส่วนเทศบาลต้องพัฒนารายได้ใหม่ นวัตกรรม และช่องทางการจัดเก็บรายได้

คำสำคัญ : ความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, เทศบาลนคร

Abstract

The aims of this research were: (1) to measure the fiscal autonomy in the revenue of city municipalities during the fiscal years 2018–2022, (2) to explore the trends in fiscal autonomy in revenue among city municipalities over the same period, and (3) to propose policy recommendations to enhance local fiscal autonomy in revenue. The study employed a quantitative research approach, utilizing indices such as the Revenue Independence Index (RII), the Revenue Dependency Index^{Government} (RDIG), and the Revenue Dependency Index^{Subsidy} (RDIS).

The results of the study were as follows. (1) The fiscal autonomy of the municipalities in terms of revenue during the fiscal years 2018–2022 was at a very low level, with the RII index at an average of 15.60%, reflecting that the municipalities still had no fiscal autonomy in terms of revenue, while the RDIG index was at a medium level, with an average of 43.67%, and the RDIS index was also at a medium level, with an average of 40.75%, reflecting that the municipalities needed to continue to rely on fiscal revenue collected and allocated by the government as well as subsidies. (2) The fiscal autonomy of municipalities tended to decrease in the fiscal years 2020–2021 due to the COVID-19 pandemic, amendments to laws, and Cabinet resolutions affecting local revenue collection. In fiscal year 2022, the trend of independence increased but was not as high as that in the fiscal years 2018–2019. (3) To enhance fiscal autonomy in terms of revenue, the government should improve tax regulations, reduce local control and decentralize fiscal power, while municipalities should develop new revenue streams, innovations and revenue collection channels.

Keywords: Fiscal Autonomy in Revenue, Local Administrative Organizations, City Municipalities

บทนำ

การกระจายอำนาจเป็นกลไกที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในรัฐนั้น ๆ ว่ามีบทบาทมากน้อยเพียงใดในการจัดบริการสาธารณะ รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการ การกระจายอำนาจทางการคลังเป็นหนึ่งในรูปแบบของการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นการกระจายเงินให้ท้องถิ่น โดยรัฐจัดสรรรายได้ และภาษีที่ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บได้เองในท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอในการแก้ไขปัญหา พัฒนา ตลอดจนตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของประชาชนในพื้นที่ได้ การกระจายอำนาจทางการคลังจึงเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากเป็นส่วนที่มีศักยภาพที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพของรัฐบาล

ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่นในประเด็นการกระจายอำนาจและความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่นเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ เนื่องจากความเป็นอิสระทางการคลัง

ท้องถิ่นถือเป็นคุณลักษณะที่ให้คุณค่าในเรื่องธรรมาภิบาลและการจัดบริการสาธารณะที่ดีกว่าประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงมีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการเสริมสร้างความเป็นอิสระของท้องถิ่น ในการที่อปท.มีหน้าที่หลักในการจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานให้ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการจัดบริการสาธารณะรูปแบบใหม่ ล้วนต้องใช้งบประมาณทั้งสิ้น ทำให้อปท.จำเป็นต้องยกระดับการสร้างความรายได้เพื่อหางบประมาณมาดำเนินการจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารกิจการสาธารณะเป็นไปได้อย่างอิสระ ความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้จึงนับเป็นความท้าทายในห้วงปัจจุบันของท้องถิ่นทั่วโลก (Nadmid et al., 2024)

สำหรับประเทศไทย อปท.ยังคงเผชิญหน้ากับความท้าทายในประเด็นความเป็นอิสระมาอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นจากการรวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์ของ วีระศักดิ์ เครือเทพ (2566) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความเป็นอิสระทางการคลัง พบว่า การใช้จ่ายเงินของอปท.จะต้องมีระเบียบการเงินกำหนดไว้ แต่กระทรวงมหาดไทยไม่สามารถออกระเบียบให้ครอบคลุมได้ทุกเรื่อง ทำให้ท้องถิ่นขาดความเป็นอิสระในการเบิกจ่าย บ่อยครั้งมีการตีความขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ อปท. ไว้อย่างจำกัดโดยหน่วยงานกำกับดูแล หรือตรวจสอบ จึงส่งผลให้ท้องถิ่นไม่สามารถทำหน้าที่ได้เป็นอิสระเท่าที่ควร นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในระดับมหาดนั้น อปท. ยังมีอิสระและความสามารถในการพึ่งตนเองไม่สูงมากนัก อำนาจทางภาษีอากรและสัดส่วนรายได้ภาษีท้องถิ่นที่จัดเก็บเองในภาพรวมไม่เพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงมากนัก ขณะที่ระดับจุลภาค อปท.ยังขาดความเป็นอิสระทางการคลังอย่างมาก เพราะมีสัดส่วนรายได้จัดเก็บเองน้อย จึงทำให้อปท. ต้องพึ่งพาภาษีจัดสรร/ภาษีแบ่งและเงินอุดหนุนจากรัฐบาลทั้งเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจในสัดส่วนที่สูงอีกด้วย (อัครณัฐ วงศ์ปรีดี และสุนทรชัย ขอบยศ, 2558)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวัดความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนคร ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565
2. เพื่อสำรวจแนวโน้มความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนคร ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565
3. เพื่อเสนอข้อเสนอสู่เชิงนโยบายเพื่อพัฒนาความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของท้องถิ่น

การทบทวนวรรณกรรม

1. นิยามความหมายของความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่น

Slack (2017) ได้นิยามความหมายความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นว่า หมายถึง ขอบเขตที่รัฐบาลท้องถิ่นสามารถพึ่งพารายได้ที่เพิ่มขึ้นในท้องถิ่นเพื่อเป็นเงินทุนในการดำเนินงานต่าง ๆ แทนที่จะรับการเงินอุดหนุนหรือเงินโอนจากรัฐบาลกลาง และยังสามารถกำหนดอัตราภาษีของตนเองได้ เช่นเดียวกันกับ Prorok and Calzola (2023) อธิบายว่า ความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง ความสามารถของรัฐบาลท้องถิ่นในการกำหนดประเภทภาษี กำหนดอัตราภาษี และการผ่อนผันภาษี ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการกำกับดูแลจากรัฐบาลกลางด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมในข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า ความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐบาลท้องถิ่นสามารถมีอำนาจในตัดสินใจด้านรายได้ในการบริหารภาษีได้ ซึ่งอาจครอบคลุมการกำหนดประเภทภาษี อัตราภาษี เปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษี โดยที่รายได้ที่หาได้นั้นทำให้รัฐบาลท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้มีความเพียงพอในการใช้จ่าย และสามารถจัดลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายของตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนหรือทรัพยากรจากรัฐบาลกลาง

2. วิธีการวัดความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้

2.1 กลุ่มวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่นเชิงคุณภาพ

สกนธ์ วรรณวิวัฒนา (2556) ได้นำเสนอระดับความเป็นอิสระด้านรายได้ของ อปท. ไว้ซึ่งสามารถประมวลสรุปได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงระดับความเป็นอิสระด้านรายได้ของอปท.

ระดับความเป็นอิสระ	เครื่องมือที่สะท้อนความเป็นอิสระ	ความหมาย
อปท.มีอิสระในการบริหารจัดการเงินการคลังได้เต็มที่	อปท.สามารถกำหนดอัตรา ฐานการจัดเก็บเองได้ทั้งหมด	มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งรายได้ทั้งที่เป็นภาษีและไม่ใช่ภาษีของตนเอง
	อปท.สามารถกำหนดอัตราเองได้ทั้งหมด	สามารถกำหนดอัตราการจัดเก็บที่เหมาะสมกับการใช้จ่าย โดยอาจจะบัตราให้หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาลช่วยในการจัดเก็บได้
	อปท.สามารถกำหนดฐานเองได้ทั้งหมด	มีอำนาจในการลดหย่อนการจัดเก็บรายได้จากประชาชนผู้เสียภาษีได้ด้วยตนเอง
อปท.มีอำนาจในขอบเขตที่รัฐบาลกำหนดให้	อปท.สามารถกำหนดอัตราการจัดเก็บภายใต้กรอบที่รัฐบาลกำหนดให้และอาจได้รับการแบ่งสรรรายได้จากรัฐบาล	รัฐบาลอาจกำหนดเป็นช่วงของอัตราหรืออัตราสูงสุดที่อปท.สามารถดำเนินการเองได้
อปท. ไม่มีอำนาจทางการคลังของตนเอง	อาศัยรายได้จากการจัดสรรแบ่งให้จากรัฐบาลเท่านั้น โดยรัฐบาลเป็นผู้กำหนดวิธีการแบ่งให้	เป็นการควบคุมของรัฐบาล ซึ่งไม่อาจนับว่ามีการกระจายอำนาจให้แก่อปท.ที่แท้จริง

ที่มา: สกนธ์ วรรณวิวัฒนา (2556)

ในขณะที่ภาวิณี ช่วยประคอง (2563) ได้เสนอแนวทางการวิเคราะห์ระดับความเป็นอิสระทางการคลังในด้านการบริหารจัดการเก็บภาษีของอปท.จะสามารถแบ่งประเภทของความเป็นอิสระในการจัดเก็บภาษีได้ 4 ประเภท ดังนี้

1) ไม่สามารถกำหนดโครงสร้างภาษี และมาตรการยกเว้นภาษีของตนเองได้ หรือกระทำได้โดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาลกลางเท่านั้น ต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีหากรัฐบาลกลางกำหนดนโยบาย

2) มีอิสระในการกำหนดโครงสร้างภาษีและมาตรการยกเว้นภาษีของตนเอง ตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจของท้องถิ่นของตนเอง แต่ยังต้องดำเนินการตามการเปลี่ยนแปลง หากมีนโยบายจากรัฐบาลกลาง

3) ไม่สามารถกำหนดโครงสร้างภาษี และมาตรการยกเว้นภาษีของตนเองได้ หรือกระทำได้โดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาลกลางเท่านั้น แต่สามารถเลือกเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีตามนโยบายที่รัฐบาลกลางกำหนดหรือไม่ก็ได้

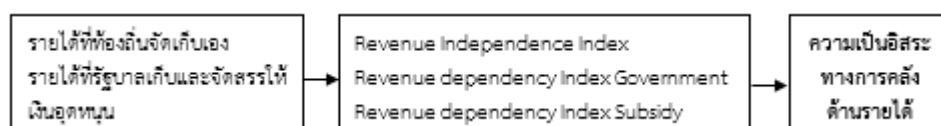

4) มีอิสระในการกำหนดโครงสร้างภาษีและมาตรการยกเว้นภาษีของตนเอง ตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจของท้องถิ่นของตนเอง โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีตามที่รัฐบาลกลางกำหนด

2.2 กลุ่มวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่นเชิงปริมาณ

วีระศักดิ์ เครือเทพ (2566) และ วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ (2566) ได้ทำการศึกษาความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่นโดยใช้ดัชนีความเป็นอิสระของท้องถิ่น (Local Autonomy Index: LAI) ในตัวชี้วัดที่ว่าท้องถิ่นที่มีอิสระทางการคลังด้านรายได้นั้นควรมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีอากร (Power to Tax) ทั้งอำนาจในการกำหนดประเภทหรือฐานภาษี (Tax Base) และอัตราภาษี (Tax Rate) อำนาจในการกำหนดขอบเขตหรือประเภทการใช้จ่าย การก่องหนระยะยาว หรือการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และอยู่บนหลักการรักษาวินัยทางการคลังที่ดี ในขณะที่ จูฑิเทพ สิทธิยศ และคณะ (2559) ได้ทำการศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของอปท.: กรณีศึกษาอปท.ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ โดยใช้ดัชนีวัดความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ (Revenue Independence Index: RII) และดัชนีวัดการพึ่งพาทางการคลังด้านรายได้ (Revenue dependency Index: RDI) และยังสามารถแบ่งดัชนีดังกล่าวออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ดัชนีวัดการพึ่งพาทางการคลังด้านรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ (Revenue dependency Index Government: RDIG) และ 2) ดัชนีวัดการพึ่งพาทางการคลังด้านรายได้จากรัฐบาลในรูปของเงินอุดหนุน (Revenue dependency Index Subsidy: RDIS)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. หน่วยที่ใช้ในการศึกษา เทศบาลนครทั้งหมดในประเทศไทยจำนวน 30 แห่ง เนื่องจากเทศบาลนครเป็นอปท.ระดับล่าง (Lower tier) ที่ใหญ่ที่สุด เป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจสูง และสามารถสร้างรายได้เพื่อลดการพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลาง
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ ระหว่างงบประมาณ 2561-2565 ซึ่งเป็นช่วง 5 ปีงบประมาณล่าสุดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูล อันเป็นช่วงที่คาบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการหลักเกณฑ์การจัดเก็บรายได้ ประเภทรายได้ อัตราการจัดเก็บ รวมไปถึงเป็นช่วงเวลาที่มิสถานการณ์โรคระบาด โควิด-19
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลทุติภูมิ (Secondary Data) จากเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ 2561-2567 ซึ่งแสดงรายละเอียดรายรับ รวมถึงประมาณการรายรับของเทศบาลนคร เป็นเอกสารที่เทศบาลนครเผยแพร่บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติเทศบาล พระราชบัญญัติเกี่ยวกับภาษีค่าธรรมเนียม และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับรายได้ท้องถิ่น เทศบัญญัติของเทศบาลนคร

3) เอกสารเผยแพร่ของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ รายงานประจำปี รายงานการประชุม และประกาศต่าง ๆ

4) ข้อมูลอื่น ๆ อาทิ สภาพพื้นที่ของเทศบาลนคร ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ข้อมูลรายได้ของเทศบาลนคร มาศึกษาความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ ใช้ดัชนี 3 ประเภท โดยมีวิธีการคำนวณและการอ่านค่า ดังนี้ (ฐิติเทพ สิทธิยศ และคณะ, 2559)

$$\begin{aligned} \text{ดัชนีวัดความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ (RII)} &= \frac{\text{รายได้ที่ อปท. จัดเก็บเอง}}{\text{รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้}} \\ \text{ดัชนีวัดการพึ่งพาทางการคลังด้านรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ (RDIG)} &= \frac{\text{รายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้}}{\text{รายได้รวมของ อปท.}} \times 100 \\ \text{ดัชนีวัดการพึ่งพาทางการคลังด้านรายได้จากในรูปของเงินอุดหนุน (RDIS)} &= \frac{\text{เงินอุดหนุน}}{\text{รายได้รวมของ อปท.}} \times 100 \end{aligned}$$

ทั้งนี้ สามารถอ่านค่าดัชนีได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความหมายของค่าดัชนี RII RDIG และ RDIS

ค่าดัชนี	เท่ากับ 0	เท่ากับ 100
RII	ไม่มีความเป็นอิสระทางการคลังอย่างสมบูรณ์	มีความเป็นอิสระทางการคลังอย่างสมบูรณ์
RDIG	ไม่ต้องพึ่งพาการจัดสรรรายได้จากรัฐบาล	ต้องพึ่งพาการจัดสรรรายได้จากรัฐบาล
RDIS	ไม่ต้องพึ่งพาการจัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาล	ต้องพึ่งพาการจัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

จากค่าดัชนีที่คำนวณได้ ผู้วิจัยแบ่งระดับดัชนี เป็น 5 ระดับ โดยอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{100 - 0}{5} = 20$$

ค่าดัชนี 1.00 – 20.00	หมายถึง	น้อยมาก
ค่าดัชนี 20.01 – 40.00	หมายถึง	น้อย
ค่าดัชนี 40.01 – 60.00	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าดัชนี 60.01 – 80.00	หมายถึง	สูง
ค่าดัชนี 80.01 – 100.00	หมายถึง	สูงมาก

ผลการวิจัย

1. ความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนคร ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565

ตารางที่ 3 แสดงความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนคร ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565

เทศบาลนคร	RII					RDIG					RDIS				
	2561	2562	2563	2564	2565	2561	2562	2563	2564	2565	2561	2562	2563	2564	2565
เกาะสมุย	45.36	39.99	17.97	13.78	29.29	36.22	37.68	46.74	46.78	37.34	18.43	22.33	35.29	39.44	33.37
ขอนแก่น	17.79	18.36	11.55	11.66	18.91	38.75	37.56	37.71	37.48	34.72	43.46	44.08	50.75	50.86	46.38
เจ้าพระยาสุรศักดิ์	28.69	29.95	15.54	13.25	24.73	56.76	54.65	62.01	63.18	54.23	14.55	15.40	22.45	23.57	21.04
เชียงราย	19.78	18.11	8.63	8.73	16.68	34.84	34.74	34.38	35.50	31.89	45.38	47.15	56.99	55.76	51.43
เชียงใหม่	26.11	26.45	13.51	13.02	27.45	44.93	43.57	47.59	47.53	40.11	28.96	29.98	38.90	39.45	32.43
ตรัง	12.58	12.40	7.36	7.59	8.95	51.38	50.23	50.09	49.13	48.73	36.04	37.37	42.55	43.28	42.32
นครปฐม	13.06	13.75	7.68	7.79	11.59	36.31	34.84	35.24	35.06	33.56	50.63	51.41	57.08	57.16	54.85
นครราชสีมา	20.83	21.00	12.32	12.69	20.93	42.19	41.21	43.39	42.56	39.29	36.98	37.79	44.29	44.75	39.78
นครศรีธรรมราช	13.45	13.11	8.31	8.36	12.87	35.29	33.18	32.73	32.84	31.80	51.26	53.71	58.97	58.79	55.33
นครสวรรค์	16.89	16.56	9.79	10.33	13.29	38.22	38.20	38.89	38.10	37.77	44.89	45.24	51.33	51.56	48.94
นนทบุรี	17.53	17.79	9.89	7.72	14.73	57.49	56.37	56.73	57.88	56.33	24.98	25.85	33.38	34.40	28.95
ปากเกร็ด	20.20	22.55	15.30	10.97	23.65	57.76	54.52	57.08	59.36	52.30	22.04	22.93	27.61	29.67	24.05
พระนครศรีอยุธยา	9.02	8.98	5.67	3.64	5.60	43.40	43.86	42.01	44.98	43.65	47.59	47.15	52.32	51.38	50.77
พิษณุโลก	18.93	18.79	11.57	11.72	16.95	42.49	42.30	43.39	41.97	41.10	38.58	38.91	45.04	46.31	41.95
ภูเก็ต	25.68	27.39	21.30	18.00	24.34	37.76	38.22	39.33	41.30	37.92	36.56	34.39	39.37	40.70	37.57
แม่สอด	15.55	14.65	6.56	7.15	11.35	36.46	36.64	38.25	36.62	34.68	47.99	48.71	57.50	56.23	53.97
ยะลา	9.17	9.60	8.31	18.82	10.91	50.69	51.45	49.76	44.45	49.55	40.13	38.96	41.93	36.73	39.54
ระยอง	15.82	17.08	9.07	10.27	15.25	46.45	42.76	43.58	42.71	41.60	37.72	40.16	47.35	47.02	43.16
รังสิต	24.73	25.45	9.98	10.01	20.48	54.97	51.81	59.01	59.25	52.04	20.31	22.74	31.01	30.74	27.48
ลำปาง	18.13	17.94	10.97	10.50	12.99	41.56	41.14	41.60	43.02	39.73	40.31	40.92	47.43	46.48	47.29
สกลนคร	13.63	13.51	9.55	9.66	13.58	42.30	41.08	41.00	40.59	37.49	44.07	45.41	49.45	49.75	48.93
สงขลา	15.93	16.09	10.51	10.30	11.95	36.14	35.38	35.31	36.18	35.51	47.93	48.53	54.19	53.52	52.54
สมุทรปราการ	12.40	14.31	7.39	7.16	12.98	52.14	47.96	47.40	47.64	45.28	35.45	37.73	45.21	45.20	41.73
สมุทรสาคร	11.74	11.68	8.97	8.19	12.47	39.83	38.50	37.84	39.84	38.92	48.44	49.82	53.19	51.97	48.61
สุราษฎร์ธานี	17.14	17.33	8.64	7.44	14.86	47.89	47.55	49.08	50.44	46.02	34.98	35.12	42.29	42.12	39.11
หาดใหญ่	26.72	17.77	9.61	14.70	18.16	45.08	55.13	51.81	48.81	47.40	28.21	27.09	38.58	36.49	34.44
แหลมฉบัง	47.08	47.71	23.30	16.98	37.52	34.67	33.01	44.67	49.66	35.16	18.24	19.28	32.03	33.36	27.32
อ้อมน้อย	18.26	19.50	7.70	9.36	21.55	51.96	48.11	53.31	48.76	44.60	29.78	32.39	38.99	41.87	33.85
อุดรธานี	16.98	18.20	12.28	11.98	20.39	41.33	40.87	40.20	40.80	37.81	41.69	40.93	47.52	47.22	41.80
อุบลราชธานี	16.98	17.67	10.74	10.11	13.86	43.00	42.44	42.46	44.29	41.35	40.02	39.89	46.80	45.61	44.79
ค่าเฉลี่ย	19.54	19.46	11.00	10.73	17.27	43.94	43.17	44.75	44.89	41.60	36.52	37.38	44.33	44.38	41.12
ค่าเฉลี่ยรวม	15.60					43.67					40.75				

1) ผลการศึกษาความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองด้วยค่าดัชนี RII

จากตารางที่ 3 พบว่า เทศบาลนครมีความเป็นอิสระทางการคลังระดับน้อยมาก โดยค่าเฉลี่ยของดัชนี RII ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565 คิดเป็นร้อยละ 19.54, 19.46, 11.00, 10.73 และ 17.27 ตามลำดับ เฉลี่ยรวม 5 ปีงบประมาณคิดเป็นร้อยละ 15.60

รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองในหมวดภาษีอากรของเทศบาลนครเป็นหมวดรายได้หลัก การประกาศใช้ พ.ร.บ.ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 และมาตรการลดภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างช่วงปี 2563-2564 ส่งผลให้รายได้ของเทศบาลนครจากที่ดินลดลง ขณะที่อากรฆ่าสัตว์จัดเก็บเฉพาะเทศบาลที่มีโรงฆ่าสัตว์ อากรรังนกมีเพียงเทศบาลนครเกาะสมุยและสุราษฎร์ธานีที่จัดเก็บได้ หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต มีการเปลี่ยนแปลงรายได้ตามสถานการณ์ หมวดรายได้จากทรัพย์สินมาจากค่าเช่าและดอกเบี้ยเงินฝาก ได้รับผลกระทบจากการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย รายได้ค่าตอบแทนตามกฎหมายกำหนดไม่ได้มีการจัดเก็บในทุกเทศบาลนคร ด้านเงินสนับสนุนกิจการ

สถานการณ์นุบาลถือเป็นรายได้หลัก สำหรับหมวดรายได้เบ็ดเตล็ดมาจากรายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ และเงินที่มีผู้อุทิศให้ ซึ่งปีงบประมาณ 2564 เทศบาลนครหาดใหญ่และยะลาได้รับเงินที่มีผู้อุทิศให้มากกว่า 100 ล้านบาท ทำให้ทั้งสองเทศบาลนครมีรายได้สูงสุดในปีดังกล่าว ส่วนหมวดรายได้จากทุนเป็นหมวดรายได้ที่มีมูลค่าต่ำที่สุด และมีความไม่แน่นอน โดยปกติสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 1 ของรายได้ที่จัดเก็บเอง

2) ผลการศึกษาความพึงพาทางการคลังด้านรายได้ที่รัฐบาลเก็บและจัดสรรให้ ด้วยค่าดัชนี RDIG

จากตารางที่ 3 พบว่า เทศบาลนครมีการพึ่งพาทางรายได้ที่รัฐบาลเก็บและจัดสรรให้ระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยของดัชนี RDIG ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565 คิดเป็นร้อยละ 43.94, 43.17, 44.75, 44.89 และ 41.60 ตามลำดับ เฉลี่ยรวม 5 ปีงบประมาณคิดเป็นร้อยละ 43.67 จำแนกเป็น 3 กลุ่มตามสัดส่วนที่ได้รับ ดังนี้

กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดสรรในสัดส่วนที่สูงที่สุด คือ ภาษีมูลค่าเพิ่มตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กลุ่มนี้มีความสำคัญต่อฐานะทางการคลังของเทศบาลนคร เนื่องจากเป็นรายได้ที่มีจำนวนมากที่สุดเมื่อเทียบกับหมวดอื่น

กลุ่มที่สอง ได้รับการจัดสรรในระดับรองลงมา ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละเทศบาลนคร ประกอบด้วย ภาษีมูลค่าเพิ่ม 1 ใน 9 ภาษีสรรพสามิต และค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ การจัดสรรภาษีมูลค่าเพิ่ม 1 ใน 9 และภาษีสรรพสามิตใช้หลักเกณฑ์การจัดสรรตามสัดส่วนประชากร โดยจำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรยังขึ้นมูลค่าภาษีที่ส่วนกลางจัดเก็บได้ในแต่ละปี ซึ่งจะสะท้อนแนวโน้มการบริโภคและภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ด้านค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินฯ มูลค่าการจัดสรรขึ้นอยู่กับประเภทและมูลค่าการจดทะเบียนเทศบาลนครเป็นพื้นที่เมืองที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินสูง ส่งผลให้มีปริมาณและมูลค่าการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมสูงกว่าท้องถิ่นระดับอื่น อย่างไรก็ตามปีงบประมาณ 2561-2565 รัฐบาลได้ปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมจากร้อยละ 2 เป็นร้อยละ 0.01 เพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสถานการณ์โควิด-19 ทำให้รายได้ของเทศบาลนครลดลง

กลุ่มที่สาม คือ กลุ่มที่ได้รับการจัดสรรในสัดส่วนที่น้อยที่สุด โดยเฉลี่ยตลอด 5 มีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 4 ได้แก่ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ ภาษีธุรกิจเฉพาะ ค่าภาคหลวงแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ซึ่งอัตราการจัดสรรค่าภาคหลวงทั้งสองประเภทใช้หลักเกณฑ์การจัดสรรตามพื้นที่คล้ายกัน ส่งผลให้เทศบาลนครส่วนใหญ่ได้รับค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 1 ของหมวดรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ ยกเว้น เทศบาลนครลำปางที่มีการขอประทานบัตรเหมืองแร่จำนวนมาก และเป็นที่ตั้งของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ส่วนเทศบาลนครพิษณุโลกมีส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำมันสิริกิติ์ (S1) ส่งผลให้เทศบาลนครทั้งสองแห่งได้รับการจัดสรรในฐานะอปท. อื่นในจังหวัดที่มีการผลิตแร่/สัมปทานปิโตรเลียม สำหรับภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์นั้น จำนวนเงินที่เทศบาลนครได้รับจัดสรรขึ้นอยู่กับปริมาณรถยนต์ที่เสียภาษีและค่าธรรมเนียม รวมถึงสภาพเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับภาษีธุรกิจเฉพาะ ที่เทศบาลนครได้รับจัดสรรขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจและจำนวนประชากร

3) ผลการศึกษาความพึงพาทางการคลังด้านเงินอุดหนุน ด้วยค่าดัชนี RDIS

จากตารางที่ 3 พบว่า เทศบาลนครมีระดับการพึงพารายได้จากเงินอุดหนุนในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยของดัชนี RDIS ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565 คิดเป็นร้อยละ 36.52, 37.38, 44.33, 44.38 และ 41.12 ตามลำดับ เฉลี่ยรวม 5 ปีงบประมาณคิดเป็นร้อยละ 40.75 เมื่อพิจารณาจำนวนเงินอุดหนุนที่ได้รับ พบว่า แนวโน้มของการจัดสรรเงินอุดหนุนมีความแตกต่างกัน โดยเทศบาลนครส่วนใหญ่มีแนวโน้มได้รับเงินอุดหนุนเพิ่มขึ้น ซึ่งมี การเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินโดยรวมไม่มากนัก เมื่อวิเคราะห์ค่าดัชนี RDIS พบว่า เทศบาลนครส่วนใหญ่มีค่าดัชนีที่ค่อนข้างคงที่ โดยในปีงบประมาณ 2561-2562 ค่าดัชนี RDIS ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ขณะที่บางเทศบาลนครมีค่าดัชนีลดลงเล็กน้อย ในปีงบประมาณ 2563-2564 ค่าดัชนี RDIS เพิ่มขึ้นอย่างมาก เนื่องจากรายได้จากการจัดเก็บเองและรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ลดลงจากผลกระทบของการระบาดของโควิด-19 ทำให้เงินอุดหนุนกลายเป็นแหล่งรายได้หลัก อย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ 2565 ค่าดัชนี RDIS เริ่มลดลงเนื่องจากเทศบาลนครสามารถจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เทศบาลนครยะลาเป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มค่าดัชนี RDIS แตกต่างจากเทศบาลนครอื่น โดยในปีงบประมาณ 2564 ค่าดัชนี RII ของเทศบาลนครยะลา มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ส่งผลให้ค่าดัชนี RDIS ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยดังกล่าว

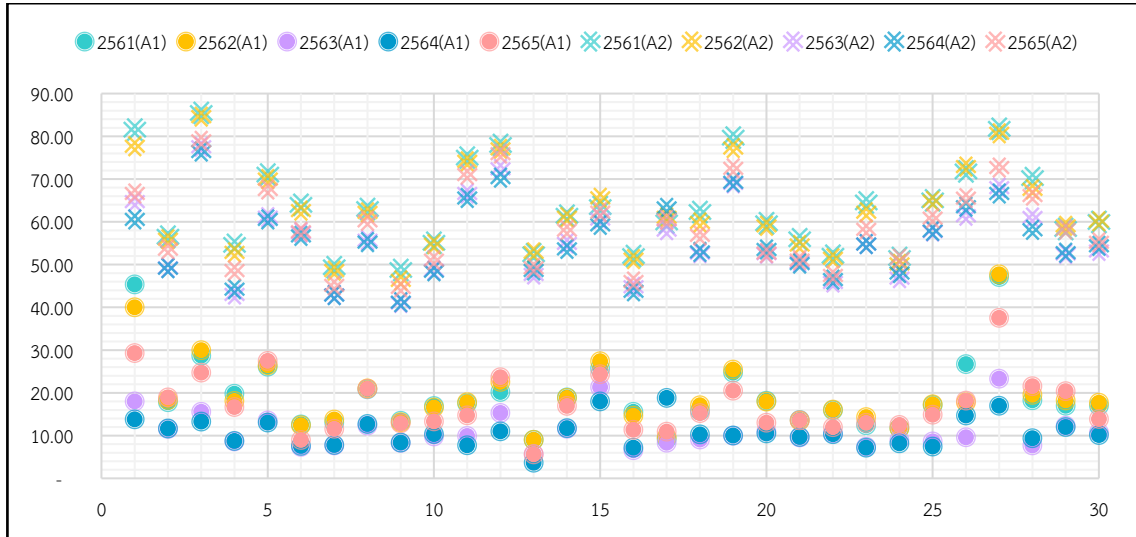
2. แนวโน้มความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนคร ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565

แนวโน้มความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครขึ้นอยู่กับศักยภาพการจัดเก็บและสภาพการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งช่วงปีงบประมาณ 2561-2565 เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกหลายประการ เช่น ความขัดแย้งทางการค้า สถานการณ์โควิด-19 และปัญหาเงินเฟ้อจากวิกฤตรัสเซีย-ยูเครน ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ของเทศบาลนครโดยตรง ในปีงบประมาณ 2561-2562 เศรษฐกิจไทยขยายตัวต่อเนื่องจากการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชน ทำให้รายได้ของเทศบาลนครส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ 2563 เศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรงจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้รายได้ของเทศบาลนครลดลงทุกแห่ง เนื่องจากมาตรการบรรเทาภาระประชาชนของรัฐบาลที่ลดอัตราภาษี ค่าธรรมเนียมจากหมวดรายได้ที่จัดเก็บเอง และค่าจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน ขณะเดียวกันภาษีที่รัฐบาลเก็บแล้วจัดสรรให้ก็มาจากการบริโภคที่ได้รับผลกระทบจากโรคระบาดทั้งภาษีมูลค่าเพิ่มตามพระราชบัญญัติจัดสรรรายได้ฯ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดเก็บในภาพรวมของประเทศ ต่อมาสถานการณ์เริ่มดีขึ้น ในปีงบประมาณ 2564 เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวจากการส่งออกและมาตรการกระตุ้นของภาครัฐ ทำให้รายได้ของบางเทศบาลนครเริ่มเพิ่มขึ้น และกลับมาเติบโตอย่างชัดเจนในปีงบประมาณ 2565 แม้ว่าหลายแห่งยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่

แนวโน้มด้านความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครพิจารณาจากดัชนี RII (A1) และ ดัชนี RII รวมกับค่าดัชนี RDIG (A2) พบว่า ทิศทางของทั้งสองดัชนีคล้ายกัน กล่าวคือความสามารถในการหารายได้ของเทศบาลนครลดลงในช่วงปีงบประมาณ 2563-2564 อันเป็นผลจากการระบาดของโควิด-19 และเริ่มกลับมาเพิ่มขึ้นในปีงบประมาณ 2565 สะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลนครยังต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการคลังในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจมีความผันผวน จึงทำให้แนวโน้มความเป็นอิสระของทั้ง 2 ทางเลือกมี “ทิศทาง” เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาที่ “ระดับ” ความเป็นอิสระจะพบว่า แม้แนวโน้มจะเพิ่ม/ลดคล้ายกันซึ่งเป็นผล

จากปัจจัยภายนอกและศักยภาพด้านพื้นที่ของแต่ละเทศบาล แต่ระดับความเป็นอิสระของดัชนี RII รวมกับค่าดัชนี RDIG (A2) นั้นสูงกว่า ซึ่งสามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงแนวโน้มความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนคร
ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565

หมายเหตุ แกนนอน (x) หมายถึง เทศบาลนคร 30 แห่ง เรียงตามลำดับตัวอักษร

อภิปรายผล

1. นิยามและการวัดความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้ จากผลการศึกษาในข้างต้น สอดคล้องกับนิยามความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้ของนักวิชาการ อาทิ Slack (2017) และ Prorok and Calzola (2023) โดยผลของค่าดัชนีทั้งสามได้แสดงให้เห็นว่า เทศบาลนครยังไม่สามารถกำหนดประเภทภาษี อัตราภาษี เปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีได้ ซึ่งสะท้อนจากค่าดัชนี RII ที่อยู่ในระดับน้อยมาก ขณะที่ค่าดัชนี RDIG และ RDIS อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าเทศบาลนครยังคงต้องพึ่งพาทางการคลังด้านรายได้ที่รัฐบาลเก็บและจัดสรรให้ และยังคงต้องพึ่งพาทางการคลังด้านเงินอุดหนุน นอกจากนี้ ค่าดัชนีทั้งสามของเทศบาลนครก็บ่งชี้วิธีการวัดความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้ยังสอดคล้องกับแนวทางการวัดความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวัดความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้เชิงปริมาณนั้นมีความสอดคล้องกับ วีระศักดิ์ เครือเทพ (2566) และ วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ (2566) ในตัวชี้วัดที่ 6 ว่าท้องถิ่นที่มีอิสระทางการคลังด้านรายได้นั้นควรมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีอากร (Power to Tax) ทั้งอำนาจในการกำหนดประเภทหรือฐานภาษี (Tax Base) และอัตราภาษี (Tax Rate) อำนาจในการกำหนดขอบเขตหรือประเภทการใช้จ่าย การก่อกำหนดนี้ระยะยาว หรือการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และอยู่บนหลักการรักษาวินัยทางการคลังที่ดี ในขณะที่แนวทางการวัดความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้เชิงคุณภาพนั้นสอดคล้องกับ สกนธ์

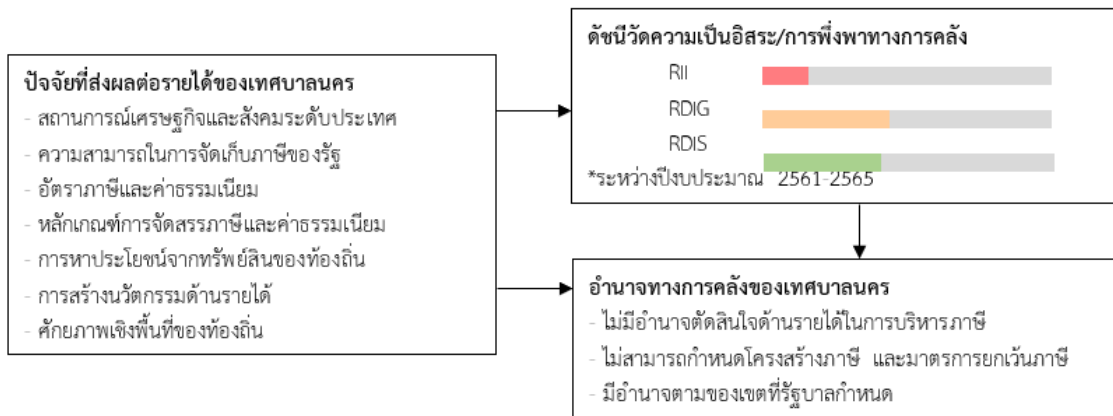
วิทยาลัยพัฒนา (2556) โดยผลการศึกษาของเทศบาลนครอยู่ในขั้นที่อปท.มีอำนาจในขอบเขตที่รัฐบาลกำหนดให้ และสอดคล้องกับ ภาวณิ ช่วยประครอง (2563) ที่ผลการศึกษาตรงกับ ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการเก็บรายได้ท้องถิ่นประเภท 1 คือ อปท.ไม่สามารถกำหนดโครงสร้างภาษี และมาตรการยกเว้นภาษีของตนเองได้ หรือกระทำโดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาลกลางเท่านั้น อีกทั้งท้องถิ่นยังต้องเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างภาษี หากรัฐบาลกลางกำหนดนโยบายมา

2. เภณทการแบ่งความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้ พบว่ามีข้อถกเถียงที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพิจารณาประเภทรายได้ของท้องถิ่นที่สะท้อนความเป็นอิสระทางการคลัง โดยทั่วไปมักมองว่ารายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองเป็นตัวชี้วัดหลัก อย่างไรก็ตาม มีแนวคิดที่เสนอว่ารายได้ที่รัฐบาลเป็นผู้จัดเก็บและนำมาจัดสรรให้แก่ท้องถิ่นก็ควรถือเป็นรายได้ของท้องถิ่นเช่นกัน โดยรัฐบาลทำหน้าที่เพียงเป็นผู้จัดเก็บแทน (สมชัย ฤชุพันธุ์, 2545) ซึ่งหากพิจารณาตามแนวคิดนี้ ยิ่งสัดส่วนของรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้มามาก ก็สามารถสะท้อนถึงความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่นได้ด้วยการศึกษานิยามและการวัดความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ พบว่า เภณทสำคัญคือความสามารถของท้องถิ่นในการกำหนดและบริหารการจัดเก็บภาษีเอง ดังนั้น ผู้วิจัยเสนอให้แยกค่าดัชนี RII และ RDIG ออกจากกัน เพื่อสะท้อนระดับความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของท้องถิ่นได้อย่างแม่นยำ ซึ่งสอดคล้องกับงานของฐิติเทพ สิทธิยศ และคณะ (2559)

3. บริบทท้องถิ่นกับความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้ จากผลการศึกษา พบว่าความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอำนาจในการกำหนดประเภทภาษี อัตราภาษี และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษี ในเชิงกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดในบริบทเชิงพื้นที่อีกด้วย เช่น บริบทพื้นที่ของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ที่แม้ว่าพื้นที่จะเป็นเทศบาลนคร แต่มีข้อจำกัดในด้านการบริหารจัดการพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่โดยส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์เชิงประวัติศาสตร์ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากกรมศิลปากร ทำให้การบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ เกิดข้อติดขัดบางประการ จึงเป็นที่สังเกตได้ว่าข้อจำกัดดังกล่าวเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ค่าดัชนี RII ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในลำดับสุดท้ายทุกปี อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าความแตกต่างของบริบทเชิงพื้นที่นั้นมีผลต่อระดับความเป็นอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานของวีระศักดิ์ เครือเทพ (2566) และ วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ (2566) ที่พบว่า ความเป็นอิสระของท้องถิ่นไทยแตกต่างกันไปตามประเภทของท้องถิ่น ประสบการณ์ ภูมิหลังอาชีพ และประสบการณ์การทำงานของผู้นอบแบบประเมินอีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อค้นพบจากการสำรวจวรรณกรรมด้านการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภท ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ และดัชนีทั้งสามตัว แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของปัจจัยที่ส่งผลต่ออำนาจทางการคลังของเทศบาล ซึ่งแสดงได้ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่ออำนาจทางการคลังของเทศบาลนคร

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้ของเทศบาลนคร ได้แก่ สถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมระดับประเทศ ความสามารถในการจัดเก็บภาษี อัตราภาษีและค่าธรรมเนียม รวมถึงการสร้างนวัตกรรมด้านรายได้ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ดัชนี RII อยู่ในระดับน้อยมาก ขณะที่ดัชนี RDIG และ RDIS อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการเพิ่มรายได้ของเทศบาลนคร นอกจากนี้ อำนาจทางการคลังของเทศบาลนครยังถูกจำกัด เนื่องจากไม่มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารภาษี ไม่สามารถกำหนดโครงสร้างภาษีหรือมาตรการยกเว้นภาษีได้ อำนาจที่มีอยู่จำกัดอยู่ภายในขอบเขตที่รัฐบาลกำหนด ทำให้การบริหารจัดการรายได้ของเทศบาลนครต้องพึ่งพายุทธศาสตร์เป็นหลัก

สรุป

ความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนคร ระหว่างปีงบประมาณ 2561-2565 อยู่ในระดับน้อยมาก พิจารณาจากสัดส่วนของรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง หรือ ดัชนี RII มีค่าเฉลี่ย 5 ปีงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 15.60 ขณะเดียวกันก็มีระดับการพึ่งพาทางการคลังด้านรายได้ที่รัฐบาลเก็บแล้วจัดสรรให้ และเงินอุดหนุนในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ย 5 ปีงบประมาณ ของค่า RDIG คิดเป็นร้อยละ 43.67 ส่วนดัชนี RDIS คิดเป็นร้อยละ 40.75 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลนครขาดความเป็นอิสระทางการคลัง รายได้ของเทศบาลต้องพึ่งพาการจัดสรรรายได้และเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลในการเพิ่มอิสระทางการคลังท้องถิ่นด้านรายได้ ได้แก่ 1) ระยะสั้น ปรับปรุงกฎระเบียบด้านรายได้ เช่น การเพิ่มประเภทและอัตราภาษี ให้แก่ท้องถิ่น 2) ระยะกลาง ลดกฎระเบียบที่ควบคุมอุปท. ด้านรายได้และเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีอิสระในการคิดค้นและพัฒนา รายได้ของตนเองได้มากขึ้น และ 3) ระยะยาว กระจายอำนาจทางการคลังให้ท้องถิ่นกำหนดประเภท

อัตราภาษี และโครงสร้างภาษีเอง เพื่อลดข้อจำกัดด้านบริบทพื้นที่และสามารถออกแบบให้เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะต่อเทศบาลนคร ได้แก่ 1) คิดค้นแหล่งรายได้ใหม่ที่ไม่ขัดกฎหมาย เช่น ค่าธรรมเนียมขยะ ค่าจอดรถ ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ 2) พัฒนาวัฒกรรมและเพิ่มช่องทางจัดเก็บรายได้ให้ครบถ้วน ลดจำนวนผู้ค้างชำระ เพื่อเพิ่มรายได้ที่จัดเก็บเองและส่งผลให้ดัชนี RII สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงมหภาค ในอนาคตจึงควรมีการศึกษาในรายเทศบาลนคร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายละเอียดมากยิ่งขึ้น ในท้ายที่สุดการศึกษาดังกล่าวจะช่วยขยายภาพรวมในระดับประเทศให้ชัดเจนเพิ่มขึ้น

2. การศึกษาในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเทศบาลนครที่มีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถถอดบทเรียนแนวทางความสำเร็จ และนำเสนอเป็นต้นแบบที่เหมาะสมต่อไปได้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Nadmid, B., Chuluunbaatar, A., & Budjav, B. (2024). Calculating Index of Local Financial Autonomy: Evidence from Mongolia. *iBusiness*, 16(1), 24-36.
<http://doi.org/10.4236/ib.2024.161002>
- Prorok, T. & Calzola, S. (2023). *European Local Government Finances and Local Autonomy*. <https://www.kdz.eu/en/news/blog/european-local-government-finances-and-local-autonomy>
- Slack, E. (2017). *How Much Local Fiscal Autonomy Do Cities Have? A Comparison of Eight Cities around the World*. Institute on Municipal Finance and Governance.
https://imfg.org/research/doc/?doc_id=432
- ฐิติเทพ สิทธิยศ, ชีรเดช ลิขิตตระกูลวงศ์, ปวีณา สำเร็จ, สุชาวรรณ วรณสุโกโส และอรนุช ใจดี. (2559). แนวทางการส่งเสริมความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ภาวิณี ช่วยประคอง. (2563). การติดตามความเป็นอิสระด้านการคลังท้องถิ่นของประเทศอาเซียนผ่านการบริหารภาษีป้ายและการโฆษณา: ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศไทย-ใครก้าวหน้ากว่ากัน?. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 5(2), 47-96.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PSPAJ-KKU/article/view/247452>
- วีระศักดิ์ เครือเทพ, กิรพัฒน์ เขียนทองกุล, สิริวิทย์ อิศโร, รัชดาพร หวลอารมณ์, กันดา วิลาชัย, ทนงเกียรติ มาตตยา และสิริภากร สระทองจันทร์. (2566). ประสิทธิภาพความเป็นอิสระของท้องถิ่นไทย: การวิจัยเชิงประจักษ์และข้อเสนอเชิงนโยบาย. *Local Administration Journal*,

16(2), 195-216. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/colakkujournals/article/view/263396>

- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2566). *ท้องถิ่นอิสระ ?* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สกันธ์ วรรณวิวัฒนา. (2556). *การกระจายอำนาจการคลังสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: แนวคิดและการปฏิบัติกรณีศึกษาประเทศไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมชัย ฤชุพันธุ์. (2545). *รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: มีปัญหาอะไร แก้อย่างไร* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สถาบันพัฒนาสยาม. เอส แอล พลัปปลิเคชั่น.
- อัชกรณ วังศ์ปรีดี และสุนทรชัย ขอบยศ. (2558). *การบริหารการคลังท้องถิ่น : บทเรียนจากนวัตกรรมท้องถิ่นไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์รัตนไตร.

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
FACTORS AFFECTING GRADUATION OF GRADUATION SUCCESS
GRADUATE OF RAJAMANGALA UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY SUVARNABHUMI

รัตนารณ จันทรา, ภูชิต สถิตย์พงษ์ และกฤตย์ตันย์ ธารารัตนสุวรรณ*

Rattanaporn Chanthra Phuchit Satitpong and Krittanai Thararattanasuwan*

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author Email: Krittanai.t@rmutsb.ac.th

Received December 17, 2024; Revised April 26, 2025; Accepted April 28, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในสาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (2) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน และนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายในสาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การทดสอบ t -test และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา โดยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 168 คน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาในระดับปานกลาง รองลงมาคือปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัว เมื่อพิจารณาใน รายปัจจัย พบว่า ความสามารถในการใช้กระบวนการหรือวิธีการที่เหมาะสมในการทำวิจัยเป็นปัจจัย ที่ส่งผลมากที่สุด (2) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา พบว่า เพศชายมีความคิดเห็น ว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษามีผลต่อการสำเร็จการศึกษามากกว่าเพศหญิงอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จ การศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ สถานภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสัมพันธ์กับการสำเร็จการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล, การสำเร็จการศึกษา, การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

Abstract

This research aimed to achieve three primary objectives: (1) to examine the various factors that influence the graduation success of graduate students in the field of Technical Education within the Faculty of Industrial Education at Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi; (2) to compare these influencing factors across different demographic groups, identifying any significant variations; and (3) to explore the interrelationships among the factors affecting graduation success. The target group for this study comprised alumni, current students, and final-year graduate students enrolled in the Technical Education program at the Faculty of Industrial Education, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi. To analyze the collected data, a range of statistical methods was employed, including frequency distribution, percentage analysis, mean (μ), standard deviation (σ), t-test, and Pearson's product-moment correlation coefficient. These statistical techniques were utilized to determine the key factors that impact graduation success. In total, data from 168 individuals were gathered, providing valuable insights into the subject matter.

The research findings indicated that: (1) The personal characteristics of students were found to have a moderate influence on graduation success, followed closely by family status. Among the various individual factors examined, the ability to effectively apply appropriate research processes and methodologies emerged as the most significant determinant of graduation success; (2) Comparing the factors influencing graduation, male students perceived that personal characteristic had a higher impact on graduation success compared to female students, with statistical significance at the .05 level, and (3) The analysis of relationships among factors influencing graduation success revealed that personal characteristics of students, attributes of thesis/dissertation advisors, family status, peer relationships, and available facilities were significantly related to graduation success at the .05 level.

Keywords: Influencing Factors, Graduation Success, Graduate Studies

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการยกระดับการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุค Disruptive Technology กล่าวคือ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เข้ามา มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภาคธุรกิจและพฤติกรรมของผู้คนอย่างรวดเร็วและรุนแรง ซึ่งปัจจุบันต่างยอมรับกันว่าศักยภาพของคนในสังคม เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงสถานภาพความมั่นคงภายในสังคมนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาสังคม และขับเคลื่อนสังคมให้ผู้ที่อยู่ในสังคมเป็นผู้ที่มีคุณภาพ คุณธรรม ส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ สร้างคน

ให้มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวตามเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาได้อย่างมีเหมาะสม จึงมีผู้เลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองเองให้มีความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งภายหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถนำความรู้หรือทักษะที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนความเจริญของทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วดังที่กล่าวไปแล้วนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560)

การศึกษาของไทยในปัจจุบัน เป็นการศึกษาในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวคิดและกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชุมชน สังคม และประเทศชาติแบบองค์รวม เพื่อเสริมสร้างสังคมให้เข้มแข็ง ยั่งยืน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2561) ซึ่งสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งการศึกษานี้ (Educated Society) เปรียบเสมือนตลาดการเรียนรู้ (Learning Market) ที่ผู้คนในสังคมตระหนักดีว่าการเรียนรู้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิต (Edward, 1997) โดยที่สังคมแห่งการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการทางสังคมที่เกื้อหนุนและส่งเสริมให้มนุษย์ ชุมชน และสังคม เกิดการเรียนรู้ผ่านสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งผลให้มนุษย์สามารถสร้างความรู้ เกิดทักษะ ตลอดจนการมีระบบการจัดการความรู้ และระบบการเรียนรู้ที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคม ล้วนก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์และเกิดภูมิปัญญาในสังคมหรือในท้องถิ่น รวมถึงสมาชิกในสังคมยังได้ตระหนักถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตของตนเอง (ศุภรดา สุขประเสริฐ และคณะ, 2561)

การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละสถาบันต้องดำเนินการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิต และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นการรักษามาตรฐานคุณภาพของบัณฑิต โดยกำหนดให้มีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน รวมทั้งบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนดไว้ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างบุคคล และเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน ทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ (ศักรินทร์ ชนประชา, 2562) หากประเทศใดมีประชากรที่มีการศึกษาสูง ประเทศนั้นมักจะมีกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มรายได้ต่อบุคคลให้สูงขึ้น นอกจากนี้ การศึกษายังเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในตัวชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอีกด้วย

ปัจจุบันผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาต่างก็ได้รับความเคารพยกย่อง จึงทำให้การสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีกลายเป็นเรื่องปกติในสังคมไทย ปริญญาบัตรกลายเป็นเพียงใบเบิกทางที่ช่วยให้มีงานทำง่ายขึ้น การจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จึงไม่เพียงพอส่งผลให้การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คือ ระดับปริญญาโท ระดับปริญญาเอก และรวมทั้งการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูเป็นที่ต้องการมากยิ่งขึ้น และสืบเนื่องจากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้บัณฑิตผู้จบใหม่บางรายมีความรู้สึกที่ยังไม่พร้อมหรือไม่อยากทำงาน เพราะไม่ทราบว่าตนนั้นต้องการประกอบอาชีพอะไร ส่วนหนึ่งเพราะคนไทยมักนิยมเรียนในสาขาที่สำเร็จการศึกษาได้ง่าย การเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จึงถือเป็นการค้นหาตัวเองอีกครั้ง จะเห็นได้ว่าการเลือกศึกษาต่อมาจากปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การศึกษาต่อ

เพราะคำนึง เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม และต้องการความมีชื่อเสียง (วันวิสาข
แก้วสมบุญ และคณะ, 2557)

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของ
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จ
การศึกษา จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจะทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิ ในด้านคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา ด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/
วิทยานิพนธ์ ด้านสถานภาพครอบครัว ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยนำปัจจัยที่ได้มาวิเคราะห์หาสาเหตุ และเมื่อทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ
แล้วจะนำไปสู่แนวทางการให้ความช่วยเหลือหรือพัฒนารูปแบบเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษา
ได้ตามความมุ่งหวัง และนำมาพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของ
สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ให้มีคุณภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิค
ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษา มีความสัมพันธ์จากปัจจัย
ด้านบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในตนเองของนักศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีความสามารถตนเอง
(Self-Efficacy Theory) ของ Bandura (1997) โดยมีความเชื่อว่าพฤติกรรมของนักศึกษาไม่ได้เกิดขึ้น
และเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องมีปัจจัยส่วน
บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมด้วย และต้องสัมพันธ์ร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal
Determinism) กับปัจจัยด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม จะเห็นได้ทฤษฎีความสามารถตนเองนี้
ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถตนเองและความคาดหวังในผลลัพธ์หรือความสำเร็จ
ของการปฏิบัติหรือการลงมือทำ ซึ่งการรับรู้ความสามารถตนเอง (Perceived Self Efficacy) นั้นมี
ความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถพิจารณาได้จากความรู้สึก ความคิด การตั้งใจ และ
พฤติกรรมที่แสดงออกมา ส่วนความคาดหวังในผลลัพธ์หรือผลที่ได้จากการปฏิบัติ (Outcome
expectation) เป็นความเชื่อที่บุคคลประเมินค่าพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่ทำตนปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์
ที่คาดหวัง โดยการคาดหวังในสิ่งที่เกิดขึ้นอันสืบเนื่องจากพฤติกรรมที่ตนได้กระทำ

ดังนั้น ความสำเร็จในการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับความพร้อมส่วนบุคคลที่มาจาก การประเมินตนเองของนักศึกษา และมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาที่มีต่อ การเรียน การทำวิทยานิพนธ์หรือการทำวิจัยเพื่อสำเร็จการศึกษา ตลอดจนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียน ซึ่งหากนักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและมีความคาดหวังในผลการเรียนสูง จะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการศึกษาภายในระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด

อรุณ บัวเงิน และคณะ (2560) กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษา ได้แก่ 1) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ 2) ด้านการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์/ การค้นคว้าอิสระ 3) ด้านการทำวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ 4) ด้านการบริหารจัดการของหลักสูตร และ 5) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำเร็จการศึกษา ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เชี่ยวชาญ ปัญหา ความถนัด ความสนใจ และพื้นฐานของผู้เรียน รวมทั้ง วิธีการเรียนการสอนหรือ ประสิทธิภาพที่ผู้เรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียน ระบบการเรียนการสอน หลักสูตรหรือรายวิชาที่เรียน อุปกรณ์ การสอนที่ทันสมัย บรรยายภาพหรือสิ่งแวดล้อม ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียน เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวนี้เป็นส่วนสำคัญในการสร้างประเด็นข้อคำถามในแบบสอบถามของการ วิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรต้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่

- 1) คุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา
- 2) คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 3) สถานภาพครอบครัว
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน
- 5) สิ่งอำนวยความสะดวก

ตัวแปรตาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน และนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา เทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน และนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ได้มา

จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวกหรือสมัครใจ (Convenient or Volunteer sampling) จำนวน 168 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC : Index of item objective congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

- 1) ปัจจัยด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษา
- 2) ปัจจัยด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์
- 3) ปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัว
- 4) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน
- 5) ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงจุดประสงค์ของการวิจัย
- 2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ด้วยแบบสอบถาม ออนไลน์ โดยการแจกแบบสอบถามผ่านระบบ Google Forms (แชร์ลิงก์)
- 3) ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 2 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 1 – 15 กันยายน 2567
- 4) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการศึกษารูปแบบบรรยาย และตารางการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล/ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลในการสำเร็จการศึกษา ด้วยค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
- 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา โดยใช้ค่า t-test สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง
- 3) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation's Analysis) ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 168 คน ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานในระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาในภาพรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษา	3.14	0.11	ปานกลาง
2. ด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์	2.65	0.06	ปานกลาง
3. ด้านสถานภาพครอบครัว	2.85	0.09	ปานกลาง
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	2.69	0.05	ปานกลาง
5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	2.83	0.08	ปานกลาง
รวม	2.83	0.03	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.83$, $\sigma = 0.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษาอยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ($\mu = 3.14$, $\sigma = 0.11$) รองลงมา คือ ด้านสถานภาพครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.85$, $\sigma = 0.09$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.83$, $\sigma = 0.08$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.69$, $\sigma = 0.05$) ด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.65$, $\sigma = 0.06$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษา

ปัจจัยด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. การขาดทักษะในการสืบค้น และความสามารถในการใช้ความรู้จากงานวิจัย	3.29	0.99	ปานกลาง
2. ความสามารถในการใช้กระบวนการหรือวิธีการที่เหมาะสมในการวิจัยได้	3.45	1.01	ปานกลาง
3. ความสามารถในการบริหารจัดการเวลาให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้	3.37	1.26	ปานกลาง
4. ความสามารถในการดำเนินการตามแผนการเรียนรู้และการทำวิจัย	3.02	1.28	ปานกลาง
5. การความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเงื่อนไขข้อบังคับของการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา	3.09	1.19	ปานกลาง
6. การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัย	3.19	1.08	ปานกลาง
7. ไม่มีการร่วมวางแผนการเรียนรู้และการทำวิจัยกับอาจารย์ที่ปรึกษา	2.66	1.23	ปานกลาง
8. งบประมาณในการทำวิจัยไม่เพียงพอ	2.99	1.25	ปานกลาง
9. การขาดทักษะการใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษในการอ่าน เขียน ติดต่อดสื่อสารหรือการทำวิจัย	3.19	1.22	ปานกลาง
10. การขาดทักษะในการเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์หรือเผยแพร่ผลงานวิจัย	3.18	1.32	ปานกลาง
รวม	3.14	0.11	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จ การศึกษาด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.14$, $\sigma = 0.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการใช้กระบวนการหรือวิธีการที่เหมาะสม ในการวิจัยได้อยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ($\mu = 3.45$, $\sigma = 1.01$) เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ความสามารถในการบริหารจัดการเวลาให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.37$, $\sigma = 1.26$) และไม่มีการร่วมวางแผนการเรียนและการทำวิจัยกับอาจารย์ที่ปรึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 2.66$, $\sigma = 1.23$) เป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จ การศึกษา ด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์

ปัจจัยด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวางแผนการเรียนและการทำสารนิพนธ์/ วิทยานิพนธ์ร่วมกับนักศึกษาในเวลาเพียงเล็กน้อย	2.24	1.43	ปานกลาง
2. การติดตามความก้าวหน้าการทำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา	2.39	1.36	ปานกลาง
3. อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบ และข้อกำหนด เกี่ยวกับการทำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ค่อนข้างน้อย หรือไม่ชัดเจน	2.71	1.53	ปานกลาง
4. ความรู้ ความชำนาญในการทำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา	2.74	1.41	ปานกลาง
5. ความพร้อมในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา หรือประสบการณ์ที่ เหมาะสมเกี่ยวกับการทำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์	3.64	1.35	ปานกลาง
6. ความรับผิดชอบและความเอาใจใส่ในการให้คำแนะนำปรึกษา	2.27	1.39	ปานกลาง
7. ให้ข้อเสนอแนะหรือให้แนวทางปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ไม่ค่อยชัดเจน	2.27	1.39	ปานกลาง
รวม	2.61	0.06	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จ การศึกษาด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.61$, $\sigma = 0.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพร้อมในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา หรือ ประสบการณ์ที่เหมาะสมเกี่ยวกับการทำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ อยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ($\mu = 3.64$, $\sigma = 1.35$) เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ความรู้ ความชำนาญในการทำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ของนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.74$, $\sigma = 1.41$) และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวางแผนการเรียน และการทำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ร่วมกับนักศึกษาในเวลาเพียงเล็กน้อย อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.24$, $\sigma = 1.43$) เป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ด้านสถานภาพครอบครัว

ปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัว	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. การสนับสนุนทางการเงินจากครอบครัว	2.63	1.37	ปานกลาง
2. มีภาระหน้าที่ต่อครอบครัวและที่ทำงานมาก	3.64	1.29	ปานกลาง
3. ความสนใจ ใส่ใจจากครอบครัว	2.61	1.38	ปานกลาง
4. การสนับสนุนทางด้านเวลาจากครอบครัว	2.63	1.47	ปานกลาง
5. เมื่อเกิดปัญหาในระหว่างการเรียนรู้ ครอบครัวไม่ค่อยมีบทบาทในการให้กำลังใจ	2.75	1.53	ปานกลาง
รวม	2.85	0.09	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาด้านสถานภาพครอบครัว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.85$, $\sigma = 0.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีภาระหน้าที่ต่อครอบครัวและที่ทำงานมาก อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.64$, $\sigma = 1.29$) เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ เมื่อเกิดปัญหาในระหว่างการเรียนรู้ ครอบครัวไม่ค่อยมีบทบาทในการให้กำลังใจ อยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ($\mu = 2.75$, $\sigma = 1.53$) และการสนับสนุนทางการเงินจากครอบครัว และการสนับสนุนทางด้านเวลาจากครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.63$, $\sigma = 1.37$) เป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้น	2.49	1.41	ปานกลาง
2. ความคิดเห็นจากเพื่อนส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา	2.67	1.32	ปานกลาง
3. เพื่อน ๆ ไม่ให้ความช่วยเหลือหรือไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเรียน	2.41	1.39	ปานกลาง
4. ขาดเพื่อนที่คอยให้คำปรึกษาในการเรียน/ขาดกำลังใจจากเพื่อน	2.35	1.35	ปานกลาง
5. การเข้าร่วมกิจกรรม/ศึกษานอกเวลาเรียนร่วมกับเพื่อน	3.54	1.38	ปานกลาง
รวม	2.69	0.05	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.69$, $\sigma = 0.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรม/ศึกษานอกเวลาเรียนร่วมกับเพื่อน อยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ($\mu = 3.54$, $\sigma = 1.38$) เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ความคิดเห็นจากเพื่อนส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.67$, $\sigma = 1.32$) และขาดเพื่อนที่คอยให้คำปรึกษาในการเรียน/ขาดกำลังใจจากเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.35$, $\sigma = 1.35$) เป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
1. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในสำนักวิทยบริการไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา	2.72	1.14	ปานกลาง
2. หนังสือ ตำราในหอสมุดไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา	2.40	1.00	ปานกลาง
3. การบริการของสำนักวิทยบริการไม่สะดวกรวดเร็ว	2.54	1.15	ปานกลาง
4. คณะ/สาขาวิชาไม่ได้จัดเตรียมห้องสำหรับสืบค้นข้อมูลหรือห้องสมุดให้นักศึกษา	2.56	1.19	ปานกลาง
5. ความสะอาด/ความเป็นระเบียบ ของสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน	3.33	1.27	ปานกลาง
6. ความชัดเจนของสื่อประชาสัมพันธ์/คู่มือและเอกสารให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา	3.15	1.19	ปานกลาง
7. ป้ายข้อความบอกจุดบริการ/ป้ายประชาสัมพันธ์ มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	3.11	1.19	ปานกลาง
รวม	2.83	0.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.83$, $\sigma = 0.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสะอาด/ความเป็นระเบียบ ของสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง ($\mu = 3.33$, $\sigma = 1.27$) เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ความชัดเจนของสื่อประชาสัมพันธ์/คู่มือและเอกสารให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.15$, $\sigma = 1.19$) และหนังสือ ตำราในหอสมุดไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.54$, $\sigma = 1.15$) เป็นลำดับสุดท้าย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา โดยใช้ค่า t-test สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation's Analysis) ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศกับปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษา	3.08	0.12	2.93	0.08	1.86	0.10
2. ด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์	2.62	0.09	2.45	0.10	1.28	0.26
3. ด้านสถานภาพครอบครัว	2.73	0.04	2.87	0.17	-2.73	0.07
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	2.83	0.06	2.52	0.07	3.24	0.05
5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	2.66	0.12	2.93	0.04	-3.01	0.03
รวม	2.78	0.37	1.68	1.04	3.54	0.00

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่า เพศที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลในการสำเร็จการศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศชายมีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษาสูงกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จการศึกษากับปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา

		การสำเร็จการศึกษา	ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนตัว ของนักศึกษา
การสำเร็จการศึกษา	Pearson Correlation	1	.938*
	Sig.	-	.001
	N	168	168
ปัจจัยด้านคุณลักษณะ ส่วนตัวของนักศึกษา	Pearson Correlation	.938*	1
	Sig.	.001	-
	N	168	168

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษามีผลในการสำเร็จการศึกษา มีค่าเท่ากับ .93 ซึ่งมีค่าเป็นบวก สามารถสรุปได้ว่า การสำเร็จการศึกษากับปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษามีความสัมพันธ์กัน และมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จการศึกษากับปัจจัยด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์

		การสำเร็จการศึกษา	ปัจจัยด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์
การสำเร็จการศึกษา	Pearson Correlation	1	.896*
	Sig	-	.001
	N	168	168
ปัจจัยด้านคุณลักษณะ อาจารย์ที่ปรึกษาสาร นิพนธ์/วิทยานิพนธ์	Pearson Correlation	.896*	1
	Sig	.001	-
	N	168	168

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์มีผลในการสำเร็จการศึกษา มีค่าเท่ากับ .89 ซึ่งมีค่าเป็นบวก สามารถสรุปได้ว่า การสำเร็จการศึกษากับปัจจัยด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์มีความสัมพันธ์กัน และมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จการศึกษากับปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัว

		การสำเร็จการศึกษา	ปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัว
การสำเร็จการศึกษา	Pearson Correlation	1	.926*
	Sig	-	.001
	N	168	168
ปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัว	Pearson Correlation	.926*	1
	Sig	.001	-
	N	168	168

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัวมีผลในการสำเร็จการศึกษามีค่าเท่ากับ .92 ซึ่งมีค่าเป็นบวก สามารถสรุปได้ว่า การสำเร็จการศึกษากับปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัวมีความสัมพันธ์กัน และมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จการศึกษากับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

		การสำเร็จการศึกษา	ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน
การสำเร็จการศึกษา	Pearson Correlation	1	.888*
	Sig	-	.001
	N	168	168
ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	Pearson Correlation	.888*	1
	Sig	.001	-
	N	168	168

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีผลในการสำเร็จการศึกษามีค่าเท่ากับ .88 ซึ่งมีค่าเป็นบวก สามารถสรุปได้ว่า การสำเร็จการศึกษากับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีความสัมพันธ์กัน และมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จการศึกษากับปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

		การสำเร็จการศึกษา	ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
			สะดวก
การสำเร็จการศึกษา	Pearson	1	.320*
	Correlation		
	Sig	-	.001
	N	168	168
ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	Pearson	.320*	1
	Correlation		
	Sig	.001	-
	N	168	168

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีผลในการสำเร็จการศึกษา มีค่าเท่ากับ .32 ซึ่งมีค่าเป็นบวก สามารถสรุปได้ว่า การสำเร็จการศึกษากับปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความสัมพันธ์กัน และมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. การศึกษาปัจจัยที่มีผลในการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายปัจจัย พบว่า ความสามารถในการใช้กระบวนการหรือวิธีการที่เหมาะสมในการทำวิจัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของปทุมณัฐ มาเชค (2565) ซึ่งได้ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีขนาดอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณลักษณะของนิสิต และบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาคุณนิพนธ์

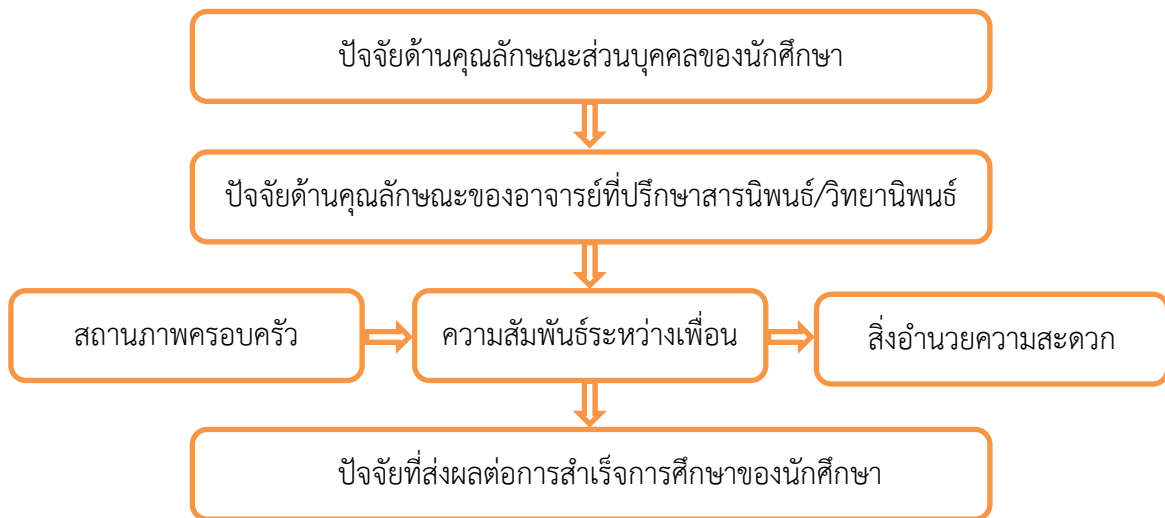
2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พบว่า เพศชายมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษามีผลต่อการสำเร็จการศึกษามากกว่าเพศหญิง อย่างไรก็ตาม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กลับพบว่า เพศหญิงมีอัตราการสำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์สูงกว่าเพศชาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพเก้า จันทร์ท่งใหญ่ (2566) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลในการสำเร็จการศึกษาลำชาของบุคลากรที่ลาศึกษาต่อในประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนตัวของบุคลากร เป็นปัจจัยที่ส่งผลในการสำเร็จการศึกษาลำชาของบุคลากร เมื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา กลับพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/

วิทยานิพนธ์ สถานภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และสิ่งอำนวยความสะดวก ล้วนมีความสัมพันธ์กับการสำเร็จการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปตามความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษาได้ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา

สรุป

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ทำให้ทราบว่าความสามารถในการใช้กระบวนการหรือวิธีการที่เหมาะสมในการทำวิจัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ สถานภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และสิ่งอำนวยความสะดวก ล้วนมีความสัมพันธ์กับการสำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรนำตัวแปรด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษาไปพัฒนารูปแบบที่ส่งเสริมให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สามารถใช้กระบวนการหรือวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา และการทำงานวิจัยได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาระบบการบริหารจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- นพเก้า จันทร์ท่งใหญ่. (2566). ปัจจัยที่มีผลในการสำเร็จการศึกษาล่าช้าของบุคลากรที่ลาศึกษาต่อในประเทศไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. กองบริหารงานบุคคล. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. <http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/4342>
- ปุณณิธฐา มาเชค. (2565). โมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 13(1), 8-28. <https://journal.lib.buu.ac.th/index.php/hrd/article/view/8019>
- วันวิสาข์ แก้วสมบุญ, ทรงธรรม อีระกุล, เสาวนีย์ แสงสีด้า และศศิธร ดีใหญ่. (2557). ปัจจัยในการสำเร็จการศึกษาล่าช้าของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา: หน่วยวิจัยสถาบันบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศักดิ์รินทร์ ชนประชา. (2562). การศึกษาตลอดชีวิต. *วารสารอัล-นूर บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 14(26), 159-175. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/NUR_YIU/article/download/137662/145886/
- ศุภรดา สุขประเสริฐ, มาโนช สุภาพันธวรกุล และอังคณา อ่อนธานี. (2561). สังคมแห่งการเรียนรู้: สิ่งสำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 3(5), 76-95. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/EJFE/article/view/845/632>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 และเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง*. กระทรวงศึกษาธิการ. <https://qm.kku.ac.th/downloads/StandardCur2558Book.pdf>
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561). *สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (A Lifelong Learning Society)*. <https://www.trueplookpanya.com/dhamma/content/66056>
- อรุณ บัวจัน, นภาพร บุญศรี, ปานใจ ธารทัศนวงศ์, ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม และสมาธิ นิลวิเศษ. (2560). ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 10(3), 1489-1502. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/108113>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W.H. Freeman.
- Edward, R. (1997). *Changing Places?: Flexibility, Lifelong Learning and a Learning Society*. Routledge Taylor & Francis Group. <https://www.routledge.com/Changing-Places-Flexibility-Lifelong-Learning-and-a-Learning-Society/Edwards/p/book/%20%209780415153409?srsId=AfmBOooR8yXU7pQW1SOER37tYH6EwXpweni49GK-t9lwgiDoUaoDcNr>

อิทธิพลของแรงจูงใจ และการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อ
ความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม
THE INFLUENCE OF MOTIVATION AND PERCEPTIONS ON CULTURAL
TOURISM ON TOURIST LOYALTY IN TOURIST ATTRACTIONS
IN SAMUT SONGKHRAM

ร่มเกล้า ศิธรธรรม*

Romklao Sintam

คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Interdisciplinary Management and Technology, Kasetsart University

*Corresponding Author E-mail: romklaos@gmail.com

Received March 12, 2025; Revised April 30, 2025; Accepted April 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับแรงจูงใจ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม และ 2) ศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ แบบ Enter ผลการวิจัย พบว่า

1) แรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กายภาพ ($\bar{x} = 4.29$) การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.20$) และความภักดีของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ ($\bar{x} = 4.22$)

2) แรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภักดีของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแรงจูงใจ เท่ากับ 0.271 การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภักดีของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความภักดี เท่ากับ 0.502

3) แรงจูงใจมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว ($\beta = 0.317$) และการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม ($\beta = 0.261$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, ความภักดีของนักท่องเที่ยว, จังหวัดสมุทรสงคราม

Abstract

The objectives of this research were: (1) to investigate the level of motivation, perceptions on cultural tourism and tourist loyalty in tourist attractions in Samut Songkhram, and (2) investigate the influence of motivation and perceptions on cultural tourism on tourist loyalty in tourist attractions in Samut Songkhram. The research was quantitative. The questionnaire was used as the tool for data collection. The sample consisted of 400 tourists in Samut Songkhram Province. Data analysis employed descriptive statistics, including mean, standard deviation. Inferential statistics included Pearson correlation analysis and multiple regression analysis with Enter method. The research results were revealed as follows:

(1) The mean of motivation was at a high level ($\bar{x} = 4.12$). The aspect with the highest average was Physical ($\bar{x} = 4.29$). The mean of perceptions on cultural tourism was at a high level ($\bar{x} = 4.15$). The aspect with the highest average was tourist attraction ($\bar{x} = 4.20$). The mean of tourist loyalty was at a high level ($\bar{x} = 4.20$). The aspect with the highest average was intention to revisit ($\bar{x} = 4.22$).

(2) Motivation had a significant positive correlation with tourist loyalty at a level of 0.01. The correlation coefficient of motivation was 0.271. Perceptions on cultural tourism had a significant positive correlation with tourist loyalty at a level of 0.01. The correlation coefficient of perceptions on cultural tourism was 0.502.

(3) Motivation significantly affected tourist loyalty ($\beta=0.317$) and perceptions on cultural tourism significantly affected tourist loyalty in tourist attractions in Samut Songkhram ($\beta=0.261$) at a level of .01.

Keywords: motivation, perceptions on cultural tourism, tourist loyalty, Samut Songkhram province

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยอาศัยต้นทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น (ฐานันท์ เกียรติไพบูลย์, 2567) ในปี พ.ศ. 2567 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยสร้างรายได้รวมจากตลาดในประเทศและต่างประเทศสูงถึง 2.62 ล้านล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2568) และได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวจากสภาเศรษฐกิจโลกให้อยู่ในอันดับที่ 47 จาก 119 ประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านทรัพยากรการเดินทางและการท่องเที่ยว รวมถึงต้นทุนทางวัฒนธรรมที่อยู่ในอันดับที่ 26 ซึ่งปรับตัวสูงขึ้นจากเดิมที่อยู่ในอันดับที่ 30 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและคุณค่าของวัฒนธรรมไทยที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และสร้างการรับรู้เชิงบวกต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้เป็นอย่างดี ผลการวิจัยที่ผ่านมาของนวพร บุญประสม และคณะ (2564) พบว่า

แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมส่งผลให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำ ขณะที่ Chang et al. (2021) พบว่า แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาวิจัยในบริบทของการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังมีไม่มากนัก

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสูง เนื่องจากมีทุนทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิม และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์ แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2566-2570 มุ่งเน้นการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการขับเคลื่อน (สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม, 2568) ในปี พ.ศ. 2565 จังหวัดได้ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสมัยใหม่จำนวน 154 ครั้ง เพื่อส่งเสริมการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (สำนักงานสถิติจังหวัดสมุทรสงคราม, 2566) อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบ คือ สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งมีเอกลักษณ์และความน่าสนใจแต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวอย่างแพร่หลาย (สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม, 2568) และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ การรับรู้ และความภักดีของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามยังมีค่อนข้างน้อย

ดังนั้น งานวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม" จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษา ระดับแรงจูงใจ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม และ 2) ศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม และการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

แรงจูงใจ หมายถึง ความต้องการและความปรารถนาของนักเดินทางในสถานที่ท่องเที่ยว เหตุผลของการเดินทางท่องเที่ยวแตกต่างกันไปเพื่อตอบสนองความต้องการและความทะเยอทะยานที่หลากหลายของนักท่องเที่ยว ดังนั้น ความสำคัญของแรงจูงใจในการเดินทางจึงคือการทำความเข้าใจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและวิธีการตัดสินใจการเดินทางของนักท่องเที่ยว (Azeez, 2022) แรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการ เมื่อนักท่องเที่ยวเกิดความต้องการแล้วก็จะเกิดแรงขับ หรือความอยากที่จะกระทำขึ้น จนเกิดการกระทำหรือพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ต้องการ (เจษฎาภรณ์

ยานุพรหม และคณะ, 2567) แรงจูงใจ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ กายภาพ วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สถานภาพและเกียรติภูมิ (Chang et al., 2021; พงษ์นรินทร์ ปิตจตุรัส และคณะ, 2564) ผลการศึกษาของ ระชัย สีดาพรมมา และคณะ (2565) พบว่า แรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ประกอบกับ นวพร บุญประสม และคณะ (2564) พบว่า แรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การผ่อนคลายความเครียด รองลงมา คือ การเรียนรู้วัฒนธรรม เกียรติภูมิ การแสวงบุญ ตามลำดับ

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการรับรู้ของนักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ ก่อนเดินทางท่องเที่ยวและการรับรู้ผ่านประสบการณ์จริงจากการท่องเที่ยว (ประนิพัช ภูซิด และคณะ, 2565) กระบวนการที่นักท่องเที่ยวรับรู้คุณค่าหรือดีความสิ่งที่ได้สัมผัสทางการท่องเที่ยว (Kuntari & Lasally, 2022) การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิต สถานที่โดยรวม และแหล่งท่องเที่ยว (ยุทธภูมิ สุวรรณเวช และคณะ, 2566) ผลการศึกษาของนวพร บุญประสม และคณะ (2564) พบว่า การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาพลักษณ์ อัตลักษณ์ สถานที่ท่องเที่ยว และวัฒนธรรมท้องถิ่น ตามลำดับ

แนวคิดเกี่ยวกับความภักดีของนักท่องเที่ยว

ความภักดีของนักท่องเที่ยว หมายถึง การแสดงออกทางจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว เป็นความชื่นชอบต่อสถานที่ท่องเที่ยวและความตั้งใจที่จะกลับมาเยี่ยมชมและแนะนำสนับสนุนสถานที่ท่องเที่ยว (Leo et al., 2021) การแสดงออกของนักท่องเที่ยวในตั้งใจกลับมาเที่ยวในอนาคต การแนะนำให้ผู้อื่นมาท่องเที่ยว และการพูดถึงแหล่งท่องเที่ยวในทางที่ดี (Omo-Obas & Anning-Dorson, 2023) ความภักดีของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อ (Stavrianea & Kamenidou, 2021) ผลการศึกษาของ ระชัย สีดาพรมมา และคณะ (2565) พบว่า ความภักดีของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

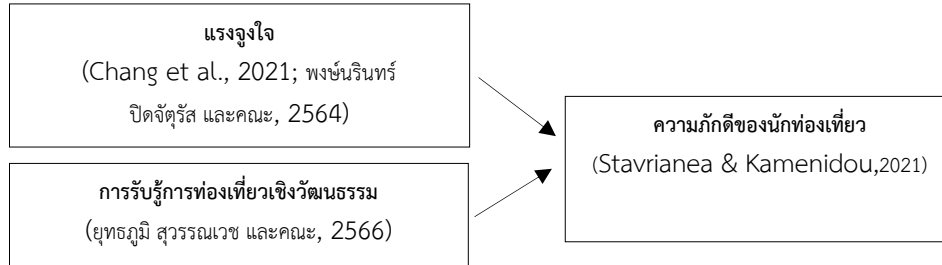
จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Carvache-Franco et al. (2024) พบว่า แรงจูงใจมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว ประกอบกับ Li (2021) พบว่า การรับรู้การท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกันกับ Qiu et al. (2024) & Baptista et al. (2024) พบว่า การรับรู้การท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ Septiani et al. (2024) พบว่า แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ สอดคล้องกับ ทิพชญา พิงชาญชัยกุล (2565) พบว่า แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยว ทำให้เกิดความภักดีของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำและมีการบอกต่อ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ตามแนวคิดของ Chang et al. (2021); พงษ์นรินทร์ ปิตจตุรัส และคณะ (2564); ยุทธภูมิ สุวรรณเวช และคณะ (2566);

Stavrianea & Kamenidou (2021) ประกอบด้วย แรงจูงใจ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความภักดีของนักท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดสมุทรสงคราม โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ โดยการศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็นของการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม เกี่ยวกับแรงจูงใจ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความภักดีของนักท่องเที่ยว โดยวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทฤษฎี แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น บทความวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อนำมาจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 6,293,404 คน จากข้อมูลในปี 2566 (สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม, 2567) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของ (Yamane, 1973) โดยกำหนดที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแนะนำแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 10 แห่ง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2567) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา แห่งละจำนวน 40 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item of Objective Congruence Index: IOC) มากกว่า 0.5 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นมีความตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Rovinelli & Hambleton, 1976) การตรวจสอบความเที่ยง โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แรงจูงใจมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.914 การรับรู้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.948 ความภักดีของนักท่องเที่ยวมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.902 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 อยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อถือได้ (Hair et al., 2010)

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อวิเคราะห์ระดับแรงงใจ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความภักดีของนักท่องเที่ยว 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน และข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative analysis) โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแรงงใจ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความภักดีของนักท่องเที่ยว รวมทั้งวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ แบบ Enter เพื่อทดสอบอิทธิพลของแรงงใจ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความภักดีของนักท่องเที่ยว

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นต่อแรงงใจ การรับรู้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงครามอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงงใจของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

แรงงใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
กายภาพ	4.29	0.58	มากที่สุด
วัฒนธรรม	4.10	0.87	มาก
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.06	0.89	มาก
สถานภาพและเกียรติภูมิ	4.04	0.83	มาก
รวม	4.12	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงงใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.63) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กายภาพ ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ วัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.87) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.89) และสถานภาพและเกียรติภูมิ ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว	4.07	0.87	มาก
วัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิต	4.17	0.89	มาก
สถานที่โดยรวม	4.14	0.79	มาก
แหล่งท่องเที่ยว	4.20	0.83	มาก
รวม	4.15	0.76	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.76) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.83) รองลงมา คือ วัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิต ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.89) สถานที่โดยรวม ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.79) และ ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

ความภักดีของนักท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ	4.22	0.85	มากที่สุด
การบอกต่อ	4.18	0.86	มาก
รวม	4.20	0.83	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความภักดีของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.83) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.85) รองลงมา คือ การบอกต่อ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.86) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงครามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

ตารางที่ 4 แสดงสรุปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ระหว่างแรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

ตัวแปร	แรงจูงใจ	การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ความภักดีของนักท่องเที่ยว
แรงจูงใจ	1.000		
การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	0.626**	1.000	
ความภักดีของนักท่องเที่ยว	0.586**	0.672**	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ พบว่า แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา ก่อนการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยวิธี Enter ผู้วิจัยตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.940 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1-3 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Field, 2009) และทดสอบ Multicollinearity ได้ค่า VIF เท่ากับ 1.644 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันมากเกินไป (Lee et al., 2000) กล่าวคือ ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ไม่มีปัญหา Multicollinearity

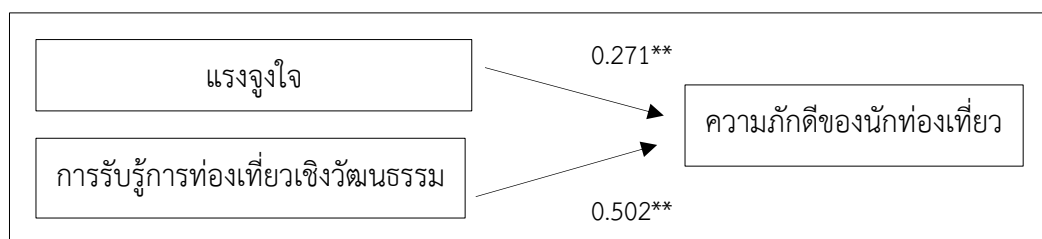
ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลการทดสอบความสัมพันธ์การถดถอยกับความภักดีของนักท่องเที่ยว

ตัวแปร	ความภักดีของนักท่องเที่ยว				
	B	Std. Error	Beta	t	P
ค่าคงที่	0.440	0.203		2.174	0.030
แรงจูงใจ	0.358	0.060	0.271	5.947	0.000**
การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	0.550	0.050	0.502	11.005	0.000**
Adjust R ² = .494 R ² = .497 R = .705					

** P < 0.01

จากตารางที่ 5 แสดงข้อมูลการทดสอบความสัมพันธ์การถดถอยกับความภักดีของนักท่องเที่ยว พบว่า แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีอิทธิพลสูงสุด กล่าวคือ เมื่อจำนวนการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลความภักดีของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 0.502 (50.2%) ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรองลงมา คือ แรงจูงใจ กล่าวคือ เมื่อจำนวนหน่วยแรงจูงใจเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 0.271 (27.1%)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงการพยากรณ์แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

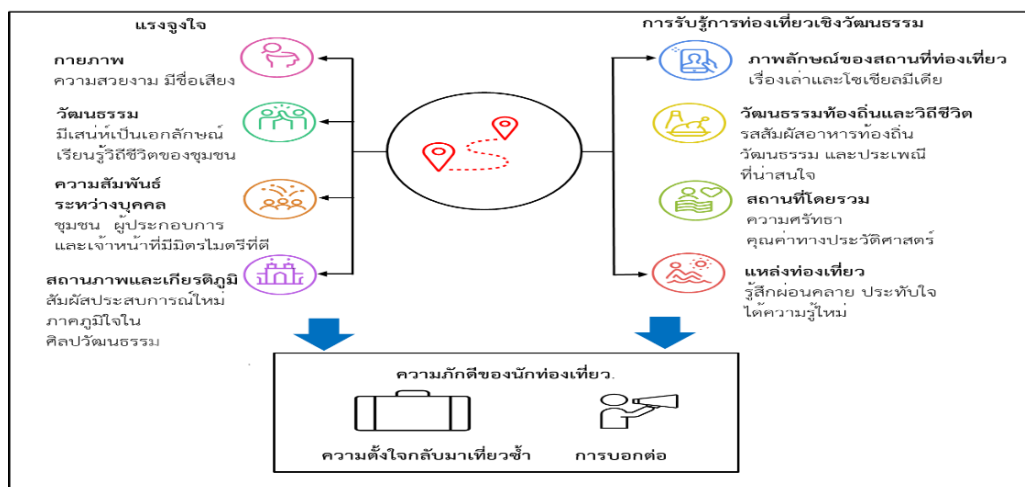
อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แรงจูงใจ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงครามอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Chang et al. (2021) พบว่า แรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กายภาพ รองลงมา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วัฒนธรรม สถานภาพและเกียรติภูมิ ตามลำดับ ประกอบกับ ยุทธภูมิ สุวรรณเวช และคณะ (2567) พบว่า การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ สถานที่โดยรวม ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว และวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิต ตามลำดับ การศึกษาของ Chang et al. (2021) พบว่า ความภักดีของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ รองลงมา คือการบอกต่อ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม สอดคล้องกับการศึกษาของ Qeidari and Kahnnooj (2024) พบว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยสาเหตุที่ผลักดันและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แรงจูงใจมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว ประกอบกับ Chang et al. (2021) พบว่า แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกันกับ นวพร บุญประสม และคณะ (2564) พบว่า แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม พบองค์ความรู้ใหม่ กล่าวคือ แรงจูงใจ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 ด้าน การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 ด้าน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในทางทฤษฎีและการปฏิบัติ ดังแสดงในแผนภาพที่ 3 ดังนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงผังมโนทัศน์ความสัมพันธ์อิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในด้านกายภาพ วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สถานภาพและเกียรติภูมิ ส่งผลให้เกิดความภักดีของนักท่องเที่ยว เช่น แรงจูงใจด้านกายภาพ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามมีความสวยงาม มีชื่อเสียง มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ และน่าสนใจ ทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำและมีการบอกต่อ ในขณะเดียวกัน การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในด้านภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิต สถานที่โดยรวม และแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดความภักดีของนักท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวรับรู้ถึงวัฒนธรรมและประเพณีความเป็นอยู่ที่มีเสน่ห์ และมีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนในท้องถิ่น รับรู้รสชาติอาหารคาวหวาน ผักผลไม้ท้องถิ่น โบราณสถาน และสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม นักท่องเที่ยวตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อถ่ายทอดเรื่องราวให้แก่กลุ่มเพื่อนและญาติ สนับสนุนให้มาท่องเที่ยว รวมทั้งแชร์ประสบการณ์ผ่านการถ่ายรูป เช็กอิน และโพสต์บอกต่อในโซเชียลมีเดียซึ่งพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวปลายทางต้องดำรงรักษาวิถีชีวิตในท้องถิ่นที่มีเสน่ห์เป็นเอกลักษณ์ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจให้นักท่องเที่ยว รวมทั้งมิตรไมตรีจิตของชุมชนและผู้ประกอบการ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจอันจะนำมาสู่ความภักดีของนักท่องเที่ยว

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความวิจัย ได้นำเสนอข้อมูลที่แสดงอิทธิพลของแรงจูงใจและการรับรู้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อความภักดี ของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม นักท่องเที่ยวได้รับแรงจูงใจการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ กายภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วัฒนธรรม สถานภาพและเกียรติภูมิ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 ด้าน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว สถานที่โดยรวม ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว และวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้นักท่องเที่ยวตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อแนะนำให้ญาติพี่น้อง และคนที่รู้จัก เดินทางมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ เพิ่มโอกาสการท่องเที่ยวให้แก่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับแรงจูงใจ การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงครามอยู่ในระดับมาก ซึ่งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรเพิ่มจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจและมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของคนไทย เมื่อนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสมาเยี่ยมชมเยือนแหล่งท่องเที่ยวนั้น และกลับมาซ้ำ และนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม การเดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อประสบการณ์การท่องเที่ยวให้แก่คนที่รู้จักนั้นได้ ต้องเกิดมาจากความต้องการภายในใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถจัดการอบรม เพื่อให้เพิ่มทักษะการสื่อสาร ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมเพื่อดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสามารถสื่อสาร และถ่ายทอดสืบสานรากฐานของทุนทางวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เลือกศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีแรงจูงใจ การรับรู้ และความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกันไป ซึ่งการศึกษาเพิ่มเติมจะช่วยวางแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้เท่าทันกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.2 เลือกศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยว โดยใช้ในการวิจัยแบบผสมวิธีในรูปแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory sequential design) โดยระยะแรกใช้วิจัยเชิงปริมาณ ระยะที่สองใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2568). *สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศ รายจังหวัด ปี 2567*.
<https://www.mots.go.th/news/category/760>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2567, 27 กรกฎาคม). *10 จุดต้องเช็คอิน จ.สมุทรสงคราม*.
<https://thai.tourismthailand.org/Articles/10-samut-songkhram>
- เจษฎาภรณ์ยานุพรหม, ปริมนทร์ โฆษิตกุลพร, อธิพันธ์ วรรณสุริยะ และภัทริยา ศรีสุข. (2567). พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการเดินทางท่องเที่ยวเชิงพุทธในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(3), 1-14.
<https://so06.tcithaijo.org/index.php/husojournal/article/view/273899/186555>
- ฐาปณีย์ เกียรติไพบูลย์. (2567). การนำเสนอทิศทางการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว ปี 2568. *TAT Review*, 10(4), 38-41. https://tatreviewmagazine.com/e_magazine/vol-10-no-4-october-december-2024/
- ทิพขญา พิงชาญชัยกุล. (2565). ผลกระทบของแรงจูงใจและบุพปัจจัยต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(4), 320-328. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/253130>

- นวพร บุญประสม, เบญจมาภรณ์ ชำนาญนา, ศุภลักษณ์ สุริยะ, อติ เรืองสุวรรณ, ประวีร์ เหวียนระวี และวัลยา ชูประดิษฐ์. (2564). แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ กรณีศึกษา: วัดสำคัญในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 27(1), 113–127. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/apheit-ss/article/view/247790>
- ประนิตศ ภูษิต, นริศรา เพียรความสุข และณัฐนาฏ วิไลรัตน์. (2565). การรับรู้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 19(2), 101-117. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/umt-poly/article/view/260707>
- พงษ์นรินทร์ ปิตจตุรัส, ณพวรรณ สิ้นธุศิริ, ปิยะมาภรณ์ เทียมจิตร และคมกริช วงศ์แซ. (2564). ตัวแบบสมการโครงสร้าง และการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของความถักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ ต่ออุทยานประวัติศาสตร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *Suranaree Journal of Social Science*, 15(1), 28-45. <https://doi.org/10.55766/OWQJ4689>
- ยุทธภูมิ สุวรรณเวช, เสรี วงษ์มณฑา, ขวลิย์ ณ ถลาง และชัชชนะ เตชคณา. (2567). การรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรีตามรอยกวีนิพนธ์นิราศเมืองเพชรของกวีเอกสุนทรภู่ของนักท่องเที่ยว. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 9(1), 417–431. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/264581>
- ระชัย สีดาทรรมา, บุญทวรรณ วิงวอน และมนตรี พิริยะกุล. (2565). อิทธิพลของแรงจูงใจทางวัฒนธรรมที่มีต่อความภักดีเชิงพฤติกรรม : การค้นกลางอย่างมีเงื่อนไขของความเป็นของแท้ดั้งเดิมตามมุมมองของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 17(3), 1-10. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yru_human/article/view/251433
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม. (2567). รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการสมุทรสงคราม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. <https://ww2.samutsongkhram.go.th/ebook/detail/12>
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม. (2568). แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2568). <https://www2.samutsongkhram.go.th/strategy/?cid=6>
- สำนักงานสถิติจังหวัดสมุทรสงคราม. (2566). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พ.ศ. 2566-2570. <https://samutsongkhram.nso.go.th/manage-statistics-system/area-level-official-statistics.html?view=article&layout=edit&id=197>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). วิเคราะห์การจัดอันดับดัชนีการพัฒนาระบบการคมนาคมและการท่องเที่ยวของประเทศไทย ปี 2567. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=15745&filename=economic_develop

- Azeez, Z. A. (2022). Effects of travel motivation on image destination: Najaf City as a case study. *International Journal of Sustainable Development & Planning*, 17(1), 73-82 <https://doi.org/10.18280/ijstdp.170107>
- Baptista, E. A., da Costa Fernandes, R., Pereira, T., Monteiro, A. N. R. L., & da Costa Doutel, A. (2024). Enhancing destination loyalty through tourist perception, destination image, and mediation of tourist satisfaction: A case study in Ataúro Municipality. *Timor Leste Journal of Business and Management*, 6, 63-77. <https://tljbm.org/jurnal/index.php/tljbm>
- Carvache-Franco, M., Contreras-Moscol, D., Orden-Mejía, M., Carvache-Franco, W., Vera-Holguin, H., & Carvache-Franco, O. (2022). Motivations and loyalty of the demand for adventure tourism as sustainable travel. *Sustainability*, 14(14), 8472. <https://doi.org/10.3390/su14148472>
- Chang, J., Morrison, A. M., Chen, Y. L., Chang, T. Y., & Chen, D. Z. Y. (2021). Does a healthy diet travel? Motivations, satisfaction and loyalty with plant-based food dining at destinations. *British Food Journal*, 123(12), 4155-4174. <https://doi.org/10.1108/BFJ-12-2020-1121>
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3rd ed.). Sage.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Prentice Hall.
- Kuntari, E., & Lasally, A. (2022). Tourists' perception of heritage tourism attraction De Tjolomadoe. In J. Damanik et al. (Eds.), *Post pandemic tourism: Trends and future directions. International Academic Conference on Tourism* (pp. 66-78). Atlantis Press. https://doi.org/10.2991/978-2-494069-73-2_6
- Lee, C. F., Lee, J. C., & Lee, A. C. (2000). *Statistics for business and financial economics*. World Scientific.
- Leo, G., Brien, A., Astor, Y., Najib, M., Novianti, S., Rafdinal, W., & Suhartanto, D. (2021). Attraction loyalty, destination loyalty, and motivation: agritourist perspective. *Current Issues in Tourism*, 24(9), 1244-1256. <https://doi.org/10.1080/13683500.2020.1772207>
- Li, J. (2021). Impact of tourists' perceived value on brand loyalty: A case study of Xixi National Wetland Park. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 26(3), 262-276. <https://doi.org/10.1080/10941665.2020.1862882>
- Omo-Obas, P., & Anning-Dorson, T. (2023). Cognitive-affective-motivation factors influencing international visitors' destination satisfaction and loyalty. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 6(5), 2222-2240. <https://doi.org/10.1108/JHTI-05-2022-0178>

- Qeidari, H. S., & Kahnnooj, S. R. H. (2024). Analysis of factors influencing the motivation for traveling to culinary destinations and Their Effect on Tourists' loyalty and return. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 25(6), 1895-1917. <https://doi.org/10.1080/1528008X.2023.2206592>
- Qiu, N., Li, H., Pan, C., Wu, J., & Guo, J. (2024). The study on the relationship between perceived value, satisfaction, and tourist loyalty at industrial heritage sites. *Heliyon*, 10(17). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e37184>
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1976). *On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity*. <https://eric.ed.gov/?id=ED121845>
- Septiani, S. ., Yulihardi, Y., & Amrullah, A. (2024). The influence of tourist perception and motivation on interest in revisiting beach attractions Oysters Padang Pariaman Regency. *Adpebi Science Series*, 1(1), 1–12. <https://doi.org/10.54099/ass.v1i1.509>
- Stavrianea, A., & Kamenidou, I. E. (2021). Memorable tourism experiences, destination image, satisfaction, and loyalty: an empirical study of Santorini Island. *EuroMed Journal of Business*, 17(1), 1-20. <https://doi.org/10.1108/EMJB-10-2020-0106>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed). Harper and Row Publisher.

FROM CULTURAL GENES TO SMART LIGHTING DESIGN: MODERN TRANSLATION OF COMMERCIAL LANTERNS FROM THE SONG DYNASTY

Lu Guangpu and LuHaifeng

International College, Krirk University

E-mail: lgp125@zjhu.edu.cn

Received February 10, 2025; Revised May 6, 2025; Accepted May 8, 2025

Abstract

Integrating historical cultural elements into contemporary smart lighting design presents a challenge, as it requires balancing innovation with heritage preservation. This study focused on Song Dynasty commercial luminaires and aims to: (1) investigate the formal characteristics of these luminaires through design archaeology, revealing their balance of standardization and personalization; (2) develop a model for translating traditional cultural elements into modern lighting design; and (3) propose a methodology for integrating smart lighting and neo-consumption trends, recontextualizing cultural elements in contemporary design.

Through analysis of 42 Song paintings, 17 textual records, and 23 archaeological artifacts, this study revealed the integration of form and function in the commercial lighting systems of the Song Dynasty through archaeological design analysis, highlighting the intersection of historical and modern design. The findings showed that Song Dynasty lighting fixtures were not only practical tools but also cultural symbols, encompassing transformations in materials, structures, functions, and meanings. Using the tri-axial translation model (form-function-culture), the study translated design elements from traditional Song Dynasty lighting into contemporary lighting design, exploring how traditional culture can be applied in modern design. Additionally, the research introduced a four-stage evolutionary methodology that integrates cultural gene extraction, design encoding, contemporary mapping, and user decoding, achieving an organic fusion of traditional heritage with smart lighting technologies, promoting the inheritance and innovation of Song Dynasty cultural heritage in modern design.

The findings highlighted that successful cultural translation involves both modernizing forms and reawakening cultural memory. This work provided a scalable methodology for designers to balance heritage preservation with innovation, offering tools for creating lighting systems that connect emotionally while meeting contemporary needs. By recontextualizing Song design principles, the study promoted

sustainable, human-centric smart lighting, demonstrating that ancient wisdom can guide future design practices.

Keywords: Cultural Translation, Smart Lighting Design, Song Dynasty Commercial Luminaires, Parametric Reinterpretation, Modular Heritage Design

Introduction

The integration of cultural heritage into contemporary lighting design has gained significant scholarly attention in recent years, driven by advances in smart technologies and growing consumer demand for culturally meaningful products (Nie, 2023; Wang, 2022;). However, translating historical lighting aesthetics into modern applications remains a challenge, often limited by fragmented methodologies that prioritize isolated techniques over holistic frameworks (Gupta & Gupta, 2017; Song et al., 2024). This study addresses this gap by examining China's Song Dynasty (960–1279 CE), a period renowned for its sophisticated urban commerce and lighting systems, to develop a systematic approach for reinterpreting historical lighting design principles in contemporary contexts, particularly with the rise of smart lighting design.

Song Dynasty commercial lanterns were not merely functional objects but embodied cultural narratives through their forms, materials, and placements. For example, wine shops used jar-shaped lanterns, while herbal stores adopted gourd-like designs—a practice akin to modern branding (Chen, 2022). Despite historical richness, prior research has focused disproportionately on elite interiors (Wei, 2020) or furniture (Wang, 2025), neglecting the role of everyday lighting in mediating spatial behavior and cultural identity. Recent efforts to bridge this gap, such as parametric reinterpretations of traditional crafts (Wang, 2022) and AI-driven pattern regeneration (Peng, 2023), highlight technological potential but lack systemic strategies to harmonize heritage with interactivity and sustainability.

This study aims to address the research question: How can the design principles of Song-era lighting systems be systematically decoded and adapted to inform intelligent, culturally resonant solutions for contemporary lighting applications? To answer this, we combine design archaeology with computational methods. Drawing from 42 Song paintings, 17 textual records, and 23 archaeological artifacts, we identify three core principles—modularity, material hybridity, and symbolic encoding—and reinterpret them through parametric modeling (e.g., 3D-printed bamboo-inspired frames) and smart-LED systems with motion sensors (Kim et al., 2017). For instance, hexagonal lantern skeletons, once standardized for mass production in the Song era, are reimagined as customizable IoT-enabled modules (Jiang & Miao, 2023).

By simplifying complex design archaeology into a three-step framework—extracting cultural DNA, reinterpreting functional needs, and revitalizing symbolic narratives—this study offers a roadmap for designers seeking to balance heritage preservation with innovation. Our findings not only enrich scholarly discourse on cultural translation but also provide practical tools for creating lighting design that resonate emotionally while meeting modern demands. In an era where consumers increasingly value culturally meaningful design, this work demonstrates how the past can illuminate the future—literally and metaphorically.

Research Objectives

1. To investigate the formal DNA of Song dynasty commercial luminaire typologies through design archaeology, revealing their techno-aesthetic synthesis of standardization and personalization.
2. To develop a translational model for converting traditional cultural elements into contemporary lighting design, examining historical form adaptations across material, functional, and spatial dimensions.
3. To propose an evolutionary methodology for luminaire design that integrates smart lighting and neo-consumption trends, enabling the recontextualization of cultural genes within modern design paradigms.

Literature Review

As research on cultural heritage preservation and design translation continues to deepen (Nie, 2023; Wang, 2022), a pressing concern within the design discipline is how to meaningfully integrate traditional craftsmanship with contemporary design ideologies, while remaining sensitive to historical contexts. Against this backdrop, the Song Dynasty (960–1279) stands as a pivotal period in Chinese history that witnessed the sophisticated integration of artisanal aesthetics and commercial culture (Wen, 2022). Within the realm of commercial architecture during this era, the design intelligence embedded in lighting systems—particularly lanterns—merits renewed scholarly attention. Far from serving merely functional purposes, lighting devices in Song commercial spaces embodied complex layers of cultural meaning, including aesthetic symbolism, ritual connotation, and social identity (He, 2017).

However, existing scholarship has primarily focused on literati spaces, court furnishings, or artistic artifacts (Jiang & Miao, 2020; Wang, 2025; Wei, 2020). The dynamic interplay between objects, spatial organization, and human behavior in Song commercial settings remains underexplored, especially in terms of how lighting installations such as lanterns were conceptualized, constructed, and culturally encoded. While a substantial body of literature exists on Song Dynasty furniture, decorative arts, and palace interiors,

there is still a noticeable gap in understanding how commercial lighting systems functioned both pragmatically and symbolically within public and transactional spaces.

Research on Song design practices has often centered on household furniture and material culture. For instance, Shao (2011) reconstructs the genealogy of Song furniture through the analysis of *Yingzao Fashi* and contemporary paintings, emphasizing the fusion of form and function. He argues that furniture design in the Song Dynasty was not only visually elegant but also imbued with social and cultural functions. However, while such studies have elucidated the cultural logic behind domestic design, they fall short of addressing the role of lighting objects—especially lanterns—within the broader commercial and spatial framework of the time.

From a sociological perspective, Yang (2015) examines the interaction between literati aesthetics and furniture objects in texts such as *Record of Hunshi Pavilion*, revealing how spatial arrangements reflected broader social structures. Similarly, Wei (2020) discusses how objects within a space mediate human behavior and cultural expression, advocating a "heritage-driven" logic of spatial design. Though these studies offer valuable insights into the socio-cultural conditions of Song interiors, they are largely confined to elite settings, neglecting the spatial configurations and symbolic functions of commercial lighting devices, such as lanterns, in everyday marketplaces.

In the realm of design philosophy, Chen (2022) explores dialectical notions such as *Gewu Zhizhi* (investigating things to attain knowledge) and *Zhizhi Xiangshang* (seeking the ideal through forms) to analyze the epistemology of Song material aesthetics. Peng (2023) addresses the transformation from ritual to folklore, highlighting how traditional crafts can be reinterpreted through modern design perspectives. While these studies provide a philosophical grounding for understanding material symbolism, they do not extend their theoretical frameworks to the tangible design elements, materials, or cultural applications of lighting in contemporary design contexts.

More recently, the emerging field of design archaeology has been positioned as a methodological bridge between traditional crafts and modern design innovation. This interdisciplinary approach not only emphasizes the excavation and conservation of design heritage but also its recontextualization to meet current design challenges (Wang, 2025). For instance, Jiang and Miao (2020) propose an ecological framework for translating historical motifs into modern design vocabulary. However, such efforts often remain at the conceptual level and lack concrete case studies that illustrate how ancient lighting devices like Song lanterns can be functionally and aesthetically reimaged for contemporary settings.

Lanterns during the Song Dynasty were far more than utilitarian lighting tools; they were rich repositories of social and cultural meaning. Their formal attributes (e.g., hexagonal frames), material choices (e.g., bamboo, paper), and ornamental details (e.g., carvings, motifs)

conveyed messages about festivals, class status, and urban identity (Nie, 2023). While some scholars have noted the balance between standardization and personalization in Song lantern design, few have conducted systematic analyses of how these designs addressed both functional and symbolic needs within commercial contexts.

Despite the growing body of literature in Chinese art, design, and cultural history, several critical gaps remain:

First, while existing research has richly documented furniture and elite interior objects, the lighting systems of commercial architecture—particularly their role in mediating spatial behavior and cultural representation—remain underexamined. Second, although some studies touch upon the transformation of traditional crafts, they often focus on isolated techniques or styles, without addressing how holistic lighting systems can be translated and redesigned for modern commercial environments. Third, while theoretical frameworks have emerged, practical design applications based on archaeological insights—especially those dealing with lantern morphology, semantics, and interactive potential—are still scarce.

This study aims to address these gaps through design archaeology, deconstructing Song lanterns' morphological DNA to reveal modular-spatial relevance and employing a tri-axial translation model (Gene→Element→Scenario) to deconstruct the typological, functional, and symbolic dimensions of Song Dynasty lanterns. Through this analytical and translational process, the study reimagines historical lighting wisdom as an adaptable smart lighting solution for contemporary commercial spaces.

Conceptual Framework

The conceptual model of this study (see Figure 1) explains the relationship between the independent variables (Morpho-Semiotic Layer, Functional-Semiotic Layer, Cultural-Semiotic Layer) and the dependent variable (Innovative Lighting Fixture Design). Grounded in Peirce (1958) triadic semiotic theory, it explores how these independent variables influence the symbolic composition of modern lighting design, ultimately leading to the creation of innovative lighting fixtures.

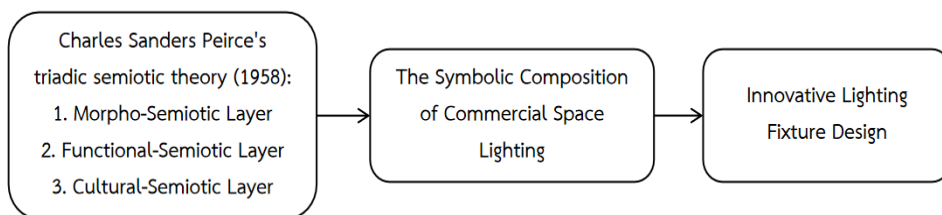

Figure 1 Conceptual framework

Research Methodology

This study adopts a mixed-methods approach, integrating historical visual-textual research, field-based spatial anthropology, and computational design analysis to investigate the symbolic composition of lighting display in Song Dynasty commercial spaces and its contemporary translation. The methodology unfolds in three stages, each aligned with distinct methods and analytical techniques as follows:

Stage 1: Historical Visual-Textual Analysis and Data Structuring

This stage employs a design-translational literature research method to systematically analyze both textual and pictorial sources. Key documents include commercial treatises such as *Dongjing Menghua Lu* and *Mengliang Lu*, and 42 Song Dynasty paintings including *Along the River During the Qingming Festival* and *Zhakou Panche Tu*.

Sample: 42 Song-era visual works and 17 textual records.

Data Collection: Vector-based tracing using Adobe Illustrator to create a morphological atlas of lanterns.

Data Analysis: quantitative analysis of lantern typologies via frequency mapping across Kaifeng and Lin'an using historiometric methods, and spatial visualization using GIS tools to reconstruct the "lantern-market-canal" topology.

Stage 2: Field Investigation and Spatial-Anthropological Grounding

This stage addresses potential cognitive gaps between textual records and material remains through on-site ethnographic and archaeological validation, using a methodology that integrates Participatory Design Anthropology, Reverse Engineering, and Material Culture Studies.

Sample: 7 archaeological commercial sites (e.g., *Kaifeng Zhouqiao Ruins*, *Southern Song Imperial Street* in Hangzhou) and 23 Song-related lantern artifacts (including items from *Kyoto's Chion-in Temple* and *Ningde's Baofu Temple*).

Data Collection: (1) 3D laser scanning to capture lantern-hanging spatial parameters (e.g., height range: 2.1–3.6m; spacing: 0.8–1.5m); (2) Reverse-engineering of structural modules using photogrammetry and CAD; (3) Participatory observation of contemporary lantern artisans in Fuzhou's *Sanfang Qixiang* historical district, documenting the workflow from bamboo skeleton binding to paper mounting.

Data Analysis: Synthesis of archaeological, technical, and experiential data to build a living research archive that integrates spatial evidence, craft heritage, and embodied interaction.

Stage 3: Typological Induction and Systematic Design Translation

This stage formulates a structured design translation framework that proposes an evolutionary methodology for luminaire design—integrating smart lighting and neo-consumption trends—by recontextualizing cultural genes within modern design paradigms, through the induction of historical archetypes and their evaluation via Typological Analysis, Shape Grammar, and Multicriteria Evaluation (AHP).

Sample: 127 lantern shape datasets obtained from Stages 1 and 2.

Data Analysis: (1) Cluster analysis via SPSS to categorize lanterns into three functional archetypes: identification-oriented (e.g., gardenia lanterns), festival-oriented (e.g., lotus lanterns), and functional lighting (e.g., globe lanterns); (2) Morphological rule extraction using shape grammar to identify combinatory logic (e.g., units, linking modules, hanging density of 1.2 lanterns/m²); (3) Design translation evaluated using Analytic Hierarchy Process (AHP), measuring four dimensions: cultural perception (weight = 0.382), technical feasibility (0.218), spatial adaptability (0.264), and economic viability (0.136).

Results

Objective 1: Rooted in holistic commercial analysis, Song Dynasty epitomizes lighting design studies via advanced urban economy and vernacular culture. Its lantern systems—synthesizing technical-artistic-commercial imperatives—establish historical-modernization paradigms, exemplified by the Qingming Scroll.

Table 1 Luminaire in commercial spaces

Commercial Space	Image Source	Luminaire Elements	Luminaire Forms
Shiqian Jiaodian, Qingming Shanghe Scroll (Detail)		Light boxes	Two types: freestanding (similar to Sunyang Zhengdian) and suspended (thin-framed, hung on both sides of the entrance).
Sunyang Zhengdian, Qingming Shanghe Scroll (Detail)		Lanterns, light boxes	3 curved-top white/black signage lightboxes; 4 gardenia floral lanterns; 4 eaves-hung spherical/rhomboidal lanterns; square/circular lanterns on arched decor.

Table 1 Luminaire in commercial spaces (Con.)

Commercial Space	Image Source	Luminaire Elements	Luminaire Forms
Flower Market, Flower Market Children at Play (Detail)		Woven lanterns	Bamboo, rattan, or metal frame lanterns with internal candle illumination.
Tavern, Jinling Scroll (Detail)		Light boxes	Square, framed structure suspended above the entrance, embedded with painted patterns.
Blacksmith Workshop, Jinling Scroll (Detail)		Wall-mounted lamps	Bowl-shaped iron oil lamps fixed to walls with nails, fueled by wicks.

Table 1 summarizes key features of Song Dynasty lantern design and commercial lighting aesthetics. Lantern materials fused bamboo, rattan, paper, and silk with metal frameworks to ensure lightweight durability. Lightboxes typically featured wooden frames with translucent parchment, exemplified by Shiqian Jiao Dian's freestanding units with stabilizing curved tops. Innovations included bamboo-woven permeable skeletons, iron sconces with bowl-shaped oil reservoirs, and modular detachable systems.

Song commercial lighting prioritized chromatic and textual clarity. Lightboxes often adopted minimalist white-and-black schemes (e.g., Sun Yang Zheng Dian signage), while festive lanterns used vermilion-and-gold palettes to enhance conviviality (e.g. the tasseled bamboo units in Songren Huashi Xiyong Tu). Some designs incorporated landscape motifs, as seen in Jinling Tu's tavern lightboxes, transforming functional lighting into cultural expression.

Objective 2: The research findings reveal that human needs progress from material to spiritual realms, as outlined in Maslow's hierarchy. In the evolution of artifacts, functional objects such as lamps transcend mere utility, becoming significant cultural symbols. These symbols consist of both form and meaning. Traditional lantern

symbolism can be deconstructed into three key elements: material form, contextual entities, and sociocultural interpretations.

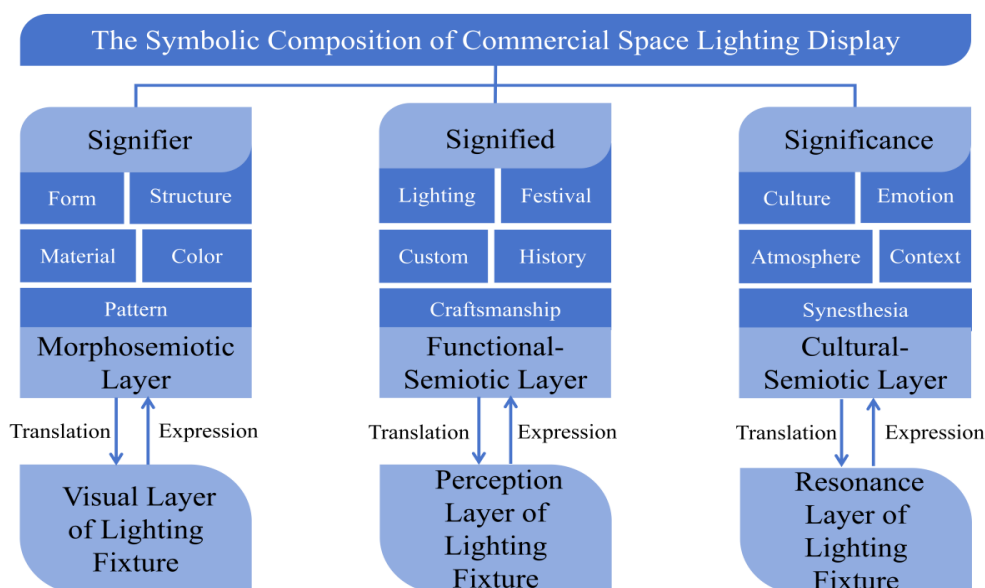

Figure 2 Model for Translating Traditional Culture into Lighting Design

Figure 2 presents the translational model for converting traditional cultural elements into contemporary lighting design, which includes three dimensions as following.

(1) Morpho-Semiotic Layer transcoding of Song lanterns involves a multifaceted refinement of their form, structure, materials, patterns, and colors. 3D cage shades, inspired by polygonal archetypes, are restyled through frameworks, texture-light interplay, minimalist motifs, and purified hues. This synthesis of tradition and modernity produces cage shades that embody cultural uniqueness, modern harmony, and industrial compliance.

(2) Functional-Semiotic Layer transcoding of Song commercial lanterns spans lighting, usage, history, folklore, and craftsmanship. Modernized through smart-LED systems and touch-blow sensors, these lanterns integrate historical narratives through reimagined forms and interactivity. This synergy between craft and industry enhances both practicality and marketability, yielding eco-lighting solutions that balance heritage continuity with user-centric innovation.

(3) Cultural-Semiotic Layer transcoding. Song commercial lanterns transcend mere utility to become cultural embodiments of national ethos. This study translates Tang-Song lantern culture through modern aesthetics, exploring regional and poetic motifs. Recontextualized into modern interiors for both daily and festive use, they employ light-shadow interplay to merge contemporary and traditional elements. As symbols of memory and aspiration, they synthesize modernity and heritage through neo-vernacular design, revitalizing historical narratives.

These findings illustrate how a translational model was developed by identifying and transforming key elements of traditional Song lanterns. The model converts material, functional, and symbolic aspects of lantern design into a contemporary lighting framework, bridging the past with the present while retaining cultural relevance and modern adaptability.

Objective 3: The research results propose an evolutionary methodology for luminaire design that responds to smart lighting technologies and neo-consumption trends, aiming to recontextualize traditional cultural genes within contemporary design paradigms.

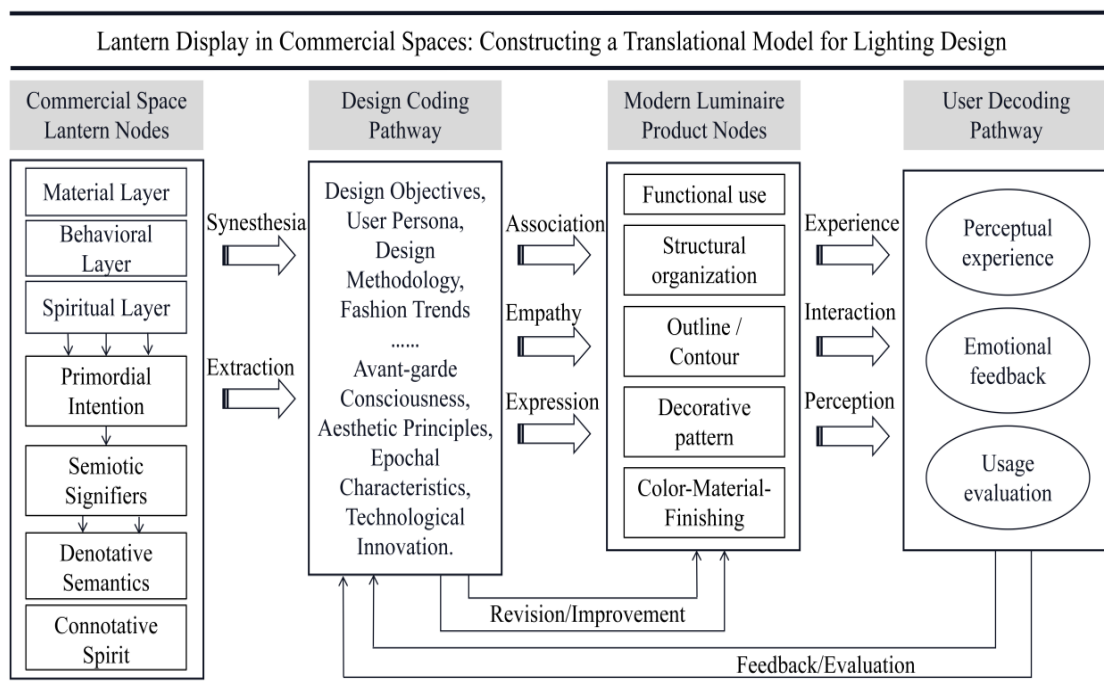

Figure 3 Translational Model for Lighting Design

As illustrated in Figure 3, the proposed translational model for lighting design follows a four-phase framework:

1. Cultural Gene Extraction (Song Commercial Space Lantern Nodes): This phase distills core cultural and design elements from historical Song lanterns—such as formal aesthetics, structural logic, material tactility, and light-shadow interaction—within their socio-cultural and ideological contexts.

2. Design Coding Pathway: Traditional and contemporary design elements are algorithmically transformed into three-dimensional forms through feature abstraction and creative computational modeling, enabling systematic reinterpretation.

3. Contemporary Lighting Mapping (Modern Luminaire Product Nodes): This stage establishes functional and aesthetic criteria—form, utility, and ambience—rooted in modern user lifestyles, technological integration, and spatial dynamics.

4. User-Centered Decoding: The final phase bridges encoded design outputs with user expectations through functional-semantic analysis and interaction-based adaptation, ensuring the cultural-symbolic meanings are accessible, intuitive, and experience-driven.

This methodological framework not only bridges traditional heritage and modern technology, but also reflects a shift toward interactive, narrative-driven lighting experiences tailored to evolving consumer behaviors and cultural reinterpretation.

Based on the findings from previous three stages, this research establishes a Song-modern framework through a triaxial parametric-philosophical system, revitalizing the luminous-humanistic synergy. Exemplified by Shuying Mingfang’s cross-media literati contexts and Qianxi Hongming’s digital light-shadow regeneration, the study advances the synthesis of heritage and modernity within commercial design paradigms.

The design of Shuying Mingfang (see Figure 4) reinterprets Song literati aesthetics using a formal-behavioral-symbolic framework applied to gardenia lanterns. Parametric brass-glass structures convey the material harmony of the Song dynasty, integrating adaptive floral displays, layered projections, and context-responsive lighting. Engraved bamboo-pine motifs spatialize cultural narratives, while a tactile-visual-olfactory-contemplative multisensory system grounds Song aesthetics within modern interior spaces. The specific final design can be seen in Figure 5.

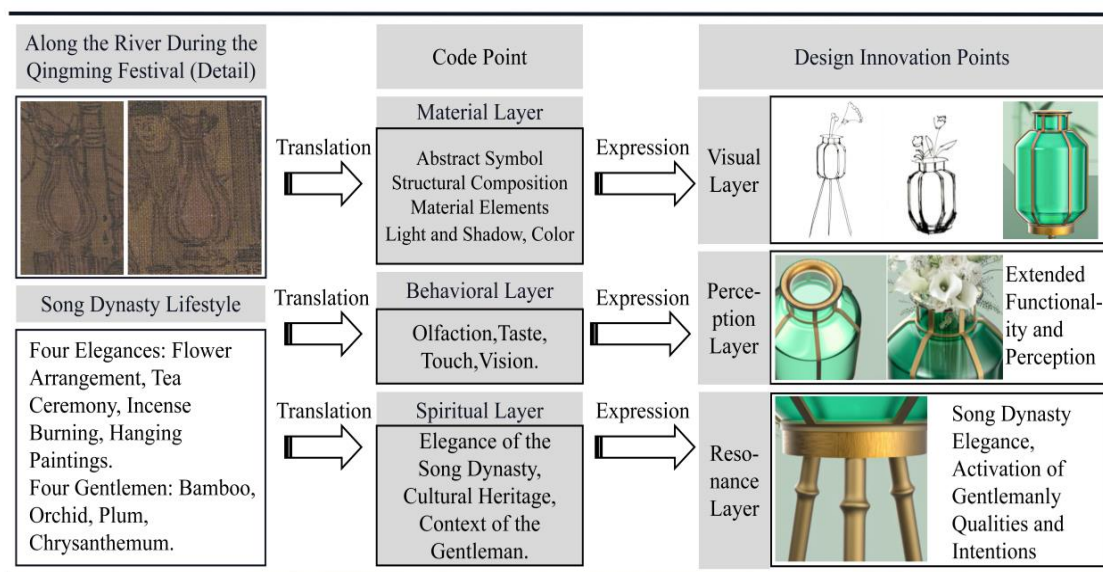

Figure 4 The Translation Design Path of Shuying Mingfang

Figure 5 Shuying Mingfang

The design of Qianxi Hongming (see Figure 5) reimagines Song lantern motifs through a triaxial formal-interactive-poetic framework, bridging historical craft with technological innovation. Rooted in the concept of object-as-symbol, parametric reconfiguration generates dual-layer glass-steel composites that embody the metal-jade harmony. A smart-magnetic modular system employs algorithmic apertures and flicker effects to evoke classical poetics, while tactile-kinetic-contemplative engagement breathes new life into cultural heritage through a craft-tech synthesis. The specific final design can be seen in Figure 7.

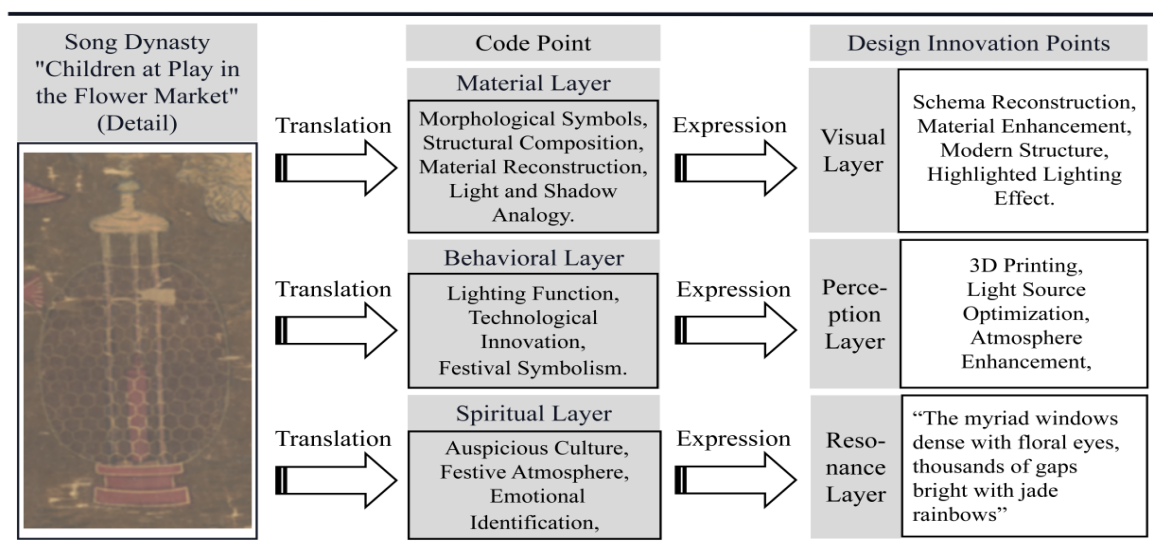

Figure 6 The Translation Design Path of Qianxi Hongming

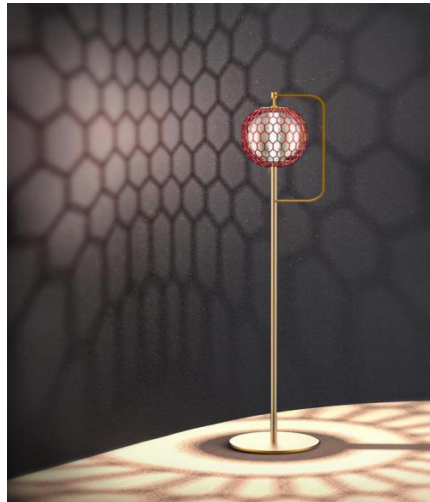

Figure 7 Qianxi Hongming

Discussion

This study aims to decode the formal DNA of Song dynasty commercial luminaire typologies through a design archaeological lens, revealing their techno-aesthetic synthesis of standardization and personalization; to develop a triaxial translational model that reinterprets traditional cultural elements into contemporary lighting design across material, functional, and spatial dimensions; and to propose an evolutionary methodology that integrates smart lighting technologies and neo-consumption trends, enabling the recontextualization of cultural genes within modern design paradigms.

The findings related to Objective 1 demonstrate that applying design archaeology to Song commercial lanterns enables a functional-symbolic synthesis by translating industry-specific traits into distinctive stylistic languages—for instance, wine-jar lanterns representing taverns and gourd-shaped lanterns denoting herbal medicine shops—thereby enhancing brand semiotics. This effect may stem from the immediate visual and contextual legibility of traditional symbols and the spatiotemporal adaptability of modular systems. Such outcomes align with Eco (1976) semiotic theory on cultural-symbolic transmission, as well as Alexander (1964) modular theory, which emphasizes the reconfigurability of form to achieve aesthetic-functional harmony. The analysis of Song commercial lighting systems reveals a sophisticated integration of modularity, material hybridity, and functional adaptability. For instance, the hexagonal lantern frames and bamboo-woven permeable skeletons (Table 1) exemplify a proto-industrial logic that prioritized lightweight durability—principles mirrored in modern parametric design frameworks. Recent studies, such as Su and Du (2023), highlight how Song-era modular joinery (e.g., *Yingzao Fashi* techniques) inspired contemporary prefabricated architectures, validating our findings on standardized adaptability. Beyond

lanterns, this modular DNA extends to other Song artifacts: Li (2024) employs historical analysis and morphological induction to examine the structural characteristics of Yan Ji furniture in the Yan Ji Tu, exploring its historical context and artistic value to inform innovative transformation in contemporary furniture design. Such cases align with Chen (2022) argument that Song design philosophies prefigured sustainable urban solutions by balancing standardization with cultural specificity.

The results from research objective 2 revealed that the triaxial model (Morpho-Function-Cultural) bridges historical symbolism and modern functionality. For example: (1) Morpho-Semiotic Layer transcoding: Bamboo-woven techniques (Table 1) were reimagined as parametric 3D-printed cage shades (Figure 2), resonating with Nie (2023) work on dialectical materiality, where craft traditions are digitized without losing tactile authenticity; (2) Functional-Semiotic Layer transcoding: Modernized through smart-LED systems and touch-blow sensors, the design concept resonates with Kim et al. (2017), whose MudGet system demonstrates how ambient lighting environments can be intuitively generated and controlled via LED-based mood extraction; (3) Cultural-Semiotic Layer transcoding: The *Bi* motif, a Song symbol of cosmic harmony, was digitized into pendant lights casting fractal shadows (Wen, 2022), illustrating how cultural narratives can be encoded into light-shadow interplay. This model's applicability extends beyond lanterns. Xu and Jing (2021) applied similar principles to Song calligraphy, transforming minimalist black-white signage into AI-driven digital billboards that adapt glyphs to pedestrian flows—a direct parallel to our behavioral-layer innovations.

The results from the research for Objective 3 revealed that Song-contemporary material-design dialogue establishes a triaxial framework translating lantern culture, integrating parametric reconstruction and philosophical embedding to revitalize luminous-humanistic synergy. The four-phase framework (Gene Extraction → Design Coding → Contemporary Mapping → User-Centered Decoding) addresses the tension between heritage preservation and technological innovation. For instance, the evolutionary methodology unfolds through three interrelated phases: Cultural Gene Extraction draws from the structural logic of Song iron sconces (Table 1) to inform Qianxi Hongming's magnetic modularity (Figure 3), facilitating user-customized configurations and echoing Jiang and Miao (2020) IoT-enabled "living heritage" systems; Design Coding reinterprets Song landscape motifs—such as those in the Jinling Scroll tavern lightboxes—into parametric perforations, resonating with the Hangzhou Silk Museum's use of AI to regenerate brocade patterns based on environmental data (Hangzhou Municipal People's Government General Office, 2024); and User-Centered Decoding is reflected in the tactile-kinetic interactions of

Shuying Mingfang (Figure 4), illustrating how multisensory engagement fosters a deeper cultural resonance, as highlighted by Wang (2022) in exploration of embodied design.

Body of Knowledge

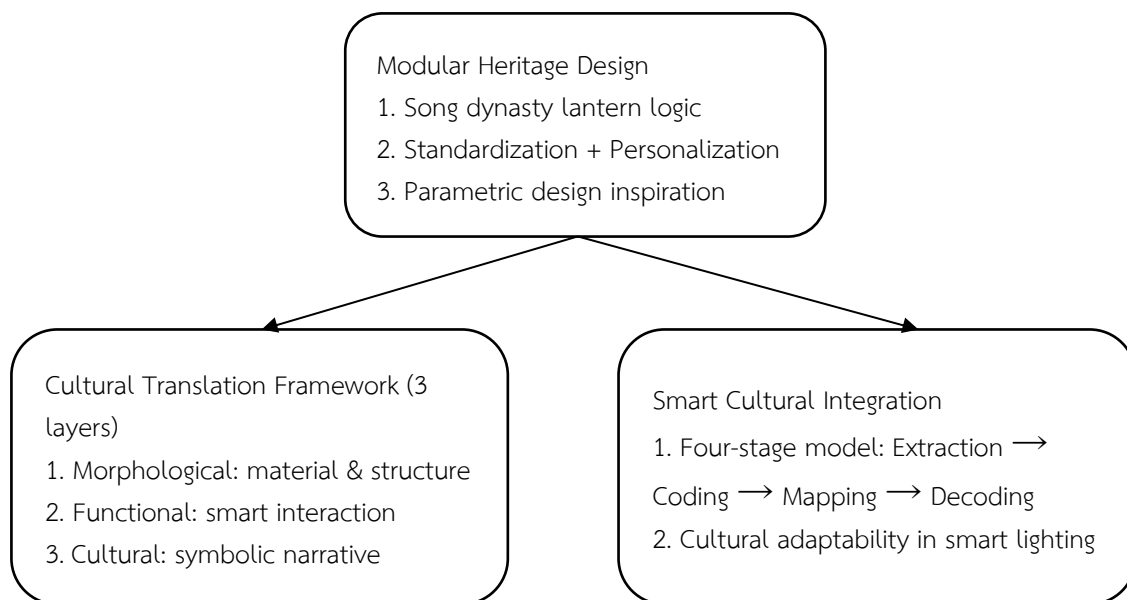

Figure 8 Body of Knowledge

The mind map (see Figure 8) articulates a tripartite framework for recontextualizing Song dynasty lighting design within contemporary smart design paradigms. The first thematic axis, Modular Heritage Design, identifies the historical design philosophy behind Song lanterns—characterized by a fusion of standardization and personalization through modular forms such as hexagonal skeletons and bamboo weaving. These principles offer valuable prototypes for contemporary parametric design. The second axis, Cultural Translation Framework, proposes a three-layered approach to reinterpreting traditional elements: the morphological layer addresses material and structural transformation, the functional layer explores smart interactive features, and the cultural layer emphasizes symbolic narrative continuity. The third axis, Smart Cultural Integration, introduces a four-phase methodology—cultural gene extraction, design coding, modern mapping, and user decoding—to enable seamless cultural adaptability within IoT-based lighting systems. By integrating neuroaesthetic insights, this model underscores the multisensory and emotional resonance of cultural forms in intelligent environments.

Conclusions

This study translates and reconstructs Song commercial lighting systems in contemporary design through historical-artifact analysis, deconstructing their functionality, craftsmanship, and cultural symbolism to reveal dual aesthetics of vernacular practicality and ritual solemnity. A tripartite framework—morpho-semiotics, craft reinterpretation, cultural revitalization—guides historical-modern transformation. Design experiments, including "crimson-shadowed candlelight" recreations, demonstrate adaptive strategies, while case studies validate that typology reconstruction necessitates formal modernization and cultural memory revival, offering a methodology for culturally-grounded lighting innovation.

Suggestion

Based on the research findings, the researcher provides the following recommendations:

1. Recommendations for the application of research findings

First, the modular typology developed in this research can be extended beyond lantern forms to encompass other architectural and decorative elements from the Song dynasty, such as geban partitions or calligraphic panels. Parametric design and digital fabrication techniques like 3D printing offer new possibilities for translating historical structures into contemporary modular systems. Second, incorporating biodegradable and sustainable materials—such as mycelium-based composites—can enhance production efficiency while aligning with environmentally responsible design practices. Third, integrating neuroaesthetic principles into the user experience evaluation—such as through emotional mapping or multisensory interaction—can deepen user engagement and enhance cultural resonance.

2. Recommendations for Future Research

Future research may explore AI-assisted cultural translation, using generative design algorithms to reinterpret traditional patterns and forms with greater agility and adaptability. Comparative cross-cultural studies, such as exploring structural parallels between Song modularity and other regional traditions, could contribute to a broader framework of transcultural design principles. Additionally, integrating immersive technologies into spatial storytelling—such as XR-based environments—can enable hybrid cultural narratives that blend historical aesthetics with interactive, multisensory experiences, opening new avenues for the evolution of luminous cultural design.

References

- Alexander, C. (1964). *Notes on the synthesis of form*. Harvard University Press.
- Chen, J. (2022). Conflicts and translation of Song Dynasty design values in manufacturing. *Art Review*, 2022(6), 134–139. <https://doi:CNKI:SUN:MSDG.0.2022-06-019>.
- Eco, U. (1976). *A theory of semiotics*. Indiana University Press.
- Gupta, A., & Gupta, S. (2017). Design of automatic intensity varying smart street lighting system. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, 225(1), 012126. <https://doi:10.1088/1757-899X/225/1/012126>
- Hangzhou Municipal People's Government General Office. (2024, December 17). *Policy interpretation of the implementation opinions on the high-level inheritance and high-quality development of historical classic industries*. Hangzhou Municipal People's Government. https://www.hangzhou.gov.cn/art/2024/12/17/art_1229063385_1847933.html
- He, T. (2017). A study on the design of ceramic lighting fixtures in the Song Dynasty. *The Grand Stage*, (06), 93–96. <https://doi:10.15947/j.cnki.dwt.2017.0100>.
- Jiang, W. Y., & Miao, Y. F. (2020). Ecological thinking in Song Dynasty interior decoration and home furnishing. *Art Education Research*, 2020(13), 80–81. <https://doi:CNKI:SUN:MSJY.0.2020-13-039>.
- Kim, Y. H., Lee, Y. Y., Ahmed, B., Son, M. G., Choi, J., Lee, J. H., & Lee, K. H. (2017). MudGet: Reproduction of the desired lighting environment using a smart-LED. *Journal of Computational Design and Engineering*, 4(3), 231–237. <https://doi.org/10.1016/j.jcde.2017.02.006>
- Li, K. Y. (2024). The inspiration of the Song Dynasty's *Yan Ji Tu* for modern furniture design. *Art Museum*, (02), 151–153. <https://doi:CNKI:SUN:MSGD.0.2024-02-051>.
- Nie, Y. H. (2023). Innovative application of Guizhou Sanshui bamboo weaving skills in lighting design. *World Bamboo and Rattan Communications*, 21(2), 83–87. <https://doi:CNKI:SUN:ZTTX.0.2023-02-015>.
- Peirce, C. S. (1958). *Collected papers of Charles Sanders Peirce* (Vols. 1–6). Harvard University Press.
- Peng, S. F. (2023). Song Dynasty artifact design in cultural retro. *Art Hundred Families*, 39(4), 148–154. <https://doi:CNKI:SUN:YSBJ.0.2023-04-019>.
- Shao, X. F. (2011). The foundation of the development of Song Dynasty furniture: A new theory. *Art in China*, 2, 108–111. doi:CNKI:SUN:CHMS.0.2011-02-025.
- Song, B., Puntien, P., Inkuer, A., & Mayusoh, C. (2024). The light design in exhibition spaces. *Journal of Roi Kaensarn Academy*, 9(4), 183–198. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/266786>

- Su, X., & Du, P. W. (2023). Atypical Yingzao Fashi: A discussion on the architectural design philosophy of the Song Dynasty. *Design Arts Research*, 6, 143–146. <https://doi:CNKI:SUN:JCGS.0.2023-06-027>.
- Wang, J. Y. (2025). A discussion on "Song-style furniture"—Focusing on aesthetic style. *Art Observation*, (03), 96–98. <https://doi:CNKI:SUN:MSGC.0.2025-03-019>.
- Wang, X. B. (2022). The rebirth of bamboo weaving in contemporary lighting design. *Packaging Engineering*, 43(7), 279–285. <https://doi:10.19554/j.cnki.1001-3563.2022.14.034>.
- Wei, Y. (2020). Research on the display system of Song Dynasty indoor furniture. *Art Hundred Families*, 36(3), 188–195. <https://doi:CNKI:SUN:YSBJ.0.2020-03-029>.
- Wen, Y. P. (2022). A discussion on lamps and candles: Also on the types of Song Dynasty lighting fixtures. *The Forbidden City*, (8), 14–31. <https://doi:10.19554/j.cnki.1001-3563.2021.16.040>.
- Xu, X., & Jing, Y. (2021). Analysis of the inheritance and development of advertising forms in the Song Dynasty: A case study of *Along the River During the Qingming Festival*. *Art Appreciation*, (24), 86–87. <https://doi:CNKI:SUN:YSPJ.0.2021-24-043>.
- Yang, Z. S. (2015). *The origin and evolution of incense burners in the Two Song Dynasties*. In *Dajiang zhimen* (Vol. 7). Guangxi Fine Arts Publishing House.

**การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความและการเขียนเรื่องตามจินตนาการ
โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ร่วมกับเทคนิค SQ6R
ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**

**DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION AND IMAGINATIVE
WRITING ABILITIES THROUGH A LEARNING ACTIVITY SET FOR READING
AND WRITING IN THAI COMBINED WITH THE SQ6R TECHNIQUE USING
MIXED-GRADE CLASSROOM MANAGEMENT FOR
GRADE 3 AND GRADE 4 STUDENTS**

วรารุณ มาลาพุท* และธนิตา ดวงวิไล

Warawut Malaput and Dhanita Doungwilai

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Education, Khon Kaen University

*Corresponding Author E-mail: warawut.m@kkumail.com

Received February 20, 2025; Revised May 8, 2025; Accepted May 8, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยให้นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป 2) พัฒนาความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดนาดีวราราม จำนวน 7 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ และแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเรื่องตามจินตนาการ โดยแบบทดสอบเป็นแบบอัตนัย การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ด้านเชิงปริมาณใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ส่วนเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีนักเรียนร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป สูงกว่าที่ตั้งเกณฑ์ไว้ 2) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีนักเรียนร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป สูงกว่าที่ตั้งเกณฑ์ไว้

คำสำคัญ : การเขียนเรื่องตามจินตนาการ, การจัดการเรียนรู้แบบ SQ6R, การอ่านจับใจความสำคัญ, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย

Abstract

This research aimed: (1) to systematically develop the reading comprehension ability of third and fourth-grade students, with at least 80% of students achieving a score of 80% or higher, and (2) to effectively develop the ability to write imaginative stories for third and fourth-grade students, by using the SQ6R learning management model combined with a Thai reading and writing activity set, with at least 80% of students achieving a score of 80% or higher. The target group consisted of a total of 7 students from the 3rd and 4th grades, selected using a purposive sampling method. The research tools used were divided into three categories: 1) essential tools for organizing the learning process, including lesson plans; 2) tools for reflecting on the results of the teaching process, including (1) post-lesson reflection logs, (2) observation of students' learning behavior, (3) reading comprehension tests, and (4) imaginative writing tests; and 3) tools for data analysis, including reading comprehension tests and imaginative writing tests (essay-type). The data was analyzed quantitatively using basic statistical values such as mean, standard deviation, and percentage, and qualitatively using content analysis. The findings of the research indicated that: (1) overall, the reading comprehension ability of third and fourth-grade students showed 100% of students meeting the set standard of 80% or higher, which was above the established criterion, and (2) similarly, the ability to write imaginative stories of third and fourth-grade students also showed 100% of students meeting the set standard of 80% or higher, which was above the established criterion.

Keywords: Imaginative writing, SQ6R learning management approach, Comprehension reading, Thai language reading and writing learning activity set

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดการศึกษาเพื่อสอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและนโยบายการศึกษา เพราะการศึกษาคือสิ่งที่ประชาชนชาวไทยต้องได้รับสิทธินี้ เช่นเดียวกับกับบุคคลอื่นในประเทศไทย แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่ายังมีโรงเรียนขนาดเล็กที่ยังคงขาดแคลนทางการศึกษาและบุคลากรภายในโรงเรียน จากสถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีโรงเรียนขนาด ต่ำกว่า 120 คน มีจำนวน 26,766 โรงเรียนและในจำนวนนี้ยังมีโรงเรียนขนาดจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 40 คน 2,235 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) และมีแนวโน้มว่าโรงเรียนเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี เพราะด้วยในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและไม่นิยมการมีบุตร และอีกประการคือการที่ผู้ปกครองนำบุตรหลานไปเรียนในเมือง จึงทำให้โรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้ปกครองทุกคนจะมีความพร้อม เพราะยังมีบางส่วนที่ยังคงเลือกโรงเรียนใกล้บ้านเพราะสะดวกในการเดินทางและไม่มีทุนทรัพย์ในการส่งไปเรียนในเมือง ด้วยเหตุผลนี้โรงเรียนขนาดเล็กยังคงอยู่

แต่ทว่าโรงเรียนขนาดเล็กยังขาดทั้งสื่อและอุปกรณ์ทางการเรียนรู้ ที่ยังไม่มีความพร้อมรวมถึงบุคลากรทางการศึกษาที่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นนั้นจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันและสร้างโอกาสให้กับนักเรียนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

จากสถานการณ์การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นทำให้เล็งเห็นปัญหาของการศึกษาในปัจจุบัน และในรายวิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งภาษาไทยนั้นประกอบด้วยทักษะ 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งนักเรียนไม่สามารถรับสารได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการอ่านซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สำคัญในการเรียนถ้าเราไม่สามารถอ่านได้ กระบวนต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นได้ยาก การอ่านจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ทุกวิชาโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนจะต้องสร้างพื้นฐานด้านการอ่านที่แข็งแกร่ง ช่วยเสริมสร้างความรู้และการศึกษา ทำให้มีความเข้าใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม พัฒนาความคิดและการวิเคราะห์ช่วยให้บุคคลสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเข้าใจความหมายของข้อความต่าง ๆ ที่อ่าน การสอนด้านการอ่านจับใจความเท่าที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ หลายวิธีแต่ก็ยังมีผลสะท้อนให้เห็นว่าสภาพการอ่านและการเขียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ยังประสบปัญหาอยู่ โดยเฉพาะความเข้าใจในการอ่านซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด ของการอ่านจับใจความจากสื่อทุกชนิด จากผลจากการทำแบบทดสอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 จากการรายงานผลกาประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2566 (Self-Assessment Report: SAR) โรงเรียนวัดนาดีวราราม พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 มีความสามารถในการอ่าน อยู่ในระดับปรับปรุง ร้อยละ 8.52 มีความสามารถในการเขียน อยู่ในระดับปรับปรุงร้อยละ 5.85 (งานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนวัดนาดีวราราม, 2566) นอกจากนี้ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับชาติ (National Test: NT) ปีการศึกษา 2566 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สาระการอ่านจับใจความอยู่ในระดับร้อยละ 52.80 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ซึ่งแสดงให้เห็นคะแนนที่ต่ำลงจากปีการศึกษา 2565 ทั้งนี้เพื่อพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนปีการศึกษา 2566 ให้ดียิ่งขึ้นและนักเรียนปีการศึกษา 2567 มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นกว่าครั้งที่แล้ว จำเป็นต้องมีการวางแผนและจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R เป็นเทคนิคการสอนที่สร้างความเข้าใจของการอ่าน โดยการตรวจสอบความรู้ (อัญญาลักษณ์ สังข์ลักษณ์ และจุฑารัตน์ เกตุปาน, 2564) ซึ่งเป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ของ อะวิลลา (Avila, 2010) เพื่อช่วยในการจัดระเบียบความคิดและเนื้อหาในการเขียน การใช้ ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนมีความเป็นระบบมากขึ้น โดยใช้เทคนิค SQ6R มาพัฒนาความสามารถของนักเรียนผ่านชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ฝึกให้อ่าน คิด สื่อสาร แสดงความคิดเห็น

จากปัญหาการเรียนการสอน ของการอ่านจับใจความและการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำเทคนิค SQ6R มาใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ด้วยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความและ

ความสามารถการเขียนเรื่องตามจินตนาการ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป
2. เพื่อพัฒนาความสามารถเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

การทบทวนวรรณกรรม

ความสามารถอ่านจับใจความ เป็นการอ่านจับใจความว่ากระบวนการแปลความหมายจากสิ่งที่ผ่านสายตา เพื่อเก็บรวบรวมความคิดที่นำเสนอผ่านตัวอักษรหรือสัญลักษณ์อย่างมีเหตุผลจนเกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องในสิ่งที่อ่าน แล้วนำความรู้ที่ได้อ่านไปถ่ายทอดให้เกิด (วรรณมล ศุภคุณ และคณะ, 2564)

ความสามารถเขียนเรื่องตามจินตนาการ เป็นการนำประสบการณ์จริงของผู้เขียนมาเขียนถ่ายทอด โดยการเติมแต่งภาพในความคิดฝันที่สร้างขึ้นจากจิตใจของผู้เขียนเข้าไปด้วย เพื่อให้เรื่องราวที่เขียนสื่อภาพพจน์ อารมณ์ ความรู้สึก และความแปลกใหม่ให้แก่ผู้อ่าน (อภิรักษ์ บุญนะ และทรงภพ ชุมมธูรส, 2565)

การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไปมารวมอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน โดยครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงชั้นและพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นชุดกิจกรรมที่เป็นสื่อประสมใช้ประกอบการเรียนหรือการสอนชนิดหนึ่ง ในการสร้างชุดกิจกรรมและการนำสื่อการสอนมาใช้ต้องสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ (กฤษณะ ประฉิมมะ และเอี่ยมพร หลินเจริญ, 2567)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ6R เป็นเทคนิคที่ใช้ในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านด้วยตนเอง โดยแต่ละขั้นตอนนั้นช่วยพัฒนาทักษะการอ่านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผู้อ่านเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างความเข้าใจต่อบทอ่านเอง (จันทร์พิมพ์ รังสี และคณะ, 2565)

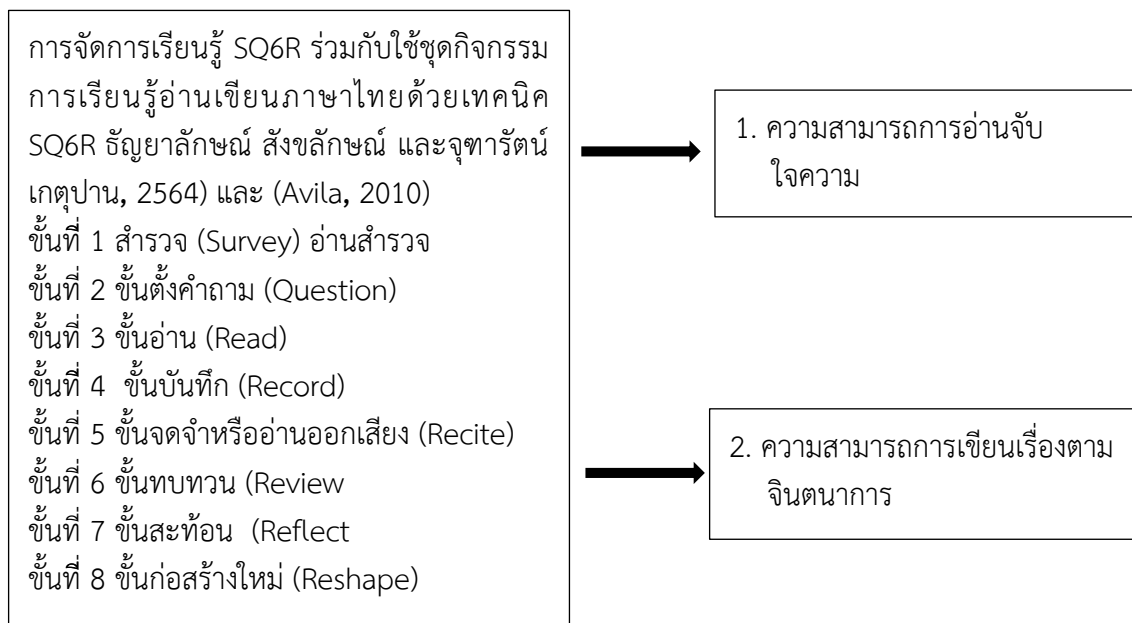
สรุปได้ว่า การพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความและความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ เป็นกระบวนการคิดที่แปลกใหม่หลายทิศทาง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิค SQ6R จึงจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการนำมาบูรณาการเพื่อพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความและความสามารถ

การเขียนเรื่องตามจินตนาการ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในบริบทของห้องเรียนที่มีนักเรียนต่างระดับชั้นเรียนร่วมกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด ประกอบด้วยตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ตามแนวคิดของ ธัญยาลักษณ์ สังข์ลักษณ์ และจุฑารัตน์ เกตุปาน (2564) และ Avila (2010) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านจับใจความและความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวงจรปฏิบัติการ PAOR

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 คน รวมทั้งหมด 7 คน โรงเรียนวัดนาดีวราราม ตำบลบรปือ อำเภอบรปือ จังหวัดมหาสารคาม ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เนื่องจากบริบทของโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ชนบทหรือชุมชนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้นไม่มาก ทำให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นตามข้อจำกัดของทรัพยากรและบุคลากร

1.2 ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านจับใจความ และความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหาในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ท 13101 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ท 14101 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2567 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระที่ 1 การอ่าน และ สาระที่ 2 การเขียน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

1.4 ระยะเวลาในการวิจัย ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ซึ่งมีจำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ ในการประเมินความเหมาะสม วงจรปฏิบัติการที่ 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.96 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด วงจรปฏิบัติการที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.95 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และ วงจรปฏิบัติการที่ 3 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.96 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ ตามแนวคิดของ Guilford (1967) ซึ่งพบว่า มีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.13 – 0.53 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.078 – 0.688 ซึ่งพบว่ามีข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 39 ข้อ และแบบทดสอบการเขียนเรื่องตามจินตนาการ มีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.57 และมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.42 – 0.59 ซึ่งพบว่า มีข้อสอบที่ใช้ได้ 3 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการอ่านจับใจความ มีค่าเท่ากับ 0.92 (4) แบบทดสอบการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ซึ่งพบว่า มีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.13 – 0.53 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.078 – 0.688 ซึ่งพบว่ามีข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 39 ข้อ และแบบทดสอบการเขียนเรื่องตามจินตนาการ มีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.57 และมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.42 – 0.59 ซึ่งพบว่า มีข้อสอบที่ใช้ได้ 3 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการเขียนมีค่าเท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเตรียมการของผู้วิจัย ก่อนที่จะดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องมือสำหรับดำเนินการวิจัย รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการ

3.2 การเตรียมตัวผู้เรียน ผู้วิจัยชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบ โดยเตรียมความรู้พื้นฐานให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรม ดำเนินการทดลองการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ6R

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากเครื่องสะท้อนผลการปฏิบัติการ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ดำเนินการวิจัยในวงจรปฏิบัติการต่อไป

3.4 ประเมินความสามารถการอ่านจับใจความ และประเมินความสามารถการเขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์หลังสิ้นสุดกิจกรรมจากเครื่องมือประเมินผลการวิจัย

3.5 เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองเสร็จทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำข้อมูลคะแนนและข้อมูลไปวิเคราะห์และแปลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ (1) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ6R โดยกำหนดให้มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติ เพื่อค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (%) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ (2) ความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ6R โดยกำหนดให้มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติ เพื่อค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (%) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทำได้โดยการนำข้อมูลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นจึงสรุปด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทยหลังสิ้นสุดกิจกรรมหลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ครบทั้ง 3 วงจร ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ชนิดอัตนัย จำนวน 20 ข้อ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

นักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 สามารถแสดงผลการวิเคราะห์จากผลการทดสอบหลังสิ้นสุดกิจกรรม ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย

ที่	แผนที่ 1 30 คะแนน	แผนที่ 2 30 คะแนน	แผนที่ 3 30 คะแนน	รวมคะแนน ระหว่างเรียน (90)	ทดสอบหลังเรียน (20)
$\bar{X}$	15.71	21.28	24.28	61.28	16.00
S.D.	1.38	1.70	0.95	2.28	2.16
ร้อยละ	51.90	70.95	80.90	68.09	80.00

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบหลังสิ้นสุดกิจกรรมมีเกณฑ์กำหนดให้นักเรียน ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย คะแนนจากแบบทดสอบ

หลังเรียนแต่ละหัวข้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 61.28 จากคะแนนเต็ม 90 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.28 คิดเป็นร้อยละ 68.09 และมีคะแนน จากแบบทดสอบหลังเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.16 คิดเป็นร้อยละ 80.00 ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการอ่านจับใจความที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทยหลังสิ้นสุดกิจกรรม หลังจากที่ได้ผู้วิจัยดำเนินการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ครบทั้ง 3 วงจร ผู้วิจัยได้ทดสอบนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ชนิดปรนัย จำนวน 20 ข้อ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้ นักเรียน ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 สามารถแสดงผลการวิเคราะห์จากผลการทดสอบหลังสิ้นสุดกิจกรรม ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลวิเคราะห์ความสามารถการเขียนเรื่องตามจินตนาการในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย

ที่	คะแนนระหว่างเรียน			รวมคะแนนระหว่างเรียน	ทดสอบหลังเรียน (20)
	แผนที่ 1 20คะแนน	แผนที่ 2 20 คะแนน	แผนที่ 3 20 คะแนน		
$\bar{X}$	12.14	13.85	16.71	42.71	18.00
S.D.	3.02	1.95	1.38	3.68	2.00
ร้อยละ	60.71	69.28	83.57	71.19	90.00

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบหลังสิ้นสุดกิจกรรมมีเกณฑ์กำหนดให้นักเรียน ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินการพัฒนาความสามารถการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย คะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละหัวข้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 42.71 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.68 คิดเป็นร้อยละ 71.19 และมีคะแนน จากแบบทดสอบหลังเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.0 คิดเป็นร้อยละ 90.00 ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการเขียนเรื่องตามจินตนาการที่ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความและการเขียนเรื่องตามจินตนาการ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น นักเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป จากการทำแบบทดสอบเพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย โรงเรียนวัดนาดีวราราม พบว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบหลังเรียน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 16.00 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.00 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทยเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ฝึกคิดตลอดเวลา ทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม สอดคล้องกับ เมทนีดล อินทเอื้อ และศิริพร พึ่งเพชร (2567) ได้กล่าวว่า การอ่านจับใจความสำคัญ เป็นวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ การตีความ การแปลความจากเรื่องที่อ่าน โดยการสำรวจเรื่องที่อ่านว่ามีรายละเอียดอะไรบ้างแล้วตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ อรยา เทียวรัตน์ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ โดยสรุปการจัดการเรียนรู้ว่า การจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับแหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ เป็นการช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังช่วยในการพัฒนาความสามารถการอ่าน การใช้สื่อออนไลน์ เช่น การสำรวจ การตั้งคำถามและการตอบคำถาม โดยขั้นตอนดังกล่าวเป็นการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ เช่นเดียวกันกับ ธัญยาลักษณ์ สังข์ลักษณ์ และจุฑารัตน์ เกตุปาน (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาการอ่านจับใจความด้วยชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค SQ6R โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 87.50/82.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. การพัฒนาความสามารถการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย โดยนักเรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย พบว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.00 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากวิธีการ

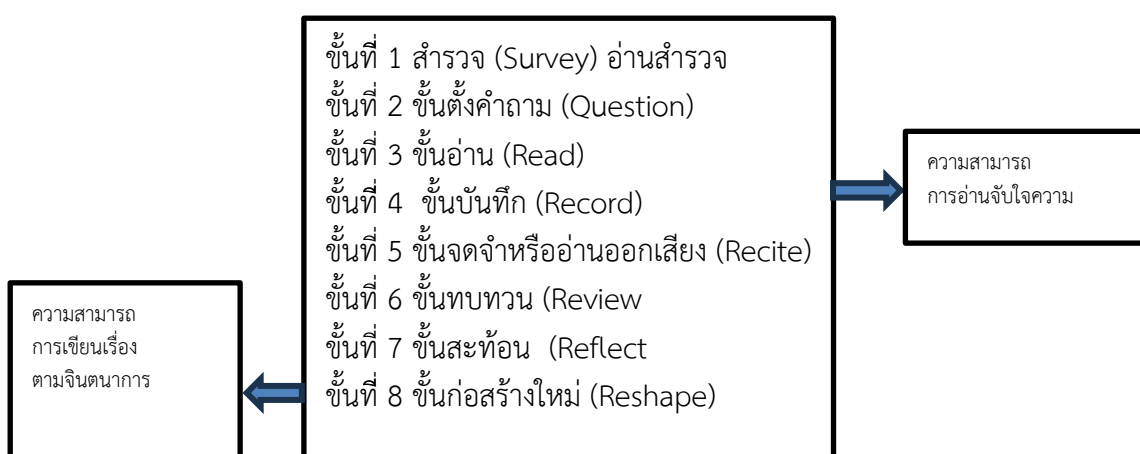

จัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย เป็นวิธีการจัดการจัดการเรียนรู้ ที่ให้นักเรียนได้นำสาระใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านนำมาเขียนเรื่องตามจินตนาการ ซึ่งทำให้นักเรียนได้ คิด ได้เขียนอย่างสร้างสรรค์ และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวในรูปแบบของการเขียนความเรียง อันเป็น การสะท้อนความคิด ความรู้สึก อารมณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียนที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง แสดงเป็น ผลงานการเขียนที่มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ และไม่ลอกเลียนแบบใคร มีความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ นิคมล โนวิชัย และปริญญญา สีสอง (2566) ได้กล่าวว่า การเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของผู้เรียนให้สามารถเขียนลำดับเหตุการณ์ที่มีความสอดคล้องกันของเรื่อง และมีเนื้อเรื่องตรงตาม ชื่อเรื่องแล้วการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง เป็นการจัดระเบียบความคิดให้เป็นระบบในการเขียน โดยเป็นไปภายในกรอบ หรือทิศทางที่กำหนดไว้ ตามหัวข้อเรื่อง ขั้นตอนของการเขียนโครงเรื่อง เพื่อให้เกิดแผนผังทิศทาง สดส่วน และนำหน้าที่เหมาะสมเป็นไปตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากการเชื่อมโยง ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ แล้วนำถ้อยคำเหล่านั้นมาเรียงร้อยเข้าด้วยกันอย่างอิสระ ไม่มีการกำหนดจำนวน คำสัมผัสคล้องจอง และใช้ถ้อยคำที่มีความสละสลวย ได้ใจความชัดเจน ชวนอ่าน ชวนติดตาม เช่นเดียวกันกับ ฐานิตา พรหมบุตร และคณะ (2563) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะ การเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิด ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ซึ่งพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความและการเขียนเรื่อง ตามจินตนาการโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทยร่วมกับเทคนิค SQ6R ด้วยการ จัด การเรียนรู้แบบคละชั้นของนักเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีองค์ความรู้ ใหม่คือ การจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทยด้วยเทคนิค SQ6R

แผนภาพที่ 2 แสดงการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าวิธีใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ6R สามารถพัฒนา ความสามารถการอ่านจับใจความและการเขียนเรื่องตามจินตนาการได้เป็นอย่างดีโดยผู้เรียนสามารถ

ประยุกต์ความรู้ที่ได้รับผ่านกระบวนการขั้นตอนอย่างเป็นระบบ จนทำให้เกิดการจับใจความแล้ว นำสาระที่ได้นำมาเขียนเรื่องตามจินตนาการ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นำไปสู่การสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมและนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืน

สรุป

การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SQ6R ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทยช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้น ทั้งความสามารถ การอ่านจับใจความและความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ นำความรู้ที่ได้ใช้สร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ๆ นำไปสู่การพัฒนาความสามารถที่รอบด้าน ปรับใช้กับตนเองและช่วยเหลือสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชั้นบันทึกรควรให้นักเรียนเขียนสะกดคำอย่างถูกต้อง เขียนสรุปด้วยใจความที่ถูกต้อง
- 1.2 ครูควรส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบให้แก่ นักเรียนทุกกิจกรรม
- 1.3 ครูควรแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถไปศึกษาค้นคว้าประกอบการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มเติม
- 1.4 การเลือกบทอ่านในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ครูควรเลือกเนื้อหาของบทอ่านที่มีชื่อเรื่อง ที่นักเรียนสนใจ ไม่ยากจนเกินไป
- 1.5 ควรใช้เวลาในการเรียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น ในระดับประถมศึกษา นักเรียนยังอ่านหนังสือ ไม่คล่องเท่าที่ควร ควรให้นักเรียนฝึกอ่านให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านเขียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ6R ร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาการอ่านของนักเรียนโดยใช้เทคนิค SQ6R ร่วมกับสื่อ หรือวิธีการสอนอื่น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กระทรวงศึกษาธิการ.

กฤษณะ ประดิษฐ์ และเอี่ยมพร หลินเจริญ. (2567). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปริมาณทางไฟฟ้า สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารการพัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่*, 9(2), 57–72.

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/download/264295/181714>

- งานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนวัดนาดีวราราม. (2566). รายงานผลการประเมินตนเอง
สถานศึกษา ปีการศึกษา 2566 (Self-Assessment Report: SAR). โรงเรียนวัดนาดีวราราม.
<https://drive.google.com/file/d/134ZogVidgA1XXokSM2ztq4bwitIDgrTy/view>
- จันทร์พิมพ์ รังสี, วชิระ จันทราช และมณฑนา พันธุ์ดี. (2567). การพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อ
ความเข้าใจ โดยการใช้เทคนิค SQ6R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัตนราษฎร์
บำรุง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
12(2), 152–166. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/hssj/article/view/263709>
- ธัญिता พรหมบุตร, อลงกต ยะไวทย์ และชิตพล ดีขุนทด. (2563). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา
ทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชา ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ. วารสารวิจัยวรรณสาร, 9(1), 183–196.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/wiwitwannasan/article/view/277671>
- ธัญยาลักษณ์ สังข์ลักษณ์ และจุฑารัตน์ เกตุปาน. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความด้วย
แบบฝึกทักษะร่วมกับ เทคนิคการอ่านแบบ SQ6R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.
พินนาศาสตร์, 1(2), 77–88. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/pikanasan/article/view/247487>
- นิธมล โนวิชัย และปริญญาภา สิทอง. (2566). การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมความสามารถการเขียน
เรื่องตามจินตนาการโดยใช้แผนภาพโครงเรื่องร่วมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 12(1), 68–82.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBJ/article/view/263755>
- เมพนิดล อินทเอื้อ และศิริพร พึ่งเพชร. (2567). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ
ภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.
วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์, 4(2), 117–128. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Kanchana-editor/article/view/274353>
- วรรณมล ศุภคุณ, สุนิตย์ดา เย็นทั่ว และปวีศา จรดล. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ
ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
ที่ 5. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 15(2), 1–13. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/254058>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). รายงานการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปี 2566. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564, 6 พฤษภาคม). การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น.
<https://www.obec.go.th>
- อภิรักษ์ บุญนะ และทรงภพ ชูชุมธูรส. (2565). การพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและ
สร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสร้างสรรคงาน
เขียนแบบสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *Journal of Modern Learning
Development*, 8(10), 93–108. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/download/263011/179657>

- อริยา เขียวรัตน์. (2567). การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความและทักษะการคิดวิเคราะห์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ SQ6R ร่วมกับแหล่ง
เรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์. *มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 9(6), 309–319.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/271248>
- Avila, M. (2010, April 15). *Instructional practices: SQ6R*. <http://web.bcoe.org/minicorps/foreading//index.cfm?>
- Guilford, J. P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. McGraw-Hill Book Company.

การพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts
THE DEVELOPMENT OF READING AND WRITING SKILLS IN SPELLING
IRREGULAR WORDS AND CREATIVE THINKING SKILLS OF SECOND GRADE
STUDENTS USING BRAIN-BASED LEARNING COMBINED WITH
ARTS AND CRAFTS ACTIVITIES

ณัฐนันท์ รักชาววงษ์* และธนิตา ดวงวิไล

Natthanon Raksawong and Dhanita Doungwilai

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Education, Khon Kaen University

*Corresponding Author E-mail: natthanon.r@kkumail.com

Received February 20, 2025; Revised May 8, 2025; Accepted May 8, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป 2) พัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป 3) พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านกุดเม็ก จังหวัดอุดรธานี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา และแบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 88.00 ขึ้นไป 2) ทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 85.00 ขึ้นไป และ 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 83.75 ขึ้นไป

คำสำคัญ: ทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา, ทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา, ทักษะการคิดสร้างสรรค์, การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts

Abstract

This research aimed to 1) develop the skills of reading and spelling words that do not conform to the standard of the second-grade students by 80.00 percent of the students passed the criteria of 80.00 percent or more. 2) develop the skills of writing and spelling words that do not conform to the standard of the second-grade students by 80.00 percent of the students passed the criteria of 80.00 percent or more. 3) develop the skills of creative thinking of the second-grade students by 80.00 percent of the students passed the criteria of 80.00 percent or more. The target group is grade 2 students in the 2024 academic year at Ban Kut Mek School, Udon Thani Province, by purposive selection. This research used the principles of action research. The tools used to collect data include learning management plans, learning management results recording forms, student behavior observation forms, reading skills test that does not correspond to the standard, and writing skills test that does not correspond to the standard. and the assessment of creative thinking skills by using statistics for data analysis including mean, standard deviation and percentage. Qualitative data were analyzed by content analysis.

The research results found that 1) the reading and spelling skills of the second-grade primary school students did not meet the standards at 100.00 percent, passing the criteria of 88.00 percent and above. 2) the writing and spelling skills of the second-grade primary school students did not meet the standards at 100.00 percent, passing the criteria of 85.00 percent and above. 3) the creative thinking skills of the second-grade primary school students did not meet the standards at 100.00 percent, passing the criteria of 83.75 percent and above.

Keywords: Decoding skills for non-standard word spelling, Spelling skills for non-standard word spelling, Creative thinking skills, Brain-based learning combined with Arts and Crafts activities

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญสำหรับการพัฒนาผู้เรียน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ คือ สาระการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา และ

สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งทักษะการอ่านและการเขียนจัดเป็นทักษะที่สำคัญและฝึกได้ยาก เพราะเป็นทักษะที่จำเป็นต้องอาศัยทักษะอื่น ๆ เป็นพื้นฐานมาก่อน ผู้เรียนจึงเกิดปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ เนื่องจากนักเรียนจำพยัญชนะและสระไม่ได้ รวมถึงการสะกดคำ อีกทั้งการอ่านและการเขียน เป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกที่สำคัญและยังเป็นหลักฐานที่ช่วยให้มนุษย์รับรู้ความเป็นมาของเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดทั้งเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้โลกเจริญก้าวหน้า การที่จะสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น จึงจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะการรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งในเรื่องการอ่านและการเขียนนั้นย่อมจะต้องมีการสะกดคำรวมอยู่ด้วย จึงทำให้การอ่านและการเขียนสะกดคำมีความสัมพันธ์กันในแง่ของการทักษะทางภาษา การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ ความคิดมาเลือกใช้เรียบเรียงคำตามหลักการใช้ภาษาได้ถูกต้องตรงตามความหมาย กาลเทศะ และใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554)

นอกจากปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้แล้ว สิ่งสำคัญที่นักเรียนควรได้รับการพัฒนาอีกประการ คือ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) ซึ่งถือได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ การคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดของสมอง ความสามารถในการคิดได้หลากหลาย และแปลกใหม่จากเดิม จนสามารถนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่ หรือรูปแบบความคิดใหม่ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration) ตามแนวคิดของ (Guilford, 1950) นอกจากนี้บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ มักมีคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถต่อไปนี้ ความฉลาด (Intelligence) ความเอาใจใส่ ใฝ่เรียนรู้ (Awareness) ความสามารถในการตอบสนอง (Fluency) ปรับสภาพความคิดได้ง่าย (Felicity) ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดสร้างสรรค์ช่วยทำให้เกิดนิสัยที่ดี ช่วยให้ได้ผ่อนคลายอารมณ์ พัฒนาทางด้านร่างกายและด้านสติปัญญา ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนอยากทดลองความสามารถของตนเอง ต้องการใช้จินตนาการของตนเองในเรื่องต่าง ๆ เกิดการพัฒนาทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ ทักษะในการคิด ทักษะในการนำเสนอ ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม และทักษะในการบริหารเวลา (พาสนา จุรัตน์, 2563) บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีเอกลักษณ์ของตนเอง กล้าคิด กล้าลอง กล้าแสดงออก และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กลัวต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้บุคคลที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ยังเป็นผู้รู้สึกไวต่อปัญหา คิดได้หลากหลายแบบ มีความคิดคล่องแคล่วและมองการณ์ไกล

จากการศึกษาสภาพบริบทการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านกุดเม็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ปัญหาการอ่านเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสังเกต ประเมินผลความสามารถการอ่านเขียนของนักเรียน และจากประสบการณ์การสอนของผู้วิจัย พบว่า มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่อ่านหนังสือไม่ออก อ่านไม่คล่อง และเขียนสะกดผิด โดยแสดงให้เห็นว่าขาดทักษะในการสะกดคำที่มักเกิดจากนักเรียนจำพยัญชนะและสระไม่ได้ หรือจำได้เพียงบางตัว ประสมคำไม่เป็น สับสนระหว่างสระเดี่ยว สระประสม รวมถึงมาตราตัวสะกด หรือแม้กระทั่งการผันวรรณยุกต์ ทำให้อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านเขียนสะกดคำ โดยเฉพาะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียน จึงทำให้การสอนมีความล่าช้าและ

ประสบความสำเร็จน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ถึงแม้จะมีจำนวนไม่มากแต่ก็ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมของห้องเรียน และจากการประเมินผลความสามารถด้านการอ่านเขียนของนักเรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งจะต้องสอบทุกโรงเรียน ในการสอบจะแบ่งการสอบเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 การอ่านรู้เรื่อง เป็นการประเมินโดยใช้แบบทดสอบ อ่านรู้เรื่องเป็นคำแล้วนำคำไปแต่งประโยค อ่านประโยคแล้วเลือกตอบ และส่วนที่ 2 การอ่านออกเสียง เป็นการประเมินภาคปฏิบัติ ซึ่งต้องอ่านออกเสียงคำ ประโยค และข้อความ พบว่า คะแนนเฉลี่ยการอ่านรู้เรื่อง ร้อยละ 73.93 คะแนนเฉลี่ยการอ่านออกเสียงคำ ร้อยละ 68.06 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ต้นสังกัดกำหนด และต่ำกว่าเกณฑ์ระดับประเทศกำหนด จากผลการประเมินดังกล่าวจึงเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาของการอ่านและการเขียนของนักเรียน สาเหตุอาจเกิดจากนักเรียนขาดความสนใจและวิธีการสอนของครูไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน ซึ่งถ้ามองถึงปัญหาของเนื้อหายากหรือมีมากเกินไปและมีความซับซ้อนต่อการจดจำ หรือครูอาจจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนและใช้สื่อนวัตกรรมที่ไม่เหมาะสมกับปัญหาดังกล่าว ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างเป็นส่วนประกอบ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงมาตรา รวมถึงทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนในปัญหาดังกล่าวและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการคิดสร้างสรรค์พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาองค์ความรู้การทำงานของสมองมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับงานศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความเชื่อมโยงการจัดกิจกรรมไปสู่การเรียนรู้ตามหลักการสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ที่จะช่วยส่งเสริมด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยใช้ศิลปะในการพัฒนาร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานตามขั้นตอนของ (Caine & Caine, 2004) ในขั้นตอนที่ 4 ตามกระบวนการ 5 ขั้น (ADDIE) คือ 1) ขั้นสำรวจความรู้ 2) ขั้นกำหนดจุดประสงค์ 3) ขั้นพัฒนาทักษะ 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ/ศิลปะและงานฝีมือ และ 5) ขั้นประเมินผล

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาทักษะ การอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา และทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts เพื่อให้ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะ การอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิดสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts โดยนักเรียน ร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป
2. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts โดยนักเรียน ร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป

3. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts โดยนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป

การทบทวนวรรณกรรม

ณัฐพงศ์ เชื้อเพชร และยุรวรรณ คล้ายมงคล (2560) ได้กล่าวว่า การอ่านสะกดคำมีความสำคัญที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่าน ซึ่งการอ่านทำให้เกิดความเข้าใจในสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารกับผู้อ่าน เกิดความคิดและสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน สามารถพัฒนาไปสู่การอ่านในระดับที่สูงขึ้นไป เกิดประโยชน์ในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

ดนิตา ดวงวิไล (2562) ได้กล่าวว่า ทักษะการอ่านและการเขียน หากผู้เรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพก็จะช่วยให้สามารถเรียนรู้สรรพสิ่งในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างกลมกลืน และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น เพราะการอ่านมีความสำคัญต่อมนุษย์ทำให้เรารู้จักค่าเข้าใจความหมายของสารและมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสารแล้วสามารถนำมาบูรณาการทางความคิดได้

Guilford (1950) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ในทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา โดยทฤษฎีนี้เชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้อย่างซับซ้อน หลายทิศทาง เรียกว่า ความคิดนอกเนกนัย ประกอบไปด้วย 1) ความคิดริเริ่ม (Originality) 2) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) 3) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และ 4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

Caine and Caine (2004) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ ผู้สอนควรจะต้องตระหนักถึงกระบวนการเกิดการเรียนรู้ของสมอง ศึกษาให้เกิดความเข้าใจและชัดเจน ซึ่งในการออกแบบเป็นไปตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน (ADDIE) ดังนี้ 1) ขั้นสำรวจความรู้ (Assess) 2) ขั้นกำหนดจุดประสงค์ (Design) 3) ขั้นพัฒนาทักษะ (Develop) 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ (Implement) และ 5) ขั้นประเมินผล (Evaluate)

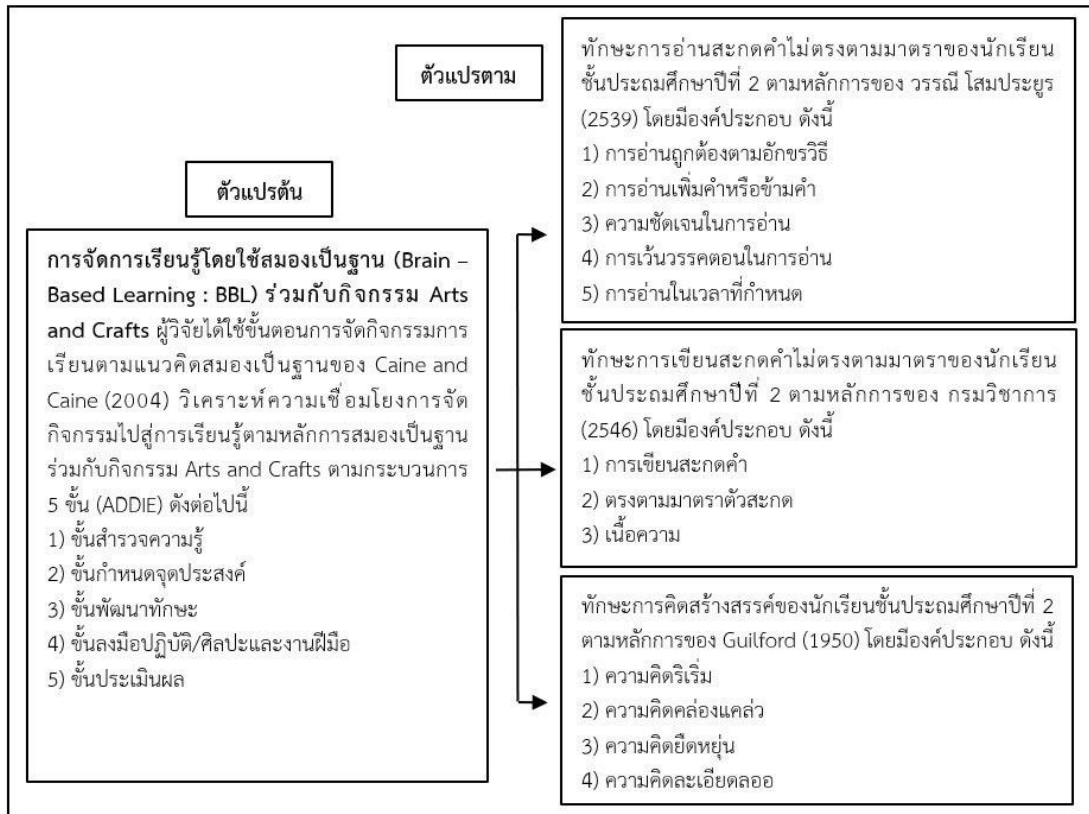
รัตภรณ์ อุทุมพร และวณิชชา สิทธิพล (2566) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติโดยตรงด้วยตนเอง โดยจะสื่อสารออกมาผ่านผลงานศิลปะที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การใช้สี และงานประดิษฐ์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การอ่านเขียนและความคิดสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการแสวงหาความรู้และพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม นำไปสู่กระบวนการคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่หลาย ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ที่เน้นให้มีการฝึกอ่านเขียนและฝึกการคิดที่แปลกใหม่ จึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการนำมาบูรณาการเพื่อพัฒนาการพัฒนาศักยภาพการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในการศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยนำหลักการและขั้นตอนตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1992) ซึ่งเป็นกระบวนการในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวงจรปฏิบัติการ PAOR ได้แก่ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติการ (Action) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นสะท้อนผล (Reflecting-R)

1. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านกุดเม็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ 1) ทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา 2) ทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา และ 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหาตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านกุดเม็ก พุทธศักราช 2567 ยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มาตรฐานที่ 1 การอ่าน (การอ่านสะกดคำ) และมาตรฐานที่ 2 การเขียน (การเขียนตัวสะกดคำ) เรื่อง การอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา (แมกน แมกบ แมกก แมกด) โดยใช้วงจรปฏิบัติการ 4 วงจร วงจรละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 12 ชั่วโมง

1.4 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือทั้งหมด 3 ประเภท ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติการ คือ แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาการอ่านเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts จำนวน 4 วงจรปฏิบัติการ วงจรปฏิบัติการละ 3 แผน รวม 12 ชั่วโมง โดยผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.54 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด วงจรปฏิบัติการที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.54 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด วงจรปฏิบัติการที่ 3 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และวงจรปฏิบัติการที่ 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.52 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการ ได้แก่ (1) แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ (2) แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน (3) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา โดยเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.80 - 1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.37 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.31 - 0.82 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 (4) แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา โดยเป็นแบบอัตนัย เขียนสะกดคำตามคำที่กำหนดให้ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.60 - 1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.36 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.27 - 0.83 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71 และ (5) แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยเป็นแบบการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนรายบุคคล ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) โดยผลการประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.56 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย ได้แก่ (1) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา ซึ่งเป็นการอ่านออกเสียงสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.80 - 1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.49 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.22 - 0.80 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 (2) แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา ซึ่งเป็นแบบอัตนัยเขียนสะกดคำตามคำบอก โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 0.80 - 1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.57 - 0.80 ค่าอำนาจ

จำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25 - 0.85 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และ (3) แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งวัดจากการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนรายบุคคล กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) โดยผลการประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.58 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน 12 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 4 วงจรปฏิบัติการ วงจรปฏิบัติการละ 3 ชั่วโมง

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้นและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัยในการพัฒนางจรปฏิบัติการต่อไป

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากเครื่องมือสะท้อนผลการปฏิบัติการ ประกอบด้วย แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตราท้ายวงจรที่ 1-4 แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราท้ายวงจรที่ 1-4 และแบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ท้ายวงจรที่ 1-4 ของทุกแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้น และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัยในวงจรปฏิบัติการต่อไป

3.4 ผู้วิจัยทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา ทดสอบวัดทักษะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา และประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ หลังสิ้นสุดกิจกรรมจากเครื่องมือประเมินผลการวิจัย

3.5 นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน นำมาสะท้อนผลและปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนรู้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติการวิจัย โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ผลการพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) ทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา 2) ทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา และ 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ จากแบบวัดทักษะหลังการสอนเสร็จสิ้นทุกวงจรปฏิบัติการ โดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลเนื้อหาจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน จากแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอใน 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts หลังสิ้นสุดกิจกรรม หลังจากที่คุณวิจัยดำเนินการปฏิบัติตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ครบทั้ง 4 วงจร ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยเป็นการอ่านออกเสียงสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา จำนวน 20 ข้อ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้ คือ นักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป สามารถแสดงผลการวิเคราะห์จากผลการทดสอบหลังสิ้นสุดกิจกรรม ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา หลังสิ้นสุดกิจกรรม

จำนวน นักเรียน	คะแนน				จำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
	เต็ม	เฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5	20	17.60	1.69	88.00	5	100.00	-	-

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบหลังสิ้นสุดกิจกรรมมีเกณฑ์กำหนดให้นักเรียน ร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป พบว่า การทดสอบนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มเป้าหมายนั้น มีนักเรียนที่มีผลการทดสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.60 คิดเป็นร้อยละ 88.00 ขึ้นไป จากผลการทดสอบข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนมีการพัฒนาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts หลังสิ้นสุดกิจกรรม หลังจากที่คุณวิจัยดำเนินการปฏิบัติตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ครบทั้ง 4 วงจร ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยเป็นแบบอัตนัย เขียนสะกดคำตามคำบอก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้ คือ นักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป สามารถแสดงผลการวิเคราะห์จากผลการทดสอบหลังสิ้นสุดกิจกรรม ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรา หลังสิ้นสุดกิจกรรม

จำนวน นักเรียน	คะแนน				จำนวนนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
	เต็ม	เฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5	20	17.00	1.80	85.00	5	100.00	-	-

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบหลังสิ้นสุดกิจกรรมมีเกณฑ์กำหนดให้นักเรียน ร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป พบว่า การทดสอบนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบ วัดทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มเป้าหมายนั้น มีนักเรียนที่มีผลการทดสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.00 คิดเป็นร้อยละ 85.00 ขึ้นไป จากผลการทดสอบข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียน มีการพัฒนาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts หลังสิ้นสุดกิจกรรม หลังจากที่ได้ผู้วิจัยดำเนินการปฏิบัติตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ครบทั้ง 4 วงจร ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยใช้แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยวัดจากการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนรายบุคคล ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้ คือ นักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป โดยสามารถวัดได้จากการเลือกใช้คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรานำมาสร้างสรรค์ลงในชิ้นงานนักเรียนรายบุคคล สามารถแสดงผลการวิเคราะห์จากผลการประเมินหลังสิ้นสุดกิจกรรม ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ หลังสิ้นสุดกิจกรรม

ผลการ วิเคราะห์	องค์ประกอบทักษะการคิดสร้างสรรค์				รวม (16)
	ความคิดริเริ่ม (4)	ความคิดคล่อง (4)	ความคิดยืดหยุ่น (4)	ความคิด ละเอียดลออ (4)	
ค่าเฉลี่ย	3.60	3.40	3.40	3.00	13.40
S.D.	0.55	0.55	0.55	0.71	2.35
ร้อยละ	90.00	85.00	85.00	75.00	83.75
แปลผล	นักเรียน	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์	จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00		
	ทั้งหมด 5 คน	นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	จำนวน - คน คิดเป็นร้อยละ -		

จากตารางที่ 3 ผลการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์จากการประเมินหลังสิ้นสุดกิจกรรมนักเรียนที่ได้รับการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts แยกเป็นองค์ประกอบทักษะการคิดสร้างสรรค์ พบว่า ด้านที่มีผลคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความคิดริเริ่ม มีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 คิดเป็นร้อยละ 90.00 ด้านที่มีผลคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความคิดละเอียดลออ มีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3 คิดเป็นร้อยละ 75.00 เมื่อพิจารณานักเรียนเป็นรายบุคคล มีนักเรียนที่มีผลการประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด มีผลคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 13.40 คิดเป็นร้อยละ 83.75 ขึ้นไป จากผลการประเมินข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมีการพัฒนาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตรฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts โดยนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรมโดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตรฐาน พบว่า มีนักเรียนที่มีผลการทดสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดและนักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.60 คิดเป็นร้อยละ 88.00 ขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนสามารถอ่านออกเสียงสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรฐานได้ถูกต้อง มีความเข้าใจในหลักการอ่านสะกดคำ จดจำพยัญชนะที่เป็นตัวสะกดในแต่ละมาตราตัวสะกดได้และเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ซึ่งสอดคล้องกับ กฤตยาภาณุจันท์ อินทร์พิทักษ์ และสมทรง สิทธิ (2562) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนคำภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เรื่อง การอ่านคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรฐาน มีความสามารถในการอ่านคำภาษาไทย โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 84.44 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75.00 ที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน เรื่อง การเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรฐาน มีความสามารถในการเขียนคำภาษาไทย โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.95 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75.00 ที่ตั้งไว้ได้ 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนภาษาไทย ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts โดยนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตรฐาน พบว่า มีนักเรียนที่มีผลการทดสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดและนักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.00 คิดเป็นร้อยละ

85.00 ขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราได้ถูกต้อง มีความเข้าใจในหลักการเขียนสะกดคำ จดจำพยัญชนะที่เป็นตัวสะกดในแต่ละมาตราตัวสะกดได้และเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิศาว หลบล้าง และน้ำทิพย์ งามอาภาวนิชย์ (2565) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเกมการแข่งขันสะกดคำวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเกมการแข่งขันสะกดคำวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.16) 2) ทักษะการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และเกมการแข่งขันสะกดคำวิชาภาษาไทย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ทักษะการเขียนสะกดคำมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และเกมการแข่งขันสะกดคำวิชาภาษาไทย เทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts โดยนักเรียนร้อยละ 80.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนหลังสิ้นสุดกิจกรรม โดยใช้แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์ พบว่า มีนักเรียนที่มีผลการทดสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดและนักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.40 คิดเป็นร้อยละ 83.75 ขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการคิดสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบทักษะการคิดสร้างสรรค์ของ Guilford (1950) โดยความคิดสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความคิดริเริ่ม (Originality) 2) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) 3) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และ 4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับหลักพัฒนาการและหลักการเรียนรู้ของสมองได้ผ่านขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ขึ้นอย่างมีระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานต์เพชร วิชัยวงษ์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70.00 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ของนักเรียนทั้งหมดและวงจรปฏิบัติการที่ 2 ที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70.00 เพิ่มขึ้น จำนวน 3 คน รวมการพัฒนาทั้ง 2 วงจรปฏิบัติการพบว่า นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70.00 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เอกรัตน์ จำปาเมือง และณินดา ดวงวิไล (2567) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยและการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถด้านการเรื่องอ่านวรรณคดีไทยคิดเป็น

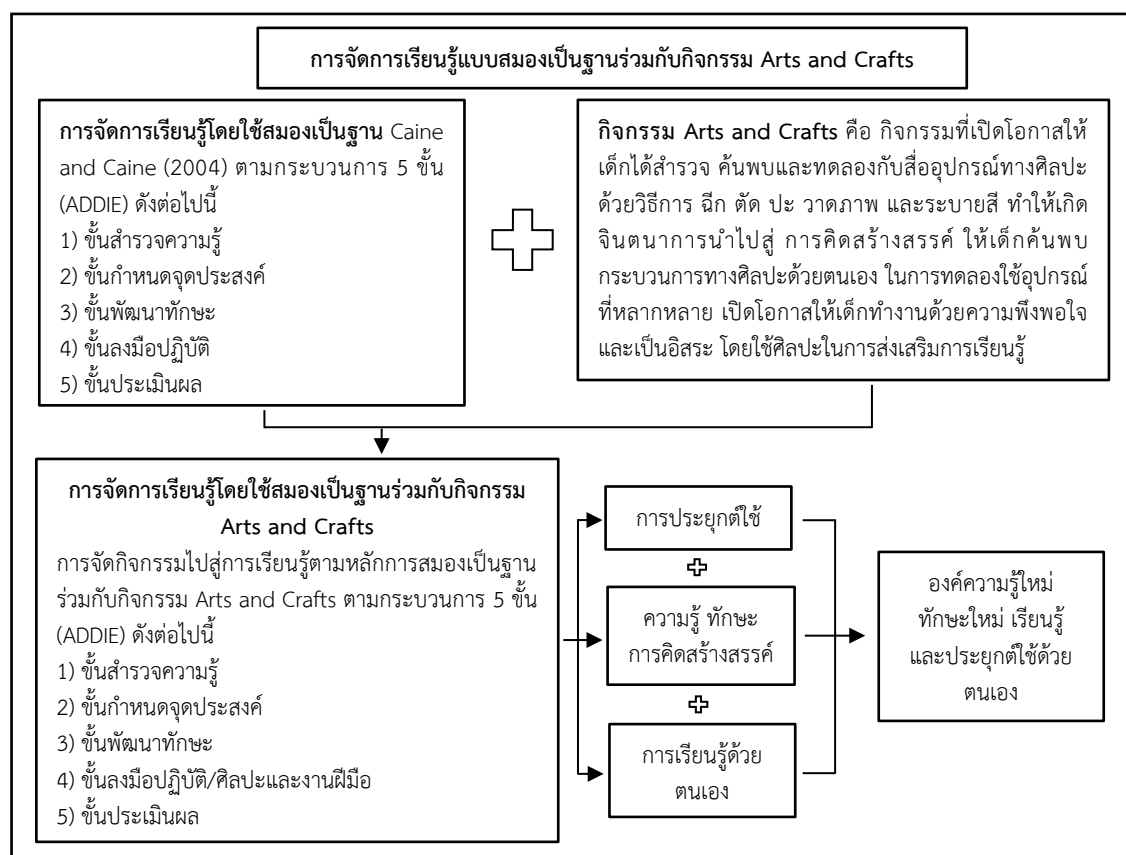

ร้อยละ 82.43 และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 83.87 ขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 90.32 และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 84.62 ขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้จากการอภิปรายผลข้างต้นสามารถ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts สามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้สูงขึ้นได้ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการจัดการดังกล่าวมีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในบริบทของการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts มีองค์ความรู้ใหม่คือ การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts สามารถพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิดสร้างสรรค์

ซึ่งผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับ ทำให้เกิดทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่ดี นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นำไปสู่การสร้างสรรคและพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ได้

สรุป

การพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการอ่านสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts นักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 88.00 ขึ้นไป 2) ทักษะการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts นักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 85.00 ขึ้นไป และ 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts นักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 83.75 ขึ้นไป ดังนั้นสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts สามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน 5 ขั้นการสอนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราและทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้เป็นอย่างดี ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ควรนำเอาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดสมองเป็นฐานไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ครูควรมีกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นและสนุกกับการทำกิจกรรม และควรกระตุ้นให้นักเรียนร่วมมือกันทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สื่อมัลติมีเดีย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และบอร์ดเกมการศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานร่วมกับกิจกรรม Arts and Crafts ไปใช้กับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ในระดับชั้นประถมศึกษาให้ครบทุกระดับชั้น และศึกษาผลการจัดการเรียนรู้จากบริบทที่แตกต่างกัน เช่น การฟัง การดู และการพูด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กานต์เพชร วิชัยวงศ์, ปาริชาติ ประเสริฐสังข์ และทนันยา คำคุ้ม. (2565). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *สภามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*. 9(2), 175-187. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/article/view/253344>
- กฤตยาภาณุจันท์ อินทร์พิทักษ์ และสมทรง สิทธิ. (2562). การพัฒนาความสามารถการอ่านและการเขียนคำภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 14(4), 86-97. http://202.28.32.51/journal/home/journal_file/735.pdf
- ณัฐพงศ์ เชื้อเพชร และยุวัฒน์ คล้ายมงคล. (2560). สภาพและแนวทางแก้ไขปัญหาการอ่านสะกดคำและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 13(3), 82-95. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/189149>
- ดนิตา ดวงวิไล. (2562). ภาษาและวัฒนธรรมสำหรับครู. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พาสนา จุลรัตน์. (2563). *จิตวิทยาการรู้คิด (COGNITIVE PSYCHOLOGY)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีรภาว หลบช้าง และน้ำทิพย์ งามงามวิชัย. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเกมการแข่งขันสะกดคำวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 18(85), 61-68. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/249501>
- รัตกรณ์ อุทุมพร และวณิชชา สิทธิพล. (2566). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1. *วารสารเทคโนโลยีศึกษาศาสตร์และนวัตกรรม*. 2(1), 21-30. <https://li02.tci-thaijo.org/index.php/JHET/article/download/433/358>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- เอกรัตน์ จำปาเมือง และดนิตา ดวงวิไล. (2567). การพัฒนาความสามารถการรู้เรื่องการอ่านวรรณคดีไทยและการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์. *วารสารศิลปศาสตร์ราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. 6(3), 683-697. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/277805>
- Caine, R., & Caine, G. (2004). *Brain-based learning*. Funderstanding. http://www.funderstanding.com/brain_based_learning.cfm
- Guilford. (1950). Creativity. *American Psychologist*, 5(9), 444-454.
- Kemmis, & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner* (3rd ed.). Geelong: Deakin University Press.

ความเชื่อมโยงระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รายได้ พลังงาน
สิ่งแวดล้อม และนโยบายการคลัง ภายใต้การกำกับดูแลสู่ความเป็นกลาง
ทางคาร์บอน: หลักฐานเชิงประจักษ์จากหกเขตเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออก
THE FDI-INCOME-ENERGY-ENVIRONMENT NEXUS AND FISCAL POLICY
UNDER CARBON NEUTRALITY REGULATION: EVIDENCE FROM
SIX EAST ASIAN ECONOMIES

สรุณชา สินหมี่, นิโรจน์ สินณรงค์*, เก นันทะเสน, วราภรณ์ นันทะเสน, และธนากร แสนสาร
Sarunchana Sinmee, Nirote Sinnarong*, Ke Nunthasen, Waraporn Nunthasen and Thanakorn Saensan

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่
Department of Applied Economics, Faculty of Economics, Maejo University, Chiang Mai

*Corresponding Author E-mail: sarunchana.0902836940@gmail.com

Received February 21, 2025; Revised May 18, 2025; Accepted May 21, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์กับปัจจัยทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก ที่ได้รับผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การบริโภคพลังงาน ระดับรายได้ประชาชาติ และเครื่องมือทางการคลังของรัฐบาลต่อการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในช่วงปี 2001-2023 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลทศนิยมแบบพาแนลจาก 6 เขตเศรษฐกิจ ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ จีน อินโดนีเซีย และไทย ในช่วงปี 2001-2023 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลทศนิยมจากฐานข้อมูลธนาคารโลก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ Panel Unit Root Tests และ Feasible Generalized Least Squares (FGLS)

ผลการวิจัยพบว่า การบริโภคพลังงานเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลบวกต่อการปล่อย CO₂ เท่ากับ 0.656 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกประเทศ ขณะที่พบหลักฐานสนับสนุนสมมติฐาน Environmental Kuznets Curve เฉพาะในญี่ปุ่น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของ GDP และ GDP² เท่ากับ 137.0 และ -6.316 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามลำดับ สำหรับนโยบายการคลังพบว่า ระบบภาษีมีประสิทธิผลในการลดการปล่อย CO₂ เฉพาะในจีนและอินโดนีเซียเท่ากับ -0.036 และ -0.207 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษานี้สะท้อนความจำเป็นในการออกแบบนโยบายที่เหมาะสมกับระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมตามระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในเอเชียตะวันออก การใช้แนวทางเดียวกันในการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมจะไม่ได้ผลอย่างดีที่สุด เนื่องจากมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ ของภูมิภาคนี้

คำสำคัญ: เส้นโค้งสิ่งแวดล้อมของคุชเน็ตส์, การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ, นโยบายการคลัง, ความเป็นกลางทางคาร์บอน, เอเชียตะวันออก

Abstract

This research investigated the complex relationship between carbon dioxide emissions and economic determinants in East Asian economies, with particular emphasis on the impact of foreign direct investment (FDI), energy consumption patterns, gross domestic product per capita, and governmental fiscal policy instruments on CO₂ emissions during the period between 2001 and 2023. The study employed a quantitative methodological framework utilizing longitudinal panel data collected from six distinct economic jurisdictions: Japan, South Korea, Singapore, China, Indonesia, and Thailand. Secondary data were systematically extracted from the World Bank database, with analytical procedures incorporating Panel Unit Root Tests and Feasible Generalized Least Squares (FGLS) to address heteroskedasticity and autocorrelation concerns inherent in cross-sectional time-series data.

The empirical findings demonstrated that energy consumption emerged as the predominant driver of carbon dioxide emissions, exhibiting a robust positive coefficient of 0.656 ($p < 0.01$) across the examined economies. Evidence supporting the Environmental Kuznets Curve hypothesis, which postulates an inverted U-shaped relationship between economic development and environmental degradation, was observed exclusively in Japan, with statistically significant GDP and GDP² coefficients of 137.0 and -6.316 ($p < 0.05$), respectively. Concerning fiscal policy instruments, taxation mechanisms demonstrated efficacy in mitigating CO₂ emissions only in China and Indonesia, with respective coefficients of -0.036 and -0.207 ($p < 0.1$). Interestingly, foreign direct investment did not exhibit statistically significant effects on emission levels across the sampled economies.

These nuanced findings underscore policymakers' need to design and implement differentiated environmental strategies that acknowledge and accommodate the heterogeneous stages of economic development across East Asian economies. The results suggest that a one-size-fits-all approach to environmental policy formulation would be suboptimal given the diverse relationships between economic factors and carbon emissions observed across different jurisdictions within the region.

Keywords: Environmental Kuznets Curve, Foreign Direct Investment, Fiscal Policy, Carbon Neutrality, East Asia

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกนำมาซึ่งความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของภาวะโลกร้อน การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ในภูมิภาคนี้ แต่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมยังเป็นประเด็นถกเถียง ผ่านแนวคิด Pollution Haven Hypothesis ที่มองว่า FDI อาจเพิ่มมลพิษในประเทศกำลังพัฒนา และ Halo Effect Hypothesis ที่เชื่อว่า FDI อาจช่วยลดมลพิษผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีสะอาด (Baek, 2016; Bashir, 2022)

ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจกับการปล่อยมลพิษได้รับความสนใจผ่านกรอบแนวคิด FDI-income-energy-environment nexus (Nhuong et al., 2024; Yan et al., 2024) และเส้นโค้งสิ่งแวดล้อมของคุซเน็ตส์ ซึ่งเสนอว่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประชาชาติกับมลพิษมีลักษณะเป็นรูปตัว U คว่ำ (Kuznets, 1955) ขณะเดียวกัน เครื่องมือนโยบายการคลังมีบทบาทสำคัญในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยรัฐบาลในหลายประเทศใช้จ่ายสัดส่วนที่สูงของ GDP ผ่านนโยบายการคลังและจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมเพื่อควบคุมการปล่อยมลพิษ (Mahadevan & Suardi, 2024)

เอเชียมีสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากกว่าร้อยละ 50 ของโลก นำโดยจีน อินเดีย และญี่ปุ่น ในการประชุม COP26 ประเทศเหล่านี้ได้กำหนดเป้าหมาย Net Zero โดยญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ตั้งเป้าปี 2050 จีนและอินโดนีเซียปี 2060 ซึ่งนำไปสู่การพัฒนามาตรการควบคุมคาร์บอนในสามระยะ: (1) ปี 2012-2013 ญี่ปุ่นเริ่มใช้ภาษีคาร์บอนและจีนเปิดตลาดคาร์บอน (2) ปี 2016-2019 ไทยและสิงคโปร์เริ่มใช้มาตรการภาษีคาร์บอน และ (3) ปี 2020-2021 เกาหลีใต้ประกาศ Green New Deal และอินโดนีเซียเริ่มเก็บภาษีคาร์บอน ส่งผลให้ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และสิงคโปร์สามารถลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้อย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่จีนชะลอการเพิ่มลง และอินโดนีเซียกับไทยยังไม่แสดงผลชัดเจน (World Bank, 2023)

แม้จะมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ผ่านแบบจำลองทางเศรษฐมิติที่หลากหลาย แต่ผลการศึกษายังไม่สามารถสรุปทิศทางความสัมพันธ์ที่ชัดเจนได้ โดยเฉพาะในบริบทของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีพลวัตทางเศรษฐกิจและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน การศึกษานี้จึงมุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าวภายใต้บริบทของนโยบายมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน โดยใช้ข้อมูลจาก 6 เขตเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ จีน อินโดนีเซีย และไทย) ระหว่างปี 2001-2023 ผ่านแบบจำลอง Feasible Generalized Least Squares (FGLS) ซึ่งเหมาะกับการจัดการปัญหาในข้อมูลพาแนล ผลการศึกษาจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการออกแบบมาตรการควบคุมการปล่อยคาร์บอนที่มีประสิทธิภาพสำหรับภูมิภาคนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์กับปัจจัยทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การทบทวนวรรณกรรม

Pollution Haven Hypothesis (PHH) และ Halo Effect Hypothesis

เป็นแนวคิดที่อธิบายผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในประเทศผู้รับการลงทุน โดยมีแนวคิดที่ขัดแย้งกัน (Cole & Elliott, 2005) แสดงได้ดังสมการ $CO2_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 FDI_{it} + \epsilon_{it}$ โดยที่ $\alpha_1 > 0$ แต่ในทางตรงกันข้าม Halo Effect Hypothesis เสนอว่า FDI อาจช่วยลดการปล่อยมลพิษผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีและแนวปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Zarsky, 1999) แสดงได้ดังสมการ $CO2_{it} = \beta_0 + \beta_1 FDI_{it} + \mu_{it}$ โดยที่ $\beta_1 < 0$

การศึกษาล่าสุดพบหลักฐานสนับสนุนทั้งสองแนวคิด Bashir (2022) พบว่า PHH มักเกิดขึ้นในประเทศที่มีการกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมอ่อนแอ สอดคล้องกับ Cabañero (2023) ที่ยืนยัน PHH ในกลุ่ม ASEAN โดยพบว่า FDI เพิ่มการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในระยะยาว ขณะที่ Shakiru (2023) พบว่า ผลกระทบขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การใช้พลังงาน และมลพิษ

เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม โดยมีการพัฒนากรอบแนวคิดจาก Energy-Growth Nexus ดั้งเดิม (Kraft and Kraft, 1978) สู่การวิเคราะห์ที่ซับซ้อนขึ้นโดยรวมมิติด้านมลพิษ แสดงในรูปแบบสมการได้ดังนี้ $CO2_{it} = \gamma_0 + \gamma_1 GDP_{it} + \gamma_2 ENC_{it} + v_{it}$

โดยที่ $\gamma_1, \gamma_2 > 0$ แสดงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP) การใช้พลังงาน (ENC) และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2)

Solarin et al. (2017) พบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้น้ำมันในภาคอุตสาหกรรมกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ขณะที่ Omri et al. (2014) เน้นความสำคัญของการปรับปรุงพลังงานหมุนเวียนในประเทศกำลังพัฒนา Cabañero (2023) ยืนยันความสัมพันธ์ระยะยาวระหว่างตัวแปรการเงิน การเติบโตทางเศรษฐกิจ และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

Environmental Kuznets Curve (EKC)

สมมติฐาน EKC เสนอความสัมพันธ์รูปตัว U คว่ำระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและคุณภาพสิ่งแวดล้อม Grossman and Krueger (1995) อธิบายว่าในระยะแรกของการพัฒนาเศรษฐกิจ การปล่อยมลพิษจะเพิ่มขึ้น แต่เมื่อเศรษฐกิจพัฒจนถึงระดับหนึ่ง การปล่อยมลพิษจะลดลง สะท้อนถึงการปรับโครงสร้างสู่ภาคบริการ แสดงในรูปแบบสมการได้ดังนี้ $CO2_{it} = \delta_0 + \delta_1 GDP_{it} + \delta_2 GDP_{it}^2 + \epsilon_{it}$

โดยที่ $\delta_1 > 0$ และ $\delta_2 < 0$ แสดงถึงความสัมพันธ์แบบ U คว่ำ Cabañero (2023) ยืนยันความสัมพันธ์แบบ EKC ในกลุ่ม ASEAN สอดคล้องกับ Heidari et al. (2015) และ Saboori & Sulaiman (2013) ที่พบความสัมพันธ์แบบ Inverted U-shape ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

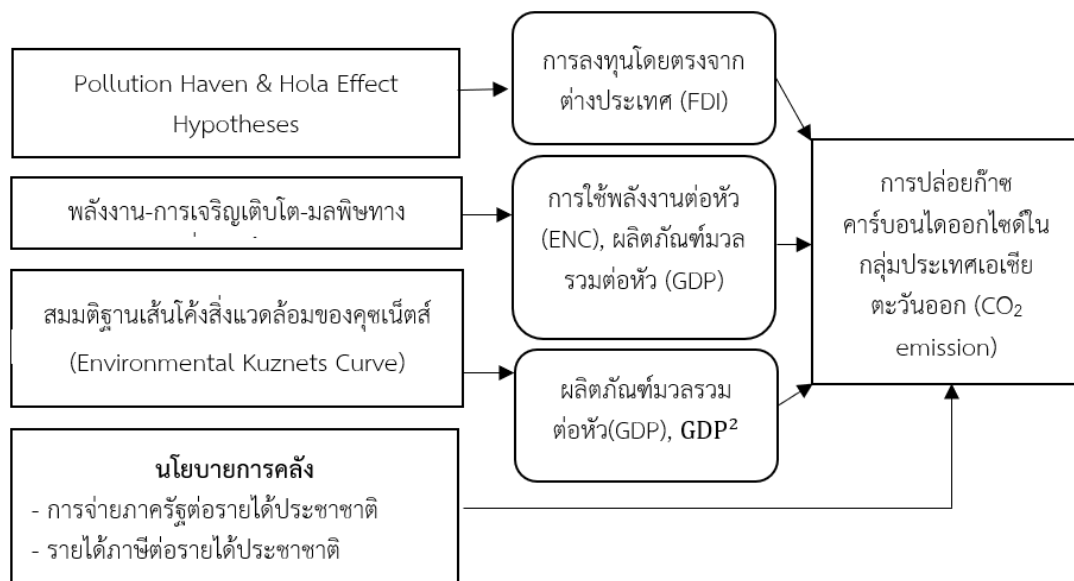
โครงสร้างอุตสาหกรรม และเครื่องมือนโยบายการคลัง

โครงสร้างอุตสาหกรรมเป็นตัวแปรสำคัญในการอธิบายการปล่อยมลพิษ Cabañero (2023) พบว่า โครงสร้างอุตสาหกรรมในกลุ่ม ASEAN ยังคงพึ่งพาพลังงานฟอสซิลสูง โดยการลงทุนในภาคพลังงาน มาจากถ่านหินและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการปล่อย CO_2 ที่เพิ่มขึ้น ดังสมการ

$$CO2_{it} = \theta_0 + \theta_1 INDUS_{it} + \lambda_1 GEXP_{it} + \lambda_2 TAX_{it} + \epsilon_{it} \text{ โดยที่ } \theta_1 > 0$$

เครื่องมือนโยบายการคลังมีบทบาทสำคัญในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการควบคุมการปล่อย CO₂ Cabañero (2023) พบว่า รายจ่ายภาครัฐในกลุ่ม ASEAN เพิ่มการปล่อย CO₂ ในระยะยาว สอดคล้องกับ Mughal et al. (2021) ขณะที่ Shakiru (2023) พบว่า การจัดเก็บภาษีคาร์บอนที่เข้มงวดช่วยลดการปล่อย CO₂ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ Akbar et al. (2021) เน้นความสำคัญของการบูรณาการนโยบายการคลังเข้ากับนโยบายสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ทดสอบสมมติฐาน Pollution Haven and Halo Effect Hypothesis, FDI-Income-Energy-Environment Nexus และ EKC ตามกรอบของ Zhu et al. (2016) ร่วมกับมิติของนโยบายการคลังตามแนวทางของ Akbar et al. (2021) โดยใช้ข้อมูลพาแนลรายปีจาก 6 เขตเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ จีน อินโดนีเซีย และไทย) ระหว่างปี 2001-2023 ซึ่งครอบคลุมช่วงสำคัญของการบังคับใช้พิธีสารเกียวโต (2005) การพัฒนานโยบายคาร์บอนของแต่ละประเทศ และการประกาศเป้าหมาย Net Zero ในการประชุม COP26 (2021) ดังสมการ

$$\Delta \ln CO_{2it} = \beta_0 + \beta_1 \Delta \ln FDI_{it} + \beta_2 \Delta \ln ENC_{it} + \beta_3 \ln GDP_{it} + \beta_4 \ln GDP_{it}^2 + \beta_5 \Delta \ln INDUS_{it} + \beta_6 \Delta \ln GEXP_{it} + \beta_7 \Delta \ln TAX_{it} + \epsilon_{it}$$

โดยที่ $\Delta \ln CO_{2it}$ คือ การเปลี่ยนแปลงของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในประเทศ, $\Delta \ln FDI_{it}$ คือ การเปลี่ยนแปลงของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ, $\Delta \ln ENC_{it}$ คือ การเปลี่ยนแปลงของการใช้พลังงาน, $\Delta \ln GDP_{it}$ คือ รายได้ประชาชาติ (GDP), $\Delta \ln GDP_{it}^2$ คือ กำลังสองของ GDP เพื่อตรวจสอบ Environmental Kuznets Curve (EKC), $\Delta \ln INDUS_{it}$ คือ การเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรม, $\Delta \ln GEXP_{it}$ คือ การเปลี่ยนแปลงของการใช้จ่ายภาครัฐ, $\Delta \ln TAX_{it}$ คือ

การเปลี่ยนแปลงของนโยบายภาษี, β_0 คือ ค่าคงที่ และ $\beta_1 - \beta_7$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว, ϵ_{it} คือ ส่วนความคลาดเคลื่อนสุ่ม

การศึกษาใช้การทดสอบตามลำดับขั้นเพื่อเลือกวิธีการประมาณค่าที่เหมาะสม เริ่มจากการทดสอบความนิ่งของข้อมูลด้วย Panel Unit Root Tests (LLC, IPS) จากนั้นทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองด้วย Hausman Test และ Breusch-Pagan LM Test เพื่อเลือกระหว่าง Fixed Effects, Random Effects และ Pooled OLS ตามด้วยการทดสอบ Autocorrelation (Wooldridge Test) และ Heteroskedasticity (Modified Wald Test) เมื่อพบปัญหา Heteroskedasticity จึงเลือกใช้วิธี FGLS ในการประมาณค่า พร้อมทั้งเปรียบเทียบผลกับวิธีอื่นเพื่อตรวจสอบความทนทานของผลลัพธ์ นอกจากนี้ยังวิเคราะห์แยกรายประเทศโดยใช้ Pooled OLS with Robust Standard Errors กับข้อมูลอนุกรมเวลาช่วงปี 2001 - 2023 พร้อมกับการควบคุมความคลาดเคลื่อนที่มีลักษณะความทนทานของต่อความไม่แน่นอนของความแปรปรวน สำหรับผลการประมาณการแต่ละประเทศ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลสถิติเชิงพรรณนาของ 6 ประเทศ ช่วง 2001 – 2023

Variable	Stat	Japan	South Korea	Singapore	China	Indonesia	Thailand
CO ₂ emissions	Mean	9.46	11.57	8.91	6.21	1.90	3.55
FDI	Mean	0.38	0.93	21.54	2.74	1.53	2.48
Energy consumption	Mean	44,520.20	61,238.24	143,849.42	22,334.25	7,274.72	17,606.46
GDP per Capita	Mean	42,482.96	39,182.30	99,903.05	12,315.49	9,876.08	17,394.71
Industrial Structure	Mean	28.71	33.47	26.34	43.22	43.13	36.72
Government Expenditure	Mean	19.29	14.90	10.20	15.68	8.70	15.60
Tax Revenue	Mean	33.03	28.89	18.65	24.19	15.86	20.36

จากตารางที่ 1 พบว่า ความแตกต่างของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ระหว่างกลุ่มประเทศรายได้สูงและรายได้ปานกลาง โดยเกาหลีใต้และญี่ปุ่นมีค่าเฉลี่ยการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สูงสุด (11.57 และ 9.46 ตันต่อหัว) สอดคล้องกับระดับการพัฒนาอุตสาหกรรม ขณะที่อินโดนีเซียและไทยมีค่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำสุด (1.90 และ 3.55 ตันต่อหัว) ด้าน FDI ของสิงคโปร์มีสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 21.54 ของ GDP) ควบคู่กับการควบคุมมลพิษที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ GDP ต่อหัวที่สูงของสิงคโปร์และญี่ปุ่น (99,903.05 และ 42,482.96 ดอลลาร์สหรัฐ) สนับสนุนแนวคิดเส้นโค้งสิ่งแวดล้อมของคุชเนตส์ที่การเติบโตทางเศรษฐกิจสามารถควบคุมการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ดีขึ้น

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบ Panel Unit Root Tests

Variable	Common Unit Root:		Individual Unit Root:	
	Level	First Δ	Level	First Δ
lnCO ₂	0.04*	0.00*	0.80	0.00*
lnFDI	0.00*	0.00*	0.00*	0.00*
lnENC	0.01*	0.00*	0.45	0.00*
lnGDP	0.21	0.00*	0.89	0.00*
lnGDP ²	0.19	0.00*	0.87	0.00*
lnINDUS	0.06*	0.00*	0.65	0.00*
lnGEXP	0.13	0.00*	0.76	0.00*
lnTAX	0.00*	0.00*	0.07*	0.00*

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรในรูปลอการิทึมธรรมชาติมีปัญหา Unit Root ที่ระดับ Level แต่มีความนิ่งที่ First Difference อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ทั้งในการทดสอบ LLC และ IPS การแปลงข้อมูลเป็นลอการิทึมธรรมชาติช่วยให้การตีความผลลัพธ์ในเชิงร้อยละของการเปลี่ยนแปลงมีความยืดหยุ่น และสนับสนุนความเหมาะสมในการใช้แบบจำลอง FGLS สำหรับประมาณค่าพารามิเตอร์ต่อไป

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของอิทธิพลแบบจำลองพาดแนล

Type of test	Hypothesis	Model	Interpretation
Hausman Test Choice between Fixed or Random Effects	H ₀ : Difference in Coefficients Not Systematic	Prob > X^2 = 0.1668	Prefer Random Effects
Breusch and Pagan Lagrangian multiplier test Choice between OLS or Random Effects	H ₀ : Var(u) = 0 (OLS)	Prob > X^2 = 1.0000	Prefer Pooled OLS
Wooldridge Test for Serial Correlation	H ₀ : No First-Order Autocorrelation	Prob > F = 0.8234	No first-order autocorrelation
Modified Wald Test for Group Wise Heteroskedasticity	H ₀ : $\sigma_i^2 = \sigma^2$ for all i	X^2 (6) = 46.67***	Heteroskedasticity present

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลอง Panel พบว่า ค่า Hausman Test (Prob > X^2 = 0.1668) และ Breusch-Pagan LM Test (Prob > X^2 = 1.000) สนับสนุนการใช้ Pooled OLS Regression แทน Fixed หรือ Random Effects Model ขณะที่ Wooldridge Test (Prob > F = 0.8234) ไม่พบปัญหา Autocorrelation แต่ Modified Wald Test (X^2 = 46.67, $p < 0.01$) พบปัญหา Heteroskedasticity อย่างมีนัยสำคัญ จึงเลือกใช้วิธี FGLS ในการประมาณค่าเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและเพิ่มประสิทธิภาพของแบบจำลอง

ตารางที่ 4 แสดงแบบจำลองการประมาณค่าแบบพหุคูณ

VARIABLES	(1) Pooled OLS Estimation	(2) Fixed Effects (Robust)	(3) Random Effects (Robust)	(4) FGLS Regression: Heteroskedastic with Cross-sectional
Δln Foreign Direct Investment (% GDP)	0.00304 (0.00404)	0.00243 (0.00249)	0.00304 (0.00286)	0.00212 (0.00181)
Δln Energy Consumption (kWh/person)	0.61122*** (0.09198)	0.63953** (0.22393)	0.61122*** (0.23107)	0.65607*** (0.06746)
Δln GDP (constant 2015 USD/capita)	0.79877 (0.70192)	0.53704 (0.88513)	0.79877 (0.49905)	0.93225* (0.53833)
Δln GDP Squared (constant 2015 USD/capita)	-0.01686 (0.03570)	0.00128 (0.03839)	-0.01686 (0.01563)	-0.04072 (0.02720)
Δln Industry Sector Share (% GDP)	0.02633 (0.09998)	-0.01628 (0.14939)	0.02633 (0.15387)	0.12401** (0.05858)
Δln Government Expenditure (% GDP)	0.07019 (0.06690)	0.09654** (0.03337)	0.07019* (0.04088)	0.01095 (0.04919)
Δln Tax Revenue (% GDP)	-0.03738 (0.02849)	-0.03917 (0.03061)	-0.03738 (0.03366)	-0.01818 (0.01734)
Constant	-0.01432*** (0.00381)	-0.01854*** (0.00381)	-0.01432*** (0.00562)	
Observations	132	132	132	132
R ²	0.6206	0.5689	0.621	
Adjusted R ²	0.599	0.545	0.565	
Root MSE	0.0295	0.0285	0.0295	

จากตารางที่ 4 พบว่า การศึกษาที่ใช้ข้อมูลจากหกเขตเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงปี 2001-2023 เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยวิเคราะห์ผ่านแนวคิด Pollution Haven Hypothesis, FDI-Income-Energy-Environment Nexus และ Environmental Kuznets Curve (EKC) ผลลัพธ์จากแบบจำลองเชิงเศรษฐมิติ ซึ่งประกอบด้วย Pooled OLS, Fixed Effects, Random Effects และ Feasible Generalized Least Squares (FGLS) สามารถสรุปได้ดังนี้ ผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ผลการศึกษาพบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ในทุกแบบจำลองที่วิเคราะห์ โดยค่าสัมประสิทธิ์ใน Pooled OLS และ Random Effects มีทิศทางบวก

เล็กน้อยแต่ไม่มีความชัดเจนทางสถิติ ซึ่งบ่งชี้ว่า FDI ในกลุ่มประเทศดังกล่าวไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างมีนัยสำคัญในช่วงเวลาการศึกษา

ต่อมาผลกระทบของการบริโภคพลังงาน มีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ โดยเฉพาะในแบบจำลอง FGLS (0.656***) ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับแนวคิด FDI-Income-Energy-Environment Nexus ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การใช้พลังงานเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการเพิ่มขึ้นของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภูมิภาคนี้ ถัดมาผลกระทบของระดับรายได้ประชาชาติ ตัวแปรรายได้ประชาชาติ แสดงความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์อย่างมีนัยสำคัญเฉพาะในแบบจำลอง FGLS (0.932*) ในขณะที่ GDP² แสดงค่าสัมประสิทธิ์ลบในทุกแบบจำลอง แต่ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสนับสนุนบางส่วนต่อแนวคิด Environmental Kuznets Curve (EKC) ที่ระบุว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะเริ่มต้นจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก่อนที่จะลดลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้นถึงระดับที่เหมาะสม ถัดมาบทบาทของภาคอุตสาหกรรม สัดส่วนภาคอุตสาหกรรม (% GDP) มีผลเชิงบวกและมีนัยสำคัญในแบบจำลอง FGLS (0.124**) ซึ่งบ่งบอกว่า การเติบโตของภาคอุตสาหกรรมเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้น และสุดท้าย ผลกระทบของเครื่องมือทางการคลัง ได้แก่ การใช้จ่ายภาครัฐ % (GDP) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ใน Random Effects (0.070*) แสดงให้เห็นว่าการขยายตัวของการใช้จ่ายภาครัฐอาจก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ใช้ทรัพยากรและพลังงานมากขึ้น ดังเขียนสมการพยากรณ์ของแต่ละแบบจำลองเศรษฐกิจ ดังนี้

สมการที่ 1 แบบจำลอง (Pooled OLS)

$$\Delta \ln \text{CO}_2 = -0.01432 + 0.61122 \Delta \ln \text{ENC} + \varepsilon_{it}$$

สมการที่ 2 (แบบจำลอง Fixed Effects)

$$\Delta \ln \text{CO}_2 = -0.01854 + 0.63953 \Delta \ln \text{ENC} + 0.09654 \Delta \ln \text{GEXP} + \varepsilon_{it}$$

สมการที่ 3 แบบจำลอง (Random Effects)

$$\Delta \ln \text{CO}_2 = -0.01432 + 0.61122 \Delta \ln \text{ENC} + 0.07019 \Delta \ln \text{GEXP} + \varepsilon_{it}$$

สมการที่ 4 แบบจำลอง (FGLS Regression with Heteroskedastic & Cross-sectional)

$$\Delta \ln \text{CO}_2 = 0.65607 \Delta \ln \text{ENC} + 0.93225 \Delta \ln \text{GDP} + 0.12001 \Delta \ln \text{INDUS} + \varepsilon_{it}$$

การศึกษาพบว่า การบริโภคพลังงานและการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยหลักที่เพิ่มการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในเอเชียตะวันออก แต่ FDI และเครื่องมือทางการคลังยังมีบทบาทจำกัดในการควบคุมมลพิษ

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ผลกระทบรายประเทศ

VARIABLES	High income			Upper middle income		
	Japan	South Korea	Singapore	China	Indonesia	Thailand
$\Delta \ln \text{ FDI}$	-0.00314 (0.00251)	-0.0122 (0.00862)	0.00409 (0.0186)	-0.00507 (0.0124)	0.00941 (0.0087)	-0.00029 (0.00541)
$\Delta \ln \text{ ENC}$	-0.365 (0.361)	1.235*** (0.252)	0.170 (0.149)	0.628* (0.341)	0.900*** (0.162)	0.629** (0.235)
$\Delta \ln \text{ GDP}$	137.0** (51.89)	-4.492 (6.864)	-8.502 (4.893)	2.248 (1.973)	-3.589 (9.233)	4.673 (6.582)
$\Delta \ln \text{ GDP}^2$	-6.316** (2.431)	0.223 (0.343)	0.402* (0.210)	-0.0984 (0.114)	0.240 (0.502)	-0.223 (0.332)
$\Delta \ln \text{ INDUS}$	-0.319 (0.237)	0.289 (0.269)	0.129 (0.149)	0.833** (0.382)	-0.144 (0.224)	-0.0625 (0.237)
$\Delta \ln \text{ GEXP}$	1.033** (0.389)	0.0545 (0.188)	0.201** (0.0844)	0.421** (0.181)	0.114 (0.175)	0.244 (0.151)
$\Delta \ln \text{ TAX}$	-0.362 (0.234)	0.00351 (0.0310)	-0.0851 (0.0625)	-0.0364* (0.0180)	-0.207* (0.110)	-0.0469 (0.0645)
Constant	-0.0377*** (0.0108)	-0.0178 (0.0129)	-0.0257*** (0.00553)	-0.0126 (0.0252)	-0.0287** (0.0111)	-0.0107 (0.0102)
R^2	0.701	0.867	0.623	0.867	0.784	0.796
Adjusted R^2	0.552	0.800	0.435	0.801	0.676	0.693
Root MSE	0.0217	0.0155	0.0296	0.0204	0.0377	0.0163
F-statistic	12.88	25.04	12.85	27.45	18.10	9.860
Durbin-Watson	1.982	1.067	1.727	2.278	2.139	2.980

Robust standard errors in parentheses, *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

จากตารางที่ 5 พบว่า การวิเคราะห์ผลกระทบรายประเทศสะท้อนความแตกต่างระหว่างกลุ่มประเทศตามระดับการพัฒนาในกลุ่มประเทศรายได้สูง ญี่ปุ่นแสดงหลักฐานสนับสนุน Environmental Kuznets Curve อย่างชัดเจนผ่านค่าสัมประสิทธิ์ของ GDP (137.0**) และ GDP² (-6.316**) สะท้อนว่าการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาวนำไปสู่การลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ แม้การใช้จ่ายภาครัฐจะมีผลบวก (1.033**) เกาหลีใต้พบเพียงผลกระทบของการใช้พลังงาน (1.235**) สอดคล้องกับโครงสร้างอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานเข้มข้น ขณะที่สิงคโปร์มีลักษณะเฉพาะคือ พบผลบวกทั้งจากการใช้จ่ายภาครัฐ (0.201**) และ GDP² (0.402*) สะท้อนการเติบโตที่ยังผูกกับการปล่อยมลพิษสำหรับกลุ่มรายได้ปานกลาง จีนแสดงให้เห็นผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างชัดเจนทั้งจากการใช้พลังงาน (0.628*) การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม (0.833**) และการใช้จ่ายภาครัฐ (0.421**) แต่นโยบายภาษีเริ่มแสดงประสิทธิผลในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (-0.0364*) อินโดนีเซียพบผลกระทบสูงสุดจากการใช้พลังงาน (0.900**) สะท้อนการพึ่งพาพลังงานฟอสซิล แต่มาตรการภาษีมีประสิทธิผลชัดเจน (-0.207*) ส่วนไทยพบเฉพาะผลกระทบจากการใช้พลังงาน (0.629**) แสดงถึงความท้าทายในการปรับโครงสร้างการใช้พลังงาน โดยสรุปผลการศึกษาราย

ประเทศนี้ชี้ให้เห็นว่า การใช้พลังงานเป็นปัจจัยหลักในประเทศรายได้ปานกลาง ในขณะที่นโยบายภาษีเริ่มแสดงประสิทธิผลในบางประเทศ และมีเพียงญี่ปุ่นที่แสดงรูปแบบ EKC อย่างชัดเจน

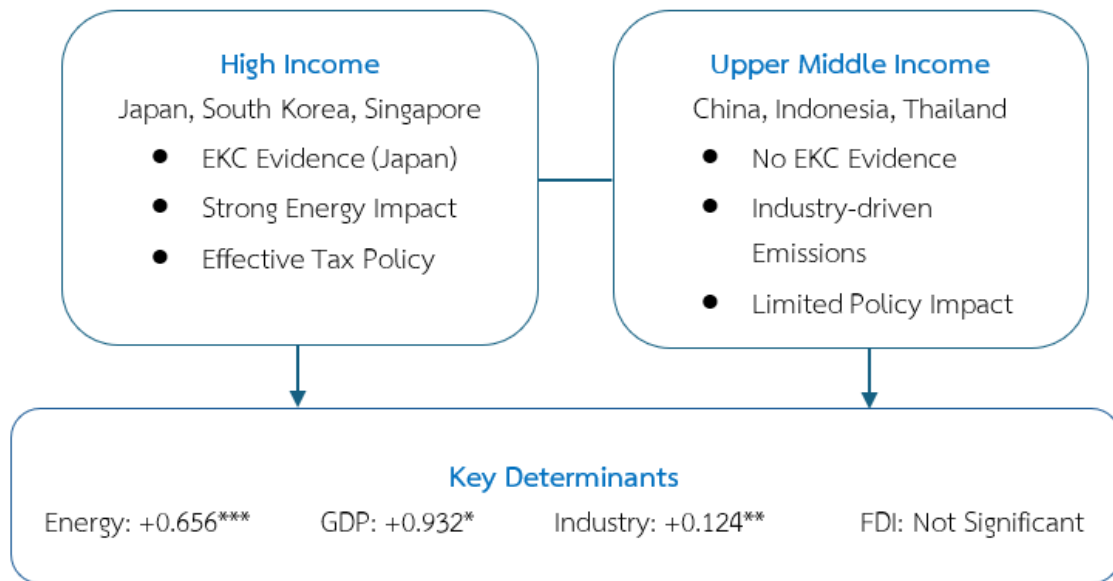
อภิปรายผล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์กับปัจจัยทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกช่วงปี 2001-2023 เผยประเด็นสำคัญห้าประการ ได้แก่ ประการแรก การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในทุกแบบจำลอง สอดคล้องกับ Zhu et al. (2016) ที่พบว่า ผลกระทบของ FDI จะแตกต่างกันตามบริบทของประเทศ ขณะที่ประเทศที่มีการปล่อยมลพิษต่ำมีแนวโน้มเผชิญกับ Pollution Haven ผลลัพธ์นี้ชี้ให้เห็นว่า นโยบายการส่งเสริม FDI ในภูมิภาคนี้ควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศ ประการที่สอง การบริโภคพลังงานแสดงผลบวกอย่างมีนัยสำคัญ (สัมประสิทธิ์ FGLS: 0.65607) สะท้อนความสัมพันธ์ตามแนวคิด FDI-Income-Energy-Environment Nexus การศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ Baek (2016) และ Cabañero (2023) ที่พบว่า การใช้พลังงานเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่ยังพึ่งพาพลังงานฟอสซิลเป็นหลัก ประการที่สาม การศึกษาพบหลักฐานสนับสนุน Environmental Kuznets Curve (EKC) เฉพาะในญี่ปุ่น ($GDP: 137.0, GDP^2: -6.316$) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Cabañero (2023) และ Saboori & Sulaiman (2013) ที่พบความสัมพันธ์แบบ Inverted U-shaped ในประเทศรายได้สูง ประการที่สี่ ด้านนโยบายการคลัง การศึกษาพบว่า การใช้จ่ายภาครัฐมีผลบวกต่อการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ แต่ภาษีคาร์บอนช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในจีน (-0.0364) และอินโดนีเซีย (-0.207) สอดคล้องกับ Akbar et al. (2021) และ Mughal et al. (2021) ที่เน้นความสำคัญของการออกแบบเครื่องมือทางการคลังที่เหมาะสมกับระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศ และประการที่ห้า การบรรลุเป้าหมาย Net Zero มีความท้าทายแตกต่างกันตามระดับการพัฒนา โดยประเทศรายได้สูงอย่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ ต้องมุ่งลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากระดับสูง (9.46 และ 11.57 ตันต่อหัว) ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาเผชิญความท้าทายในการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการรักษาสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ Bashir (2022) ที่เน้นความสำคัญของการออกแบบนโยบายที่คำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละประเทศ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การศึกษานี้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในเอเชียตะวันออก ผลการศึกษาชี้ให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างกลุ่มประเทศตามระดับการพัฒนา โดยพบหลักฐานสนับสนุนสมมติฐาน Environmental Kuznets Curve เฉพาะในญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศรายได้สูงที่มีความก้าวหน้าด้านนโยบายสิ่งแวดล้อม ในขณะที่กลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับบน โดยเฉพาะจีน อินโดนีเซีย และไทย ยังคงพบการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ขับเคลื่อนโดยภาคอุตสาหกรรมและการใช้พลังงาน การวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง FGLS แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยกำหนดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่สำคัญ ได้แก่ การบริโภคพลังงาน (0.656^{***}) การเติบโตทางเศรษฐกิจ (0.932^*) และโครงสร้างอุตสาหกรรม (0.124^{**}) ในขณะที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ

แผนภาพที่ 2 แสดงรูปแบบความเชื่อมโยงระหว่าง FDI-Income-Energy-Environment-Fiscal Policy ในเอเชียตะวันออก

สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนานโยบายสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอนจำเป็นต้องคำนึงถึงระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะการมุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านสู่พลังงานสะอาด การออกแบบเครื่องมือทางการคลังที่เหมาะสม และการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม องค์กรความรู้นี้มีความสำคัญต่อการพัฒนานโยบายสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคเอเชียตะวันออก โดยเฉพาะในบริบทของการบรรลุเป้าหมาย Net Zero ที่แต่ละประเทศได้ประกาศไว้

สรุป

การศึกษานี้นำเสนอหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์กับปัจจัยทางเศรษฐกิจในหกเขตเศรษฐกิจเอเชียตะวันออก โดยใช้แบบจำลอง Panel Data และ FGLS ในการวิเคราะห์ข้อมูลช่วงปี 2001-2023 ผลการศึกษาพบว่า การบริโภคพลังงานเป็นปัจจัยขับเคลื่อนหลักของการปล่อยมลพิษ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางที่พึ่งพาพลังงานฟอสซิล ขณะที่ญี่ปุ่นแสดงความสำเร็จในการควบคุมมลพิษผ่านการพัฒนาเทคโนโลยีและการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ สอดคล้องกับแนวคิด Environmental Kuznets Curve ในประเด็นเครื่องมือทางการคลังโดยเฉพาะนโยบายภาษีแสดงผลในการลดการปล่อยคาร์บอนเฉพาะในจีนและอินโดนีเซียที่มีความพร้อมด้านการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่แสดงผลกระทบที่ชัดเจน สะท้อนข้อจำกัดของกลไกการถ่ายทอดเทคโนโลยีในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาชี้ว่าการบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนต้องอาศัยการผสมผสานนโยบายที่เหมาะสมกับระดับการพัฒนา ทั้งการปรับโครงสร้างพลังงาน การพัฒนาเครื่องมือทางการคลัง และการเสริมสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาค ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเอเชียตะวันออกสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษา หน่วยงานกำหนดนโยบายควรดำเนินการสามประการ ประการแรก เร่งปรับโครงสร้างการบริโภคพลังงานสู่พลังงานสะอาด โดยเฉพาะในประเทศรายได้ปานกลางที่มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สูง ประการที่สอง พัฒนาเครื่องมือการคลังที่เหมาะสม การปรับอัตราภาษีคาร์บอน การสนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีสะอาด และการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่อุตสาหกรรมสีเขียว และประการที่สาม ออกแบบนโยบายที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นสามประเด็น ได้แก่ การวิเคราะห์ผลกระทบของนวัตกรรมทางการเงินเพื่อสิ่งแวดล้อมและกลไกตลาดคาร์บอน การประเมินต้นทุน-ผลประโยชน์ของการจัดการคลังในระดับอุตสาหกรรม และการพัฒนาแบบจำลองเศรษฐกิจที่ซับซ้อนขึ้น เช่น Panel Threshold Regression หรือ Dynamic Panel GMM เพื่อจับความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นเชิงเส้นและแก้ปัญหา Endogeneity

เอกสารอ้างอิง

- Akbar, M. W., Yuelan, P., Maqbool, A., Zia, Z., & Saeed, M. (2021). The nexus of sectoral-based CO2 emissions and fiscal policy instruments in the light of Belt and Road Initiative. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(25), 32493-32507. <https://doi.org/10.1007/s11356-021-13040-3>
- Baek, J. (2016). A new look at the FDI–income–energy–environment nexus: Dynamic panel data analysis of ASEAN. *Energy Policy*, 91, 22-27. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2015.12.045>
- Bashir, M. F. (2022). Discovering the evolution of Pollution Haven Hypothesis: A literature review and future research agenda. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(32), 48210-48232. <https://doi.org/10.1007/s11356-022-20782-1>
- Cabañero, J. G. (2023). Do financing sources affect CO2 emissions? The case of growing ASEAN. *SOUTHEAST ASIAN JOURNAL OF ECONOMICS*, 11(1), 159-187. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/saje/article/view/264583>
- Cole, M. A., & Elliott, R. J. R. (2005). FDI and the Capital Intensity of “Dirty” Sectors: A Missing Piece of the Pollution Haven Puzzle. *Review of Development Economics*, 9(4), 530-548. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9361.2005.00292.x>
- Grossman, G. M., & Krueger, A. B. (1995). Economic growth and the environment. *The quarterly journal of economics*, 110(2), 353-377. <https://doi.org/10.2307/2118443>

- Heidari, H., Katircioglu, S. T., & Saeidpour, L. (2015). Economic growth, CO2 emissions, and energy consumption in the five ASEAN countries. *International Journal of Electrical Power & Energy Systems*, 64, 785-791. <https://doi.org/10.1016/j.ijepes.2014.07.081>
- Kuznets, S. (1955). International differences in capital formation and financing. In *Capital formation and economic growth* (pp. 19-111): Princeton University Press.
- Mahadevan, R., & Suardi, S. (2024). Globalisation, tourism and environmental kuznets curve. *Tourism Economics*, <https://doi:10.1177/13548166241295799>
- Mughal, N., Kashif, M., Arif, A., Guerrero, J. W. G., Nabua, W. C., & Niedbala, G. (2021). Dynamic effects of fiscal and monetary policy instruments on environmental pollution in ASEAN. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(46), 65116-65126. <https://doi:10.1007/s11356-021-15114-8>
- Nhuong, B. H., Hang, L. T. T., Thuy, D. T. T., Quang, P. T., & Anh, K. T. (2024). Investigating the Nexus Between Foreign Direct Investment and Sustainable Energy Transition: The Case of Vietnam. *Journal of Environmental Assessment Policy and Management*, 26(01), 2350023. <https://doi:10.1142/S1464333223500230>
- Omri, A., Nguyen, D. K., & Rault, C. (2014). Causal interactions between CO2 emissions, FDI, and economic growth: Evidence from dynamic simultaneous-equation models. *Economic Modelling*, 42, 382-389. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2014.07.026>
- Saboori, B., & Sulaiman, J. (2013). CO2 emissions, energy consumption and economic growth in Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) countries: A cointegration approach. *Energy*, 55, 813-822. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2013.04.038>
- Shakiru, T. (2023). Dependence Between Foreign Direct Investment and Carbon Dioxide Emissions in East Africa: Bivariate Distributional Copula Regression Technique. *Asian Journal of Applied Economics*, 30(2), 54-79. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AEJ/article/view/267374>
- Solarin, S. A., Al-Mulali, U., Musah, I., & Ozturk, I. (2017). Investigating the pollution haven hypothesis in Ghana: An empirical investigation. *Energy*, 124, 706-719. <https://doi.org/10.1016/j.energy.2017.02.089>
- World Bank. (2023). *World Development Indicators*. <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>
- Yan, C., Ahmed, S., Solangi, Y. A., Alyamani, R., & Khoso, W. M. (2024). The nexus between foreign direct investment, economic progress, and quality of institutions in fostering sustainable energy efficiency: Evidence from BRICS economies. *Heliyon*, 10(14). <https://doi:10.1016/j.heliyon.2024.e34222>

- Zarsky, L. (1999). Havens, halos and spaghetti: untangling the evidence about foreign direct investment and the environment. *Foreign direct Investment and the Environment*, 13(8), 47-74.
- Zhu, H., Duan, L., Guo, Y., & Yu, K. (2016). The effects of FDI, economic growth and energy consumption on carbon emissions in ASEAN-5: Evidence from panel quantile regression. *Economic Modelling*, 58, 237-248. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2016.05.003>

การศึกษาความไม่เท่าเทียมทางเพศในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิง GENDER INEQUALITY IN THE BOOK “YAIMAO WON SON YING”

อธิกัญญภัค แซ่ภู* และจอมขวัญ สุทธินนท์

Athikanyapak Saephu, Jomkwan Sudhinont

สาขาวิชาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Program of Thai and Applied Thai, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University.

*Corresponding Author E-mail: Athikanyapak@gmail.com

Received January 30, 2025; Revised May 20, 2025; Accepted May 21, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความไม่เท่าเทียมทางเพศในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิง ใน 3 ประเด็น คือ 1. ปิตาธิปไตย 2. อคติทางเพศ และ 3. การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย ผู้วิจัยพิจารณาความไม่เท่าเทียมทางเพศในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิง ขอบเขตการวิจัย คือ หนังสือยายแม้วอนสอนหญิงของเสรี วงษ์มณฑา บทความนี้ผู้วิจัยศึกษาด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิงของเสรี วงษ์มณฑาเฉพาะประเด็นคำสอนเรื่องความไม่เท่าเทียมทางเพศและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา รายงานผลการศึกษาในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์พร้อมยกตัวอย่าง สรุป และอภิปรายผลวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิงมีการกล่าวถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศโดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ 1. ปิตาธิปไตย ได้แก่ ผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้นำได้ ผู้หญิงไม่สามารถกระทำตามใจตนเองได้เหมือนผู้ชาย และผู้หญิงเป็นเครื่องมือในการสนองตัณหาของผู้ชาย 2. อคติทางเพศ ได้แก่ การไม่รับผู้หญิงเข้าทำงาน การไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงแสดงความสามารถ และการด้อยค่าผู้หญิง และ 3. การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย ได้แก่ การพึ่งพาตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และการเลิกรักกับคนรัก

ทั้งนี้ประโยชน์จากการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นว่าเนื้อหาในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิงมีคำสอนที่สอนให้ผู้หญิงกล้าออกจากขนบเดิมที่เคยถูกสังคมตีกรอบและกำหนดคุณค่าของผู้หญิงไว้ รวมถึงการสอนให้ผู้หญิงไม่ยินยอมที่จะตกอยู่ภายใต้อำนาจปิตาธิปไตยของผู้ชาย ผ่านคำสอนที่ผู้เขียนชี้แนะให้ผู้หญิงรู้จักการขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยทำให้ผู้หญิงสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ผู้หญิง, อคติทางเพศ, ปิตาธิปไตย, ความไม่เท่าเทียมทางเพศ, หนังสือยายแม้วอนสอนหญิง

Abstract

This research aimed to examine gender inequality in the book “Yaimao Won Son Ying” in three aspects: (1) Patriarchy, (2) Gender bias, and (3) Resistance to patriarchal power. The researcher examined gender inequality in the book. The scope of the research was the book “Yaimao Won Son Ying” by Seree Wongmontha. The researcher employed documentary research using the book “Yaimao Won Son Ying” as the primary source. The study gathered key teachings on gender inequality, reviewed

related research, analyzed data through content analysis, and presented the results in the form of descriptive analysis, followed by a summary and discussion of the research findings.

The results showed that the book addressed gender inequality in three aspects which were (1) Patriarchy which included women could not be leaders. Women could not act on their own desires like men and women were tools to satisfy men's desires. (2) Gender bias which included women were not accepted into the workforce. Women were not given opportunities to showcase their abilities and women were undervalued, and (3) Resistance to patriarchal power which included self-reliance, self-appreciation, and the decision to break up with their partners.

The benefit of this research reflected that the content in the book "*Yaimao Won Son Ying*" by Seree Wongmontha taught women to step out of traditional norms that were imposed by society and the value that was placed on women. Moreover, the book also taught women not to succumb to patriarchal power through the teachings that guided women to recognize resistance against patriarchal power which enabled them to live happily in society.

Keywords: women, sexism, patriarchy, gender inequality, "*Yaimao Won Son Ying*" book

บทนำ

ความไม่เท่าเทียมทางเพศในสังคมไทยมีมาตั้งแต่ในอดีต แม้ว่าปัจจุบันจะมีการเปิดกว้างทางเพศ แต่ก็ยังพบความไม่เท่าเทียมทางเพศปรากฏให้เห็นในสังคมไทย โดยเฉพาะผู้หญิงที่มักถูกสังคมกำหนดว่าควรปฏิบัติตนในด้านต่าง ๆ เห็นได้จากหนังสือสอนหญิงที่มีมาตั้งแต่อดีต เนื้อหาในหนังสือสอนหญิงจะมีหลักคำสอนให้ผู้หญิงปฏิบัติตนในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงกำหนดบทบาทหน้าที่และข้อปฏิบัติตนของผู้หญิงไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงที่ยังไม่ออกเรือนหรือผู้หญิงที่ออกเรือนไปแล้วก็ตาม หากผู้หญิงคนใดที่ปฏิบัติตามคำสอนอย่างเคร่งครัด สังคมก็จะถือว่าผู้หญิงคนนั้นเป็นผู้หญิงที่ดี หากผู้หญิงคนใดที่ไม่ตรงตามบรรทัดฐานที่ผู้เขียนกำหนดไว้ก็จะถูกตัดสินว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ดังงานวิจัยมิตีความเป็นหญิงกับกลไกของสังคมในภูกามยาวสอนน้องคำกลอนฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรีที่มีการบรรยายถึงลักษณะของผู้หญิงที่ไม่ดีว่าเป็นคนที่มีมารยาททราม เกี่ยวข้องกับอบายมุข และประกอบอาชีพโสเภณี (สุภาวดี เพชรเกตุ, 2560)

แม้ว่าในปัจจุบันสังคมไทยจะให้สิทธิและเสรีภาพแก่ผู้หญิงมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ระบบปิตาธิปไตยยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ เพราะรากของปิตาธิปไตยได้ฝังลึกลงไป在社会ไทยจนกลายเป็นเรื่องปกติในสังคม ผู้หญิงยังต้องถูกผู้ชายเอาเปรียบและต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชายเพียงเพราะเป็นเพศหญิง ไม่สามารถมีสิทธิมีเสียงและมีเสรีภาพได้อย่างเพศชาย แม้ว่าผู้หญิงจะพยายามดิ้นรนหรือต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมทางเพศมาอย่างยาวนานก็ตาม ในพุทธศาสนาชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมจึงมีการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาท

ของผู้หญิงในการสร้างสรรค์สังคม โดยปรับเปลี่ยนทัศนคติและบทบาทเพศ มีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับของสังคมต่อเรื่องเพศสภาพและความเสมอภาคทางเพศ

หนังสือยายแม่วอนสอนหญิงเขียนขึ้นโดยเสรี วงษ์มณฑาผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานที่หลากหลาย ทั้งการเป็นอาจารย์ในสถานศึกษาหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา และยังมีบทบาทด้านสื่อสารมวลชนในการเป็นพิธีกรรายการต่าง ๆ เช่น พิธีกรรายการเมืองไทยใสสะอาด พิธีกรรายการยายแม่วอนสอนหญิง รวมถึงการมีผลงานการแสดงต่าง ๆ ทั้งภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังมีผลงานการเขียนหนังสือเป็นจำนวนมาก เช่น พูดถึงเมืองไทยด้วยใจรัก จากความคิดคำนึง ตำราพิชัยสงครามการตลาด ฉบับ ดร.เสรี วงษ์มณฑา เป็นต้น

หนังสือยายแม่วอนสอนหญิงได้รับการตีพิมพ์ทั้งหมด 17 ครั้ง แสดงให้เห็นถึงความนิยมของหนังสือ ต่อมาในภายหลังเสรี วงษ์มณฑาได้ทำรายการยายแม่วอนสอนหญิงทางช่องสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สุริยา อินทจันทร์ (2567) กล่าวว่า หนังสือยายแม่วอนสอนหญิงมีคำสอนที่ยังคงนำมาปฏิบัติในปัจจุบันได้ เพียงแต่ต้องปรับให้กับบริบททางสังคม เช่น การสอนในเรื่องการรักษาวลสงวนตัวที่ผู้หญิงจะต้องรักษาวลสงวนตัว ถึงแม้จะสามารถแสดงออกทางได้มากขึ้นแต่ควรอยู่ในขอบเขตของความพอดี

เสรี วงษ์มณฑาถือเป็นบุคคลหนึ่งที่น่ายกย่อง จากรางวัลต่าง ๆ ที่เคยได้รับ เช่น รางวัลกิตติคุณสังข์เงินบุคคลดีเด่นด้านวิชาการของสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รางวัลพระราชทานเทพทองด้านนักวิทยุโทรทัศน์ดีเด่น อีกทั้งเสรี วงษ์มณฑา ยังเป็นบุคคลที่อยู่ในกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจึงทำให้มีความเข้าใจในเพศหญิง และเห็นใจผู้หญิงที่ต้องอยู่ในสังคมปิตาธิปไตย ดังที่เสรี วงษ์มณฑา (2541) กล่าวถึงเจตนารมณ์ที่ตนเขียนหนังสือยายแม่วอนสอนหญิงไว้ว่าเพื่อให้ข้อคิดแก่ผู้หญิงที่ต้องอยู่ในสังคมชายเป็นใหญ่ ค่านิยมของสังคมไทยทำให้ผู้หญิงถูกผู้ชายเอาเปรียบ จึงเสนอมุมมองให้ผู้หญิงระมัดระวังตัวเอง และวางตัวให้เหมาะสมเพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างน่าชื่นชมและน่ายกย่อง

ด้วยความสำคัญของหนังสือยายแม่วอนสอนหญิงที่แสดงให้เห็นถึงคำสอนหญิงในหลายประเด็น ซึ่งแตกต่างไปจากขนบการสอนหญิงในอดีตในประเด็นที่มีการสอนให้ผู้หญิงรักตนเอง ไม่พึ่งพาแต่อำนาจของผู้ชาย และสอนให้ผู้หญิงรู้จักคุณค่าของตนเองมากขึ้น ด้วยความสำคัญของประเด็นปิตาธิปไตยที่ปรากฏในหนังสือยายแม่วอนสอนหญิงและประสบการณ์ของเสรี วงษ์มณฑา ผู้ประพันธ์หนังสือยายแม่วอนสอนหญิงจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความไม่เท่าเทียมทางเพศในหนังสือยายแม่วอนสอนหญิง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาความไม่เท่าเทียมทางเพศในหนังสือยายแม่วอนสอนหญิงมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความไม่เท่าเทียมทางเพศที่ปรากฏในหนังสือยายแม่วอนสอนหญิง ใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1. ปิตาธิปไตย 2. อคติทางเพศ และ 3. การขัดแย้งต่ออำนาจปิตาธิปไตย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดปิตาธิปไตย

ปิตาธิปไตย (Patriarchy) หมายถึง ระบบที่มีผู้ชายเป็นใหญ่ โดยเพศหญิงจะถูกเพศชายกดขี่และถูกลดทอนคุณค่า อีกทั้งยังโดนจำกัดสิทธิเสรีภาพและบทบาทหน้าที่ ทำให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบไม่สามารถกระทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ เพศชายจะมีความเหนือกว่าเพศหญิงในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสรีระทางร่างกาย ด้านการใช้เหตุผล เป็นต้น (ชวาลิน เฟ่งบุญ และคณะ, 2563)

แนวคิดอคติทางเพศ

นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ (2556) กล่าวถึงอคติทางเพศไว้ว่า อคติทางเพศ คือ ความเชื่อที่ว่าเพศหนึ่งดีกว่าอีกเพศหนึ่ง หรือการมองว่าเพศที่ตนเองเป็นอยู่นั้นดีกว่าเพศอื่น อคติทางเพศที่มีต่อเพศหญิง คือ การที่เพศหญิงถูกบุคคลอื่นในสังคมลดทอนคุณค่า ดูหมิ่น หรือถูกจำกัดความสามารถ โดยมีสาเหตุมาจากการที่บุคคลนั้นมีเพศสภาพเป็นผู้หญิง

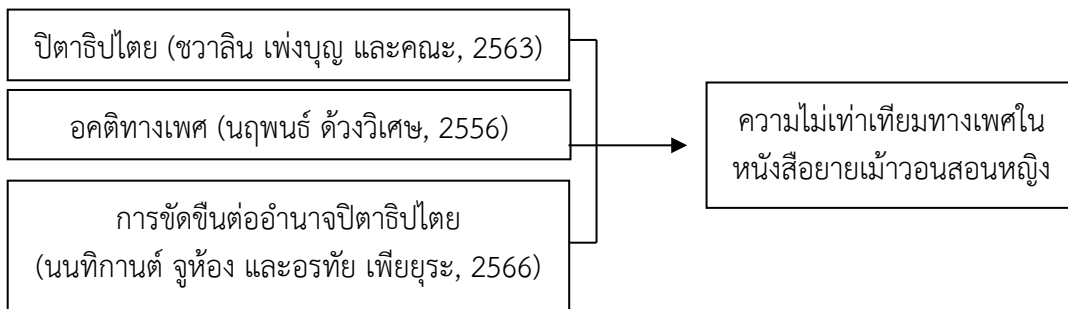
แนวคิดการขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย

การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย คือ การที่ผู้หญิงตอบโต้อำนาจของผู้ชาย การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยทำให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ผู้หญิงไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชายอีกต่อไปและเลือกจะโต้ตอบระบอบปิตาธิปไตย การขัดขืนอำนาจปิตาธิปไตยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1. การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยในครอบครัว ได้แก่ การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยระหว่างพ่อและลูก และการขัดขืนอำนาจปิตาธิปไตยระหว่างพ่อและแม่ 2. การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยในมหาวิทยาลัยและสถานที่ทำงาน การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยในมหาวิทยาลัยและสถานที่ทำงาน 3. การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย ระหว่างพระเอกและนายเอก และ 4. การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยระหว่างผู้ชายและผู้หญิง (นนทิกานต์ จูห้อง และอรัญญ์ เพี้ยยุระ, 2566)

สรุปได้ว่า ปิตาธิปไตย หมายถึง ระบบที่เอื้ออำนาจให้แก่ฝ่ายชายเป็นหลัก ผู้ชายเป็นผู้นำในทุกมิติ ส่วนผู้หญิงจะถูกอำนาจของเพศชายครอบงำทั้งด้านความคิดและการกระทำ สังคมไทยถูกปลูกฝังและสืบทอดทางด้านปิตาธิปไตยมาอย่างยาวนานผ่านสถาบันสังคมต่าง ๆ เช่น สถาบันครอบครัว สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดอคติทางเพศขึ้นมา เนื่องจากระบบปิตาธิปไตยทำให้เพศชายมองว่าเพศของตนเองดีที่สุดหรือเก่งที่สุด เมื่อผู้หญิงถูกกดขี่ทางเพศและถูกลดทอนคุณค่าจึงต้องพยายามตอบโต้ต่ออำนาจปิตาธิปไตย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความไม่เท่าเทียมทางเพศในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิง ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยศึกษาปิตาธิปไตยตามแนวคิดของชวาลิน เฟ่งบุญ และคณะ (2563) อคติทางเพศตามแนวคิดของนฤพนธ์ ด้วงวิเศษ (2556) การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยตามแนวคิดของนนทิกานต์ จูห้อง และอรัญญ์ เพี้ยยุระ (2566) โดยปรับใช้เฉพาะหัวข้อการขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยระหว่างผู้ชายและผู้หญิง โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขอบเขตการศึกษา

1. **ขอบเขตด้านข้อมูล** ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นคำสอนสตรีในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิง พ.ศ. 2543 ของ เสรี วงษ์มณฑา ขนาดหนังสือ 5*7.5 นิ้ว จำนวน 216 หน้า ทั้งหมด 145 เรื่อง

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** พิจารณาประเด็นด้านเนื้อหาที่เกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมทางเพศ โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1. ปิตาธิปไตย 2. อคติทางเพศ และ 3. การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย

การเก็บรวบรวมและคัดเลือกข้อมูล

1. พิจารณาประเด็นคำสอนในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิง

2. คัดเลือกข้อมูล โดยคัดเลือกเฉพาะคำสอนในประเด็นความไม่เท่าเทียมทางเพศเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยอ่านสำรวจหนังสือยายแม้วอนสอนหญิงนำข้อมูลที่เจาะจงเฉพาะส่วนที่เป็นประเด็นคำสอนเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมทางเพศ นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดกลุ่มโดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อแยกกลุ่มของแนวคิดต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศ

การนำเสนอผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analytics) พร้อมอธิบายประกอบตัวอย่างตามประเด็น สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย 3 ประเด็น ดังนี้

1. ปิตาธิปไตย ได้แก่ ผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้ทำได้ ผู้หญิงไม่สามารถกระทำตามใจตนเองได้ เหมือนผู้ชาย และผู้หญิงเป็นเครื่องมือในการสนองตัณหาของผู้ชาย

2. อคติทางเพศ ได้แก่ การไม่รับผู้หญิงเข้าทำงาน การไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงแสดงความสามารถ และการด้อยค่าผู้หญิง

3. การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย ได้แก่ การพึ่งพาตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และการเลิกรักกับคนรัก

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือยายแม่วอนสอนหญิงกล่าวถึงประเด็นความไม่เท่าเทียมทางเพศไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ ปิตาธิปไตย อคติทางเพศ และการขัดแย้งต่ออำนาจปิตาธิปไตย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปิตาธิปไตย แนวคิดปิตาธิปไตยทำให้ผู้หญิงถูกกดขี่ทางเพศและถูกรีดรอนสิทธิ์ให้ไม่สามารถมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับผู้ชาย เช่น ผู้หญิงไม่มีโอกาสได้แสดงบทบาทการเป็นผู้นำ เนื่องจากการปลูกฝังค่านิยมว่าผู้หญิงจะต้องเป็นผู้ตาม ปิตาธิปไตยที่พบในหนังสือยายแม่วอนสอนหญิง ได้แก่ ผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้นำได้ ผู้หญิงไม่สามารถกระทำตามใจตนเองได้เหมือนเพศชาย และผู้หญิงเป็นเครื่องมือในการสนองตัณหาของผู้ชาย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้นำได้ การที่ผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้นำได้ไม่ใช่เพราะว่าผู้หญิงไม่มีความสามารถ แต่เป็นเพราะว่าผู้หญิงไม่สามารถแสดงความสามารถของตนได้ เนื่องจากผู้ชายไม่ชอบผู้หญิงที่มีคุณสมบัติเหนือกว่าตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 “... ผู้ชายนี้ก็แปลก ถ้าผู้หญิงจะลุกขึ้นมานำบ้าง ก็หาว่าข่มขู่ไม่ให้เกียรติผัว แต่ครั้นพอยอมให้ตัดสินใจนำครอบครัวก็มองไปว่าเมียตนเป็นคนจึงเอาบาปปัญหา ...”

ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงการที่ผู้หญิงถ้าหากจะเป็นผู้นำครอบครัวจะถูกมองว่าไม่ให้เกียรติสามี เพราะค่านิยมของสังคมไทยกำหนดให้ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง ค่านิยมดังกล่าวทำให้ผู้หญิงต้องเชื่อฟังสามี ผู้หญิงจึงไม่สามารถที่จะตัดสินใจอะไรด้วยตนเองได้จะต้องรอให้สามีเป็นคนตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ค่านิยมดังกล่าวทำให้ผู้หญิงถูกสามีมองว่าเป็นคนที่โง่เขลาเบาปัญญา

1.2 ผู้หญิงไม่สามารถกระทำตามใจตนเองได้เหมือนเพศชาย ผู้หญิงไม่สามารถกระทำตามใจตนเองเหมือนกับผู้ชาย สังคมมักให้อิสระเสรีกับเพศชายแต่ปิดกั้นเสรีภาพของเพศหญิง เช่น การแต่งกายของผู้หญิงที่ไม่สามารถแต่งกายล่อแหลมได้เพราะอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 2 “... ถ้าผู้ชายมีอิสระในการแต่งตัว ในการทำตนให้เซ็กซี่มีเสน่ห์ด้วยการใช้เสื้อผ้าสวย ๆ โชว์โน่นโชว์นี่ แล้วผู้หญิงลืมนึกว่ามีขันธ์ ชายก็ควรจะขันธ์ดีให้กับผู้หญิงได้บ้าง ควรจะให้ผู้หญิงได้มีอิสระในการจะเลือกแต่ง ในการจะเป็นตัวของตัวเอง โดยที่ผู้ชายเห็นแล้วก็รู้จักกลั่นเสียบ้าง อย่าตัณหาหน้ามืดตลอดเวลา แล้วก็มาหาว่าผู้หญิงนั้นขี้ขลาด ...”

ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงการที่ผู้ชายมีอิสระในการแต่งตัว สามารถแต่งตัววาบหวามโชว์สรีระร่างกายหรืออวดความเป็นเพศชายของตนเองได้ แต่ถ้าหากผู้หญิงแต่งตัววาบหวามอวดเรือนร่างบ้างก็อาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้ ผู้เขียนชี้แนะในประเด็นนี้ว่าผู้ชายควรจะมีความสามารถในการยับยั้งชั่งใจ เพื่อให้ผู้หญิงจะได้มีอิสระในการแต่งตัวไม่ต้องคอยระวังว่าตนเองจะไม่ปลอดภัยหากแต่งกายล่อแหลม

1.3 ผู้หญิงเป็นเครื่องมือในการสนองตัณหาของผู้ชาย ผู้ชายบางส่วนมักนำอำนาจในที่ทำงานมาใช้กับพนักงานที่เป็นผู้หญิง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3 “... ผู้ชายไม่น้อยที่เอาบทบาทหน้าที่และอำนาจของตนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการที่จะได้หาเศษหาเลยกับหญิงสาว เวลาเขาเห็นผู้หญิงสวย ๆ เขาไม่เคยคิดอะไรมากไปกว่าการอยากได้กายาของหญิงนั้นมาเป็นเครื่องบำเรอความสุขทางเพศของเขา ...”

ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงการที่ผู้ชายนำสถานะของตนมาใช้ในการล่อลวงผู้หญิง เพราะหวังที่จะมีเพศสัมพันธ์ด้วย โดยผู้ชายจะใช้ประโยชน์ของตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงกว่าหรืออำนาจในหน้าที่การงานเพื่อบังคับผู้หญิงให้มาตอบสนองตัณหาของตนเอง ผู้ชายบางคนเมื่อเห็นผู้หญิงที่หน้าตาดีก็ไม่ได้คิดอะไรนอกจากต้องการให้ผู้หญิงมาปรนเปรอความสุขทางเพศให้แก่ตนเองเท่านั้น

2. อคติทางเพศ อคติทางเพศ คือ ความเชื่อที่ว่าเพศของตนนั้นดีกว่าเพศอื่น แนวคิดปิตาธิปไตยให้คุณค่าความเป็นชายมากกว่าความเป็นหญิงทำให้เกิดความเชื่อที่ว่าเพศชายดีกว่าเพศหญิง เช่น ผู้ชายมีความสามารถมากกว่าผู้หญิง ผู้ชายเก่งกว่าผู้หญิง อคติทางเพศที่พบในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิง ได้แก่ การไม่รับผู้หญิงเข้าทำงาน การไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงแสดงความสามารถ และการด้อยค่าผู้หญิง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การไม่รับผู้หญิงเข้าทำงาน การไม่รับผู้หญิงเข้าทำงานมีสาเหตุจากการที่นายจ้างต้องการเฉพาะลูกจ้างที่เป็นเพศชาย ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะเป็นคนที่เก่งและมีความสามารถ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4 “... นายจ้างหลายคนบอกว่ามีคนมาสมัครมาก แต่ก็ไม่มีใครถูกใจ ที่เก่งและมีความสามารถก็เป็นผู้หญิง ส่วนผู้ชายที่มาสมัครส่วนมากจะไม่เก่ง แต่เราอยากได้ผู้ชาย ...”

ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงนายจ้างที่เปิดรับสมัครคนงาน ถึงแม้จะมีคนมาสมัครเป็นจำนวนมากก็ตามแต่นายจ้างไม่ยอมรับ เพราะคนที่เก่งและมีความสามารถนั้นเป็นเพศหญิง การที่นายจ้างไม่เลือกรับลูกจ้างผู้หญิงนั้นทำให้เห็นอคติทางเพศ เพราะนายจ้างคัดเลือกพนักงานจากเพศสภาพ

2.2 การไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แสดงความสามารถ การไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แสดงความสามารถมีสาเหตุมาจากการอ้างอิงถึงลักษณะนิสัยของเพศหญิง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5 “... ยายแม้วเคยเห็นผู้หญิงที่มีความสามารถเยอะเยอะ แต่ถูกตัดหนทางไม่ให้แสดงความสามารถโดยหาว่า ผู้หญิงซื่อฉฉา ขี้نینทา ขี้จุจิก ข้างค่อนขอต สอดรู้สอดเห็น เรื่องคนอื่น ยายแม้วจึงเสียดาย เพราะผู้ชายที่ทำงานไม่เอาไหน ดีแต่เลียเจ้านายแล้วได้ดีมีเยอะเยอะไป ...”

ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงการที่ผู้หญิงถูกกีดกันไม่ให้แสดงความสามารถในหน้าที่การงาน โดยใช้เหตุผลว่าผู้หญิงนั้นเป็นมินิสัยซื่อฉฉา ขอบนินทา มินิสัยจุจิก และมักจะสนใจเรื่องของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ถือเป็นอคติทางเพศ เพียงเพราะว่าบุคคลนั้นมีเพศสภาพเป็นหญิงจึงถูกเหมารวมว่ามีลักษณะนิสัยดังกล่าว ผู้หญิงจึงไม่สามารถก้าวหน้าทางหน้าที่การงานได้แตกต่างจากเพศชายที่ถึงแม้ว่าจะทำงานได้ไม่ดีแต่รู้จักขยันเอาใจเจ้านายกลับมีโอกาสดีก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากกว่า

2.3 การด้อยคุณค่าผู้หญิง การด้อยคุณค่าผู้หญิงพบเจอเรื่องของการขับริด ถ้าหากมีคนที่ขับริดไม่ก็จะถูกบุคคลอื่นมองว่าเป็นผู้หญิงที่ขับริด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6 “... ผู้หญิงมักถูกด่าเรื่องขับริดชั่ว เวลามีคนขับริดชั่ว เขาจะต้องว่ามาก่อนว่าผู้หญิงขับริดแน่ ๆ ...”

ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงผู้หญิงที่มักจะถูกตำหนิว่าขบถซ้ำ ถ้าหากมีบุคคลใดที่ขบถซ้ำหรือขบถไม่ดีก็就会被ตัดสินว่าต้องเป็นผู้หญิงที่เป็นคนขบถ ตอนที่คัดลอกมานี้แสดงให้เห็นถึงอคติทางเพศที่มีต่อผู้หญิง เพราะถ้ากระทำการที่ไม่ดีหรือไม่เก่งจะถูกเหมารวมว่าบุคคลนั้นเป็นผู้หญิง

3. การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยคือการที่ผู้หญิงต่อต้านระบบปิตาธิปไตยและพยายามออกจากกรอบระบบปิตาธิปไตยผ่านการแสดงออกเชิงขัดขืน การขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตยที่พบในหนังสือยายเฝ้าเรือนสอนหญิง ได้แก่ การพึ่งพาตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และการเลิกรักกับคนรัก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การพึ่งพาตนเอง การที่ผู้หญิงพึ่งพาตนเองไม่หวังพึ่งในอำนาจของเพศชาย จะทำให้ผู้หญิงไม่ต้องหวาดหวั่นกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7 “... ผู้หญิงสมัยนี้ส่วนใหญ่ทำมาหากินนอกบ้าน หรือแม้แต่พวกที่ไม่ออกไปทำมาหากินนอกบ้านก็มักจะมียะไรทำในบ้านทำให้มีรายได้ การมีรายได้จะทำให้ผู้ชายดูถูกเราน้อยลงและยังเป็นสิ่งที่ทำให้เราไม่หวาดกลัวกับการทำอะไร ๆ จะเกิดขึ้นกับตัวเรา ไม่ว่าเราจะประสบเคราะห์กรรมตายจากเราไป เจ็บไข้ได้ป่วย หรือมีอันต้องหย่าร้างกันไป ...”

ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงการที่ผู้หญิงควรมีหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะเป็นงานนอกบ้าน หรืองานทำที่บ้านที่ก่อให้เกิดรายได้เพื่อที่จะได้พึ่งพาตัวเองในอนาคตหากมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ผู้เขียนมีการชี้แนะในประเด็นนี้ว่าการที่ผู้หญิงมีรายได้เป็นของตนเองจะทำให้ผู้ชายดูถูกเราน้อยลง อีกทั้งในอนาคตถ้ามีสิ่งใดเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเจ็บป่วย คู่ครองเสียชีวิต หรือการหย่าร้างก็ยังสามารถเลี้ยงดูตนเองได้

3.2 การเห็นคุณค่าในตนเอง การที่ผู้หญิงเห็นคุณค่าของตนเอง ไม่ยินยอมให้ผู้ชายมาทำลายศักดิ์ศรีของเราจะทำให้ผู้หญิงมีคุณค่าในตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8 “... เกิดมาเป็นคนมันต้องมีศักดิ์ศรี การมีเงินใช้แต่ถูกข่มเหงน้ำใจ ไม่มีสิทธิมีเสียงในบ้าน แล้วมีผัวคอยร่อนบริการความสุขให้คนอื่น บางทีความรวยมันก็ไม่คุ้มกับการเจ็บปวดหัวใจหรอก ...”

ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว สามีให้เงินใช้แต่ต้องถูกสามีข่มเหงและทำลายน้ำใจโดยการไปข้องเกี่ยวกับผู้หญิงคนอื่นนอกบ้าน ผู้เขียนชี้แนะในประเด็นนี้ว่าความรวยหรือเงินทองที่ได้มานั้นไม่คุ้มค่ากับการที่ต้องมาเจ็บปวดหัวใจ

3.3 การเลิกรักกับคนรัก บางครั้งการเลิกรักกับคนรักอาจจะทำให้มีความสุขมากกว่าการอดทนคบกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9 “... ถ้าอยู่ด้วยกันไม่ได้ก็อย่าทรมานสุขภาพจิตกันดีกว่า ชีวิตคนเรามันสั้น ถ้ามาทนอยู่กับสิ่งที่เราไม่ได้พอใจทุกซทนม่นหมอง มันก็เท่ากับเสียเวลาชีวิตไปเปล่า ๆ ...”

ตอนที่คัดลอกมานี้ผู้เขียนกล่าวถึงการเลิกรักกับคนรักถ้าหากเข้ากันไม่ได้ เพราะชีวิตของคนนั้นไม่ยืนยาว ผู้เขียนมีการชี้แนะว่าหากอยู่ด้วยกันแล้วไม่มีความสุขก็ควรเลิกรักกันไป เพราะอาจจะทำให้ชีวิตมีความสุขมากกว่าการทนคบกันต่อไป นอกจากเสียเวลาแล้วยังต้องเสียสุขภาพจิตอีกด้วย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาค้นคว้าไม่เท่าเทียมทางเพศในหนังสือยายแม่วอนสอนหญิง ผู้วิจัยพบว่าการชี้แนะผู้หญิงในหลายประเด็นโดยมีความโดดเด่นตรงเนื้อหาที่สอนให้ผู้หญิงกล้าออกจากขนบเดิมของสังคม เห็นได้จากประเด็นเรื่องความไม่เท่าเทียมทางเพศ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ปิตาธิปไตย อคติทางเพศ และการขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นปิตาธิปไตย ผู้วิจัยพบว่า ผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้นำได้ ซึ่งสาเหตุเกิดจากค่านิยมของสังคมไทยที่มีการกำหนดบทบาทให้ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง และกำหนดให้ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงที่ต้องการจะเป็นผู้นำครอบครัวมักถูกมองว่าไม่ให้เกียรติสามี แต่ถ้าผู้หญิงให้สามีเป็นผู้นำ ครอบครัวก็จะถูกสามีมองว่าเป็นคนโง่เขลา นอกจากนี้ผู้หญิงยังไม่สามารถกระทำตามใจตนเองได้ เหมือนกับผู้ชาย อาจเพราะบทบาททางสังคมที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของเพศชายและผู้หญิงไว้แตกต่างกัน รวมไปถึงสิทธิเสรีภาพในการแต่งกาย ผู้วิจัยพบว่า ผู้หญิงไม่สามารถแต่งกายหล่อเหลาได้ต่างจากเพศชายเพราะผู้หญิงจะต้องระมัดระวังตนเอง ถ้าหากตนเองแต่งกายที่หล่อเหลาอาจจะทำให้ตนเองโดนผู้ชายลวนลามได้ สอดคล้องกับการวิเคราะห์ว่าทฤษฎีเรื่องเพศในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของ จีราพัชร ใจเที่ยงธรรม (2557) ที่ผลการศึกษาพบว่า หนังสือเรียนวิชาภาษาไทย มีคำสอนที่ให้ผู้หญิงแต่งตัวให้มิดชิด เรียบร้อยและสมวัย ไม่ควรแต่งให้สวยหล่อตาหล่อใจ ถ้าหากผู้หญิงแต่งตัวหล่อตาหล่อใจ อาจเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้นได้ อีกทั้งผู้หญิงยังถูกสังคมตีตราว่าเป็น เพราะตนเองแต่งกายไม่เหมาะสม ทำให้ผู้หญิงต้องอับอาย สุดท้ายผู้วิจัยพบว่า ผู้ชายเห็นผู้หญิงเป็นเครื่องมือในการสนองตัณหาของตนเองเท่านั้น ผู้ชายบางกลุ่มเมื่อเห็นผู้หญิงหน้าตาดีก็อยากที่จะครอบครองผู้หญิงคนนั้น โดยการใช้อำนาจหรือหน้าที่การงานมาบังคับผู้หญิงเพื่อให้ผู้หญิงตอบสนองความต้องการทางเพศของตนเอง

2. ในประเด็นอคติทางเพศ ผู้วิจัยพบว่า ผู้หญิงถูกนายจ้างปฏิเสธการรับเข้าทำงาน โดยมีสาเหตุมาจากนายจ้างอยากได้ลูกจ้างที่เป็นเพศชาย ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะเก่งและมีความสามารถก็ตาม นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าผู้หญิงยังมีความยากลำบากในการพัฒนาตำแหน่งหน้าที่การงานเพราะถูกปิดกั้นโอกาสในการแสดงความสามารถ เนื่องจากผู้หญิงถูกมองว่ามักใช้อารมณ์เป็นที่ตั้ง มีนิสัยจู้จิก จุกจิก สนใจในเรื่องของคนอื่น และชอบบิณฑบาตผู้อื่น ต่างจากเพศชายที่ถึงแม้ว่าไม่มีความสามารถแต่รู้จักเอาใจเจ้านาย ทำให้ผู้ชายสามารถก้าวหน้าทางหน้าที่การงานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยอทิพพลของ คุณลักษณะทางเพศต่อความก้าวหน้าในอาชีพของผู้จัดการโรงแรม: กรณีศึกษาผู้จัดการโรงแรมเพศหญิง ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ของอรนิภา กุลสมบุญสินธ์ และเจริญชัย เอกมาไพศาล (2560) ที่ผลการศึกษาพบว่า สังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของผู้หญิง ในเรื่องโอกาส ความก้าวหน้า และการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมรอบข้างหรือสังคมในองค์กรก็ตาม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้หญิงมักจะถูกอคติจากบุคคลในสังคม เช่น เรื่องการขับรถ ถ้าหากมีบุคคลที่ขับรถไม่ดี หรือรถที่ขับช้าก็จะถูกมองว่ารถคันนั้นต้องเป็นผู้หญิงที่เป็นคนขับ

3. ประเด็นการขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย ผู้วิจัยพบว่า ในหนังสือยายแม่วอนสอนหญิง มีการชี้แนะให้ผู้หญิงรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยชี้แนะว่าผู้หญิงควรหางานทำหรือควรมีรายได้เป็นของตนเอง เพราะการที่ผู้หญิงพึ่งพาตนเองจะทำให้ผู้หญิงสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง เมื่อในอนาคตอาจมีเรื่องอะไรเกิดขึ้น เช่น สามีเสียชีวิตหรือมีเหตุทำให้ต้องหย่าร้างกับสามี แม้แต่ตอนที่ตนเอง

เจ็บป่วยหรือไม่สบายก็จะได้มีเงินทองนำไปรักษาตนเอง นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีการชี้แนะให้ผู้หญิงรู้จักเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีการชี้แนะให้ผู้หญิงเคารพในคุณค่าของตนเอง ให้รู้จักรักศักดิ์ศรีของตนเองรวมไปถึงการสอนให้ผู้หญิงรู้จักรักตัวเอง ถ้าหากผู้ชายนอกใจหรือทำให้เสียใจก็ไม่ควรอดทนคบกับผู้ชายต่อไป และสุดท้ายคือการเลิกกับคนรัก หนังสือยายแม้วอนสอนหญิงมีการชี้แนะว่าถ้าหากพบเจอผู้ชายที่ไม่ดีให้ลองพูดคุยกันดูก่อน ถ้าหากพูดคุยแล้วผู้ชายยังปรับเปลี่ยนนิสัยไม่ได้ก็ให้หยุดความสัมพันธ์กับคนรัก เพราะการที่ทนคบกันต่อไปก็อาจจะทำให้ไม่มีความสุขกันทั้งคู่ ไกล่เคียงกับผลการศึกษาอำนาจของผู้หญิง : การทำลายความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับแนวคิดปิตาธิปไตยในนวนิยายสมัยใหม่ ของไกล่รุ่ง ภู่อ่อนโสม และรัชชานี ศรีสมาน (2563) ที่ผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงสมัยใหม่มีการขัดขึ้นต่ออำนาจปิตาธิปไตย โดยการใช้อำนาจตอบโต้ทั้งคำพูดและการกระทำ ทำให้เห็นการออกจากกรอบของสังคมของตัวละครหญิง ทั้งการไม่ยอมดำรงสภาพของครอบครัวที่สมบูรณ์ และการตอบโต้ผู้ชายเพื่อก้าวข้ามแนวคิดปิตาธิปไตย ทำให้เห็นว่าแนวคิดชายเป็นใหญ่ ถูกแปรเปลี่ยนมาอยู่ในมือของผู้หญิงโดยไม่ทำให้ผู้หญิงถูกประณามแต่กลับได้รับการยกย่องเชิดชูที่สามารถก้าวข้ามกรอบจารีตของสังคมได้

หนังสือยายแม้วอนสอนหญิงมีการชี้แนะผู้หญิงในประเด็นปิตาธิปไตย อคติทางเพศ และการขัดขึ้นต่ออำนาจปิตาธิปไตย ไกล่เคียงกับงานวิจัยผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูลของสรยา รอดเพชร และคณะ (2561) ที่ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับระบบปิตาธิปไตย มี 2 ลักษณะ ได้แก่ ผู้หญิงภายใต้อำนาจปิตาธิปไตย และผู้หญิงกับการขัดขึ้นอำนาจปิตาธิปไตย โดยสาเหตุที่ผู้หญิงยินยอมตกอยู่ภายใต้อำนาจปิตาธิปไตยเป็นเพราะการศึกษาและชาติกำเนิดที่ต่ำกว่า ซึ่งแตกต่างจากหนังสือยายแม้วอนสอนหญิงที่ผู้หญิงยินยอมตกอยู่ภายใต้อำนาจปิตาธิปไตยผู้วิจัยพบว่า สาเหตุมาจากเรื่องเงินทองและเพื่อรักษาสภาพครอบครัวที่สมบูรณ์ตามแบบอุดมคติของสังคม ส่วนการขัดขึ้นต่ออำนาจปิตาธิปไตยพบว่า ผู้หญิงใช้วิธีการขัดขึ้นต่อการใช้อำนาจปิตาธิปไตย 5 วิธี ได้แก่ การขัดขึ้นโดยใช้อำนาจของภาษา การขัดขึ้นโดยผ่านตัวแทนของอารมณ์ที่ถูกเก็บกด การขัดขึ้นโดยอำนาจทางเศรษฐกิจ การขัดขึ้นโดยอ้างอำนาจเหนือธรรมชาติ และการขัดขึ้นโดยอาศัยความปรารถนาทางเพศ ซึ่งท้ายที่สุดผู้หญิงก็ยังไม่สามารถออกจากกรอบปิตาธิปไตยที่สังคมกำหนดไว้ได้ แตกต่างจากการขัดขึ้นต่ออำนาจปิตาธิปไตยของผู้หญิงในหนังสือยายแม้วอนสอนหญิงที่ผู้เขียนมีการชี้แนะให้ผู้หญิงรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยการหางานทำและมีรายได้เป็นของตนเอง อีกทั้งยังชี้แนะให้ผู้หญิงเห็นคุณค่าในตนเองและรักศักดิ์ศรีของตนเอง นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีการกล่าวถึงลักษณะของผู้ชายที่ไม่ดี ผู้หญิงจะได้ไม่ต้องไปคบหาดูด้วย หรือถ้าหากผู้หญิงคบกับผู้ชายที่ไม่ดี ผู้เขียนก็มีการชี้แนะให้ผู้หญิงเลิกหรือหย่าร้างกับผู้ชายโดยสอนให้ผู้หญิงไม่ต้องคำนึงถึงครอบครัวตามแบบอุดมคติของสังคมแต่สอนให้ผู้หญิงคำนึงถึงคุณค่าของตนเองและรักตนเองให้มากขึ้น

ระบบปิตาธิปไตยทำให้ผู้หญิงไม่มีสิทธิในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิด ด้านการแสดงออกหรือในด้านร่างกายของตนเอง ผู้หญิงไม่สามารถออกจากกรอบของปิตาธิปไตยได้ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ผู้หญิงก่อนออกเรือนจะต้องเชื่อฟังบุพการี หลังจากออกเรือนจะต้องเชื่อฟังสามี หลังจากสามีเสียชีวิตหรือชราภาพจะต้องเชื่อฟังบุตร ในปัจจุบันถึงแม้ว่าสังคมจะมีการเปิดกว้างให้ผู้หญิงมากขึ้น แต่ก็ยังคงพบกับปิตาธิปไตยเช่นเดิม จากรายงาน Gender Social Norms Index (GSNI) ประจำปี 2566 ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ที่มีการสำรวจอคติทางเพศที่มีต่อผู้หญิงในปี พ.ศ. 2553-2557 และ 2560-2565 โดยสำรวจครอบคลุม 80 ประเทศและเขตปกครอง คิดเป็นร้อยละ 85 ของจำนวนประชากรโลก พบว่าผู้หญิงและผู้ชาย 9 ใน 10 คนมีอคติทางเพศต่อผู้หญิง และทัศนคติ

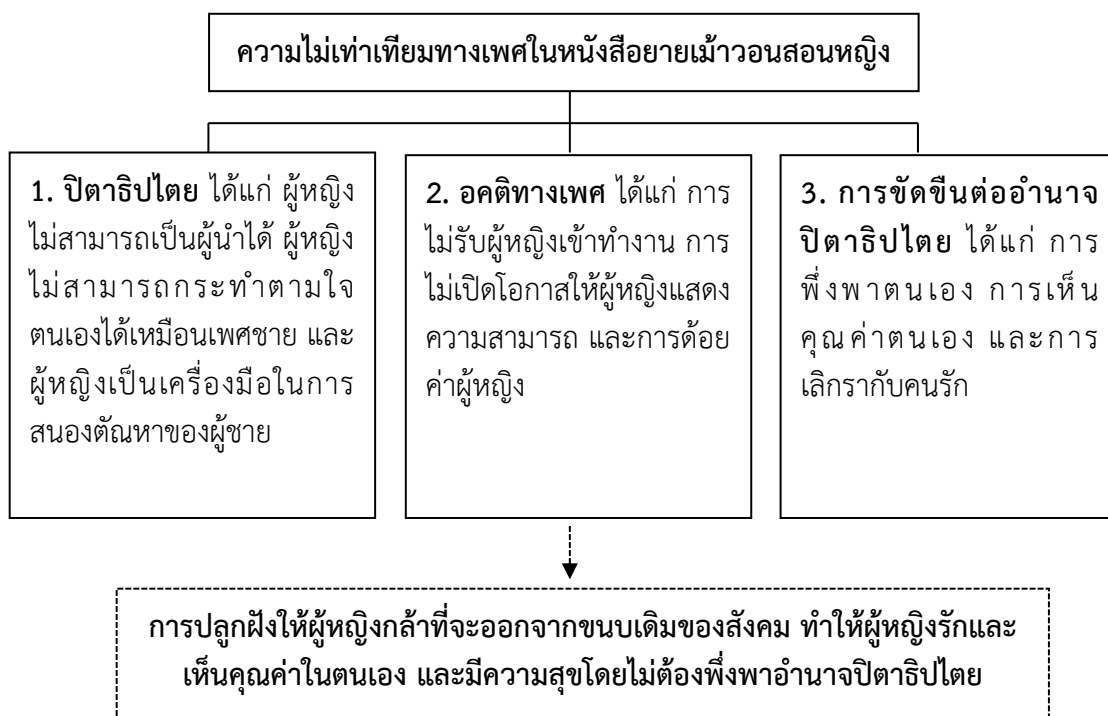

ของบุคคลที่มีต่อบทบาทของผู้หญิงใน 4 ด้าน ได้แก่ การเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ และสิทธิในร่างกาย ผลการสำรวจพบว่าด้านการเมืองมีคนจำนวนร้อยละ 49 ของผู้ทำแบบสำรวจคิดว่าผู้ชายเป็นผู้นำทางการเมืองได้ดีกว่าผู้หญิง ด้านการศึกษาพบว่า ผู้ทำแบบสำรวจจำนวนร้อยละ 28 คิดว่าการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยสำคัญต่อผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ด้านเศรษฐกิจพบว่า ผู้ทำแบบสำรวจจำนวนร้อยละ 46 คิดว่าผู้ชายควรมีสิทธิด้านการงานมากกว่าผู้หญิง และมีผู้ทำจำนวนร้อยละ 43 ที่มองว่าผู้ชายบริหารธุรกิจได้ดีกว่าผู้หญิง สุดท้ายคือด้านสิทธิในร่างกายพบว่า ผลสำรวจจำนวนร้อยละ 26 ของผู้หญิงอายุมากกว่า 15 ปีเคยเจอความรุนแรงจากคู่รัก (เดอะสแตนดาร์ดทิม, 2566)

หนังสือยายแม่วอนสอนหญิงถือเป็นหนังสือสอนผู้หญิงเพื่อผู้หญิงยุคใหม่ ผู้เขียนหนังสือยายแม่วอนสอนหญิงมีการชี้แนะให้ผู้หญิงมีความกล้าที่จะปฏิบัติตนต่างจากชนบเดิมของสังคม และยังมีการเสนอแนวทางให้ผู้หญิงต่อต้านต่ออำนาจของปิตาธิปไตย ผู้หญิงสามารถเรียนรู้คำสอนและนำมาปฏิบัติตาม ทำให้ผู้หญิงสามารถครองตนได้อย่างงดงามและมีความสุขโดยไม่ต้องพึ่งพาอำนาจของปิตาธิปไตย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาความไม่เท่าเทียมทางเพศในหนังสือยายแม่วอนสอนหญิง ผู้วิจัยพบประเด็นความไม่เท่าเทียมทางเพศโดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ปิตาธิปไตย อคติทางเพศ และการขัดขืนต่ออำนาจปิตาธิปไตย ผลการวิจัยนี้ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์

จากแผนภาพที่ 2 ผู้วิจัยค้นพบว่าผู้เขียนหนังสือยายแม่วอนสอนหญิงมีการปลูกฝังผู้หญิงผ่านหนังสือยายแม่วอนสอนหญิง ผู้เขียนมีการชี้แนะให้ผู้หญิงกล้าที่จะออกจากขอบเดิมของสังคมทำให้ผู้หญิงรักศักดิ์ศรีของตนเองรวมไปถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้หญิงสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยไม่ต้องพึ่งพาอำนาจปิตาธิปไตยของผู้ชาย

สรุป

สรุปภาพรวมงานวิจัยเรื่องปิตาธิปไตยในหนังสือยายแม่วอนสอนหญิง ผู้วิจัยพบว่า ผู้เขียนมีการชี้แนะผู้หญิงในเรื่องปิตาธิปไตย โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1. ปิตาธิปไตย ได้แก่ ผู้หญิงไม่สามารถเป็นผู้นำได้ ผู้หญิงไม่สามารถกระทำตามใจตนเองได้เหมือนผู้ชาย และผู้หญิงเป็นเครื่องมือในการสนองตัณหาของผู้ชาย 2. อคติทางเพศ ได้แก่ การไม่รับผู้หญิงเข้าทำงาน การไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงแสดงความสามารถและการด้อยค่าผู้หญิง และ 3. การขัดแย้งต่ออำนาจปิตาธิปไตย ได้แก่ การพึ่งพาตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และการเลิกกับคนรัก

การที่เสรี วงษ์มณฑา ได้เขียนหนังสือยายแม่วอนสอนหญิงเพื่อสอนผู้หญิงในยุคสมัยนั้น แต่คำสอนก็ยังคงปรับใช้ได้กับในยุคปัจจุบัน ถึงแม้ว่าปัจจุบันสังคมไทยจะเปิดกว้างให้สิทธิเสรีภาพแก่ผู้หญิงมากขึ้นก็ตาม แต่ความไม่เท่าเทียมทางเพศยังคงปรากฏในสังคมไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยหวังว่าบทความนี้จะช่วยให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศที่มีต่อผู้หญิงและนำไปสู่การเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงอย่างแท้จริง ไม่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของ “หญิง” หรือ “ชาย”

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

คำสอนผู้หญิงเกี่ยวกับเรื่องความไม่เท่าเทียมทางเพศในหนังสือยายแม่วอนสอนหญิงนำมาเป็นหลักหรือแนวทางในปฏิบัติตนเพื่อดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถนำไปต่อยอดการศึกษาเกี่ยวกับคำสอนผู้หญิงสำหรับผู้สนใจและนักวิจัยด้านสังคมศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ความน่าสนใจของหนังสือยายแม่วอนสอนหญิง สามารถนำมาต่อยอดในการวิเคราะห์ประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ประเด็นความหลากหลายทางเพศที่มีความน่าสนใจแสดงให้เห็นถึงการเปิดกว้างในเรื่องเพศต่าง ๆ ที่ปรากฏ เช่น ชายรักชาย หญิงรักหญิง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ไกล่รุ่ง ภู่ออนโส และรัชชัญญ์ ศรีสมาน. (2563). อำนาจของผู้หญิง: การท้าทายความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับแนวคิดปิตาธิปไตยในนวนิยายสมัยใหม่. *วารสารมนุษยศาสตร์กับสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 43-61. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husocjournal/article/view/240600>

- จิราพัชร ใจเที่ยงธรรม. (2557). การวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเพศในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารสหวิทยาการ*, 11(1), 58-109. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/citujournal/article/view/246790>
- ชวลิน เฟ่งบุญ, นพวรรณ เมืองแก้ว, อธิปัตย์ นิตยัณรา และพิชัย แก้วบุตร. (2563). สตรีนิยมผ่านตัวละครเพศหญิง: กรณีศึกษา “ไปอินน่า หมูบ้านลับลิ้มฝั่งน้ำ” พระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยพะเยา*, 8(1), 180-204. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/Humanties-up/article/view/198482>
- นนทิกานต์ จูห้อง และอรทัย เพี้ยยุระ. (2566). หลังม่าน (Behind the scenes): ปิตาธิปไตยในนวนิยายวาย. *วารสารวิชาการธรรมทศน์*, 23(3), 261-272. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/dhammathas/article/view/259946>
- เดอะสแตนดาร์ดทีม. (2566, 29 พฤศจิกายน). เมื่อไรสังคมจะเท่าเทียมอย่างแท้จริง? UNDP ชี้นำ 2023 ‘อคติทางเพศต่อผู้หญิง’ ยังฝังรากลึกในทุกมิติทั่วโลก. <https://thestandard.co/undp-say-thailand-gender-bias-against-women/>
- นฤพนธ์ ดั้ววิเศษ. (2556). เพศหลากหลายในสังคมไทยกับการเมืองของอัตลักษณ์. *วารสารพัฒนธรรม*, 25(2), 137-168. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jss/article/view/172924>
- สรยา รอดเพชร, ทศนีย์ ทานตวานิช และนันทนัย ประสานนาม. (2561). ผู้หญิงกับปิตาธิปไตยในนวนิยายของอุทิศ เหมะมูล. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 14(1), 53-80. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/eJHUSO/article/view/131587>
- สุภาวดี เพชรเกตุ. (2560). มิติความเป็นหญิงกับกลไกของสังคมในภุขณาสอนน้องคำกลอน ฉบับชาวบ้านเมืองเพชรบุรี. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 15(1), 91-107. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HatyaiAcademicJournal/article/view/87491>
- สุรียา อินทจันทร์. (2567). คติพจน์ในวรรณคดี : การศึกษาแนวคิดและกลวิธีทางภาษา. *วารสารนิสิตวัง*, 26(1), 132-140 <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jonw/article/view/268375>
- เสรี วงษ์มณฑา. (2541). *ยายแม่วอนสอนหญิง* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ดอกหญ้า.
- อรนิภา กุลสมบูรณ์สินธ์ และเจริญชัย เอกมาไพศาล. (2560). อิทธิพลของคุณลักษณะทางเพศต่อความก้าวหน้าในอาชีพของผู้จัดการ โรงแรม: กรณีศึกษาผู้จัดการโรงแรมเพศหญิงในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. *วารสารธรรมศาสตร์*, 36(3), 148-182. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tujo/article/view/193922>

**แนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอลระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม**
**FOOD GUIDELINES FOR HIGH SCHOOL VOLLEYBALL PLAYERS IN
THE DEMONSTRATION SCHOOL UNDER THE MINISTRY OF HIGHER
EDUCATION, SCIENCE, RESEARCH AND INNOVATION**

ศิริชัช มีสง่า*, จุฑามาศ พีรพัชระ และจักรกฤษณ์ ทองคำ

Sirachach Meesnaga*, Chutamas Peeraphatchara and Chukkrit Thongkham

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

RajaMangala University of Technology Phra Nakhon

*Corresponding author E-mail: Sirachach-me@mutp.ac.th

Received April 4, 2025; Revised May 21, 2025; Accepted May 22, 2025

บทคัดย่อ

การบริโภคอาหารที่เหมาะสม ถูกต้องตามหลักโภชนาการ จะทำให้นักกีฬามีสภาพร่างกายสมบูรณ์เพียงพอสำหรับการฝึกซ้อมและการแข่งขัน งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการสอบถาม และวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬาวอลเลย์บอล และ 2) นำเสนอแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล กลุ่มตัวอย่างคือ นักกีฬาวอลเลย์บอลระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 250 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักกีฬาวอลเลย์บอล 14 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม 9 คน โดยวิธีเลือกเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬาวอลเลย์บอล แบบประเมินอาหารบริโภคย้อนหลัง 24 ชั่วโมง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล รวบรวมข้อมูลโดยการสอบถาม สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬาวอลเลย์บอลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการบันทึกการบริโภคอาหารย้อนหลัง 24 ชั่วโมงของนักกีฬาวอลเลย์บอล โดยเฉลี่ย 1,461 กิโลแคลอรี ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ควรได้รับวันละ 2,400 กิโลแคลอรี และ 3) แนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล แบ่งเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ การแนะนำแนวทางการบริโภคอาหาร การจัดทำคู่มือแนวทางการบริโภคอาหาร และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการบริโภคอาหารที่เหมาะสม มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะให้จัดกิจกรรมให้ความรู้ในการบริโภคอาหารที่เหมาะสมแก่นักกีฬา สรรวจความพึงพอใจของนักเรียนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอาหารสำหรับนักเรียนและนักกีฬาวอลเลย์บอล

คำสำคัญ: อาหารสำหรับนักกีฬา, นักกีฬาวอลเลย์บอล, โรงเรียนสาธิตในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

Abstract

Adequate and nutritionally appropriate dietary intake plays a pivotal role in maintaining optimal physiological readiness in athletes, which is essential for sustaining the intensity of training and competitive performance. This study employed a mixed-methods research design, integrating both quantitative and qualitative approaches. The quantitative component involved a structured questionnaire, while the qualitative dimension encompassed in-depth interviews and focus group discussions. The objectives of this study were: (1) to investigate the dietary behaviors of high school volleyball athletes, and (2) to develop and propose evidence-based dietary guidelines tailored to the specific needs of this athletic population. The study population comprised 250 high school volleyball athletes enrolled in demonstration schools under the jurisdiction of the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation. Purposive sampling was used to select 14 student-athletes and 9 subject-matter experts who participated in qualitative data collection. Research instruments included a validated dietary behavior questionnaire, a 24-hour dietary recall form, and an evaluative tool assessing the relevance and feasibility of the proposed dietary guidelines. Data were analyzed using descriptive statistics, including means and standard deviations, as well as thematic content analysis for qualitative data. Findings indicated that: (1) athletes' overall dietary behavior was at a moderate level; (2) the average daily caloric intake based on the 24-hour recall was 1,461 kilocalories, substantially lower than the recommended daily intake of 2,400 kilocalories; and (3) the proposed dietary guidelines consisted of three strategic components: nutrition education recommendations, a structured dietary guideline manual, and engagement in supportive nutritional promotion activities. The proposed framework was assessed to be highly appropriate and feasible. The study recommends the implementation of targeted nutritional education interventions and the integration of student satisfaction assessments to inform the ongoing development of school-based meal programs for student-athletes.

Keywords: Sports nutrition, Volleyball athletes, Demonstration schools under the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation

บทนำ

แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี พ.ศ. 2562-2566 (สำนักโภชนาการ กรมอนามัย, 2562) กำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมพฤติกรรมอาหารบริโภคอาหารตามบริบทของบุคคลและชุมชน โดยมีเป้าหมายให้เป็นผู้เลือกบริโภคที่เหมาะสมตามวัยและสถานะต่าง ๆ และชุมชนมีสถานะแวดล้อมที่เอื้อหนุนการบริโภคอาหารที่ดี รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยที่สามารถประยุกต์ใช้ในอาหาร โภชนาการและสุขภาพ เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านอาหารและโภชนาการเพื่อประชากรทุกกลุ่มวัย ให้สามารถจัดการตนเองให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านสุขภาพเชื่อมโยงสู่พฤติกรรมอาหารบริโภคที่พึงประสงค์ โดยปัจจุบัน มีผู้สนใจเล่นกีฬาที่หลากหลายในขณะที่ภาครัฐและ

เอกชนได้ส่งเสริมให้ผู้คนหันมาออกกำลังกายและเล่นกีฬามากขึ้น ซึ่งสามารถพัฒนาสู่การเป็นนักกีฬาได้ในอนาคต โดยการเล่นกีฬามีหลายรูปแบบทั้งชนิดเดี่ยวและทีม ที่ต้องได้รับการฝึกฝนร่างกายเพื่อให้มีความสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่ต้องใช้พลังงานและสมรรถภาพทางกายสูงมากในการฝึกซ้อมและการแข่งขัน ดังนั้น การปรับปรุงสมรรถภาพของนักกีฬานอกจากต้องพัฒนาด้านความแข็งแรงของร่างกายแล้วสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การบริโภคอาหารที่เหมาะสม ถูกต้องตามหลักโภชนาการ และควรให้ความสนใจอาหารตั้งแต่เริ่มต้นการฝึกซ้อมมากกว่าเมื่อใกล้การแข่งขัน นอกจากนี้ควรบริโภคให้เหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย เพราะอาหารของนักกีฬาแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับอายุ เพศ และระดับการใช้พลังงานซึ่งไม่เท่ากัน (สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา สำนักพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2548)

โรงเรียนสาธิต เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) จำแนกตามจังหวัดและภูมิภาค มีการจัดกิจกรรมกีฬาสาธิตสามัคคี ซึ่งเป็นการแข่งขันมหกรรมกีฬาระหว่างโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยในสังกัด สป.อว. เป็นกิจกรรมกระชับมิตรระหว่างโรงเรียนสาธิตในประเทศไทย มีการแข่งขันกีฬากลายชนิดรวมทั้งวอลเลย์บอล โดยมีโรงเรียนสาธิตเข้าร่วมแข่งขัน 14 โรงเรียน (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2567) ในการเตรียมตัวนักกีฬาเพื่อเข้าร่วมแข่งขัน เป็นหน้าที่ของผู้ฝึกสอนทีมวอลเลย์บอลร่วมกับโภชนาการประจำทีม และนักวิชาการด้านโภชนาการหรือผู้ที่มีหน้าที่ดูแลสวัสดิการนักเรียน โดยให้ความสำคัญทั้งเรื่องปริมาณและคุณภาพของอาหาร รวมทั้งภาวะโภชนาการของนักกีฬาวอลเลย์บอล

อย่างไรก็ตามพบว่า ภาวะโภชนาการของนักกีฬาโรงเรียนสาธิตสังกัด สป.อว. ยังประสบปัญหาบางประการ โดยเฉพาะพฤติกรรมการบริโภคอาหารไม่ครบหลัก 5 หมู่ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ฝึกสอนของโรงเรียนสาธิตมัธยมศึกษา โดย อรจิรา วงศ์อาษา และปรัชญา พิเชฐพิริยะ (วันที่ 19 กรกฎาคม 2567, การสื่อสารส่วนบุคคล) กล่าวว่า นักกีฬาอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่เพิ่งผ่านพ้นวัยเด็ก จึงอาจทำให้ความเข้าใจในการรับประทานอาหารที่เหมาะสมยังน้อยอยู่ และช่วงวัยรุ่นนี้ต้องได้รับอาหารที่ถูกหลักโภชนาการสำหรับการเจริญเติบโตและประกอบกิจกรรม แต่ปัจจุบัน พฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไปมากเพราะสภาพสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จากการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหารของคนไทย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) พบว่า เยาวชนอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 86.70 มีสัดส่วนการบริโภคอาหารครบ 3 มื้อ แต่พบการบริโภคอาหารมื้อหลักมากกว่า 3 มื้อ โดยนิยมกลุ่มอาหารไขมันสูง และอาหารสำเร็จรูปที่สัมพันธ์กับโรคอ้วนและส่งผลเสียต่อสุขภาพ โดยกลุ่มอายุน้อยจะรับประทานผักและผลไม้ไม่บ่อย แต่รับประทานอาหารสำเร็จรูป อาหารจานด่วน น้ำอัดลม น้ำหวานมากกว่ากลุ่มอายุที่สูงขึ้น ที่ผ่านมา สุจิตรา เกิดสุข และสุนีย์ สหัสโพธิ์ (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬาบาสเกตบอล โดยศึกษาในกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 19 - 35 ปี Daniel et. al (2016) ศึกษาเรื่อง การประเมินผลกระทบของโปรแกรมสหวิทยาการอาหาร โภชนาการ และสุขศึกษาต่อความรู้ด้านโภชนาการ ความตั้งใจที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมการกิน และความไม่พอใจทางร่างกายของนักวอลเลย์บอลวัยรุ่น และ Canbolat & Çakiroğlu (2020) ศึกษาพบความผิดปกติของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในนักกีฬาหญิง ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและให้การฝึกอบรมแก่นักกีฬาและผู้ฝึกสอน แต่ยังไม่ปรากฏการศึกษาเกี่ยวกับแนวทาง

การจัดอาหารสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาที่มีความต้องการอาหาร เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางร่างกายแตกต่างจากวัยอื่น

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตในสังกัด สป.อว. เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาให้บริโภคอาหารที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางร่างกาย และความสามารถในการเล่นกีฬาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของทีมนักกีฬาโอลิมปิกในระดับมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬาโอลิมปิกระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดอาหารที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกระดับมัธยมศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

1. อาหารและความต้องการสารอาหารของนักกีฬา

ธนิมพร ทองทอง (2562) ให้ความหมายว่า อาหาร หมายถึง สิ่งที่ย่อยหรือดื่มแล้วให้ประโยชน์ต่อร่างกาย ให้พลังงาน เสริมสร้างความเจริญเติบโตของร่างกาย ซ่อมแซมเนื้อเยื่อที่ชำรุด และควบคุมการทำงานของอวัยวะให้ปกติ ซึ่งกรมพลศึกษา (2555) กล่าวว่า อาหารสำหรับนักกีฬา เป็นการวางแผนร่วมกันของผู้ฝึกสอนและนักกีฬา โดยจะให้ความสำคัญเรื่องการจัดโภชนาการที่จำเป็นและเหมาะสมในช่วงการเตรียมตัว โดยให้ได้รับสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกายร่วมกับการให้ความรู้เรื่องโภชนาการ นอกจากนี้ โรงพยาบาลพญาไท (2561) ได้เสนอข้อมูลโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬาสรุปได้ว่า นักกีฬาเป็นกลุ่มผู้ใช้พลังงานมากกว่าคนทั่วไป จึงมีความต้องการพลังงานและสารอาหารมากเป็นพิเศษ โดยปริมาณคาร์โบไฮเดรตอาจต้องเพิ่มขึ้นเป็น 5-8 กรัม/น้ำหนักตัว/วัน และปริมาณโปรตีนเพิ่มเป็น 1.4-2 กรัม/น้ำหนักตัว/วัน เพื่อให้ร่างกายมีแหล่งพลังงานสำรองและเสริมสร้างกล้ามเนื้อ โดย Carvin (2021) ศึกษาพบว่า นักกีฬาที่มีน้ำหนักระหว่าง 50 – 150 กิโลกรัม ต้องการพลังงาน 2,000 – 7,000 กิโลแคลอรีต่อวัน

2. แนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬา

กรมพลศึกษา (2555) แนะนำแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาว่ามีลักษณะ 7 ประการ ได้แก่ 1) กินอาหารที่มีคาร์โบไฮเดรตสูงไขมันต่ำ 2) หลีกเลี่ยงอาหารรสหวานภายใน 1 ชั่วโมงก่อนฝึกซ้อมและแข่งขัน 3) ให้เวลาย่อยอาหารให้หมดจากกระเพาะอาหาร 4) ก่อนการแข่งขัน ควรให้อาหารที่ให้พลังงานพวกคาร์โบไฮเดรต (ย่อยง่าย) 5) ระหว่างการฝึกซ้อมและการแข่งขัน ควรดื่มน้ำให้เพียงพอเพื่อป้องกันการขาดน้ำ 6) ระหว่างพักการแข่งขัน ควรให้อาหารและเครื่องดื่มทดแทนพลังงานที่เสียไป เช่น กล้วย ส้ม น้ำผลไม้ 7) หลังการแข่งขัน ควรให้อาหารที่มีคาร์โบไฮเดรตสูงและน้ำที่สูญเสียไปทดแทนเพื่อเตรียมพร้อมในการแข่งขันวันต่อไป และจิรนนท์ แก้วกล้า (2552) สรุปความสัมพันธ์ของอาหารกับนักกีฬาว่า เมื่อฝึกหนัก นักกีฬาจำเป็นต้องรับประทานอาหารในรูปของคาร์โบไฮเดรตเพิ่มขึ้น หากรับประทานโปรตีนมาก มักพบปัญหาหมดแรงได้ง่ายและเร็ว เพราะการสลายโปรตีนต้องใช้เวลาและพลังงานมาก และการขับไนโตรเจนที่เกิดจากการสลายโปรตีนต้องใช้น้ำขับออกทางปัสสาวะ ทำให้ร่างกายขาดน้ำ และนักกีฬาจะมีความต้องการพลังงานมากกว่าคนปกติ

ซึ่งคาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน จะให้พลังงานในการทำงานและฝึกซ้อมกีฬาที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับรูปร่างหรือ ปริมาณมวลไร้ไขมัน เพศ อายุ น้ำหนัก การฝึกซ้อม ระยะเวลา และความถี่ในการออกกำลังกาย

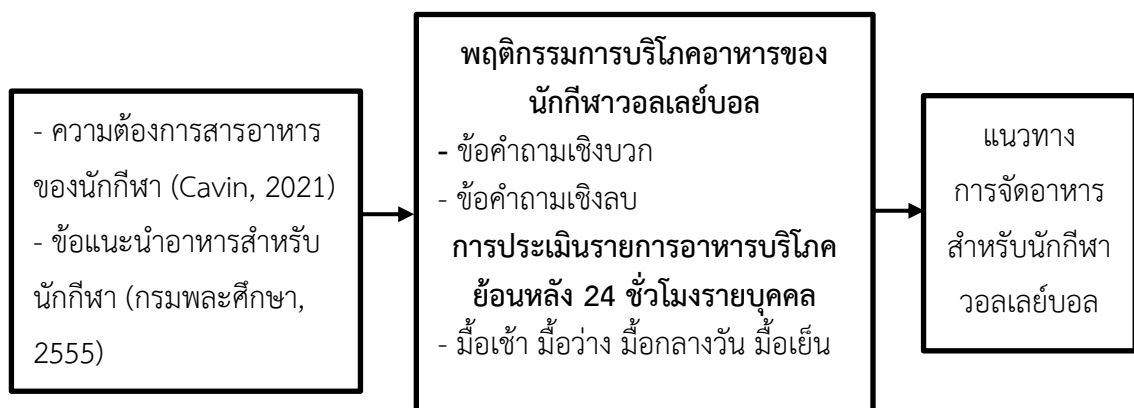
3. พฤติกรรมการบริโภคอาหาร

กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2553) กล่าวว่า พฤติกรรมการบริโภค คือ การกระทำของบุคคลเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ในการแสดงออกเรื่องพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่เหมาะสมส่งผลให้มีสุขภาพดี โดยสนับสนุนให้บริโภคอย่างถูกต้องตามหลักโภชนาการที่เรียกว่า โภชนบัญญัติ ซลิดา เลื่อมใสสุข และวัชร พืชผล (2561) กล่าวว่า พฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญและส่งผลกระทบต่อสุขภาพในอนาคต หากไม่มีการแก้ไขหรือหาแนวทางป้องกันที่ถูกต้อง สถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพและอาหารการกินของผู้เรียน โดยอดิษา สังขะทิพย์ และสุวลี โล่วิกรณ์ (2560) ศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มิได้คำนึงต่อการบริโภคอาหารอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยศึกษาเช่นเดียวกัน รูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันในการเรียน สิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงแหล่งร้านค้าอาหารในสถานศึกษาต่างกัน อาจส่งผลให้ทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคอาหารมีความคล้ายคลึงกัน

4. นักกีฬาวอลเลย์บอลในโรงเรียนสังกัดสังกัด สป.อว.

โรงเรียนสาธิต เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา สังกัด สป.อว. จำแนกตามจังหวัดและภูมิภาค มีการจัดกิจกรรมกีฬาสีสามัคคี ซึ่งเป็นการแข่งขันมหกรรมกีฬาระหว่างโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยในสังกัด สป.อว. ในโรงเรียนเจ้าภาพทุกปีการศึกษา กีฬาสีสามัคคีถือเป็นหนึ่งกิจกรรมสำคัญในการกระชับมิตรระหว่างโรงเรียนสาธิต และเป็นการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียนสาธิตที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยตามจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมและชนิดกีฬาที่แข่งขัน มีโรงเรียนเจ้าภาพจัดการแข่งขันแล้ว 13 โรงเรียน โดยมี 22 โรงเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมด้วย ในการแข่งขันครั้งล่าสุด มีโรงเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันทั้งหมด 22 โรงเรียน หากนับเฉพาะนักกีฬาวอลเลย์บอลระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 14 โรงเรียน (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2567)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 (งานวิจัยเชิงปริมาณ)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือนักกีฬาโอลิมปิก 548 คน และกลุ่มตัวอย่างคือนักกีฬาโอลิมปิกระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตในสังกัด สป.อว. 226 คน โดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน โดยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการรวบรวมข้อมูลเป็น 250 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มี 2 ตอน ตอนที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬาโอลิมปิก มีลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 4 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท ได้แก่ ทำเป็นประจำ ทำบ่อยครั้ง ทำบางครั้ง ไม่เคยทำ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิดที่ให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

การประเมินคุณภาพแบบสอบถาม ด้วยการทดสอบความตรง (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ด้วยวิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตามหลักเกณฑ์ของศิริชัย กาญจนาวาสี (2555) ถ้าค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งพบว่า ค่า IOC ของข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าระหว่าง 0.60-1.00 แสดงว่ามีความตรงในการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) กับนักกีฬาที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการของ Cronbach's alpha (ศิริชัย กาญจนาวาสี, 2555) พบว่า แบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬาโอลิมปิก มีค่าเท่ากับ 0.91 ซึ่งถือว่ามีความน่าเชื่อถือสูงมาก จึงสามารถนำแบบสอบถามนี้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายได้

การรวบรวมข้อมูล ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครถึงโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา และผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ การเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือในการศึกษา จากนั้นเตรียมแบบสอบถามโดยส่งลิงค์แบบสอบถามผ่านระบบ Google forms (แบบสอบถามออนไลน์) และตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) พฤติกรรมการบริโภคอาหาร วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์กำหนดค่าน้ำหนักการประเมิน 4 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) โดย (1) พฤติกรรมด้านบวก ทำเป็นประจำ 4 คะแนน ทำบ่อยครั้ง 3 คะแนน ทำบางครั้ง 2 คะแนน ไม่เคยทำ 1 คะแนน และ (2) พฤติกรรมด้านลบ ทำเป็นประจำ 1 คะแนน ทำบ่อยครั้ง 2 คะแนน ทำบางครั้ง 3 คะแนน ไม่เคยทำ 4 คะแนน ในการแปลผลคะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับไม่ดี คะแนนเฉลี่ย 2.01-3.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.01-4.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี 2) ความคิดเห็นเพิ่มเติม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 (งานวิจัยเชิงคุณภาพ)

ผู้ให้ข้อมูล 1) ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกในการประเมินอาหารบริโภคย้อนหลัง 24 ชั่วโมงรายบุคคล เป็นนักกีฬาบอลเลย์บอลจากโรงเรียนสาธิตที่เข้าแข่งขัน 14 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวม 14 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง 2) ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มแนวทางการจัดอาหารที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล 9 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน ได้แก่ นักโภชนาการประจำทีม ผู้ฝึกสอนทีมบอลเลย์บอล และนักวิชาการด้านโภชนาการ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบประเมินอาหารบริโภคย้อนหลัง 24 ชั่วโมงของนักกีฬาบอลเลย์บอล สร้างโดยใช้แนวทางของภาควิชาโภชนวิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 อาหารบริโภคย้อนหลัง 24 ชั่วโมง แบ่งเป็น 4 มื้อ ได้แก่ อาหารมื้อเช้า มื้อว่าง มื้อกลางวัน มื้อเย็น ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีค่า IOC มากกว่าเกณฑ์ คืออยู่ในช่วง 0.60 – 1.0 ถือว่าทุกข้อคำถาม มีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถใช้ในการสัมภาษณ์ได้ 2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งมีค่า IOC มากกว่าเกณฑ์ คืออยู่ในช่วง 0.6-1.0 แสดงว่า มีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถใช้รวบรวมข้อมูลในการสนทนากลุ่มได้

การรวบรวมข้อมูล ทำหนังสือจากคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ประเมินข้อมูลอาหารบริโภคย้อนหลัง 24 ชั่วโมงของนักกีฬาบอลเลย์บอล (14 คน) และจัดกิจกรรมการสนทนากลุ่มเพื่อจัดทำแนวทางการจัดอาหารที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬาบอลเลย์บอล โดยติดต่อกับผู้ให้ข้อมูล นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ เพื่อสัมภาษณ์และจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม ชี้แจงผู้ให้ข้อมูลเข้าใจวัตถุประสงค์การศึกษา บทบาทของผู้ศึกษาและผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกัน รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิเคราะห์ข้อมูลอาหารบริโภคย้อนหลัง 24 ชั่วโมงและแนวทางการจัดอาหาร ได้นำมาถอดเทปแบบคำต่อคำ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา 2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดอาหาร ตอนที่ 1 วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (ธารินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬาวอลเลย์บอล ตามตารางที่ 1
ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬาวอลเลย์บอล

พฤติกรรมการบริโภคอาหารนักกีฬา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ พฤติกรรม
1. รับประทานอาหารเช้า (+)	3.34	0.83	ดี
2. รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ต่อวัน			
2.1 รับประทานอาหารประเภทโปรตีน เช่น หมู ไก่ ไข่ โปรตีนเกษตร นม (+)	3.09	0.75	ดี
2.2 รับประทานอาหารประเภทข้าวแป้ง ก๋วยเตี๋ยว สปาเก็ตตี้ ขนมหั้ว (+)	3.26	0.77	ดี
2.3 รับประทานอาหารประเภทผัก (+)	2.94	0.85	ปานกลาง
2.4 รับประทานอาหารประเภทผลไม้ (+)	3.10	0.84	ดี
2.5 รับประทานอาหารประเภทไขมัน เนย ชีส ของทอด (+)	2.93	0.79	ปานกลาง
3. รับประทานอาหารหลักครบ 3 มื้อต่อวัน (+)	3.20	0.84	ดี
4. รับประทานอาหารซ้ำเดิม ไม่มีการสลับหมุนเวียน (-)	2.59	0.81	ปานกลาง
5. เลือกซื้ออาหารที่ปรุงสุกใหม่ (+)	3.41	0.64	ดี
6. รับประทานอาหารประเภทเนื้อสัตว์ติดมัน หรืออาหารที่มีไขมันสูง เช่น ข้าวขาหมู ข้าวมันไก่ (-)	2.43	0.84	ปานกลาง
7. รับประทานอาหารประเภทกึ่งสำเร็จรูป (โจ๊ก บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป) (-)	2.51	0.86	ปานกลาง
8. รับประทานอาหารรสจัด (หวาน มัน เค็ม) (-)	2.38	0.78	ปานกลาง
9. รับประทานขนมหวาน เช่น โดนัท เค้ก บิงซู ขนมกรุบกรอบ (-)	2.32	0.79	ปานกลาง
10. รับประทานอาหารประเภทของทอด เช่น ไก่ทอด มันฝรั่งทอด (-)	2.12	0.80	ปานกลาง
11. รับประทานอาหารประเภทหมักดอง (-)	2.82	0.93	ปานกลาง
12. รับประทานอาหารประเภทของดิบ หรือกึ่งดิบกึ่งสุก (-)	2.86	0.91	ปานกลาง
13. รับประทานอาหารประเภทบุฟเฟ่ต์ (-)	2.49	0.87	ปานกลาง
14. ดื่มน้ำอัดลม หรือน้ำหวาน (-)	2.30	0.92	ปานกลาง
15. ดื่มนมวันละ 1 ถึง 2 แก้ว (+)	2.86	0.95	ปานกลาง
16. รับประทานอาหารผลไม้ได้สัดส่วนครึ่งหนึ่งของอาหารทั้งหมดในหนึ่งมื้อ (ประมาณ 100 กรัม) (+)	2.76	0.77	ปานกลาง
17. ดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ (-)	3.39	0.83	ดี
18. รับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ (+)	1.64	0.90	ไม่ดี
19. รับประทานอาหารเสริม			
19.1 อาหารเสริมประเภทวิตามิน (+)	2.80	0.82	ปานกลาง
19.2 อาหารเสริมประเภทเกลือแร่ (+)	2.47	1.03	ปานกลาง
19.3 อาหารเสริมประเภทสังกะสี (Zn) (+)	2.40	0.92	ปานกลาง
19.4 อาหารเสริมประเภทกรดไขมัน เช่น น้ำมันตับปลา (+)	2.11	1.04	ปานกลาง
20. ดื่มชา กาแฟ ช็อกโกแลต (-)	2.38	0.96	ปานกลาง
รวม	2.70	0.85	ปานกลาง

หมายเหตุ: (+) ข้อคำถามเชิงบวก (-) ข้อคำถามเชิงลบ

จากตารางที่ 1 พบว่า นักกีฬาโอลิมปิก มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพฤติกรรมการบริโภคระดับดี 7 ข้อ ระดับปานกลาง 19 ข้อ และระดับไม่ดี 1 ข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีพฤติกรรมการบริโภคในระดับดี 3 อันดับแรกคือ เลือกซื้ออาหารที่ปรุงสุกใหม่ ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และรับประทานอาหารเช้า 4) ส่วนข้อที่มีพฤติกรรมการบริโภคที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับคือ รับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ รับประทานอาหารเสริมประเภทกรดไขมัน และรับประทานอาหารทอด เช่น ไก่ทอด มันฝรั่งทอด

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 แนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก

2.1 อาหารบริโภคน้อยหลัง 24 ชั่วโมง เป็นการวิเคราะห์การบริโภคน้อยหลัง ในอาหาร 4 มื้อ ได้แก่ มื้อเช้า มื้อว่าง มื้อกลางวัน และมื้อเย็น ของนักกีฬาโอลิมปิก 14 คน ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลรวมค่าเฉลี่ยจำนวนแคลอรีอาหารบริโภคน้อยหลัง 24 ชั่วโมง

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวนพลังงาน/คน
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1	1,640 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2	1,802 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3	1,292 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4	1,349 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5	1,200 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6	1,475 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7	1,504 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8	1,445 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9	1,035 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10	1,350 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11	1,280 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12	1,410 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 13	1,585 กิโลแคลอรี
ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 14	2,090 กิโลแคลอรี
ผลรวมค่าเฉลี่ยจำนวนพลังงาน	1,461 กิโลแคลอรี/วัน

จากตารางที่ 2 พบว่านักกีฬาโอลิมปิก 14 คน บริโภคอาหารเฉลี่ยใน 1 วัน ได้พลังงาน 1,461 กิโลแคลอรี ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามผลการศึกษาของ Cavin (2021) ผลการวิจัยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2556) และผลการวิจัยของ Papadopoulou (2015)

2.2 ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักกีฬาโอลิมปิก

ลำดับ	ความคิดเห็นของนักกีฬาโอลิมปิก	จำนวน (คน)
1.	ช่วงเวลาที่เร่งรีบในการทำกิจกรรมอื่น เช่น การติวหรือเรียนพิเศษ ทำให้ต้องฝากเพื่อน ๆ ซื้ออาหารให้โดยเฉพาะอาหารมื้อเย็น	10
2.	รายการอาหารในโรงอาหารไม่หลากหลาย ทำให้ต้องสั่งซื้อจากร้านอาหารนอกโรงเรียน โดยต้องการให้ร้านอาหารในโรงเรียนเพิ่มอาหารให้หลากหลายขึ้น	8
3.	ในการฝึกซ้อมส่วนใหญ่ เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่จะดื่มน้ำหวานมากกว่าเกลือแร่ เนื่องจากดื่มแล้วรู้สึกสดชื่นมากกว่า และเกลือแร่มีรสชาติไม่ถูกปาก	6
5.	ส่วนใหญ่รับประทานอาหารตามเพื่อน ไม่ได้ใส่ใจเรื่องการเลือกรายการอาหาร	5

จากตารางที่ 3 พบว่า นักกีฬาโอลิมปิกให้ความสำคัญว่า ส่วนใหญ่เลือกอาหารจากร้านสะดวกซื้อ เนื่องจากช่วงเวลาที่เร่งรีบในการทำกิจกรรม รายการอาหารในโรงอาหารไม่หลากหลาย บางคนจะรับประทานอาหารตามเพื่อน และบางรายเห็นว่าการดื่มน้ำหวานรู้สึกสดชื่นกว่าดื่มเกลือแร่ที่มีรสชาติไม่ถูกปาก บางรายเห็นว่า รายการอาหารที่บ้านไม่ถูกปาก ส่งผลให้ซื้ออาหารตามร้านสะดวกซื้อ

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแนวทางจัดอาหารสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกพบว่า นักกีฬาโอลิมปิกมีพฤติกรรมบริโภคอาหารในระดับปานกลาง 19 ข้อ และระดับไม่ดี 1 ข้อ ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลอาหารบริโภคย้อนหลัง 24 ชั่วโมงพบว่า นักกีฬาโอลิมปิกบริโภคอาหารเฉลี่ยใน 1 วัน ได้พลังงาน 1,461 กิโลแคลอรี ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามผลการศึกษาของ Cavin (2021) ที่กล่าวว่า นักกีฬาที่มีน้ำหนักระหว่าง 50-150 กิโลกรัม ควรได้รับพลังงานจำนวน 2,000 – 7,000 กิโลแคลอรี สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2556) ระบุว่า ผู้ใช้พลังงานมากควรได้รับปริมาณอาหารที่เหมาะสมอยู่ที่ 2,000 – 2,400 กิโลแคลอรี และ Papadopoulou (2015) ระบุว่า นักกีฬาโอลิมปิกต้องการพลังงานโดยเฉลี่ยสูงกว่าความต้องการการเผาผลาญพื้นฐาน 50% โดยมีการใช้พลังงานต่อวัน 2,400-4,200 กิโลแคลอรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้จัดทำ (ร่าง) แนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาโอลิมปิกระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตในสังกัด สป.อว. นำเข้าสู่กิจกรรมการสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2568 ได้แนวทางที่นำไปประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้

1. ควรแนะนำแนวทางการบริโภคอาหารที่เหมาะสม โดย 1) พลังงานรวม ควรรับประทานอาหารให้ได้พลังงานรวมต่อวัน 2,000 – 2,400 กิโลแคลอรี 2) ลักษณะเมนูอาหาร ควรเป็นอาหารที่ปรุงง่าย ไขมันน้อย ให้พลังงานสูง และเพิ่มผัก ผลไม้เข้าไปในเมนูอาหาร 3) การบริโภคอาหารเสริม ควรบริโภคอาหารเสริมประเภทเกลือแร่แทนเครื่องดื่มประเภทน้ำหวานในช่วงฝึกซ้อม เนื่องจากนักกีฬามีการเสียเหงื่อมาก ทำให้ร่างกายขาดน้ำ 4) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับประโยชน์ของผักและผลไม้

2. ควรจัดทำคู่มือแนวทางการบริโภคอาหารที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก ประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ เช่น ความสำคัญของการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก การวิเคราะห์สภาพร่างกายเบื้องต้นของนักกีฬาโอลิมปิก รายการและปริมาณอาหารที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก เป็นต้น นอกจากนี้ อาจสร้างสื่อประกอบ

เพื่อดึงดูดความสนใจของนักกีฬาที่เป็นบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นคลิปวิดีโอสั้น หรืออินโฟกราฟิกภาพการ์ตูนประกอบคำอธิบายสั้น ๆ

3. ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการบริโภคอาหารที่เหมาะสม เช่น จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักกีฬาวอลเลย์บอล ผู้ฝึกสอนทีมวอลเลย์บอล ให้มีความรู้ความเข้าใจในการบริโภคอาหารและการปฏิบัติตนที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล

สำหรับความผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน พบว่า แนวทางการจัดอาหารในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของเมนูอาหารแนะนำ 1 วัน ค่าเฉลี่ย 4.42 2) ตัวอย่างเมนูอาหารพร้อมตำรับ ค่าเฉลี่ย 4.47 และมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ได้แก่ 1) ความรู้/ข้อแนะนำเพิ่มเติม ค่าเฉลี่ย 4.67 2) ความเป็นไปได้ในการไปใช้ประโยชน์ ค่าเฉลี่ย 4.52

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นักกีฬาวอลเลย์บอลมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารในระดับปานกลาง สำหรับพฤติกรรมที่ไม่ดี คือ รับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักกีฬาบางคนรับประทานอาหารที่ผู้ปกครองเป็นผู้จัดเตรียมให้ในขณะที่บางคนเลือกบริโภคจากร้านสะดวกซื้อ ซึ่งอาจมีอาหารไม่ครบหลัก 5 หมู่ แม้ว่าปัจจุบันจะมีสื่อมัลติมีเดียหลายด้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความรู้แก่นักกีฬาในการบริโภคอาหารให้ถูกวิธี และการรับประทานอาหารเสริม ซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคล จึงทำให้พฤติกรรมการบริโภคอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ Canbolat & Çakiroğlu (2020) ที่ศึกษาพบความผิดปกติของการกินและนิสัยการกินที่ไม่เหมาะสมของนักกีฬาหญิงของมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องปรับปรุงและรักษาสุขภาพด้วยการปรับพฤติกรรม ให้การอบรมแก่นักกีฬาและผู้ฝึกสอน แพทย์ นักโภชนาการ และโค้ช ควรวินิจฉัยและรักษาความผิดปกติของการกินในหมู่นักกีฬา ประกอบด้วย การบริโภคอาหารที่มีประโยชน์เหมาะสมกับชนิดของกีฬาที่เล่น นอกจากนี้ต้องมีพฤติกรรมที่ดีในการออกกำลังกายด้วย โดยโยโย่ ค้ำเต๊ะ และคณะ (2568) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย ประกอบด้วย ความรู้ด้านการออกกำลังกาย การรับรู้ประโยชน์จากการออกกำลังกาย สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การรับรู้ภาวะสุขภาพ และการสนับสนุนจากครอบครัว ซึ่งผู้ที่เล่นกีฬาวอลเลย์บอล ก็ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับข้อที่กล่าวมาข้างต้นด้วยเช่นกัน

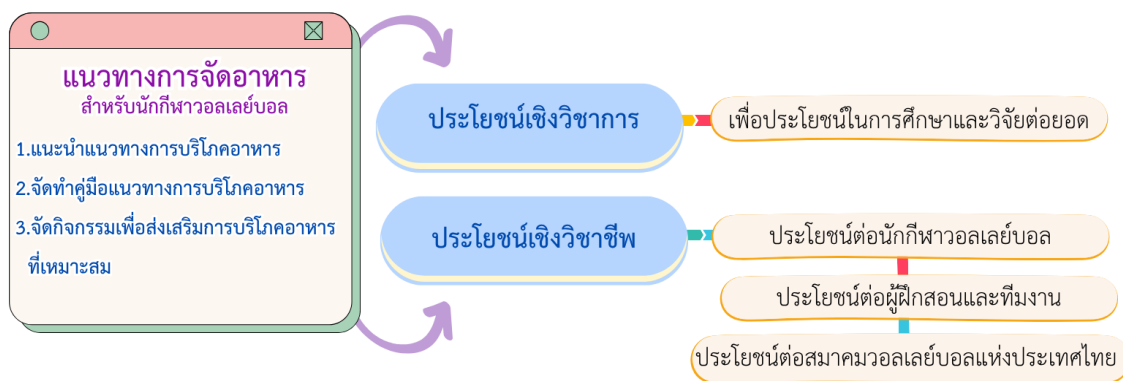
วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า นักกีฬาวอลเลย์บอลบริโภคอาหารเฉลี่ย 1 วัน ได้พลังงาน 1,461 กิโลแคลอรี ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ นักกีฬาบางคนรับประทานอาหารไม่ครบมื้อหลัก และเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปตามร้านสะดวกซื้อ บางรายรับประทานอาหารที่ปรุงสะดวกและรวดเร็วเพื่อประหยัดเวลา ผลการศึกษาของ Cavin (2021) พบว่า นักกีฬาที่มีน้ำหนักระหว่าง 50-150 กิโลกรัม ควรได้รับพลังงาน จำนวน 2,000 – 7,000 กิโลแคลอรี สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2556) ระบุว่า ผู้ใช้พลังงานมากควรได้รับปริมาณอาหารที่เหมาะสมอยู่ที่ 2,000 – 2,400 กิโลแคลอรีและ Papadopoulou (2015) ระบุว่า นักกีฬาวอลเลย์บอลหญิงต้องการพลังงานโดยเฉลี่ยสูงกว่า

ความต้องการการเผาผลาญพื้นฐานร้อยละ 50 โดยใช้พลังงานต่อวัน 2,400 - 4,200 กิโลแคลอรี และได้สรุปแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก โดย 1) การแนะนำแนวทางการบริโภคอาหารที่เหมาะสม 2) การจัดทำข้อมูลในรูปแบบของคู่มือแนวทางการบริโภคอาหารที่เหมาะสม 3) การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการบริโภคอาหารที่เหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารและอาหารบริโภคย้อนหลัง 24 ชั่วโมงของนักกีฬาโอลิมปิก ได้แนวทางการจัดอาหารที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก 3 แนวทาง ได้แก่ การแนะนำแนวทางการบริโภคอาหาร การจัดทำคู่มือแนวทางการบริโภคอาหาร และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการบริโภคอาหารที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการสำหรับการศึกษาและวิจัยต่อยอด และประโยชน์เชิงวิชาชีพ ได้แก่ 1) นักกีฬาโอลิมปิก ได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางการบริโภคอาหารที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางร่างกายและการเตรียมตัวในการแข่งขัน 2) ผู้ฝึกสอนและทีมงาน นำแนวทางการจัดอาหารที่เหมาะสม ไปประยุกต์ใช้กับระบบการจัดการทีมในโรงเรียน 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาเยาวชน ในการฝึกซ้อมต่าง ๆ ตามแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาเยาวชน

สรุป

นักกีฬาโอลิมปิกระดับมัธยมศึกษา มีพฤติกรรมบริโภคในระดับปานกลาง โดยมีพฤติกรรมในระดับดี 7 ข้อ พฤติกรรมระดับปานกลาง 19 ข้อ และพฤติกรรมระดับไม่ดี 1 ข้อ สำหรับข้อมูลการบริโภคอาหารเฉลี่ยใน 1 วัน พบว่า ได้พลังงาน 1,461 กิโลแคลอรี ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานตามผลการศึกษาของ Cavin (2021) สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2556) และ Papadopoulou (2015) แนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาโอลิมปิก มี 3 ด้าน ประกอบด้วย การแนะนำแนวทางการบริโภคอาหารที่เหมาะสม การจัดทำคู่มือแนวทางการบริโภคอาหารที่เหมาะสม และ

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการบริโภคอาหารที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ประโยชน์สำหรับนักกีฬาวอลเลย์บอล ผู้ฝึกสอน และหน่วยงานที่ส่งเสริมการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักกีฬาวอลเลย์บอลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 19 ข้อ และระดับไม่ดี 1 ข้อ ดังนั้น นักโภชนาการประจำทีม ผู้ฝึกสอน และผู้ดูแลสวัสดิการอาหาร จึงควรดำเนินการเพื่อช่วยปรับพฤติกรรมการบริโภคอาหารแก่นักกีฬาภายใต้การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน

1.2 นักกีฬาวอลเลย์บอลให้ความเห็นว่ารายการอาหารไม่หลากหลายทำให้ต้องซื้ออาหารจากนอกโรงเรียน โดยต้องการให้เพิ่มรายการให้หลากหลายขึ้น ผู้ดูแลสวัสดิการจึงควรสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพของอาหารสำหรับนักเรียนในสังกัด

1.3 การนำแนวทางการจัดอาหารสำหรับนักกีฬาไปประยุกต์ใช้ ควรศึกษาความเป็นไปได้ และจัดกิจกรรมตามลำดับก่อน - หลัง ตามบริบทและความพร้อมของแต่ละโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยรูปแบบการจัดการอาหารสำหรับนักกีฬาในโรงเรียน ครอบคลุมองค์ประกอบกิจกรรม ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านนักกีฬา ด้านการจัดการแข่งขัน และด้านสวัสดิการรวมเรื่องอาหาร และโภชนาการของนักกีฬา และด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อเป็นรูปแบบในภาพรวมที่หน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา. (2555). *คู่มือผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล T-Certificate*. <https://pubhtml5.com/pqqj/zayk/basic/>
- กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *คุณค่าทางโภชนาการของอาหารไทย*. <http://nutrition.anamai.moph.go.th/>
- จิรนนท์ แก้วกล้า. (2552). *โภชนาการสำหรับนักกีฬาและผู้ออกกำลังกาย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลิตา เลื่อมใสสุข และวัชร พีชผล. (2561). ความรู้ทางโภชนาการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 10(3), 73-83. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/162320>
- ธนมพร ทองลอง. (2562). *โภชนาการศาสตร์การกีฬา เอกสารประกอบการสอนวิชาโภชนศาสตร์การกีฬา* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. <https://pubhtml5.com/iytc/yzza/basic>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 18). บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2567). *คู่มือประวัติศาสตร์สามัคคีครั้งที่ 47 เจ้ารามเกมส์*.
<https://chaoramgames.ru.ac.th/index.php/information/history>
- ยูโสภ ดำตะ, เอกราช มะลิวรรณ, สืบสกุล ใจสมุทร และอันสออด หลับด้วง. (2568). การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดสงขลา. *วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 7(1), 13–27. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/280762>
- โรงพยาบาลพญาไท. (2561, 26 มีนาคม). *โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬา*.
<https://www.phyathai.com/th/article/2833-โภชนาการที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬา>
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2555). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). *การสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากร พ.ศ. 2556*.
https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/aL
- สำนักโภชนาการ กรมอนามัย. (2562). *แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี พ.ศ. 2562–2566*.
<https://nutrition2.anamai.moph.go.th/th/nutrition-action-plan/>
- สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา สำนักพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2548). *โภชนาการการกีฬาทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. สำนักพิมพ์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุจิตรา เกิดสุข และสุนีย์ สหัสโพธิ์. (2564). แนวทางการจัดโภชนาการที่เหมาะสมสำหรับนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(1), 10-18. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/article/view/245337>
- อดิชา สังขะทิพย์ และสุวดี โลวีวรรณ. (2560). พฤติกรรมการบริโภคอาหารและภาวะโภชนาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในตำบลกุดปลาตุ จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 19(1), 178-189.
https://www.ubu.ac.th/web/files_up/08f2017050314355432.pdf
- Canbolat, E., & Çakiroğlu, F. P. (2020). Eating disorders and nutritional habits of female university athletes. *Turkish Journal of Sports Medicine*, 55(3), 231–238. DOI: 10.5152/tjism.2020.181
- Cavin, M. L. (2021). *A Guide to Eating for Sports*. <https://kidshealth.org/en/teens/eatnrun.html>
- Daniel, N. V. S., Jürgensen, L. P., Padovani, R. D. C., & Juzwiak, C. R. (2016). *Impact of an interdisciplinary food, nutrition and health education program for adolescent Brazilian volleyball players*. *Revista de Nutrição*, 29, 567–577.
<https://doi.org/10.1590/1678-98652016000400011>
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*. 30. 607-610.
- Papadopoulou, S. D. (2015). *Impact of energy intake and balance on the athletic performance and health of top female volleyball athletes*. *Medicina Sportivă*, 11(1), 83–90.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก

CONFIRMATORY FACTOR ANALYSIS OF THAI TOURIST'S DEMAND FOR ADVENTURE TOURISM IN NAKHON NAYOK PROVINCE

ณัฐธินิภรณ์ ปิงแก้ว, วัฒนา ทนงค์แพ้ง*, พิมอร แก้วแดง, รัตชพงษ์ เขียวพันธุ์ และวรรณยา เฉลยปราชญ์

Natthineeporn Pingkaew, Wattana Tanongpang*, Pim-on Kaewdang, Rattachapong Khiewpana and Wannaya Chaloeypach

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

*Corresponding Author E-mail: tawattana@rmutt.ac.th

Received March 14, 2025; Revised May 23, 2025; Accepted May 23, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order CFA)

ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก มี 19 ตัวแปร 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น เป็นไปตามกรอบแนวคิดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยจำนวนองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักระหว่าง 0.70-0.92 เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย 2) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) ด้านแหล่งท่องเที่ยว และ 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โมเดลขององค์ประกอบมีค่าสถิติเป็นไปตามเกณฑ์และมีความสอดคล้องกลมกลืนอย่างมีนัยสำคัญ ($\chi^2_{2nd\ order} = 61.046$, $df = 1.152$, $p\text{-value} = 0.209$, $CFI = 0.999$, $GFI = 0.984$, $AGFI = 0.943$, $RMSEA = 0.020$) ดังนั้นจึงสามารถนำโมเดลนี้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยของจังหวัดนครนายกได้

คำสำคัญ: องค์ประกอบเชิงยืนยัน, การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย, ความต้องการของนักท่องเที่ยว, จังหวัดนครนายก

Abstract

This article aimed to analyze and validate the structural model of second-order confirmatory factor analysis (CFA) concerning Thai tourists' preferences for adventure tourism in Nakhon Nayok Province. A sample of 400 Thai tourists was selected through accidental sampling, with data collected via a structured questionnaire. The statistical tools employed for data analysis included descriptive statistics and second-order CFA.

The research findings indicate that the analysis of the components of Thai tourists' needs regarding adventure tourism in Nakhon Nayok Province revealed 19 variables across 4 components: accessibility, tourism activities, tourist attractions, and facilities. The aspects of tourism activities, tourist attractions, and facilities align with the conceptual framework and empirical data. The four components have weights ranging from 0.70 to 0.92, ranked from highest to lowest as follows: 1) Accessibility, 2) Tourism activities, 3) Tourist attractions, and 4) Facilities. The model's components meet the statistical criteria and are significantly coherent ($\chi^2_{2nd\ order} = 61.046$, $df = 1.152$, $p\text{-value} = 0.209$, $CFI = 0.999$, $GFI = 0.984$, $AGFI = 0.943$, $RMSEA = 0.020$). Therefore, this model can be applied to plan the development of adventure tourism in Nakhon Nayok Province.

Keywords: Confirmatory factor, Adventure Tourism, Need of Tourist, Nakhon Nayok Province

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจในหลายประเทศทั่วโลก โดยมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) การสร้างงาน และการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ในบางประเทศยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมอีกด้วย (Volo & Giambalvo, 2008) สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2566 ปรับตัวดีขึ้นอย่างชัดเจนเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลายลง และความต้องการเดินทางท่องเที่ยวทั้งชาวต่างชาติและชาวไทยเพิ่มขึ้น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น โดยในปีดังกล่าวมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าไทยทั้งสิ้น 25,468,963 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 32 และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 1.2 ล้านล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566)

การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับว่ามีการเติบโตอย่างรวดเร็วทั่วโลก โดยถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวสมัยใหม่ที่มีความนิยมอย่างแพร่หลาย ตลาดการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยทั่วโลกมีขนาดประมาณ 406.12 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2024 และคาดว่าจะมีการเติบโตในอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี (CAGR) อยู่ที่ 16.8% ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2025 ถึง ค.ศ. 2030 (Grand View Research, 2024) และที่สำคัญคือการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยถือเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญ รวมไปถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2566) สำหรับการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในประเทศไทย มีแนวโน้มได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นโดยนักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมที่ทำท่ายและต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ มักเลือกประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางกิจกรรมยอดนิยม ได้แก่ การล่องแก่ง พายเรือคายัก ปีนเขา และเดินป่า (พชรพร ขำหรั่ง และผกาภาส ชัยรัตน์, 2564)

จังหวัดนครนายกได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเป็นรูปการท่องเที่ยวหนึ่งเพื่อส่งเสริมเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในจังหวัด เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกนางรอง และแม่น้ำนครนายก และกิจกรรมการล่องแก่งในแม่น้ำ

นครนายก การปั่นเขา และการไต่ตัวจากหน้าผา ประกอบกับมีเส้นทางการเดินทางที่ง่ายไม่ซับซ้อน เพราะไม่ไกลจากกรุงเทพ รูปแบบการท่องเที่ยวจึงแตกต่างจากจังหวัดอื่นทั่วไป (พชรพร ขำหรั่ง และ ผกามาศ ชัยรัตน์, 2564) อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกยังมีความท้าทายอยู่หลายด้าน เช่น จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ.2566 จังหวัดนครนายก (องค์การบริหารส่วนจังหวัด นครนายก, 2566) พบว่า หลายชุมชนยังไม่มีความพร้อมที่จะกลับมาดำเนินการประกอบกิจการที่พักแบบ โฮมสเตย์ เนื่องจากเพิ่งผ่านพ้นสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ขณะที่การศึกษาของ พชรพร ขำหรั่ง และ ผกามาศ ชัยรัตน์ (2564) ได้ศึกษาองค์ประกอบ แหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัยในจังหวัดนครนายก ประกอบด้วย ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านที่พัก และ ด้านกิจกรรม แต่ยังขาดการวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ในด้านการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยที่เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ อีกทั้งผลการวิจัยนี้จะได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในเชิงนโยบาย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง และมีความยั่งยืนตามแผนพัฒนาของจังหวัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก

การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการพักผ่อนในพื้นที่ธรรมชาติ ซึ่งเน้นการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก และกิจกรรมนั้นมีรูปแบบที่มีความแปลกใหม่ท้าทาย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549) โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวที่มีความชื่นชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่เสี่ยงภัยตามสถานที่ห่างไกล แต่มีชื่อเสียงด้านความงาม มีองค์ประกอบของธรรมชาติ และเป็นกิจกรรมการที่ได้ใกล้ชิดธรรมชาติ (Addison, 1999) นอกจากนี้ยังเป็นการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้ทำกิจกรรมที่น่าตื่นเต้น ซึ่งแตกต่างกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นการมองเห็นด้วยตาเปล่าเท่านั้น ซึ่งกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวผจญภัยเป็นการพักผ่อนที่ทำกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวา โดยต้องมีคุณสมบัติในการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ กิจกรรมทางกาย และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การผจญภัยเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทาง และแหล่งท่องเที่ยวนั้นมักจะเป็นสถานที่ที่อยู่ห่างไกลและแปลกใหม่ แบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยแบบเข้มข้น (Hard Adventure) ซึ่งมีความเสี่ยงในระดับสูงสุด และการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Soft Adventure) ที่มีความเสี่ยงในระดับต่ำสุด ซึ่งมีความผันแปรขึ้นอยู่กับลักษณะของนักท่องเที่ยว ประเภทของ

การท่องเที่ยว และระดับการรับรู้ส่วนบุคคล (Hudson, 2002)

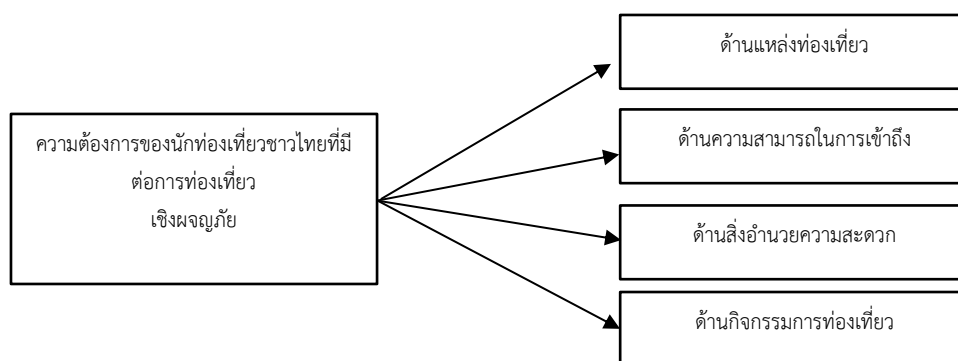
องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

ในการวิจัยนี้ได้ประยุกต์ใช้แนวทางองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยจาก 3 แนวคิดที่มีการอ้างอิงอย่างแพร่หลาย ได้แก่ แนวคิดที่ 1 Collier and Harraway (1997) ได้ระบุว่าองค์ประกอบของการท่องเที่ยว มีอยู่ 3 องค์ประกอบ (3As) ได้แก่ 1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) หมายถึง สถานที่ (Site) หรือ เหตุการณ์ (Event) ที่เกิดจากสิ่งที่มีธรรมชาติสร้างขึ้นหรือมนุษย์สร้างขึ้น 2. การเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง ระบบการขนส่งที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดที่ 2 Buhalis (2000) ได้แบ่งประเภทขององค์ประกอบการท่องเที่ยวออกเป็น 6 องค์ประกอบ (6As) ประกอบไปด้วย 1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2. การเข้าถึง (Accessibility) 3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4. แพคเกจท่องเที่ยว (Available Packages) 5. กิจกรรม (Activities) และ 6. บริการเสริม (Ancillary Services) แนวคิดที่ 3 Pelasol et al. (2012) ได้จำแนกองค์ประกอบการท่องเที่ยวไว้ 6 องค์ประกอบ (6As) เช่นกัน ได้แก่ 1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2. การเข้าถึง (Accessibility) 3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4. การให้บริการ (Ancillary Services) 5. ที่พัก (Accommodation) และ 6. กิจกรรม (Activities)

จากนักวิชาการ 3 กลุ่มข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกัน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2. การเข้าถึง (Accessibility) 3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) อย่างไรก็ตามในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยองค์ประกอบที่มีความสำคัญ ได้แก่ กิจกรรม (Activities) เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยต้องมีองค์ประกอบ การเข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งการท่องเที่ยว ดังนั้นในการวิจัยผู้วิจัยจึงสรุปองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2. การเข้าถึง (Accessibility) 3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) และ 4. กิจกรรม (Activities)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดนครนายก ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในจังหวัดนครนายกอย่างไรก็ตามไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้อย่างชัดเจน เนื่องจากไม่มีฐานข้อมูลที่รวบรวมจำนวนนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มดังกล่าวในช่วงเวลาการวิจัย ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้อ้างอิง แนวทางของ Hair et al. (2010) ซึ่งแนะนำว่า สำหรับการวิเคราะห์ที่มีตัวแปรพหุนาม ควรกำหนดกลุ่ม ตัวอย่างตามอัตราส่วนระหว่างตัวแปรต่อจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยควรมีสัดส่วนขั้นต่ำที่ 5:1 หากต้องการความเชื่อมั่นสูงขึ้นควรใช้สัดส่วน 10:1 และในกรณีที่ต้องการความแม่นยำสูงมาก แนะนำให้ใช้สัดส่วน 20:1 ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 19 ตัวแปร ดังนั้นเพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอและมีความเหมาะสม ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามอัตราส่วน 20:1 คิดเป็นจำนวน 380 คน ($19 \times 20 = 380$) เพื่อรองรับกรณีที่แบบสอบถามอาจถูกตอบไม่ครบถ้วน หรือไม่สมารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ ผู้วิจัยจึงสำรองกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมอีก 20 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน แต่เนื่องจากนักท่องเที่ยวเดินทางมาจากหลายพื้นที่ และมีความแตกต่างกันด้านความตั้งใจมาท่องเที่ยว ดังนั้นในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว 2) ความต้องการของนักท่องเที่ยวในเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก เป็นแบบประเมินค่าแบบ Likert Scale 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้ 1) การทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการทดสอบหาค่า IOC โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของข้อคำถามจำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำมาหาค่า IOC โดยข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.5 จากนั้น 2) การทดสอบค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (Reliability Test) นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรในการศึกษาแต่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จากนั้นนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's' Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความน่าเชื่อถือที่ 0.89 แสดงว่าเครื่องมือมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 400 ชุด โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวด้วยตัวเอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงวันธรรมดา และวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ระหว่างตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ที่อยู่ในตัวแปรแฝงเดียวกันมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นค่าบวก แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันซึ่งอยู่ในช่วง 0.19 - 0.616 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดมีค่าเท่ากับ 0.616 นอกจากนี้ผลการวิจัย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในทุกตัวแปรมีระดับความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.70 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรแต่ละตัวมีความเป็นอิสระต่อกัน (Baggio & Klobas, 2011) และในส่วนของการวิเคราะห์ค่า ความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ค่าความเบ้ของตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง -0.98 ถึง 0.99 และค่าความโด่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.77 ถึง 1.91 ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยพบว่ามีอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เพราะการพิจารณาค่าความเบ้ และความโด่งของตัวแปรนั้น ค่าความเบ้ที่

มีค่ามากกว่า 3.00 และค่าความโด่งที่มีค่า มากกว่า 7.00 จะส่งผลให้การประมาณค่าด้วย Maximum Likelihood มียอคติ (West et al., 1995) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ค่าความเบ้มีค่าน้อยกว่า 3.00 และมีค่าความโด่งน้อยกว่า 7.00 ในทุกตัวแปร แสดงว่าข้อมูลมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (2nd Order Confirmatory Factor Analysis: CFA) พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบเพื่อแสดงอิทธิพลของเกณฑ์ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์วิธีประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด ทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ทุกค่าในโมเดลแล้วคำนวณกลับเป็นค่าความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้ ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล (model fit) โดยพิจารณาค่าสถิติ ไค-สแควร์ (χ^2 - test) ค่าสัดส่วน χ^2 /df ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) ดัชนีความสอดคล้องที่ ปรับแก้ (AGFI) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ ค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล ประกอบด้วย $p\text{-value} > .05$, $\chi^2 /df < 3$, $GFI > 0.95$, $NFI > 0.95$, $CFI > 0.95$, $RMSEA < 0.05$ (Hair et al., 2010)

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. สถิติพื้นฐานเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) เช่น ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) เพื่อใช้วิเคราะห์ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง 2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบตัวแปรองค์ประกอบความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง ของตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 19 ตัวแปร จากองค์ประกอบความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก ทั้ง 4 องค์ประกอบ เพื่อศึกษาลักษณะการแจกแจงข้อมูลของตัวแปรแต่ละตัว พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับสูงระหว่าง 4.56 ถึง 4.85 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.42 ถึง 0.59 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีการกระจายอยู่ใกล้กับค่าเฉลี่ย เนื่องจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังกล่าวมีค่าไม่เกิน 1 ค่าความเบ้เห็นได้ว่าตัวแปรทั้งหมดมีค่าความเบ้เป็นลบค่าอยู่ระหว่าง -0.76 ถึง -2.87 และมีลักษณะการแจกแจงเป็นแบบเบ้ซ้าย แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย แต่เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งเป็นบวกหรือมีค่าสูงกว่าค่าความโค้งปกติ ค่าอยู่ระหว่าง -0.03 ถึง 7.84 ซึ่งข้อเสนอแนะของค่าความเบ้และค่าความโด่งตามที่ Kline (2005) ระบุว่าค่าความเบ้ที่ไม่เกิน 3.0 และค่าความโด่งที่ไม่เกิน 10.0 สามารถให้การยอมรับได้ว่าข้อมูลมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

1.3 เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีค่าเท่ากับ 5994.937, $df = 171$ ($p = 0.000$) แสดงว่า เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างเพียงพอที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ Kaiser – Mayer – Olkin ($KMO = .915$) ซึ่งมีค่าใกล้ 1 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมในการนำไปใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป เนื่องจากค่าดัชนีมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่า ข้อมูลเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Cerny & Kaiser, 1977)

2. ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบองค์ประกอบของแบบวัดความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก

องค์ประกอบ	ตัวแปรสังเกตได้	B	SE	t	R^2	CR	AVE
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก							
ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	การเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง (ATTR1)	0.660	0.015	10.458	0.435	0.840	0.513
	การเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม (ATTR2)	0.671	0.014	11.167	0.450		
	การเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะอาด (ATTR3)	0.715	0.012	11.430	0.511		
	การเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย (ATTR4)	0.762	0.011	9.639	0.580		
	การเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน (ATTR5)	0.767	0.012	9.195	0.588		
ด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility)	การเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเข้าถึงได้ง่าย (ACCE1)	0.556	0.013	13.683	0.309	0.844	0.526
	การความสะดวกสบายของยานพาหนะในการเดินทาง (ACCE2)	0.626	0.014	12.528	0.392		
	การสถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว (ACCE3)	0.738	0.011	10.835	0.545		
	การความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว (ACCE4)	0.805	0.011	8.939	0.648		
	การสภาพถนนที่พร้อมใช้งานและถนนมีความเชื่อมโยง (ACCE5)	0.858	0.012	6.812	0.736		
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ที่พักที่มีราคาที่เหมาะสม (AMEN1)	0.860	.004	11.618	0.740	0.949	0.755

องค์ประกอบ	ตัวแปรสังเกตได้	β	SE	t	R^2	CR	AVE
ความสะดวก (Amenities)	ที่พักที่มีความหลากหลาย (AMEN2)	0.823	.005	12.788	0.677		
	ที่พักที่มีความสะอาด (AMEN3)	0.930	.003	8.213	0.864		
	ที่พักที่มีความปลอดภัย (AMEN4)	0.904	.003	10.193	0.817		
	ร้านอาหารที่มีราคาที่เหมาะสม (AMEN5)	0.859	.006	9.968	0.738		
	การร้านอาหารที่ถูกสุขอนามัย (AMEN6)	0.832	.005	12.113	0.692		
ด้านกิจกรรม การท่องเที่ยว (Activities)	กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย มีความหลากหลาย (ACT11)	0.579	.019	11.812	0.336	0.700	0.440
	กิจกรรมที่จัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว มีความน่าสนใจ (ACT12)	0.568	.021	11.043	0.323		
	การเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงผจญภัยมีความปลอดภัย (ACT13)	0.812	.023	4.261	0.660		
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง							
ความต้องการ	ด้านแหล่งท่องเที่ยว (ATTR)	0.741	.010	5.877	0.548	0.868	0.625
การท่องเที่ยว เชิงผจญภัย	ด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย (ACCE)	0.921	.005	2.657	0.848		
จังหวัด	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก(AMEN)	0.697	.008	8.781	0.486		
นครนายก	ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (ACTI)	0.787	.009	4.760	0.619		

$\chi^2 = 61.046$, df = 53, P-value = 0.209, $\chi^2 / df = 1.152$, CFI = 0.999, GFI = 0.984, AGFI = 0.943,
 RMR = 0.010 และ RMSEA = 0.020

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความกลมกลืนของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก พบว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยไม่มีการปรับโมเดลเพิ่มเติมและได้ค่าสถิติความกลมกลืน คือ $\chi^2 = 61.046$, df = 53, P-value = 0.209, $\chi^2 / df = 1.152$, CFI = 0.999, GFI = 0.984, AGFI = 0.943, RMR = 0.010 และ RMSEA = 0.020 และเมื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลพบว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงสอดคล้องทั้งค่า CR มีค่าระหว่าง 0.700 – 0.949 ซึ่งมากกว่า 0.7 และค่า AVE มีค่าระหว่าง 0.440 – 0.775 มากกว่า 0.5 แต่จะมีด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มี ค่า AVE 0.440 ซึ่งยอมรับได้ หมายความว่า โมเดลนั้นนอกจากจะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ยังมีความเที่ยงตรงเชิงสอดคล้องของโมเดล เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก ที่มี 4 องค์ประกอบ และ 19 ตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.556-0.930 และทุกตัวแปรมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 แสดงว่าทุกตัวแปรมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือและสามารถอธิบายได้อย่างมีความหมาย

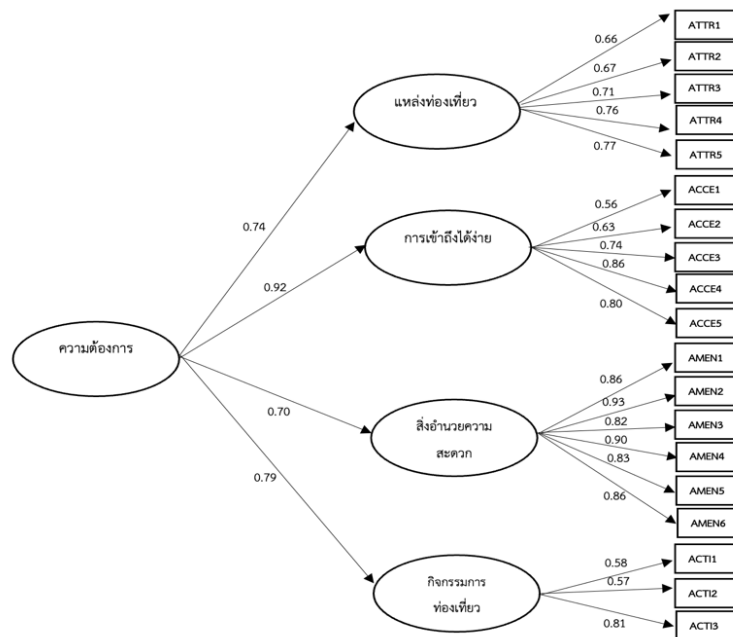

ตาราง 2 ค่าดัชนีการตรวจสอบความสอดคล้องและค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลการวัดความต้องการ
การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก

ดัชนีความ กลมกลืน	เกณฑ์การพิจารณา	ก่อนปรับโมเดล		หลังปรับโมเดล	
		ค่า	การพิจารณา	ค่า	การพิจารณา
$\chi^2 - \text{test}$	ไม่มีนัยสำคัญ ($p > 0.05$)	$\chi^2 = 941.869$	ไม่สอดคล้อง กลมกลืน	$\chi^2 = 61.046$	สอดคล้องกลมกลืน
		$p = 0.000$		$p = 0.209$	
χ^2 / df	< 2.00 สอดคล้องกลมกลืนดี 2.00 – 5.00 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้	6.238	ไม่สอดคล้อง กลมกลืน	1.152	สอดคล้องกลมกลืน
CFI	≥ 0.95 สอดคล้องกลมกลืนดี 0.90 – 0.95 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้	0.867	ไม่สอดคล้อง กลมกลืน	0.999	สอดคล้องกลมกลืน
GFI	≥ 0.95 สอดคล้องกลมกลืนดี 0.90 – 0.95 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้	0.797	ไม่สอดคล้อง กลมกลืน	0.984	สอดคล้องกลมกลืน
AGFI	≥ 0.95 สอดคล้องกลมกลืนดี 0.90 – 0.95 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้	0.745	ไม่สอดคล้อง กลมกลืน	0.943	สอดคล้องกลมกลืน
RMSEA	< 0.05 สอดคล้องกลมกลืนดี 0.05 – 0.08 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้ 0.08 – 0.10 สอดคล้องกลมกลืนไม่ค่อยดี > 0.10 สอดคล้องกลมกลืนไม่ดี	0.115	ไม่สอดคล้อง กลมกลืน	0.020	สอดคล้องกลมกลืน

ที่มา: Diamantopoulos and Siguaw (2000); Angsuchot et al. (2011)

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแปรกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก เมื่อพิจารณาก่อนการปรับแก้เห็นว่ายังไม่มีค่าใดผ่านเกณฑ์ แต่เมื่อปรับแก้โมเดลแล้วปรากฏว่าดัชนีทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จึงแสดงให้เห็นว่าโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันที่กำหนดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถให้การยอมรับได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิเคราะห์โมเดลที่ได้ในข้างต้น ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลองค์ประกอบการวัดความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก

การวัดความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายกทั้ง 4 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย 2) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) ด้านแหล่งท่องเที่ยว และ 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งมีความน้ำหนักเท่ากับ 0.92, 0.79, 0.74 และ 0.70 ตามลำดับ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย เป็นองค์ประกอบสำคัญลำดับแรกของความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน 0.92 ค่าความเที่ยงหรือ R^2 0.85) เกิดจากองค์ประกอบย่อย ได้แก่ สภาพถนนที่พร้อมใช้งาน และมีความเชื่อมโยง ความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว สถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกสบายของยานพาหนะในการเดินทาง และการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเข้าถึงได้ง่าย

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบสำคัญลำดับที่สองของความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน 0.79 ค่าความเที่ยงหรือ R^2 0.62) เกิดจากองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย มีความปลอดภัย กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยมีความหลากหลาย และกิจกรรมที่จัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ

ด้านแหล่งท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบสำคัญลำดับที่สามของความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน 0.74 ค่าความเที่ยงหรือ R^2 0.55) เกิดจากองค์ประกอบย่อย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินแหล่งท่องเที่ยว

ที่มีความหลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะอาด แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นองค์ประกอบสำคัญลำดับสุดท้ายของความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน 0.70 ค่าความเที่ยงหรือ R^2 0.49) เกิดจากองค์ประกอบย่อย ได้แก่ ที่พักที่มีความสะอาด ที่พักที่มีความปลอดภัย ที่พักที่มีราคาที่เหมาะสม ร้านอาหารที่มีราคาที่เหมาะสม ร้านอาหารที่ถูกสุขอนามัย และที่พักที่มีความหลากหลาย

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์ความกลมกลืนของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของความต้องการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก อภิปรายผล ได้ดังต่อไปนี้ **องค์ประกอบที่ 1 คือ ด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย** โดยมีองค์ประกอบย่อยที่สำคัญมากที่สุด คือ สภาพถนนที่พร้อมใช้งานและความเชื่อมโยงความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว สถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกสบายของยานพาหนะในการเดินทาง และการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเข้าถึงได้ง่าย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกส่วนใหญ่มีถนนสาธารณะผ่านจึงทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ง่าย และมีความปลอดภัยในขณะขับขี่ยานพาหนะ แสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกสสิณี ตรีพงศ์พันธุ์ (2565) ที่พบว่า การให้ชุมชนทำงานร่วมกับภาครัฐและเอกชนที่มีการเข้มงวดของการรักษาความปลอดภัยทั้งด้านป้องกันสำหรับการเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยว ถือเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุด **องค์ประกอบที่ 2 คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว** โดยมีองค์ประกอบย่อยที่สำคัญมากที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยมีความปลอดภัย กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยมีความหลากหลาย และกิจกรรมที่จัดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันจุดเด่นของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยของจังหวัดนครนายกนั้นได้ผสมผสานกิจกรรมที่หลากหลายและมีการเชื่อมโยงกิจกรรมที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยว รวมไปถึงบุคลากรที่ให้บริการในการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทวีศักดิ์ ตะกะระโท (2561) พบว่า ความปลอดภัยของกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภทควรให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมทั้งอุปกรณ์และบุคลากร ตั้งแต่กระบวนการเริ่มดำเนินกิจกรรม ระหว่างการดำเนินกิจกรรม และหลังการดำเนินกิจกรรม **องค์ประกอบที่ 3 คือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว** โดยมีองค์ประกอบย่อยที่สำคัญมากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน แหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะอาด แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจังหวัดนครนายกมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายและมีชื่อเสียง เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจาก UNESCO รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยทั้งของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่มีมาตรฐานความปลอดภัยถือเป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ Dickman (1996) ที่กล่าวถึง สิ่งดึงดูดใจว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยว **องค์ประกอบที่ 4 คือ**

ด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีองค์ประกอบย่อยที่สำคัญมากที่สุด คือ ที่พักที่มีความสะอาด ที่พักที่มีความปลอดภัย ที่พักที่มีราคาที่เหมาะสม ร้านอาหารที่มีราคาที่เหมาะสม ร้านอาหารที่ถูกสุขอนามัย และที่พักที่มีความหลากหลาย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจังหวัดนครนายกมีความพร้อมในการให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยวโดยการจัดเตรียมที่พักในรูปแบบที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการและได้รับการรับรองมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย Amazing Thailand Safety & Health Administration (SHA) จึงทำให้นักท่องเที่ยวเลือกพักได้ตามความเหมาะสมและความชื่นชอบของตนเอง ส่วนการให้บริการด้านอาหารได้จัดเตรียมร้านอาหารในหลากหลายรูปแบบสำหรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Buckley (2018) ที่อธิบายว่า ที่พักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยควรมีความหลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ตั้งแต่แคมป์กลางแจ้ง รีสอร์ทเชิงนิเวศไปจนถึงโรงแรมระดับหรู

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก สามารถสรุปได้เป็นองค์ความรู้ใหม่ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว และด้านสิ่งแวดล้อม ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงองค์ประกอบความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก

จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในจังหวัดนครนายก ควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ 4 ด้านไปพร้อมกัน ได้แก่ 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรมีความคมนาคมที่ปลอดภัย เชื่อมโยงถึงกัน และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 2) กิจกรรมการท่องเที่ยว ต้องมีความปลอดภัย หลากหลาย และน่าสนใจ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ 3) แหล่งท่องเที่ยว ต้องมีความหลากหลาย สะอาด ปลอดภัย และสวยงาม 4) สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พักและร้านอาหาร ควรมีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย หลากหลายประเภท และมีราคาสมเหตุสมผล เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มอย่างครอบคลุม

สรุป

สรุปภาพรวมของบทความ การวิเคราะห์องค์ประกอบความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก ได้องค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด และรองลงมา คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว และ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าผลการวิจัยนี้เป็นการยืนยันในเชิงทฤษฎีตามแนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยของ Collier and Harraway (1997), Buhalis (2000) และ Pelasol et al. (2012) อีกทั้งในเชิงปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในจังหวัดนครนายกนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเน้นการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนที่เชื่อมโยงและปลอดภัย การจัดพื้นที่จอดรถที่เหมาะสม และความสะอาดสบายของยานพาหนะในการเดินทาง เพื่อยกระดับประสบการณ์และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รวมถึงควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงผจญภัยที่มีมาตรฐานความปลอดภัยสูง เพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า จำนวนองค์ประกอบของความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายกมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย 2) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 3) ด้านแหล่งท่องเที่ยว และ 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายกสามารถนำผลการศึกษานี้ไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในจังหวัดนครนายก โดยเน้นปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้เข้าถึงได้ง่าย ยกกระดับความปลอดภัยของกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน และส่งเสริมกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ค้นพบ 4 องค์ประกอบของความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จังหวัดนครนายก ซึ่งการศึกษานี้ดำเนินการเฉพาะในจังหวัดนครนายกเท่านั้น

ดังนั้นควรศึกษาองค์ประกอบของความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในพื้นที่อื่นเพื่อให้ได้องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในหลากหลายบริบทที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2549). *กรอบนโยบายของคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย* (ททท.) พ.ศ. 2550-2554. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). *รายงานประจำปี 2566*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
[https://api.tat.or.th/upload/live/about_tat/10101/รายงานประจำปี_2566_ของ_ททท_\(ครึ่งปีหลัง\).pdf](https://api.tat.or.th/upload/live/about_tat/10101/รายงานประจำปี_2566_ของ_ททท_(ครึ่งปีหลัง).pdf)
- เกสสิณี ตรีพงศ์พันธุ์. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความปลอดภัยในการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้หญิงชาวต่างชาติ. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 9(1), 40-75.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/srj/article/view/253876/174660>
- ทวีศักดิ์ ตะกระโทก. (2561, 11 กรกฎาคม). *เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในกิจกรรมท่องเที่ยว ก้าวใหม่ที่ไม่ว่างเลย*. โพสต์ทูเดย์. <https://www.posttoday.com/lifestyle/557274>
- พชรพร ขำหรั่ง และผกามาศ ชัยรัตน์. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในจังหวัดนครนายก. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 8(4), 283-294.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/253435/175264>
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก. <https://khonyok.go.th/UserFiles/File/19-04-66/รายงานผลการดำเนินงานประจำปี%20%202566%20%20ประกอบ%20ita.pdf>
- Addison, G. (1999). Adventure travel and ecotourism. In J. Miles & S. Priest (Eds.), *Adventure programming* (pp. 415-440). Venture Publishing.
- Angsuchot, S., Wichitwanna, S., & Pinyopanuwat, R. (2011). *Analytical Statistics for Research in Social Sciences and Behavioral Sciences: Techniques for Using LISREL Program* (3rd ed.). Charoendee Munkong printing.
- Baggio, R., & Klobas, J. (2011). *Quantitative methods in tourism: A handbook*. Channel View Publications.
- Buckley, R. (2018). *Adventure tourism management* (2nd ed.). Routledge.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future. *Tourism Management*, 21, 97-116. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(99\)00095-3](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(99)00095-3)
- Cerny, C. A., & Kaiser, H. F. (1977). A study of a measure of sampling adequacy for factor- analytic correlation matrices. *Multivariate Behavioral Research*, 12(1), 43-47. https://doi.org/10.1207/s15327906mbr1201_3
- Collier, A., & Harraway, S. (1997). *Principle of Tourism*. Longman.
- Diamantopoulos, A., Sigauw, J. A., & Sigauw, J. A. (2000). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. Sage.

- Dickman, S. (1996). *Tourism: An Introductory Text*. Hodder Education.
- Grand View Research. (2024). *Adventure tourism market analysis 2018-2030*. Grand View Research, Inc.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. (7thed.). Pearson Education.
- Hudson, S. (2002). *Sport and adventure tourism*. Haworth Hospitality Press.
- Pelasol, J., Tayoba, T., Mondero E., Jugado K., & Lahaylahay C. (2012). Igcabugao: A potential tourist destination in the southern part of Iloilo, Philippines. *International Peer Reviewed Journal JPAIR Multidisciplinary Research*, 8, 90-97. <https://doi.org/10.7719/jpair.v8i1.173>
- Volo, S. & Giambalvo, O. (2008). Tourism statistics: Methodological imperatives and difficulties: The case of residential tourism in island communities. *Current Issues in Tourism*, 11(4), 369–386. <https://doi.org/10.1080/13683500802140398>
- West, S. G., Finch, J. F., & Curran, P. J. (1995). Structural equation models with nonnormal variables: Problems and remedies. In R. H. Hoyle (Ed.), *Structural equation modeling: Concepts, issues, and applications* (pp. 56–75). Sage Publications.

ประเภทและหมวดหมู่ความหมายของคำลักษณนามภาษาไทย:
การศึกษาแนววรรณศาสตร์ปริชาน
TYPES AND SEMANTIC CATEGORIES OF TAI PHUAN CLASSIFIERS:
A STUDY IN COGNITIVE SEMANTICS

อุษณา อารี และอัญชลี วงศ์วัฒนา*

Usana Aree and Unchalee Wongwattana

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

*Corresponding Author E-mail: unchalees@nu.ac.th

Received March 24, 2025; Revised May 24, 2025; Accepted May 26, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภท และหมวดหมู่ความหมายของคำลักษณนามในภาษาไทยตามแนววรรณศาสตร์ปริชานเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้คือรายการคำศัพท์ทดสอบและชุดคำถามนำทางเพื่อใช้เก็บข้อมูลภาคสนาม ผลการศึกษาพบคำลักษณนามในภาษาไทย 275 คำ นำมาวิเคราะห์ใน 3 ประเด็น ดังนี้

ประเภทของคำลักษณนามภาษาไทย แบ่งเป็น 1) คำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม จำแนกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ความหมายเชิงชนิด ความหมายเป็นหน่วยวัด ความหมายเชิงการรับรู้ ความหมายตามอาการที่กระทำกับสิ่งที่กล่าวถึง และความหมายเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม 2) คำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ใช้กับอาการที่ไม่มีขอบเขตชัดเจน และใช้กับอาการที่มีขอบเขตชัดเจน

หมวดหมู่ความหมายของคำลักษณนามภาษาไทยเป็นการจัดโดยใช้เกณฑ์ความหมายพื้นฐานของสิ่งต่าง ๆ ก่อนที่จะขยายความหมายออกไปตามบริบทที่แตกต่าง แบ่งเป็น 8 หมวดหมู่ ได้แก่ สิ่งของ รูปร่างลักษณะ มนุษย์ สถานที่ พืช นามธรรม สัตว์ และยานพาหนะ

ความเป็นต้นแบบของคำลักษณนามภาษาไทย วิเคราะห์ตามแนวคิดที่ว่าต้นแบบจะต้องมีคุณสมบัติของการเป็นคำลักษณนามอย่างแท้จริง มีการปรากฏใช้บ่อย สามารถประกอบคำศัพท์ที่ถูกขยายได้หลากหลาย ซึ่งคำลักษณนามที่ใช้กับคำนามที่มีความเป็นต้นแบบมากที่สุดคือ “อัน” และคำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยาที่มีความเป็นต้นแบบมากที่สุดคือ “เพื่อ”

คำสำคัญ: ไทยวน, คำลักษณนาม, การจัดหมวดหมู่, วรรณศาสตร์ปริชาน

Abstract

This research examined the types and semantic categories of classifiers in Tai Phuan language from a cognitive semantic perspective. This research was a qualitative study using a descriptive method. The research tools included a wordlist and a set of guiding questions used for collecting field data. The study identified a total of 275

classifiers in Tai Phuan language and analyzed them across three dimensions: classifier types, semantic categories, and prototype characteristics.

Types of Tai Phuan classifiers can be divided into two main categories: (1) Classifiers for nouns, which were further categorized into five subtypes: kind-based meaning, perceptual meaning, collective meaning, measurement units, and action-based meaning, and (2) Classifiers for verbs, which were divided into two subtypes: classifiers used with bounded actions and classifiers used with unbounded actions.

Semantic categories of Tai Phuan classifiers were organized according to their fundamental meanings that appeared in everyday contexts before extending to various contextual applications. Eight semantic categories were identified: object, shape/form, human, location, plant, abstract concepts, animal, and vehicle. This categorization reflected how basic semantic properties in daily life served as the foundation for broader contextual meaning extensions.

The prototype of Tai Phuan classifiers based on the concept that prototypical classifiers must possess genuine classifier properties, namely frequent occurrence and compatibility with a diverse range of modified words. The findings revealed that the most prototypical classifier for nouns was /*ɔan*²/ while the most prototypical classifier for verbs was /*thi*⁴/. Both classifiers demonstrated remarkable versatility, functioning as classifiers for lexical items across numerous categories and a wide variety of words.

Keywords: Tai Phuan, classifiers, categorization, cognitive semantics

บทนำ

“ไทพวน” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่พูดภาษาตระกูลไท ย้ายถิ่นฐานมายังประเทศไทยและตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น สุโขทัย แพร่ หนองคาย อุดรธานี ลพบุรี นครนายก ปราจีนบุรี (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, 2559) ซึ่งในประเทศไทยมีผู้เรียกชาวไทพวนแตกต่างกันไปว่า “พวน” “ไทพวน” “ไทยพวน” และ “ลาวพวน” แต่การศึกษาเสียงและคำในทางภาษาศาสตร์ ของพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2561) ทำให้ทราบว่าแม้ภาษาไทพวน ลาว และไทยจะจัดอยู่ในตระกูลภาษาไทเหมือนกันแต่ก็ถือว่าไม่ใช่ภาษาถิ่นเดียวกัน บทความนี้จึงจะเรียกกลุ่มชาติพันธุ์นี้ว่า “ไทพวน”

จากบทวิเคราะห์สถานภาพการศึกษาภาษาไทพวนของ เพ็ญประภา สิงห์สวัสดิ์ (2561) พบว่าผลงานส่วนใหญ่ในอดีตเป็นการอธิบายระบบเสียง คำศัพท์ และลักษณะทางวากยสัมพันธ์ แต่การศึกษาในทางอรรถศาสตร์เพื่อเข้าถึงมโนทัศน์และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวนนั้นยังไม่ชัดเจนนัก

การศึกษาคความหมายเชิงมโนทัศน์ตามแนวคิดทฤษฎีทางอรรถศาสตร์ปริชานจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องจากแนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับระบบคิดและมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา โดยนันทนา วงษ์ไทย (2562) ได้สรุปหลักการสำคัญของอรรถศาสตร์ปริชานตามแนวคิดของอีวานส์และกรีน (Evans & Green) ไว้ว่าโครงสร้างมโนทัศน์นั้นมีความเกี่ยวข้องกับร่างกายของมนุษย์ ซึ่งโครงสร้างทาง

ความหมายในภาษาก็คือโครงสร้างมโนทัศน์ รูปแทนความหมายจึงเป็นความรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัว และการประกอบสร้างความหมายนั้นก็คือการประกอบสร้างมโนทัศน์นั่นเอง ระบบปริชานจึงเกิดจากกระบวนการสร้างมโนทัศน์ในสมองมนุษย์อันเกิดจากประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ทางร่างกายกับสรรพสิ่ง มีหน้าที่เก็บรวบรวมองค์ความรู้และความหมายของทุกสรรพสิ่งที่รูปรูธรรมและนามธรรมแล้วสื่อสารออกมาในรูปของภาษา ดังนั้น ระบบปริชานจึงมีความสัมพันธ์กับภาษา วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างแนบแน่น การศึกษาความหมายตามแนวปริชานจึงเปรียบเสมือนการศึกษาวัฒนธรรมของผู้พูดภาษาไปพร้อมกัน

ภาษาไทยมีระบบคำลักษณนามที่เป็นลักษณะร่วมทางโครงสร้างของภาษาตระกูลไทและถือว่าเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของภาษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2551) ซึ่งคำลักษณนามนั้นถูกระบุว่าเป็นคำไวยากรณ์ประเภทหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) การศึกษาคำลักษณนามภาษาไทยในอดีตมักจะเป็นไปในรูปแบบการศึกษาโครงสร้าง หน้าที่ หรือความหมายเพียงบางประเด็น แต่ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีนักวิชาการทางภาษาเริ่มมีมุมมองว่าคำลักษณนามนั้นไม่ได้เป็นเพียงคำไวยากรณ์ที่ไร้ความหมาย จึงปรากฏการศึกษาที่ใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ตามแนวคิดหน้าที่นิยมซึ่งถือว่าเป็นมุมมองใหม่ในการศึกษาคำลักษณนาม แต่ก็เป็นการศึกษาเพียงบางคำและยังไม่เคยปรากฏกับการศึกษาคำลักษณนามในภาษาชาติพันธุ์ ซึ่งงานวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาคำลักษณนามทั้งระบบของภาษาชาติพันธุ์ด้วยแนวคิดทางอรรถศาสตร์ปริชานเพื่อให้ผลการวิจัยมีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวกับภาษาไทยพบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทยกำลังอยู่ในวงล้อมของความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และอยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะสูญหาย งานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดทฤษฎีทางอรรถศาสตร์ปริชานเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่ (categorization) มาเป็นแนวทางหลักในการศึกษา เพื่อที่จะวิเคราะห์และจัดประเภทความหมายที่แฝงอยู่ในระบบการใช้คำลักษณนามในภาษาไทย อันจะเป็นประโยชน์ในการทำมาเข้าใจระบบคิดและวัฒนธรรมผ่านภาษา รวมทั้งเป็นการธำรงรักษาภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยได้อีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประเภท หมวดหมู่ความหมาย และต้นแบบของคำลักษณนามในภาษาไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาคำลักษณนามตามแนวภาษาศาสตร์ปริชานยังปรากฏไม่เด่นชัดนัก ที่น่าสนใจพบในงานของพรสมสรวง สัจจาอักษรมนตรี (2560) ที่ศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนาม “把” bǎ (กำ) ในภาษาจีนกลางกับคำลักษณนามในภาษาไทยโดยใช้ทฤษฎีต้นแบบ พบว่าต้นแบบของคำลักษณนาม “把” bǎ สามารถเทียบได้กับคำว่า “กำ” ในภาษาไทย ใช้กับสิ่งของที่แห้ง แล้วขยายความหมายไปใช้กับของเหลว ความหมายเชิงนามธรรม และคำอื่นที่มีความหมายว่าปริมาณมาก ขึ้นอยู่กับบริบทและวัฒนธรรมการใช้ภาษา เพราะในบางบริบทอาจไม่สามารถถอดความเป็นคำในภาษาไทยได้

การศึกษาเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่ในแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (ethnosemantics) มีจุดประสงค์เพื่อจะเข้าถึงระบบความคิดของกลุ่มชนตามแนวความคิดว่า “คำ” สัมพันธ์กับ “ความคิด”

โดยคำเป็นตัวแทนของสรรพสิ่งและมโนทัศน์ของมนุษย์ มนุษย์จัดสรรพสิ่งทั้งรูปธรรมและนามธรรมออกเป็นหมวดหมู่แล้วสร้างองค์ความรู้จากมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เรียกว่าระบบปริชาน (cognitive system) จึงกล่าวได้ว่าการศึกษารากษัตริย์จะนำไปสู่ความเข้าใจระบบปริชานของกลุ่มชนนั้น ๆ ได้ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2549)

เฟรค (Frake, 1961, อ้างถึงใน อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา, 2557) มีมุมมองว่าคำในภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนว่าคนคิดและเข้าใจสิ่งรอบตัวอย่างไร การที่คนแต่ละสังคมมีการแจกแจงสรรพสิ่งแตกต่างกันแสดงว่าเขามีมุมมองต่อการจัดหมวดหมู่ของสรรพสิ่งแตกต่างกันไปด้วย การศึกษาระบบคำจึงสามารถสะท้อนความคิดและประสบการณ์ในการจัดกลุ่มคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ ตามหมวดหมู่ที่แสดงออกมาผ่านทางภาษา ดังนั้น คุณสมบัติของคำย่อมถูกจัดหมวดหมู่อย่างมีโครงสร้าง แบ่งเป็นหมวดหมู่ (category) ที่แสดงความสัมพันธ์ตามแนวนอน และหมวดหมู่ย่อย (subcategory) ที่แสดงความสัมพันธ์ตามแนวตั้งตามโครงสร้างการจัดลำดับชั้นแบบอนุกรมวิธาน (taxonomy) ตามบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ๆ สอดคล้องกับลำดับชั้นของประเภทที่นั่นหนา วงษ์ไทย (2562) ได้กล่าวไว้คือ ประเภท (category) ในระบบปริชานสามารถแบ่งได้เป็น 1) ประเภทระดับพื้นฐาน (basic-level categories) และ 2) ประเภทที่ไม่ใช่ระดับพื้นฐาน (non- basic level categories)

การจัดหมวดหมู่ (categorization) เป็นเรื่องสำคัญในระบบปริชานของมนุษย์เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างมโนทัศน์ขึ้นในสมองโดยนำเอาความรู้ ความจำ ความเข้าใจต่อประสบการณ์ในชีวิตมาจัดระเบียบให้อยู่ในหมวดหมู่ที่เหมาะสมและสามารถทำความเข้าใจได้ ซึ่งอัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา (2557) กล่าวว่าทำความเข้าใจทุกสิ่งในโลกต้องมีการทำความเข้าใจทั้งหมวดหมู่ มิใช่ทำความเข้าใจแต่เพียงสิ่งนั้นลำพัง เช่นเดียวกับการศึกษาคำต่าง ๆ ในภาษาด้วย

อรรถศาสตร์ปริชานนำแนวคิดทฤษฎีต้นแบบ (prototype theory) มาใช้ศึกษาความหมายโดยแนวคิดต้นแบบนี้ริเริ่มโดยนักจิตวิทยาชื่อเอลิเนอร์ รอช (Rosch) (นั่นหนา วงษ์ไทย, 2562) ที่ได้ทำการทดลองเรื่องการจัดประเภทนก แล้วสรุปว่ามนุษย์มีการจัดสรรพสิ่งไว้ในหมวดหมู่หรือประเภทเดียวกันตามคุณสมบัติที่มีร่วมกันกับต้นแบบ โดยการเลือกตัวแทนที่ดีที่สุดของกลุ่มเพื่อเป็นต้นแบบแล้วจัดลำดับสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มที่มีความเป็นต้นแบบมากน้อยในลักษณะเครือข่ายเชื่อมโยงกัน

อุงเกอร์และชมิท (Ungerer & Schmid, 1999) ได้อธิบายเกี่ยวกับการศึกษาของรอช (Rosch) ว่าเป็นวิธีการหรือแนวทางการจัดหมวดหมู่ของสรรพสิ่งแบบง่าย (naive way) ไม่ได้อ้างอิงหลักการทางวิทยาศาสตร์ใด ๆ ใช้เพียงการจินตนาการหรือการสร้างภาพในใจของมนุษย์เพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบขึ้น แม้ในบางครั้งการจัดหมวดหมู่จะไม่สามารถระบุขอบเขตของคุณสมบัติของสรรพสิ่งได้อย่างชัดเจน แต่มนุษย์ก็อาศัยประสบการณ์มาช่วยตัดสินใจได้

นั่นหนา วงษ์ไทย (2562) กล่าวถึงการจัดประเภทตามแนวคิดต้นแบบว่าสถานภาพของสมาชิกกลุ่มไม่จำเป็นต้องเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการความคล้ายคลึงกันแบบครอบครัว (family resemblance) ตามแนวคิดของวิตเกินสไตน์ (Wittgenstein) โดยได้แสดงตัวอย่างการเปรียบเทียบความเหมือนในครอบครัวที่สามารถเป็นไปได้ว่า หาก ก. ข. และ ค. เป็นพี่น้องกัน ก. มีดวงตาเหมือน ข. ส่วน ข. มีจมูกเหมือน ค. ซึ่งหมายความว่าในบรรดาพี่น้องทั้ง 3 คน ก. และ ค. ไม่มีความเหมือนกันเลย

อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา (2557) ได้สรุปพัฒนาการของทฤษฎีต้นแบบว่าแนวคิดเรื่องการจัดหมวดหมู่นั้นมีการศึกษามาตั้งแต่สมัยเพลโตและอริสโตเติลเรียกว่าการจัดหมวดหมู่แบบดั้งเดิม โดยมีแนวคิดว่าการเป็นสมาชิกของหมวดหมู่นั้นจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของกันอย่างสมบูรณ์ สิ่งที่อยู่คนละ

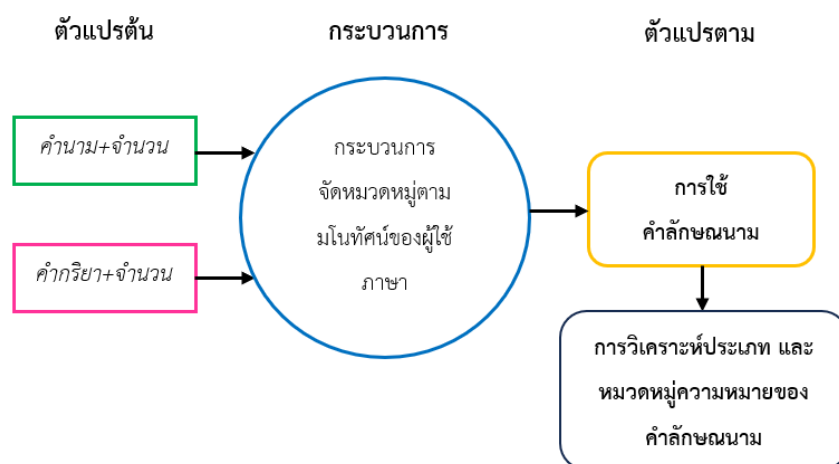

หมวดหมู่จะแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ชัดเจนตายตัวแต่ไม่ยืดหยุ่น แต่หลังจากที่ รอส (Rosch) ได้นำเสนอการทดลองเรื่องการจัดหมวดหมู่ เลคอฟ (Lakoff) ก็ได้นำแนวคิดของรอสไปขยายความเพื่อใช้ศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์ ต่อมาได้พัฒนาไปสู่จุดเริ่มต้นของทฤษฎีต้นแบบ มีช่องว่างที่มีความยืดหยุ่นระหว่างหมวดหมู่ (flexible categorical space) สมาชิกสามารถเกิดซ้อนทับกันได้ สมาชิกในแต่ละหมวดหมู่จะมีคุณสมบัติของหมวดหมู่ไม่เท่าเทียมกัน สมาชิกที่อยู่ในส่วนที่ไม่ทับซ้อนสามารถเป็นสมาชิกต้นแบบ (prototypical members) เพราะสามารถแสดงคุณสมบัติสำคัญของสมาชิกส่วนใหญ่ได้ดีที่สุด ส่วนสมาชิกที่อยู่ในส่วนที่มีการทับซ้อนกันจะแสดงคุณสมบัติของหมวดหมู่ได้น้อยลง และหากยิ่งทับซ้อนหลายหมวดหมู่ก็จะยิ่งลดความเป็นต้นแบบลงไปอีก ลักษณะการทับซ้อนกันนี้จะต่อเนื่องอย่างเป็นระดับไม่ขาดตอน (non-discrete continuum) จนกระทั่งขาดจากคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกของหมวดหมู่หนึ่งแล้วไปปรากฏเป็นสมาชิกของหมวดหมู่อื่นแทน

ในงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่ (categorization) ที่พัฒนาจากแนวคิดของรอส (Rosch) มาใช้ในการวิจัยในประเด็นที่ว่ามนุษย์มีการจัดสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นหมวดหมู่จากมโนทัศน์ที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เรียกว่าระบบปริทัศน์ (cognitive system) การที่คนในสังคมมีการจำแนกสรรพสิ่งแตกต่างกันแสดงว่าคนเหล่านั้นมีมุมมองต่อการจัดหมวดหมู่ของสรรพสิ่งแตกต่างกันไปตามความรู้ ความจำ ความเข้าใจต่อประสบการณ์ในชีวิต แล้วนำมาจัดระเบียบให้อยู่ในหมวดหมู่ที่เหมาะสมและเข้าใจได้ โดยตัดสินใจให้เป็นสมาชิกในหมวดหมู่เดียวกันจากคุณสมบัติที่มีร่วมกัน สมาชิกที่เป็นต้นแบบจะเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของหมวดหมู่ ซึ่งการศึกษาระบบคำนี้จะสามารถสะท้อนมโนทัศน์ในการจัดกลุ่มของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวนได้เป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดตามแนวคิดการจัดหมวดหมู่ (categorization) บนฐานคิดว่าผู้ใช้ภาษาย่อมมีกระบวนการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับระบบปริมาณและการจัดหมวดหมู่แล้วเลือกแสดงออกมาผ่านภาษาในรูปแบบของการใช้คำลักษณนาม ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล แบ่งเป็น 2 แหล่ง คือ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ: คำลักษณะนามจากงานวิจัย (อัญชลีวงศ์วัฒนา และคณะ, 2560) และพจนานุกรมภาษาไทยพจน (ยุพิน เข้มมุกด์ และคณะ, 2558; มูลนิธิไทยพจน, 2532) และ 2) ข้อมูลปฐมภูมิ: คำลักษณะนามจากการลงพื้นที่ภาคสนามที่ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยเป็นการชักข้อมูลจากผู้บอกภาษาชาวไทพวนจำนวน 3 คน

2. เครื่องมือวิจัย ได้แก่ คำสัมภาษณ์ที่คัดจากคำนามและคำกริยาในพจนานุกรม ชุดคำถามทดสอบ อุปกรณ์ช่วยบอกคำศัพท์ อุปกรณ์บันทึกข้อมูล และอุปกรณ์ประมวลผล

3. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สืบค้นข้อมูลและติดต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการแนะนำสถานที่และบุคคลที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้บอกภาษา

3.2 ขอใบรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

3.3 คัดเลือกผู้บอกภาษาโดยใช้คุณสมบัติ คือ มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน มีบรรพบุรุษเป็นชาวไทพวน มีอวัยวะในการออกเสียงปกติ สื่อสารได้เข้าใจดี ใช้ภาษาไทพวนติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ประกอบอาชีพที่ไม่ต้องออกจากชุมชน มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา สามารถตอบข้อซักถามได้อย่างคล่องแคล่ว และสนใจให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

3.4 ลงพื้นที่เพื่อดำเนินการชักถามข้อมูลคำลักษณะนามจากรายการคำสัมภาษณ์โดยใช้ชุดคำถามทดสอบเป็นแนวทาง และจดบันทึกพร้อมทั้งบันทึกเสียงและภาพด้วยอุปกรณ์ดิจิทัล

3.5 นำข้อมูลคำลักษณะนามที่คัดได้จากเอกสารต่าง ๆ มารวมกับข้อมูลภาคสนาม แล้วจัดเรียงข้อมูลตามลำดับตัวอักษร พร้อมระบุคำนามและคำกริยาที่ปรากฏร่วม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ประเภทโดยพิจารณาประกอบกันระหว่างความหมายของคำลักษณะนามกับรูปและความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏร่วม

4.2 วิเคราะห์หมวดหมู่ความหมายโดยพิจารณาความหมายพื้นฐานของคำลักษณะนาม

4.3 วิเคราะห์ความเป็นต้นแบบโดยวิธีการเปรียบต่างจากคุณสมบัติของคำเพื่อพิจารณาหมวดหมู่ของคำนาม และจำนวนคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับคำลักษณะนาม

ผลการวิจัย

จากข้อมูลคำลักษณะนามในภาษาไทพวน จำนวน 275 คำ แบ่งผลการวิเคราะห์เป็น 3 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ ประเภทของคำลักษณะนามภาษาไทพวน หมวดหมู่ความหมายของคำลักษณะนามภาษาไทพวน และความเป็นต้นแบบของคำลักษณะนามภาษาไทพวน ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 วิเคราะห์การจัดประเภทของคำลักษณะนามภาษาไทพวน

จากการวิเคราะห์พบว่าคำลักษณะนามภาษาไทพวนสามารถแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. คำลักษณะนามที่ใช้กับคำนาม เป็นการใช้นำคำลักษณะนามประกอบหลังคำบอกจำนวนของคำนามที่ถูกขยาย จำแนกเป็น 5 ประเภทตามความถี่ที่ปรากฏ ได้แก่

1.1 ความหมายเชิงชนิด ใช้ในความหมายพื้นฐานเพื่อกล่าวถึงคำนามที่ถูกขยาย มีความหมายที่เข้าใจได้ว่าสื่อไปยังคำนามที่ถูกขยายโดยตรง แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1.1 ความหมายซ้ำกับคำนามที่ถูกขยาย เป็นการนำคำนามที่ถูกขยายคำเดิมมาใช้ซ้ำในตำแหน่งคำลักษณะนาม เช่น *ขุม 5 ขุม* (หลุม 5 หลุม) *ช่วย 3 ช่วย* (กรวย 3 อัน)

1.1.2 ความหมายอ้างอิงคำนามที่ถูกขยาย เป็นการใช้คำลักษณะนามที่สามารถอ้างอิงคำศัพท์อื่นที่มีความหมายสื่อไปยังสิ่งที่อ้างอิง แบ่งได้ 4 ประเภท ได้แก่

1.1.2.1 อ้างอิงทั้งส่วน เป็นการใช้คำลักษณะนามที่ไม่ซ้ำกับคำนามที่ถูกขยาย แต่มีความหมายที่สามารถอ้างอิงหรือบ่งชี้ไปยังคำนามที่ถูกขยายได้โดยตรง เช่น *น้องแอ 2 คน* (เด็กอ่อน 2 คน) ซึ่ง “คน” มีลักษณะเป็นคำที่แสดงความหมายอ้างอิงถึงความเป็นมนุษย์

1.1.2.2 อ้างอิงบางส่วน เป็นการใช้คำลักษณะนามที่กล่าวถึงหรือบ่งชี้ไปยังส่วนประกอบเพียงบางส่วนของคำนามที่ถูกขยาย เช่น *ญ 2 ก้น* (ไม้กวาด 2 ด้าม) ซึ่ง “ก้น” หมายถึง “ด้าม” มีความหมายอ้างอิงถึงเฉพาะส่วนด้ามที่เป็นส่วนประกอบของไม้กวาด ซึ่งไม้กวาดโดยปกติจะประกอบด้วยส่วนที่ใช้กวาดทำความสะอาด และส่วนที่ใช้จับถือที่เรียกว่าด้าม

1.1.2.3 อ้างอิงเชิงอุปลักษณ์ เป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบที่สัมพันธ์กับระบบความคิดหรือมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา โดยพิจารณาเทียบเคียงคำนามที่ถูกขยายว่ามีลักษณะเปรียบได้กับสิ่งใดอีกสิ่ง มีการถ่ายโยงระหว่างวงความหมายต้นทาง-ปลายทาง แล้วนำถ้อยคำอุปลักษณ์มาใช้เป็นคำลักษณะนาม เช่น *แก๊งแต่ 3 แหน* (ก้านกล้วย 3 ก้าน) ซึ่ง “แหน” เป็นคำลักษณะนามที่มีความหมายว่า “แขน” ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของก้านกล้วยว่ามีลักษณะเหมือนกับแขนของมนุษย์ที่เป็นรูปร่างยื่นออกจากลำตัว

1.1.2.4 อ้างอิงแบบกว้าง เป็นการใช้คำลักษณะนามที่ไม่ได้ระบุลักษณะที่ชัดเจนของคำนามที่ถูกขยาย แต่แสดงความหมายว่ากำลังบ่งชี้ไปยังคำนามที่ถูกขยาย สามารถใช้กับสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลายลักษณะ เช่นคำว่า “หน่วย” สามารถปรากฏใน *ไข่ 5 หน่วย* (ไข่ 5 ฟอง) *กว้าง 2 หน่วย* (หีบเหล็ก 2 ใบ) *ทั้ง 3 หน่วย* (ทั้งตีเหล็ก 3 อัน) *ตู้ 2 หน่วย* (เต้านม 2 ข้าง) ซึ่ง “หน่วย” สามารถใช้เป็นคำลักษณะนามของ “ไข่” “หีบเหล็ก” “ทั้งตีเหล็ก” และ “เต้านม” ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกัน

1.2 ความหมายเป็นหน่วยวัด เป็นการใช้คำลักษณะนามที่แสดงความหมายในการบอกขนาดหรือปริมาณของคำนามที่ถูกขยายโดยมีหน่วยซึ่งดวงวัดเป็นตัวกำหนด ได้แก่

1.2.1 หน่วยวัดมาตรฐาน เป็นหน่วยวัดที่สามารถเทียบได้กับระบบการวัดเมตริกที่แน่นอน แบ่งเป็นหน่วยวัดปริมาณ ความยาว และน้ำหนัก เช่น *ผ้า 10 กาด* (ผ้า (ยาว) 10 คืบ) เป็นการเทียบเคียงกับหน่วยวัดมาตรฐานว่า 1 กาด = 1 คืบ หรือ 9 นิ้ว

1.2.2 หน่วยวัดประมาณ ใช้กล่าวถึงขนาดหรือปริมาณของคำนามที่ถูกขยายโดยประมาณ เช่น *ปาแคะ 5 สาละพี* (ปลาร้า 5 ทัพพี) ซึ่ง “สาละพี” หมายถึง “ทัพพี” เป็นการประมาณจากอุปกรณ์ตักตวงว่ามีปริมาณเท่านั้น หรือ *หญ้าแฝะ 3 จ้าม* (หญ้าแฝก 3 ตับ) ซึ่ง “จ้าม” เป็นการประมาณด้วยสายตาว่าแฝกจำนวนพอเหมาะที่จะใช้เย็บติดกันเป็นตับ

1.3 ความหมายเชิงการรับรู้ เป็นคำลักษณะนามที่มีความหมายแสดงให้ทราบถึงลักษณะของคำนามที่ถูกขยาย อันเป็นลักษณะที่รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทางตาและการจับต้อง เช่น *เพี้ย 2 ก้อม* (ซี่เพี้ย 2 กระเปาะ) ซึ่ง “ก้อม” เป็นการรับรู้จากประสาทสัมผัสว่าคำนามที่ถูกขยายนั้นมีลักษณะ

นูนกลม ในที่นี้ใช้เป็นคำลักษณนามของซี่เฟี้ยหรือกากอาหารที่อยู่ในลำไส้วัว ซึ่งชาวไทพวนนำมาเป็นอาหาร เมื่อตัดลำไส้วัวออกมาแล้วซี่เฟี้ยจะถูกเก็บโดยการผูกหัวท้ายให้เป็นถุงรูปทรงกลมนูน

1.4 ความหมายตามอาการที่กระทำกับสิ่งที่กล่าวถึง เป็นความหมายอันเกิดจากกิริยาทำทางของมนุษย์ที่กระทำต่อคำนามที่ถูกขยาย เช่น *กัว 5 จีบ* (ต้นกล้าข้าว 5 ต้น) ซึ่ง “จีบ” เกิดจากอาการจรดหัวแม่มือเข้ากับนิ้วชี้หรืออื่น ๆ แล้วบีบเข้าหากัน ในที่นี้ใช้เป็นคำลักษณนามของต้นกล้าข้าว

1.5 ความหมายเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม เป็นการใช้นำคำลักษณนามที่บ่งชี้ว่าคำนามที่ถูกขยายอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากกว่าหนึ่ง เช่น *เผื่อ 2 หมู* (เมฆ 2 กลุ่ม) ซึ่ง “หมู” เป็นคำลักษณนามของก้อนเมฆ มีความหมายแสดงการรวมกลุ่มที่มีลักษณะเรียงหรือกระจายตัวแล้วมองเห็นมากกว่าหนึ่งก้อน

2. คำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา เป็นการนำคำลักษณนามในการนับจำนวนที่สิ่งมีชีวิตกระทำกิริยาอาการในแต่ละคราว มีความหมายกลางหมายถึง “ครั้ง” จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ใช้กับอาการที่ไม่มีขอบเขตชัดเจน สื่อความหมายไปยังอาการที่ไม่สามารถมองเห็นขอบเขตของการแสดงอาการนั้นได้อย่างชัดเจน เช่น *กินข้าว 3 คาบ* (กินข้าว 2 มื้อ) ซึ่ง “คาบ” หมายถึง “มื้อ” หรือ “ครั้ง” เป็นการนำคำลักษณนาม เพื่อบอกจำนวนครั้งของช่วงเวลาในการรับประทานอาหาร แต่ไม่สามารถมองเห็นกิริยาอาการตั้งแต่เริ่มต้นจนจบได้ภายในคราวเดียว เพราะการรับประทานอาหารนั้นมีจังหวะเวลา ช่วงเวลา และกิริยาอาการที่ไม่แน่นอน

2.2 ใช้กับอาการที่มีขอบเขตชัดเจน ใช้สื่อความหมายไปยังอาการที่สามารถมองเห็นขอบเขตของการแสดงอาการนั้นได้อย่างชัดเจน เช่น *ญ่าง 5 ก้าว* (เดิน 5 ก้าว) ซึ่ง “ก้าว” หมายถึง “ก้าว” เป็นการนับจำนวนการก้าวเดิน สามารถมองเห็นกิริยาอาการตั้งแต่ต้นจนจบ คือ ยกเท้าเคลื่อนไปวางข้างหน้าหรือข้างหลังแล้วยกอีกเท้าหนึ่งตาม นับเป็น 1 ก้าว

จากการศึกษาดังกล่าว พบการจำแนกประเภทคำลักษณนามอย่างหลากหลายตามความหมายที่ปรากฏ สะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับการเลือกใช้คำลักษณนาม เช่น การใช้ “จีบ” กับต้นกล้าแสดงวิถีชีวิตของชาวไทพวนที่เกี่ยวข้องกับการทำนา การปักดำต้นข้าวด้วยแรงงานคน ทำให้เลือกเอาประสบการณ์ของตนมาสร้างเป็นคำใช้ในภาษา หรือการใช้ “แขน” กับใบกล้วย ก็แสดงมโนทัศน์ด้านการเปรียบเทียบทางปริชาณว่าชาวไทพวนมีมุมมองต่อพืชที่มีก้านใบยื่นยาวออกจากลำต้นว่าเปรียบเสมือนร่างกายของมนุษย์ เป็นการนำคำศัพท์ที่มีอยู่แล้วมาขยายความหมายเพื่อสื่อสารกับคนในกลุ่มเดียวกัน แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทพวนได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ที่ 2 วิเคราะห์การจัดหมวดหมู่ความหมายของคำลักษณนามภาษาไทพวน

จากการวิเคราะห์สามารถจัดหมวดหมู่ความหมายของคำลักษณนามภาษาไทพวนได้ 8 หมวดหมู่ ตามความถี่ที่ปรากฏ ได้แก่

1. สิ่งของ แบ่งเป็นหมวดหมู่ย่อยได้ 3 หมวดหมู่ ได้แก่

1.1 เป็นสิ่งของทั่วไป เช่น *โมงผี 3 โมง* (โหลศพ 3 โหล) ซึ่ง “โมง” หมายถึง “โหล” ซึ่งเป็นเครื่องใช้สำหรับบรรจุศพ

1.2 เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น *ผวนเข้าปุ้น 2 ผวน* (เครื่องโธ่แบ่งขนมจีน 2 อัน) ซึ่ง “ผวน” เป็นเครื่องมือโลหะเจาะรูเล็ก ๆ จนทั่ว เย็บขอบเป็นถุงผ้า ใส่แบ่งขนมจีนแล้วบีบลงในน้ำเดือด

1.3 เป็นภาษาหรือบรรจุภัณฑ์ เช่น ถั่วแม่ตาย 5 สัด (ถั่วเหลือง 5 ถัง) ซึ่ง “สัด” มีลักษณะเป็นภาษาหรือทรงกระบอก มาตราตวงเท่ากับ 20 ลิตร ใช้สำหรับตวงวัดพืชพันธุ์ธัญญาหาร

2. รูปร่างลักษณะ เช่น ชิ้นจั่ว 5 ตอน (เนื้อจั่ว 5 ชิ้น) ซึ่ง “ตอน” หมายถึง “ชิ้น” ซึ่งมีความหมายสื่อถึงรูปร่างลักษณะของก้อนหรือแผ่นเล็ก ๆ ที่ถูกตัดแยกออกมาจากส่วนใหญ่

3. มนุษย์ แบ่งเป็นหมวดหมู่ย่อยได้ 3 หมวดหมู่ ได้แก่

3.1 ประเภทของมนุษย์ เช่น หมอเฒ่า 3 หมอ (หมอไสยศาสตร์ 2 คน) ซึ่ง “หมอ” มีความหมายสื่อถึงอาชีพของมนุษย์ หรือมนุษย์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3.2 เป็นส่วนประกอบของมนุษย์ เช่น เต็นหู 2 เต็น (ติ่งหู 2 ติ่ง) ซึ่ง “เต็น” หมายถึง “ติ่ง” ซึ่งเป็นเนื้อส่วนที่งอกออกมาจากร่างกายมนุษย์

3.3 เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ เช่น เกือ 2 หยิบ (เกลือ 2 หยิบ) ซึ่ง “หยิบ” เป็นกิริยาอาการของมนุษย์ในการที่เอานิ้วมือจับสิ่งของขึ้นมา

4. สถานที่ เช่น วัด 3 บ่อน (วัด 3 แห่ง) ซึ่ง “บ่อน” หมายถึง “สถานที่”

5. พืช หมายถึง พืชหรือส่วนประกอบของพืช เช่น หม่าเผ็ด 2 กอ (ต้นพริก 2 ต้น) ซึ่ง “กอ” หมายถึง “ต้น” ซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งของพืชคือส่วนที่เป็นลำต้น

6. นามธรรม เช่น ฮึด 5 ฮึด (จารีต 5 ประการ) ซึ่ง “ฮึด” หมายถึง “จารีต” มีความหมายเชิงนามธรรม ซึ่งจะรับรู้และเข้าใจได้จากข้อควรปฏิบัติที่สั่งสอนกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

7. สัตว์ หมายถึง สัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์ เช่น หู 3 หาง (ธง 3 ผืน) ซึ่ง “หาง” เป็นอวัยวะของสัตว์ส่วนที่ยื่นออกจากท้ายของลำตัว ในที่นี้ใช้เป็นคำลักษณนามของธงทางภาคเหนือ

8. ยานพาหนะ เช่น เข้าเปืออะ 5 เกียน (ข้าวเปลือก 5 เกวียน) ซึ่ง “เกียน” หมายถึง “เกวียน” เกวียนเป็นยานพาหนะที่ชาวไทพวนใช้สำหรับการบรรทุกสิ่งของและโดยสาร ในที่นี้ใช้เป็นคำลักษณนามเพื่อบอกจำนวนหน่วยตวงวัด

ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคำลักษณนามในภาษาไทยพวนสามารถจำแนกได้เป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ ตามลักษณะของความหมาย เช่น การใช้ “หยิบ” กับการชั่งตวงเกลือหรือน้ำตาล แสดงถึงวัฒนธรรมการประกอบอาหารของชาวไทพวนที่มักใช้มือหยิบจับ แสดงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและให้ความสำคัญกับความชำนาญในฝีมือการปรุงรสอาหารมากกว่าการชั่งตวงตามสูตรที่แน่นอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำลักษณนามนั้นไม่ใช่คำไร้ความหมายที่ใช้ประกอบโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ให้สมบูรณ์เท่านั้น แต่ยังคงร่องรอยของความหมายเอาไว้เกือบสมบูรณ์ตามโน้ตสันของต้นด้วย

วัตถุประสงค์ที่ 3 วิเคราะห์ความเป็นต้นแบบของคำลักษณนามภาษาไทยพวน

ความเป็นต้นแบบของคำลักษณนามวิเคราะห์ตามแนวคิดที่ว่าคำต้นแบบนั้นจะต้องมีการปรากฏใช้บ่อย สามารถประกอบคำศัพท์ที่ถูกขยายได้หลากหลาย และมีรายละเอียดทางความหมายกว้าง สามารถจำแนกเป็นต้นแบบที่ใช้กับคำนาม และต้นแบบที่ใช้กับคำกริยา ดังนี้

คำลักษณนามที่ปรากฏร่วมกับคำนามที่ถูกขยายมากกว่า 1 หมวดหมู่ มีจำนวน 90 คำ จำแนกเป็น 9 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนคำลักษณะนามที่ปรากฏร่วมกับหมวดหมู่ของคำนามที่ถูกขยาย

คำลักษณะนามที่ปรากฏร่วมกับหมวดหมู่ ของคำนามที่ถูกขยาย	จำนวน (คำ)	คิดเป็นร้อยละ
ปรากฏร่วมกับคำนามที่ถูกขยาย 16 หมวดหมู่	1	1.11
ปรากฏร่วมกับคำนามที่ถูกขยาย 12 หมวดหมู่	1	1.11
ปรากฏร่วมกับคำนามที่ถูกขยาย 8 หมวดหมู่	1	1.11
ปรากฏร่วมกับคำนามที่ถูกขยาย 7 หมวดหมู่	3	3.33
ปรากฏร่วมกับคำนามที่ถูกขยาย 6 หมวดหมู่	4	4.44
ปรากฏร่วมกับคำนามที่ถูกขยาย 5 หมวดหมู่	7	7.78
ปรากฏร่วมกับคำนามที่ถูกขยาย 4 หมวดหมู่	11	12.22
ปรากฏร่วมกับคำนามที่ถูกขยาย 3 หมวดหมู่	15	16.67
ปรากฏร่วมกับคำนามที่ถูกขยาย 2 หมวดหมู่	47	52.22

จากตารางพบคำลักษณะนามที่ปรากฏร่วมกับหมวดหมู่คำนามที่ถูกขยายมากที่สุด คือ 16 หมวดหมู่ ซึ่งพบคำลักษณะนาม 1 คำ คือคำว่า “อัน” สามารถปรากฏกับคำนามที่ถูกขยายในหมวดหมู่ คือ 1) ของใช้ 2) เครื่องแต่งกาย 3) เครื่องมือ 4) เอกสาร 5) ส่วนประกอบของบ้าน 6) สิ่งปลูกสร้าง 7) เครื่องเรือน 8) สรรพสิ่งธรรมชาติ 9) อาวุธ 10) เครื่องดนตรี 11) ของเล่นเด็ก 12) พืช 13) ภาชนะ 14) เครื่องรางของขลัง 15) อาหาร 16) อวัยวะมนุษย์ ดังตัวอย่าง เช่น *ของ 2 อัน* ‘ทัพพี 2 คัน’ (ของใช้) *โซ 2 อัน* ‘สะพาน 2 แห่ง’ (สิ่งปลูกสร้าง) *โพงพาง 2 อัน* ‘รูงกินน้ำ 2 สาย’ (สรรพสิ่งธรรมชาติ) *แก๊นแด้ 2 อัน* ‘ก้านกล้วย 2 ใบ’ (พืช) *ปอมเผื่อะ 2 อัน* ‘ตาตุ่ม 2 ปุ่ม’ (อวัยวะมนุษย์) ซึ่งคำนามที่ถูกขยายดังกล่าวไม่ได้มีคุณสมบัติหรือลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันเลย แต่คำลักษณะนาม “อัน” ได้ถูกนำมาใช้ในความหมายในการบ่งชี้ไปยังสิ่งที่กำลังกล่าวถึง ถือว่าเป็นการให้ความหมายที่ค่อนข้างกว้าง ปรากฏกับคำนามได้อย่างหลากหลายที่สุด จึงกล่าวได้ว่าต้นแบบของคำลักษณะนามในภาษาไทยวันที่ใช้กับคำนาม คือคำว่า “อัน” นั่นเอง

คำลักษณะนามที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ถูกขยาย มีจำนวน 10 คำ สามารถจำแนกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนคำลักษณะนามที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ถูกขยาย

คำลักษณะนามที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ถูกขยาย	จำนวน (คำ)	คิดเป็นร้อยละ
ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ถูกขยาย 15 คำ	1	10
ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ถูกขยาย 3 คำ	3	30
ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ถูกขยาย 2 คำ	1	10
ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ถูกขยาย 1 คำ	5	50

จากตารางพบคำลักษณะนามที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่ถูกขยายมากที่สุด คือ 15 คำ ซึ่งพบคำลักษณะนาม 1 คำ คือคำว่า “เพื่อ” หมายถึง “ครั้ง” สามารถปรากฏกับคำกริยาที่ถูกขยายได้ในคำว่า “ตี เคาะ โห่ พุดคุย กิน นอน นอนพัก เดินทาง ฟ้าแลบ หา ต้มน้ำ หัวเราะ กราบ ร้องเรียก ร้องไห้” จึงกล่าวได้ว่าต้นแบบของคำลักษณะนามในภาษาไทยวนที่ใช้กับคำกริยา คือคำว่า “เพื่อ” นั่นเอง

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว แสดงให้เห็นกระบวนการเลือกต้นแบบหรือตัวแทนของกลุ่ม โดยจะเห็นว่ายิ่งคำลักษณะนามใดสามารถใช้กับคำศัพท์ที่ถูกขยายได้หลายคำและหลายหมวดหมู่ ก็ย่อมจะมีคุณสมบัติที่จะเป็นต้นแบบของคำลักษณะนามมากขึ้นไปด้วย

อภิปรายผล

ผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้เป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. คำลักษณะนามภาษาไทยมีความหมายมากกว่าหนึ่งมิติ คือสามารถจัดเป็นหมวดหมู่ได้ทั้งแบบแนวดิ่งและแนวนอนเพื่อแสดงความสัมพันธ์ตามโครงสร้างการจัดลำดับชั้นแบบอนุกรมวิธาน (taxonomy) ตามบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน ซึ่งสอดคล้องกับลำดับชั้นของประเภทที่นันทนา วงษ์ไทย (2562) ได้กล่าวไว้คือ ประเภทในระบบปรีชาสามารถแบ่งได้เป็นประเภทระดับพื้นฐานและประเภทที่ไม่ใช่ระดับพื้นฐาน ซึ่งผลการศึกษาสามารถยืนยันถึงประสิทธิภาพของแนวคิดการศึกษาความหมายเชิงปรีชา

2. การจัดหมวดหมู่ความหมายของคำลักษณะนามภาษาไทยวนนั้นเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางกายที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของชาวไทยวน แล้วจัดจำแนกสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมออกเป็นหมวดหมู่ มีการสร้างองค์ความรู้จากโน้ตทัศน์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อสื่อสารกันภายในกลุ่ม สอดคล้อง

สอดคล้องกับผลการศึกษาของพรสมสรวง สัจจาอัครมนตรี (2560) ที่แสดงให้เห็นว่าโน้ตทัศน์ของการใช้คำลักษณะนามนั้นเป็นไปตามบริบทโครงสร้างของแต่ละภาษา ซึ่งการใช้ภาษาก็สามารถสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาไปด้วย จึงกล่าวได้ว่าการใช้คำลักษณะนามของชาวไทยวนนั้นก็สามารถแสดงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยวนได้เช่นกัน แต่ในประเด็นที่แตกต่างจากการศึกษาของพรสมสรวง สัจจาอัครมนตรี คืองานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาคำลักษณะนามทั้งระบบภาษา ไม่ได้เลือกศึกษาเฉพาะเพียงบางคำ จึงทำให้มองเห็นภาพรวมของการใช้คำลักษณะนามที่สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในระดับที่กว้างขวางกว่า นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบเกี่ยวกับการขยายความหมายของคำลักษณะนามในรูปแบบของนามนัยเชิงมโนทัศน์และอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้วย

3. การใช้คำลักษณะนามของชาวไทยวนนั้นสามารถแสดงความหมายตามมโนทัศน์ในการจัดหมวดหมู่สรรพสิ่งได้ ทั้งยังมีคำลักษณะนามส่วนหนึ่งที่เป็นการใช้ซ้ำคำนาม ซึ่งถือว่ามีความหมายเทียบเท่ากับคำนามโดยสมบูรณ์ แสดงให้เห็นว่าคำลักษณะนามเป็นหมวดหมู่ไวยากรณ์ที่ยังคงความหมายไว้ แตกต่างจากคำไวยากรณ์อื่น ๆ เช่น คำบุพบท คำสันธาน ที่แทบจะไม่คงความหมายเดิม

4. ความเป็นต้นแบบของคำลักษณะนามภาษาไทยวน มีคำลักษณะนามที่ใช้กับคำนามที่มีความเป็นต้นแบบได้แก่คำว่า “อัน” และคำลักษณะนามที่ใช้กับคำกริยาที่มีความเป็นต้นแบบได้แก่คำว่า “เพื่อ” เนื่องจากถูกนำมาใช้ในความหมายที่ค่อนข้างกว้างและใช้ได้กับคำศัพท์หลากหลายหมวดหมู่และหลากหลายคำ แสดงให้เห็นว่าระบบการสร้างคำลักษณะนามของชาวไทยวนนั้นไม่ได้อ้างอิงหลักการทาง

วิทยาศาสตร์ใด ๆ ใช้เพียงการจินตนาการหรือการสร้างภาพในใจของมนุษย์ตามคำอธิบายของ อุงเกอร์และชมิท (Ungerer & Schmid, 1999) ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของอัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา (2557) ที่กล่าวถึงทฤษฎีต้นแบบที่พัฒนามาจากแนวคิดของรอส (Rosch) ว่ามีมุมมองต่อสรรพสิ่งว่าไม่ได้มีหมวดหมู่ที่ชัดเจนตายตัวแต่สามารถยืดหยุ่นได้ โดยสมาชิกที่เป็นต้นแบบจะแสดง คุณสมบัติสำคัญของสมาชิกส่วนใหญ่ได้ดีที่สุดนั่นเอง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิจัยได้เสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับการศึกษาภาษาชาติพันธุ์โดยใช้แนวคิดทาง ภาษาศาสตร์ปริชาน โดยการศึกษาคำลักษณนามทั้งระบบนั้นสามารถสะท้อนความรู้ ความคิด ความเข้าใจโลก และประสบการณ์ในการจัดหมวดหมู่สรรพสิ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน แล้วแสดง ออกมาผ่านการใช้ภาษา โดยปรากฏทั้งคำลักษณนามต้นแบบ และคำลักษณนามที่ไม่ใช่ต้นแบบ ดังนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์คำลักษณนามภาษาไทย

สรุป

การศึกษาประเภทและหมวดหมู่ความหมายของคำลักษณนามในภาษาไทยตาม แนวภาษาศาสตร์ปริชานในครั้งนี้ แบ่งการศึกษาออกเป็นการจัดประเภทของคำลักษณนามภาษาไทย การจัดหมวดหมู่ความหมายของคำลักษณนามภาษาไทย และความเป็นต้นแบบของคำลักษณนาม ภาษาไทย ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดหมวดหมู่หรือการจัดประเภท (categorization) ที่เกิดจากระบบปริชาน หรือกระบวนการสร้างมโนทัศน์เพื่อทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ในโลก แล้วสื่อสารออกมาในรูปของภาษา ซึ่งการใช้คำลักษณนามนั้นเป็นกลไกสำคัญทางปริชานอย่าง หนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในกระบวนการคิดของมนุษย์เกี่ยวกับระบบปริมาณและการจัดหมวดหมู่ โดยอาศัย ประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว และนำสิ่งที่คุ้นเคยเหล่านั้นมาใช้ในการ เลือกใช้คำในภาษา

ดังนั้น ระบบปริชานจึงมีความสัมพันธ์กับภาษา วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทย การวิจัยครั้งนี้จึงช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท

พจนานุกรมมากขึ้น เพราะคำลักษณนามสามารถสะท้อนโลกทัศน์ของชาวไทยพวน รวมถึงระบบความคิด วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรพัฒนาฐานข้อมูลคำลักษณนามภาษาไทยพวนในรูปแบบดิจิทัล เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล สำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต และเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์มรดกทางภาษาของชาวไทยพวน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาระบบคำลักษณนามในภาษาภาษาชาติพันธุ์ไทอื่น ๆ โดยใช้แนวคิดทาง ภาษาศาสตร์ปริวรรตเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระบบคิดของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

2.2 ควรศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการเลือกใช้คำลักษณนามในภาษาไทยพวน เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ของคำลักษณนามในภาษาไทยพวน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). ภาษา: มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ. สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2562). วรรณคดีปริวรรตเบื้องต้น. บริษัท เวอร์ค ออล พรินท์ จำกัด.
- พรสมสรวง สัจจาอักษรมนตรี. (2560). การศึกษาเปรียบเทียบคำลักษณนามรวมหมู่ในภาษาจีนกลางกับ คำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย: กรณีศึกษาคำลักษณนามรวมหมู่ “把” bǎ (กำ). วารสารจีน วิทยา, 11, 188-217. <https://journals.mfu.ac.th/jsino/issue/view/14/4>
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2561). “พวน” ไม่ใช่ “ลาว”: หลักฐานทางภาษาศาสตร์ด้านคำ ศัพท์และเสียง เพื่อยืนยันความแตกต่างระหว่างภาษา. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์. 36(1), 1-31. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/149362/130695>
- เพ็ญประภา สิงห์สวัสดิ์. (2561). สถานภาพการศึกษาภาษาพวน. วารสารช่อพะยอม, 29(1), 475-486. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ejChophayom/article/view/126482>
- มูลนิธิไทยพวน. (2532). พจนานุกรมภาษาไทยพวน. อักษรบัณฑิต.
- ยุพิน เข้มมุกด์, ประสิทธิ์ เลี้ยวศิริพงศ์, ชนเช เข้มมุกด์, กมล เข้มมุกด์, อุบลวรรณ วรรณสัย, ณัฐวัฒน์ โสมดี, สุนทร คำยอด และโสภิตา ถาวร. (2558). พจนานุกรมภาษาไทยพวน. มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. ราชบัณฑิตยสถาน.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2551). การศึกษาคำลักษณนามในภาษาตระกูลไท-กะได. วารสารภาษาและ วัฒนธรรม. 27(2), 109-127. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLC/article/download/21650/18922/>
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2549). กว่าจะเป็นนักภาษาศาสตร์. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลี วงศ์วัฒนา, อรทัย ชินอัครพงศ์ และอัจฉรา อึ้งตระกูล. (2560). *โครงการภูมิปัญญาทางภาษา และการสืบสานภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทภาคเหนือตอนล่าง: กระบวนทัศน์ใหม่ในการศึกษา ภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่น*. ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย นเรศวร.

อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. (2557). *คำเรียกชื่อพืชแบบพื้นบ้านไทย: การศึกษาเชิงภาษาศาสตร์ พฤษศาสตร์ชาติพันธุ์*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Ungerer, F., & Schmid, H. J. (1999). *An Introduction to Cognitive Linguistics*. Longman.

แนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทย สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน BEST PRACTICE FOR DRIVING THAI UNIVERSITIES TOWARDS THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

ดาวรุ่ง วัชรินทร์รัตน์* พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, วรณวิศา สืบบุญธรรม คล้ายจำแลง และมีชัย ออสุวรรณ

Dowroong Watcharinrat* Prompilai Buasuwan Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang and Meechai Orsuwan

สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Division of Educational Administration, Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University

*Corresponding Author E-mail: dowroong.w@ku.th

Received April 6, 2025; Revised May 25, 2025; Accepted May 28, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นมหาวิทยาลัยกลุ่มที่ 1: Research & Innovation Oriented Universities ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลักดัน Sustainable Development Goals (SDGs) สู่การปฏิบัติจริง กลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ได้แก่ อธิการบดีหรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจาก 8 มหาวิทยาลัยไทยที่ติดอันดับ 400 แรกของ THE Impact Rankings 2023 การวิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) การวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) และการสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัยควรใช้แนวทาง 1) สร้างความตระหนักรู้และบูรณาการ SDGs ในทุกระดับขององค์กร 2) กำหนดเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน 3) จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อขับเคลื่อน SDGs 4) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น 5) จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนและพัฒนา 6) ส่งเสริมการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน 7) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ และ 8) เชื่อมโยง SDGs กับการวิจัยและนวัตกรรมให้เกิดผลกระทบเชิงสังคม องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยคือ การขับเคลื่อน SDGs ในมหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัยต้องมีการบูรณาการพันธกิจหลักด้านวิจัยและนวัตกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้กลไกการวิจัยเพื่อผลกระทบ (Research for Impact) และการสร้างความร่วมมือเชิงกลยุทธ์กับภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและขยายผลลัพธ์ของ SDGs อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การพัฒนาที่ยั่งยืน, การจัดอันดับ, มหาวิทยาลัยของไทย, แนวทางปฏิบัติที่ดี, การบริหารจัดการ

Abstract

This study aimed to identify best practices for driving Thai universities toward sustainable development, with a focus on research and innovation-oriented universities. These institutions play a crucial role in implementing Sustainable Development Goals (SDGs) through research and innovation. The study targeted

university presidents or their designated representatives from eight Thai universities ranked among the top 400 in the 2023 Impact Rankings. A qualitative research approach was employed, utilizing in-depth interviews and data analysis through Typological Analysis, Domain Analysis, and Analytic Induction to synthesize key insights with theoretical frameworks and prior research. The findings revealed that research-oriented universities should adopt the following strategies: (1) Raising awareness and integrating SDGs across all organizational levels, (2) Establishing clear goals and policies, (3) Creating dedicated units for SDG implementation, (4) Allocating necessary resources, (5) Developing a systematic database for planning and improvement, (6) Enhancing interdepartmental communication, (7) Strengthening partnerships with stakeholders, and (8) Linking SDGs with research and innovation to create tangible societal impacts. The study introduced a new knowledge perspective: the successful implementation of SDGs in research universities requires integrating their core mission of research and innovation with sustainable development objectives through a research-for-impact mechanism. Furthermore, fostering strategic collaborations with the private sector, civil society, and relevant organizations is crucial to enhancing operational efficiency and expanding the real-world impact of SDGs.

Keywords: Sustainable Development Goals, Impact Rankings, Thai University, Best practices, Management

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยประเทศไทยกำลังเผชิญวิกฤตหนี้ ค่าครองชีพ สิ่งแวดล้อม ความไม่เท่าเทียมทางดิจิทัล และปัญหาเศรษฐกิจ สถานการณ์เหล่านี้ผลักดันให้เกิดการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาปรับใช้ ดังนั้นความร่วมมือระดับโลกจึงเป็นสิ่งจำเป็น และพลเมืองโลกมีบทบาทสำคัญที่สอดคล้องกับ SDGs ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา การพัฒนาที่ยั่งยืน ความเสมอภาคทางเพศ และสิทธิมนุษยชน (เฟื่องอรุณ ปรีดีดิolk, 2565; World Economic Forum, 2023) ปัจจุบัน องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย ครอบคลุม 5 มิติหลัก (5P) ได้แก่ People (พัฒนาคน) Prosperity (เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง) Planet (สิ่งแวดล้อม) Peace (สันติภาพและความยุติธรรม) และ Partnership (ความร่วมมือการพัฒนา) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) สำหรับประเทศไทยให้ความสำคัญกับ SDG 4 (Quality Education) ที่เป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่เท่าเทียมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สหประชาชาติ ประเทศไทย, 2562) นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้ส่งข้อมูลเพื่อจัดอันดับ THE Impact Rankings ในหัวข้อ SDG 4 มากที่สุด (มหาวิทยาลัย 52 แห่ง) รองลงมาคือ SDG 3 (มหาวิทยาลัย 45 แห่ง) และ SDG 1 (มหาวิทยาลัย 43 แห่ง) การจัดอันดับนี้ ครอบคลุมทั้งมหาวิทยาลัยรัฐ เอกชน ราชภัฏ ราชมงคล และมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งสอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

พ.ศ. 2564–2570 ของกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่เน้นย้ำบทบาทของอุดมศึกษาเป็นฐานการพัฒนากำลังคนและองค์ความรู้แบบก้าวกระโดดและยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

มหาวิทยาลัยไทยมีบทบาทแตกต่างกันตามประเภทสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยวิจัย มุ่งเน้นการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ สนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ SDGs เช่น เทคโนโลยีพลังงานสะอาด หรือการลดความเหลื่อมล้ำ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เน้นการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนในระดับพื้นที่ มีบทบาทในด้านการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ในอุตสาหกรรมและภาคการผลิต สนับสนุนการพัฒนาทักษะอาชีพและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มหาวิทยาลัยเอกชน มีความยืดหยุ่นสูงในการดำเนินโครงการด้านความยั่งยืน สามารถสร้างความร่วมมือกับภาคธุรกิจเพื่อสนับสนุน SDGs แต่การศึกษารั้วนี้มุ่งเน้นมหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง 8 แห่งล้วนเป็นสถาบันประเภทนี้ และมีศักยภาพในการสร้างผลกระทบระดับชาติและนานาชาติผ่านงานวิจัย

มหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศและสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้ไทยก้าวพ้นจากประเทศรายได้ปานกลางสู่ประเทศพัฒนาแล้วในปี พ.ศ. 2580 เพื่อผลิตกำลังคนคุณภาพและองค์ความรู้ที่เป็นหัวใจขับเคลื่อนประเทศ (อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์, 2561) ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน SDGs ที่ทำหน้าที่เป็นกรอบแนวคิดช่วยกำหนดทิศทางการดำเนินการ (ชล บุนนาค, 2565) โดยการขับเคลื่อนผ่านองค์ความรู้และงานวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาความยั่งยืนและพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีทักษะที่เหมาะสม โดยมี 3 จุดคานงัด ได้แก่ การพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ผู้กำหนดนโยบาย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการสร้างความไว้วางใจและความยืดหยุ่นระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม (ณัฐวิกรม พันธวงศ์ภักดี, 2565)

The Times Higher Education Impact Rankings (THE Impact Rankings) 2019 ได้เปิดตัวระบบจัดอันดับ เพื่อประเมินความสำเร็จของมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อน SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย ผ่านการประเมิน Research, Stewardship, Outreach และ Teaching และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สถาบันการศึกษาเข้าใจถึงความก้าวหน้าและประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (วาทีณี แซ่ลิ้ม, 2564) THE Impact Rankings 2023 ได้จัดอันดับมหาวิทยาลัยทั่วโลกจำนวน 1,591 แห่ง จาก 112 ประเทศ โดยมีมหาวิทยาลัยจากประเทศไทยเข้าร่วมการจัดอันดับทั้งหมด 65 แห่ง และมีมหาวิทยาลัยไทย 9 แห่งที่ติดอันดับ 400 แห่งแรกของโลก (อติรุจ ตือระ, 2566) ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จของมหาวิทยาลัยไทยในการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีจะช่วยให้มหาวิทยาลัยเรียนรู้จากตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จและนำไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น บทความนี้จึงศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นที่ 8 มหาวิทยาลัยไทยที่ติดอันดับ 400 แห่งแรกใน THE Impact Rankings 2023 บทความนี้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องแนวทางการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทยสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่มีคุณประโยชน์ให้มหาวิทยาลัยในประเทศไทยสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการบริหารมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรม

การขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญอย่างยิ่งท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในด้านต่าง ๆ โดย World Economic Forum ได้ระบุความเสี่ยงหลัก 5 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ภูมิรัฐศาสตร์ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้เกิดการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการปัจจุบันโดยไม่กระทบอนาคต (เฟื่องอรุณปรีดีดิolk, 2565)

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมายครอบคลุม 5 มิติหลัก ได้แก่ การพัฒนาคน เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง สิ่งแวดล้อม สังคมและความยุติธรรม และความร่วมมือการพัฒนา โดยสำหรับประเทศไทย SDG 4 (Quality Education) ถือเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา อีรเสฐฐ์ ศิริธนานนท์ (2565) ได้เสนอแนวคิดดุลยภาพที่ยั่งยืน (Sustainability Balanced Scorecard: SBSC) เป็นเครื่องมือในการพัฒนายุทธศาสตร์ โดยเน้นการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการเสริมสร้างความยั่งยืนในทุกพันธกิจของมหาวิทยาลัยผ่านการจัดตั้งสำนักบริหารความยั่งยืนภายใต้การกำกับของผู้บริหาร นอกจากนี้ Ceulemans et al. (2015) พบว่าการรายงานความยั่งยืนมีบทบาทสำคัญในการบริหารการเปลี่ยนแปลง แต่ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียภายนอก การละเลยการรายงานผลกระทบและการรายงานที่ไม่เป็นระบบเป็นอุปสรรคที่สำคัญ จึงเสนอให้ใช้การรายงานความยั่งยืนแบบพลวัตเพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการบูรณาการในหลายมิติ ทั้งด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนการพัฒนาระบบการรายงานที่มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง โดยใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นเข็มทิศนำทางในการดำเนินงาน การผสมผสานแนวคิดและหลักการเหล่านี้เข้าด้วยกันจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยในการก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่ยั่งยืนในระดับสากล

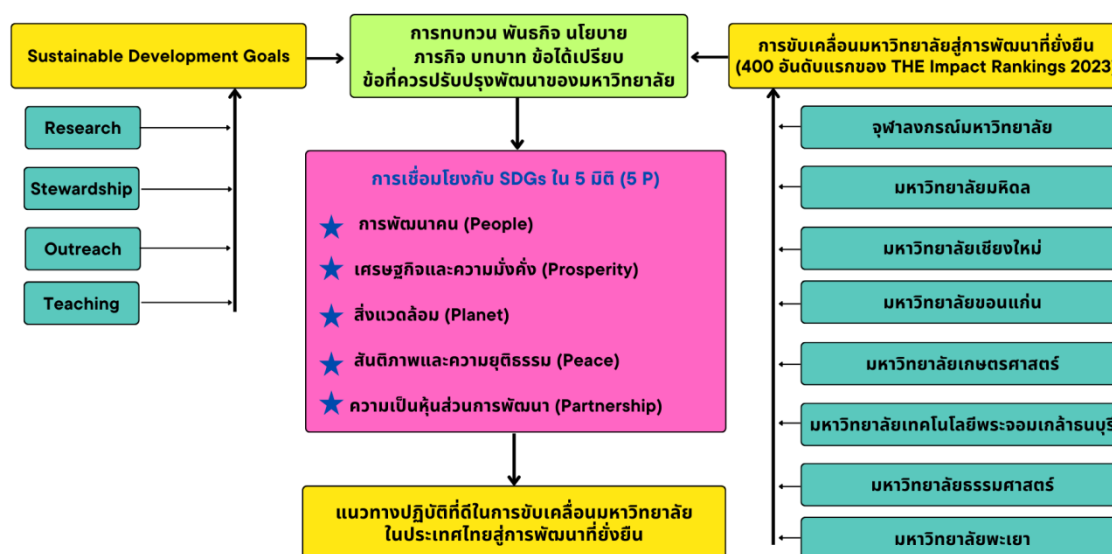
การทบทวนวรรณกรรมนี้ทำโดยการวิเคราะห์จากคำสำคัญหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาที่ยั่งยืน 2) มหาวิทยาลัยวิจัย 3) การจัดอันดับ THE Impact Rankings และ 4) แนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้ 1) การพัฒนาที่ยั่งยืนในอุดมศึกษา 2) มหาวิทยาลัยวิจัยกับ SDGs 3) THE Impact Rankings และ 4) แนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งผลจากการสังเคราะห์วรรณกรรม พบว่า 1) ยังไม่มีกรอบแนวทางเฉพาะสำหรับมหาวิทยาลัยวิจัยไทย 2) ต้องการการศึกษาที่เชื่อมโยงระหว่างพันธกิจวิจัยกับ SDGs และ 3) ควรวิเคราะห์ทั้งแนวปฏิบัติและผลลัพธ์จากการจัดอันดับ ซึ่งช่องว่างเหล่านี้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ที่จะพัฒนาแนวทางปฏิบัติ

เฉพาะสำหรับมหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัยและนวัตกรรมของไทย โดยคำนึงถึงบริบทเฉพาะและเกณฑ์การจัดอันดับ THE Impact Rankings

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์อธิการบดี หรือผู้แทนที่อธิการบดีมอบหมายจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจำนวน 8 แห่งที่ติด 400 อันดับแรกของ THE Impact Rankings 2023 ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวทางการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทยสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยแนวปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Approach) เพื่อทำความเข้าใจแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อน SDGs ของมหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัยและนวัตกรรมในประเทศไทย การศึกษานี้เน้นการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์ตรง โดยใช้กรอบแนวคิดการประเมินคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพ 4 มิติของ Lincoln and Guba (1985) ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ความเชื่อมั่นได้ (Dependability) การโอนย้ายได้ (Transferability) และความยืนยันได้ (Confirmability) (Ahmed, 2024) ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Guide) ที่พัฒนาขึ้นโดยอ้างอิงกรอบแนวคิด 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับนโยบาย: นโยบายมหาวิทยาลัยกับ SDGs 2) ระดับปฏิบัติการ: การดำเนินงานจริง และ 3) ระดับผลลัพธ์: การวัดและประเมินผล ซึ่งในระหว่างการสัมภาษณ์จะมีการจดบันทึก บันทึกเสียง และ

บันทึกภาพ ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยการสะท้อนข้อมูลกลับไปยังผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้แน่ใจว่าคำถามที่ผู้วิจัยเข้าใจตรงกับสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูล ต้องการสื่อสาร หากพบข้อผิดพลาดจะทำการปรับปรุงให้ถูกต้องเพื่อความแม่นยำของข้อมูลการวิจัย ร่วมกับการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรที่ศึกษาคือมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ได้ส่งข้อมูลเพื่อจัดอันดับ THE Impact Rankings กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ มหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัย จำนวน 8 แห่งที่ติด 400 อันดับแรกของ THE Impact Rankings 2023 ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยพะเยา แต่ไม่รวมถึง สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (Asian Institute of Technology) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติที่มีสถานที่ตั้งในประเทศไทย โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติดังนี้ มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารของมหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัย ที่ติด 400 อันดับแรกของ THE Impact Rankings 2023 คืออธิการบดีหรือผู้แทนที่อธิการบดีมอบหมาย และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน SDGs ของมหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) โดยใช้การวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาประเด็นหลัก และแบ่งเป็นประเด็นย่อยอีกครั้ง จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อสรุปข้อมูลเพื่อนำมาเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีหรือการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถตอบคำถามงานวิจัยและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้ โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัย ดังนี้ 1) การขอความยินยอม (Informed Consent) 2) การรักษาความลับ (Confidentiality) 3) การไม่ทำอันตราย (Non-maleficence) และ 4) การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Respect for Persons)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อน SDGs ของมหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัย และนวัตกรรมในประเทศไทย หรือมหาวิทยาลัยกลุ่ม 1 สามารถสรุปประเด็นหลัก ดังนี้

1. ลักษณะการดำเนินงานในการขับเคลื่อน SDGs

การขับเคลื่อน SDGs ในมหาวิทยาลัยควรเริ่มจากการวิเคราะห์จุดยืน พิจารณาจากพันธกิจ วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และกิจกรรมที่ดำเนินการ รวมถึงการสำรวจความพร้อมของทรัพยากร จากนั้นใช้การวิเคราะห์ SWOT เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินงานที่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติและเกณฑ์ของ SDGs รวมถึงการศึกษาการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยที่มีความโดดเด่นในการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างแนวทางการขับเคลื่อน SDGs ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเป็นจริงของมหาวิทยาลัย และเพื่อให้แน่ใจว่าแนวทางที่วางไว้นั้นถูกต้องและเหมาะสม มหาวิทยาลัยควรรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ก่อนนำแนวทางไปปฏิบัติ

2. การเลือกเข้าร่วมการจัดอันดับ The Times Higher Education Impact Rankings

การจัดอันดับ THE Impact Rankings เปรียบเสมือนกระจกสะท้อนจุดยืนของมหาวิทยาลัย และมีความยุติธรรมสำหรับผู้เข้าร่วม เนื่องจากมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนทั้งในด้าน Research (การวิจัย) Teaching (การเรียนการสอน) Outreach (การเชื่อมโยงกับสังคมในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับโลก) และ Stewardship (นโยบายและแนวทางปฏิบัติภายในมหาวิทยาลัย) ซึ่งได้รับการยอมรับในระดับสากล เรียก 4 บริบท นี้ว่า "Diary of Chance" หรือทฤษฎีแห่งการเปลี่ยนแปลง การจัดอันดับนี้ไม่ใช่การแข่งขัน แต่เป็นการตรวจสอบและการเก็บรวบรวมข้อมูลความพร้อมขององค์กรในแต่ละด้าน เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถระบุข้อเด่นและข้อที่ควรปรับปรุงจากรายงานความยั่งยืน และนำผลลัพธ์ที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงข้อจำกัดที่มีอยู่ เพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

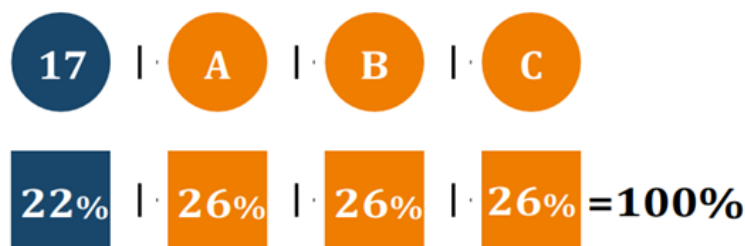
3. การดำเนินการขับเคลื่อน SDGs ใน 17 เป้าหมาย

มหาวิทยาลัยมีการขับเคลื่อน SDGs ครอบคลุมทั้ง 17 เป้าหมาย โดยแต่ละแห่งเลือกเป้าหมายที่โดดเด่นและสอดคล้องกับพันธกิจเพื่อเข้าร่วมการจัดอันดับ THE Impact Rankings ซึ่งช่วยให้มหาวิทยาลัยทราบคะแนนและวางแผนพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดอันดับดังกล่าวมีสองรูปแบบ ได้แก่ 1) การจัดอันดับราย SDG และ 2) การคำนวณจากภาพรวม (Overall Ranking) ที่ต้องส่งเข้าร่วมการจัดอันดับอย่างน้อย 4 เป้าหมาย ประกอบด้วย SDG 17 (ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) ซึ่งเป็นเป้าหมายบังคับ รวมกับอีก 3 เป้าหมายที่เลือกจากลำดับคะแนน 3 อันดับแรกของ SDGs ที่มหาวิทยาลัยได้ส่งเข้าร่วมในปีนั้น

Calculating the Overall Ranking score

When we calculate the total score in a given year, we assign the following proportions:

- SDG 17: 22%
- Top three SDGs: each 26%

แผนภาพที่ 2 แสดงการคำนวณคะแนนรวมของการจัดอันดับ (Times Higher Education, 2024)

4. ความท้าทายของปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญสำหรับการขับเคลื่อน SDGs

ความท้าทายและอุปสรรคสำคัญในการขับเคลื่อน SDGs ได้แก่ 1) การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ทุกระดับ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ ไม่มีการทำฐานข้อมูล (Database) ทำให้เกิดความยุ่งยากเมื่อต้องการดึงข้อมูลมาใช้ 4) ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย ที่เกิดจากการสื่อสาร และถ่ายทอดนโยบายไปปฏิบัติ และ 5) ความท้าทายในการผลักดัน

เรื่อง SDGs เข้าไปอยู่ในการศึกษาทั้งในและนอกหลักสูตร เพื่อเปลี่ยนให้บัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปเป็นคนที่ยั่งยืนและสังคมให้ยั่งยืนได้

5. แนวทางการปฏิบัติที่ดีในขับเคลื่อน SDGs

มหาวิทยาลัยเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลและประชาชนในการส่งเสริมประเด็นความยั่งยืน โดยใช้ตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทุกมิติ เช่น บุคลากร สิ่งแวดล้อม ภาวะเปื้อน ความร่วมมือ และธรรมาภิบาล ซึ่งช่วยให้ผลลัพธ์ด้านความยั่งยืนสามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม จากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปแนวทางการปฏิบัติที่ดีในขับเคลื่อน SDGs ของมหาวิทยาลัยไทยในอนาคต ได้ 7 ประการ ดังนี้

1) สร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อ SDGs แบบเชิงรุก ซึ่ง “ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมองเรื่อง SDGs ง่ายเกินไป” ซึ่งไม่ใช่แค่การรับรู้ แต่ต้องบูรณาการในการศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตที่เปลี่ยนแปลงสังคมอย่างยั่งยืน “ความเข้าใจของผู้คนจะเป็นอุปสรรคหลักที่จะทำให้การขับเคลื่อนนั้นไม่มีความยั่งยืน” จึงต้องสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อ SDGs อย่างเชิงรุกในทุกระดับ ควบคู่กับการบูรณาการสู่การเรียนการสอนและกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งตั้งทีมตรวจสอบว่าทุกฝ่ายเข้าใจ SDGs อย่างถูกต้อง

2) ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน และถ่ายทอดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่กำหนด โดย SDGs สามารถเชื่อมโยงกับปณิธาน พันธกิจ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และการวางแผนแม่บทของมหาวิทยาลัยต่างๆ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมหาวิทยาลัยไทยที่ติดอันดับใน THE Impact Rankings ทำหน้าที่เป็น Role Model ให้กับมหาวิทยาลัยน้องใหม่ โดยแสดงแนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อน SDGs ที่เริ่มจากการศึกษานโยบายของกระทรวงฯ พิจารณาพันธกิจมหาวิทยาลัย และ ปรับงบประมาณและทรัพยากรบุคคล (budget & manpower) ให้เหมาะสม ให้ความสำคัญกับการ “ขยายประเด็นที่ทำได้ แก้ไขประเด็นที่ยังด้อย” และ “ปรับกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนเพื่อลดอุปสรรค” เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง

3) จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะมีหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มหาวิทยาลัยต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การสร้างความยืดหยุ่น (resilience) ให้กับองค์กรและบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากฝ่ายที่มีอยู่เดิมมีงานล้นมือ ในการทำงานด้านนี้จึงมีความจำเป็น “ต้องมีฝ่ายที่ทำเรื่อง SDGs โดยเฉพาะอย่างชัดเจน” เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวก ดังนั้น การขับเคลื่อนเรื่องความยั่งยืนจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงกลไกภายในมหาวิทยาลัยให้เหมาะสม

4) การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นและเหมาะสม การจะให้ดำเนินงานไปในทิศทางที่กำหนด จำเป็นต้องมีการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้ส่วนงานร่วมมืออย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องของบุคลากรและงบประมาณ กล่าวคือ “เมื่อลงแรงไปแล้ว ก็หาทางสนับสนุนงบประมาณ” นอกจากนี้ “ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จะต้องสนับสนุนเต็มที่” เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

5) เก็บข้อมูลให้เป็นระบบและสร้างฐานข้อมูล (Database) เพื่อเป็นข้อเสนอแนะ (Feedback) สำหรับการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น หากมหาวิทยาลัย “มีการดำเนินงานแต่ไม่มีการจัดทำเอกสารหรือจัดเก็บหลักฐานที่เป็นระบบ” จะยากต่อการบรรลุผลสำเร็จ เพราะข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงาน จึงต้องมีการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างจริงจัง การจัดตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์และเตรียมข้อมูล มีความสำคัญในการสนับสนุนส่วนงานต่าง ๆ และ

ส่งเสริมความยั่งยืน ช่วยให้นักศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) สร้างความเชื่อมโยงของแต่ละหน่วยงาน ส่งเสริมการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของนโยบาย โดยต้องเชื่อมโยงหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยให้ทำงานร่วมกัน บุคลากรแต่ละฝ่ายต้องสร้าง “ความเชื่อใจและความร่วมมือ” ผ่านการทำงานแบบคณะทำงานเฉพาะกิจ (Task force) ที่ดำเนินการได้ทันที การมีส่วนร่วมเป็นกุญแจสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จ อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงกับ KPI เพื่อวัดผลและสร้างความต่อเนื่องของนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

7) สร้างภาคีเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อน SDGs ซึ่งมหาวิทยาลัยในประเทศไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและมีความผูกพันกับการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก กล่าวได้ว่า “SCGs เป็นการทำให้สังคม” ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงพยายามดึงพาร์ทเนอร์ภายนอกมาร่วมผลักดันความยั่งยืน พร้อมนำประสบการณ์ถ่ายทอดสู่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพื่อพัฒนานโยบายและแก้ปัญหาต่าง ๆ

6. ข้อเสนอแนะสำหรับมหาวิทยาลัยน้องใหม่ที่จะขับเคลื่อน SDGs และเข้าร่วมการจัดอันดับ THE Impact Ranking

คำแนะนำสำหรับมหาวิทยาลัยที่ต้องการขับเคลื่อน SDGs และเข้าร่วมการจัดอันดับ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารกำหนดนโยบายในการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ชัดเจน มีวิสัยทัศน์และเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการขับเคลื่อน SDGs ให้บรรลุผลสำเร็จ
- 2) คณะทำงานมีความเข้มแข็ง มุ่งมั่น ในการวิเคราะห์และดำเนินการขับเคลื่อน SDGs ให้บรรลุผลสำเร็จได้
- 3) วิเคราะห์จุดเด่น ข้อที่ควรปรับปรุง เพื่อประเมินจุดยืนของมหาวิทยาลัย
- 4) การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
- 5) สร้างกลยุทธ์เพื่อกระตุ้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ SDGs
- 6) สร้างการรับรู้เรื่อง SDGs เพื่อสร้างความเข้าใจและทำให้เห็นภาพในเชิงผลกระทบที่เกิดขึ้น และ
- 7) ศึกษาข้อกำหนดและเกณฑ์ในการเข้าร่วมการจัดอันดับ THE Impact Rankin และประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา มีกิจกรรมใดบ้างที่สอดคล้องกับ SDGs เพื่อใช้ผลการประเมินที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าแนวทางการขับเคลื่อน SDGs ในมหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัยจำเป็นต้องอาศัยการออกแบบกลยุทธ์เฉพาะที่สอดคล้องกับพันธกิจหลักด้านการวิจัยและนวัตกรรมของแต่ละสถาบัน โดยต้องคำนึงถึงบริบทและทรัพยากรที่มีอยู่

อภิปรายผล

มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางสำคัญในการขับเคลื่อน SDGs เชื่อมต่อระหว่างรัฐบาลและประชาชน โดยใช้องค์ความรู้ งานวิจัย และการพัฒนาคนรุ่นใหม่ เพื่อแก้ปัญหาความยั่งยืน (ณัฐวิกรม พันธวงศ์ภักดี, 2565) นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการให้ความรู้แก่ผู้นำในอนาคต สนับสนุน SDGs และส่งผลต่อพฤติกรรมของนักศึกษาและการมีส่วนร่วมในสังคม (Zaleniene & Pereira, 2021) โดยการจัดอันดับ THE Impact Rankings มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความยั่งยืนของมหาวิทยาลัย ด้วยตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทุกด้านและเชื่อมโยง SDGs กับยุทธศาสตร์และนโยบายของสถาบันให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยที่ติดอันดับยังเป็นแบบอย่างให้สถาบันอื่น

ดำเนินงานสู่ความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยจะคัดเลือกเป้าหมายที่สอดคล้องกับพันธกิจเพื่อนำส่งจัดอันดับ THE Impact Rankings ผ่าน Sustainability Report และวิเคราะห์ความพร้อมด้วย SWOT Analysis เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาให้เหมาะสม อีรเสฐ์ ศิริธนานนท์ (2565) เสนอแนวคิด Sustainability Balanced Scorecard (SBSC) ที่ช่วยบริหารทรัพยากร การเรียนการสอน วิจัย นวัตกรรม และบริการสังคม โดยมีสำนักบริหารความยั่งยืน เป็นกลไกหลักภายใต้ผู้บริหารระดับสูง เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และยกระดับคุณภาพสังคม

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการปฏิบัติที่ดีในขับเคลื่อน SDGs ของมหาวิทยาลัยไทยในอนาคต ได้แก่ 1) สร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อ SDGs แบบเชิงรุก Schuler and Jackson (1987) กล่าวว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ควรมุ่งเน้นการสร้างทัศนคติที่ดีเพื่อกระตุ้นพฤติกรรมเชิงบวก และการสื่อสารภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมแรงจูงใจและความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งช่วยให้บุคลากรมีส่วนร่วมและปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืน 2) ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน และถ่ายทอดให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป้าหมายที่ชัดเจนช่วยให้ทุกหน่วยงานมีแนวทางที่สอดคล้องและวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม และการบรรจุ SDGs ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยจะทำให้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์หลัก (Bryson, 2018) 3) จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่มีหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวก ช่วยให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและติดตามผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองรับเป้าหมายระยะยาว ซึ่งโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนและการจัดการโครงการช่วยกำหนดความรับผิดชอบ ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานได้ (Galbraith, 2002) 4) การสนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสม จะช่วยลดข้อจำกัดและเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs เป็นการจัดการทรัพยากรและการบริหารงบประมาณ (Kerzner, 2017) 5) เก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและสร้างฐานข้อมูล (Database) การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลช่วยให้มหาวิทยาลัย ติดตามผล เปรียบเทียบผลลัพธ์ และกำหนดทิศทางการปรับปรุง อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ข้อมูลช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการตัดสินใจ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้ และการวิเคราะห์ข้อมูล (Provost, 2013) 6) ส่งเสริมความเชื่อมโยงและการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้นโยบายมีความต่อเนื่อง และช่วยลดปัญหา "ไซโล" (Silo Effect) ทำให้หน่วยงานเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน และ 7) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในทุกภาคส่วน เพื่อเสริมขีดความสามารถในการขับเคลื่อน SDGs ทั้งด้านทรัพยากร การสนับสนุนทางวิชาการ และความเชื่อมโยงกับสังคมอย่างยั่งยืน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเครือข่ายและการพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Provan & Kenis, 2008)

มหาวิทยาลัยในประเทศไทยแม้จะมีความพยายามในการขับเคลื่อน SDGs แต่หลายแห่งยังขาดความเข้าใจและการบูรณาการ SDGs เข้ากับนโยบายและการดำเนินงานอย่างเต็มที่ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ดำเนินงานด้าน SDG2 ตั้งแต่ปี 2017 มีความก้าวหน้าในนโยบาย การวิจัย และความร่วมมือ แต่ยังประสบปัญหาด้านการเก็บข้อมูลและการสร้างความตระหนักในกลุ่มคณาจารย์ และนักศึกษา (Nelles et al., 2022) ดังนั้น มหาวิทยาลัยไทยต้องพัฒนาการรวบรวมข้อมูล การสอน การวิจัย และการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ และเอกชน การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการใช้เทคโนโลยีใหม่ เป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายความยั่งยืน (Buasuwan, 2018)

อุปสรรคที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทยสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดย Ceulemans et al. (2015) พบว่าการรายงานความยั่งยืนช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัย โดยเพิ่มความตระหนักและปรับปรุงการสื่อสารภายใน แต่อุปสรรค เช่น การขาดการมีส่วนร่วมภายนอกและการละเลยผลกระทบ อาจขัดขวางความก้าวหน้ามหาวิทยาลัยจึงควรใช้การรายงานเป็นเครื่องมือพลวัตในการปรับตัวต่อเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงวิกฤตโลก เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การศึกษาครั้งนี้พบว่า มหาวิทยาลัยวิจัยไทยมีแนวทางการขับเคลื่อน SDGs ที่โดดเด่น 3 ประการ คือ 1) การบูรณาการงานวิจัยกับ SDGs แบบองค์รวมผ่านโมเดล "วิจัย บริการวิชาการ และการสอน" ซึ่งพัฒนาต่อยอดจากทฤษฎี Triple Helix 2) การจัดตั้งหน่วยงานความยั่งยืนแบบกึ่งอิสระที่มีประสิทธิภาพสูงจากการอยู่ใต้การกำกับของอธิการบดีหรือรองอธิการบดีโดยตรง และ 3) ระบบวัดผลแบบไฮบริดที่ผสมผสานตัวชี้วัดเชิงปริมาณ-คุณภาพ โดยเฉพาะการวัดผลกระทบระดับชุมชน แม้ผลการศึกษาส่วนใหญ่สอดคล้องกับทฤษฎีสากล แต่พบข้อแตกต่างสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมชุมชนที่สูงกว่ามาตรฐานภูมิภาค เนื่องจากปัจจัยเฉพาะคือนโยบายมหาวิทยาลัยรับใช้สังคมและเครือข่ายศิษย์เก่า ซึ่งนำไปสู่การเสนอ "ทฤษฎีการขับเคลื่อน SDGs แบบ Contextualized" สำหรับประเทศกำลังพัฒนา ที่เน้นความยืดหยุ่นเชิงนโยบายและการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบบหลายระดับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นมหาวิทยาลัยกลุ่มที่ 1: Research & Innovation Oriented Universities ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลักดัน Sustainable Development Goals (SDGs) สู่การปฏิบัติจริง พบว่าองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยนี้ คือ การขับเคลื่อน SDGs ในมหาวิทยาลัยกลุ่มวิจัยจะต้องเชื่อมโยงพันธกิจหลัก (วิจัย/นวัตกรรม) กับเป้าหมายเชิงสังคม โดยใช้กลไก “วิจัยเพื่อผลกระทบ” (Research for Impact) และสร้างหุ้นส่วนกับภาคเอกชน โดยองค์ความรู้สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อน SDGs ของมหาวิทยาลัยไทยในอนาคต

จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยไทยควรขับเคลื่อน SDGs ผ่าน 7 แนวทางหลัก

ได้แก่ (1) สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ทุกระดับ (2) กำหนดเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน (3) จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้าน SDGs (4) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น (5) จัดทำฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ (6) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย และ (7) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อผลักดัน SDGs ซึ่งแนวทางเหล่านี้จะช่วยให้มหาวิทยาลัยเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความยั่งยืนได้

สรุป

มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและประชาชน ผ่านองค์ความรู้ทางวิชาการ งานวิจัย และการพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ยั่งยืน นอกจากนี้ การจัดอันดับ THE Impact Rankings ส่งผลให้มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับ SDGs มากขึ้น โดยเลือกเป้าหมายที่สอดคล้องกับพันธกิจ การขับเคลื่อน SDGs ในมหาวิทยาลัยควรดำเนินการผ่านแนวทางหลัก ได้แก่ (1) การสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ (2) การกำหนดเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน (3) การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อขับเคลื่อน SDGs (4) การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น (5) การจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นระบบ (6) การเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย และ (7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยในประเทศไทยยังคงเผชิญอุปสรรค เช่น การขาดความเข้าใจเชิงลึกงบประมาณจำกัด และความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย ทำให้ต้องมีการบูรณาการ SDGs เข้าสู่ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและใช้เครื่องมือการบริหารจัดการ เช่น SWOT Analysis, Gap Analysis และ Sustainability Balanced Scorecard (SBSC) เพื่อพัฒนาแนวทางที่เหมาะสม มหาวิทยาลัยในประเทศไทยจึงต้องเร่งปรับตัวเพื่อให้บรรลุ SDGs อย่างเป็นรูปธรรมและสามารถขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความยั่งยืนได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

มหาวิทยาลัยควรขับเคลื่อน SDGs และเข้าร่วม THE Impact Rankings โดยเริ่มจากการสร้างความตระหนักรู้และทัศนคติที่ดีต่อ SDGs กำหนดเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน ถ่ายทอดสู่ทุกระดับ จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ สนับสนุนทรัพยากร พัฒนาระบบฐานข้อมูล ส่งเสริมการสื่อสารภายในและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากได้แนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไทยสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ขั้นตอนถัดไปควรปรับปรุงและพัฒนาแนวทางดังกล่าวให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความชัดเจน ครอบคลุม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปประยุกต์ใช้

เอกสารอ้างอิง

- ชล บุนนาค. (2565, 16 พฤษภาคม). *Director's Note: 20: บทบาทมหาวิทยาลัยกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน: ฉบับขยายความ* [2/2]. <https://www.sdgmove.com/2022/05/16/directors-note-20-universities-and-sdgs-extended-version-2-2/>.
- ธีรเสฏฐ์ ศิรินานนท์. (2565). การพัฒนายุทธศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยด้วยแนวคิดดูดยภาพที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 2(2), 1-13. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/InnovationStou/article/download/259817/176376/979952>
- ณัฐวิกรม พันธวงศ์ภักดี. (2565, 20 มกราคม). บทบาทมหาวิทยาลัยกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). <https://www.sdgport-th.org/2022/01/universities-roles-to-support-sdgs/>
- เฟื่องอรุณ ปรีดีติติก. (2565). กระบวนทัศน์การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วาทีนี แซ่ลิ้ม*. (2564, 30 กันยายน). *The Times Higher Education Impact Rankings: ผลงานวิจัยและสถิติบัตรหนึ่งใน metrics และ indicators*. <https://www.thailibrary.in.th/2021/09/30/the-impact-rankings/>
- สหประชาชาติ ประเทศไทย. (2562, 29 กรกฎาคม). *การศึกษาที่มีคุณภาพ*. <https://thailand.un.org/th/sdgs/4>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564, 25 กรกฎาคม). *ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด*. <https://sdgs.nesdc.go.th/ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด-2564.pdf>
- อติรุจ ดือระ. (2566, 2 มิถุนายน). *THE Impact Rankings 2023: มหาวิทยาลัยไทยกว่า 9 แห่ง ติด Top 400 ของโลก*. <https://www.sdgmove.com/2023/06/02/the-impact-rankings-thailand-2023/>
- อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์. (2561). *การอุดมศึกษากับการพัฒนาประเทศ*. *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- Ahmed, S. K. (2024). The pillars of trustworthiness in qualitative research. *Journal of Medicine, Surgery, and Public Health*, 2, 100051. <https://doi.org/10.1016/j.glmedi.2024.100051>
- Bryson, J. M. (2018). *Strategic planning for public and nonprofit organizations: A guide to strengthening and sustaining organizational achievement* (5th ed.). John Wiley & Sons.
- Buasuan, P. (2018). Rethinking Thai higher education for Thailand 4.0. *Asian Education and Development Studies*, 7(2), 157-173. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/aeds-07-2017-0072/full/html>
- Ceulemans, K., Lozano, R., & Alonso-Almeida, M. D. M. (2015). Sustainability reporting in higher education: Interconnecting the reporting process and organisational

- change management for sustainability. *Journal of Sustainability*, 7(7), 8881-8903. <https://doi.org/10.3390/su7078881>
- Galbraith, J. R. (2002). *Designing organizations: An executive guide to strategy, structure, and process*. Jossey-Bass.
- Kerzner, H. (2017). *Project management: A systems approach to planning, scheduling, and controlling* (12th ed.). Wiley.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Sage.
- Nelles, W., Visetnoi, S., Middleton, C., & Orn-In, T. (2022). Higher education institutions, SDG2 and agri-food sustainability: lessons from Chulalongkorn University and Thailand. *Environment, Development and Sustainability*, 24(9), 10975-10996. <https://doi.org/10.1007/s10668-021-01892-1>
- Provan, K. G., & Kenis, P. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(2), 229–252. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum015>
- Provost, F. (2013). *Data Science for Business: What you need to know about data mining and data-analytic thinking*. O'Reilly Media, Inc.
- Schuler, R. S., & Jackson, S. E. (1987). Linking competitive strategies with human resource management practices. *Academy of Management Executive*, 1(3), 207–219. <https://doi.org/10.5465/ame.1987.4275740>
- Times Higher Education (2024). *Impact Rankings Methodology 2024 Version 1.0*. https://sdg.swu.ac.th/files/THE_ImpactRankings_METHODODOLOGY_2024.pdf
- World Economic Forum (2023). *The Global Risks Report 2023*. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2023.pdf
- Zaleniene, I., & Pereira, P. (2021). Higher education for sustainability: A global perspective. *Geography and Sustainability*, 2(2), 99-106. <https://doi.org/10.1016/j.geosus.2021.05.001>

การวิจัยและพัฒนากรอบหลักสูตรสุขุขทัยเมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมและ
ศิลปะพื้นบ้านที่สอดคล้องกับพันธกิจสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ องค์การ
เพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)
RESEARCH AND DEVELOPMENT OF THE SUKHOTHAI CREATIVE CITY
CURRICULUM FRAMEWORK FOR HANDICRAFTS AND FOLK ARTS
IN ALIGNMENT WITH THE MISSION OF MEMBERS OF THE CREATIVE CITY
NETWORK ORGANIZATION FOR EDUCATION UNITED NATIONS
SCIENCE AND CULTURE (UNESCO)

กรัณย์พล วิวรรณมงคล*

Karanphon Wiwanthamongkon

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Faculty of Education, Rajabhat Kanchanaburi University

พรชัย หนูแก้ว, ศุภลักษณ์ สัตย์เพ็ชรพราย

Pornchai Nukaew, Supalak Satpreetra

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Faculty of Business Administration, Southeast Asia University

ชูวิทย์ กมุทธภิชัย

Choowit Kamuthapichai

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

ระย้า คงขาว

Raya Kongkhao

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

Sukhothai Secondary Education Service Area Office

ธีรพงศ์ จุลสายพนธ์

Theerapong Junsaipon

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

Phetchabun Secondary Education Service Area Office

* Corresponding Author; E-mail: Karanphon@gmail.com

Received January 15, 2025; Revised May 28, 2025; Accepted May 28, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์แนวทางการสร้างกรอบหลักสูตรสุขุขทัยเมืองสร้างสรรค์ฯ 2) พัฒนาและหาคุณภาพกรอบหลักสูตรฯ 3) ผลการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ 4) ศึกษาผลการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ และข้อเสนอแนะทางนำกรอบหลักสูตรฯไปใช้ในวงกว้าง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สถานศึกษาจังหวัดสุโขทัย ในปี พ.ศ. 2564 โดยความสมัครใจเข้าร่วม (Volunteer Sampling) จำนวน 51 สถานศึกษา เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เอกสารกรอบหลักสูตรสุขุขทัยเมืองสร้างสรรค์ฯ คู่มือฝึกอบรมการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรฯ

แบบประเมินการติดตามการใช้หลักสูตรฯ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) แนวทางกรอบหลักสูตรสู่ขุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน มีจำนวน 9 หมวดและจัดทำคู่มือการนำไปใช้ และมีการฝึกอบรมให้แก่สถานศึกษาเน้นปฏิบัติการ มีการนิเทศติดตามสถานศึกษา

2) การพัฒนาเอกสารกรอบหลักสูตรสู่ขุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ฯ เพื่อนำไปใช้ในสถานศึกษามีผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่ 0.84

3) การนำกรอบหลักสูตรไปใช้ได้จัดทำคู่มือการฝึกอบรมมีจำนวน 4 บท รวม 18 ชั่วโมง ได้นำไปใช้และทำการทดสอบหลังการฝึกอบรมมีผลคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากและได้หลักสูตรจำนวน 57 หลักสูตรมีคุณภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4) ประสิทธิภาพการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ในสถานศึกษามีผลการประเมินเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และข้อเสนอแนะทางการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ให้ครอบคลุมระบบและกลไก

คำสำคัญ: กรอบหลักสูตร, เมืองสร้างสรรค์, หัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน, องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

Abstract

This research aims to: (1) Analyze the framework development approach for the Sukhothai Creative City curriculum, (2) Develop and evaluate the quality of the curriculum framework, (3) Examine the implementation of the curriculum framework in school curriculum development, and (4) Define the effectiveness of the curriculum framework implementation and propose strategies for its broader application. This study employed a research and development (R&D) methodology, with the target group consisting of educational institutions in Sukhothai Province in the year 2021. A total of 51 institutions participated voluntarily through volunteer sampling. The research instruments included a questionnaire, an interview form, the Sukhothai Creative City curriculum framework document, a training manual for curriculum framework implementation, a curriculum quality assessment form, and a curriculum implementation monitoring form. The statistical methods used in the study included percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research results were found as follows:

1) The Sukhothai Creative City Curriculum Framework for Handicrafts and Folk Arts consists of 9 categories and has a manual for implementation. There is also training for educational institutions, focusing on practical work, together with supervision and monitoring of educational institutions.

2) The development of the Sukhothai Creative City curriculum framework document for school implementation was evaluated by experts, yielding an average appropriateness score of 0.84.

3) The implementation of the curriculum framework resulted in a training manual consisting of 4 chapters, totaling 18 hours. It was used and tested after training with an overall average score at a high level. A total of 57 courses were obtained with an overall quality at a high level.

4) The effectiveness of the curriculum framework implementation in schools was rated at a high level. Recommendations were made to enhance the system and mechanisms for broader and more effective implementation.

Keywords: Curriculum framework, Handicrafts and folk arts, United Nations Science and Culture (UNESCO)

บทนำ

เมืองสุโขทัยเป็นเมืองแห่งอารยธรรมที่ดำรงคงไว้ตลอดระยะเวลาอย่างยาวนาน โดยทางจังหวัดสุโขทัยได้มีจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ ด้านหัตถกรรม และศิลปะพื้นบ้าน ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสุโขทัยและความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ที่ผนวกกับความหลากหลายทางธรรมชาติภูมิปัญญา การให้บริการสร้างสรรค์นวัตกรรมและวัฒนธรรม มีแนวทางการสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและการบริการในท้องถิ่น อีกทั้งการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย ได้เน้นการท่องเที่ยวทุกรูปแบบโดยเฉพาะทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าที่สามารถส่งผลต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดและจังหวัดข้างเคียงด้วยตามลำดับ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุโขทัย, 2564) และการดำเนินภายใต้พันธสัญญาสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ ประกอบกับการดำเนินงานตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน MEMBERSHIP MONITION GUIDELINES ของสมาชิกเครือข่ายสร้างสรรค์ (UCCN) เป็นการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นนำภูมิปัญญาผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมสร้างสรรค์ที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและยังเป็นการสร้างรายได้ สร้างโอกาสให้กับคนในจังหวัดสุโขทัย สร้างโอกาสอย่างเท่าเทียมสำหรับทุกคน และส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิดและเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับคนในจังหวัดในระยะยาว เมืองสร้างสรรค์สุโขทัย ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน เป็นเป้าหมายที่สำคัญ ที่ทางจังหวัดสุโขทัยประสงค์พัฒนาให้เกิดขึ้นและได้รับ การยอมรับขององค์การยูเนสโก (UNESCO) โดยการดำเนินการมีระยะเวลา 5 ปี (2564-2568) โดยสร้างสรรค์และขับเคลื่อนให้ทุกฝ่ายร่วมปฏิบัติและพัฒนาให้เกิดตามเป้าหมายตามข้อสนธิสัญญาและได้รับการรับรอง และส่งผลกระทบให้เกิดความมั่นคง มั่นคงและยั่งยืนสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาประเทศ 20 ปี (2561-2580) นับว่าเป็นโอกาสที่ท้าทายของคนสุโขทัยที่จะสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมให้เกิดการต่อยอดและประจักษ์สู่สายตาชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาเยี่ยมเยือน ท่องเที่ยวเมืองสุโขทัย รวมทั้งการเพิ่มขีด การแข่งขันทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์กรมหาชน), 2562; Bayliss, 2007)

สภาพปัจจุบันสู่การพัฒนาพันธกิจสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ยังไม่ได้มีการจัดทำกรอบหลักสูตรสาระท้องถิ่นสำหรับการนำไปใช้ในการขับเคลื่อนพันธกิจสู่ระบบการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายและเป็นหลักแนวทางสำคัญเพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยในการขับเคลื่อนภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย ในการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อใช้สำหรับเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการจัดหลักสูตรสู่สถานศึกษาให้เกิดเอกภาพอย่างมีเป้าหมายและเกิดผลต่อทุกฝ่ายรวมถึงการกำกับติดตามผล ทั้งนี้สถานศึกษายังมีอิสรภาพในการบริหารจัดการการใช้ทุนดินในชุมชนต่อยอดพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่การเสริมศักยภาพการเรียนรู้สู่อาชีพและการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนและเยาวชนสู่ระดับสากล (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุโขทัย, 2564)

นับได้ว่าการขับเคลื่อนพันธกิจเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ในครั้งนี้มุ่งหวังให้หน่วยงานสถาบันการศึกษาได้เร่งระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นสู่การส่งเสริมต่อยอด ปรับเปลี่ยน ปรับปรุง และออกแบบสร้างสรรค์ ช่วยตอบสนองการดำรงชีวิตประจำวันและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นและชุมชน รวมถึงการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่า ทรัพยากร ภูมิปัญญาวิถีชีวิตได้นำมาต่อยอดให้เกิดมูลค่าและสรรค์สร้างนวัตกรรมใหม่สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้แก่ประเทศชาติและเผยแพร่สู่อารยประเทศอย่างมีศักยภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์แนวทางกรอบหลักสูตรและแนวทางการนำกรอบหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา
2. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน
3. เพื่อศึกษาผลการนำกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ฯ ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
4. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการนำกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ฯ ไปใช้ในสถานศึกษา และข้อเสนอแนะทางนำกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ไปใช้ในการขยายผล

การทบทวนวรรณกรรม

พันธกิจเมืองสร้างสรรค์ การพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network-UCCN) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2547 เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายร่วมดำเนินการใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ในมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการพัฒนาเมืองที่เป็นสมาชิกเครือข่าย เป็นตัวกลางแลกเปลี่ยนถ่ายทอดประสบการณ์ องค์ความรู้ รวมถึงการขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของคณะกรรมการยูเนสโกสู่ความยั่งยืนภายในปี 2030 ขององค์กรสหประชาชาติ

การพัฒนากรอบหลักสูตร เป็นขอบข่ายสาระสำคัญการดำเนินการ หรืออาจเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา รวมถึงแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายของกรอบหลักสูตร

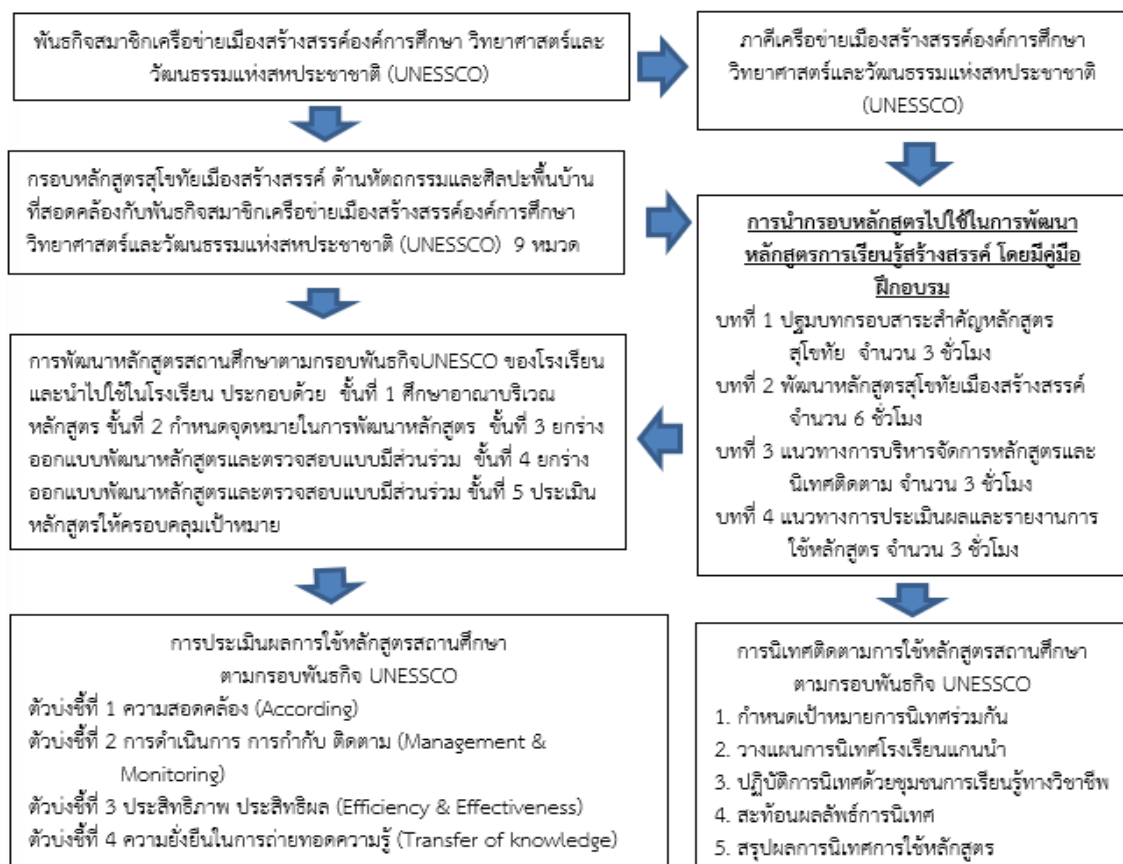

มีส่วนประกอบเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมาย ขอบข่ายสาระต่าง ๆ ที่ต้องการมุ่งหมายให้เกิดขึ้น โดยการนำรวมทุกส่วนในกรอบที่พัฒนาขึ้นตลอดแนว โดยการนำกรอบหลักสูตรสู่การนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรจากกรอบหลักสูตรฯ สู่การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมตามบริบทการนำไปใช้ของโรงเรียนหรือหน่วยงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552; กรัณย์พล วิวรรณมงคล, 2560)

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การกรอบหลักสูตรสู่เขตพื้นที่เมืองสร้างสรรค์ นำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมมี 3 แนวทางด้วยกันดังนี้ 1) บูรณาการสาระวิชาแกนกลาง 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเพิ่มเติม มุ่งเน้นสาระสำคัญตามบริบทและสอดคล้องกับกรอบหลักสูตร และ 3) การพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (แนะแนว ชุมนุม ชมรม) มุ่งเน้นการเรียนรู้เกิดเอกลักษณ์ตามบริบทชุมชนและท้องถิ่นภูมิปัญญาการพัฒนามีขั้นตอน 5 ขั้นตอนจากการสังเคราะห์ในครั้งนี้ ได้ใช้แนวคิดของ (Taba, 1962; Tyler, 1950; กรัณย์พล วิวรรณมงคล (2560)

การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาบุคลากรครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างเสริมความเข้าใจสู่การปฏิบัติ การพัฒนาที่นำไปใช้ในการพัฒนาครูได้มุ่งเน้นกลไกการพัฒนาที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์สู่การปฏิบัติโดยมีกระบวนการพัฒนาฝึกอบรมพัฒนาดำเนินโดยใช้ขั้นตอน 6 ขั้นตอนจากการสังเคราะห์เพื่อนำไปพัฒนาในการศึกษาวิจัยนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560; กมล โพธิ์เย็น, 2559; กมลชนก ภาคภูมิ และคณะ, 2558)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนา ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัย (Research) : การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนารอบหลักสูตรฯ

กลุ่มเป้าหมาย ในระยะที่ 1 คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบเจาะจงในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารอบหลักสูตรและการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสุโขทัย รวมจำนวน 28 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และวางแผนพัฒนาเครื่องมือวิเคราะห์รอบหลักสูตรฯ และแนวทางการนำกรอบไปใช้ในการจัดการศึกษา กลุ่มเป้าหมายจำนวน 28 คน และสรุปประเด็นทบทวนข้อมูล สารกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ และแนวทางการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ในการจัดการศึกษาจังหวัดสุโขทัย

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development) : การพัฒนาและหาคุณภาพกรอบหลักสูตรฯ

กลุ่มเป้าหมายการศึกษาวิจัย 2.1) ผู้แทนคณะผู้บริหารและครู ศึกษานิเทศก์ที่มีความสำเร็จรวมจำนวน 40 คน 2.2) ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสอดคล้องกรอบหลักสูตรสุโขทัย จำนวน 17 คน ได้มาโดยการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิและทำการเรียนเชิญเข้าร่วมประชุม

วิธีการดำเนินการวิจัย นำข้อมูลจากระยะที่ 1 มาวางแผนแนวทางการยกร่าง กรอบหลักสูตรฯ

ร่วมทำเอกสารยกร่าง กรอบหลักสูตรฯ ระยะเวลา 2 วัน จำนวน 40 คน รับรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 ท่านเข้าร่วมประชุมการวิพากษ์ และวิเคราะห์สรุปผลยืนยัน แก้ไขข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้

ระยะที่ 3 การวิจัย (Research) : การนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูโรงเรียนพื้นที่จังหวัดสุโขทัย สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและประกาศนียบัตรวิชาชีพ รวมจำนวน 51 สถานศึกษา ปี พ.ศ. 2564

วิธีการดำเนินการวิจัย ดำเนินการประชุมวางแผนดำเนินการขับเคลื่อนการนำกรอบหลักสูตรสุโขทัย โดยฝึกอบรมให้กับผู้แทนจากสถานศึกษาเรื่องการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้สู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นระยะเวลา 3 วัน โดยดำเนินการจำนวน 2 ครั้ง และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและปรับแก้ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาในปีการศึกษา 2564 พร้อมมีการนิเทศติดตามร่วมกับศึกษานิเทศก์สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลงพื้นที่ตามแผนและสรุปผลการติดตามการใช้หลักสูตรการเรียนรู้สร้างสรรค์

ระยะที่ 4 การพัฒนา (Development) : การประเมินและสรุปผลการนำกรอบหลักสูตรฯ

และเสนอแนวทางการปรับปรุงกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ ฯ

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู สถานศึกษาแกนนำพื้นที่จังหวัดสุโขทัย สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและประกาศนียบัตรวิชาชีพ รวมจำนวน 51 สถานศึกษา เป็นกลุ่มเดียวกันในระยะที่ 3

วิธีการดำเนินงาน จัดประชุมแนวทางการประเมินผล สรุปและวิเคราะห์ผลการนำกรอบหลักสูตรฯ ซึ่งกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียน ช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมเนื่องด้วยสถานการณ์โควิด-19 มีการปรับเปลี่ยนวิธีการทั้งออนไลน์และออฟไลน์ สรุปสังเคราะห์และผลสรุปและข้อเสนอแนะ และเขียนรายงานผลการวิจัย ฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่ในลำดับต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยมีจำนวน 5 เครื่องมือได้แก่ เอกสารกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านฯ คู่มือฝึกอบรม แบบประเมินการประเมินความรู้ ความเข้าใจสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์แนวทางการสร้างกรอบหลักสูตรฯ ได้เสนอแนวทางการนำไปใช้ดังนี้
1) กรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ สรุปได้จำนวน 9 หมวดดังนี้ 1.1) เครื่องสังคโลก 1.2) ผ้าทอ 1.3) เครื่องเงินเครื่องทองโบราณ 1.4) งานจักสาน/ไม้แกะสลัก 1.5) งานใบตอง 1.6) อาหารพื้นบ้าน 1.7) ลายสือไทย 1.8) ทักษะศิลป์และงานศิลปะพื้นบ้าน 1.9) ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน
2) การดำเนินการจัดทำคู่มือการนำกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ ไปใช้ในหน่วยงานสถานศึกษา
แก่นำ 3) จัดทำคู่มือฝึกอบรมแก่สถานศึกษานำร่องในการนำกรอบหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาไปใช้ให้เกิดผล 4) การดำเนินการมีการนิเทศติดตามการนำไปใช้ให้สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์

2. ผลการพัฒนาและหาคุณภาพภาพกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ เมื่อนำมาพัฒนาเป็นเอกสารประกอบด้วย บทนำ สารบัญสำคัญกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมศิลปะพื้นบ้าน กรอบสาระหัตถกรรมศิลปะพื้นบ้าน “สุโขทัยเมืองสร้างสรรค์” แนวทางการติดตามและประเมินผล ผลการหาคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณามีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่ 0.84

3. ผลการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้ดำเนินการพัฒนาเป็นคู่มือมี 4 บทดังนี้ บทที่ 1 ปฐมบทกรอบสาระสำคัญหลักสูตรสุโขทัย จำนวน 3 ชั่วโมง บทที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ จำนวน 6 ชั่วโมง บทที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและนิเทศกำกับติดตาม จำนวน 3 ชั่วโมง และบทที่ 4 แนวทางการประเมินผลและรายงานการใช้หลักสูตร จำนวน 6 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง มีผลการพัฒนาดังนี้

3.1) คณะผู้วิจัยได้นำไปใช้ฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารและครูซึ่งเป็นผู้แทนจากแต่ละโรงเรียนได้ประเมินความรู้ ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมเพื่อตรวจสอบแนวทางที่เหมาะสมก่อนนำกลับไปพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์ในสถานศึกษาได้ผลการประเมินคะแนนผลการทดสอบผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.54)

3.2) ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนแก่นำจำนวน 51 โรงเรียน โดยหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกรอบหลักสูตรและเป็นไปตามบริบทวิถีชีวิตของชุมชนสุโขทัย เป็นไปตามสภาพภูมิศาสตร์ทรัพยากรในการจัดหลักสูตรเฉพาะด้าน อาทิ หมวดผ้าทอ หมวดเครื่องเงินเครื่องทองโบราณ คุณภาพหลักสูตรการเรียนรู้สร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.96)

3.3) การติดตามการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา โดยการติดตามการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาได้กำหนดแนวทาง

การติดตามไว้ 2 ลักษณะวิธีด้วยกันคือ 1) การประชุมปฏิบัติการติดตามการพัฒนาหลักสูตรและ
แนวทางการนำไปใช้ในสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการติดตามการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.44) และ 2) การนิเทศติดตามเชิงพื้นที่ ได้รับ
ความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุโขทัย ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา ทุกโรงเรียนสามารถใช้หลักสูตรได้เป็นไปตามกรอบหลักสูตร

4) ประสิทธิภาพของการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา และเสนอแนวทางการรอบหลักสูตร
สุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ไปใช้ดังนี้

4.1) ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาพื้นที่จังหวัดสุโขทัยที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตร
สุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ฯ คณะกรรมการวิจัยได้ดำเนินการศึกษาเชิงพื้นที่ หลังการนิเทศติดตาม
สถานศึกษา ได้ผลการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$,
S.D. = 0.63)

4.2) ข้อเสนอแนะหลังจากการใช้กรอบหลักสูตรฯ มีข้อเสนอแนะการนำกรอบหลักสูตร
สุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ฯ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดสรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

(1) กรอบหลักสูตรสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ มีความหลากหลายเหมาะสมกับหน่วยงาน
การศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ผู้พัฒนาหลักสูตรต้องเข้าใจบริบทและทุนในบริบท
การเสริมศักยภาพเด็กและเยาวชนให้เกิดการสร้างสรรคการเรียนรู้

(2) การนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ในสถานศึกษาควรมีพี่เลี้ยงช่วยฝึกอบรม หรือ
กิจกรรม

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนสามารถพัฒนาให้เกิดผล และการนิเทศ
ติดตาม อาจต้องใช้ระยะเวลาในการนำไปใช้และควรมีพี่เลี้ยงร่วมสร้างเวทีหรือเครือข่ายการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ให้มากขึ้น

(3) ผลลัพธ์การใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรฯ ควรเน้นย้ำ
ความสำคัญและความแตกต่างจากหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชาเพิ่มเติมทั่วไป โดย
เน้นผลลัพธ์เป็นฐานการเรียนรู้ต่อยอดการเรียนรู้สู่อาชีพตามบริบทภูมิปัญญาของคนสุโขทัยและ
สอดคล้องกับยูเนสโก

(4) นวัตกรรมสร้างสรรค์การเรียนรู้จากนักเรียนที่เกิดจากผู้สอนแต่ละสถานศึกษา
โรงเรียนควรคัดกรองและทำบัญชีคลังนวัตกรรม/การขึ้นทะเบียนนวัตกรรมครู
และนักเรียน เพื่อสะดวกต่อการนำไปเลือกใช้และเผยแพร่ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจตามเป้าหมายของ
พันธกิจยูเนสโก

(5) กลไกการประเมินผลการใช้หลักสูตร ทั้งการประเมินผลการเรียนรู้กิจกรรมตาม
หลักสูตร และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควรให้สถานศึกษาทำ
ประเมินผลการใช้หลักสูตรทุกหลักสูตรในสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์มีแนวทางพัฒนากรอบหลักสูตรฯ ได้จำนวน 9 หมวดฯ และควรมีการพัฒนาคู่มือการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้แก่สถานศึกษาพร้อมทั้งกำหนดให้มีการนิเทศติดตามช่วยให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิผล จากความต้องการเหล่านี้อาจเป็นเพราะความคาดหวังของสถานศึกษามีความต้องการให้คณานักวิจัยหรือหน่วยงานหลักได้เป็นพี่เลี้ยงและร่วมมือในฐานะเมืองมรดกโลก ต้องการให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งความเข้าใจของคนสุโขทัยได้มีความเข้าใจการเป็นเมืองยูเนสโกอยู่บ้านในพื้นฐานแล้ว และเป็นความภาคภูมิใจของคนทุกคนในจังหวัดสุโขทัย จึงเป็นโอกาสอันดีที่ประชาชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ ช่วยปลูกฝังเยาวชนคนรุ่นหลังให้สืบทอดและเรียนรู้เรื่องราวเก่าก่อนรวมถึงได้เรียนรู้ประยุกต์สิ่งใหม่จากการถ่ายทอดความรู้ของครูในสถานศึกษาให้เกิดการต่อยอดและพัฒนางาน ดังจะเห็นได้ว่าการพัฒนาดังกล่าวดำเนินการสร้างสรรค์และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สร้างอาชีพ และการมีงานทำโดยใช้ฐานองค์ความรู้เดิมมาประยุกต์ปรับเปลี่ยนให้เกิดความเหมาะสมตามสถานการณ์ สอดคล้องกับพันธกิจของสุโขทัยที่ได้กำหนดไว้ว่า การสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายร่วมดำเนินการใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ในมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการพัฒนาเมืองที่เป็นสมาชิกเครือข่าย โดยมีหน้าที่เป็นตัวกลางแลกเปลี่ยนถ่ายทอดประสบการณ์ องค์ความรู้ รวมถึงการขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของคณะกรรมการยูเนสโกสู่ความยั่งยืนภายในปี 2030 ขององค์กรสหประชาชาติ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์กรมหาชน), 2562) และผลการวิจัยของ Kim (2012) และกรีนีย์พล วิวรรณมงคล (2562) ได้กล่าวว่าสอดคล้องไว้ว่า การพัฒนาเมืองให้เกิดความเหมาะสมและสร้างสรรค์ต้องใช้กลยุทธ์ความร่วมมือและระดมสรรพกำลังหลากหลายส่วนเข้ามาฟื้นฟูให้เหมาะสมตามภูมิหลังและสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไปในชุมชนสังคมและประเทศ

2. ผลการพัฒนากรอบหลักสูตรฯ มีจำนวน 9 หมวด และได้นำไปพัฒนาเป็นคู่มือการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพเหมาะสมที่ค่าเฉลี่ยรวม 0.84 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กรอบหลักสูตรฯ ที่ได้พัฒนาขึ้นมีสาระสำคัญภูมิปัญญาเดิมที่เคยปรากฏอยู่ในพื้นที่ สอดคล้องวิถีชีวิตคนสุโขทัย และประเด็นหลักที่ทางองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์กรมหาชน) หรือ อพท.4 ได้กำหนดกรอบไว้ 2 หมวดคือ หมวดเครื่องสังคโลก หมวดเครื่องเงินเครื่องทองโบราณที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของคนสุโขทัย แต่ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจึงกำหนดกรอบเพิ่มเติมจาก 2 หมวดที่เสนอทางยูเนสโก ได้เพิ่มเติมอีก 7 หมวด การกำหนดกรอบในครั้งนี้ได้เน้นตามวิสัยทัศน์ของจังหวัดสุโขทัย ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองสร้างสรรค์สุโขทัย ด้านหัตถกรรม และศิลปะพื้นบ้าน ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568) ไว้ว่า “สุโขทัยเมืองมรดกโลก เศรษฐกิจวัฒนธรรมสร้างสรรค์หัตถกรรม และศิลปะพื้นบ้าน สืบสานความงดงามประวัติศาสตร์เมืองพระร่วง” (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุโขทัย, 2564) และยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับกิจกรรมเมืองสร้างสรรค์ (Development of Creative City Infrastructures) (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์กรมหาชน), 2562) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kim (2012) ได้พบว่า วิธีการที่

จะพัฒนาเมืองให้เกิดความเหมาะสมและสร้างสรรค์คือการปรับเปลี่ยนการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ และปรับเปลี่ยนโครงสร้างที่จะต้องอยู่คู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ

3. ผลการศึกษาการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาครอบคลุมทั้ง 9 หมวด โดยเลือกพัฒนาตามบริบทสถานศึกษารวมทั้งหมด 57 หลักสูตรมีคุณภาพเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องและเกิดความเป็นเลิศตามบริบทและส่งผลแก่ผู้เรียน สิ่งที่สำคัญสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษา ได้นำหลักสูตรท้องถิ่นเดิมที่เคยมีปรับปรุงและปฏิบัติให้สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรฯ โดยมุ่งเน้น การสร้างสรรค์การเรียนรู้ต่อยอดจากสิ่งเดิม ไม่ได้มุ่งเน้นแต่เพียงสาระความรู้เดิมที่สืบทอดต่อกันมา จนถึงปัจจุบัน การออกแบบสาระหลักสูตรให้มีการดัดแปลง เพิ่มเสริมกระบวนการคิดออกแบบต่อยอด ในภูมิปัญญา จึงเป็นเรื่องที่ยากสำหรับผู้ออกแบบพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และมีขั้นตอนการพัฒนาอย่างประณีตเหมาะสมกับการนำไปใช้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Taba (1962), Tyler (1950), พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2558), กรณ์ยพล วิวรรณมงคล และเรวัตตะ กิจจานุลักษณะ (2556) ได้เสนอว่า การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมผู้พัฒนาต้อง กำหนดเป้าหมายสำคัญหลักสูตรทั้งวัตถุประสงค์ มวลประสบการณ์ กระบวนการจัดกิจกรรม ประสบการณ์และการประเมินผล รวมถึงการประเมินผลการใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทและสัมพันธ์กับสังคมและชุมชน และไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557) ได้กล่าวว่าการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ ควรมีการติดตามช่วยเหลืออย่างยาวนานเป็นระบบและกลไกที่มีประสิทธิภาพ

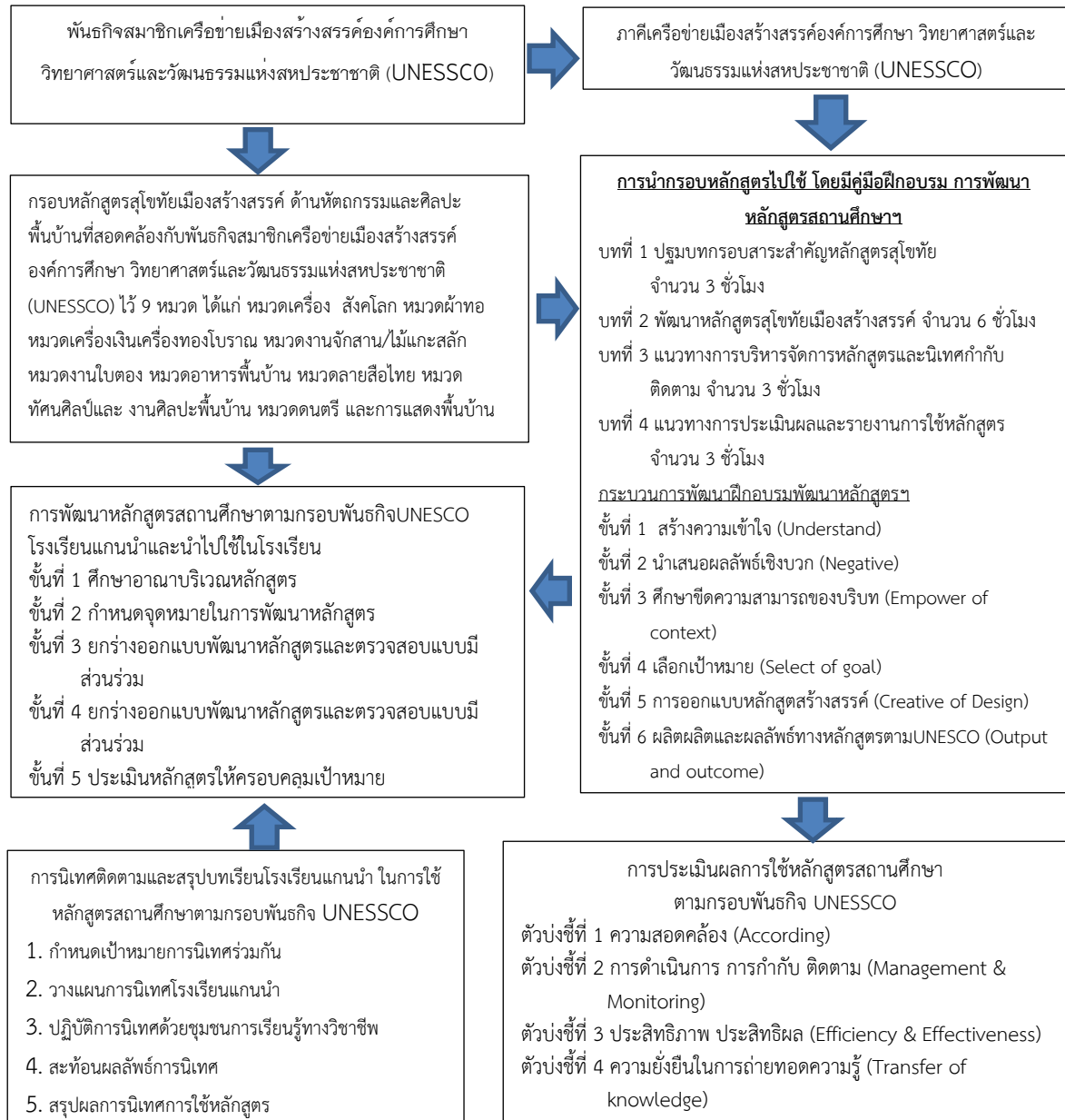
4. ผลการใช้กรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวมระดับมาก และได้มีการเสนอ แนวทางนำกรอบหลักสูตรสู่ขั้วเมืองสร้างสรรค์ไปใช้โดยให้ปรับปรุงและดำเนินการให้เหมาะสมกับ บริบทอำเภอและจังหวัดสุโขทัย และเผยแพร่แนวทางในวงกว้างขึ้นทั้งนี้พิจารณาตามสถานการณ์ อุปัถยในพื้นที อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินการนิเทศและการติดตาม การนำหลักสูตรไปใช้ ในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาได้ประสบ มหันตภัยการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อันเป็น เหตุให้ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียนต้องห่างหายไป และอาจไม่ได้ลงมือปฏิบัติอย่าง เข้มขันเนื่องด้วยในภูมิปัญญาบางประการต้องได้รับการโค้ชเป็นพี่เลี้ยง ดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ได้ หลักองค์ความรู้อย่างเชี่ยวชาญจนบรรลุเป้าหมายของภูมิปัญญา รวมถึงกระบวนการนิเทศติดตาม ที่คณะกรรมการวิจัยได้ลงพื้นที่ได้ทำการประสานแต่ยังต้องมีการเฝ้าระวังการแพร่ระบาด สาระสำคัญ ของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่สังเกตได้โดยส่วนใหญ่จะเป็นเพียงเน้นหลักการและองค์ความรู้ ที่สำคัญ ๆ หลังจากนั้นมอบหมายงานให้ฝึกปฏิบัติงานที่บ้านของตนเองและบริบทในท้องถิ่นของตนเอง ตามวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Bayliss (2007) ได้พบว่า ประเพณีดั้งเดิมที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมกับเมือง ที่ช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจการท่องเที่ยวกระตุ้นส่งเสริม ร่วมปรับเปลี่ยนวิถีการคิดแนวใหม่เพื่อสร้างต่อยอด ประเพณีและวัฒนธรรม จนประเพณีกลายเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของเมืองในการกระตุ้น อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และชินวัฒน์ ประยูรรัตน์ (2561) ได้นำเสนอว่า องค์ประกอบสำคัญของเมือง สร้างสรรค์ ควรเป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นมีหน่วยงานภาครัฐเอกชนได้ให้ความสำคัญและดูแล ส่งเสริมสนับสนุน ปรับสภาพแวดล้อม มีการประสานงานทำร่วมกัน วางรากฐานการปฏิบัติงานจนถึง ปัจจุบันสร้างเครือข่ายการทานและสร้างผลผลิตเชิงสร้างสรรค์ และยังคงดำเนินการต่อเนื่องจนถึง ปัจจุบันตามแนวทาง และหน่วยงานต่าง ๆ และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่การพัฒนากรอบหลักสูตรสุขทัยเมืองสร้างสรรค์ ฯ สู่การนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สรุปสาระสำคัญและรายละเอียดได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 สรุปลองค์ความรู้การพัฒนารอบหลักสูตรสุโขทัย

สรุป

1) แนวทางการสร้างกรอบหลักสูตรสรุปได้จำนวน 9 กรอบดังนี้ 1) เครื่องสังคโลก 2) ผ้าทอ 3) เครื่องเงินเครื่องทองโบราณ 4) งานจักสาน/ไม้แกะสลัก 5) งานใบตอง 6) อาหารพื้นบ้าน 7) ลายสือไทย 8) ทักษะศิลป์และงานศิลปะพื้นบ้าน 9) ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน และควรจัดทำคู่มือการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ในหน่วยงานสถานศึกษาและควรจัดฝึกอบรมแก่สถานศึกษาโดยเน้นในลักษณะเชิงปฏิบัติการฝึกปฏิบัตินำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนิเทศติดตาม

2) ผลการพัฒนาและหาคุณภาพภาพกรอบหลักสูตรฯ นำมาพัฒนาเป็นเอกสารสำหรับนำไปใช้ เมื่อประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมรวมที่ 0.84

3) ผลการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ได้จัดทำคู่มือการฝึกอบรมสำหรับโรงเรียน โดยหลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจำนวน 57 หลักสูตรมีคุณภาพในระดับมาก การนิเทศติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษามีทุกโรงเรียนได้ใช้หลักสูตรเป็นไปตามกรอบหลักสูตรฯ

4) ประสิทธิภาพการนำกรอบหลักสูตรสู่วิทยุเมืองสร้างสรรค์ฯ ไปใช้ในสถานศึกษามีผลการประเมินค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และข้อเสนอแนะหลังจากการใช้กรอบหลักสูตรฯ มีข้อเสนอแนะการนำกรอบหลักสูตรสู่วิทยุเมืองสร้างสรรค์ฯ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความครอบคลุมระบบและกลไกการนำกรอบหลักสูตรไปใช้ในเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แนวทางการพัฒนากรอบหลักสูตรสรุปได้จำนวน 9 หมวด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการวิเคราะห์ต้นทุนและทรัพยากร ความพร้อมสำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรฯ และเกิดผลต่อผู้เรียน

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การนำสาระกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาในจังหวัดสุโขทัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ ควรคัดสรรหาผู้มีประสบการณ์มีความรู้ความเข้าใจในบริบทและวางแผนจัดประชุมตลอดแนวทางการพัฒนาทำการศึกษาข้อมูลและประสานหน่วยงานต้นสังกัดหรือเครือข่ายพัฒนาตลอดแนว และมุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามพันธกิจ

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรฯ โดยจัดทำคู่มือการฝึกอบรมพัฒนา โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้จำนวน 57 หลักสูตรมีคุณภาพในระดับมาก และมีการติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษามีจนทุกโรงเรียนใช้หลักสูตรไปตามกรอบหลักสูตรฯ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการคัดสรรเครือข่ายร่วมพัฒนาจัดฝึกอบรมตามคู่มือการฝึกอบรมและใช้กระบวนการที่เลี้ยงจะช่วยให้กลไกการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการนำไปใช้เกิดประสิทธิผล

1.4 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า ประสิทธิภาพการนำกรอบหลักสูตรสู่ขั้วเมืองสร้างสรรค์ฯ ไปใช้ในสถานศึกษา มีผลการใช้หลักสูตรที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรฯ ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการศึกษาโรงเรียนที่ผ่านการใช้กรอบหลักสูตรฯ และวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการขยายผล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบกรอบหลักสูตรฯ ที่สอดคล้องกับพันธกิจยูเนสโก กระบวนการพัฒนาหลักสูตร คู่มือการฝึกอบรมการนำกรอบหลักสูตรฯ ไปใช้ กลไกการนิเทศติดตามและที่สำคัญ คือ องค์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาการจัดการศึกษาในวงการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพการจัดการศึกษาและยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้น และควรให้ความสำคัญสำหรับประเด็นในการวิจัย และครั้งต่อไปควรทำวิจัยประเด็นเกี่ยวกับ

- 1) ควรมีการศึกษารูปแบบการนิเทศการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรฯ โดยใช้บริบทและพื้นที่เป็นฐาน
- 2) ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรฯ
- 3) ควรศึกษาปัจจัยการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตรฯ ที่ต่างสังกัดต่างหน่วยงานมีผลอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กมล โพธิ์เย็น. (2559). การจัดการเรียนรู้เพื่อนำความสุขสู่ผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(2), 121–131. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/91833>
- กมลชนก ภาคภูมิ, อธิศักดิ์ อุนารมณเลิศ, ลุง วีระนาวัน และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2558). การพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. *ลักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 21(1), 105–118. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/39271/32527>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรณีย์พล วิวรรณมงคล. (2562). *กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- กรณีย์พล วิวรรณมงคล. (2560). *หลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- กรณีย์พล วิวรรณมงคล และเรวัตตะ กิจจานุรักษ์. (2556). *รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลหนองบัว จังหวัดกาญจนบุรี*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสุโขทัย. (2564, 18 กุมภาพันธ์).
แผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัย (พ.ศ. 2561–2565) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
2564. สำนักงานจังหวัดสุโขทัย. [https://www.sktmun.go.th/project-detail?
hd=33&id=7603](https://www.sktmun.go.th/project-detail?hd=33&id=7603)
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาร์ ยินดีสุข. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 4).
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก* (พิมพ์ครั้งที่ 7).
วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. (2562). *คู่มือแนวทางการเสนอเมืองเข้าร่วมเครือข่ายเมือง
สร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก*. สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน).
https://opendata.cea.or.th/dataset/uccn_application_guideline
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*.
<https://www.onec.go.th/index.php/page/view/Outstand/2532>
- ชินวัฒน์ ประยูรรัตน์. (2561). แนวคิดการออกแบบพื้นที่สาธารณะในชุมชนเมืองประเทศเกาหลีใต้.
วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี, 4(2), 58-71. [https://www.chonburi.spu.ac.th/
interdiscip/filepdf/20180904123372855.pdf](https://www.chonburi.spu.ac.th/interdiscip/filepdf/20180904123372855.pdf)
- Bayliss, D. (2007). The rise of the creative city: Culture and creativity in Copenhagen.
European Planning Studies, 15(7), 889–903. <https://doi.org/10.1080/09654310701356183>
- Kim, M. (2010). A study on approach system of creative city with the consideration of
sustainable urban regeneration. *Journal of Urban Design*, 15(4), 493–512.
<https://doi.org/10.1080/13574809.2010.502346>
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. Brace and World Inc.
- Tyler, R. W. (1950, January 9). *The steps of curriculum development*.
[https://www.studocu.com/in/document/sri-ramachandra-university/mba-hospital-and-
health-system-management/the-steps-of-curriculum-development/32340657](https://www.studocu.com/in/document/sri-ramachandra-university/mba-hospital-and-health-system-management/the-steps-of-curriculum-development/32340657)

การยอมรับนวัตกรรม และส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพล
ต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภค
ในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

THE INFLUENCE OF INNOVATION ADOPTION AND MARKETING MIX ON
THE PURCHASE DECISION OF ELECTRIC VEHICLES AMONG CONSUMERS IN
THE EASTERN SEABOARD INDUSTRIAL AREA, RAYONG PROVINCE

นพดล รททอง* และอัมภินี ลาภสมบุญดี

Noppadon Rotthong and Ampinee Lapsomboondee

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ

Rajamangala University of Technology Tawan-Ok Chakrabongse Bhuvanarth Campus

*Corresponding Author E-mail: Nopadon.rotthong24@gmail.com

Received March 3, 2025; Revised May 28, 2025; Accepted June 6, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง 2. เพื่อศึกษาปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง 3. เพื่อศึกษานโยบายการสนับสนุนส่งเสริมการใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าจำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.75 2. ตัวแปรที่ถูกนำเข้าในสมการพยากรณ์การตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ อาชีพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่ 3. ตัวแปรที่ถูกนำเข้าในสมการพยากรณ์การตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านประโยชน์โดยเปรียบเทียบ นโยบายภาครัฐ โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 34.50

คำสำคัญ: การยอมรับนวัตกรรม, ส่วนประสมทางการตลาด, รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า

Abstract

This research aimed to study: (1) The decision-making of consumers in the Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong Province to purchase electric vehicles, (2) The factors of product innovation acceptance and marketing mix that influenced the demand and decision-making process of consumers to purchase electric vehicles in the Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong Province, and (3) The policies to support and promote the use of electric vehicles that influenced the demand and decision-making process of consumers to purchase electric vehicles in the Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong Province. This research was quantitative research. The sample group was 400 consumers in the Eastern Seaboard Industrial Estate. The research instrument was a questionnaire. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation, and logistic regression analysis.

The research results found that (1) The decision to purchase electric vehicles of consumers in the Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong Province, found that most respondents decided to purchase electric vehicles, 263 people, or 65.7%. 2) The variables entered into the equation for forecasting the demand for electric vehicles of consumers in the Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong Province, with a significance level of .05 were occupation, product, and location respectively. It was found that the variables entered the equation for forecasting the demand for electric vehicles of consumers in the Eastern Seaboard Industrial Estate, with a significance level of .01 were comparative benefits and government policies respectively. These independent variables could jointly explain the variance in the demand for electric vehicles of consumers in the Eastern Seaboard Industrial Estate, Rayong Province, by 34.50%.

Keywords: Innovation adoption, Marketing mix, Electric vehicles

บทนำ

ปัจจุบันวิกฤติการณ์โลกร้อนได้สร้างผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อสังคมและเศรษฐกิจไปทั่วทุกมุมโลก ส่งผลให้ทั่วโลกกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกที่ทุกประเทศต้องดำเนินการร่วมกันเพื่อเตรียมตัวที่จะเข้าสู่สังคมการปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ (Zero Emission) เพื่อนำพาสังคมและประเทศชาติของตนสู่สังคมคาร์บอนต่ำที่พึ่งพาพลังงานสะอาดเป็นหลักตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) ดังนั้น ยานยนต์ไฟฟ้า (Battery Electric Vehicle : BEV) ได้กลายมาเป็นผู้เล่นที่สำคัญในภูมิทัศน์ยานยนต์ทั่วโลก โดยนำเสนอประโยชน์มากมาย เช่น การปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ การทำงาน

ที่เจียบ และต้นทุนการดำเนินงานที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับยานยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบเดิม ความนิยมที่เพิ่มขึ้นของยานยนต์ไฟฟ้าเกิดจากความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คุณภาพอากาศ และความต้องการตัวเลือกการขนส่งที่ยั่งยืนมากขึ้น ความก้าวหน้าล่าสุดในเทคโนโลยี นวัตกรรม คาดว่าการเจาะตลาดของยานยนต์ไฟฟ้าจะเติบโตอย่างมีนัยสำคัญในทศวรรษต่อ ๆ ไป (สถาบันยานยนต์, 2566) รถยนต์ไฟฟ้าเป็นที่ยอมรับในผู้ใช้งานมากขึ้น เนื่องจากมีเทคโนโลยี การขับที่ เทคโนโลยีความปลอดภัย และนวัตกรรมที่ดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก ภายใต้ระดับราคาที่ หลากหลายให้เลือกพิจารณาตามความสนใจ โครงสร้างพื้นฐาน อย่างสถานีชาร์จไฟฟ้าก็มีจำนวน การให้บริการที่ครอบคลุม อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล เช่น การลดภาษี หรือการสร้าง จุดชาร์จเพิ่มเติม

สำหรับการเติบโตของรถยนต์ไฟฟ้าในต่างประเทศ แม้จะมีการเติบโตมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง แล้วรถยนต์ไฟฟ้ายังคงได้รับความนิยมจากผู้บริโภคอย่างมาก แม้ว่าจากสถานการณ์แนวโน้มรถยนต์ ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าที่ได้เข้ามามีบทบาทต่อผู้บริโภคมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยหันมาใช้รถยนต์ ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้ามากขึ้น ประกอบกับจำนวนผู้ใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทยจะเติบโตขึ้น อย่างก้าวกระโดด แต่ก็ยังมีจำนวนไม่มากนัก เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ใช้งานรถยนต์แบบสันดาปที่มีมาแต่ ดั้งเดิม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ อาจเกิดขึ้นจากหลากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นนโยบายจากทางภาครัฐที่ไม่ดึงดูด ความสนใจของประชาชน หรืออาจเกิดขึ้นจากภาคอุตสาหกรรมเองที่ไม่สามารถจัดสรรคุณสมบัติหรือ รูปแบบของรถยนต์ไฟฟ้าที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาเรื่อง “การศึกษาการยอมรับนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ และส่วนประสมทางการตลาด ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า ของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยอง” ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ ข้อเสนอแนะให้กับผู้บริโภค ผู้ประกอบการธุรกิจยานยนต์ ผู้ประกอบการภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และ หน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของประเทศไทย ในการเป็นศูนย์กลางการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนที่สำคัญของโลกต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า ของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรม อีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า ของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษานโยบายการสนับสนุนส่งเสริมการใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าที่มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยอง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์

วชิรวัชร งามละม่อม (2559) กล่าวว่า ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ถือเป็นความหลากหลายและแตกต่างเกี่ยวกับบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพ ลักษณะโครงสร้างของร่างกาย ความอาวุโสในการทำงาน เป็นต้น โดยจะแสดงถึงความเป็นมาของแต่ละบุคคลจากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งความแตกต่างและหลากหลายของบุคคลนี้ สามารถบ่งชี้ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกัน การตัดสินใจที่แตกต่างกันที่มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์หรือความเป็นมาของบุคคลนั่นเอง

แนวคิดและทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรม

Rogers (2003) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการยอมรับนวัตกรรม คือ การตัดสินใจที่จะแนะนำนวัตกรรมนั้นไปใช้อย่างเต็มที่ โดยคิดว่านวัตกรรมนั้นเป็นวิธีที่ดีที่สุดและมีประโยชน์มากกว่า ซึ่งอาศัยคุณลักษณะของนวัตกรรมที่มีผลต่อการยอมรับ ดังนั้นสามารถแยกคุณลักษณะได้ 5 ประการ ได้แก่ 1. คุณลักษณะประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ 2. คุณลักษณะที่เข้ากันได้ 3. คุณลักษณะความยุ่งยากซับซ้อน 4. คุณลักษณะสามารถทดลองใช้ได้ 5. คุณลักษณะสามารถสังเกตได้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

ทฤษฎีส่วนประสมการตลาดทั่วไป (Marketing Mix) หรือ 4Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ได้ถูกนำมาใช้กับธุรกิจบริการอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม Booms และ Bitner ซึ่งเป็นนักวิชาการชาวอเมริกัน กล่าวว่าตลาดบริการพิจารณาเพิ่มอีก 3Ps อันได้แก่ บุคลากร (People) และลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence Presentation) และกระบวนการให้บริการ (Process) (อดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2562)

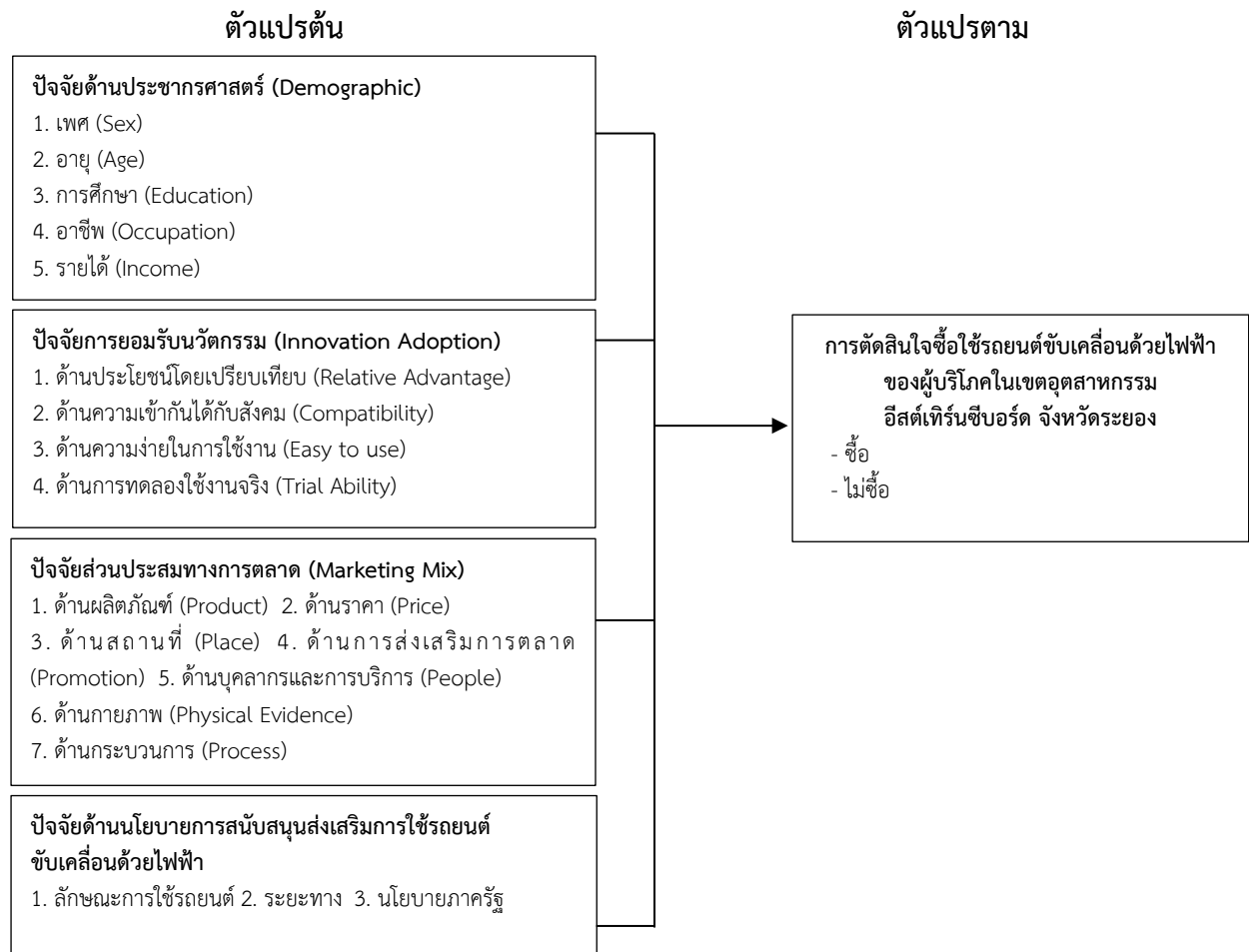
แนวคิดและทฤษฎีทางด้านนโยบาย

ในมุมของการเลือกใช้รถยนต์ไฟฟ้า ผู้บริโภคยังมีความกังวลเกี่ยวกับราคาของรถยนต์ไฟฟ้า รวมถึงปริมาณและจำนวนสถานีให้บริการชาร์จไฟฟ้าขั้นพื้นฐาน เพราะส่วนใหญ่มองว่ารถยนต์ไฟฟ้ายังมีราคาสูง และจำนวนสถานีชาร์จไฟฟ้าที่มีอยู่นั้นยังไม่กระจายเพียงพอในหลายพื้นที่ นโยบายแรงจูงใจที่เหมาะสม เช่น นโยบายแรงจูงใจการซื้อ นโยบายแรงจูงใจการลงทะเบียน นโยบายแรงจูงใจการขับขี่ และนโยบายแรงจูงใจในการชาร์จไฟฟ้าจากภาครัฐและเอกชนจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะเข้ามาช่วยรับมือกับความกังวลของผู้บริโภคและเพิ่มความอุ่นใจให้แก่พวกเขา (ชูพงษ์ อดุมสมุทหิรัญ และ วิษณุ สุमितสุวรรณ, 2565)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้โดยใช้สูตรการคำนวณของคอคแรน (Cochran, 1977) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ร้อยละ 5 หรือ 0.05 (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) จากการคำนวณจะได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเท่ากับ 384 คน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และทำการเก็บข้อมูลในรูปแบบของ Google Form งานวิจัยนี้ใช้การสุ่ม

ตัวอย่างแบบบังเอิญ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นตัวแทนของประชากรเป้าหมาย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอาจมีลักษณะบางประการที่แตกต่างจากประชากรโดยรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามออนไลน์ แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลคัดกรองผู้บริโภคร ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ส่วนที่ 3 ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ส่วนที่ 4 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ส่วนที่ 5 ปัจจัยด้านนโยบายการสนับสนุนส่งเสริมการใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า และ ส่วนที่ 6 การตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า โดยความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและผลการตรวจสอบความเชื่อมั่น(Reliability) เท่ากับ 1.00 มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.9696

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยค่าทดสอบสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัก (Cronbach Alpha Coefficient) ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ค่าสถิติ Variance Inflation Factor (VIFs) ค่าสถิติ Tolerance และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบ Enter

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และร้อยละในการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

การตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ซื้อ	137	34.25
ซื้อ	263	65.75
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าจำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.75 และไม่ซื้อจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.25 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัจจัยการยอมรับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า ของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษานโยบายการสนับสนุนส่งเสริมการใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐานการยอมรับนวัตกรรม และส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิปบอร์ด จังหวัดระยอง โดยปัจจัยในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ด้านประโยชน์โดยเปรียบเทียบ ด้านความเข้ากันได้กับสังคม ด้านความง่ายในการใช้งาน ด้านการทดลองใช้งานจริง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากรและการบริการ ด้านกายภาพ ด้านกระบวนการ ลักษณะการใช้รถยนต์ ระยะทาง และนโยบายภาครัฐ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ตามลำดับความสำคัญของตัวแปร โดยใช้ Binary Logistic Regression Analysis ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงลำดับตัวแปรพยากรณ์ของการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก ตามลำดับความสำคัญของตัวแปร Binary Logistic Regression Analysis

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
เพศ	.321	.280	1.322	1	.250	1.379
อายุ	.023	.019	1.510	1	.219	1.024
การศึกษา	.178	.140	1.630	1	.202	1.195
อาชีพ	.445	.193	5.305	1	.021**	1.560
รายได้	.000	.000	.265	1	.606	1.000
ด้านประโยชน์โดยเปรียบเทียบ	1.170	.385	9.256	1	.002***	3.222
ด้านความเข้ากันได้กับสังคม	.126	.232	.294	1	.588	1.134
ด้านความง่ายในการใช้งาน	.407	.423	.925	1	.336	1.503
ด้านการทดลองใช้งานจริง	-.335	.428	.614	1	.433	.715
ด้านผลิตภัณฑ์	1.022	.483	4.483	1	.034**	2.778
ด้านราคา	.080	.384	.043	1	.836	1.083
ด้านสถานที่	-.908	.380	5.695	1	.017**	.403
ด้านการส่งเสริมการตลาด	-.135	.481	.078	1	.780	.874
ด้านบุคลากรและการบริการ	-.425	.404	1.107	1	.293	.654
ด้านกายภาพ	-.165	.382	.186	1	.666	.848
ด้านกระบวนการ	.496	.379	1.713	1	.191	1.641
ลักษณะการใช้รถยนต์	.261	.387	.453	1	.501	1.298
ระยะทาง	-.201	.393	.262	1	.609	.818
นโยบายภาครัฐ	1.078	.408	6.986	1	.008***	2.937
Constant	-12.938	1.671	59.952	1	.000***	.000

Constant = 12.938, $R^2 = 0.345$, $X^2 = 169.154$

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์การตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิปบอร์ด จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ อาชีพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่ คือ 0.021 0.034 และ 0.017 ตามลำดับ พบว่า

ตัวแปรที่ถูกนำเข้ามาในสมการพยากรณ์การตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ค จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านประโยชน์ โดยเปรียบเทียบนโยบายภาครัฐ คือ 0.002 และ 0.008 ตามลำดับ

ตัวแปรอิสระดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ค จังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 34.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ค จังหวัดระยองจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ เราสามารถเขียนสมการการถดถอยโลจิสติก ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Purchase} = & -12.938 + 0.321(\text{gender}) + 0.023(\text{age}) + 0.178(\text{education}) + 0.445 \\ & (\text{occupation})^{**} + 0.000(\text{income}) + 1.170(\text{relative})^{***} + 0.126(\text{comp}) + 0.407(\text{easy}) - (0.335) \text{trial} \\ & + 1.022(\text{prod})^{**} + 0.080(\text{price}) - 0.908(\text{place})^{**} - 0.135(\text{prom}) - 0.425(\text{people}) - 0.165(\text{physic}) \\ & - 0.496(\text{process}) + 0.261(\text{Characteristics}) - 0.201(\text{distance}) + 1.078(\text{policy})^{***} + \epsilon_i \end{aligned}$$

ตารางที่ 3 แสดงค่า Marginal Effect ของการยอมรับนวัตกรรม ส่วนประสมทางการตลาด และนโยบาย การสนับสนุนส่งเสริมการใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อใช้ รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ค จังหวัดระยอง

ตัวแปร	ค่าผลกระทบ	ค่าความคลาดเคลื่อน	p-value
เพศ	0.044	0.038	0.249
อายุ	0.003	0.003	0.218
การศึกษา	0.024	0.019	0.198
อาชีพ	0.061	0.026	0.019**
รายได้	-4.72e-07	8.60e-07	0.583
ด้านประโยชน์โดยเปรียบเทียบ	0.160	0.051	0.002***
ด้านความเข้ากันได้กับสังคม	0.017	0.032	0.594
ด้านความง่ายในการใช้งาน	0.056	0.058	0.335
ด้านการทดลองใช้งานจริง	-0.046	0.058	0.432
ด้านผลิตภัณฑ์	0.140	0.065	0.030**
ด้านราคา	0.011	0.052	0.540
ด้านสถานที่	-0.124	0.051	0.015**
ด้านการส่งเสริมการตลาด	-0.018	0.066	0.788
ด้านบุคลากรและการบริการ	-0.058	0.055	0.288
ด้านกายภาพ	-0.023	0.052	0.665
ด้านกระบวนการ	0.068	0.051	0.187
ลักษณะการใช้รถยนต์	0.036	0.053	0.501
ระยะทาง	-0.028	0.054	0.605
นโยบายภาครัฐ	0.147	0.054	0.007***

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการศึกษาที่ใช้วิธี ผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) พบว่า จากค่า Marginal effect ของแบบจำลอง Logit ค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ แสดงถึงตัวแปรที่คาดว่าจะมีนัยสำคัญในกรณีใช้ค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระแสดงถึงตัวแปรทุกตัวที่คาดว่าจะมีนัยสำคัญ ด้านอาชีพ ด้านประโยชน์โดยเปรียบเทียบ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่ นโยบายภาครัฐ เพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยองเท่ากับ ค่า Marginal effect คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ตามไปด้วยซึ่งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีทิศทางความสัมพันธ์และมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ โดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. อาชีพ สามารถพิจารณาได้ว่าอาชีพซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ของค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.061 สามารถอธิบายได้ว่า อาชีพพนักงานบริษัทเอกชนทำให้ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยองเพิ่มขึ้นมากกว่าอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 6.10

2. ด้านประโยชน์โดยเปรียบเทียบ สามารถพิจารณาได้ว่า ด้านประโยชน์โดยเปรียบเทียบซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ของค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.160 สามารถอธิบายได้ว่า ด้านประโยชน์โดยเปรียบเทียบทำให้ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยองเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.00

3. ด้านผลิตภัณฑ์ สามารถพิจารณาได้ว่า ด้านผลิตภัณฑ์ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ของค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.140 สามารถอธิบายได้ว่า ด้านผลิตภัณฑ์ทำให้ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยองเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.00

4. ด้านสถานที่ สามารถพิจารณาได้ว่า ด้านสถานที่ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ของค่า Marginal Effect เท่ากับ -0.124 สามารถอธิบายได้ว่า ด้านสถานที่ ทำให้ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยองลดลงร้อยละ 12.40

5. นโยบายภาครัฐ สามารถพิจารณาได้ว่า นโยบายภาครัฐซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ของค่า Marginal Effect เท่ากับ 0.147 สามารถอธิบายได้ว่า การมีนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการซื้อรถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าทำให้ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยองเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.70

อภิปรายผล

การตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อรถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าจำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.75 และไม่ซื้อจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.25 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสนใจและการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ในกลุ่มผู้บริโภคในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยอง โดยปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ความสะดวกสบายในการใช้งาน ความคุ้มค่าในระยะยาว การลดต้นทุนเชื้อเพลิง รวมถึงความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อม

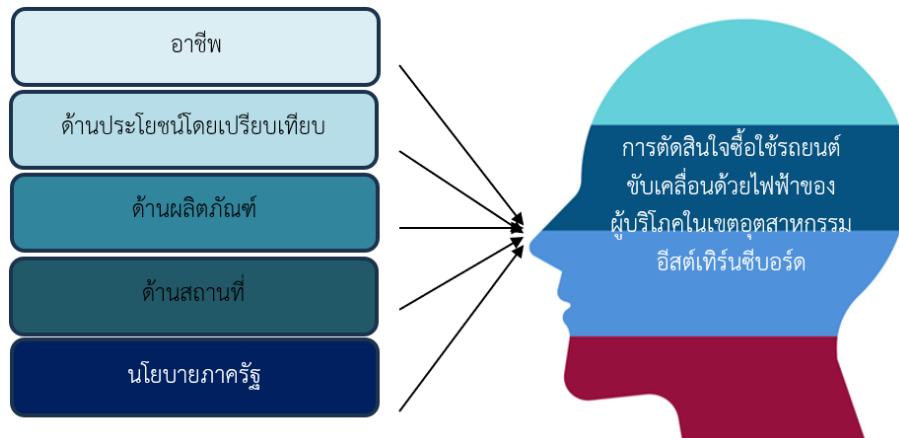
ซึ่งเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจในสังคมปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 34.25 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังไม่ตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า อาจสะท้อนถึงข้อกังวลบางประการ เช่น ราคาที่สูงกว่ารถยนต์ทั่วไป โครงสร้างพื้นฐาน เช่น สถานีชาร์จไฟที่ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ หรือความไม่มั่นใจในเทคโนโลยีและประสิทธิภาพของรถยนต์ไฟฟ้า การพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจและตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้ามากยิ่งขึ้น ในภาพรวม การที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ในพื้นที่ดังกล่าวเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้า แสดงถึงแนวโน้มที่ดีในตลาด EVs และการเติบโตของการใช้เทคโนโลยีเพื่อความยั่งยืนในอุตสาหกรรมยานยนต์ ทั้งนี้ การส่งเสริมข้อมูลและสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานอย่างเหมาะสม จะช่วยให้แนวโน้มการเติบโตนี้มีความต่อเนื่องและครอบคลุมกลุ่มผู้บริโภคมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวัจน์ รุ่งสุริยะวิบูลย์และคณะ (2562) การวิเคราะห์พฤติกรรมการยอมรับยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภค พบว่า อัตราการยอมรับ (Adoption Rate) ยานยนต์ไฟฟ้าอยู่ที่ร้อยละ 60 การยอมรับนวัตกรรม ส่วนประสมทางการตลาด และนโยบายการสนับสนุนส่งเสริมการใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภค ในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยอง พบว่า ตัวแปรที่ถูกนำเข้าไปในสมการพยากรณ์การตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นชิบอร์ด จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ได้แก่ อาชีพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่ ด้านประโยชน์ โดยเปรียบเทียบ นโยบายภาครัฐ คือ 0.002 และ 0.008 ตามลำดับ โดยอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า เนื่องจากผู้ที่ทำงานในสายงานที่มีรายได้มั่นคง หรือมีความรับผิดชอบในองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีสะอาด มักมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถสะท้อนถึงความสามารถในการลงทุนและแนวโน้มในการเลือกใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านผลิตภัณฑ์ คุณสมบัติของรถยนต์ไฟฟ้า เช่น ประสิทธิภาพการใช้งาน ความทนทาน และความสะดวกสบายในการใช้งานมีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ตัวแปรนี้บ่งชี้ถึงความสำคัญของการพัฒนาและนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการและความคาดหวังของผู้บริโภค ด้านสถานที่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานที่จำหน่ายและบริการหลังการขายก็มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค การที่มีสถานที่จำหน่ายและบริการที่เข้าถึงได้ง่าย ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในการซื้อและใช้รถยนต์ไฟฟ้า ด้านประโยชน์โดยเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบระหว่างรถยนต์ไฟฟ้าและรถยนต์ทั่วไปในแง่ของประโยชน์ที่ได้รับ เช่น การประหยัดค่าใช้จ่ายในระยะยาว การลดมลพิษทางอากาศ หรือการได้รับสิทธิพิเศษจากรัฐบาล เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความสนใจของผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้า นอกจากนี้ นโยบายสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การให้สิทธิพิเศษในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า หรือการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการชาร์จไฟ มีผลกระทบโดยตรงต่อความสะดวกในการใช้รถยนต์ไฟฟ้า ซึ่งเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อได้มากขึ้นจากการวิเคราะห์ทั้งหมด ตัวแปรอิสระที่กล่าวมาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าได้ถึงร้อยละ 34.50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ผลิตภัณฑ์ สถานที่ ประโยชน์ที่เปรียบเทียบ และนโยบายภาครัฐมีอิทธิพลร่วมกันในการผลักดันให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้าได้สำเร็จ โดยการส่งเสริมปัจจัยเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นอุปสงค์ในการใช้รถยนต์ไฟฟ้าในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวัจน์ รุ่งสุริยะวิบูลย์ และคณะ (2562) ที่พบว่า ปัจจัยที่เกิดจากยานยนต์ไฟฟ้าโดยตรงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อยานยนต์ไฟฟ้า ประกอบด้วย สมรรถนะ เครื่องยนต์ ระยะเวลาที่ใช้ประจุไฟฟ้า และการบำรุงรักษาและดูแลอื่น ๆ

ในขณะที่ ปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่ได้เกิดจากยานยนต์ไฟฟ้าโดยตรงที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ยานยนต์ไฟฟ้าประกอบด้วย บริการหลังการขาย และการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐ สอดคล้องกับ ตฤณวรรณ ปานสอน และเกษม ชูจารุกุล (2561) ที่พบว่า ความตั้งใจในการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้า สามารถอธิบายได้จากตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ของรถยนต์ไฟฟ้า เช่นเดียวกับ คมสิงห์ วิวัฒนภูษิต และคณะ (2566) ที่พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติ ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด และการยอมรับเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ ไฟฟ้าในเขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมไปถึง เพ็ญรุ่ง จำปาทอง และคณะ (2567) พบว่า ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4P's) และปัจจัยด้านคุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ผู้ประกอบการรถยนต์ไฟฟ้าควรสร้างความตระหนักถึงการใช้พลังงาน สะอาดและการลด ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม รวมถึงจุดเด่นด้านค่าใช้จ่ายที่ประหยัดมากกว่าการใช้รถยนต์ที่ใช้น้ำมัน นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการรับประกันสินค้าและบริการหลังการขายรวมถึงการมีศูนย์ซ่อม บริการที่เพียงพอ ชูพงษ์ อุดมสมุทรศิริ และวิชญ์ สมิตสุวรรณ (2565) พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญ ที่สุดสำหรับปัจจัยการตัดสินใจที่มีผลต่อการ ซื้อ-ใช้ รถยนต์ไฟฟ้า ได้แก่ ปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ และ ยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยอื่น ๆ มากที่สุด อีกด้วย สำหรับปัจจัยเชิงนโยบายที่ส่งผลต่อ การซื้อ-ใช้ รถยนต์ไฟฟ้า ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด ได้แก่ ปัจจัยนโยบายแรงจูงใจการซื้อ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การตัดสินใจซื้อรถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง ได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านประโยชน์ โดยเปรียบเทียบ ซึ่งหมายถึงการที่ผู้บริโภครับรู้ว่ารารถยนต์ไฟฟ้ามีข้อได้เปรียบหรือให้ประโยชน์เหนือกว่า ทางเลือกอื่น เช่น ความประหยัดพลังงาน ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาที่ต่ำกว่า หรือการช่วยลดมลภาวะ ในสิ่งแวดล้อม ปัจจัยนี้มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ ที่ตนจะได้รับเป็นหลัก รองลงมาคือปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งครอบคลุมคุณภาพของรถยนต์ไฟฟ้า เช่น สมรรถนะการขับเคลื่อน ความทนทาน ความปลอดภัย และดีไซน์ รวมถึงปัจจัยนโยบายภาครัฐ เช่น มาตรการสนับสนุน การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี หรือการสร้างสิ่งจูงใจอื่น ๆ ที่ช่วยลดภาระต้นทุน ให้กับผู้บริโภค ขณะที่ด้านสถานที่ เช่น ช่องทางจัดจำหน่ายหรือความสะดวกในการเข้าถึงศูนย์บริการ มีผลในเชิงลบต่อการตัดสินใจ หมายความว่าหากสถานที่จำหน่ายหรือบริการไม่เอื้อต่อการเข้าถึง ก็อาจ เป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจซื้อได้ นอกจากนี้ ปัจจัยด้านอาชีพของผู้บริโภคมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ น้อยที่สุด ซึ่งสะท้อนว่าในบริบทของการเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ประเภทอาชีพของผู้ซื้อไม่ใช่ตัวแปร ที่สำคัญมากนักจากองค์ความรู้ที่ได้ การส่งเสริมให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงประโยชน์ของรถยนต์ไฟฟ้า การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการ และการดำเนินนโยบายสนับสนุนอย่าง จริงจังจากภาครัฐ ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การเพิ่มจำนวนสถานีชาร์จไฟฟ้าและ ปรับปรุงบริการหลังการขายจะสามารถเพิ่มโอกาสในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าได้อย่างมี ประสิทธิภาพในอนาคต ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่การตัดสินใจซื้อใช้รถยนต์ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้าของผู้บริโภค
ในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง

สรุป

การวิจัยพบว่า ผู้บริโภคในเขตอุตสาหกรรมอีสต์เทิร์นซีบอร์ด จังหวัดระยอง มีแนวโน้มตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าสูงถึงร้อยละ 65.75 โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ ความสะดวกในการใช้งาน ความคุ้มค่าระยะยาว ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม และนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น สิทธิพิเศษและโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการชาร์จไฟ ในขณะเดียวกัน อุปสรรค เช่น ราคาที่สูง โครงสร้างพื้นฐานที่จำกัด และความไม่มั่นใจในเทคโนโลยี ยังคงเป็นปัจจัยที่ต้องได้รับการแก้ไข ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระแสดงให้เห็นว่า อาชีพ ผลิตภัณฑ์ สถานที่ ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ และนโยบายภาครัฐ มีอิทธิพลร่วมในการผลักดันการตัดสินใจซื้อ ซึ่งให้เห็นถึงโอกาสในการเติบโตของตลาด EVs และความสำคัญของการพัฒนาแนวทางส่งเสริมความเชื่อมั่นของผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) ควรมีการจัดกิจกรรมการสาธิตการใช้รถยนต์ไฟฟ้า เช่น การทดลองขับหรือจัดอบรมการบำรุงรักษารถยนต์ไฟฟ้า โดยสามารถทำร่วมกับบริษัทผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรถยนต์ไฟฟ้า
- 2) ควรเน้นการเปรียบเทียบประโยชน์ของรถยนต์ไฟฟ้ากับรถยนต์ที่ใช้เชื้อเพลิงทั่วไป เช่น การประหยัดค่าใช้จ่ายในระยะยาว การลดมลพิษทางอากาศ และการสนับสนุนการใช้พลังงานสะอาด ซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจช่วยเปลี่ยนทัศนคติและการตัดสินใจของผู้บริโภคได้
- 3) ควรมีการตั้งจุดจำหน่ายในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในเขตอุตสาหกรรมหรือบริเวณที่มีความหนาแน่นของประชากรและกลุ่มลูกค้าที่มีศักยภาพในการซื้อ รวมไปถึงการพัฒนาบริการหลังการขาย เช่น การจัดบริการซ่อมบำรุง การมีศูนย์บริการที่รองรับรถยนต์ไฟฟ้า รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการชาร์จไฟฟ้าอย่างเพียงพอ

4) ควรมีการสนับสนุนทางการเงิน เช่น การให้ส่วนลดหรือสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับผู้ติดตั้งโครงข่ายพื้นฐานที่รองรับการใช้รถยนต์ไฟฟ้า เช่น สถานีชาร์จไฟฟ้า ควรเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมการใช้รถยนต์ไฟฟ้า

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่อื่นๆ เช่น เขตเมืองหลวงและภูมิภาคต่าง ๆ ที่มีลักษณะประชากรและเศรษฐกิจแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าในบริบทที่หลากหลาย

2) เพิ่มการวิเคราะห์เชิงลึกในปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การรับรู้และความเข้าใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้า และอิทธิพลของค่านิยมทางสังคม และวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ

เอกสารอ้างอิง

- คมสิงห์ วิวัฒน์ภูษิต, เสาวรัตน์ บรรยงพัฒนนะ, พงษ์เทพ ศรีโสภาคจิต, จุฬาลักษณ์ พูรูโนะ และพิบูล ที่ปะปาล. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 5(1), 177-190. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/download/259195/175133>
- ชูพงษ์ อุดมสมุทรศิริ และวิษณุ สมิตสุวรรณ. (2565). นโยบายและความตั้งใจในการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้า. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 12(2), 105-118.
- ตฤณวรรณ ปานสอน และเกษม ชูจารุกุล. (2561). พฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยีรถพลังงานไฟฟ้าใน กรุงเทพมหานคร. *วารสารการขนส่งและโลจิสติกส์*, 12(1), 68-90. <http://www.cuti.chula.ac.th/translog/translog2020-p4.pdf>
- ธีรฤทธิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- เพ็ญรุ้ง จำปาทอง, เพ็ญรุ้ง จำปาทอง, มนต์รี สังข์ทอง และปรมินทร์ โฆษิตกุลพร (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 10(1), 1-16. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/download/266378/183176>
- วชิรวิชร งามละม่อม. (2559, 3 กุมภาพันธ์). *แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์*. Media-Learning-of-Public-Administration. http://learningofpublic.blogspot.com/2016/02/blog-post_77.html#more
- ศุภวัจน์ รุ่งสุริยะวิบูลย์, รุ่งนภา โอภาสปัญญาสาร, เพ็ชรธรินทร์ วงศ์เจริญ และภูริ สิริสุนทร. (2562). *การวิเคราะห์พฤติกรรมการยอมรับยานยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภค*. https://www.econ.tu.ac.th/uploads/discussion_paper/file/20200805/ejqwx013458.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567, 20 กรกฎาคม). *ยุทธศาสตร์ชาติกับ SDGs*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. <https://shorturl.asia/xp2aH>

- สถาบันยานยนต์. (2566). สคอ. ย้ำ! รัฐบาลผลักดันอุตสาหกรรม EV ส่งเสริมการลงทุนและออกมาตรการ
ต่อเนื่อง หนุนพัฒนายานยนต์สมัยใหม่ ยันไม่ปิดกั้น พร้อมเปิดกว้างรับผู้ผลิตรถยนต์ทุกสัญชาติ.
https://www.thaiauto.or.th/2020/th/news/?news_id=5702
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2562). *การตลาดบริการ (Principles of service marketing and management)*.
เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques*. (3rd ed.). John Wiley & Sons.
- Rogers, E.M. (2003) *Diffusion of Innovations*. Free Press.

การสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าผ่านประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรม
ตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟน
BUILDING BRAND EVANGELISM THROUGH BRAND EXPERIENCE
AND BRAND INNOVATION AMONG MILLENNIAL CONSUMERS IN
THE SMARTPHONE BUSINESS

ชลธิดา แสวานี, อลิษา เกษทองมา* และอาริรัตน์ เชื้อบุญเกิด โนท

Cholthida Saewanee, Alisa Kedtongma* and Arirat Chueabunkoet Noth

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

Rajamangala University of Technology Isan, Khon Kaen Campus

*Corresponding Author E-mail: alisa.ke@rmu.ac.th

Received February 25, 2025; Revised June 10, 2025; Accepted June 10, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบของประสบการณ์ตราสินค้าที่มีต่อนวัตกรรมตราสินค้าและความเป็นสาวกตราสินค้า 2) ศึกษาผลกระทบของนวัตกรรมตราสินค้าที่ส่งผลต่อความเป็นสาวกตราสินค้า 3) ศึกษาผลกระทบของนวัตกรรมตราสินค้าในฐานะตัวแปรคั่นกลางระหว่างประสบการณ์ตราสินค้าและความเป็นสาวกตราสินค้า 4) เพื่อสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าในการสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟน การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างในรูปแบบออนไลน์เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริโภคในกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีประสบการณ์ในการใช้หรือเคยใช้สมาร์ทโฟนในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ.2567 จำนวนทั้งสิ้น 446 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นผ่านเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ โดยข้อมูลที่ได้รับถูกวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป การตรวจสอบคุณภาพโมเดลการวัดด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง นอกจากนี้ ยังมีการประเมินอิทธิพลทางอ้อมหรือการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรกลางโดยใช้เทคนิค Bootstrapping ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสบการณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อนวัตกรรมตราสินค้าและความเป็นสาวกตราสินค้า 2) นวัตกรรมตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเป็นสาวกตราสินค้า และ 3) นวัตกรรมตราสินค้ามีบทบาทเป็นตัวแปรคั่นกลางแบบบางส่วน (Partial Mediation) ระหว่างประสบการณ์ตราสินค้าและความเป็นสาวกตราสินค้า 4) การสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าสามารถสร้างผ่านประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าได้โดยตรง หรือจะเริ่มจากการสร้างประสบการณ์ตราสินค้าก่อนแล้วผ่านการสร้างนวัตกรรมตราสินค้าก็ได้ งานวิจัยนี้เป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ทางวิชาการในทฤษฎีการบริหารจัดการตราสินค้าจากมุมมองของผู้บริโภค และเป็นแนวทางที่ดีต่อการนำผลลัพธ์ไปใช้เพื่อสร้างได้เปรียบในการแข่งขัน

คำสำคัญ: ประสบการณ์ตราสินค้า, นวัตกรรมตราสินค้า, ความเป็นสาวกตราสินค้า, มิลเลนเนียล, สมาร์ทโฟน

Abstract

This study aims to: (1) examine the effect of brand experience on brand innovation and brand evangelism, (2) investigate the impact of brand innovation on brand evangelism, (3) explore the mediating role of brand innovation in the relationship between brand experience and brand evangelism, and (4) summarize the relationship between brand experience and brand innovation in fostering brand evangelism among millennial consumers in the smartphone industry. The research employed a structured online questionnaire as the primary data collection instrument. The sample consisted of 446 millennial consumers who had used or experienced using a smartphone within the six-month period from May to October 2024. A non-probability sampling method, specifically snowball sampling, was used to recruit participants. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation, through statistical software. The quality of the measurement model was assessed using confirmatory factor analysis (CFA), and the hypotheses were tested via structural equation modeling (SEM). In addition, the indirect effects and mediation analysis were conducted using the bootstrapping technique. The results revealed that: (1) brand experience has a positive influence on both brand innovation and brand evangelism; (2) brand innovation positively affects brand evangelism; (3) brand innovation partially mediates the relationship between brand experience and brand evangelism; and (4) brand evangelism can be cultivated either directly through brand experience and brand innovation, or it can begin with brand experience and subsequently be developed through brand innovation. This study contributes to the academic literature on brand management by offering a consumer-based perspective and provides practical implications for enhancing competitive advantage through strategic brand experience and innovation.

Keywords: Brand Experience, Brand Innovation, Brand evangelism, Millennial Consumers, Smartphone

บทนำ

ความเป็นสาวกตราสินค้าได้รับการยอมรับว่าเป็นพฤติกรรมที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อองค์กร เนื่องจากเป็นผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งระหว่างผู้บริโภคและตราสินค้า ผู้บริโภคที่เป็นสาวกตราสินค้าจะมีพฤติกรรมกระตือรือร้นในการสนับสนุนตราสินค้า เช่น การสื่อสารแบบบอกต่อเชิงบวกและการชักชวนผู้อื่นให้มีส่วนร่วมกับตราสินค้า (Becerra & Badrinarayanan, 2013) อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่พัฒนาโมเดลเชิงบูรณาการเกี่ยวกับความเป็นสาวกตราสินค้ายังมีอยู่อย่างจำกัด แม้พฤติกรรมนี้อาจถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตราสินค้ากับผู้บริโภค การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการตลาดและการบริหารตราสินค้า โดยมุ่งเน้นการศึกษากลไกที่ขับเคลื่อนความเป็นสาวกตราสินค้า ผ่านมิติของประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้า

ในบริบทของอุตสาหกรรมสมาร์ทโฟน ซึ่งเป็นหนึ่งในตลาดที่มีการแข่งขันสูงที่สุดในโลก การดึงดูดความสนใจ และสร้างความผูกพันของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลถือเป็นความท้าทายที่สำคัญ เนื่องจากผู้บริโภคกลุ่มนี้ เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นผู้นำการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล โดยมีสมาร์ทโฟนเป็นองค์ประกอบหลักของการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังมีลักษณะเฉพาะทางพฤติกรรม เช่น การยึดมั่นในวัตถุนิยม ซึ่งส่งผลต่อการประเมินคุณค่า ความพึงพอใจ และการตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้า โดยเฉพาะสินค้าที่สะท้อนสถานะทางสังคมและไลฟ์สไตล์ ผู้บริโภคกลุ่มนี้ยังมีแนวโน้มมองหาประสบการณ์ใหม่และให้คุณค่ากับนวัตกรรมที่ทันสมัยอยู่เสมอ (Tan, 2024) ดังนั้น การทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นสาวกตราสินค้าในผู้บริโภคกลุ่มนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยปัจจัยหนึ่งที่น่าสนใจว่ามีแนวโน้มก่อให้เกิดความเป็นสาวกตราสินค้าคือ ประสบการณ์ตราสินค้า ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงลึกที่ผู้บริโภคได้รับและสะสมจากการมีปฏิสัมพันธ์กับตราสินค้าในทุกมิติของการสื่อสารและการบริการ โดยเฉพาะในตลาดสมาร์ทโฟน การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่น่าประทับใจ การให้บริการที่ตอบสนองความต้องการ และการสร้างการสื่อสารที่สร้างสรรค์ผ่านสื่อดิจิทัลล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำ (Joshi & Garg, 2021)

นอกจากนี้ นวัตกรรมตราสินค้า ยังเป็นอีกปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีอย่างสมาร์ทโฟน งานวิจัยของ Story et al. (2015) ระบุว่ากระบวนการนำนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค สามารถเสริมสร้างความภักดีต่อตราสินค้าและช่วยให้ตราสินค้ามีภาพลักษณ์ที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น สำหรับกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียล นวัตกรรมตราสินค้าไม่ได้เป็นเพียงปัจจัยที่ช่วยเพิ่มความน่าสนใจของผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสร้างความแตกต่างทางการแข่งขันอีกด้วย งานวิจัยของ Leckie et al. (2016) ชี้ให้เห็นว่านวัตกรรมตราสินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้บริโภคนั้น มีศักยภาพในการกระตุ้นพฤติกรรมการบอกต่อ และส่งเสริมให้เกิดความเป็นสาวกตราสินค้าได้อย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้น ด้วยเหตุนี้งานวิจัยเรื่อง “การสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าผ่านประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟน” จึงมีความสำคัญ เนื่องจากช่วยเติมเต็มช่องว่างทางความรู้ในด้านการตลาด โดยเฉพาะในหัวข้อการจัดการตราสินค้า ซึ่งปัจจัยความเป็นสาวกตราสินดียังคงมีการศึกษาที่จำกัดในประเทศไทย งานวิจัยนี้จึงเสนอกลยุทธ์ที่เป็นประโยชน์สำหรับองค์กรที่ต้องการขับเคลื่อนให้เกิดความเป็นสาวกตราสินค้าในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของประสบการณ์ตราสินค้าที่มีต่อนวัตกรรมตราสินค้าและสาวกตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของนวัตกรรมตราสินค้าที่มีต่อสาวกตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟน
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของนวัตกรรมตราสินค้าในบทบาทตัวแปรกลางระหว่างประสบการณ์ตราสินค้าและความเป็นสาวกตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟน
4. เพื่อสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าในการสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟน

การทบทวนวรรณกรรม

1. ประสบการณ์ตราสินค้า (Brand experience)

Brakus et al. (2009) กล่าวว่า ประสบการณ์ตราสินค้าคือ ความรู้สึก การรับรู้ และการตอบสนองทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งกระตุ้นตราสินค้าที่เกิดขึ้น เป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบและเอกลักษณ์ของตราสินค้า การบรรจุภัณฑ์ การสื่อสาร และสิ่งแวดล้อม สิ่งกระตุ้นตราสินค้า (เช่น สี รูปร่าง แบบอักษร การออกแบบ โลโก้ มาสคอต และตัวละครของตราสินค้า) ทำให้เกิดประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส อารมณ์ สติปัญญา พฤติกรรม และสังคม ในขณะที่ Van de Sand et al. (2020) เสนอว่า ประสบการณ์ตราสินค้าหมายถึงกระบวนการที่ผู้บริโภครับรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับตราสินค้าผ่านจุดสัมผัสต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นจุดสัมผัสทั้งหมดหรือจุดสัมผัสที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้ตราสินค้าของผู้บริโภค ประสบการณ์นี้ประกอบด้วยองค์ประกอบทางความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตราสินค้า โดยผู้บริโภคต้องมีส่วนร่วมกับการตราสินค้าผ่านการเลือกจุดสัมผัสที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำ (Mainardes et al., 2019) นอกจากนี้ จากการสังเคราะห์แนวคิดของ Brakus et al. (2009) ประสบการณ์ตราสินค้าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส (Sensory Experience) ประสบการณ์ทางอารมณ์ (Emotional Experience) ประสบการณ์ทางสติปัญญา (Intellectual Experience) และประสบการณ์ทางพฤติกรรม (Behavioral Experience)

2. นวัตกรรมตราสินค้า (Brand innovation)

Eisingerich and Rubera (2010) ได้กล่าวว่า นวัตกรรมตราสินค้าหมายถึง ระดับที่ผู้บริโภครับรู้ว่ตราสินค้าสามารถนำเสนอคุณค่าใหม่ ทางเลือกที่เป็นนวัตกรรมหรือแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของพวกเขา นวัตกรรมตราสินค้ามีแนวโน้มที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผู้บริโภคกับตราสินค้า โดยตราสินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพจะมีโอกาสสูงขึ้นในการสร้างความสนใจและความภักดีในหมู่ผู้บริโภค ในขณะที่ Pappu and Quester (2016) ได้เสนอว่า นวัตกรรมตราสินค้าเป็นแนวคิดที่มีความคล้ายคลึงกับนวัตกรรมในองค์กรและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ซึ่งหมายถึง การรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับความสามารถของตราสินค้าในการนำเสนอและปรับใช้แนวคิดหรือเทคโนโลยีใหม่เข้าสู่ตลาด บริษัทต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงในด้านนวัตกรรมมักจะนำเสนอตราสินค้าที่มีระดับความสามารถด้านนวัตกรรมแตกต่างกันไปในตลาด โดยบางตราสินค้าของบริษัทอาจมีระดับนวัตกรรมที่ต่ำ ขณะที่ตราสินค้าอื่น ๆ อาจมีระดับนวัตกรรมที่สูง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งทางการตลาดที่แตกต่างกันของแต่ละตราสินค้า ปัจจุบันนี้ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า นวัตกรรมตราสินค้าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการตราสินค้า ความต่อเนื่องและการพัฒนานวัตกรรมสามารถทำให้ตราสินค้ามีความน่าสนใจและมีชีวิตชีวามากขึ้น (Chien, 2013) นอกจากนี้ นวัตกรรมตราสินค้ายังสะท้อนถึงชื่อเสียงของบริษัทในการนำเสนอทางเลือกใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค (Brexendorf & Keller, 2017) ในยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ นวัตกรรมตราสินค้าได้กลายเป็นประเด็นที่สำคัญในการบริหารจัดการตราสินค้า เนื่องจากสามารถสร้างประสิทธิภาพในตลาด ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้า และเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Nguyen, et al., 2016)

3. ความเป็นสาวกตราสินค้า (Brand evangelism)

ความเป็นสาวกตราสินค้า หมายถึง ระดับความผูกพันทางอารมณ์ที่ผู้บริโภคมีต่อตราสินค้าอย่างลึกซึ้ง (Riivits-Arkonsuo et al., 2015) พฤติกรรมของกลุ่มผู้บริโภคนี้สามารถแสดงออกผ่านการซื้อซ้ำอย่างต่อเนื่อง การกล่าวชื่นชมและปกป้องตราสินค้า รวมถึงการแนะนำหรือเชิญชวนผู้อื่นให้ใช้ตราสินค้าเดียวกัน (Kautish, 2010) ในบางกรณี อาจรวมถึงการแสดงความคิดเห็นในเชิงลบต่อตราสินค้าคู่แข่ง (Becerra & Badrinarayanan, 2013) งานวิจัยก่อนหน้านี้ระบุว่า สาวกตราสินค้าไม่ได้เป็นเพียงผู้บริโภคที่ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่ยังมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าต่อตราสินค้า อันเกิดจากประสบการณ์ที่มีความหมายและความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สินค้าหรือบริการ (Sharma & Khandeparkar, 2025) ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็นสาวกตราสินค้า ได้แก่ คุณค่าเชิงสัญลักษณ์ของตราสินค้า ความสัมพันธ์ทางอารมณ์ และการมีส่วนร่วมในชุมชนตราสินค้า (Wallace et al., 2014) ทั้งนี้ ผู้บริโภคกลุ่มนี้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการตลาดแบบปากต่อปาก (Word-of-Mouth Marketing: WOM) ซึ่งช่วยสร้างการรับรู้และภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับตราสินค้าในระยะยาว (Martínez & Rodríguez del Bosque, 2013) โดยแนวคิดความเป็นสาวกตราสินค้า ตามคำแนะนำของ Becerra and Badrinarayanan (2013) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความตั้งใจซื้อ (Purchase intention) การอ้างอิงตราสินค้าเชิงบวก (Positive brand referrals) และการอ้างอิงตราสินค้าฝ่ายตรงข้าม (Oppositional brand referrals)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาก่อนหน้าในความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าได้รับการกล่าวถึงไม่น้อย โดยการศึกษาเชิงประจักษ์ของ Saewanee and Khamwon (2022) พบว่าคุณภาพประสบการณ์ลูกค้า จัดเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมตราสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้บริโภคมีประสบการณ์ที่ดีและน่าจดจำกับตราสินค้า พวกเขาจะพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ถึงความสามารถของตราสินค้าในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ (Andreini et al., 2019) นอกจากนี้ การสร้างประสบการณ์ตราสินค้าที่มีความหมายยังช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในการพัฒนานวัตกรรม (Prahalad & Ramaswamy, 2004) การวิจัยของ Verhoef et al. (2009) ชี้ให้เห็นว่า ประสบการณ์เชิงบวกช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจในตราสินค้า ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการนำเสนอนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ผู้บริโภคยินดีทดลองและยอมรับ จึงนำไปสู่สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

H1 ประสบการณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อนวัตกรรมตราสินค้า

นอกจากนี้ การศึกษาก่อนหน้ามีหลักฐานเชิงประจักษ์ของ Purohit et al. (2023) ยืนยันว่า ประสบการณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความเป็นสาวกตราสินค้าของโรงแรมหรูหร่า เช่นเดียวกับ Riivits-Arkonsuo et al. (2014) และ Safeer and Le (2023) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของประสบการณ์ตราสินค้าว่ามีอิทธิพลในการเพิ่มความเป็นสาวกในตราสินค้าอย่างมีนัยสำคัญ จึงนำไปสู่สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

H2 ประสบการณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเป็นสาวกตราสินค้า

มากไปกว่านั้น ผลการศึกษาเชิงประจักษ์ของ Khashan et al. (2024) พบว่า นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ของร้านอาหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเป็นสาวกตราสินค้า การศึกษาของ Helm, Renk,

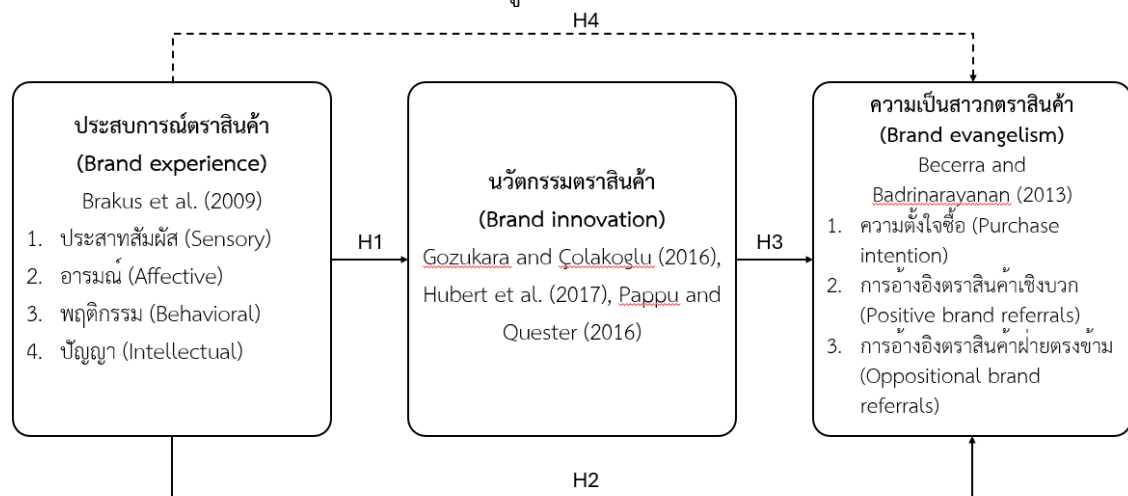
and Mishra (2016) ยังระบุว่านวัตกรรมตราสินค้าไม่เพียงเพิ่มความพึงพอใจของผู้บริโภค แต่ยังสร้างความภักดีในระดับสูงและกระตุ้นให้ผู้บริโภคแสดงออกถึงพฤติกรรมสาวกตราสินค้า เช่น การบอกต่อและปกป้องตราสินค้าในสังคม การวิจัยเหล่านี้เน้นย้ำว่าการลงทุนในนวัตกรรมเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างตราสินค้าและผู้บริโภคให้แน่นแฟ้นและยั่งยืน จึงนำไปสู่สมมติฐานดังต่อไปนี้

H3 นวัตกรรมตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเป็นสาวกตราสินค้า

นอกจากนี้ อีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจและมีการศึกษาก่อนหน้าไม่มากนักหรือค่อนข้างจำกัดในประเด็นที่นวัตกรรมตราสินค้ามีบทบาทเป็นตัวแปรกลางในความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ปัจจัย อย่างไรก็ตาม ยังพบได้ว่ามีผลการศึกษาของ Saewanee and Khamwon (2022) ที่ผลการศึกษาเชิงประจักษ์พบว่า นวัตกรรมตราสินค้ามีบทบาทเป็นตัวแปรกลางที่ดีในความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพประสบการณ์ลูกค้าและคุณค่าตราสินค้า โดยนวัตกรรมตราสินค้าช่วยสร้างความน่าดึงดูดใจและความน่าเชื่อถือให้กับตราสินค้าในสายตาของผู้บริโภค ดังนั้นแสดงให้เห็นว่านวัตกรรมไม่เพียงแต่เพิ่มคุณค่าของตราสินค้า แต่ยังช่วยเสริมสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคกับตราสินค้าในมิติต่าง ๆ ด้วย จึงเป็นที่มาของสมมติฐานดังต่อไปนี้

H4 นวัตกรรมตราสินค้ามีบทบาทเป็นตัวแปรกลางระหว่างประสบการณ์ตราสินค้าและสาวกตราสินค้า

จากการทบทวนวรรณกรรม จึงนำไปสู่กรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

หมายเหตุ: —————> หมายถึง อิทธิพลทางตรง   - - - - -> หมายถึง อิทธิพลทางอ้อม

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มมิลเลนเนียล (อายุระหว่าง 28-43 ปี) โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 15,339,111 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มมิลเลนเนียล (อายุระหว่าง 28-43 ปี) ใช้หรือเคยใช้สมาร์ทโฟนในช่วงเวลา 6 เดือน ที่ผ่านมามาตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567

ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้พิจารณาจาก 2 เกณฑ์ คือ พิจารณาจากสูตรและตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973) และพิจารณาจากปัจจัยแฝงจากคำแนะนำของ Hair et al. (2021) ทำให้ได้ขนาดตัวอย่างที่ 400 ตัวอย่าง แต่เก็บเพื่อความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถาม จึงเก็บเพิ่มเป็น 500 ตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นโดยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 446 ตัวอย่าง โดยมีการคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามด้วยคำถาม 2 ข้อ ได้แก่ 1) ท่านมีอายุระหว่าง 28-43 ปี (หรือเกิดปี พ.ศ. 2524-2539) ใช่หรือไม่ 2) ท่านใช้หรือเคยใช้สมาร์ทโฟนในช่วงเวลา 6 เดือน ที่ผ่านมาใช้หรือไม่

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือแบบสอบถามเชิงโครงสร้างในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ด้วยตนเอง ประกอบไปด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) คำถามเบื้องต้น 2) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 3) ประสิทธิภาพตราสินค้า ประกอบด้วย 4 มิติ ปรับปรุงมาจาก Brakus et al. (2009) 4) นวัตกรรมตราสินค้า ประกอบด้วย 5 ข้อคำถาม ปรับปรุงมาจาก Gozukara and Çolakoglu (2016), Hubert et al. (2017), Pappu and Quester (2016) 5) ความเป็นสาวกตราสินค้า ประกอบด้วย 3 มิติ ปรับปรุงมาจาก Becerra and Badrinarayanan (2013) โดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale 7 ระดับ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่า IOC = 97.36 และพบว่าทุกข้อคำถามค่า IOC มีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมหรือมีความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ (Pilot Test) จำนวน 30 ตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีครอนบาค พบว่ามีค่า 0.852-0.956

3. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ เก็บรวบรวมข้อมูลแบบลูกโซ่ โดยผู้วิจัยเลือกตัวอย่างเบื้องต้นจากกลุ่มเป้าหมายที่สามารถเข้าถึงได้ ตัวอย่างเหล่านี้จะช่วยแนะนำผู้วิจัยไปยังบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายเดียวกันกระบวนการนี้จะดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้จำนวนตัวอย่างที่เพียงพอ แม้ว่าการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่จะอาศัยการแนะนำจากผู้เข้าร่วมรายแรกไปยังรายอื่น ๆ ซึ่งอาจเสี่ยงต่อการเปิดเผยตัวตน แต่ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอให้ผู้เข้าร่วมรายแรกส่งลิงก์แบบสอบถามต่อให้บุคคลที่เขาเห็นว่าเข้าข่ายกลุ่มเป้าหมาย โดยไม่ต้องแจ้งชื่อผู้แนะนำกลับมาให้ทีมวิจัย วิธีนี้ช่วยลดการเชื่อมโยงตัวตนระหว่างผู้เข้าร่วม ลดความเสี่ยงด้านจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านแบบสอบถาม โดยข้อมูลที่ได้รับถูกวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป จากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิงเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นและความตรงของเครื่องมือวิจัยผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) นอกจากนี้ การทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

ผลการวิจัย

1. การตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของข้อมูลพบว่ามีความเบ้ในช่วงระหว่าง -0.907 ถึง -0.471 และค่าความโด่งอยู่ในช่วง 0.236 ถึง 1.750 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้สำหรับการแจกแจงแบบปกติ โดยทั่วไป ข้อมูลที่มีค่าความเบ้และความโด่งอยู่ระหว่าง -2 ถึง 2 ถือว่ามีการกระจายตัวตามปกติ (Tabachnick & Fidell, 2007) ส่วนผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ (Correlation Matrix) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงทั้ง 8 ตัวมีค่าบวกทั้งหมด ซึ่งบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าระหว่าง 0.313 ถึง 0.693 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างในการศึกษานี้ และผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์พารามิเตอร์ที่เพิ่มขึ้นเมื่อตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (Variance Inflation Factor: VIF) อยู่ในช่วงระหว่าง 1.376 ถึง 2.876 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 และค่าการยอมรับ (Tolerance) อยู่ระหว่าง 0.348 ถึง 0.727 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.1 แสดงให้เห็นว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในข้อมูล (Multicollinearity) (Stevens, 2009)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ในส่วนของคำถามเบื้องต้นเพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 446 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.30) มีอายุอยู่ระหว่าง 28-32 ปี (ร้อยละ 53.40) และมีรายได้ 10,001-25,000 บาท (ร้อยละ 56.10)

3. การวิเคราะห์โมเดลการวัด

การวิเคราะห์โมเดลการวัดด้วยการวิเคราะห์เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เพื่อตรวจสอบความผันแปรร่วมของตัวบ่งชี้ โดยเมื่อพิจารณาค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืน ไคสแควร์ (χ^2/df) มีค่า 2.057 (<5) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) มีค่า 0.908 (>0.90) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่า 0.951 (>0.90) ค่าความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) มีค่า 0.049 (<0.08) และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 1 (SRMR) มีค่า 0.0415 (<0.08) แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีความสอดคล้องดีถึงดีมาก

ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างพบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.621 ถึง 0.907 (มากกว่า 0.50) ซึ่งบ่งชี้ว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Hair et al., 2021) นอกจากนี้ การตรวจสอบความเชื่อมั่นรวมของตัวแปรแฝง (Composite Reliability: CR) และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) พบว่า ค่า CR อยู่ระหว่าง 0.753 ถึง 0.863 (มากกว่า 0.60) และค่า AVE อยู่ในช่วง 0.516 ถึง 0.693 (มากกว่า 0.50) ซึ่งแสดงว่าแต่ละตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ ซึ่งบ่งชี้ว่าการนิยามตัวแปรแฝงทั้งหมดถูกต้องและเชื่อถือได้ นอกจากนี้ การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคพบว่า ทุกค่าแอลฟาของครอนบาคอยู่ในช่วง 0.707 ถึง 0.835 (มากกว่า 0.70) (Zikmund et al., 2010) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือสูง

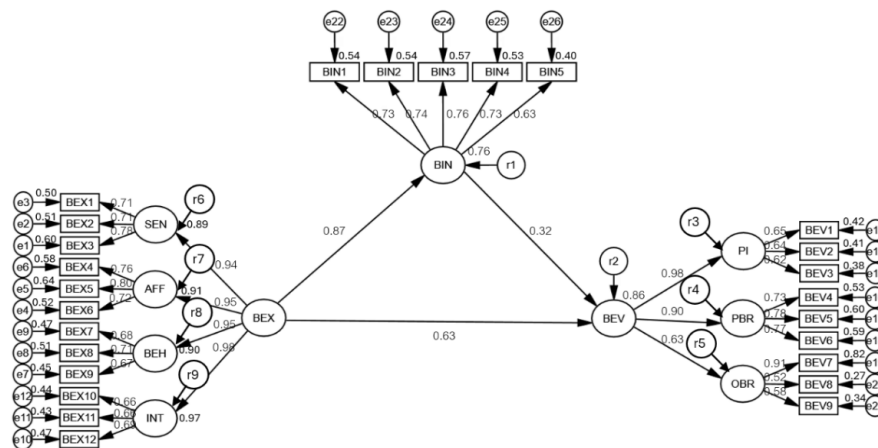

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity)

	SEN	AFF	BEH	INT	PI	PBR	OBR	BIN
SEN	0.733							
AFF	0.693	0.760						
BEH	0.665	0.692	0.787					
INT	0.547	0.534	0.494	0.768				
PI	0.666	0.660	0.639	0.502	0.711			
PBR	0.623	0.669	0.558	0.572	0.660	0.756		
OBR	0.310	0.354	0.313	0.470	0.330	0.413	0.756	
BIN	0.670	0.681	0.652	0.573	0.677	0.661	0.316	0.719

นอกจากนี้ จากตารางที่ 1 เพื่อยืนยันว่าโครงสร้างของตัวแปรแต่ละตัวมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) จึงได้ทำการตรวจสอบโดยการเปรียบเทียบค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ (AVE) กับค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ พบว่าค่ารากที่สองของ AVE ในแต่ละแถวแยกมีค่าสูงกว่าค่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้งหมดทั้งในแนวตั้งและแนวนอน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนกตามเกณฑ์ของ Fornell and Larcker (1981)

4. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

แผนภาพที่ 2 แสดงโมเดลสมการโครงสร้างการสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าผ่านประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟน

จากภาพที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ตราสินค้า นวัตกรรมตราสินค้า และความเป็นสาวกตราสินค้า พบว่า โมเดลสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 5 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับคือ $\chi^2/df = 2.110$, $GFI = 0.906$, $CFI = 0.948$, $RMSEA = 0.050$, และ $SRMR = 0.0415$ (Byrne, 2016)

5. การทดสอบสมมติฐาน

วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าประสบการณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อฉันทะการตราสินค้า ($\beta = 0.872$, $t=13.582$) และสาวกตราสินค้า ($\beta = 0.631$, $t=6.507$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 ดังตารางที่ 2

วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า นวัตกรรมตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเป็นสาวกตราสินค้า ($\beta = 0.321$, $t=3.558$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน

ความสัมพันธ์	สมมติฐาน	β	t-value	ผลลัพธ์
BEX → BIN	H1	0.872	13.582***	สนับสนุน
BEX → BEV	H2	0.631	6.507***	สนับสนุน
BIN → BEV	H3	0.321	3.558***	สนับสนุน

วัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าประสบการณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นสาวกตราสินค้า ($DE = 0.631$) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นสาวกตราสินค้า ($IE = 0.281$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และ 0.01 ตามลำดับ ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า นวัตกรรมตราสินค้ามีบทบาทเป็นตัวแปรกลางระหว่างประสบการณ์ตราสินค้าและความเป็นสาวกตราสินค้า ในรูปแบบส่งผ่านแบบบางส่วน (Partial Mediation) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมหรือการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรกลาง

Path	สมมติฐาน	Direct effect	Indirect effect	Total effect	Results
BEX → BIN → BEV	H4	0.631***	0.281**	0.912**	สนับสนุน

วัตถุประสงค์ที่ 4 สามารถสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าในการสร้างความเป็นสาวกตราสินค้า ของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟนได้ว่าการสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าสามารถสร้างผ่านประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าได้โดยตรง หรือจะเริ่มจากการสร้างประสบการณ์ตราสินค้าก่อนแล้วผ่านการสร้างนวัตกรรมตราสินค้าก็ได้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องการสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าผ่านประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟน ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยเป็น 3 ประเด็นได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ประสบการณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อฉันทะการตราสินค้าและความเป็นสาวกตราสินค้า สอดคล้องกับการศึกษาของ Saewanee and Khamwon (2022) พบว่า คุณภาพประสบการณ์ลูกค้า เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อฉันทะการตราสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อผู้บริโภคมีประสบการณ์ที่ดีกับตราสินค้า พวกเขาจะพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวก ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถในการสร้างฉันทะการตราสินค้า (Andreini et al., 2019) เช่นเดียวกับที่ Brakus et al. (2009) ได้ชี้ให้เห็นว่า ประสบการณ์ตราสินค้าที่กระตุ้น

การรับรู้ด้านอารมณ์ ประสาทสัมผัส และด้านปัญญา สามารถช่วยพัฒนาความรู้สึกว่าตราสินค้านั้นมีเอกลักษณ์ และนำไปสู่การที่ลูกค้ารับรู้ว่ามีตราสินค้าที่มีความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังพบหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าประสบการณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเป็นสาวกตราสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Purohit et al. (2023) และ Safeer and Le (2023) ที่แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ตราสินค้าเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนให้เกิดความเป็นสาวกตราสินค้า เนื่องจากลูกค้าที่พึงพอใจจากประสบการณ์ในตราสินค้ามีแนวโน้มที่จะแนะนำตราสินค้านี้ให้กับผู้อื่น ซึ่งการแนะนำตราสินค้านี้เป็นปัจจัยหนึ่งของความเป็นสาวกตราสินค้านั่นเอง ตัวอย่างเช่น Apple ใช้ประสบการณ์ตราสินค้าที่เชื่อมโยงกับความพึงพอใจและการระบุตัวตนระหว่างผู้ใช้และตราสินค้า เพื่อสร้างพฤติกรรมแนะนำเชิงบวกและการสื่อสารปากต่อปากในตลาดสมาร์ทโฟนที่มีการแข่งขันสูง (Anggraini, 2018)

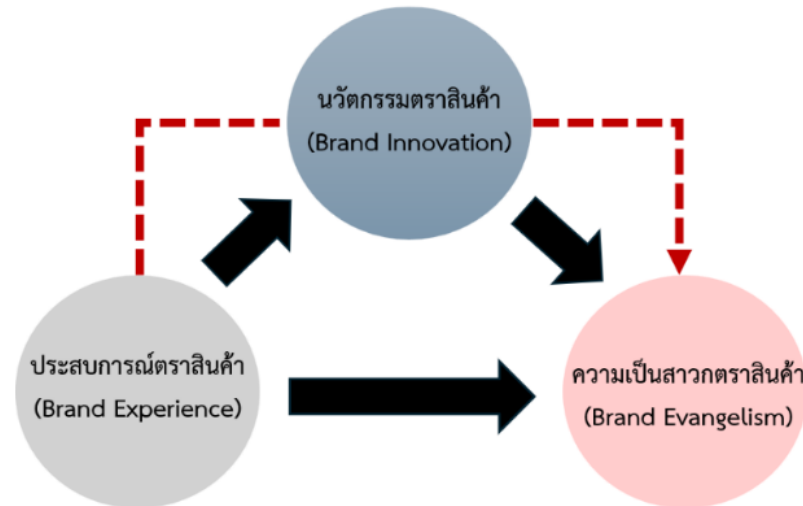
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า นวัตกรรมตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเป็นสาวกตราสินค้า ในบริบทของอุตสาหกรรมสมาร์ทโฟนนั้น พบว่านวัตกรรมเป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่มอบคุณค่าทางอารมณ์และประโยชน์การใช้งานที่โดดเด่น ช่วยสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าผ่านการสนับสนุน การแนะนำในเชิงบวก และความภักดี ตัวอย่างเช่น Apple ใช้นวัตกรรมเชิงการออกแบบและเทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นความภักดีและการแนะนำแบบปากต่อปากของผู้ใช้ ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างความเป็นสาวกตราสินค้า เช่นเดียวกับการศึกษาของ Khashan et al. (2024) พบว่า นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ของร้านอาหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเป็นสาวกตราสินค้า

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า นวัตกรรมตราสินค้ามีบทบาทเป็นตัวแปรกลางระหว่างประสบการณ์ตราสินค้าและความเป็นสาวกตราสินค้า แน่นอนว่ามีการศึกษาที่ระบุว่า นวัตกรรมเป็นตัวแปรกลางที่ดี เช่น การศึกษาของ Saewanee and Khamwon (2022) ที่ผลการศึกษาเชิงประจักษ์พบว่า นวัตกรรมตราสินค้ามีบทบาทเป็นตัวแปรกลางที่ดีในความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพประสบการณ์ลูกค้าและคุณค่าตราสินค้า เช่นเดียวกับ Shams et al. (2015) ระบุว่านวัตกรรมตราสินค้าช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ตราสินค้า และความภักดีต่อตราสินค้า โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีนวัตกรรมนั้น ไม่เพียงแต่กระตุ้นความพึงพอใจและประสบการณ์ที่ดีจากผู้ใช้ แต่ยังช่วยเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความภักดีต่อตราสินค้า ตัวอย่างเช่น การออกแบบสมาร์ทโฟนที่มีคุณสมบัติใหม่ ๆ หรือการพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นเอกลักษณ์ช่วยให้ผู้บริโภคมีประสบการณ์ที่แตกต่างและมีแนวโน้มในการสนับสนุนตราสินค้าเป็นอย่างดีด้วย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 จากผลการศึกษาครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าในกลุ่มผู้บริโภค milenial โดยเฉพาะในบริบทของอุตสาหกรรมสมาร์ทโฟน ทั้งนี้ ประสบการณ์ตราสินค้าที่ดีสามารถเสริมสร้างการรับรู้ว่าคุณสมบัติของตราสินค้านั้นมีคุณค่าและโดดเด่น ซึ่งการรับรู้นี้จะทำหน้าที่เป็น “สะพานเชื่อม” ที่ผลักดันผู้บริโภคไปสู่ความเป็นสาวกตราสินค้าอย่างลึกซึ้งและยั่งยืน นอกจากนี้ นวัตกรรมตราสินค้าควรเป็นเครื่องมือส่งมอบคุณค่าทางอารมณ์และประสบการณ์ที่แตกต่าง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกระตุ้นพฤติกรรมสาวกตราสินค้า เช่น การอ้างอิงตราสินค้าเชิงบวก การอ้างอิงตราสินค้าฝ่ายตรงข้าม และการมีส่วนร่วมในเชิงบวกความตั้งใจซื้อ

กล่าวโดยสรุปคือ การผสมผสานประสบการณ์ตราสินค้ากับนวัตกรรมตราสินค้าอย่างมีกลยุทธ์ จะเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างฐานสาวกตราสินค้าที่แข็งแกร่งในระยะยาว โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริโภคยุคใหม่ที่ให้คุณค่ากับทั้งความรู้สึก ความแปลกใหม่ และตัวตนที่สะท้อนผ่านตราสินค้าอย่างกลุ่มมิลเลนเนียล

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แผนภาพที่ 3 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. การวิจัยนี้ช่วยขยายความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของประสบการณ์ตราสินค้าในกระบวนการสร้างความเป็นสาวกตราสินค้า ทฤษฎีเดิมมักเน้นไปที่การสร้างความพึงพอใจหรือความภักดีจากประสบการณ์ตราสินค้า แต่การวิจัยนี้เพิ่มมิติใหม่ว่า ประสบการณ์ที่ดีสามารถกระตุ้นการรับรู้ถึงนวัตกรรม และนำไปสู่การสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าด้วย ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างความเชื่อมโยงระยะยาวกับตราสินค้า

2. นวัตกรรมตราสินค้าไม่ได้เป็นเพียงแค่ภาพลักษณ์หรือผลของการพัฒนาผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความเป็นสาวกตราสินค้า และสามารถมีบทบาทเป็นตัวแปรกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ตราสินค้าและความเป็นสาวกตราสินค้าได้ด้วย

3. แนวทางในการสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าของผู้บริโภคกลุ่มมิลเลนเนียลในธุรกิจสมาร์ทโฟนจากโมเดลการวิจัย พบว่ามี 2 แนวทางหลัก ได้แก่ 1) แนวทางตรง การสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าผ่านการส่งเสริมประสบการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าอย่างอิสระ 2) แนวทางอ้อม การสร้างความเป็นสาวกตราสินค้าเริ่มจากการสร้างประสบการณ์ที่ดี แล้วใช้นวัตกรรมตราสินค้าเป็นตัวกระตุ้นเพิ่มเติมจนก่อให้เกิดความเป็นสาวกตราสินค้าอย่างยั่งยืน

สรุป

1. ประสพการณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อนวัตกรรมตราสินค้า ($\beta = 0.872$, $t=13.582$) และสภาวะตราสินค้า ($\beta = 0.631$, $t=6.507$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001
2. นวัตกรรมตราสินค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความเป็นสภาวะตราสินค้า ($\beta = 0.321$, $t=3.558$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001
3. นวัตกรรมกรรมตราสินค้ามีบทบาทเป็นตัวแปรกลางระหว่างประสพการณ์ตราสินค้าและความเป็นสภาวะตราสินค้าในรูปแบบส่งผ่านแบบบางส่วน (Partial Mediation) หรือมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นสภาวะตราสินค้า ($IE = 0.281$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01
4. การสร้างความเป็นสภาวะตราสินค้าสามารถสร้างผ่านประสพการณ์ตราสินค้าและนวัตกรรมตราสินค้าได้โดยตรงหรือจะเริ่มจากการสร้างประสพการณ์ตราสินค้าก่อนแล้วผ่านการสร้างนวัตกรรมตราสินค้าก็ได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ธุรกิจสมาร์ทโฟนควรให้ความสำคัญกับการสร้างประสพการณ์ที่ดีเยี่ยมให้กับลูกค้า ผ่านการใช้งานจริง การบริการหลังการขาย และการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยอาจจัดกิจกรรมเวิร์คช็อป ทดลองใช้งานหรือสร้างคอมมูนิตี้ออนไลน์ที่ลูกค้าสามารถแลกเปลี่ยนประสพการณ์ การสร้างประสพการณ์ที่น่าจดจำจะกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดการรับรู้ในนวัตกรรม และส่งเสริมความภักดีและความเป็นสภาวะในตราสินค้าของบริษัทอย่างยั่งยืน

1.2 ควรเน้นย้ำถึงนวัตกรรมในผลิตภัณฑ์ เช่น เทคโนโลยีกล้องใหม่ล่าสุด, พีเจอาร์ AI หรือระบบปฏิบัติการที่ล้ำสมัย ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย รวมถึงการใช้โซเชียลมีเดียและอินฟลูเอนเซอร์ การเน้นความโดดเด่นของนวัตกรรมจะช่วยเสริมสร้างการรับรู้และความชื่นชอบในตราสินค้า ซึ่งจะช่วยแปลงกลุ่มลูกค้าให้กลายเป็นสภาวะที่ภักดีได้

1.3 ธุรกิจสมาร์ทโฟนควรออกแบบโปรแกรมการตลาดที่รวมประสพการณ์ผู้ใช้ (User Experience) และนวัตกรรมเข้าด้วยกัน เช่น การเปิดตัวสมาร์ทโฟนรุ่นใหม่ผ่านกิจกรรมแบบ Exclusive หรือการเชิญลูกค้าประจำเข้าร่วมทดสอบผลิตภัณฑ์ก่อนวางจำหน่าย การทำให้ลูกค้ารู้สึกมีส่วนร่วมในนวัตกรรมจะทำให้พวกเขากลายเป็นผู้สนับสนุนและสภาวะตราสินค้าที่แข็งแกร่งมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพิจารณาปัจจัยเสริมอื่น ๆ ที่อาจมีบทบาทในการเชื่อมโยง เช่น การรับรู้คุณค่าตราสินค้า (Perceived brand value) หรือความไว้วางใจในตราสินค้า (Brand trust) เพื่อเข้าใจกลไกเชิงลึกที่ทำให้ประสพการณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อนวัตกรรมตราสินค้ามากขึ้น

2.2 สำรวจบทบาทของตัวแปรกำกับ (Moderator) ในความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมตราสินค้าและความเป็นสภาวะตราสินค้า เช่น ระดับความถี่ในการใช้งานผลิตภัณฑ์ หรือทัศนคติของลูกค้าที่มีต่อเทคโนโลยี เพื่อให้เข้าใจถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างสภาวะตราสินค้า

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566, 7 กุมภาพันธ์). *จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามอายุ เพศ ภาค และจังหวัด พ.ศ. 2564-2567*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/statistics_and_indicators
- Andreini, D., Pedeliento, G., Zarantonello, L., & Solerio, C. (2019). A renaissance of brand experience: Advancing the concept through a multi-perspective analysis. *Journal of Business Research*, 96, 355-365. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.05.047>
- Anggraini, L. (2018). Understanding Brand Evangelism and the Dimensions Involved in a Consumer Becoming Brand Evangelist. *Sriwijaya International Journal of Dynamic Economics and Business*, 2(1), 63-84. <https://doi.org/10.29259/sijdeb.v2i1.%25p>
- Becerra, E. P., & Badrinarayanan, V. (2013). The influence of brand trust and brand identification on brand evangelism. *Journal of Product & Brand Management*, 22(5/6), 371-383. <https://doi.org/10.1108/JPBM-09-2013-0394>
- Brakus, J. J., Schmitt, B. H., & Zarantonello, L. (2009). Brand experience: What is it? How is it measured? Does it affect loyalty?. *Journal of Marketing*, 73(3), 52-68. <https://doi.org/10.1509/jmkg.73.3.052>
- Brexendorf, T. O., & Keller, K. L. (2017). Leveraging the corporate brand: the importance of corporate brand innovativeness and brand architecture. *European Journal of Marketing*, 51(9/10), 1530-1551. <https://doi.org/10.1108/EJM-07-2017-0445>
- Byrne, B. M. (2016). *Structural Equation Modeling with AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming* (3rd ed.). Routledge.
- Chien, Y. C. (2013). The Influences of Brand Innovation on Customer Value: Using Double-Distal Mediators of Brand Perception and Brand Equity. *Journal of Global Business Management*, 9(2), 53-70. <https://www.proquest.com/openview/bf515b98e09782eb0b69293a9b16fc16/1>
- Eisingerich, A. B., & Rubera, G. (2010). Drivers of brand commitment: A cross-national investigation. *Journal of International Marketing*, 18(2), 64-79. <https://doi.org/10.1509/jimk.18.2.64>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50. <https://doi.org/10.1177/002224378101800104>
- Gözükara, & Çolakoğlu, N. (2016). A Research on Generation Y Students: Brand Innovation, Brand Trust and Brand Loyalty. *International Journal of Business Management and Economic Research*, 7(2), 603-611. <https://www.ijbmer.com/docs/volumes/vol7issue2/ijbmer2016070210.pdf>
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2021). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)* (3rd ed.). Sage Publications.

- Hubert, M., Florack, A., Gattringer, R., Eberhardt, T., Enkel, E., & Kenning, P. (2017). Flag up! – Flagship products as important drivers of perceived brand innovativeness. *Journal of Business Research*, 71, 154-163. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.09.001>
- Joshi, R., & Garg, P. (2021). Role of brand experience in shaping brand love. *International Journal of Consumer Studies*, 45(2), 259-272. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12618>
- Kautish, P. (2010). Empirical study on influence of extraversion on consumer passion and brand evangelism with word-of-mouth communication. *Review of Economic and Business Studies*, 6, 187-198. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=160324>
- Khashan, M. A., Elsotouhy, M. M., Ashraf, A. M., Alasker, T. H., & Ghonim, M. A. (2024). Mediating customer engagement in the relationship between fast-food restaurants' innovativeness and brand evangelism during COVID-19: evidence from emergent markets. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 36(4), 1353-1374. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-07-2022-0888>
- Leckie, C., Nyadzayo, M. W., & Johnson, L. W. (2016). Antecedents of consumer brand engagement and brand loyalty. *Journal of Marketing Management*, 32(5-6), 558-578. <https://doi.org/10.1080/0267257X.2015.1131735>
- Mainardes, E. W., Gomes, V. C. A., Marchiori, D., Correa, L. E., & Guss, V. (2019). Consequences of customer experience quality on franchises and non-franchises models. *International Journal of Retail and Distribution Management*, 47(3), 311-330. <https://doi.org/10.1108/IJRD-09-2018-0211>
- Martínez, P., & Rodríguez del Bosque, I. (2013). CSR and customer loyalty: The roles of trust, customer identification with the company and satisfaction. *International Journal of Hospitality Management*, 35, 89-99. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2013.05.009>
- Nguyen, B., Yu, X., Melewar, T. C., & Gupta, S. (2016). Critical brand innovation factors (CBIF): Understanding innovation and market performance in the Chinese high-tech service industry. *Journal of Business Research*, 69(7), 2471-2479. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.02.016>
- Pappu, R., & Quester, P. G. (2016). How does brand innovativeness affect brand loyalty?. *European Journal of Marketing*, 50(1-2), 2-28. <https://doi.org/10.1108/EJM-01-2014-0020>
- Prahalad, C. K., & Ramaswamy, V. (2004). Co-creating unique value with customers. *Strategy & Leadership*, 32(3), 4-9. <https://doi.org/10.1108/10878570410699249>
- Purohit, S., Hollebeek, L. D., Das, M., & Sigurdsson, V. (2023). The effect of customers' brand experience on brand evangelism: The case of luxury hotels. *Tourism Management Perspectives*, 46, 101092. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2023.101092>
- Riivits-Arkonsuo, I., Kaljund, K., & Leppiman, A. (2014). Consumer journey from first experience to brand evangelism. *Research in economics and business: Central and eastern Europe*, 6(1), 5-28 <https://www.researchgate.net/profile/livi-Riivits-Arkonsuo/>

- publication/269689773_Consumer_Journey_from_First_Experience_to_Brand_Evangelism/links/549196820cf269b0486165e1/Consumer-Journey-from-First-Experience-to-Brand-Evangelism.pdf
- Saewanee, C., & Khamwon, A. (2022). The antecedents and consequence of brand innovation of online food delivery. *Uncertain Supply Chain Management*, 10, 833-844. <https://doi: 10.5267/j.uscm.2022.3.011>
- Safeer, A. A., & Le, T. T. (2023). Transforming customers into evangelists: influence of online brand experience on relationship quality and brand evangelism in the banking industry. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 35(12), 2947-2964. <https://doi.org/10.1108/APJML-12-2022-1018>
- Sharma, P., & Khandeparkar, K. (2025). Exploring the nexus between influencers and brand evangelism", *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 37(2), 478-497. <https://doi.org/10.1108/APJML-06-2023-0581>
- Shams, R., Alpert, F., & Brown, M. (2015). Consumer perceived brand innovativeness: Conceptualization and operationalization. *European Journal of Marketing*, 49(9/10), 1589-1615. <https://doi.org/10.1108/EJM-05-2013-0240>
- Stevens, J. P. (2009). *Applied multivariate statistics for the social sciences* (5th ed.). Routledge.
- Story, V., Boso, N., & Cadogan, J. W. (2015). The form of relationship between firm-level product innovativeness and new product performance in developed and emerging markets. *Journal of Product Innovation Management*, 32(1), 45–64. <https://doi.org/10.1111/jpim.12180>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. 5th ed. Allyn & Bacon/Pearson Education.
- Tan, C. N. L. (2024). Do millennials' personalities and smartphone use result in materialism? The mediating role of addiction. *Young Consumers*, 25(3), 308-328. <https://doi.org/10.1108/YC-07-2023-1809>
- Van de Sand, F., Frison, A. K., Zotz, P., Riener, A., & Holl, K. (2020). *User Experience Is Brand Experience*. Management for Professionals. Springer Nature.
- Verhoef, P. C., Lemon, K. N., Parasuraman, A., Roggeveen, A., Tsiros, M., & Schlesinger, L. A. (2009). Customer experience creation: Determinants, dynamics and management strategies. *Journal of Retailing*, 85(1), 31-41. <https://doi.org/10.1016/j.jretai.2008.11.001>
- Wallace, E., Buil, I., & de Chernatony, L. (2014). Consumer engagement with self-expressive brands: Brand love and WOM outcomes. *Journal of Product & Brand Management*, 23(1), 33–42. <https://doi.org/10.1108/JPBM-06-2013-0326>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper and Row.
- Zikmund, W. G., D'Alessandro, S., Winzar, H., Lowe, B., & Babin, B. (2014). *Marketing research*. Cengage Learning.

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วม อนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา EXPERIENTIAL LEARNING ACTIVITIES TO ENHANCE KNOWLEDGE AND FOSTER PARTICIPATION IN PRESERVING THONG DESSERT WISDOM IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

วิเชษฐชาย กมลสัจจะ นัทธี เพชรบุรี และชาสินี สำราญอินทร์*

Wichetchay Kamonsujja, Nattee Phechburi and Chasinee Samranin*

สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Department of Thai, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author E-mail: chasinee.s@rmutsb.ac.th

Received April 10, 2025; Revised June 11, 2025; Accepted June 20, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เปรียบเทียบผลของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อการพัฒนาภูมิรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทองของนักศึกษา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม และ 3) วิเคราะห์ผลของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง ของนักศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb เป็นกรอบแนวคิดวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาไทย เพื่อนวัตกรรมสื่อสารและอาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบก่อนและหลังกิจกรรมฯ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาภูมิรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทอง 2) คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมสามารถพัฒนาความรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) นักศึกษามีทัศนคติที่ดีมากขึ้นต่อขนมตระกูลทองและเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ โดยสะท้อนผ่านแบบประเมินความพึงพอใจ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งระบุว่านักศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักถึงคุณค่าของขนมไทยและต้องการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทองสู่สังคม

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์, ขนมตระกูลทอง, การอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญา, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Abstract

This research aimed to: (1) develop a model of experiential learning activities to enhance knowledge and promote participation in preserving the cultural heritage of Thong desserts in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, (2) compare students' understanding of Thong dessert heritage before and after participating in the activities, and (3) analyze how these activities influence students' participation in preserving the heritage of Thong desserts. This qualitative study adopted Kolb's experiential learning theory as its conceptual framework. The sample consisted of 15 first-year students from the Thai for Innovative Communication and Career program, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi. Research tools included pre- and post-tests, a satisfaction questionnaire and in-depth interviews. Data were analyzed using mean, standard deviation and a paired t-test.

The findings revealed that: (1) the developed learning activities effectively enhanced students' knowledge of Thong desserts across various dimensions, (2) students' post-test scores were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level, indicating improved understanding, and (3) students developed more positive attitudes and a stronger sense of participation in preserving Thai dessert heritage. Questionnaire responses and interviews confirmed that most students recognized the cultural value of Thong desserts and expressed a willingness to share their knowledge with others.

Keywords: Experiential Learning Activities, Thong Desserts, Cultural Heritage Preservation, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

บทนำ

ขนมตระกูลทองเป็นหนึ่งในกลุ่มขนมไทยที่มีความสำคัญทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของไทย โดยเฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งถือเป็นต้นกำเนิดของขนมไทยประเภทนี้ ขนมตระกูลทอง ได้แก่ ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ฯลฯ มีเอกลักษณ์โดดเด่นทั้งในด้านสี สัน รสชาติ และกรรมวิธีที่พิถีพิถัน ขนมเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงอาหารหวานที่บริโภคกันทั่วไป แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของความรุ่งเรืองและความมั่งคั่ง จึงนิยมใช้ในงานมงคลต่าง ๆ เช่น งานมงคลสมรส งานฉลองขึ้นบ้านใหม่ งานอุปสมบท และพิธีสำคัญทางศาสนา

ขนมตระกูลทองได้รับการเผยแพร่และพัฒนาในสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยท้าวทองกิมม่าหรือมารี กิมาร์ (Marie Guimar) ซึ่งเป็นชาวโปรตุเกสผู้ที่มีบทบาทสำคัญในราชสำนักไทย โดยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าห้องเครื่องต้นในราชสำนักกรุงศรีอยุธยา กระทั่งได้รับสมญานามว่า “ราชินีแห่งขนมไทย” (กระทรวงวัฒนธรรม, 2556) ท้าวทองกิมม่าได้นำกรรมวิธีการทำขนมจากโปรตุเกสมาปรับให้เข้ากับรสนิยมของคนไทย โดยเฉพาะการใช้ไข่แดงและน้ำตาลเป็นส่วนประกอบหลัก ขนมประเภทนี้จึงมีพื้นฐานมาจากขนมของชาวตะวันตก และได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทของสังคมไทยจนกลายเป็นขนมไทยดั้งเดิมที่มีชื่อเสียงกระทั่งปัจจุบัน

เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกภูมิปัญญาชนมตระกูลทอง จำเป็นต้องมีแนวทางที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีภูมิรู้ ซึ่งหมายถึง ความรู้หรือพินความรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) เกี่ยวกับชนมตระกูลทอง รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาเหล่านี้ หนึ่งในแนวทางที่มีประสิทธิภาพ คือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการลงมือปฏิบัติจริง แนวคิดของ Kolb (2005) อธิบายว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) 2) ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง (Reflective Observation) 3) ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) และ 4) ขั้นทดลอง (Active Experimentation) การเรียนรู้ผ่านกระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาภูมิรู้ เข้าใจ และเห็นถึงคุณค่าของชนมตระกูลทองอย่างลึกซึ้ง ตลอดจนกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์ชนมไทย

หลักสูตรภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมสื่อสารและอาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ได้รับมอบหมายให้เป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการดำเนินงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอขอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ตามนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด จึงได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ให้แก่นักศึกษาสาขาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมสื่อสารและอาชีพ ชั้นปีที่ 1 โดยมีมุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการศึกษาและอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ นักศึกษาได้ลงพื้นที่ศึกษาประวัติ กระบวนการผลิต และบทบาทของชนมตระกูลทองในสังคมไทย ผ่านการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน ณ วิสาหกิจชุมชนชนมไทยป้ามะลิ ตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาความรู้และเกิดความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์ชนมตระกูลทองมากขึ้น ผ่านการเรียนรู้ที่ลงมือปฏิบัติจริงและการทำงานร่วมกับชุมชน นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์ชนมไทยแล้ว ยังช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้เยาวชนเห็นถึงคุณค่าและสามารถต่อยอดความรู้สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชนมไทยให้ทันสมัยและเข้ากับพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อการพัฒนาภูมิรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาชนมตระกูลทอง ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมสื่อสารและอาชีพ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
3. เพื่อวิเคราะห์ผลของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ต่อความรู้สึกร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาชนมตระกูลทอง ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมสื่อสารและอาชีพ

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

Dewey (1933) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเจาะในเหตุผลและการบูรณาการระหว่างประสบการณ์กับความคิดรวบยอด การสังเกตและการปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดความคิดและความคิดนั้นก่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ต่อไป โดยที่ Dewey เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดจากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้เชิงประสบการณ์เกิดขึ้นเมื่อได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งแล้วสามารถมองย้อนกลับไปที่ประเมินผลและตัดสินใจว่าอะไรที่มีประโยชน์หรือมีความสำคัญ ประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ ร่วมปฏิบัติจริง (Impulse) ซึ่งเป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดหรือแรงบันดาลใจ ขั้นใคร่ครวญไตร่ตรอง (Observation) ที่ส่งผลให้เกิดการสรุปเป็นความรู้ และขั้นวินิจฉัยเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ (Judgment) เป็นขั้นที่นำขึ้นการสังเกตหรือความรู้ที่สรุปมาใช้วินิจฉัยสถานการณ์ใหม่

ส่วน Kolb (2005) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการสร้างความรู้โดยการปรับเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง จากการสังเกต การสะท้อนความคิด การสรุปความคิดรวบยอดนำไปสู่การนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ 1) ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม 2) ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (Reflective Observation) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ทำให้สามารถมองเห็นความแตกต่าง มุมมองอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ขณะนั้น และสะท้อนแนวคิดออกมาด้วยมุมมองที่หลากหลาย 3) ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) เป็นขั้นที่สรุปความรู้จากการสังเกตและการสะท้อนคิด บูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่รับรู้เข้าเป็นทฤษฎีอย่างเป็นเหตุเป็นผล และ 4) ขั้นทดลอง (Active Experimentation) เป็นขั้นที่นำหลักการที่สรุปได้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่

เมื่อศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์พบว่ามีการศึกษาไว้อย่างหลากหลาย เช่น ฌปภัช ลิ้มพงศ์ธร (2559) วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการจัดการการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำขนมไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำขนมไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.85/84.06 นักเรียนมีคะแนนหลังผ่านการจัดการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ต้องชนะ หมั่นบรรจง และคณะ (2565) วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คือ AEDRCAE Model มี 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์และรับประสบการณ์ ขั้นออกแบบและสะท้อนการเรียนรู้ ขั้นการสร้างมโนทัศน์ ขั้นการประยุกต์ใช้ และขั้นการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาอยู่ในระดับดีมาก และ 3) ระดับคุณภาพความพึงพอใจของนักศึกษาอยู่ในระดับดีมาก

สุทธภา มาประกอบ และคณะ (2567) วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการดิจิทัลโดยทุนทางวัฒนธรรมเมืองลับแลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องมีการศึกษาหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยออกแบบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาข้อมูลตามความสนใจจากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ผ่านการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการออกแบบผลิตภัณฑ์

มโนทัศน์ขนมตระกูลทอง

กระทรวงวัฒนธรรม (2556) กล่าวว่า ขนมไทยตระกูลทอง เริ่มเป็นที่รู้จักมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีการคิดค้นประดิษฐ์สูตรขนมไทยประเภทนี้เป็นการดัดแปลงมาจากอาหารโปรตุเกส โดยต้องกินมาร์หรือท้าวทองกีบม้า ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าห้องเครื่องในราชสำนักอยุธยา

พิเชษฐ เนตรสว่าง และฉัตรชัย นิยะบุญ (2565) กล่าวว่า ตั้งแต่สมัยโบราณและสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน ขนมไทยโบราณจำพวกตระกูลทอง ถือว่าเป็นขนมมงคลที่นิยมใช้ในงานพิธีต่าง ๆ จึงทำให้คนไทยรู้จักและนิยมบริโภคเป็นอย่างดี ในปัจจุบันผู้ผลิตหรือผู้ทำขนมไทยมีจำนวนน้อยลง ซึ่งอนาคตภูมิปัญญาด้านการทำขนมไทยจะหายไปตามกาลเวลา นอกจากนี้ พิเชษฐ เนตรสว่าง และฉัตรชัย นิยะบุญ (2565) ยังได้วิจัยเรื่อง การสืบทอดภูมิปัญญาในการทำขนมไทย (ทองหยอด ฝอยทอง และเม็ดขนุน) เพื่อพัฒนาเป็นธุรกิจของกลุ่มแม่บ้าน ชุมชนบ้านจันทน์ ตำบลวัดยม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1) วิถีชีวิตในการทำขนมไทยโบราณที่มีการสืบทอดมายังกลุ่มแม่บ้าน ชุมชนบ้านจันทน์จากอดีตมาถึงปัจจุบันนั้น มีการสืบทอดรุ่นสู่รุ่นตลอดระยะเวลามากกว่า 80 ปีที่ผ่านมา และส่งต่อมาถึงรุ่นปัจจุบัน ที่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ตั้งแต่วิธีการเลือกสรรวัตถุดิบ แปรรูปวัตถุดิบ กรรมวิธีการผลิต ผสมผสานกับวิธีการประยุกต์ใช้ขั้นตอนใหม่ ๆ ในการผลิต 2) กระบวนการผลิตขนมไทยโบราณทั้งสามผลิตภัณฑ์ มีเทคนิคผลิตที่มีความหวานพอดี ไม่ตกทราย 3) ขนมไทยโบราณ (ทองหยอด ฝอยทอง และเม็ดขนุน) ไม่มีกลิ่นคาวของส่วนผสมหลัก คือ ไข่เป็ด ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดด้านผลผลิตเชิงคุณภาพของการพัฒนาและเพิ่มคุณค่าในตัวผลิตภัณฑ์และตัวชี้วัดที่ได้เชิงปริมาณ คือ องค์ความรู้ภูมิปัญญาในการทำขนมไทยที่สามารถนำไปสร้างอาชีพและพัฒนาต่อยอดธุรกิจชุมชน

สุวรรณา เขียวภักดี และชัยณรงค์ ศรีรักษ์ (2564) วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการภูมิปัญญาขนมไทยในบริบทการส่งเสริมและพัฒนาสู่ชุมชนการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนบ้านท่าคอย จังหวัดสุพรรณบุรี ประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาขนมไทยพื้นบ้านชุมชนบ้านท่าคอยเป็นรากฐานในการดำรงชีวิตของชาวบ้านที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น ที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลานาน โดยนิยมใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นและสร้างรายได้ผ่านการจำหน่ายขนมไทยในชุมชนและงานบุญต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการใช้นโยบาย OTOP นวัตกรรมช่วยให้ชุมชนขึ้นพื้นการทำขนม พัฒนาแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผ่านการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการทำขนมไทยเพื่อสร้างความยั่งยืน ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

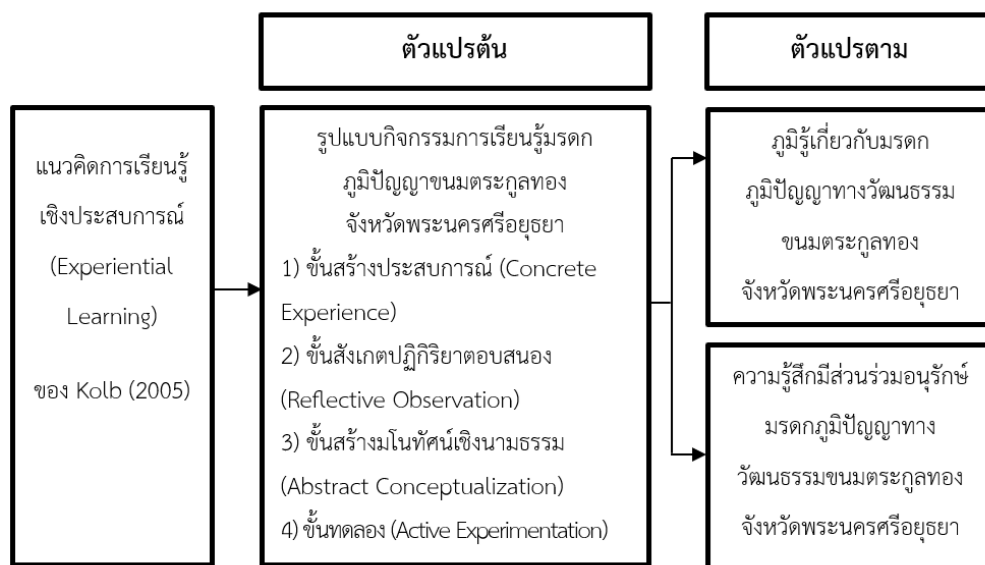
จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb (2005) มีการนำไปใช้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในหลากหลายมิติ งานวิจัยต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นว่า การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติมีส่วนสำคัญในการพัฒนาภูมิรู้และช่วยกระตุ้นความรู้สึกร่วมกันของผู้เรียนในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำ

กรอบแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาตัวแปรต้นและตัวแปรตามของงานวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb (2005) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) 2) ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง (Reflective Observation) 3) ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) และ 4) ขั้นทดลอง (Active Experimentation) ซึ่งมีกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb (2005) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิจัย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย คือ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฯ รวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนและหลังกิจกรรม แบบประเมินความพึงพอใจ และการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบไม่อิสระ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาชนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แนวคิดของ Kolb (2005) นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ฯ

2. แบบทดสอบก่อนและหลังทำกิจกรรมการเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ กระบวนการผลิต และคุณค่าทางวัฒนธรรม จำนวน 30 ข้อ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC: Item Objective Congruence) ผลการประเมินแบบทดสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.91 อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าแบบทดสอบก่อนและหลังทำกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกันสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมสื่อสารและอาชีพที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC: Item Objective Congruence) ผลการประเมินความพึงพอใจได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.86 อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่ามีความสอดคล้องและสามารถนำไปใช้ได้

4. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมสื่อสารและอาชีพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC: Item Objective Congruence) ผลการประเมินได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.90 อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่ามีความสอดคล้องและนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมสื่อสารและอาชีพ ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นนักศึกษาที่เรียนในรายวิชา Skills and Arts of Encoding ปีการศึกษา 2567

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีประสิทธิภาพ จะประกอบด้วย 4 ขั้น คือ 1) ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) 2) ขั้นสังเกตปฏิบัติตอบสนอง (Reflective Observation) 3) ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) และ 4) ขั้นทดลอง (Active Experimentation) และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันเกี่ยวกับความเหมาะสมและประสิทธิภาพของกิจกรรมนี้อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม โดยนักศึกษาเดินทางไปยังวิสาหกิจชุมชนขนมไทยป้ามะลิ ตำบลเกาะเรียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับประวัติ ความสำคัญ และกรรมวิธีการทำขนม โดยจัดบันทึกลงในสมุดกิจกรรม จากนั้นให้นักศึกษาเรียนรู้และทดลองฝึกทำขนมเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่เป็นรูปธรรม

แผนภาพที่ 2 แสดงนักศึกษาทดลองทำขนมตระกูลทอง

ขั้นที่ 2 ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง (Reflective Observation) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ทำให้สามารถมองเห็นความแตกต่าง มุมมองอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะการณ์ขณะนั้น และสะท้อนแนวคิดออกมาด้วยมุมมองที่หลากหลาย โดยจัดกิจกรรมสะท้อนคิด เปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายกลุ่ม ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน Mentimeter เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ แบ่งปันความรู้สึกและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการลงพื้นที่ รวมถึงสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของขนมตระกูลทองในฐานะมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

แผนภาพที่ 3 แสดงนักศึกษาร่วมกิจกรรมสะท้อนคิด

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) เป็นขั้นที่สรุปความรู้จากการสังเกตและการสะท้อนคิด บูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่รับรู้เข้าเป็นทฤษฎีอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยนักศึกษาสรุปแนวคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทอง เช่น ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ขั้นตอนการผลิต และบทบาทในสังคมไทย บูรณาการแนวคิดสู่การอนุรักษ์ขนมไทยในมิติต่าง ๆ

แผนภาพที่ 4 แสดงนักศึกษาร่วมกิจกรรมสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นทดลอง (Active Experimentation) เป็นขั้นที่นำหลักการที่สรุปได้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ โดยนักศึกษาทำกิจกรรมเรียงความด้วยภาพถ่าย (Photo Essay) เพื่อสื่อสารเกี่ยวกับภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง นอกจากนี้ นักศึกษายังได้มีส่วนร่วมในการจัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอขอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสมัยใหม่

แผนภาพที่ 5 แสดงนักศึกษาถ่ายภาพเพื่อจัดทำสื่อและองค์ความรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทอง

เมื่อนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมในมิติต่าง ๆ จะพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

รายการ	ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความสอดคล้องของกิจกรรมกับวัตถุประสงค์	4.67	0.58	มากที่สุด
2. ความเหมาะสมของเนื้อหากิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.67	0.58	มากที่สุด
3. ความชัดเจนของขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.67	0.58	มากที่สุด
4. ความสามารถในการพัฒนาภูมิรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทอง	4.67	0.58	มากที่สุด
5. ความสามารถในการส่งเสริมความรู้สึกร่วมกันของนักศึกษาในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญา	4.67	0.58	มากที่สุด
6. ความเป็นไปได้ในการนำกิจกรรมไปใช้จริง	4.33	0.58	มาก
7. ความน่าสนใจของกิจกรรม	4.67	0.58	มากที่สุด
8. ระดับความยากง่ายของกิจกรรม	4.33	0.58	มาก
9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากกิจกรรม	5.0	0.0	มากที่สุด
10. ความพึงพอใจโดยรวมต่อกิจกรรม	4.67	0.58	มากที่สุด
รวม	4.57	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมี

ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, $S.D. = 0.52$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกิจกรรมนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากกิจกรรม ($\bar{X}=4.57$, $S.D. = 0.52$) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่า กิจกรรมนี้สามารถส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทอง และมีศักยภาพในการสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญา นอกจากนี้องค์ประกอบรองลงมา คือ ด้านความสอดคล้องของกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมของเนื้อหากิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย ความชัดเจนของขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ความสามารถในการพัฒนาภูมิรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทอง ความสามารถในการส่งเสริมความรู้ซึ่งมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญา และความพึงพอใจโดยรวมต่อกิจกรรม ซึ่งบ่งบอกถึงความเหมาะสมของกิจกรรมในการช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.67$, $S.D. = 0.58$) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตาม พบว่า องค์ประกอบด้านความเป็นไปได้ในการนำกิจกรรมไปใช้จริง และระดับความยากง่ายของกิจกรรม ($\bar{X}=4.33$, $S.D. = 0.58$) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ เล็กน้อย

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อการพัฒนาภูมิรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทองของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเพื่ออนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาและอาชีพก่อนและหลังการจัดกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 23.80 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 29.00 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาหลังเข้าร่วมกิจกรรม (Post-test) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม (Pre-test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมสามารถพัฒนาความรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทองได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้รับฟังข้อมูลจากปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญ เชื่อมโยงกับศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และเกิดการสะท้อนคิด ซึ่งส่งผลให้เข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิปัญญาขนมตระกูลทองได้อย่างลึกซึ้ง แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อการพัฒนาภูมิรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเพื่ออนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาและอาชีพก่อนและหลังการจัดกิจกรรม (N=15)

ผลการทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	d	S.D.	t	Sig.
ก่อนทำกิจกรรม	23.80	2.04	5.20	1.26	15.92	0.0000
หลังทำกิจกรรม	29.00	1.13				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีมากขึ้นต่อขนมตระกูลทองและเกิดความรู้ซึ่งมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ โดยสะท้อนผ่านแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งระบุว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักถึงคุณค่าของขนมไทยและต้องการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับขนมตระกูลทองสู่สังคม แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มรดกภูมิปัญญาชนมตระกูลทอง ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย เพื่อนวัตกรรมสื่อสารและอาชีพ

รายการ	ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความน่าสนใจของกิจกรรม	4.87	0.35	มากที่สุด
2. ความเข้าใจในเนื้อหาภูมิปัญญาชนมตระกูลทอง	4.73	0.59	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	4.93	0.26	มากที่สุด
4. การอธิบายและการสาธิตของวิทยากร	4.87	0.35	มากที่สุด
5. ความน่าสนใจของเนื้อหาเกี่ยวกับชนมตระกูลทอง	4.73	0.59	มากที่สุด
6. การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4.73	0.59	มากที่สุด
7. ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม	4.87	0.35	มากที่สุด
8. ความพร้อมของอุปกรณ์และวัสดุ	5.0	0.0	มากที่สุด
9. ความสนุกสนานและเพลิดเพลินในการทำกิจกรรม	5.0	0.0	มากที่สุด
10. ความคุ้มค่าของกิจกรรมต่อการเรียนรู้	5.0	0.0	มากที่สุด
11. การได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชนมตระกูลทอง	4.8	0.41	มากที่สุด
12. ความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	5.0	0.0	มากที่สุด
รวม	4.88	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มรดกภูมิปัญญาชนมตระกูลทอง โดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X}=4.88$, S.D.=0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมสามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้อย่างดี เป็นกิจกรรมที่มีศักยภาพในการกระตุ้นความสนใจ สร้างความเข้าใจเชิงลึก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาชนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการวิเคราะห์คำตอบของนักศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า มีความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชนมตระกูลทองอย่างชัดเจน สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1) ตระหนักถึงคุณค่าของชนมตระกูลทอง จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า หลายคนระบุว่าเห็นความสำคัญของขนมไทยและรู้สึกดีที่ได้เรียนรู้วิธีทำขนมอย่างถูกต้อง มีการกล่าวถึงความละเอียดอ่อนและศิลปะในการทำขนม ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรสืบทอด 2) ต้องการเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ นักศึกษาหลายคนกล่าวว่า ต้องนำความรู้ไปสอนคนรุ่นใหม่ เพื่อให้ขนมไทยไม่สูญหาย นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการนำไปใช้ในอนาคต เช่น เปิดร้านขนมไทย หรือทำขนมแจกในเทศกาล 3) การเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น ๆ นักศึกษามีการกล่าวถึงเศรษฐศาสตร์และการตลาดว่าขนมไทยสามารถพัฒนาให้เป็นจุดขายทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และนักศึกษามีแนวคิดว่า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการตลาด จะช่วยให้ชนมตระกูลทองยังคงอยู่ในสังคมไทย 4) เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับขนมไทย นักศึกษาส่วนใหญ่กล่าวว่า ก่อนหน้านี้คิดว่าขนมไทยทำง่าย แต่เมื่อได้ลองทำกลับ

พบว่า ต้องใช้ทักษะและความประณีตสูง รวมถึงมีการแสดงความคิดเห็นว่า ขนมหไทยไม่ใช่แค่ของหวาน แต่เป็นศิลปะที่สะท้อนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์สามารถพัฒนาภูมิรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทองของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงมีผลต่อการพัฒนาความรู้และความเข้าใจของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (2005) ที่ระบุว่า “การเรียนรู้เชิงประสบการณ์จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง มีการสะท้อนคิด และสามารถนำความรู้ไปใช้ในบริบทใหม่” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Dewey (1933) ที่เชื่อว่า “การเรียนรู้จะเกิดจากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้เชิงประสบการณ์เกิดขึ้นเมื่อได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งแล้วสามารถมองย้อนกลับไปเพื่อประเมินผลและตัดสินใจว่าอะไรที่มีประโยชน์หรือมีความสำคัญ”

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อขนมตระกูลทองและมีความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์เพิ่มขึ้น โดยพบว่าผู้เรียนให้คะแนนความพึงพอใจต่อกิจกรรมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.88, S.D. = 0.23) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมที่ออกแบบสามารถกระตุ้นความสนใจของนักศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า นักศึกษาตระหนักถึงคุณค่าของขนมไทยมากขึ้น และมีแนวคิดที่จะเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับสู่สังคม รวมถึงมีการเสนอแนวทางให้ขนมตระกูลทองสามารถพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธาภา มาประกอบ และคณะ (2567) วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการดิจิทัลโดยทุนทางวัฒนธรรมเมืองลับแลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า การที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องออกแบบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาข้อมูลตามความสนใจจากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีร่วมด้วย อย่างไรก็ตามยังมีประเด็นที่แตกต่างออกไปคือ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นอกจากจะมุ่งเน้นฝึกความรู้และทักษะให้เกิดประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนรู้แบบปกติที่เกิดขึ้นในห้องเรียนหรือตำราเรียนแล้ว ยังสามารถส่งเสริมความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญา ผู้เรียนเกิดความรู้สึกร่วมตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญานั้น อันจะเกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในอนาคต

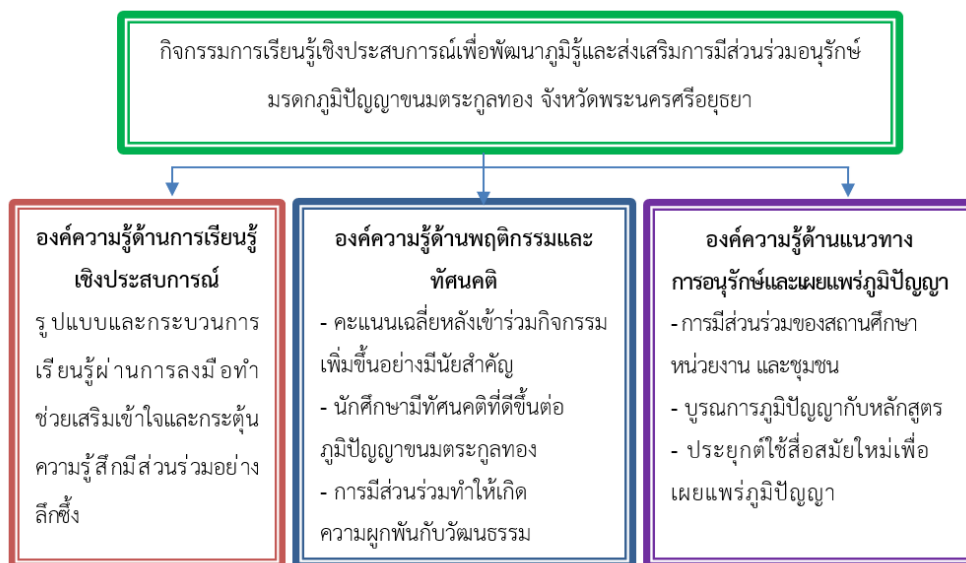
ผลการวิจัยนี้ยังพบข้อที่น่าสนใจ คือ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ส่งผลต่อการพัฒนาภูมิรู้และความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขนมตระกูลทองของนักศึกษาอย่างชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับผลลัพธ์ที่เป็นตัวแปรตามทั้งสองด้านการสัมภาษณ์เชิงลึกยังแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกิจกรรม เช่น ความตั้งใจของผู้เรียน บรรยากาศของแหล่งเรียนรู้ บทบาทของปราชญ์ท้องถิ่น รวมถึงการมอบหมายภารกิจให้นักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดทำองค์ความรู้เพื่อเสนอขอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ เหล่านี้ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ แรงจูงใจ และความผูกพันกับภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี ปัจจัยดังกล่าวช่วยให้สามารถนำไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ

ให้เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและยั่งยืน ในการวิจัยนี้ยังพบผลกระทบบางประการที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ นักศึกษาเกิดแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพหรือธุรกิจเกี่ยวกับขนมไทย แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของกิจกรรมในการจัดประกายการเรียนรู้มิติอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้เชิงประกอบการ (Entrepreneurial Learning) ซึ่งสามารถนำไปศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้มีข้อจำกัด คือ กลุ่มตัวอย่างมีเพียง 15 คน ซึ่งอาจส่งผลต่อการสรุปผลการวิจัยทั่วไปในวงกว้างและอาจไม่สามารถใช้แทนประชากรทั้งหมดได้อย่างครอบคลุม ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตควรขยายกลุ่มตัวอย่างและพิจารณาบริบทที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยพบองค์ความรู้ใหม่ 3 ประเด็น คือ องค์ความรู้ด้านการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมและทัศนคติ และองค์ความรู้ด้านแนวทางการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญา สามารถสรุปได้เป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 6 แสดงองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สรุป

ผลการวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาภูมิรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ว่าประสิทธิภาพของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันว่ากิจกรรมสามารถพัฒนาภูมิรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาขนมตระกูลทองของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด การศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบว่า นักศึกษามีความรู้สึกร่วมในการอนุรักษ์

ภูมิปัญญาชนมตระกูลทองอย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมสามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีศักยภาพในการกระตุ้นความสนใจ สร้างความเข้าใจเชิงลึก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาชนมตระกูลทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การบูรณาการแนวทางการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในหลักสูตร สามารถนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้น ไปบูรณาการในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาหรือขยายผลสู่ชุมชน เพื่อให้เยาวชนมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชนมตระกูลทองได้อย่างกว้างขวาง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำงานวิจัยในการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น การศึกษาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนกับภาคอุตสาหกรรมอาหาร เพื่อความหลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2556). *ท้าวทองกีบม้าเจ้าตำรับขนมไทย*. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ณปภัช ลิ้มพงศ์ธร. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำขนมไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยธรรม*, 8(1), 231-240. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU/article/view/194963/135562>
- ต้องชนะ หมั่นบรรจง, ประภาพร คงวัดใหม่ และเกษศิริพันธ์ สุวรรณรุ่งโรจน์. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(4), 60-81. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKA/article/view/253176>
- พิเชษฐ เนตรสว่าง และฉัตรชัย นิยะบุญ (2565). การสืบทอดภูมิปัญญาในการทำขนมไทย (ทองหยอดฝอยทอง และเม็ดขนุน) เพื่อพัฒนาเป็นธุรกิจของกลุ่มแม่บ้าน ชุมชนบ้านจันทน์ ตำบลวัดยม อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา*, 14(1), 87-101. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jas/article/view/250065/171863>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. ราชบัณฑิตยสถาน.
- สุทธภา มาประกอบ, ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ และอัจฉรา ศรีพันธ์. (2567). การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการดิจิทัลโดยทุนทางวัฒนธรรมเมืองลับแลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 9(4), 111-119. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/267549>
- สุวรรณา เขียวภักดี และชัยณรงค์ ศรีรักษ์. (2564). กลยุทธ์การจัดการภูมิปัญญาชนมไทยในบริบทการส่งเสริมและพัฒนาสู่ชุมชนการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนบ้านท่าคอย จังหวัดสุพรรณบุรี ประเทศไทย. *วารสารศิลปศาสตรและวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 8(2), 90-100. <https://kuojs.lib.ku.ac.th/index.php/jfam/article/view/4770/2266>

- Dewey, J. (1933). *How we think: a restatement of the relation of reflective thinking and the educational process*. D. C Heath & Co Publishers.
- Kolb, D. A. (2005). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall, Inc.

ผลการใช้เกมโมบายล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

THE RESULTS OF USING GAMES ON MOBILE APPLICATION TO ENHANCE
CRITICAL THINKING OF SECONDARY STUDENTS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PHRANAKHON SI AYUTTHAYA

จิราภรณ์ มีสง่า, ชนกานต์ ขาวสำลี* และศิริพล แสนบุญส่ง

Jiraporn Meesanga, Chanakarn Kaosamlee* and Siripon Saenboonsong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: chanakarn@aru.ac.th

Received March 20, 2025; Revised June 12, 2025; Accepted June 20, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาผลการใช้เกมโมบายล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังใช้เกมโมบายล์แอปพลิเคชัน 2) เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่มีเพศและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหลังใช้เกมโมบายล์แอปพลิเคชัน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเกมโมบายล์แอปพลิเคชัน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 131 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และสถิติทดสอบเอฟ ผลการวิจัย พบว่า

1) หลังการใช้เกมโมบายล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่มีเพศและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน พบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน และนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเกมโมบายล์แอปพลิเคชัน ภาพรวมทุกด้านอยู่ระดับมาก
คำสำคัญ: เกมการศึกษา, โมบายล์แอปพลิเคชัน, การคิดอย่างมีวิจารณญาณ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

Abstract

This article primarily aims to study the results of using game on mobile applications to enhance critical thinking for secondary school students whereas the secondary objectives are to 1) compare students' critical thinking before and after using the game on a mobile application, 2) compare the critical thinking of students with different genders and academic achievement levels after using the game on a mobile application, and 3) study students' satisfaction with the game on a mobile application. This research was quantitative research. The sample consisted of 131 secondary school students under the secondary educational service area office Phranakhon Si Ayutthaya, selected through multi-stage sampling. The instruments for collecting data in research were a critical thinking test and a student satisfaction assessment. The statistics used in data analysis included mean, standard deviation, t-test, and F-test. The research results were found as follows;

1) After using the game on the mobile application to enhance critical thinking, secondary school students exhibited significantly higher critical thinking than before, with statistical significance at the .05 level.

2) The results of the comparison of the difference in the average critical thinking scores of secondary school students with different genders and academic achievement levels. It was found that the critical thinking of male and female students was not different, and students with different levels of academic achievement had different critical thinking. Statistically significant at the level of .05

3) Students' satisfaction with the game on the mobile application to enhance critical thinking in all aspects was at a high level.

Keywords: Game for Education, Mobile Application, Critical thinking, The Secondary Educational Service Area Office Phranakhon Si Ayutthaya

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ และเป็นไปในทิศทางที่อาจคาดไม่ถึงอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคมที่สำคัญส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา โดยการศึกษาในปัจจุบันมีการนำสื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น มีการพัฒนาแอปพลิเคชันที่ทันสมัย ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงของนักเรียนที่มีลักษณะเป็นเกมที่สามารถใช้งานได้ทั้งสมาร์ตโฟนหรือเว็บเบราว์เซอร์ ทำให้นักเรียนสนใจ รู้สึกสนุกสนาน ตื่นเต้น สามารถช่วยสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดของนักเรียนได้ (จิราภรณ์ มีสง่า และศิริพล แสนบุญส่ง, 2568) ซึ่งทักษะการคิดที่สำคัญและจำเป็นอย่างหนึ่งของนักเรียนในปัจจุบัน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา นั่นคือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เป็นกระบวนการคิดที่พิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล มีจุดประสงค์เพื่อตัดสินว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือควรกระทำ โดยมีหลักฐานสนับสนุนซึ่งเป็นผลมาจากการตีความ ประเมิน วิเคราะห์ สรุปความ และอธิบายตามหลักฐาน แนวคิด วิธีการ กฎเกณฑ์ หรือบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับข้อมูลที่รวบรวมหรือข้อมูลจากการสังเกต ประสบการณ์ การใช้เหตุผล การสะท้อนคิด การสื่อสาร และการโต้แย้ง นำไปพิจารณา ร่วมกับข้อมูลด้านอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ทำให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพในสถานการณ์โลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารมากมายทั้งข้อมูลที่เป็นจริงและเท็จในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนต้องมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พิจารณาไตร่ตรอง แยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นได้ ประกอบกับการวัดความสามารถทางการอ่านหรือความฉลาดรู้ด้านการอ่านของ PISA ได้ปรับวิธีการวัดความสามารถทางการอ่านให้เข้ากับโลกยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ธรรมชาติของการอ่านได้เปลี่ยนแปลงไป นักเรียนจึงจำเป็นที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจากผลการประเมินของ PISA 2018 พบว่า ประเทศไทยมีนักเรียนไม่ถึง 1% ที่มีความสามารถในการวิเคราะห์หรือแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็นได้ และจากผลการประเมิน PISA 2022 พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยลดลง 14 คะแนน เมื่อเทียบกับ PISA 2018 ดังนั้น จึงควรมีมาตรการในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ด้านการอ่าน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2568) ดังจะเห็นได้ว่าความสามารถทางการอ่านดังกล่าวมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาจึงควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น พบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เกมโมบิลแอปพลิเคชัน หรือเกมทางการศึกษา มาใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นสามารถช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ (วิชญา กันบุรมย์ และแสงสุรีย์ ดวงคำน้อย, 2566; ณัฐพรรณ ภูแสนใบ และปริญ ทนันทชัยบุตร, 2566; ดำรง ตุ่มทอง และชนิดา ไกรเพชร, 2567) ประกอบกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้เน้นให้มีการพัฒนาผู้เรียนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่หลากหลาย ภายใต้วิถีชีวิตปกติใหม่ (New Normal) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการใช้เกมโมบิลแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อทำให้นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มสูงขึ้น นำไปสู่การคิดในระดับที่สูงขึ้นได้ ทำให้ได้นักเรียนที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 และเป็นกำลังคนที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลการใช้เกมโมบิลแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์รองของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังใช้เกมโมบิลแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. เพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่มีเพศและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหลังใช้เกมโมบิลแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเกมโมบิลแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยขอนำเสนอ ดังนี้

1. โมบิลแอปพลิเคชัน

โมบิลแอปพลิเคชัน (Mobile Application) เกิดจากการรวมสองคำระหว่าง คำว่า Mobile กับคำว่า Application ซึ่งสามารถอธิบายความหมายออกมาได้ดังนี้ คำว่า "Mobile" หมายถึง อุปกรณ์สื่อสารที่ไว้สำหรับพกพาที่ไม่เพียงแต่สามารถใช้งานตามพื้นฐานของโทรศัพท์แล้วยังสามารถทำงานเหมือนกับเครื่องคอมพิวเตอร์และเนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่พกพาได้จึงมีคุณสมบัติเด่น คือ ขนาดเล็ก น้ำหนักเบา และใช้พลังงานค่อนข้างน้อย สามารถตอบสนองการใช้งานของผู้ใช้ได้อย่างหลากหลาย เช่น การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกับ เครื่องคอมพิวเตอร์และสามารถเพิ่มหน้าที่การทำงานได้ คำว่า "Application" หมายถึง ซอฟต์แวร์ที่ใช้เพื่อช่วยสำหรับการทำงานของผู้ใช้โดยแอปพลิเคชันจะมีส่วนติดต่อกับผู้ใช้เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการใช้งาน ดังนั้นโมบิลแอปพลิเคชัน (Mobile Application) หมายถึง แอปพลิเคชันที่ช่วยการทำงานของผู้ใช้บนอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพา โดยแอปพลิเคชันที่ทำงานบนอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพาเหล่านี้แบ่งออก เป็น 2 ประเภทดังนี้ 1) แอปพลิเคชันระบบ คือ ซอฟต์แวร์ที่รองรับการทำงานของโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น Windows Mobile ที่พัฒนาโดย บริษัทไมโครซอฟท์ ระบบปฏิบัติการ iPhone OS ที่ พัฒนาโดยบริษัท Apple ระบบปฏิบัติการ Blackberry OS ที่พัฒนาโดยบริษัท Research In Motion (RIM) และระบบปฏิบัติการ Android ที่พัฒนาโดยบริษัท Google เป็นต้น 2) แอปพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน เช่น แอปพลิเคชันประเภทเกมส์ แอปพลิเคชันประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันประเภทมัลติมีเดีย เป็นต้น (สุชาดา พลาชัยภิรมย์ศิลป์, 2554)

2. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการคิดที่พิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล มีจุดประสงค์เพื่อตัดสินว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือควรกระทำ โดยมีหลักฐานสนับสนุนซึ่งเป็นผลมาจากการตีความ ประเมิน วิเคราะห์ สรุปความ และอธิบายตามหลักฐาน แนวคิด วิธีการ กฎเกณฑ์ หรือบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับข้อมูลที่รวบรวมหรือข้อมูลจากการสังเกต ประสบการณ์ การใช้เหตุผล การสะท้อนคิด การสื่อสาร และการโต้แย้ง นำไปพิจารณาร่วมกับข้อมูลด้านอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568) ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ Watson & Glaser (1964) ที่ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ความสามารถในการอ้างอิง (Inferences) เป็นการวัดความสามารถในการตัดสินจำแนก ความน่าจะเป็นของข้อสรุปว่า ข้อสรุปใดเป็นจริงหรือเป็นเท็จ 2) ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Recognition of Assumptions) เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกว่า ข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น หรือไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้น 3) ความสามารถในการนิรนัย (Deduction) เป็นการวัดความสามารถในการหาข้อสรุปอย่าง

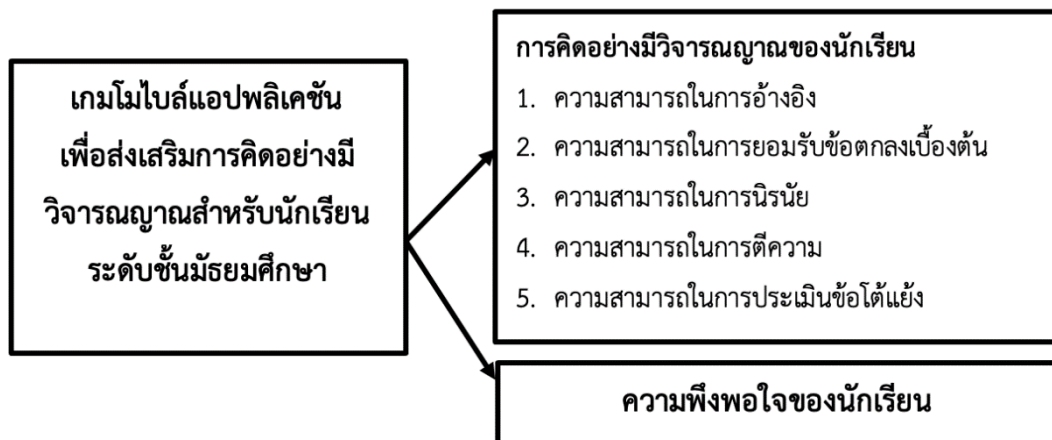

สมเหตุสมผลจากข้ออ้างโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ 4) ความสามารถในการตีความ (Interpretation) เป็นการวัดความสามารถในการให้น้ำหนัก ข้อมูล หลักฐาน เพื่อตัดสินความเป็นไปได้ของข้อสรุป และ 5) ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluation of Arguments) เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกการใช้เหตุผลว่าสิ่งใดเป็นความสมเหตุสมผล

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ทำให้การวิจัยครั้งนี้มีการศึกษาผลการใช้เกมโมไบล์แอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นในการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนตามแนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ Watson & Glaser (1964) ที่ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการอ้างอิง 2) ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น 3) ความสามารถในการนิรนัย 4) ความสามารถในการตีความ และ 5) ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด ตัวแปรต้น ได้แก่ เกมโมไบล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของ Watson & Glaser (1964) และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 26,149 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา, 2567) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 131 คน ได้มา

จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ทดลองในการวิจัย คือ เกมโมไบล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ การให้คะแนนตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน มีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 นำมารวบรวมเป็นแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แล้วนำแบบวัดไปทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน จากนั้นวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบรายข้อ พบว่า ข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ตั้งแต่ 0.22 – 0.64 และมีค่าความยากอยู่ตั้งแต่ 0.24 ถึง 0.70 ซึ่งข้อสอบมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค พบว่า แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.79 และรวบรวมจัดทำแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณฉบับสมบูรณ์

2.2.2 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้งานเกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด นำแบบประเมินไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 และนำแบบประเมินไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน แล้ววิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน พบว่า ข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนก 0.71 - 0.86 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค พบว่า แบบประเมินมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และรวบรวมจัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One group pretest-posttest design และ Static group comparison design โดยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ขั้นตอนการทดลอง นักวิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างและครูผู้ร่วมวิจัย และทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน รวบรวมคะแนนและบันทึกข้อมูลไว้

2) ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยขอความร่วมมือกับครูผู้ร่วมวิจัย ซึ่งครูผู้ร่วมวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยขอความร่วมมือให้ครูผู้ร่วมวิจัยนำเกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ นี้ไปใช้งานในระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยขอให้มีความพร้อมเรื่องอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และมีครูผู้ร่วมวิจัยคอยกำกับติดตามการใช้งาน กำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้งานเกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ เป็นระยะเวลาอย่างต่อเนื่องกัน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

3) ขั้นหลังทดลอง ทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังใช้งานเกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ โดยใช้แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณฉบับเดียวกับขั้นก่อนทดลอง และให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งานเกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ และรวบรวมข้อมูลไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้เกมโมบิลแอปพลิเคชัน โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test for dependent samples)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test for independent samples)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้งานเกมโมบิลแอปพลิเคชัน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัย เพื่อศึกษาผลการใช้เกมโมบิลแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยมีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์รองของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์รองที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ก่อนและหลังการใช้งานเกมโมบิลแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ก่อนและหลังการใช้งานเกมโมบิลแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมี วิจารณญาณของนักเรียน	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t-test	p
ก่อนใช้เกมโมบิลฯ	131	30	10.37	2.70	27.99*	.000
หลังใช้เกมโมบิลฯ	131	30	19.50	3.50		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียน จำนวน 131 คน เมื่อทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ก่อนทดลองใช้เกมโมบิลแอปพลิเคชัน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.37 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.70 หลังทดลองใช้เกมโมบิลแอปพลิเคชัน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.50 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.50 และจากการทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว พบว่า t มีค่าเท่ากับ 27.99 และมีค่า p เท่ากับ .000 สรุปว่าหลังการใช้งานเกมโมบิลแอปพลิเคชัน นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการใช้งานเกมโมบิลแอปพลิเคชัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์รองที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงดังตารางที่ 2 - 4

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ

การคิดอย่างมี วิจารณญาณของนักเรียน	เพศ	N	$\bar{x}$	S.D.	t-test	p
คะแนนการคิดอย่างมี วิจารณญาณของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา	ชาย	61	19.54	3.37	0.11	.910
	หญิง	70	19.47	3.63		

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน นักเรียนชาย จำนวน 61 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.54 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.37 นักเรียนหญิง จำนวน 70 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.47 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.63 และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระหว่างเพศชายและหญิง โดยใช้การทดสอบค่าที่ พบว่า t มีค่าเท่ากับ 0.11 และมีค่า p เท่ากับ .910 แสดงว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	984.07	2	492.04	104.16	.000
ภายในกลุ่ม	604.68	128	4.72		
รวม	1588.75	130			

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน

การเปรียบเทียบรายคู่: Bonferroni	Mean Diff.	SE	p
สูง-ปานกลาง	1.42	0.46	.008
สูง-ต่ำ	6.56	0.48	.000
ปานกลาง-ต่ำ	5.14	0.46	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แตกต่างกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีต่อเกมโมไบล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังจากใช้งาน แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีต่อเกมโมไบล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังจากใช้งาน โดยภาพรวมแต่ละด้าน

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1.	ด้านความสอดคล้องของส่วนประกอบต่างๆภายในเกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ กับการใช้งานจริง	3.91	0.82	มาก
2.	ด้านความสะดวกในการใช้งาน	3.90	0.84	มาก
3.	ด้านความสวยงามในการออกแบบ	4.06	0.80	มาก
4.	ด้านการจัดวางองค์ประกอบต่างๆบนจอภาพ	3.92	0.84	มาก
5.	ด้านการสื่อความหมายของรูปภาพและข้อความ	3.85	0.84	มาก
ความพึงพอใจในภาพรวมทุกด้าน		4.01	0.81	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีต่อเกมโมไบล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.01, S.D.=0.81)

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาผลการใช้เกมโมไบล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา สามารถนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า หลังการใช้เกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการใช้เกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากเกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเป็นเกมใช้งานง่าย มีภาพการ์ตูนเคลื่อนไหว มีสีสันสวยงาม มีเสียงดนตรี ทำให้นักเรียนสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ จดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดี สอดคล้องกับที่สุนทรี สกุลพราหมณ์ และพิชชาดา ประสิทธิโชค (2565) กล่าวว่า การใช้แอปพลิเคชันประเภทเกมทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน และทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น สามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้น ประกอบกับในเกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ นั้นมีข้อคำถามเชิงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ให้นักเรียนได้ฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีการสร้างข้อคำถามที่เป็นไปตามแนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ Watson & Glaser (1964) มีเทคนิคการตั้งคำถามที่ดี

ช่วยกระตุ้นการคิดของนักเรียน สอดคล้องกับจากการศึกษาของงานวิจัย ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ร่วมกับการใช้เทคนิคการตั้งคำถามสามารถช่วยพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้ ดังเช่นงานวิจัยของศศิวิมล สุนันตะ และศิวินิต อรรถวุฒิกุล (2566) ที่ พบว่า คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานออนไลน์ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถามสูงกว่าก่อนเรียน รวมทั้งการใช้เกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ ถือได้ว่าเป็นการนำเทคโนโลยีดิจิทัล หรือเกมทางการศึกษามาใช้ในการเรียนรู้ สามารถช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิลุบล เกตุแก้ว และคณะ (2567) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอภิปรายกลุ่มร่วมกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากการวัดทั้ง 3 ครั้งสูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพรรณ ภูแสนใบ และปริญ ทนันชัยบุตร (2566) ที่พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบ SQP2RS ร่วมกับแอปพลิเคชัน Popplet และงานวิจัยของ ดำรง ตุ่มทอง และชนิดา ไกรเพชร (2567) ที่ใช้รูปแบบวัฏจักรการจัดการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเกมทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์รองที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันนักเรียนทั้งเพศชายและหญิงมีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนากระบวนการคิดอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ทั้งเพศชายและหญิงได้ใช้กระบวนการในการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผ่านการใช้เกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ ที่เหมือนกันในช่วงเวลาเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิราวรรณ พุทธมาตย์ (2565) ที่พบว่า นักศึกษาเพศชายและหญิงมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Usman et al. (2024) ที่ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้นมีวิธีการเรียนรู้ที่ดี มีความรู้และทักษะที่หลากหลาย มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การตีความ และการตัดสินใจ

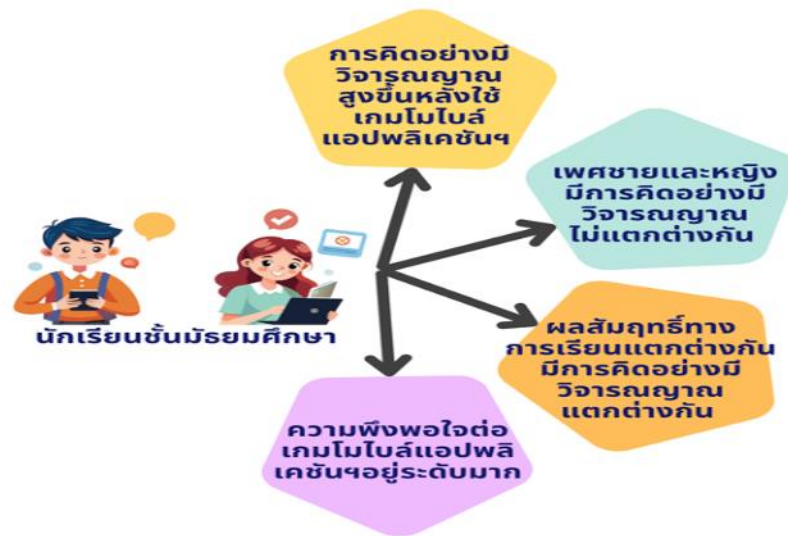
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์รองที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีต่อการใช้งานเกมโมไบล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.01, S.D.=0.81) ทั้งนี้เนื่องจากเกมโมไบล์แอปพลิเคชันฯ ที่พัฒนาขึ้นมีภาพตัวการ์ตูนเคลื่อนไหวที่มีสีสัน สดใส สวยงาม มีการใช้งานง่าย ซึ่งสอดคล้องกับที่เพรดาว สุไลมาน (2566) กล่าวว่าปัจจัยเสริมที่ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันประกอบด้วยสีสัน การออกแบบอินเตอร์เฟซเมนูใช้งานที่เข้าใจง่าย ภาพ และตัวอักษรชัดเจน

นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเหลียง ซี และคณะ (2564) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้งานโมบายแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนมีความพึงพอใจระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาผลการใช้งานเกมโมบายล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเมื่อนำเกมโมบายล์แอปพลิเคชันฯ ไปใช้งานกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสามารถทำให้นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มสูงขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจระดับมาก รวมทั้งพบว่า นักเรียนเพศชายและหญิงมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงสรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ มีการศึกษาผลการใช้งานเกมโมบายล์แอปพลิเคชันฯ ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้งาน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สถานศึกษา ครูผู้สอน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำเกมโมบายล์แอปพลิเคชันฯ ไปใช้ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อทำให้นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้มีทักษะการคิดขั้นสูงต่อไป และนำไปสู่การเป็นกำลังคนที่มีคุณภาพในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัย พบว่า เกมโมบายล์แอปพลิเคชันฯ ที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาให้สูงขึ้นได้ โดยเพศของนักเรียนไม่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แต่ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และนักเรียนมี

ความพึงพอใจในการใช้งานภาพรวมอยู่ระดับมาก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน นำเกมโมบายล์แอปพลิเคชันฯ ไปใช้ในการพัฒนาการคิดอย่าง มีวิจารณญาณของนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความพร้อมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งปัจจัย ของระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการพัฒนาเกมโมบายล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริม การคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีฟังก์ชันของเกมที่หลากหลายเพิ่มเติมให้มากขึ้น และควรมีการพัฒนาเกม โมบายล์แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงอื่น หรือมีการพัฒนาเกมโมบายล์แอปพลิเคชัน เพื่อส่งเสริมการคิดของผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการจัดสรรทุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2567 และโครงการวิจัยได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยใน มนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ขอขอบคุณผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องที่กับการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

จิราภรณ์ มีสง่า และศิริพล แสนบุญส่ง. (2568). การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงของ ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 8(2), 211-226. <https://doi.org/10.14456/jra.2025.41>
 ณัฐพรรณ ภูแสนใบ และปริญ ทนันทชัยบุตร. (2566). การพัฒนาสื่อนะหลักภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ รูปแบบ SQP2RS ร่วมกับแอปพลิเคชัน POPPLET. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 10(2), 495-508. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rdirmu/article/view/264664>

ดำรง ตุ่มทอง และชนิดา ไกรเพชร. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้รูปแบบวัฏจักรการ จัดการเรียนรู้อยู่ 7E ร่วมกับเกมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ, 16(2), 207-217. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/TNSUJournal/article/view/265188>

นิลบล เกตุแก้ว, จุฑา ธรรมชาติ, โขเพีย มะลี และชนิกานต์ แก้วจันทร์. (2567). การพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนวิถีใหม่ ยุคหลังโควิด-19 แบบออนไลน์ด้วยวิธีการสอนอภิปรายกลุ่มร่วมกับการ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา). *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 17(1), 48-58. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/journal_sct/article/view/261810

- เฟรดดาว สู่โลมาน. (2566). การพัฒนาแอปพลิเคชันเกมการศึกษาต้นแบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 19(3), 19-35. <https://so19.tci-thaijo.org/index.php/SDUGSAJ/article/view/70>
- วิชชญา กันบุรมย์ และแสงสุรีย์ ดวงคำน้อย. (2566). การพัฒนาความสามารถการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การสืบเสาะหาความรู้ 7E ร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 13(3), 60-67. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/265493>
- วิราวรรณ พุทรมาศย์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 10(2), 64-79. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ/article/view/259521>
- ศศิวิมล สุนันตะ และศิวินิต อรรถวุฒิกุล. (2566). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็น ฐานออนไลน์ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถามที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *Journal of Modern Learning Development*, 8(9), 1-16. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/262186>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2568, 7 กุมภาพันธ์). *FAKE News กับความ ฉลาดรู้ด้านการอ่านของ PISA*. PISA THAILAND. <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2021-58/>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. (2567, 11 พฤศจิกายน). *แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*. <https://www.spmay.go.th/ebook/detail/43/data.html>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568, 7 กุมภาพันธ์). *สมรรถนะการคิดขั้นสูง*. CBE Thailand. <https://cbethailand.com/หลักสูตร-2/กรอบหลักสูตร/สมรรถนะหลัก-6-ประการ/สมรรถนะการคิดขั้นสูง/>
- สุนทรี สุกุลพราหมณ์ และพิชชาดา ประสิทธิโชค. (2565). การพัฒนาแอปพลิเคชันประเภทเกมสำหรับ การเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ทีมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรี. *Journal of Information and Learning*, 33(1), 1-10. <https://doi.org/10.14456/jil.2022.1>
- สุชาดา พลาชัยภิมย์ศิลป์. (2554). แนวโน้มการใช้โมบายแอปพลิเคชัน. *วารสารนักบริหาร*, 31(4), 110-115.
- เหลียง ซี, สหทัยา สิทธิวิเศษ และทิวาพร อุดมวงษ์. (2564). การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อการ เรียนรู้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีน สำหรับผู้เรียนชาวไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 14(2), 76-88. https://so01.tci-thaijo.org/index.php/crrugds_ejournal/article/view/244461/168311
- Usman, A., Agustina, L. & Bahri, A. (2024). Enhancing critical thinking and academic achievement through different learning. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 13(6), 4271–4278. <https://doi.org/10.11591/ijere.v13i6.27993>
- Watson, G. & Glaser, E. M. (1964). *Wattson - Glaser Critical Thinking Appraisal Manual*. Harcourt, Brace and World.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Harper and Row.

THE IDEAL OF TEACHING: A TWENTY-YEAR REVIEW AND OUTLOOK ON “HIGHER EDUCATION DANCE” INSTRUCTION

Xu Chenglong

Krirk University

*Corresponding Author E-mail: 425861@qq.com

Received March 4, 2025; Revised June 24, 2025; Accepted July 3, 2025

Abstract

In 1997, the prestigious Shaanxi Normal University and renowned Fujian Normal University pioneered the establishment of the innovative “Dance Education” major in higher normal universities in China. Since then, beginning in 1999, various prominent normal universities and diverse comprehensive universities across the country have successively introduced dance disciplines. The term “Higher Education Dance” refers specifically to specialized dance programs offered at higher normal universities and, more broadly, to comprehensive dance disciplines established in reputable universities. The twenty years since the graduation of the first cohort of dance undergraduates in the 21st century have witnessed the remarkable development of higher dance education. This paper aimed to provide a thorough review and discussion of the past two decades of dance education in higher normal universities, focusing on aspects such as training objectives, curriculum design, and teaching evaluation. In addition, this study also assessed the significant impacts and development of Higher Education Dance programs in China over the past two decades by analyzing graduates’ valuable academic experiences, career trajectories, and perceptions of the discipline. The research results were as follows: 1) Higher Education Dance programs effectively prepare graduates for teaching careers, though a small percentage transition to non-dance fields, highlighting a need for broader interdisciplinary training. 2) The curriculum structure aligns with national policies, integrating general education, dance training, and pedagogy, yet gaps remain in practical training and regional dance integration. 3) While urban universities offer better faculty and resources, less-developed regions face faculty shortages, infrastructure limitations, and student skill disparities, requiring policy support and curriculum improvements.

Keywords: Higher Education Dance, Talent Cultivation, Twenty Years, Review and Outlook

Introduction

Over the past two decades, Higher Education Dance in China has evolved into a structured academic discipline that combines pedagogical training, theoretical research, and practical dance instruction. Unlike performance-centered conservatories, these programs emphasize interdisciplinary learning to prepare students for careers in education and the broader arts field. A key milestone was the establishment of the “Dance Education” major at Shaanxi Normal University and Fujian Normal University in 1997 and 1998, which marked the formal recognition of dance as an academic subject.

The 1998 Higher Education Law played a crucial role in enabling universities to institutionalize dance education. Before this, dance was typically taught within music programs, aimed at supporting music teacher training. Foundational scholars like Xie (1994) emphasized ethnic dance, technical training, and the integration of theory and practice. Huang Mingzhu later proposed an interdisciplinary structure that led to dance’s inclusion in national undergraduate programs.

As the field expanded, critical debates surfaced. A key issue is the tension between preserving traditional and ethnic dance forms and adapting to modern, often Westernized, aesthetics. This raises concerns about cultural identity and the homogenization of curricula. Scholars like Li et al. (2023) advocate for regionally adaptive curricula to preserve cultural diversity, while Huang (2003) highlights student-led projects that revive underrepresented folk traditions.

Theoretical discussions have also addressed the distinction between “ideal teaching” (pedagogical methods) and the “ideal of teaching” (broader cultural and social objectives). Foundational figures like Xie and Huang contributed to both domains. More recent work, including that of Chen (2003), urges a decolonial reorientation of dance curricula that moves away from Euro-American frameworks in favor of local philosophical and aesthetic traditions.

Innovation at the local level has increasingly shaped the field. Programs now integrate regional dance traditions like Shandong’s Drum and Yangko Dance, offering a bridge between national standards and local identities You et al. (2024). Institutional initiatives like the Regional Dance Revitalization Project (Zhang, 2023) further this mission. Simultaneously, global pedagogical trends are making an impact. Digital tools such as motion capture, VR rehearsal platforms, and online choreography systems are being incorporated into teaching practices (Cisneros et al., 2023; Zhao, 2022).

Today, Higher Education Dance in China stands as a mature and evolving discipline. To remain relevant, it must embrace diversity, engage with international discourse, and foster culturally grounded, critically reflective education.

Research Objectives

The specific research objectives are:

1. To evaluate the effectiveness of Higher Education Dance programs in shaping graduates' career trajectories by examining their employment status, career transitions, and professional development over the past 20 years.
2. To assess graduates' perceptions of their undergraduate education and its alignment with professional training goals, focusing on the effectiveness of curriculum design, professional skills training, and theoretical knowledge acquisition in preparing students for dance-related careers.
3. To identify areas for improvement in Higher Education Dance education by analyzing graduates' feedback on curriculum structure, skill development, and regional cultural integration, with the goal of refining the future direction of the discipline.

Literature Review

Higher Education Dance in China originated in the mid-1990s within music education programs at normal universities, initially designed to enhance the dance literacy of future educators. Xie (1994) played a formative role by emphasizing fundamental dance training, ethnic dance traditions, and theory-practice integration, which influenced early curriculum frameworks. In 1998, Huang Mingzhu helped formalize the discipline, advocating for an interdisciplinary structure that led to its official recognition within national undergraduate programs. By the early 2000s, dance had emerged as a distinct field of study, though the literature remained largely descriptive, lacking deep theoretical and critical engagement.

One of the central tensions in Chinese Higher Education Dance is the struggle between preserving traditional and ethnic dance forms and adopting modern, often Westernized, aesthetics. This reflects broader cultural and political questions concerning identity, power, and curriculum authority. Scholars such as Li et al. (2023) call for regionalized curricular approaches to resist cultural homogenization, while Yu et al. (2024) emphasize student-led performances as methods of reclaiming intangible cultural heritage. Although these strategies support artistic authenticity and student empowerment, they often encounter resistance due to institutional rigidity.

Another critique involves the dominance of Han-centric narratives within dance curricula, which may obscure or marginalize the voices and contributions of ethnic minorities. Scholars like Chen (2003) advocate for "curricular decolonization," proposing the integration of local philosophies and indigenous movement vocabularies,

particularly from underrepresented southwestern regions, to ensure more inclusive and equitable representation.

The debate also extends to the pedagogical structure of these programs. While technical proficiency remains a core component, there is growing concern that this focus may sideline critical thinking, theoretical depth, and research-driven practices. In response, Zhang (2023) observe a shift toward hybrid educational models that blend studio-based instruction with critical theory and social engagement, reflecting broader reforms in Chinese higher education.

As the field moves into a globally connected phase, it faces the challenge of aligning with international practices while preserving its cultural integrity. Comparative studies, such as those by Zhao (2022), identify opportunities for Chinese programs to embrace greater inclusivity and innovation. Huang (2003) highlights curriculum internationalization efforts that integrate global dance histories and foster bilingual scholarship.

Finally, digital transformation is reshaping pedagogy. Zhang (2024) explore the role of AI and motion-capture technologies in choreography and assessment, showing how technology can both support and complicate traditional teaching models. Moving forward, adopting interdisciplinary and globally informed approaches will be key to evolving Chinese Higher Education Dance into a reflective, inclusive, and forward-looking academic field.

Conceptual Framework

The curriculum framework of these programs generally includes four core components:

1. General Education Courses, which align with national higher education regulations, incorporating subjects such as Marxist theory, pedagogy, and general humanities (Liu & He, 2022).
2. Dance Techniques and Theory, covering ballet, classical dance, modern dance, ethnic and folk dance, as well as dance history, aesthetics, and choreography (Li, 2013).
3. Teacher Training and Educational Pedagogy, integrating courses on curriculum design, teaching methodology, and classroom management to prepare students for careers in education (Xie, (1994).

4. Practical Training and Research, including field studies, artistic performances, and thesis writing, which enhance students' practical teaching abilities and research skills (Jin & Martin, 2019).

Research Methodology

This study employed a mixed-methods approach to assess the impact of Higher Education Dance programs on graduates' career trajectories and professional development.

Step 1: Research Design and Participant Selection

The study focused on graduates from the 1997 and 1998 cohorts of Shaanxi Normal University and Fujian Normal University, selected for their over 20 years of professional experience. A total of 110 graduates participated, with 86.36% female and 13.64% male. Most enrolled between ages 16–19. Educational backgrounds included 34.04% from general high schools, 59.57% from secondary arts schools, and a small number from professional performance troupes.

Step 2: Data Collection

A structured 22-question survey was distributed via WeChat Wenjuanxing. It covered six areas: personal background, reasons for choosing the major, employment history, curriculum evaluation, career development, and an open-ended section for feedback and suggestions.

Step 3: Data Analysis

Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, with key findings presented in tables and figures (e.g., job placement, career changes, curriculum alignment). Qualitative responses were thematically analyzed, revealing common concerns such as curriculum gaps, skill development, regional dance integration, faculty shortages, and limited practical training. The combined data provide a comprehensive evaluation of program effectiveness and inform recommendations for future improvement.

Results

Summary of the Higher Education Dance Questionnaire Survey

(1) Overview and Objectives of the Higher Education Dance Questionnaire Design

Twenty years after the graduation of the 1997 and 1998 cohorts from Fujian Normal University and Shaanxi Normal University, a targeted study was conducted to evaluate the long-term impact of their Higher Education Dance experience. A 22-question survey was specifically designed and distributed to these graduates to ensure direct and accurate data collection. The survey explored six key areas: personal demographic information; perceptions of the dance major, including passion for the field and self-assessed competence; post-graduation employment, covering career expectations, initial job placements, and career paths; understanding of Higher Education Dance and its influence; evaluation of the undergraduate curriculum, with feedback on strengths and areas needing improvement; and reflections and future outlook, where participants provided open-ended suggestions for further development of the program.

(2) Summary of Feedback from the Higher Education Dance Questionnaire Survey

The Higher Education Dance questionnaire was distributed via the WeChat Wenjuanxing mini-program to graduates from the 1997 and 1998 cohorts of Shaanxi Normal University (SNU) and Fujian Normal University (FNU). This method ensured convenient access and a high response rate from participants. The survey aimed to gather comprehensive insights into the graduates' academic experiences, career development, and perspectives on the Higher Education Dance program.

Regarding demographics and enrollment background, the total number of surveyed graduates included 37 students from SNU's 1997 cohort (4 males, 33 females), 24 from the 1998 cohort (3 males, 21 females), 30 from FNU's 1997 cohort (5 males, 25 females), and 19 from the 1998 cohort (3 males, 16 females). The overall gender distribution was 86.36% female and 13.64% male, reflecting the typical demographics of dance education. Most students enrolled between the ages of 16 and 19. In terms of academic background, 34.04% came from general high schools, 59.57% from secondary arts schools, and a small number had experience in song and dance performance groups prior to university admission.

2. Students' Perceptions of the Dance Major

Regarding their motivation for choosing the Higher Education Dance major, 74.47% of students cited genuine interest or passion for dance as their primary reason.

Another 14.8% chose the major due to academic pressure, while 6.38% were influenced by perceived career prospects. A few students selected the major as an alternative path after facing academic challenges in general education and opting for the art entrance examination route. Most students showed strong enthusiasm for the major, often practicing together in dance studios and actively participating in school rehearsals.

When asked to self-evaluate their professional abilities during their studies, the majority believed their skills were strong but still had room for improvement. A smaller group felt their abilities fully met their expectations, while a very small number rated themselves as average, acknowledging significant areas for growth. These findings suggest a generally confident and motivated student body, with awareness of both strengths and areas needing development.

3. Career Development Over 20 Years

Most graduates have become key teaching staff in schools or core professionals within organizations such as the China Dancers Association and various cultural institutions. Others have distinguished themselves as dance educators, organizers, theorists, choreographers, or researchers, contributing significantly to the development of the field. A few graduates have pursued entrepreneurship or transitioned into other industries, including administrative roles and business ventures—for example, by founding their own dancewear brands and companies.

Overall, the findings suggest that graduates from Higher Education Dance programs have enjoyed diverse and promising career paths, with many maintaining long-term involvement in dance education and related fields.

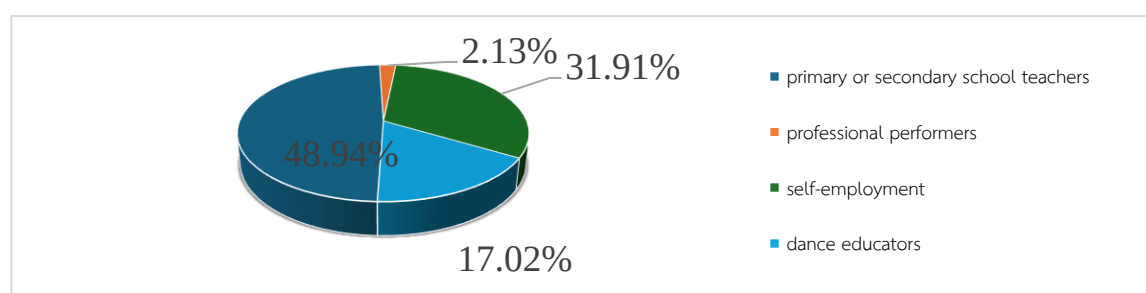

Figure 1 Employment Status of Higher Education Dance Graduates in Their First Jobs After Graduation

Higher Education Dance graduates pursue diverse career paths, with 48.94% becoming primary or secondary school teachers, highlighting the program's strong focus on education. Another 31.91% transitioned into self-employment or other professional fields, demonstrating adaptability. Additionally, 17.02% secured positions

as dance educators in higher education, contributing to the field's academic growth. Only 2.13% pursued careers as professional performers, indicating that while performance remains an option, most graduates enter education, entrepreneurship, or multidisciplinary roles. This distribution reflects the program's emphasis on pedagogy and professional versatility.

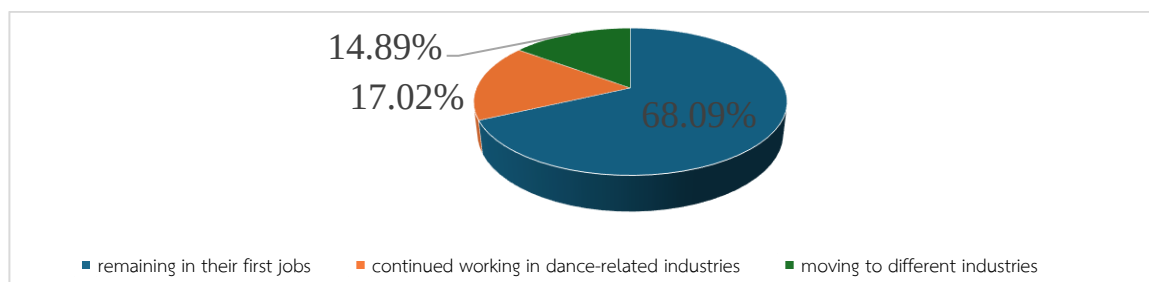

Figure 2 Career Changes of Higher Education Dance Graduates After Graduation

The career trajectories of Higher Education Dance graduates reveal a strong retention rate within their initial professions, with 68.09% remaining in their first jobs, indicating a high level of career stability and alignment with their original training. Meanwhile, 17.02% have experienced some job transitions but have continued working within dance-related industries, demonstrating the program's adaptability in preparing graduates for various roles within the field. In contrast, 14.89% have undergone significant career changes, moving into completely different industries, suggesting that while the program provides specialized training, some graduates seek alternative career paths beyond dance education and performance.

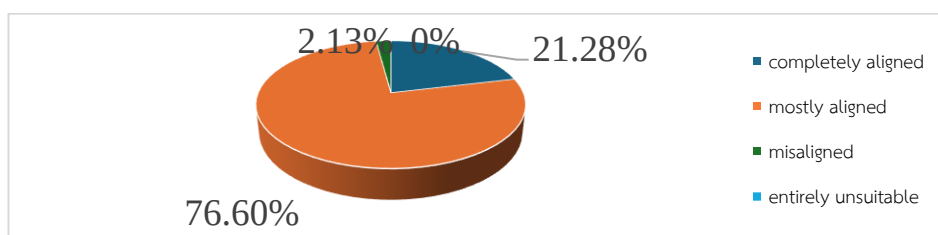

Figure 3 Alignment of Undergraduate Courses with the Objectives and Training Goals of the Higher Education Dance Program

Higher Education Dance graduates largely found their coursework aligned with professional goals, with 76.6% stating it was mostly aligned and 21.28% believing it was completely aligned. Only 2.13% felt misalignment, and no respondents considered it entirely unsuitable, highlighting the program's effectiveness.

Open-ended responses offered valuable insights. Some graduates emphasized balancing practical and theoretical training as a key distinction from professional art institutions. Others noted slow program development and urged greater support from the Ministry of Education. Additionally, some suggested integrating regional characteristics to enhance cultural identity within the curriculum.

Overall, the survey results were highly positive, confirming the program's success in meeting educational objectives while also identifying areas for further improvement, particularly in regional specialization and institutional growth.

Discussion

1) Review and Analysis of the Higher Education Dance Program Development

This study evaluated the effectiveness of Higher Education Dance programs in China in preparing graduates for professional careers and meeting practical demands. Unlike conservatories, these programs focus on teacher training, interdisciplinary learning, and holistic development. Survey data showed 72.34% of graduates felt their education significantly influenced their careers, and 76.6% believed the curriculum aligned with professional needs. However, 2.13% reported gaps in practical training and regional dance integration, raising concerns about standardized curricula overlooking cultural diversity. Scholars advocate regionally adaptive models to preserve heritage, while recent research highlights the need to integrate dance with education, health, and technology to meet evolving demands without losing core objectives.

(2) The Ongoing Evolution of Ideal Teaching

Despite the growth of Higher Education Dance programs in China, challenges remain in achieving the ideal of teaching. Access is limited in non-art institutions, where dance is often extracurricular. Faculty distribution is uneven, with urban universities attracting experienced instructors and rural areas facing shortages. Gendered teaching approaches, diverse student backgrounds, and inadequate infrastructure—such as limited studio space and poor rhythm training—further hinder instruction. Internationally, immersive technologies like motion capture and 360-degree holography are enhancing dance education Cisneros et al. (2023). While some institutions integrate regional folk dance to promote cultural heritage, others adhere strictly to national standards, neglecting ethnic diversity.

(3) Long-Term Career Outcomes and Program Impact

Career data demonstrate the lasting impact of Higher Education Dance programs in China. Most graduates (68.09%) remained in their first jobs, showing strong career stability, while 17.02% changed roles within the dance field and 14.89% entered

other sectors, underscoring the value of transferable skills. Professionally, 48.94% became school teachers, 17.02% entered higher education, 31.91% pursued interdisciplinary or entrepreneurial paths, and only 2.13% became full-time performers, reflecting a trend toward hybrid careers (Risner, 2012). Additionally, 76.6% of graduates felt their coursework mostly aligned with career needs, 21.28% found full alignment, and 2.13% identified gaps in practical training, theory, and regional content. These outcomes support calls for better integration of pedagogy and practice in arts education (Peng, 2023). Although foundational goals have been met, continued progress requires addressing structural issues, integrating graduate feedback, and aligning with global educational trends.

Body of Knowledge

The article provides an analysis of the academic experiences and career trajectories of graduates from the 1997 and 1998 cohorts of Higher Education Dance students at Fujian Normal University and Shaanxi Normal University. It examines how these programs align with national education policies, emphasizing teacher training, interdisciplinary education, and the balance between general education and specialized dance training. A 22-question survey was conducted, covering demographics, motivations for choosing the dance major, perceptions of the curriculum, career development, and suggestions for improvement. The findings indicated that most graduates chose the major due to a passion for dance and pursued diverse career paths, with many becoming educators, theorists, choreographers, or entrepreneurs. While the majority remained in dance-related fields, some transitioned to other industries. Graduates generally expressed satisfaction with the curriculum's alignment with career goals, though they offered suggestions for enhancing both practical and theoretical aspects of the program. Overall, the survey showed positive outcomes, with many graduates enjoying successful careers within dance and related fields.

Conclusion

The findings of this study confirm that Higher Education Dance programs in China have largely achieved their intended objectives, particularly in teacher training and interdisciplinary professional development. These achievements resonate with global trends in arts education, where there is an increasing emphasis on cultivating reflective educators, integrating theoretical knowledge with practical skills, and promoting cross-disciplinary learning. Nonetheless, challenges persist in areas such as

institutional accessibility, faculty qualifications, infrastructure, and the integration of regional dance traditions into standardized curricula. Comparable issues are found in dance education systems worldwide, including disparities in resource distribution, faculty development, and balancing cultural specificity with academic consistency. Addressing these challenges through strategic policy reforms, targeted resource investment, and curriculum innovation will not only strengthen China's Higher Education Dance programs but also position them for productive engagement in international dialogues. This broader perspective allows for mutual learning and the co-development of best practices in dance education on a global scale.

Suggestion

From the results of the research, the researcher has the suggestions as follows:

1. Suggestions from the Research

The study assessed the effectiveness of Higher Education Dance programs in shaping graduates' careers. Findings show most graduates stayed in dance-related professions, mainly in teaching. However, some transitioned out of the field, highlighting the need for more flexible career training. Universities should integrate interdisciplinary courses in entrepreneurship, arts management, and digital dance, while collaborating with cultural organizations and international networks to expand job opportunities.

Regarding curriculum alignment, most graduates found their coursework relevant, but gaps in practical training and regional dance integration were noted. Institutions should enhance hands-on performance opportunities, field research on regional dances, and applied teaching experiences. The Ministry of Education should balance standardization with regional adaptations to preserve local dance traditions.

Key challenges include faculty shortages, infrastructure limitations, and inconsistent student preparation. To address these, government agencies should invest in faculty development, improve dance facilities, and bridge student skill gaps. Universities should also implement exchange programs and faculty training initiatives to ensure high-quality dance education nationwide.

2. The suggestions for future research (must relate and further develop from this research article)

Based on the findings of this study, future research should explore the following areas to further develop Higher Education Dance education and policy implementation:

2.1 Research on Interdisciplinary Career Pathways for Dance Graduates

Since a percentage of graduates have transitioned into non-dance careers, future research should investigate alternative career pathways for dance graduates, such as arts administration, creative industries, digital media, and interdisciplinary performing arts careers. This would help institutions design curricula that better support career adaptability.

2.2 Comparative Analysis of Regional Dance Education Models

While some universities have successfully integrated regional dance forms into their curriculum, others have not. Future studies should conduct comparative analyses between institutions that emphasize regional dance education and those that do not, assessing the impact on student engagement, employment outcomes, and cultural preservation efforts.

2.3 The Role of Technology and Digital Innovation in Higher Education Dance

With advances in virtual reality (VR), motion capture, and AI-assisted choreography, future research should explore how digital tools can enhance dance education. Studies should assess the effectiveness of digital training environments, such as 360-degree projection-based dance studios and online dance education platforms, in improving student learning and career opportunities.

These research directions will contribute to the continuous improvement of Higher Education Dance programs, ensuring that they remain relevant, adaptive, and effective in preparing students for the evolving professional landscape.

References

- Chen, Y. W. (2003). *Modern dance and cultural identity: A study of contemporary Taiwan indigenous choreographers* [Master's thesis, Nanhua University].
<https://nhuir.nhu.edu.tw/retrieve/28341/092NHU05673001001.pdf>
- Cisneros, R. E., Crawley, M. L., & Wood, K. (2023). *Digital tools in formal and informal dance education environments*. Ethical Agility in Dance. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781003111146-13/digital-tools-formal-informal-dance-education-environments-rosemary-rosa-cisneros-marie-louise-crawley-karen-wood>
- Huang, F. (2003). *Policy and Practice of the Internationalization of Higher Education in China*. *Journal of Studies in International Education*, 7(3), 225–240.
<https://doi.org/10.1177/1028315303254430>
- Jin, J., & Martin, R. (2019). Exploring the past to navigate the future: Examining histories of higher dance education in China in an internationalised context. *Research in Dance Education*, 20(2), 225–246. <https://doi.org/10.1080/14647893.2019.1566304>

- Li, H., Pang, X., & Li, C. (2023). Review the development and evolution of aesthetic education in Chinese schools from a policy perspective. *Sustainability*, 15(6), Article 5275. <https://doi.org/10.3390/su15065275>
- Liu, W., & He, C. (2022). Curriculum-based ideological and political education: Research focuses and evolution. *International Education Studies*, 15(5), 28–35. <https://doi.org/10.5539/ies.v15n5p28>
- Peng, Y. (2023). *The Practice of Integration of Art Education and Regional Culture Towards Pedagogy Enhancement*. *Journal of Education and Educational Research*, 6(2), 192–205. <https://doi.org/10.54097/jeer.v6i2.14990>
- Risner, D. (2012). Hybrid lives of teaching and artistry: A study of teaching artists in dance in the USA. *Research in Dance Education*, 13(2), 175–193. <https://doi.org/10.1080/14647893.2012.677426>
- Xie, T. (1994). *Fundamental theory and methodology of dance education*. Shanghai Music Publishing House.
- You, L., Sensai, P., & Sangmuenna, W. (2024). The education development and transmission of Chinese Haiyang Yangge folk performances since 1949 in Shandong Province. *International Education Studies*, 17(6), 23–33. <https://doi.org/10.5539/ies.v17n6p23>
- Yu, S., Zheng, T., & Xie, J. (2024). Research on the integration and creation of regional intangible cultural heritage dance in aesthetic education in universities: Taking Sichuan University for Nationalities as an example. *Higher Education and Practice*, 1(3), 33–38. <https://doi.org/10.62381/H241306>
- Zhang, D. (2023). *Analysis on the path of integrating traditional cultural education into dance teaching in colleges and universities*. *International Journal of New Developments in Education*, 5(11), 21–25. <https://doi.org/10.25236/IJNDE.2023.051104>
- Zhang, Y. (2024). Teaching reform of dance major based on TPACK learning theory and AI classroom. *Journal of Computational Methods in Sciences and Engineering*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/14727978241303825>
- Zhao, Y. (2022). Teaching traditional Yao dance in the digital environment: Forms of managing subcultural cultural capital in the practice of local creative industries. *Technology in Society*, 69, Article 101943. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2022.101943>

**แนวทางการพัฒนาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการในการใช้เทคโนโลยี
ระบบขายหน้าร้านของธุรกิจร้านอาหารขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
ในกรุงเทพมหานคร**

**GUIDELINE FOR DEVELOPING THE POTENTIAL OF OPERATIONS STAFF TO
USE POINT OF SALE TECHNOLOGY IN SMALL AND MEDIUM-SIZED
RESTAURANT BUSINESSES (SMES) IN BANGKOK**

รักชนก ศรีโณมงาม และณัฐรี สมิตร*

Rakchanok Srichomngam and Natnaree Smith*

กลุ่มวิชาการจัดการธุรกิจบริการ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยดุสิตธานี

Hospitality Business Management Concentration, Master of Business Administration, Dusit Thani College

*Corresponding Author E-mail: natnaree.sm@dtc.ac.th

Received March 29, 2025; Revised July 7, 2025; Accepted July 8, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สืบหาความพร้อม และความเป็นไปได้ของร้านอาหารขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกรุงเทพมหานครด้านการใช้เทคโนโลยี และวิธีการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง (2) ศึกษาสถานการณ์การดำเนินธุรกิจร้านอาหาร (3) วิเคราะห์ศักยภาพพนักงานปฏิบัติการในธุรกิจร้านอาหาร และ (4) กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการในการใช้เทคโนโลยีระบบขายหน้าร้าน (POS) เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลัก 21 ราย ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และพนักงานร้านอาหารได้ในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า (1) ร้านอาหารส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านคุณภาพการบริการและการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ (2) สถานการณ์ธุรกิจร้านอาหารเผชิญการแข่งขันสูง เศรษฐกิจชะลอตัว กำลังซื้อผู้บริโภคลดลง ขณะที่ต้นทุนดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้น (3) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการในการใช้เทคโนโลยี POS และการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มความถูกต้องแม่นยำและประสิทธิภาพการให้บริการ (4) แนวทางการพัฒนาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการควรพิจารณาจากจุดแข็งและเป้าหมายธุรกิจ ร่วมกับปัจจัยดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรมนุษย์ (เน้นการฝึกอบรมและสร้างวัฒนธรรมองค์กร) ด้านการจัดการ (กำหนดกระบวนการทำงานเป็นระบบ) ด้านเทคโนโลยี (เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม) และด้านเงินทุน (บริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพพนักงาน, เทคโนโลยีระบบขายหน้าร้าน, ธุรกิจร้านอาหารขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

This qualitative research aimed (1) to explore the readiness and feasibility of small and medium-sized restaurant businesses (SMEs) in Bangkok regarding technology adoption and operational practices in real-world settings, (2) to examine the current business environment in the restaurant industry, (3) to analyze the potential of operational staff in restaurant businesses, and (4) to establish guidelines for developing the potential of operational staff in terms of using Point of Sale (POS) technology. Data were collected through non-participant observation, in-depth interviews, and focus group discussions with 21 key informants, including representatives from government agencies, the private sector (entrepreneurs), and staff from Southern Thai restaurants in Bangkok. Data were analyzed using content analysis and presented in descriptive format.

The findings revealed several issues. First, most restaurants were ready in terms of service quality and technology implementation for management. Second, the restaurant business environment faces intense competition, economic slowdown, and declining consumer purchasing power, while operational costs are increasing. Third, entrepreneurs should prioritize developing operational staff capabilities in terms of using POS technology and selecting appropriate technology to enhance accuracy and service efficiency. Finally, the guidelines for developing the potential of operational staff should reflect each business's strengths and objectives, along with four operational factors, comprising human resources (emphasizing training and organizational culture building), management (establishing systematic work processes), technology (selecting appropriate technology), and finance (managing budgets efficiently) to enhance competitiveness and sustainable growth.

Keywords: Employee Potential Development, Point of Sale Technology, Small and Medium-Sized Restaurant Businesses

บทนำ

หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พ.ศ. 2563 ธุรกิจร้านอาหารไทยชะงักจากมาตรการควบคุมโรค โดยเฉพาะ SMEs ที่ต้องปิดร้านเป็นระยะ ขณะที่บริการสั่งอาหารออนไลน์เติบโตรวดเร็ว เอื้อให้ผู้ประกอบการรายย่อยเข้าสู่ตลาดด้วยเงินลงทุนต่ำ (ชญาธิศ สมสุข, 2567) กลุ่มพัฒนาเศรษฐกิจบริการ กองนโยบายสร้างความเข้มแข็งทางการค้า (2566) ระบุว่า สิ้นปี พ.ศ. 2566 มีร้านอาหารนิติบุคคล จำนวน 384,777 ราย มีมูลค่า 260,171 ล้านบาท มีอัตราการจ้างงาน 1.16 ล้านคน โดยกรุงเทพฯ และปริมณฑล ครองสัดส่วนสูงสุดราวหนึ่งในสี่ เศรษฐกิจปี พ.ศ. 2566 เริ่มฟื้นตัว ยอดขายอาหารไตรมาส 1 เติบโตร้อยละ 31.5 และไตรมาส 2 อีกร้อยละ 10.6 (ธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน), 2567) อย่างไรก็ตาม ร้านอาหาร SMEs

ยังเผชิญต้นทุนวัตถุดิบ และแรงงานผันผวน กำลังซื้อที่ยังไม่ฟื้นเต็มที่ และการแข่งขันรุนแรง

ในบริบทนี้ "บุคลากร" และ "เทคโนโลยี" จึงเป็นแกนหลักของความอยู่รอด (กลุ่มพัฒนาเศรษฐกิจบริการ กองนโยบายสร้างความเข้มแข็งทางการค้า, 2566) โดยเฉพาะระบบขายหน้าร้าน (POS) ซึ่งไม่เพียงบันทึกการขาย แต่วิเคราะห์ยอดขาย ควบคุมสินค้าคงคลัง (Stock) และลดต้นทุนได้ ผู้ประกอบการกว่าร้อยละ 90 ในกรุงเทพฯ ใช้ POS เพียงขั้นพื้นฐาน (ธนพงศ์ วงศ์ชินศรี, 2563) สาเหตุสำคัญ คือ ศักยภาพ และทัศนคติของพนักงานระดับปฏิบัติการที่ขาดความรู้ กลัวความผิดพลาด และต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ต้องจดข้อมูลด้วยมือ ให้บริการล่าช้า และเกิดต้นทุนแฝงสูง ร้านที่จดคำสั่งด้วยมือผิดพลาด 3-5 รายการต่อวัน ใช้เวลาปิดบิลนานกว่า 27 วินาทีต่อโต๊ะ และมีต้นทุนแรงงานสูงขึ้น ร้อยละ 12 ต่อเดือน ขณะที่ร้านที่ใช้ Cloud POS เต็มประสิทธิภาพ ลดเวลาอาหาร ร้อยละ 15-20 ลดการสูญเสียวัตถุดิบร้อยละ 8 และให้ผู้บริหารเข้าถึงข้อมูลแบบเรียลไทม์ แม้มีงานวิจัยด้าน POS และพฤติกรรมผู้บริโภคบ้าง แต่ยังขาดการศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพพนักงานให้ใช้ POS อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทร้านอาหาร SMEs กรุงเทพฯ (โกศล จิตวิรัตน์ และคณะ, 2567)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา "แนวทางการพัฒนาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการในการใช้เทคโนโลยีระบบขายหน้าร้านของธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในกรุงเทพมหานคร" เพื่อเข้าใจสถานการณ์ธุรกิจ และระบุวิธีส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี POS อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ความพร้อมของร้าน สถานการณ์ธุรกิจ ศักยภาพพนักงาน และแนวทางพัฒนาบุคลากรในการใช้ POS ผลวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความพร้อม และความเป็นไปได้ของร้านอาหารขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้งานเทคโนโลยี และวิธีการทำงานในสถานการณ์จริง
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์ในการดำเนินธุรกิจร้านอาหารขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการของธุรกิจร้านอาหารขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการในการใช้เทคโนโลยีระบบขายหน้าร้านของธุรกิจร้านอาหารขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด และทฤษฎีของเทคโนโลยีระบบขายหน้าร้าน (Point of Sale: POS) ในร้านอาหาร เกี่ยวข้องกับระบบที่รวมฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ เพื่อจัดการงานในร้านอาหาร ทั้งการประมวลผลธุรกรรม การจัดการสินค้าคงคลัง และการจัดการลูกค้า โดยมีวิวัฒนาการจากเครื่องบันทึกเงินสดแบบดั้งเดิมสู่ระบบดิจิทัลที่ใช้คลาวด์ และฮาร์ดแวร์ที่หลากหลาย การยอมรับเทคโนโลยีอธิบายได้ด้วยทฤษฎีหลักสามประการ คือ แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ที่เน้นประโยชน์ที่รับรู้ และความง่ายในการใช้งาน ทฤษฎีการยอมรับ และใช้เทคโนโลยีแบบรวม (UTAUT) ที่พิจารณาปัจจัยทางสังคม และบริบทเพิ่มเติม และทฤษฎีการแพร่กระจายของนวัตกรรมที่มองคุณลักษณะของนวัตกรรม และอัตราการใช้ในกลุ่มประชากร นอกจากนี้ POS ยังเชื่อมโยงกับการจัดการห่วงโซ่อุปทาน โดยใช้ข้อมูล

การช่วยในการพยากรณ์ความต้องการ ติดตามสินค้าคงคลัง และบูรณาการกับระบบจัดการผู้ผลิตสินค้า และวัตถุดิบ (Supplier) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนในการดำเนินงานของร้านอาหาร

ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินพฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้เทคโนโลยี โดยเน้นการรับรู้ประโยชน์ การใช้งาน และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของแต่ละบุคคล (พรชัย ชันทะวงศ์ และคณะ, 2565) การยอมรับเทคโนโลยี หมายถึง การนำเทคโนโลยีมาใช้งานเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลในด้านต่าง ๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะ และการใช้งานเทคโนโลยีให้มีความสะดวกขึ้น (เกียรติศักดิ์ สุขศรีสวัสดิ์ และวาทีต อินทุลักษณ์, 2563) การใช้งานเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ และทักษะ โดยทักษะที่ดีส่งผลให้เกิดการยอมรับอย่างยั่งยืน (สุทิพย์ ประทุม และสรุณณิ อุเสินยาง, 2565) กระบวนการยอมรับเทคโนโลยี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรับรู้ (Awareness Stage) การเริ่มสนใจเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ 2) สนใจ (Interest Stage) การหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อทำความเข้าใจในคุณสมบัติ และประโยชน์ 3) ประเมินค่า (Evaluation Stage) การเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียกับเทคโนโลยีเดิม 4) ทดลอง (Trial Stage) การนำเทคโนโลยีไปทดลองใช้บางส่วน และ 5) ยอมรับ (Adoption Stage) ขั้นตอนที่ผู้ใช้นำเทคโนโลยีไปใช้อย่างจริงจัง เมื่อพึงพอใจ และเห็นคุณค่า

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Nadler & Nadler, 1992 อ้างถึงใน ดาวิชา สรีธัญรัตน์, 2562) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การฝึกอบรม (Training) มุ่งพัฒนาการปฏิบัติงานในปัจจุบัน การศึกษา (Education) วางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงานในอนาคต และการพัฒนา (Development) เตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดฝัน การจัดการกับความเปลี่ยนแปลง (Change Management) เกิดจากปัจจัยภายนอก และภายในที่ส่งผลให้ต้องปรับตัว เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (พนิดา วัชรระรังสี, 2565) โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาผลผลิต และบริการใหม่ การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี การเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม และพนักงาน เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และเป้าหมายองค์กร (ชลธิชา บัวชุม และคณะ, 2562) การฝึกอบรมที่ดีช่วยให้พนักงานปรับตัวได้รวดเร็ว เสริมสร้างความเชื่อมั่น และรักษาบุคลากรไว้อย่างยั่งยืน (สกล บุญสิน, 2560) โดยมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้บริหาร ความขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ การพัฒนาเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ความซับซ้อนของโลกปัจจุบัน ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม และการเชื่อมโยงกับหน้าที่การบริหารทรัพยากรมนุษย์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โกศล จิตวิรัตน์ และคณะ (2567) ได้วิจัยเรื่อง "คุณลักษณะของนวัตกรรมระบบขายหน้าร้านบนคลาวด์สำหรับผู้ประกอบการร้านอาหารในยุคดิจิทัล" เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอาหาร พนักงาน และลูกค้า โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ศึกษาลักษณะระบบ Cloud POS ในมิติของผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการ ผลการวิจัยพบว่าระบบ Cloud POS มีลักษณะ 7 ด้าน ได้แก่ (1) ความสามารถในการเข้าถึงระบบ (2) ความสามารถในการปรับขนาดธุรกิจ (3) ความสามารถในการจัดการข้อมูล (4) ความปลอดภัย (5) ความสามารถในการคุณสมบัติหลักของระบบ (6) ความสามารถผสมรวมกับระบบหรือซอฟต์แวร์ทางธุรกิจอื่น และ (7) ความสามารถในการปรับปรุงประสบการณ์ลูกค้า

มณีนรัตน์ ชัยยะ และเพ็ญศรี นิรินัง (2566) ได้วิจัยเรื่อง "การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภายใต้การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล" มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แนะองค์กรให้เตรียมพร้อมรับมือกับยุคดิจิทัล โดยวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า องค์กรควรเสริมทักษะใหม่ให้บุคลากร และพัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลตั้งแต่การสรรหา การดูแลรักษา จนถึงการพัฒนาพนักงาน รวมทั้งนำนวัตกรรมมาปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และพัฒนาคุณภาพบุคลากร เพื่อสร้างความแข็งแกร่งและเติบโตในยุคดิจิทัล

Adeniran et al. (2022) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของลูกค้าต่อระบบการขายหน้าร้าน (POS): บทบาทการปรับระดับอายุ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาว่าการถอนเงินสด การโอนเงิน และการฝากเงินผ่านระบบ POS มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าหรือไม่ และเพื่อศึกษาผลกระทบของอายุที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการถอนเงินสด การโอนเงิน การฝากเงินผ่านระบบ POS และความพึงพอใจของลูกค้า เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ ลูกค้าของธนาคาร Eco Bank, Jaiz Bank และ Unity Bank จำนวน 384 ราย ผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก และมีนัยสำคัญระหว่างระบบ POS กับความพึงพอใจของลูกค้า และอายุของลูกค้าเท่านั้นที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการโอนเงิน และความพึงพอใจของลูกค้า

คาร์ลเบ็ค และคณะ (Carlbäck et al., 2023) ศึกษาเรื่อง "การพัฒนาบุคลากรในร้านอาหารสวีเดนตะวันตก" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสรรค และความท้าทายในอุตสาหกรรมร้านอาหารสวีเดน และแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร เก็บข้อมูล โดยการศึกษาวรรณกรรม และสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับตัวแทนร้านอาหาร 32 แห่งในพื้นที่ท่องเที่ยวโบฮุสแลนด์ ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 85 ของร้านอาหารระบุว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการสรรหาบุคลากรเป็นอุปสรรคสูงสุดต่อการสร้างทุนมนุษย์ และความสำเร็จทางธุรกิจ โดยการพัฒนาทรัพยากรบุคคลแบ่งเป็น 3 หมวดหลัก คือ การดึงดูด การมีส่วนร่วม และการรักษาผู้มีความสามารถ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พื้นที่วิจัย คือ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ครอบคลุมมิติด้านความพร้อมของธุรกิจ ตลอดจนการปรับตัว และศักยภาพของพนักงานในร้านอาหารได้ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยแบ่งออกเป็นสามขั้นตอนหลัก ดังนี้

ในขั้นแรก ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 21 ราย ด้วยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) คือ หน่วยงานภาครัฐ 3 ราย หน่วยงานภาคเอกชน 3 ราย และร้านอาหาร SMEs 15 ราย เน้นเฉพาะ “ร้านอาหารใต้” ในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ร้านอาหารที่คัดเลือกต้องดำเนินการไม่น้อยกว่า 4 ปี มีการจดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และใช้ระบบ POS ในการบริหารจัดการบางส่วน ตลอดจนมีลักษณะทางวัฒนธรรม และส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อสะท้อนเอกลักษณ์ของอาหารใต้ได้อย่างชัดเจน เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบบันทึกการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ประเมินคุณภาพการให้บริการ 5 มิติ ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนอง ความเชื่อมั่น การเอาใจใส่ และรูปธรรมในการให้บริการ รวมถึงการสังเกตการณ์ใช้งานเทคโนโลยี POS (2) แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ศึกษาสถานการณ์โดยรวมของธุรกิจร้านอาหารใต้ SMEs การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ

(3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของธุรกิจร้านอาหาร การยอมรับเทคโนโลยี POS ศักยภาพบุคลากร ตลอดจนการใช้โมเดล SOAR และปัจจัย 4M (Manpower, Management, Machinery, Money) เพื่อหาแนวทางพัฒนาบุคลากร โดยนำเครื่องมือการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมาแก้ไข และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเวลา ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมระหว่างการปฏิบัติงานจริง และการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ในช่วงเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลมีความพร้อม และสะดวกใจ ด้านสถานที่ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มดำเนินการในสถานที่ปฏิบัติงานหรือตามที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก ด้านผู้วิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลทุกขั้นตอนด้วยตนเอง เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มด้วยการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมร้านอาหารแต่ละแห่ง เพื่อให้เข้าใจบริบทการให้บริการ และการใช้เทคโนโลยี POS จากนั้น เดือนมกราคม พ.ศ. 2568 ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้คำถามกึ่งโครงสร้าง

ขั้นสุดท้ายเป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการ ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 ณ ห้องประชุมโรงแรมดุสิต ปริ้นเซส ศรีนครินทร์ ซึ่งมีอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าร่วมสนทนา 15 ราย ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการร้านอาหาร ทำให้ได้มุมมองเชิงลึกที่ผสมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และธุรกิจ SMEs

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ควบคู่กับการเปรียบเทียบเชิงกรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลจากการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มมาแยกประเด็น ตรวจสอบความสอดคล้องหรือความแตกต่าง ก่อนสังเคราะห์เป็นข้อค้นพบที่สะท้อนถึงสถานการณ์ธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และแนวทางพัฒนาเทคโนโลยี POS ควบคู่กับการยกระดับศักยภาพบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม ถ่ายทอดผลการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา โดยผนวกตัวอย่าง ข้อสังเกต และประเด็นเชิงนโยบาย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปปรับใช้สานต่อได้อย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ร้านอาหารได้ SMEs ส่วนใหญ่มีความพร้อมในด้านการให้บริการครอบคลุมทั้งมิติความน่าเชื่อถือ (Reliability) การตอบสนอง (Responsiveness) การรับประกันความเชื่อมั่น (Assurance) การเอาใจใส่ (Empathy) และรูปธรรม (Tangibles) ในการให้บริการ ภาพรวมพบว่า ร้านอาหารสามารถให้บริการได้ตรงตามเวลา มีการจัดการคำสั่งซื้อ และกระบวนการชำระเงินอย่างถูกต้อง พนักงานมีความสุภาพ และมาตรฐานการรักษาความสะอาดที่ดี ทำให้ลูกค้ารู้สึกมั่นใจในการรับบริการ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อสังเกตว่า บางร้านขาดระบบสำรองที่นั่งออนไลน์ และอาจตอบสนองคำสั่งซื้อช้าลงในบางช่วงเวลา นอกจากนี้ พนักงานบางร้านยังขาดทักษะการจัดการข้อร้องเรียนได้อย่างมืออาชีพ และขาดการสื่อสารเชิงรุกในกลุ่มลูกค้าเฉพาะ หรือการแสดงความเห็นอกเห็นใจเมื่อเกิดปัญหา สำหรับมิติรูปธรรม พบว่า บรรยากาศร้านหลายแห่งตกแต่งได้เชิญชวน อุปกรณ์และเฟอร์นิเจอร์สะอาด เมนูอาหารออกแบบชัดเจน และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มความสะดวกให้ลูกค้า แต่ควรปรับปรุงระบบสำรองที่นั่งหรือระดับทักษะพนักงาน เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการให้บริการโดยรวม

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ร้านอาหารได้ SMEs มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องหลังโควิด-19 แต่เผชิญการแข่งขันรุนแรง ต้นทุนสูงขึ้น และขาดแคลนแรงงาน ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับสุขอนามัย ประสบการณ์การรับประทาน และความสะดวกจากบริการเดลิเวอรี่ (Delivery) และแพลตฟอร์มออนไลน์ หน่วยงานภาครัฐมองว่าเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบ POS และการตลาดออนไลน์ ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ภาคเอกชนชี้ถึงความสำคัญของระบบ CRM และแพลตฟอร์มจัดส่งอาหารในการสร้างความแตกต่าง โดยร้านที่มีเอกลักษณ์ และจุดแข็งด้านตราสินค้าพื้นตัวได้เร็วกว่า อุปสรรคสำคัญยังคงเป็นการตลาดออนไลน์ การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ และการจัดการต้นทุน วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการในร้านอาหารได้ SMEs มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการนำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องมาใช้ โดยเฉพาะระบบขายหน้าร้าน (Point of Sale: POS) ช่วยลดขั้นตอนการทำงาน เพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการ และสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ได้เป็นระบบ ในมุมมองของหน่วยงานภาครัฐ การส่งเสริมให้เจ้าของร้านจัดอบรมพนักงานควบคู่ไปกับการสนับสนุนงบประมาณ และความรู้ เป็นแนวทางที่จะช่วยพัฒนาทักษะบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ภาครัฐยังจัดให้มีระบบทดลองใช้เทคโนโลยีก่อนการลงทุนจริง และประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในหลักสูตรการบริหารธุรกิจ และเทคโนโลยี ทั้งนี้ ภาคเอกชนมองว่า ระบบ POS ช่วยบันทึกยอดขาย จัดการคลังสินค้าและติดตามประสิทธิภาพพนักงานได้ดี แต่ผู้ประกอบการบางรายยังมีปัญหาเรื่องทักษะพื้นฐานของพนักงานในการใช้เทคโนโลยี รวมถึงแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง แม้ว่าจะระบบ POS จะไม่ซับซ้อนก็ตาม พนักงานเองต้องการเครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เสริมการทำงานได้สะดวกขึ้น เช่น ระบบ POS แบบเคลื่อนที่หรือระบบส่งออเดอร์อัตโนมัติ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านภาษา พนักงานสูงวัย และความไม่เสถียรของเทคโนโลยีบางระบบ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ และปรับตัวในยุคที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กำลังเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้น

“...POS มีความสำคัญ และจำเป็นต่อผู้ประกอบการร้านอาหารอย่างมาก ช่วยในการจัดการ เช่น คำสั่งซื้อ การจัดการโต๊ะ การชำระเงิน การออกใบเสร็จ รวมถึงการรายงานผล เจ้าของร้านควรจัดการฝึกอบรมพนักงาน และมีคู่มือหรือวิดีโอสอนการใช้งาน POS ไว้ในร้าน และควรจะต้องมี POS แบบออฟไลน์ เป็นระบบสำรองในกรณีที่เครื่อง POS ล่ม เพื่อให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้...”

A1 / 15 มกราคม 2568

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า ร้านอาหารได้ SMEs มีโครงสร้างพื้นฐาน และการเข้าถึงทรัพยากรที่เอื้อต่อการใช้ระบบขายหน้าร้าน (POS) ค่อนข้างสูง จึงมีแนวโน้มดีในการยกระดับการบริหารจัดการ และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน แต่ความพร้อมยังขึ้นอยู่กับแนวคิดผู้ประกอบการ หากเป็นรุ่นใหม่หรือเปิดรับเทคโนโลยี ก็จะปรับใช้ POS ได้รวดเร็วกว่า ในขณะที่บางร้านให้ความสำคัญกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของร้าน และลูกค้าในบรรยากาศแบบดั้งเดิม จึงลังเลที่จะเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน อย่างไรก็ตาม การแข่งขันของธุรกิจร้านอาหารได้ในกรุงเทพฯ มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในช่วง 1-2 ปีข้างหน้า ผู้ประกอบการที่สามารถปรับตัวตามกระแสตลาด เพิ่มช่องทาง

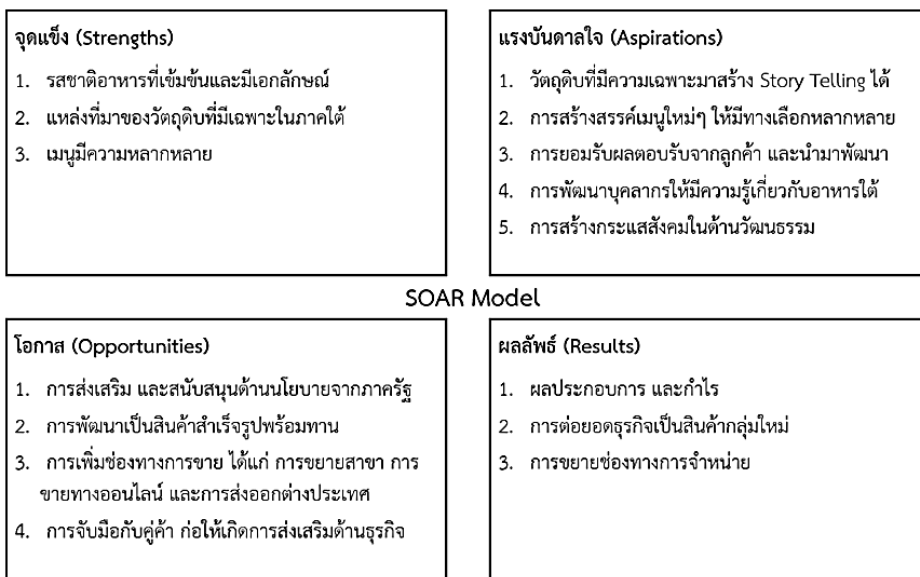

ออนไลน์ และบริการดีลิเวอรี่ รวมถึงสร้างเอกลักษณ์ผ่านกลยุทธ์ Storytelling มักจะดึงดูดลูกค้าได้ดีกว่า ร้านที่ไม่มีจุดขายที่ชัดเจนอาจเผชิญปัญหาการอยู่รอด ดังนั้น การนำเทคโนโลยีมาช่วยด้านการบริการ ควบคู่กับการพัฒนากลยุทธ์การตลาด และการรักษาคุณภาพรสชาติอาหารอย่างสม่ำเสมอ จึงเป็นแนวทางสู่การเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจร้านอาหารได้ SMEs ในกรุงเทพมหานคร

“มีความพร้อม เพราะด้านเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง ถ้าร้านอาหารระดับ SME ไม่มีการปรับตัว อาจทำให้สู้คู่แข่งที่มากขึ้นในทุกๆ วัน ความพร้อมอาจจะไม่ใช่พนักงานระดับปฏิบัติการ แต่เป็นระดับหัวหน้าที่จะต้องคอยเทรนนิ่ง และนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับร้านและพนักงานระดับปฏิบัติการในหน้าที่ต่างๆ อย่างเหมาะสม”

F12 / 10 กุมภาพันธ์ 2568

โดยจากการวิเคราะห์ด้วยโมเดล SOAR พบว่า จุดแข็งของร้านอาหารได้ คือ รสชาติเอกลักษณ์ วัตถุดิบเฉพาะถิ่น การทำ Storytelling เพื่อเพิ่มมูลค่า และการต่อยอดสินค้า Take-home สู่กลุ่มลูกค้าใหม่ ด้านแรงบันดาลใจ ธุรกิจตั้งเป้าหมายตลาดทั้งในและต่างประเทศ ผ่านการสร้าง Soft Power และนำเสนอวัฒนธรรมอาหารได้ในรูปแบบทันสมัย ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากร และการรักษามาตรฐานด้านคุณภาพ และความปลอดภัย ส่วนโอกาสได้รับแรงหนุนจากนโยบาย Soft Power ของภาครัฐ ซึ่งส่งเสริมอาหารไทยในระดับนานาชาติ รวมถึงการขยายตลาดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ และการแปรรูปอาหารเพื่อเข้าถึงผู้บริโภคได้กว้างขึ้น

แผนภาพที่ 1 จุดแข็ง และเป้าหมาย (SOAR Model) ร้านอาหารได้ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์ทักษะที่สำคัญของพนักงานระดับปฏิบัติการโดยใช้แนวคิด 4M พบว่า พนักงานควรมีทัศนคติที่ดี เรียนรู้ไว และสื่อสารได้ชัดเจน (Manpower) ทำงานตามขั้นตอนที่ชัดเจน และมีระบบพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Management) ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (Machinery) และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ค่าตอบแทน และสวัสดิการที่เหมาะสม (Money) เพื่อเสริมแรงจูงใจ และผลักดันการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านทรัพยากรมนุษย์ (Manpower) คนงาน พนักงาน หรือบุคลากรทั้งจากภายในและภายนอก โดยการคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติ มีความรับผิดชอบหน้าที่ พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ใส่ใจ และมีใจรักในการให้บริการ มีทัศนคติที่ดี มีบุคลิกภาพที่ดี และมีทักษะด้านการสื่อสารที่ดี	ด้านการจัดการ (Management) วิธีการ ขั้นตอน หรือกระบวนการในการทำงาน โดยกำหนดรายละเอียดงานให้เหมาะสมชัดเจน การจัดขั้นตอนการทำงานแต่ละตำแหน่งให้เหมาะสมเป็นระบบ มีแผนการพัฒนา และฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง และมีแบบประเมินผลที่ชัดเจน
ด้านเครื่องจักรเทคโนโลยี (Machinery) เครื่องใช้หรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการทำงาน โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของพนักงาน การเลือกอุปกรณ์ที่ใช้ไม่ซับซ้อน ให้การทำงานมีความสะดวก และแม่นยำขึ้น และเหมาะสมกับรูปแบบของธุรกิจ การมีเครื่องครัว และอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน	ด้านเงินทุน (Money) เงินหรือทุน ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ โดยมีความรู้ความเข้าใจการบริหารเงินทุน และต้นทุนในการดำเนินการ การสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ การมีแผนสวัสดิการ และค่าตอบแทนของพนักงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

แผนภาพที่ 2 ทักษะที่สำคัญของพนักงานระดับปฏิบัติการ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ร้านอาหารใต้ SMEs ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีความพร้อมในการให้บริการในมิติต่างๆ อย่างครอบคลุม ทั้งในด้านความน่าเชื่อถือ การตอบสนองความต้องการของลูกค้า การสร้างความเชื่อมั่น การเอาใจใส่ในการให้บริการ และความเป็นรูปธรรมของบริการ เช่น ความสะอาด บรรยากาศร้าน และการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะการนำระบบขายหน้าร้าน (POS) มาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการสั่งอาหาร และชำระเงิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าในยุคหลังโควิด-19 ที่พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการให้บริการที่รวดเร็ว สะดวก และมีคุณภาพ อีกทั้งการใช้งานเทคโนโลยี POS ยังช่วยแบ่งเบาภาระงานพนักงาน และทำให้กระบวนการให้บริการมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงมีข้อจำกัดในบางประการ เช่น การขาดระบบสำรองที่นึ่งออนไลน์ ความล่าช้าในการรับออเดอร์ และการจัดการข้อร้องเรียนที่ยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Endeshaw (2021) และ Fitriasari (2020) ที่ระบุว่า การให้บริการที่มีคุณภาพสามารถสร้างความไว้วางใจ และความพึงพอใจแก่ลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับใช้กลยุทธ์ดิจิทัลอย่างเหมาะสมจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ สุขศรีสวัสดิ์ และวาทีต อินทุลักษณ์ (2563) ที่ชี้ว่า การยอมรับเทคโนโลยีถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านบริการ และช่วยให้การปรับตัวต่อพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นไปอย่างราบรื่น อีกทั้งยังสัมพันธ์กับแนวคิดของ โกศล จิตวิรัตน์ และคณะ (2567) ที่เสนอว่าระบบ POS บนคลาวด์ควรมีความยืดหยุ่น ปลอดภัย และเชื่อมต่อกับระบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแนวคิดของ ชัยมงคล ลิ้มเพียรชอบ (2566) ซึ่งชี้ว่าการรับรู้ประโยชน์จากเทคโนโลยีส่งผลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ POS ในธุรกิจร้านอาหาร

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ร้านอาหารใต้ SMEs ในกรุงเทพมหานคร ยังคงเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงจากผู้ประกอบการรายใหม่ที่เขาตลาดจำนวนมาก ขณะเดียวกัน มีอัตราการเลิกกิจการในกลุ่มเดียวกันเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวส่งผลให้กำลังซื้อ

ของผู้บริโภคลดลง ขณะที่ต้นทุนการดำเนินงาน ทั้งด้านวัตถุดิบ ค่าขนส่ง ค่าแรงงาน และค่าธรรมเนียมจากแพลตฟอร์มเดลิเวอรี่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้ร้านอาหารต้องปรับกลยุทธ์ด้านการบริหารต้นทุน ควบคู่กับการพัฒนาแนวทางการตลาดที่ตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภครุ่นใหม่ซึ่งให้ความสำคัญกับสุขภาพ ความสะดวกสบาย และประสบการณ์การรับประทานอาหารมากยิ่งขึ้น กลยุทธ์ที่ได้รับค่านิยม ได้แก่ การใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านผู้มีอิทธิพลทางสังคม (Influencer) เพื่อสร้างการรับรู้แบรนด์ และดึงดูดลูกค้า สอดคล้องกับ ศุภกร กรบุญไตรทศ (2567) ระบุว่า ธุรกิจร้านอาหารยังคงเผชิญกับความเสี่ยงจากต้นทุนที่สูง และการขยายตัวของผู้เล่นรายใหญ่ ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ยังพบว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไปนิยมรับประทานอาหารที่ร้านมากขึ้น และมีการใช้สื่อออนไลน์ในการค้นหา และเผยแพร่ประสบการณ์ร้านอาหารอย่างแพร่หลาย ในขณะเดียวกัน การใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะระบบ POS ยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ร้านอาหารสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในด้านการรับคำสั่งซื้อ การชำระเงิน และการบริหารคลังสินค้า สอดคล้องกับ Adeniran et al. (2022) ที่ชี้ว่าระบบ POS มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของลูกค้า และสนับสนุนประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจอย่างมีระบบ รวมถึง Alt et al. (2021) ที่เน้นว่าระบบ POS เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจขนาดเล็กสามารถขยายตัว และพัฒนาการให้บริการทั้งด้านหน้าร้าน และหลังร้านได้อย่างครบวงจร

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การใช้เทคโนโลยีระบบ POS มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในร้านอาหารได้ SMEs ทั้งในด้านความแม่นยำ ความรวดเร็ว และความสะดวกในการให้บริการ อาจเป็นเพราะการใช้งานเทคโนโลยีเหล่านี้ต้องอาศัยทักษะความเข้าใจ และความสามารถของพนักงานในการปรับตัว และเรียนรู้ระบบอย่างต่อเนื่อง หากพนักงานมีความรู้ และทัศนคติเชิงบวกต่อเทคโนโลยี จะสามารถใช้งานระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดในกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะในกลุ่มพนักงานสูงอายุหรือพนักงานที่มีพื้นฐานด้านเทคโนโลยีต่ำ รวมถึงข้อจำกัดด้านภาษา และการสื่อสารในบางร้านที่มีแรงงานต่างประเทศ อาจส่งผลต่อความสามารถในการใช้ระบบได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ นาฏญา อุแสงทอง (2565) ที่ชี้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานเทคโนโลยี ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ ความง่ายในการใช้งาน ความตั้งใจในการใช้ระบบ คุณภาพระบบ และทัศนคติเชิงบวกต่อเทคโนโลยี ขณะที่ สิริภาพ ผืนเชียร และประวีณา คาไซ (2564) พบว่า ภาวะผู้นำที่ดีส่งผลต่อประสิทธิผลของธุรกิจร้านอาหารขนาดเล็กอย่างชัดเจน ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพพนักงานจึงควรดำเนินการควบคู่กับการออกแบบระบบฝึกอบรมที่เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และต้องมีการสนับสนุนจากผู้บริหารทั้งด้านนโยบาย และทรัพยากร เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีสามารถสร้างผลลัพธ์ที่แท้จริงในทางปฏิบัติ

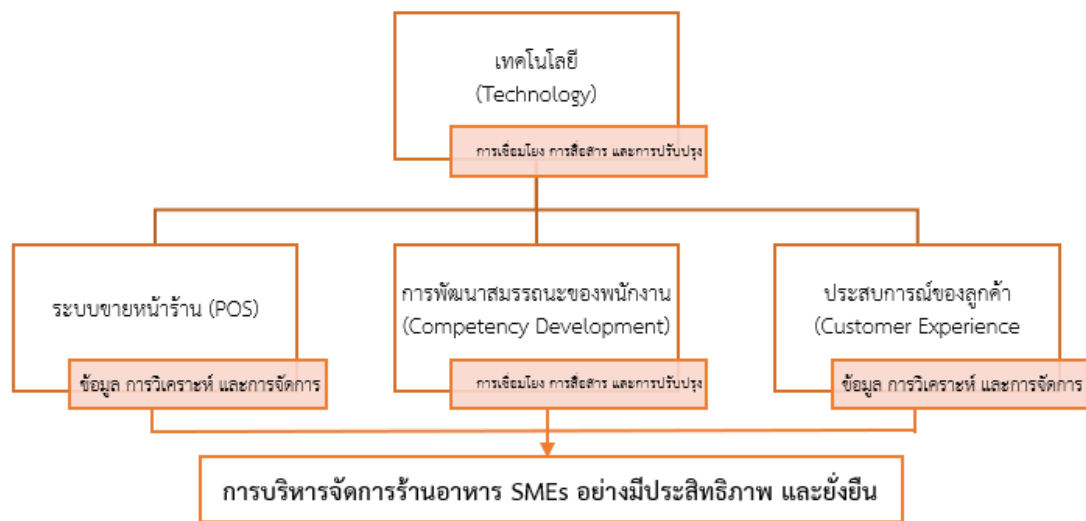
ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพพนักงานระดับปฏิบัติการในธุรกิจร้านอาหารได้ SMEs ประกอบด้วย 4 ด้านสำคัญ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน และความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในระยะยาว เนื่องจากการบริหารจัดการพนักงาน (Manpower) ที่มีการฝึกอบรม และเสริมสร้างทักษะด้านบริการ และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ช่วยลดอัตราการลาออก และเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ขณะที่ด้านการจัดการ (Management) มีการนำเทคโนโลยี เช่น ระบบ POS และการจัดการคลังวัตถุดิบ มาใช้ควบคู่กับแนวปฏิบัติมาตรฐาน (SOP) ทำให้การดำเนินงานเป็นระบบมากขึ้น ด้านเครื่องจักร และเทคโนโลยี (Machinery) มีการเลือกใช้

ระบบที่เหมาะสมกับลักษณะธุรกิจ เพื่อช่วยลดความซับซ้อนของงาน และสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนด้านเงินทุน (Money) มีการวางแผนบริหารต้นทุนอย่างรอบคอบ ทั้งในด้านค่าใช้จ่ายวัตถุดิบ ค่าแรง และการลงทุนในเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถคืนทุนได้เร็ว และรักษาคุณภาพบริการได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ มณีรัตน์ ชัยยะ และเพ็ญศรี ฉิรินัง (2566) ที่ชี้ว่า การพัฒนาทักษะ และทัศนคติของพนักงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน และความผูกพันองค์กร ขณะที่ สุชารัตน์ ปิยะโชคไพศาล และประวีณา คาไซ (2565) เน้นย้ำถึงความสำคัญของ SOP และระบบบริหารจัดการที่ชัดเจนในการยกระดับคุณภาพบริการ ด้านเทคโนโลยี ส่วน Carlback et al. (2023) ชี้ให้เห็นว่า การบริหารต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดสรรทรัพยากรด้านแรงงานอย่างเหมาะสม มีบทบาทสำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจร้านอาหาร

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากงานวิจัย “แนวทางการพัฒนาศักยภาพพนักงานปฏิบัติการในการใช้เทคโนโลยีระบบขายหน้าร้านของธุรกิจร้านอาหารขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในกรุงเทพมหานคร” พบองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่า องค์ความรู้ใหม่ของการวิจัยนี้ คือ การบูรณาการ “ระบบขายหน้าร้าน (POS)” เข้ากับ “ประสบการณ์ของลูกค้า (Customer Experience)” และ “การพัฒนาสมรรถนะของพนักงาน (Competency Development)” เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการร้านอาหาร SMEs อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ลูกค้า และสมรรถนะของพนักงานในระดับปฏิบัติการ ถือเป็นแนวคิดเชิงบูรณาการใหม่ที่มีคุณค่าเชิงทฤษฎี และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในธุรกิจบริการอาหาร

สรุป

จากการวิจัย พบว่า ร้านอาหาร SMEs ในกรุงเทพมหานคร มีความพร้อมในระดับหนึ่งในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการใน 5 มิติ ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนองความต้องการของลูกค้า การรับประกันความเชื่อมั่น การเอาใจใส่ในการให้บริการ และความชัดเจนด้านรูปธรรมของบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำระบบเทคโนโลยี เช่น ระบบขายหน้าร้าน (POS) และแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า อย่างไรก็ตาม ธุรกิจร้านอาหารเหล่านี้ยังคงเผชิญกับปัจจัยท้าทายสำคัญ อาทิ ต้นทุนการดำเนินงานที่เพิ่มสูงขึ้น ความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจ และการแข่งขันจากผู้ประกอบการรายใหม่ อีกทั้งพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปเน้นความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และความรวดเร็วในการรับบริการผ่านสื่อออนไลน์ ส่งผลให้ธุรกิจต้องปรับตัว โดยเน้นการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการใช้ผู้มีอิทธิพล (Influencers) เพื่อรักษารฐานลูกค้า และขยายตลาด

ด้านพนักงานระดับปฏิบัติการ แม้จะสามารถใช้งานเทคโนโลยีเบื้องต้นได้ แต่ยังขาดการพัฒนาทักษะอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการให้บริการ และการใช้เทคโนโลยีอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพพนักงานควรดำเนินการครอบคลุมใน 4 มิติหลักตามกรอบแนวคิด 4M ได้แก่ ด้านทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการ เครื่องจักรและเทคโนโลยี และด้านเงินทุน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

โดยสรุป ธุรกิจร้านอาหาร SMEs ในกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มพัฒนาเข้าสู่ระบบดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง การเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีควบคู่กับการส่งเสริมองค์ความรู้ และทักษะของบุคลากรจะเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสนับสนุนให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงในบริบทของเศรษฐกิจยุคใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ร้านอาหารใดในกรุงเทพมหานครมีความพร้อมในการให้บริการที่ครอบคลุมใน 5 มิติ ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนอง การรับประกันความเชื่อมั่น การเอาใจใส่ และรูปธรรมของบริการ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดบางประการ เช่น การขาดระบบสำรองที่นิ่งออนไลน์ ความล่าช้าในการรับออเดอร์ และการจัดการข้อร้องเรียนที่ยังไม่เป็นระบบ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรส่งเสริมการพัฒนาบริการในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น ระบบสำรองที่นิ่งออนไลน์ และรีบอร์เตอร์อัตโนมัติ ควบคู่กับการฝึกอบรมพนักงานในด้านการสื่อสาร การบริการ และความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า และสร้างประสบการณ์ที่ดีอย่างยั่งยืน

1.2 ร้านอาหารใด SMEs เผชิญกับความท้าทายด้านต้นทุนการดำเนินงานที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งในด้านวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าธรรมเนียมแพลตฟอร์มเดลิเวอรี่ รวมถึงการแข่งขันที่รุนแรงจากผู้ประกอบการรายใหม่ และพฤติกรรมผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับสุขอนามัย และประสบการณ์ที่แตกต่าง ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) และผู้ประกอบการร้านอาหาร ควรที่จะสนับสนุนการปรับตัวสู่การตลาดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค โดยเฉพาะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านผู้มีอิทธิพล (Influencers) ควบคู่กับการให้ความรู้

ด้านการบริหารต้นทุน การจัดซื้อวัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาเมนูที่คุ้มค่า และมีเอกลักษณ์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

1.3 การใช้งานเทคโนโลยีระบบขายหน้าร้าน (POS) มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ลดความผิดพลาด และจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม พนักงานยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และผู้ประกอบการร้านอาหาร SMEs ควรจัดให้มีการอบรมทักษะการใช้ระบบ POS และเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงระดับความรู้พื้นฐานของพนักงานแต่ละกลุ่ม รวมถึงการใช้ภาษาที่เหมาะสมในการฝึกอบรม โดยเฉพาะในกลุ่มพนักงานต่างชาติหรือผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถปรับตัว และใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการให้บริการที่ทันสมัย

1.4 การพัฒนาศักยภาพพนักงานในธุรกิจร้านอาหารได้ครอบคลุม 4 มิติ ได้แก่ ด้านทรัพยากรมนุษย์ การจัดการ เครื่องจักร และเทคโนโลยี และเงินทุน โดยพบว่า การพัฒนาทักษะความรู้ และทัศนคติของพนักงานมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริการ และการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน และสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ควรที่จะส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพพนักงานอย่างเป็นระบบ โดยจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจร้านอาหารขนาดเล็ก เช่น การใช้ระบบ POS การจัดการคลังวัตถุดิบ และการวิเคราะห์ข้อมูลยอดขาย พร้อมทั้งส่งเสริมการเข้าถึงเงินทุน เพื่อการพัฒนาอุปกรณ์ เครื่องมือ ระบบการจัดการที่มีความทันสมัย และเหมาะสมกับขนาดกิจการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้สำคัญ คือ การบูรณาการระบบขายหน้าร้าน (POS) กับ การพัฒนาสมรรถนะของพนักงาน (Competency Development) และการออกแบบประสบการณ์ลูกค้า (Customer Experience) อย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อการยกระดับประสิทธิภาพบริการธุรกิจร้านอาหาร SMEs โดยเฉพาะร้านอาหารได้ในกรุงเทพมหานคร สามารถประยุกต์ใช้กับธุรกิจอาหารขนาดเล็ก และกลางในพื้นที่อื่นที่มีบริบทคล้ายคลึง โดยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะดิจิทัลพนักงาน การสนับสนุนเชิงนโยบายจากภาครัฐ และการปรับตัวตามพฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่ การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษารูปแบบการฝึกอบรมเสริมทักษะเทคโนโลยีสำหรับพนักงานร้านอาหาร หรือ ประเมินผลกระทบระยะยาวของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อคุณภาพบริการและความพึงพอใจลูกค้า

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มพัฒนาเศรษฐกิจบริการ กองนโยบายสร้างความเข้มแข็งทางการค้า. (2566, 28 สิงหาคม).

ความท้าทายและการปรับตัว เพื่อความอยู่รอดของร้านอาหารและเครื่องดื่ม. สำนักงาน

นโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. <https://tpso.go.th/document/2309-0000000168>

เกียรติศักดิ์ สุขศรีสวัสดิ์ และวาที อินทุลักษณ์. (2563). ปัจจัยการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และปัจจัย

ด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเลือกชำระเงินผ่านทางแอปพลิเคชัน “True

Money Wallet”ของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(1),

404-418. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldtdc/article/view/241422>

- โกศล จิตวิรัตน์, กันธิชา เจริญไวยเจตน์ และธนธร จงศิริฐิติศักดิ์. (2567). คุณลักษณะของนวัตกรรมระบบขายหน้าร้านบนคลาวด์สำหรับผู้ประกอบการร้านอาหารในยุคดิจิทัล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 18(2), 121-138. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/trujournal/article/view/273933/183331>
- ชลธิชา บัวชุม, อารมณ ตัตตะวะศาสตร์ และศักดิ์ชัย เจริญศิริพรกุล. (2562). การบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการข้อมูลทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1), 63-86. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/mbakkujournal/article/view/192135>
- ชัยมงคล ลิ้มเพียรชอบ. (2566). โปรแกรมระบบขายสินค้าหน้าร้านสำหรับธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็ก. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 21(1), 68-77. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/stou-sms-pr/article/view/254202/181418>
- ดาวิชา ศรีธัญรัตน์. (2562). ระบบงานทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาองค์กร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธนพงศ์ วงศ์ชินศรี. (2563). *คัมภีร์เริ่มต้นธุรกิจร้านอาหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน). (2567, 28 มีนาคม). *TtB Analytics มองธุรกิจร้านอาหารปี 2567 มีมูลค่าราว 6.69 แสนล้านบาท*. ttb. <https://www.ttbbank.com/th/newsroom/detail/ttba-restaurant-market-2024>
- ชญาณิศ สมสุข. (2567, 2 ธันวาคม). *ธุรกิจบริการอาหารโตต่อเนื่อง จากการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการกระตุ้นการบริโภค*. SCB EIC Industry insight. <https://www.scbeic.com/th/detail/product/9653>
- นาฏญา อุ่แสงทอง. (2565). การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงดิจิทัลขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ "Empowering Innovation and Sustainability in the Next Normal"* 27 - 28 November 2021 (น. 355-373), สำนักงานบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม. <https://drive.google.com/file/d/19T6ETbOAeCC4Jpxk2VFPwmRALmwuNHDQ/view>
- พนิดา วัชรระรังสี. (2566). การจัดการความรู้ และกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเครือข่ายเบญจมิตร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 9(1), 224-239. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/view/267851>
- พรชัย ชันทะวงศ์, ถนอมศักดิ์ สุวรรณน้อย, ศุภวัฒน์ สุขะประเมษฐ, กอบกุล จันทร์โคลีกา และธাত্রี จันทร์โคลีกา. (2565). การยอมรับเทคโนโลยี ผลประโยชน์การเงิน และสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 12(1), 61-81. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/npuj/article/view/252010>
- มนิรัตน์ ชัยยะ และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2566). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภายใต้การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล (Digital HR). *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการ*

จัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, 11(1), 104-115. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/RCIM/article/view/260860>

ศุภกร กรบุญไตรทศ. (2567, 11 มิถุนายน). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2567-2569: ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม. วิจัยกรุงศรี. <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/services/food-beverages/io/io-food-beverage-restaurant-2024-2026>

สกล บุญสิน. (2560). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. ศูนย์บริหารงานวิจัย สำนักงานมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สิรภพ ฝันเชียร และประวีณา คาไซ. (2564). อิทธิพลด้านภาวะผู้นำและความฉลาดทางอารมณ์ของผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพผลของร้านอาหารขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 15(2), 238-250. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldte/article/view/249347/168094>

สุชารัตน์ ปิยะโชคไพศาล และประวีณา คาไซ. (2565). แนวทางการพัฒนาบุคลากรสายงานครัว ธุรกิจร้านอาหาร. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 16(1), 149-164. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldte/article/view/259782/170843>

สุทิพย์ ประทุม และสร้อยณี อุเส็นยาง. (2565). การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในยุควิถีชีวิตใหม่. *วารสารลวชะศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 6(1), 1-18. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/lawasrijo/article/view/257078/175674>

Adeniran, A. M., Burodo, M. S., & Suleiman, S. (2022). Customer Satisfaction with the Point of Sale (POS) System: Moderating Role of Age. *Gusau Journal of Business Administration (Gujoba)*. 1(2), 1-10. https://www.researchgate.net/publication/368386184_Customer_Satisfaction_with_the_Point_of_Sale_POS_System_Moderating_Role_of_Age

Alt, R. (2021). Digital Transformation in the Restaurant Industry: Current Developments and Implications. *Journal of Smart Tourism*, 1(1), 69-74. <https://doi.org/10.52255/smarttourism.2021.1.1.9>

Carlback, M., Nygren, T., & Hagglund, P. (2023). Human Resource Development in Restaurants in Western Sweden – A Human Capital Theory Perspective. *Journal of Human Resources in Hospitality and Tourism*, 23(2), 289-314. <https://doi.org/10.1080/15332845.2024.2282215>

Endeshaw, B. (2021). Healthcare service quality-measurement models: a review. *Journal of Health Research*, 35(2), 106-117. <https://doi.org/10.1108/JHR-07-2019-0152>

Fitriasari, F. (2020). How do Small and Medium Enterprises (SMEs) survive the COVID-19 outbreak. *Jurnal Inovasi Ekonomi*, 5(3), 53-62. <http://dx.doi.org/10.22219/jiko.v5i3.11838>

Nadler, L., & Nadler, Z. (1992). *Every Manager's guide to human resource development*. Jossey-Bass.

INSTRUCTIONAL DESIGN USING EXPERIENTIAL LEARNING THEORY TO ENHANCE ART TEACHING COMPETENCY OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION PROGRAM IN CHINA

Hongyi Chen*

Faculty of Education, Lishui University Zhejiang China

Julamas Jansrisukot, and Theerapong Kaewmanee

Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

*Corresponding Author: E-mail: chen.hongyi406@gmail.com

Received April 5, 2025; Revised July 24, 2025; Accepted July 24, 2025

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the current situation of Art teaching competency of students majoring in Early Childhood Education at Lishui University, and (2) to develop an instructional model using experiential learning theory to enhance Art teaching competency of undergraduate students in Early Childhood Education Program. There were two phases to this investigation. A qualitative research method was used in Phase 1 to analyze various data sources. Additionally, it included semi-structured interviews with three participant groups: five Early Childhood Art teachers with at least five years of experience in their field; ten undergraduate students who had finished the course "Art"; and five experts with at least five years of curriculum and instruction experience were chosen through purposive sampling. Based on the findings from Phase 1, the researcher developed an instructional model and submitted it to five experts in early childhood education and art instruction to evaluate its content validity. A 5-point rating scale was used to assess the alignment of the model with the specified objectives. The results of the study were as follows:

1) Phase 1 found that current competencies did not adequately meet the practical requirements for fostering students' artistic development in early childhood education. Therefore, improving the current model required the development of more effective educational models. The development of this model should be directed by related concepts and components that support a logical learning experience.

2) Seven essential elements comprised the instructional model developed in Phase 2: 1) principles, 2) goals, 3) instruction, 4) content, 5) strategy, 6) learning environment, and 7) evaluation. Five experts' evaluations revealed that the model's IOC value was 1.00 and its overall value was 4.45. This demonstrated how well the model worked to enhance the effectiveness of ART lessons in early childhood education.

Keywords: Experiential learning, Instructional design, Art teaching competency, Early Childhood Education

Introduction

With a national goal of increasing teacher registration information and defining expert expectations, China has increasingly emphasized early childhood education over the past decade. Political activities such as Medium and Long-Term Education Plans 2010 for more organized strategies for workforce development and teacher preparation. Regardless of this development, difficulties remain in the third phase of implementation, especially in metropolitan and rural environments. Among them are inadequate arts training, outdated curriculum content, lack of qualified art teachers, and limited access to appropriate resources (Feng & Sodhibhan, 2024).

Lack of support and resources makes it difficult for teachers to combine theory with practical use in the classroom. This indicates their lack of trust in the creation of creative activities, and the fact that artistic projects have little knowledge of aesthetic ideas and challenges tailored to the children's developmental needs. Bilir-Seyhan and Ocak-Karabay (2018) expressed comparable concerns as they highlighted the need for practical training and the need for various educational strategies during teacher preparation to support development-friendly art formation. Active participation, practical experience, and reflexive thinking are all highlighted by the model as they help to transfer important knowledge.

According to Mechouat (2024), Experiential Learning Theory (ELT), when aligned with a comprehensive teacher education model, significantly supports the development of professional competence by integrating theoretical learning with authentic, hands-on teaching experiences. In early childhood education, this approach enhances the quality of art instruction, fosters critical thinking, and encourages student-centered and reflective teaching practices that are developmentally appropriate.

The results should provide useful directions for leading the development of arts education and creating competent and motivated strategies in modern early childhood lessons.

Research objectives

1. To study the current state of Art teaching competency of students majoring in Early Childhood Education at Lishui University.
2. To develop an instructional model using experiential learning theory to enhance Art teaching competency of undergraduate students in Early Childhood Education Program.

Literature review

Experiential Learning Theory and the Educational Applications

Experiential Learning Theory (ELT), which was generated by David Kolb and is founded on the theories of educational theorists consisting of Jean Piaget, Carl Rogers, and John Dewey, points out that students' active engagement in real-world experiences, reflective thinking, conceptualization, and application in real-world settings are the key components of learning that are meaningful. A learning cycle made up of four stages was proposed by Kolb (1984) "1) concrete experience, 2) reflective observation, 3) abstract conceptualization, and 4) active experimentation."

ELT is especially useful in the educational contexts for fostering professional competencies, particularly in practice-based programs like early childhood art education. Students enrolled in these programs must successfully combine their theoretical comprehension with real-world application. According to Fewster-Thuente and Batteson (2018), ELT cultivates deep comprehension, critical thinking, creativity, and instructional competence all of which are critical for educators in the twenty-first century.

Instructional Design for Teacher Education

A methodical approach to planning, organizing, and executing successful teaching and learning activities is known as instructional design. An important component of improving the caliber of teacher education, it is driven by learning objectives, learner requirements, as well as the circumstances of both teachers and students (Raza et al., 2020). Learner analysis, content analysis, reflective thinking, and assessment techniques that support the desired education outcomes are all definite and organized components of effective instructional design.

Art Teaching Competency in Early Childhood Education

In Early Childhood Education, art teaching competency can be divided into a number of important areas, including practical skills, artistic knowledge, and the capacity to create learning activities that suit for young children's developmental stages. Early childhood educators should be capable to recognize and develop children's artistic ability, especially in the area of visual arts expression, according to Đorđević (2019). Competencies like creativity, assessment, and knowledge of appropriate evaluation instruments are all included in this.

According to the study, many teachers still lack a thorough understanding of systematic assessment techniques and resources, despite some teachers expressing confidence in their capacity to identify children's artistic talent. Additionally, some instructors stated that they were not adequately prepared in this area by their

undergraduate degrees. According to the study, curricula for teacher education ought to be updated to incorporate specialized instruction and skills for working with children who are artistically gifted in both identification and advancement. Enhancing the caliber of early childhood educators and successfully fostering children's potential depend on these developments.

The State of Art Education in Early Childhood Programs in China

Early Childhood Education has drawn more attention in China, especially in relation to raising curriculum standards and teacher quality. However, Tao and Kamarudin (2023) state that there are many problems to overcome in early childhood art education, particularly in third-tier cities. These include inadequate instructional hours devoted to art, unstructured curricula, antiquated teaching models, and a shortage of trained staff with specialized knowledge and abilities in the arts. Furthermore, many teachers lack the confidence and skills necessary to develop children's artistic potential because they have not received systematic training in art education.

Integrating learner-centered learning approaches like Experiential Learning Theory (ELT) could provide a viable way to overcome these obstacles. ELT gives student teachers the chance to practice teaching, think back on their experiences, and connect theory to practical classroom applications. Deeper understanding and the long-term growth of art teaching competency in Early Childhood Education are fostered by such experiential engagement.

Conceptual framework

The purposes of this study were to assess the current art teaching competency of students majoring in Early Childhood Education at Lishui University, and to develop an instructional model using Experiential Learning Theory to enhance the art teaching competency of undergraduate students in Early Childhood Education Programs. As seen in Figure 1, a conceptual framework was created to show the connections between the key components of the study to ensure research clarity.

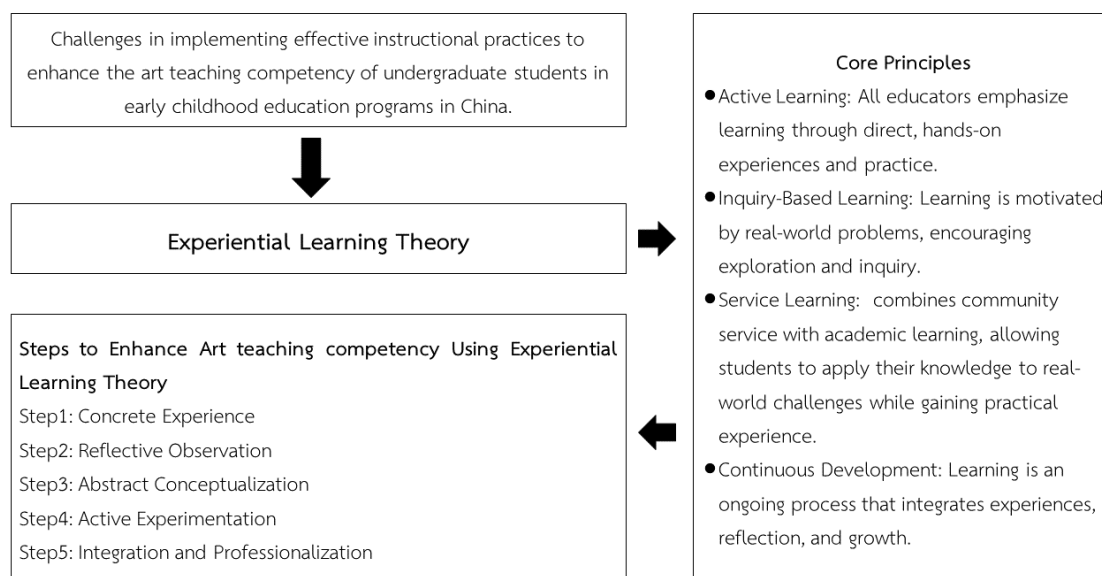

Figure 1 Conceptual framework

Research methodology

Phase 1: Model Development

Target group: Ten students who had completed Preschool Art II in the most recent semester, five curriculum specialists, and five Early Childhood Education art teachers made up the participants in this phase. Purposive sampling was used to make sure that participants who were knowledgeable and pertinent were chosen.

Research instrument: A semi-structured interview guide was part of the research instrument, which was created after a review of the literature on art education, experiential learning theory, and early childhood teaching competency. 5 experts evaluated the interview's structure and content, and the Index of IOC was used to confirm the content validity in accordance with Rovinelli and Hambleton's (1977) standards.

Data collection: The researcher used a qualitative interview method, beginning with an introduction and then gathering feedback on the current situation, challenges, and needs for developing an instructional model to enhance art teaching competency.

Data analysis: Thematic content analysis was used to summarize key ideas and inform the design of a preliminary instructional model.

Phase 2: Model Validation

Target group: Two curriculum and instruction specialists, two early childhood art education professionals, and one expert in educational assessment and evaluation

made up the target group, which included five doctorate-holding experts. Every expert had at least five years of work experience.

Research instrument: The primary instrument used was the Instructional Model Feasibility Assessment Form, which was created using the instructional model's structural and theoretical components. In order to verify that the items on the form were in line with the goals of the study, five experts used IOC to examine and confirm it.

Data collection: Two steps were taken in order to collect data: (1) an expert review of the instructional model's appropriateness and feasibility; and (2) a non-sample try-out teaching session with 30 Early Childhood Education students, 10 of whom performed well academically, 10 of whom performed averagely, and 10 of whom performed poorly.

Data analysis: In order to verify the model's content validity and instructional appropriateness, the IOC for each item was calculated as part of the quantitative analysis, while expert feedback was examined qualitatively. The instructional model was revised and improved as a result of the data.

Results

Phase 1: Model Development

Summary of the Literature Review and the Current State of Art Teaching Competency of Early Childhood Education Students at Lishui University

A review of the literature indicated that Experiential Learning Theory (ELT) is well-suited for improving art instruction in early childhood education, emphasizing the cycle of experience, reflection, conceptualization, and active experimentation an approach that aligns with how pre-service teachers learn best.

Interviews with students, instructors, and experts revealed key issues: (1) the curriculum focuses on traditional art forms with limited integration of child development theories, (2) teaching methods prioritize imitation over creativity, (3) some instructors lack qualifications, and (4) current assessments emphasize product outcomes while neglecting creative thinking and instructional skills. Students grasped basic artistic concepts but had few opportunities for practical application and critical reflection, making it difficult to connect theory with real classroom contexts.

These findings suggest the current program does not adequately prepare students to become early childhood art educators. Therefore, the curriculum should be revised based on Experiential Learning Theory and include evaluation tools that assess planning, instructional skills, and creative expression.

Phase 2: Model validation

At the time, researchers sought to improve the art time skills of the early childhood education program at Lishui University with a revised educational model based on ELT. The structured assessment form created coverage of seven key areas, goals, educational steps, content, support strategies, learning environments, and assessment systems. Five experts were asked to assess the effectiveness and relevance of the model.

Expert Evaluation Results:

The expert evaluation of the education model showed very high to very high scores on all factors, and therefore validated its general adequacy and effectiveness. It fits the ELT cycle (3.60), but the principle of the principle was 4.40 (S.D. = 0.57), clarity (4.60) and linguistic simplicity (4.80), and was rated as high. The average target is 4.60 (S.D. = 0.56), indicating that it is suitable for the desired skill (4.80), but is a more powerful integration of ELT components such as "context position" and "reflection management" (4.40). Rating 4.44 (S.D. = 0.64), teaching steps successfully combined theory and practice. However, the reflective observation step was mostly evaluated (3.40), and improvements to the reflective tool were sought. Due to recommendations on interdisciplinary enrichment, the content component was 4.13 (S.D. = 0.59), praised for the integration of theory practice (4.40), but criticized for lack of creativity (3.40). They needed more flexibility and a separate feedback system (4.40), but support strategies were well evaluated, particularly with learning materials and technical support (4.80) (4.60, S.D. = 0.56). In the digital environment, the learning environment averaged 4.53 (S.D. = 0.67). It can improve physical and emotional components (4.40). Finally, the rating was received 4.47 (S.D. = 0.68). Although it is a good technique (4.60), experts will give advice involving more dynamic and multidimensional instruments (4.20) to more closely assess the student's educational skills.

Improvements Based on Expert Feedback:

1. Match Instruction to Experiential Learning Theory (ELT). Especially regarding the cycle of experience, reflection, conceptualization, and application, hone the instructional model to more accurately represent the ideas of experiential learning. This means designing environments for students to participate in significant reflection and connecting their experiences straight to useful application. To assist this process, tools including peer feedback exercises, self-assessments, and reflection journals should be combined.

2. Revitalize the curriculum by including innovative and multidisciplinary ideas, using local cultural resources to enhance material. Use interactive technologies including videos, augmented and virtual reality (AR/VR), and simulated teaching environments to

create dynamic learning experiences. These tools can meet the different requirements of students and encourage more active participation.

3. Improve the Assessment and Learning Environment: Rework learning environments to foster student creativity and cooperation. Include mentor comments and individualized assistance as well as both formative and summative evaluations. This strategy guarantees that students get the required direction to help their growth and professional development.

Discussion

Phase 1: Model Development

This paper focuses on Lishui University as a central case, identifying considerable mistakes in university education for early childhood education majors. This curriculum was developed to meet the requirements of young children and highlights technical implementation and final product. Lessons are primarily theoretically limited to demonstrations. Therefore, this approach is not suitable for classroom teaching. Creating a great lesson requires more than just technical knowledge. It also requires opportunities for creative discovery, practical use, and intimate relationships with actual educational attitudes. Further issues include inadequate resource access, uncooperative kindergarten reviews, and insufficient assessment techniques (Lodewyckx, 2025; Heiman, 2025). These issues reflect priorities for implementing NAEYC (2016) working on interdisciplinary partnerships to improve teacher preparation. Shelton et al. (2022) emphasize that communities and educational institutions must work together when it is necessary to design response curricula and close the gap between theory and practice.

Phase 2: Model validation

This article highlights integration and expert growth and presents educational structures, including concrete stages of experience, reflective observation, abstract conceptualization, and active experiments based on Kolb's experiential learning cycle. Building on previous research, this model emphasizes a direct investigation of artistic practice, thus facilitating critical thinking and practical application of theoretical ideas in the classroom (Baroody, 2017; Mazerolle et al., 2015; Akella, 2010). The final stage combines creative thinking, ethical awareness and pedagogical knowledge to help students prepare for their professional roles in education (Daichendt, 2016). This approach is particularly relevant to internship-based teacher training and helps bridge the gap between theoretical knowledge and application in early childhood arts education. Other sectors have found similar results. Chen et al. (2022) demonstrated

the use of Kolb's framework in nursing training to improve practical skills, and Bower (2014) revealed how experiencing learning builds wise connections between abstract concepts and actual activities.

Body of knowledge

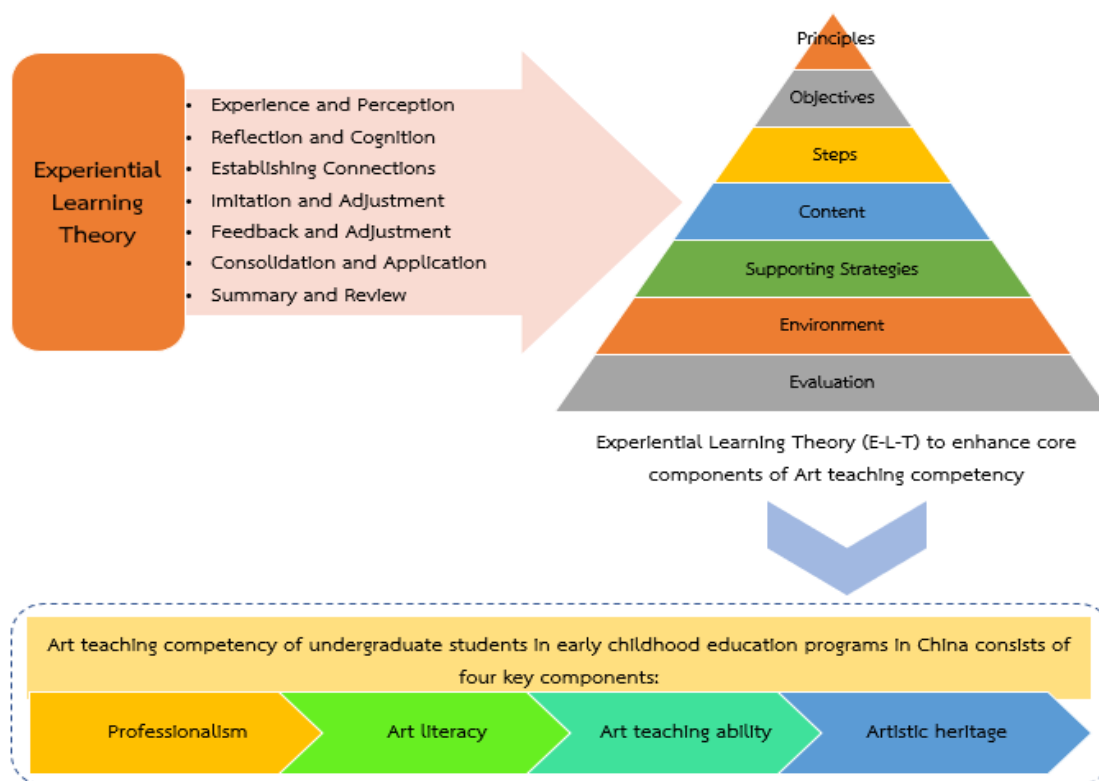

Figure 2 The concept for developing the instructional model

To improve students' art lessons in early childhood education programs in China, researchers have developed an educational model based on Experimental Learning Theory (ELT). This model highlights four basic areas: artistic heritage, professionalism, arts education skills, and general artistic competence. With the concept of ELT, practical participation, critical reflection, and the use of learning in a practical environment, models need to combine theoretical knowledge with classroom practice. The seven key components are value leads, learning goals, education strategies, core materials, support systems, learning environments, and evaluation techniques. Each element is intended to not only understand the ideas of art education to students, but also to effectively use them in early childhood settings.

Conclusion

Results of the current situation of Art teaching competency of students from the Early Childhood Education program at Lishui University

Interviews with students showed that they understood the idea of art but tried to apply this knowledge to a real classroom environment. Many recurring issues include poor management of education management, trust in recurring education strategies, and unclear criteria for interdisciplinary learning and interactive approaches. Student commitment and student effectiveness appeared to be hampered by an apparent lack of trust in educational skills. Many students identified current teaching models as contributing factors and did not see any obvious goals. Technical implementations were often based on outdated materials that did not represent modern teaching methods. The interdisciplinary material emphasizes the importance of a more flexible and clearer education system that relates to the actual classroom situation and supports new teachers. To develop their potential, students should build confidence through practical activities such as lesson planning, refining assessment strategies, integrating digital tools, and learning from experts. These approaches have academic benefits by promoting deep learning and enhancing effective teaching skills in real-world contexts.

Results of developing an instructional model using experiential learning theory to enhance Art teaching competency of undergraduate students in Early Childhood Education programs

Based on experiential learning theory, the instructional model intended to raise undergraduate students' competency in teaching art within Early Childhood Education programs consists of seven basic components: The seven components of the instructional model meant to enhance undergraduate students' competency in teaching art within Early Childhood Education programs, grounded in experiential learning theory, are: (1) guiding principles, (2) learning objectives, (3) instructional procedures, (4) content areas, (5) support strategies, (6) learning environment, and (7) assessment methods. Originating from ELT, the model also outlines five instructional procedures: (1) concrete experience, (2) reflective observation, (3) abstract conceptualization, (4) active experimentation, and (5) integration with professional practice. Using the Index of Item-Objective Congruence (IOC), five professionals conducted expert assessment of the model's consistency with project goals. Every one of the seven components scored 1.00, implying universal agreement on their relevance and suitability with the instructional goals.

Suggestion

The recommendations are given as follows depending on the study result

1. Suggestion for application

This article shows the efforts of Chinese artists who are better known than children. Including ELT in educational strategies provides very useful instruments. ELT-based models can support a more engaging and effective learning setting in the arts.

2. Suggestion for future research

To ensure that data recording methods are appropriate and thorough to achieve important results, researchers should consider the special needs and difficulties of students in the environments of ELT.

References

- Akella, D. (2010). Learning together: Kolb's experiential theory and its application. *Journal of Management & Organization*, 16(1), 100-112. <https://doi.org/10.5172/jmo.16.1.100>
- Baroody, A. J. (2017). The use of concrete experiences in early childhood mathematics instruction. *Advances in Child Development and Behavior*, 53, 43-94. <https://doi.org/10.1016/bs.acdb.2017.03.001>
- Bilir-Seyhan, G., & Ocak-Karabay, S. (2018). Early childhood pre-service teachers' views about visual arts education and aesthetics. *Eurasian Journal of Educational Research*, 18(73), 131-148. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ejer/issue/42503/512045>
- Bower, G. G. (2014). Theory and practice: Utilizing Dewey's experiential learning theory to implement a 5K road race. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 15, 61-67. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2014.06.001>
- Chen, L., Jiang, W. J., & Zhao, R. P. (2022). Application effect of Kolb's experiential learning theory in clinical nursing teaching of traditional Chinese medicine. *Digital Health*, 8, 1-7. <https://doi.org/10.1177/20552076221138313>
- Daichendt, G. J. (2016). The artist-teacher: Models of experiential learning. In P. G. Zolberg & D. S. Robbins (Eds.), *Discourse and disjuncture between the arts and higher education* (pp. 75-93). Palgrave Macmillan.
- Dorđević, J. N. (2019). Preschool teachers' competencies for identifying and fostering giftedness for visual arts expression in preschool children. In *Professional Competences for Teaching in the 21st Century* (pp. 92-112). University of Kragujevac, Faculty of Education in Jagodina. <https://doi.org/10.46793/pctja.19.92Dj>
- Feng, W., & Sodbhiban, P. (2024). Strategic management for integration and innovation of art education in China's vocational education reform: Jiangxi Software Vocational and Technical University, People's Republic of China. *Journal of Modern Learning*

- Development, 9(7), 542–551. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/276076>
- Fewster-Thuente, L., & Batteson, T. J. (2018). Kolb's experiential learning theory as a theoretical underpinning for interprofessional education. *Journal of Allied Health*, 47(1), 3–8. <https://www.ingentaconnect.com/content/asahp/jah/2018/00000047/00000001/art00002>
- Heiman, D. (2025). Response to Mariela Nuñez-Janes' 2023 CAE Past President's Lecture: Embracing Activism in the Anthropology of Education. *Anthropology & Education Quarterly*, 56(2). <https://doi.org/10.1111/aeq.70008>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Lodewyckx, D. (2025). Musicianship in development: Playing, singing, improvising and composing eighteenth-century music. *Eighteenth-Century Music*, 25(1), 151–159. <https://doi.org/10.1017/S1478570624000381>
- Mazerolle, S. M., Bowman, T. G., & Benes, S. S. (2015). Reflective observation in the clinical education setting: A way to promote learning. *Athletic Training Education Journal*, 10(1), 32–38. <https://doi.org/10.4085/100132>
- Mechouat, K. (2024). The impact of aligning Kolb's Experiential Learning Theory with a comprehensive teacher education model on preservice teachers' attitudes and teaching practice. *European Scientific Journal, ESJ*, 20(28), 135-154. <https://doi.org/10.19044/esj.2024.v20n28p135>
- NAEYC. (2016, March). Collaborating with colleagues in related fields: A must for high-quality early childhood education. *Young Children*. <https://www.naeyc.org/resources/pubs/yc/mar2016/collaborating-colleagues-related-fields>
- Raza, A., Malik, S., & Jumani, N. B. (2020). Developing instructional design in teacher education for blended learning environment: A needs analysis. *Research Journal of Social Sciences & Economics Review*, 1(4), 273-281. [https://doi.org/10.36902/rjsser-vol1-iss4-2020\(273-281\)](https://doi.org/10.36902/rjsser-vol1-iss4-2020(273-281))
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1976). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. <https://eric.ed.gov/?id=ED121845>
- Shelton, T., Palmer, K., Brown, S., Salaway, J., Yeager, T., & Spadafora, E. (2022). Improving the quality of Early Childhood Education training through collaborative community partnership. *Collaborations: A Journal of Community-Based Research and Practice*, 5(1), 1–11. <https://doi.org/10.33596/coll.95>
- Tao, J., & Kamarudin, D. (2023). A qualitative study of the current situation of early childhood art education in third-tier cities in China. *International Journal of Education & Technology*, 1(2), 1–11. <https://doi.org/10.59021/ijetech.v1i2.33>

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัด สำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต

FACTORS INFLUENCING THE DIGITAL TRANSFORMATION OF AGENCIES UNDER THE EXCISE DEPARTMENT REGION 1, EXCISE DEPARTMENT

ธนเดช เนระมิตร และปฐมพงศ์ กุกแก้ว*

Thanadet Neramit and Pathompong Kookkaew

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Faculty of Business Administration and Information Technology,

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding Author E-mail: pathompong.k@rmutsb.ac.th

Received May 20, 2025; Revised July 24, 2025; Accepted July 29, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพล 1) ปัจจัยภายในองค์กร และ 2) ปัจจัยภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในหน่วยงาน จำนวน 230 คน ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม G*Power และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ การสุ่มแบบแบ่งชั้น และสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ ด้านผู้นำองค์กร ด้านผู้ปฏิบัติงาน และด้านโครงสร้างองค์กรมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลได้ร้อยละ 76.40 ($R^2 = 0.764$) และมีอำนาจทำนายร้อยละ 75.40 (Adjusted $R^2 = 0.754$) และ 2) ปัจจัยภายนอกองค์กร ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลได้ร้อยละ 78.10 ($R^2 = 0.781$) และมีอำนาจทำนายร้อยละ 77.70 (Adjusted $R^2 = 0.777$) ข้อค้นพบนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบายดิจิทัลภาครัฐ และพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ที่ตอบสนองต่อปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร

คำสำคัญ: ปัจจัยภายในองค์กร, ปัจจัยภายนอกองค์กร, องค์กรดิจิทัล, การเปลี่ยนผ่าน, กรมสรรพสามิต

Abstract

This research article aimed to examine the influence of 1) internal organizational factors and 2) external organizational factors on the digital transformation of agencies under the Excise Department Region 1. A quantitative research methodology was employed whereas the sample consisted of 230 personnel working within agencies. The sample size was determined by using the G*Power

program to ensure statistical reliability. A multistage sampling technique was employed, consisting of stratified random sampling within sub-agencies and simple random sampling. Data were collected using a structured questionnaire developed from relevant literature and validated by experts. Descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, were used to summarize the data, while inferential statistics, specifically multiple regression analysis using the Enter method, were employed to test the research hypotheses.

The results revealed that 1) internal organizational factors, including leadership, personnel and organizational structure had a significant influence on digital transformation. These factors explained 76.40% of the variance ($R^2 = 0.764$) and had a predictive power of 75.40% (Adjusted $R^2 = 0.754$) and 2) external organizational factors, including political, social, economic, and technological aspects, also significantly influenced digital transformation, accounting for 78.10% of the variance ($R^2 = 0.781$) and 77.70% of predictive accuracy (Adjusted $R^2 = 0.777$). These findings can be used as empirical data for determining government digital policies and developing strategic plans that respond to internal and external environmental factors of the organization.

Keywords: Internal organizational factors, External organizational factors, Digital organization, Transformation, Excise Department

บทนำ

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของภาครัฐ การเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลจึงเป็นแนวทางสำคัญภายใต้กรอบแนวคิดรัฐบาล 4.0 เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และการให้บริการสาธารณะที่ตอบสนองความคาดหวังของประชาชน (วชิรพัฒน์ หวังหมูกกลาง และคณะ, 2567) ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. 2566–2570 ที่มุ่งการเพิ่มขีดความสามารถของภาครัฐในการให้บริการประชาชนผ่านนวัตกรรมดิจิทัล (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2567) ทั้งนี้ ในการปฏิบัติยังคงประสบกับข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ความเหลื่อมล้ำด้านทักษะดิจิทัลของบุคลากร และความท้าทายด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ งานวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า บทบาทผู้นำ โครงสร้างองค์การ ความพร้อมของบุคลากร ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การปรับตัวเชิงรุก ความมุ่งมั่น และวัฒนธรรมองค์การ การปรับให้สอดคล้องกับระเบียบ ข้อกำหนดทางกฎหมาย รวมถึงข้อจำกัดด้านงบประมาณ เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนสู่องค์กรดิจิทัล (โกศลจิตวิรัตน์, 2562; สุภาภรณ์ สีสุพรรณ และอจิรภาส เพียรขุนทด, 2565) อย่างไรก็ตาม ในบริบทของประเทศไทย ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกอย่างบูรณาการและเป็นระบบอย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นช่องว่างที่ควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึกและนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาองค์กรภาครัฐสู่ความเป็นดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับควบคุม และส่งเสริมการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมพื้นที่ในเขตภาคกลาง โดยมีหน่วยงานในสังกัดจำนวน 11 หน่วยงาน การเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของระบบราชการในระดับภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยในสถานะบุคลากรของหน่วยงาน พบว่า ในการดำเนินงานยังพบข้อจำกัดเกี่ยวกับความพร้อมของโครงสร้างองค์กร การบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ความพร้อมของระบบสนับสนุน และการปรับตัวของบุคลากรต่อเทคโนโลยี ตลอดจนแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น นโยบายของภาครัฐ และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล (จันทร์จิรา เหลลราช, 2564) งานวิจัยฉบับนี้จึงมีความสำคัญทั้งในส่วนของการประเมินความพร้อมภายในองค์กร และวิเคราะห์อิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีต่อการเปลี่ยนผ่านดังกล่าว เพื่อเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนสู่องค์กรดิจิทัลอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

บทความวิจัยนี้นำเสนอผลการศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาว่าปัจจัยทั้งสองกลุ่มมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ผลการวิจัยมีเป้าหมายเพื่อเสนอแนวทางเชิงกลยุทธ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรภาครัฐให้สามารถปรับตัวและดำเนินงานภายใต้บริบทดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ในด้านการจัดการองค์กรภาครัฐในระดับภูมิภาค ซึ่งยังมีงานวิจัยในบริบทนี้อย่างจำกัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร

แนวคิด 7S Framework ของ Peters and Waterman (1982) ระบุว่า การเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบภายใน ได้แก่ กลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบ บุคลากร ทักษะ รูปแบบ และค่านิยมร่วม ซึ่งสอดคล้องกับเศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ และวาสนา แก้วผืนกรังษี (2561) ที่เน้นการกลยุทธ์องค์กร วัฒนธรรม กระบวนการปฏิบัติงาน และความสามารถของบุคลากรเป็นปัจจัยหลัก ขณะที่ชลธิยา ไชยสิทธิ์ และต้องลักษณะ บุญธรรม (2567) เน้นภาวะผู้นำดิจิทัลและการจัดการข้อมูลเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยเมื่อเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดของ Vial (2019) ที่มุ่งเน้นด้านเทคโนโลยี กระบวนการ บุคลากร และการจัดการ พบว่า แนวคิด 7S Framework มีจุดเด่นด้านความเชื่อมโยงเชิงระบบของปัจจัยภายใน และเหมาะสมกับบริบทองค์กรภาครัฐที่เน้นการปรับตัวภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกองค์กร

แนวคิด PEST Analysis ของ Wheelen and Hunger (2008) วิเคราะห์อิทธิพลของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีต่อการปรับตัวขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ Reis et al. (2018) ที่เห็นว่า บริบทของเทคโนโลยีและสังคมเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนสู่องค์กรดิจิทัล ขณะที่ เกศนรินทร์ อัยกร (2567) เน้นการใช้ข้อมูลประกอบการบริหารและความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่าแนวคิด PEST มีจุดเด่นในการจำแนกปัจจัยเชิงนโยบายและสิ่งแวดล้อมอย่างครอบคลุม ในขณะที่แนวคิดของ เกศนรินทร์ได้เสนอรูปแบบที่เชื่อมโยงระหว่างภายนอกกับการดำเนินการภายในอย่างชัดเจน การวิจัยนี้จึงผสานสองแนวคิด เพื่อวิเคราะห์แรงกดดันภายนอกต่อการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล

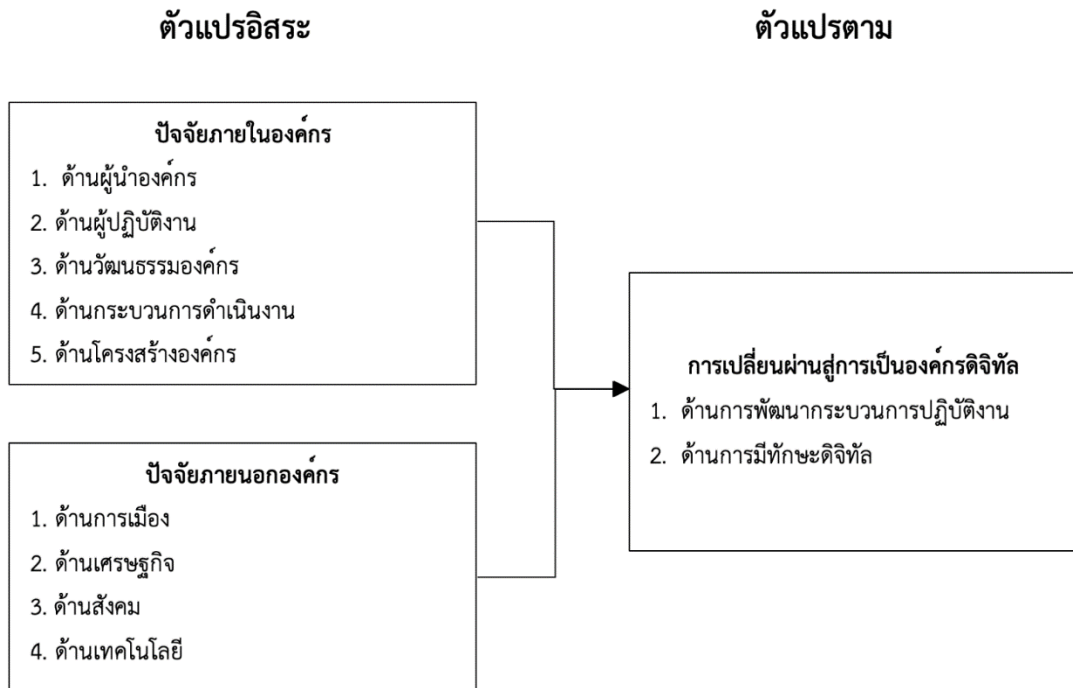
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล

Matt et al. (2015) ระบุองค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล ได้แก่ การปรับด้านเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยอาศัยบทบาทของผู้นำและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ และการวิเคราะห์บทบาทปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความพร้อมต่อการปรับตัวสู่องค์กรดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ Mergel et al. (2019) พบว่าองค์กรภาครัฐประสบความสำเร็จจากการพัฒนาเทคโนโลยีควบคู่กับบุคลากรและการมีส่วนร่วมของประชาชน

การทบทวนวรรณกรรมแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลต้องอาศัยปัจจัยทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในประเทศไทยยังไม่ครอบคลุมบริบทระดับภูมิภาค งานวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว และนำเสนอข้อเสนอเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับหน่วยงานภาครัฐในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสังเคราะห์วรรณกรรม ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการจากแนวคิด 7S Framework ของ Peters and Waterman (1982), PEST Analysis ของ Wheelen and Hunger (2008) และแนวทางการเปลี่ยนผ่านของ Matt et al. (2019) เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ หน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานใน 11 สำนักงานเขตพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 489 คน (ข้อมูลวันที่ 10 มกราคม 2568 จากสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล) คำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม G*Power ได้จำนวน 230 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยเริ่มจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามหน่วยงาน (Stratified Random Sampling) และสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้โปรแกรมสุ่มรายชื่อออนไลน์ เพื่อให้ได้สัดส่วนตามที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร 2) ปัจจัยภายในองค์กร จำนวน 15 ข้อ 3) ปัจจัยภายนอกองค์กร จำนวน 12 ข้อ และ 4) การเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล จำนวน 6 ข้อ โดยใช้เกณฑ์คะแนนระดับความคิดเห็นตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ ดังนี้ 4.21–5.00 = มากที่สุด, 3.41–4.20 = มาก, 2.61–3.40 = ปานกลาง, 1.81–2.60 = น้อย และ 1.00–1.80 = น้อยที่สุด ทั้งนี้ เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และทดสอบค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่ามีค่าระหว่าง 0.910–0.961 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (≥ 0.70) แสดงถึงความเชื่อมั่นในระดับสูง (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2559)

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคมถึงเมษายน พ.ศ. 2568 โดยได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 และส่งแบบสอบถามผ่าน E-mail ถึงบุคลากรภายในหน่วยงาน ซึ่งแบบสอบถามได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (หมายเลขรับรอง: IRB-RUS-2568-014)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter เพื่อทดสอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 69.10 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 31.70 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 61.70 เป็นบุคลากรตำแหน่งงานประเภททั่วไป จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 57.80 ระยะเวลาการปฏิบัติงานเริ่มบรรจุ – 10 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 และส่วนใหญ่เคยใช้เครื่องมือดิจิทัลในการปฏิบัติงานด้านเอกสาร และโซเชียลมีเดียและเว็บไซต์ จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร ปัจจัยภายนอกองค์กร และการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล ดังแสดงในตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร

ปัจจัยภายในองค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านผู้นำองค์กร	4.64	0.50	มากที่สุด
2. ด้านผู้ปฏิบัติงาน	4.45	0.57	มากที่สุด
3. ด้านวัฒนธรรมองค์กร	4.55	0.54	มากที่สุด
4. ด้านกระบวนการดำเนินงาน	4.48	0.60	มากที่สุด
5. ด้านโครงสร้างองค์กร	4.44	0.62	มากที่สุด
โดยรวม	4.51	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านผู้นำองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านผู้ปฏิบัติงาน และด้านโครงสร้างองค์กร ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกองค์กร

ปัจจัยภายนอกองค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการเมือง	4.38	0.62	มากที่สุด
2. ด้านเศรษฐกิจ	4.28	0.69	มากที่สุด
3. ด้านสังคม	4.50	0.56	มากที่สุด
4. ด้านเทคโนโลยี	4.50	0.65	มากที่สุด
โดยรวม	4.42	0.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกองค์กรในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยี ด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล

การเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน	4.44	0.60	มากที่สุด
2. ด้านการมีทักษะด้านดิจิทัล	4.48	0.57	มากที่สุด
โดยรวม	4.46	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีทักษะด้านดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของข้อมูลก่อนดำเนินการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพบค่า Skewness อยู่ระหว่าง -1.305 ถึง -0.786 และค่า Kurtosis อยู่ระหว่าง -0.217 ถึง 1.507 ซึ่งอยู่ในช่วงที่เหมาะสมตามเกณฑ์ของ Kline (2011) ที่กำหนดไว้ในช่วง ± 3 และ ± 10 ตามลำดับ นอกจากนี้ ตรวจสอบปัญหา Multicollinearity พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าอยู่ระหว่าง 0.631 ถึง 0.767 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์ 0.80 (Stevens, 2009) นอกจากนี้ ค่า Tolerance อยู่ในช่วง 0.200 ถึง 0.458 ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.10 – 1.00 และ VIF อยู่ระหว่าง 2.182 ถึง 4.992 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันเอง และเมื่อตรวจสอบความอิสระของค่าคลาดเคลื่อนด้วยค่า Durbin-Watson พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.849 ซึ่งอยู่ในช่วงที่เหมาะสมระหว่าง 1.50–2.50 (กลายาวานิชย์บัญชา, 2559) จึงสรุปได้ว่าข้อมูลของตัวแปรปัจจัยภายในองค์กรมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต

ปัจจัยภายในองค์กร	การเปลี่ยนผ่านสู่ การเป็นองค์กรดิจิทัล			t	p
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	0.176	0.183		0.963	0.337
ด้านผู้นำองค์กร	0.179	0.061	0.158	2.927***	0.004
ด้านผู้ปฏิบัติงาน	0.202	0.049	0.204	4.149***	0.000
ด้านวัฒนธรรมองค์กร	0.038	0.071	0.036	0.535	0.593
ด้านกระบวนการดำเนินงาน	0.091	0.071	0.096	1.287	0.199
ด้านโครงสร้างองค์กร	0.444	0.063	0.482	6.994***	0.000

Adjust R Square = 0.754 R Square = 0.764 R = 0.867 Durbin-Watson = 1.849
Std. Error of the Estimate (S.E) = 0.286 F = 135.427 p-value = 0.000**

***นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยภายในองค์กรทั้ง 5 ด้าน เพื่อทดสอบว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุคูณแบบ Enter พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำองค์กร ผู้ปฏิบัติงาน และโครงสร้างองค์กร มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านโครงสร้างองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกมากที่สุด ($\beta = 0.482$) รองลงมา คือ ด้านผู้ปฏิบัติงาน ($\beta = 0.204$) และด้านผู้นำองค์กร ($\beta = 0.158$) ตามลำดับ

ทั้งนี้ โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลได้ร้อยละ 76.40 ($R^2 = 0.764$) และปัจจัยภายในองค์กรมีอำนาจทำนายการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล ได้ร้อยละ 75.40 (Adjusted $R^2 = 0.754$) ขณะที่ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่า (Standard Error of Estimate) อยู่ที่ 0.286 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความแม่นยำในระดับดี และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยสามารถเขียนสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z_y = 0.158(\text{ผู้นำองค์กร}) + 0.204(\text{ผู้ปฏิบัติงาน}) + 0.482(\text{โครงสร้างองค์กร})$$

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของข้อมูลก่อนดำเนินการวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระมีการแจกแจงที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยค่า Skewness อยู่ระหว่าง -1.081 ถึง -0.806 และค่า Kurtosis อยู่ระหว่าง 0.593 ถึง 1.826 ซึ่งอยู่ในช่วงที่เหมาะสมตามเกณฑ์ของ Kline (2011) ที่กำหนดไว้ในช่วง ± 3 และ ± 10 ตามลำดับ นอกจากนี้ ตรวจสอบปัญหา Multicollinearity พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าอยู่ระหว่าง 0.717 ถึง 0.794 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์ 0.80 (Stevens, 2009) ขณะที่ค่า Tolerance อยู่ในช่วง 0.171 ถึง 0.276 ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.10

– 1.00 และ VIF มีค่าระหว่าง 3.627 ถึง 5.859 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันเอง และเมื่อตรวจสอบความอิสระของค่าคลาดเคลื่อนด้วยค่า Durbin-Watson พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.886 ซึ่งอยู่ในช่วงที่เหมาะสมระหว่าง 1.50–2.50 (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2559) จึงสรุปได้ว่าข้อมูลของตัวแปรปัจจัยภายในองค์กรมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต

ปัจจัยภายนอกองค์กร	การเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล			t	p
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	0.520	0.145		3.580	0.000
ด้านการเมือง	0.248	0.063	0.271	3.970***	0.000
ด้านเศรษฐกิจ	0.171	0.049	0.208	3.497***	0.001
ด้านสังคม	0.265	0.075	0.264	3.538***	0.000
ด้านเทคโนโลยี	0.207	0.075	0.208	2.7463***	0.006

Adjust R Square = 0.777 R Square = 0.781 R = 0.884 Durbin-Watson = 1.886
Std. Error of the Estimate (S.E) = 0.267 F = 200.979 p-value = 0.000**

***นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 5 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยภายนอกองค์กรทั้ง 4 ด้าน เพื่อทดสอบว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Enter พบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยีมีอิทธิพล ต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านการเมืองมีอิทธิพลเชิงบวกมากที่สุด ($\beta = 0.271$) รองลงมา คือ ด้านสังคม ($\beta = 0.264$) ด้านเศรษฐกิจ ($\beta = 0.208$) และด้านเทคโนโลยี ($\beta = 0.208$) ตามลำดับ แม้ว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีจะมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากัน แต่ด้านเศรษฐกิจมีค่า p-value ต่ำกว่า จึงถือว่ามีอิทธิพลมากกว่าในเชิงสถิติ

ทั้งนี้ โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลได้ร้อยละ 78.10 ($R^2 = 0.781$) และปัจจัยภายนอกองค์กรมีอำนาจทำนายการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล ได้ร้อยละ 77.70 (Adjusted $R^2 = 0.777$) ขณะที่ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่า (Standard Error of Estimate) อยู่ที่ 0.267 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความแม่นยำในระดับดี และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยสามารถเขียนสมการสรุปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z_y = 0.271(\text{การเมือง}) + 0.208(\text{เศรษฐกิจ}) + 0.264(\text{สังคม}) + 0.208(\text{เทคโนโลยี})$$

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า โครงสร้างองค์กร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้นำองค์กร เป็นปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล โดยเฉพาะโครงสร้างองค์กรซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุด เนื่องจากโครงสร้างองค์กรที่มีความยืดหยุ่นและเอื้อต่อการบูรณาการเทคโนโลยี ทำให้องค์กรสามารถจัดการข้อมูล บริหารงาน และให้บริการผ่านระบบดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน บุคลากรที่มีทัศนคติเปิดรับการเปลี่ยนแปลง และมีทักษะด้านเทคโนโลยี เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร โดยเฉพาะเมื่อได้รับการสนับสนุนจากผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และสามารถส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งข้อค้นพบนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Daft (2010) และ Robbins and Coulter (2018) ที่อธิบายว่า ปัจจัยภายในเป็นสิ่งที่องค์กรสามารถควบคุมได้ และเป็นพื้นฐานสำคัญของการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศของ จันทรจิรา เหลลราช (2564) และศิวพร แต้มคุ และคณะ (2567) ที่พบว่าโครงสร้างที่ยืดหยุ่นและภาวะผู้นำแบบเปิด เป็นตัวแปรสำคัญในหน่วยงานรัฐ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับภาคเอกชน เช่น ธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทด้านเทคโนโลยี พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากรและผู้นำองค์กรมีความสำคัญกว่า เนื่องจากระบบงานมีความคล่องตัวมากกว่า ขณะที่ภาครัฐมีข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง ทำให้โครงสร้างองค์กรในภาครัฐจึงมีบทบาทที่เด่นชัดกว่าภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้แตกต่างจากงานวิจัยของ Vial (2019) ที่เน้นบทบาทของเทคโนโลยีเป็นประเด็นหลักของการเปลี่ยนผ่าน ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า หน่วยงานระดับภูมิภาคในประเทศไทยยังขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่เข้มแข็ง จึงทำให้องค์กรประกอบภายในโดยเฉพาะโครงสร้างองค์กรและผู้นำ มีอิทธิพลมากกว่าเทคโนโลยี

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล โดยเฉพาะด้านการเมืองซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าทิศทางนโยบายและกฎหมายของภาครัฐ เช่น ยุทธศาสตร์รัฐบาลดิจิทัล มีผลโดยตรงต่อการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐในระดับภูมิภาค ส่วนด้านสังคมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลรองลงมา เนื่องจากพฤติกรรมผู้ใช้บริการในปัจจุบันมีความคาดหวังต่อบริการที่สะดวก รวดเร็ว และโปร่งใสผ่านระบบออนไลน์ เช่นเดียวกับการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลต่อวิธีการทำงานในหน่วยงานราชการ ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานของสุพรรณรัตน์ วงศ์ดุสิตบุรี (2566) และ สุภาภรณ์ สีสุพรรณ กับอจิรภาส เพียรขุนทด (2565) ที่ระบุว่าปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะนโยบายของรัฐและความคาดหวังของสังคม มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านขององค์กรภาครัฐ และสอดคล้องกับแนวคิด PEST Analysis ของ Wheelen and Hunger (2008) อธิบายว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกมีบทบาทในการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์กร อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบกับหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง เช่น กระทรวงต่าง ๆ ซึ่งมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมากกว่าหน่วยงานระดับภูมิภาค อาจทำให้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเป็นตัวแปรหลักในการเปลี่ยนผ่านมากกว่าปัจจัยด้านความพร้อมภายในและการสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 กรมสรรพสามิต พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล

จากผลการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดองค์ความรู้ใหม่ที่แสดงถึงกลไกเชิงระบบของการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลในบริบทของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาค โดยเกิดจากการบูรณาการปัจจัยภายในและภายนอกให้สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดโครงสร้างองค์กรให้มีความยืดหยุ่นเอื้อต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การพัฒนาผู้นำ และบุคลากรให้มีทักษะดิจิทัล รวมถึงการปรับตัวต่อบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กลไกดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบองค์รวม ซึ่งช่วยยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ความรู้ใหม่นี้แสดงให้เห็นว่า ความสำคัญของแต่ละปัจจัยมีความแปรผันตามบริบทเฉพาะของหน่วยงานระดับภูมิภาค จึงควรมีการวิจัยเชิงพื้นที่เพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายดิจิทัลที่เหมาะสมในแต่ละบริบท

สรุป

การเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 1 ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายใน ได้แก่ ภาวะผู้นำด้านดิจิทัล ความพร้อมของผู้ปฏิบัติงาน และโครงสร้างองค์กรที่มีความยืดหยุ่น รวมถึงปัจจัยภายนอก ได้แก่ ด้านสังคม เทคโนโลยี การเมือง และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะแรงผลักดันจากความคาดหวังของผู้รับบริการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว และทิศทางเชิงนโยบายและงบประมาณของภาครัฐ ล้วนมีบทบาทที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถปรับตัวในยุคดิจิทัลได้ ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้เป็นการบูรณาการตัวแปรภายในและภายนอกภายใต้บริบทของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาค โดยผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรภาครัฐที่มีบริบทใกล้เคียงกันให้สามารถเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหาร และฝ่ายทรัพยากรบุคคล ควรกำหนดแผนระยะสั้นในการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการดำเนินงานแบบดิจิทัล โดยลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน แยกบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และกำหนดสายงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความรับผิดชอบโดยตรง พร้อมทั้งเสริมสร้างทักษะดิจิทัลขั้นพื้นฐานให้กับผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ เพื่อสร้างฐานความพร้อมภายในองค์กร และแผนระยะยาวควรจัดทำนโยบายด้านการพัฒนากำลังคนดิจิทัลอย่างเป็นระบบ เช่น การสร้างเส้นทางความก้าวหน้าสำหรับสายงานดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลง และการวางระบบพี่เลี้ยงเพื่อยกระดับความสามารถของบุคลากรอย่างยั่งยืน

1.2 ผู้บริหาร และฝ่ายกลยุทธ์ ควรกำหนดแผนระยะสั้นในการจัดทำกลไกติดตามนโยบายภาครัฐ กฎหมาย และทิศทางด้านการเมืองที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัล พร้อมทั้งออกแบบแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมและพฤติกรรมผู้ใช้บริการ และวางแผนระยะยาวในการสร้างระบบบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่นและมีศักยภาพในการปรับตัวสูง รวมถึงพัฒนาความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างความมั่นคงเชิงนโยบายและความคาดหวังของประชาชนในสังคมดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล ทั้งด้านการพัฒนาทักษะบุคลากร การให้บริการประชาชน และประสิทธิภาพการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางการจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง

2.2 ควรศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้บริการดิจิทัล โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี และประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2559). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 16). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกศนรินทร์ อัยกร. (2567). การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์และการปรับตัวของรัฐประศาสนศาสตร์ในยุคดิจิทัล. *วารสารการบริหารการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(4), 866–879. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd/article/view/1266/857>
- โกศล จิตวิรัตน์. (2562). ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงสู่องค์กรดิจิทัลไทยแลนด์ 4.0 ในศตวรรษที่ 21. *Humanities, Social Sciences, and Arts*, 12(6)1796-1816. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/187251/160580>
- จันทร์จิรา เหลลราช. (2564). ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนสู่องค์กรดิจิทัล. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 39(4), 81–94. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jiskku/article/view/252348/171605>
- ชลัญญา ไชยสิทธิ์ และต้องลักษณะ บุญธรรม. (2567). แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร.

- วารสารศิลปศาสตรราชมงคลสุวรรณภูมิ, 6(1), 224-238. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/276176/182862>.
- วชิรพัฒน์ หวังหมูกกลาง, กฤต ผิวขำ, เจษฎา โพธิสาย, ภูบดินทร์ ดาบภูเขียว, อลงกรณ์ กริรัมย์, ทิพรัตน์ ท้าวมา, จิตติมา ทแก้วพันธ์, ณัฐนันท์ จันทรเรือง และเกวรินทร์ ศรีเภา. (2567). การปรับตัวขององค์กรปกครองท้องถิ่นสู่ระบบราชการ 4.0 ด้วยนวัตกรรม. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(3), 689–701. <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd/article/view/1134/710>
- ศิวพร แต้มคู, กุลชลี จงเจริญ และจิตติกรณ์ ยาวิไชย จาริกศิลป์. (2567). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลในการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 19(1), 30-45. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/article/view/15758>
- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ และวาสนา แก้วผืนรังษี. (2561). การเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัลของประเทศไทย เพื่อนำไปสู่ Thailand 4.0. *วารสารวิชาการ กสทช.*, 24-42. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBTC_Journal/article/view/161419/116413
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2567). *แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.2567-2570*. สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) <https://www.dga.or.th/policy-standard/policy-regulation/dga-019/dga-027/dg-plan-2566-2570/>
- สุพรรณรัตน์ วงศ์ดุสิตบุรี. (2566). การบริหารจัดการของผู้นำสมัยใหม่ในยุคดิจิทัลของเทศบาลเมืองพัทธยา. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 8(1), 136–148. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/260322>
- สุภาภรณ์ สีสุพรรณ และอจิรภาส เพียรขุนทด. (2565). การปรับตัวเพื่อเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรดิจิทัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 7(8), 246-264. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/255394/173313>
- Daft, R. L. (2010). *Organization theory and design* (10th ed.). South-Western Cengage Learning.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). Guilford Press.
- Matt, C., Hess, T. & Benlian, A. (2015) Digital Transformation Strategies. *business & Information Systems Engineering*, 57(5), 339–343. <https://doi.org/10.1007/s12599-015-0401-5>
- Mergel, I., Edelmann, N., & Haug, N. (2019). Defining Digital Transformation: Results from Expert Interviews. *Government Information Quarterly*, 36, 1-16. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.06.002>
- Peters, T. J., & Waterman, R. H. (1982). *In Search of Excellence: Lessons from America's Best-Run Companies*. Harper & Row.

- Reis, J., Amorim, M., Melão, N. & Matos, P. (2018). Digital Transformation: A Literature Review and Guidelines for Future Research. In *World CIST'18 2018, AISC 745*, (pp.411–421). Chicago.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (2018). *Management* (14th ed.). Pearson Education.
- Stevens, J. P. (2009). *Applied multivariate statistics for the social sciences* (5th ed.). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Vial, G. (2019). Understanding digital transformation: A review and a research agenda. *Journal of Strategic Information Systems*, 28(2), 118–144. <https://doi.org/10.1016/j.jsis.2019.01.003>
- Wheelen, T. L., & Hunger, J. D. (2008). *Strategic management and business policy* (11th ed.). Pearson Prentice Hall.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 5 ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 1 (TCI ฐาน 1) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2572 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ทางด้านสังคมศาสตร์ ในมิติสังคมศาสตร์ทั่วไป ภาษาและภาษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพ (ภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม สังคมสิ่งแวดล้อม ภูมิประวัติศาสตร์) จิตวิทยา การศึกษา ธุรกิจ การจัดการและการบัญชี การจัดการการท่องเที่ยว สันทนาการ และการบริการ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน จากหลายหลายสถาบัน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดออกรวสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

1) บทความพิเศษ (Special Articles) บทความพิเศษทางวิชาการที่นำเสนอองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการหรือวิชาชีพ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ จากพื้นฐานทางวิชาการที่ได้เรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของตนเอง หรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้ที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป

3) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีความมุ่งหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้า หรือการนำวิชาการ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ บทความวิจัยมีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจน สมเหตุสมผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่เด่นชัด มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความ และสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์

4) บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น

5) ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปลย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและนานาชาติ

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8-15 หน้ากระดาษ A 4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK เท่านั้น ตั้งค่าน้ำกระดาษโดยเว้นขอบบน

ขอบซ้าย 1.38 นิ้ว (3.51 cm.) และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว (2.54 cm.) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัด เท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอตารางต้องนำเสนอตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับตารางไว้ด้านบน ส่วนการนำเสนอรูปภาพหรือแผนภาพระบุหมายเลขกำกับไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 รูปที่ 1 หรือ Figure 1 และแผนภาพที่ 1 รูปภาพหรือแผนภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลางหน้ากระดาษ

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดรูปแบบตามแบบของวารสาร พร้อมระบุหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เขียน และ E-mail ที่สามารถติดต่อได้

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรอยู่ระหว่าง 250-300 คำ ต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้นระยะพิมพ์เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระนี้ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด สั้น กระชับ และครอบคลุม

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย

3) **วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)** ระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

4) **การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)** อธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสารบทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของรู้นั้นได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

5) **กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)** แสดงถึงแนวคิดสำคัญ หลักการสำคัญ ที่กำหนดขึ้นจากการประมวลมาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอเป็นแผนภาพที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

6) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

7) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

8) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

9) **องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย (Body of Knowledge)** ระบุข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากผลการวิจัย

10) **สรุป (Conclusions)** สรุปในภาพรวมของบทความ โดยนำเสนอประเด็นสำคัญผลการวิจัย และแสดงผลลัพธ์ว่าผลการวิจัยความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป

11) **ข้อเสนอแนะ (Suggestion)** ระบุข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

12) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาของบทความเท่านั้น (ใช้ระบบ APA 6th)

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปประเด็นเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ เน้นประเด็นสำคัญของงานที่ต้องการนำเสนอ โดยเขียนให้สั้น กระชับ มีความยาวไม่เกิน 250-300 คำ โดยบทคัดย่ออาจจะประกอบด้วยเนื้อหาสามส่วน คือ เกริ่นนำถึงวัตถุประสงค์ สิ่งที่ทำ (วิธีในการศึกษา) สรุปผลสำคัญที่ได้ ซึ่งอ่านแล้วต้องเห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน

2) **บทนำ (Introduction)** เป็นการกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) และต้องมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลตามรูปแบบที่วารสารกำหนด

3) **เนื้อเรื่อง (Content)** แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

4) **สรุป (Conclusion)** สรุปโดยเลือกประเด็นสำคัญของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป

5) **องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ (Body of Knowledge)** ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลมาจากประเด็นที่ศึกษา การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

6) **เอกสารอ้างอิง (Reference)** ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาของบทความเท่านั้น (ใช้ระบบ APA 7th)

ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือ หรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสารเพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่สามารถส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA 7th Edition) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ใช้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิง บทความทุกรายการและเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ธนู ทดแทนคุณ, 2568)
- 2) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (จิตภา เร่งมีศรีสุข และชนิดาภา กระแจะจันทร์, 2566) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (สัมพันธ์ สุกใส, 2563; สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสารกุล, 2565)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้งเพิ่มคำว่า และ คณะ เช่น (จิตภา เร่งมีศรีสุข และคณะ, 2567)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพญญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น โดย เว้น 1 ระยะ และ อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค คั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่มีผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้นหรืออักษรย่อชื่อต้น (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Hanegraaff, W., 2003)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น และใช้เครื่องหมาย "&" ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะ ก่อนและหลัง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค และปีที่พิมพ์ เช่น (Cadigan, J. & Shupp, R., 2000) และให้ใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Cadigan, J., 2013; Hanegraaff, W., 2003)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น ของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al, และปีที่พิมพ์ (Hanegraaff, W. et al., 2008)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่งตามลำดับพญญชนะภาษาอังกฤษ (A-Z)

เอกสารอ้างอิง

(1) หนังสือ

รูปแบบ :

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./&/สกุล,/ชื่อ./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2561). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เอ็น เค การพิมพ์.

Budynas R. G., & Nisbett K. J. (2014). *Shigley's mechanical engineering design* (7th ed.). McGraw-Hill.

อารยา ปรีชาสถิตย์, ัญญาพร สวัสดิ์ผล, วรวิทย์ ศรีโสภณ, ปรีชา จิตต์เกษม และธวัชชัย ศรีประเสริฐ. (2565). *จิตวิทยาการพัฒนาศิลปะภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

(2) หนังสือแปล

รูปแบบ :

ไทย สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่องภาษาต้นฉบับ/[ชื่อหนังสือภาษาไทย]/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่องภาษาต้นฉบับ/[ชื่อหนังสือภาษาอังกฤษ]/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ซาโตรุ, โคเซ็น. (2557). *The book of Shinto* [ชินโต จิตวิญญาณแห่งชินโต] (พิมพ์ครั้งที่ 5). มาริพับลิชชิง.

Piaget, J. (1950). *La construction du réel chez l'enfant* [The child's construction of reality]. Neuchâtel, Delachaux, & Niestlé.

(3) บทในหนังสือ

รูปแบบ :

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)./ชื่อหนังสือ/(น./เลขหน้า)./สำนักพิมพ์.

อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อบทความ./In/ชื่อบรรณาธิการ/Ed. หรือ Eds.)./ชื่อหนังสือ/(pp./เลขหน้า)./สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

วาสนา ศรีปรัชญานันต์ และปณิตตา จันทอร่าม. (2564). ถ่างหรือถมความเหลื่อมล้ำ ประเทศไทยอยู่ตรงไหนในทศวรรษที่ 21. ใน ทิพย์พิมล เกียรติวาทีรัตนะ(บ.ก.), *ได้พบแห่งความงดงาม* (น. 31-43). ภาพพิมพ์.

Smith, J. A. (2020). Cognitive behavioral therapy methods. In R. T. Johnson & K. L. Brown (Eds.), *Handbook of clinical psychology* (pp. 45–78). Academic Press.

(4) บทความในวารสาร

รูปแบบ :

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./เลขหน้า./URL
อังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อ./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./เลขหน้า./DOI

ตัวอย่าง:

รามณรงค์ นิลกำแหง และกันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ. (2566). ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทย หลังยุควิกฤตโควิด-19. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*, 5(2), 462-476. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/264268>

Boonroungrut, C., Muangkaew, K., Phoyen, K., Vechpong, T., Punyakitphokin, W., Khawda, G., Nantachai, G., Eiamnate, N., Worakul, P., M'manga, C., & Saroinsong, W. P. (2024). Visualising the scientific landscape of global research in self-compassion: A bibliometric analysis. *Knowledge Management & E-Learning*, 16(1), 186–207. <https://doi.org/10.34105/j.kmel.2024.16.009>

(5) รายงานการประชุมเชิงวิชาการ

รูปแบบ :

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปี)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(น./เลขหน้า)./ฐานข้อมูล.
อังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อ./(ปี)./ชื่อเรื่อง./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed. หรือ Eds.)/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(pp./เลขหน้า)./ฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง:

พัชรภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี (บ.ก.), *การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ* (น. 97-102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Roberts, J. M. (2022). Machine learning applications in healthcare. In K. L. Brown & P. A. Smith (Eds.), *Advances in medical technology. Proceedings of the 15th International Conference on Health Science* (pp. 105–120). SpringerLink.

(6) รายงาน

รูปแบบ :

ไทย ชื่อหน่วยงาน./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./URL
อังกฤษ ชื่อหน่วยงาน./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./URL

ตัวอย่าง:

กระทรวงสาธารณสุข. (2564). รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย. กระทรวงสาธารณสุข. <https://www.moph.go.th/covid19/report>
World Health Organization. (2020). *Global tuberculosis report 2020*. World Health Organization. https://www.who.int/tb/publications/global_report/en/

(7) สารนิพนธ์/ วิทยานิพนธ์/ ดุษฎีนิพนธ์

รูปแบบ :

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต./ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL
อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[Doctoral dissertation หรือ Master's thesis./ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง:

พิไลพร ธรรมรักษ์. (2553). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในการทำตลาดโดนด : ศึกษากรณี หมู่ 6 บ้านดงห้วยหลวง ตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/19645>
Ata, A. (2015). *Factor effecting teacher-child communication skill & self-efficacy beliefs: An investigation on preschool teachers* [Master's thesis, Middle East Technical University]. Middle East Technical University Library. <http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12619101/index.pdf>

(8) เอกสารประกอบการสอน

รูปแบบ :

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปี)./ชื่อเอกสาร/[เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]./คณะ,/มหาวิทยาลัย.
อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปี)./ชื่อเอกสาร/[Unpublished manuscript]./คณะ,/มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง :

นภัทร์ แก้วนาค. (2555). *เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล (Qualitative Data Analysis Technic)* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
Blackwell, E., & Conrod, P. J. (2003). *A five-dimensional measure of drinking motives* [Unpublished manuscript]. Department of Psychology, University of British Columbia.

(9) เอกสารที่สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต

รูปแบบ :

ไทย ชื่อ/สกุลผู้เขียน./(ปี,/วัน/เดือนที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อผู้เขียน./(ปี,/เดือน/วันที่เผยแพร่)/ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง :

เอกราช ศุภวิชากิจ. (2567, 27 ตุลาคม). สัญญาณอันตรายหากกระจายพอร์ทัลการลงทุนมากเกินไป. ไทยรัฐออนไลน์. https://www.thairath.co.th/money/experts_pool/columnist/2822145

Baker, S. J. (2021, October 15). *The evolution of digital marketing strategies*. Digital Marketer Insights. <https://www.digitalmarketerinsights.com/evolution-digital-marketing>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ :

ไทย ชื่อกฎหมาย./(ปี,/วัน/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่/เลขตอน.หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548. (2548, 25 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอนพิเศษ 39 ง. หน้า 14–23.

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, 13 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก. หน้า 1–18.

พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505. (2505, 27 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ). เล่ม 79 ตอนที่ 67. หน้า 24–31.

4. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

4.1 ส่งผ่านระบบออนไลน์ของวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ (THAIJO) โดยสมัครสมาชิก และส่งบทความผ่านระบบได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/index>

4.2 ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ เอกสารประกอบด้วย

1) ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด จำแนกเป็น

- ต้นฉบับที่ไม่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 2 ชุด

- ต้นฉบับที่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 1 ชุด เอกสารต้องระบุรายละเอียด ผู้เขียนบทความ

Author (s) ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่ง และสังกัด หรือวุฒิการศึกษาสูงสุด อย่างใดอย่างหนึ่งโดยให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เฉพาะผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author) ให้ระบุที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ E-mail ที่สามารถติดต่อได้ ในกรณีที่ต้นฉบับดังกล่าวมาจากหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือหลักสูตร การศึกษาโปรดระบุชื่อหลักสูตร สาขา และสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน

2) แผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น (ระบุชื่อบทความและชื่อผู้เขียน)

3) แบบเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

- แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อได้รับการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

- แบบฟอร์มสมัครสมาชิกวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

4) ส่งต้นฉบับบทความเพื่อเสนอตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ มายัง

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

เลขที่ 60 หมู่ 3 ถนนสายเอเชีย (กรุงเทพฯ-นครสวรรค์) ตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทร. 035-709208, โทรสาร. 035-709208

4.3 ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แนบไฟล์ต้นฉบับ (File attachment) ในรูปแบบ MS Word และ PDF ส่งมายัง E-mail: journalartmutsb2560@gmail.com เมื่อได้รับการยืนยันจากกองบรรณาธิการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงในวารสารแล้ว ผู้เขียนจะต้องส่งแผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่นมายังกองบรรณาธิการเพื่อเข้าสู่กระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

5. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร รูปแบบไฟล์ภาพในสกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp. ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไขถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่าน หรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

6. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืน เพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ หรือบทความวิจัย ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารบทความลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)
ชื่อบทความ (อังกฤษ) (ตัวพิมพ์ใหญ่: 18 pt)

บทความวิจัย

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt), เบอร์โทรศัพท์ (มือถือ), ID Line

Received เดือน วัน, ปี; Revised เดือน วัน, ปี; Accepted เดือน วัน, ปี

บทคัดย่อ (250-300 คำ)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1)..... 2).....
และ 3) ..... การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย.....
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ..... สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ .....
ผลการวิจัยพบว่า

1).....

2).....

3) .....

คำสำคัญ: ....., ..., ... (3-5 คำ)

Abstract (250-300 words)

This Article aimed to study 1) ..... 2) .....
and 3) ..... the sample was..... They was selected by .....
the instrument for collecting data was ..... Analysis data by Descriptive
statistics and Content Analysis. The research results were found as follows;

1).....

2).....

3) .....

Keywords: ....., ..., ... (3-5 words)

บทนำ

ย่อหน้าแรก เขียนอธิบายประเด็นวิจัย ปรากฏการณ์ ความน่าสนใจ ความสำคัญ โดยนำข้อมูลงานวิจัยที่ดีพิมพ์เพื่อที่จะบ่งชี้สถานการณ์ปัจจุบันขององค์ความรู้ (knowledge) หรือการทำงานของนักปฏิบัติ (practice) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพอสังเขปเพื่อชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมาการค้นพบอะไรบ้างและค้นพบโดยใครบ้างเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอให้เห็นว่ายังมีช่องว่าง (gap) ของงานวิจัย (อ้างข้อมูลตัวเลขจากหน่วยงานราชการ/บทความวิจัยที่ดีพิมพ์ 1-2 ปี/เจ้าของทฤษฎี)

ย่อหน้าที่สอง พื้นที่วิจัย ปัญหา ความต้องการ หรือลักษณะกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยเป็นอย่างไร นักวิจัยได้มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในพื้นที่นั้นอย่างไรบ้าง มีงานวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่กลุ่มเป้าหมายอย่างไร

ย่อหน้าที่สาม เขียนแนะนำวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานวิจัยซึ่งจะเป็นเหมือนเข็มทิศบอกแนวทางการทำวิจัย [how?, where?, when?] นักวิจัยชี้ให้เห็นระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่วางไว้พอสังเขป

บทความวิจัยนี้นำเสนอ ..... (โครงสร้าง และเนื้อหาของบทความที่จะนำเสนอ โดยปกติจะเขียนตามวัตถุประสงค์ หรือประเด็นตามหัวข้อบทความ และประโยชน์ที่จะเกิดแก่วงวิชาการหรือสังคม)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา.....
2. เพื่อศึกษา .....
3. เพื่อศึกษา .....

การทบทวนวรรณกรรม

เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของรู้นั้นได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

1. ....
2. ....
3. ....

(สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่ทบทวนมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน)

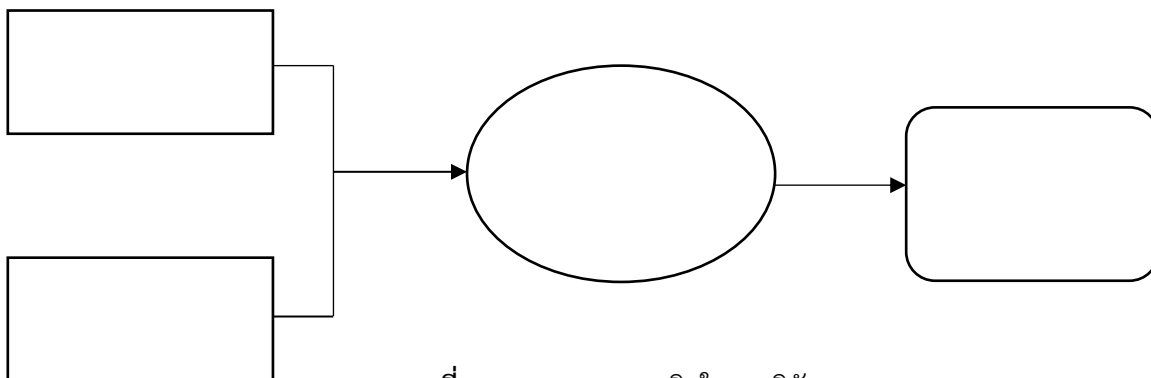
กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิง ..... ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ..... ประกอบด้วย ..... โดยมีรายละเอียดดังนี้

เขียนตัวแปรอิสระ

กระบวนการ/เครื่องมือ/พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการเขียนแบบที่ 1

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือ ..... ประชากร คือ ..... จำนวน ..... คน (อ้างอิง) กลุ่มตัวอย่าง คือ ..... จำนวน .... คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบ.....(อธิบายการคัดเลือกอย่างละเอียด) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี ..... ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา..... 2) แบบสัมภาษณ์ (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา ..... 3) แนวทางการสนทนากลุ่ม (ประเด็นการสนทนา องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร) รวบรวมข้อมูลโดย ..... ระหว่างเดือน ..... ถึง เดือน ..... พ.ศ. .... นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ.....(สถิติพื้นฐาน/สถิติอ้างอิง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

วิธีการเขียนแบบที่ 2

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือ ..... โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรุ่นใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

ขั้นตอนที่ 3 การเพิ่มศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

วิธีการเขียนแบบที่ 3

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย..... โดยใช้วิธีการ..... ดังนี้

1) การศึกษาในเชิง..... หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึง.....ดังนี้

(1) .....

(2) .....

(3) .....

ฯลฯ

2) การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการสร้าง ..... ทั้งในระดับนโยบาย ประชาชน ชุมชน องค์กร/สถาบันการศึกษา ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

(1) ทำการศึกษาและคัดเลือกองค์กร ชุมชน องค์กรนโยบายในประเทศ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือ .....เกี่ยวกับกระบวนการ.....

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับ.....

(3) ดำเนินการศึกษาวเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนา ความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับ..... ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงลึก โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย

(4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการ.....ทั้งนี้ เน้นการนำผลการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่ให้.....และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของในระดับประเทศได้รับทราบ

(5) วิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการ.....

(6) สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

- 3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ..... มีคุณสมบัติดังนี้
- 1) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ.....
  - 2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้าน.....อย่างน้อย 5 ปี
  - 3) มีการศึกษาและทำงานวิจัยด้าน.....อย่างต่อเนื่อง
- 4) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา..... มีอะไรบ้าง มีกระบวนการอย่างไร
- 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล .....
- 6) การวิเคราะห์ข้อมูล .....
- 7) การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย .....

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 แสดง.....

หัวข้อที่ 1	หัวข้อที่ 2	หัวข้อที่ 3
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
โดยรวม		.....

จากตารางที่ 1 .....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

.....

แผนภาพที่ 1 แสดง.....

จากภาพที่ 1 .....

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า.....

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า .....

..... ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....

..... ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า .....

..... ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....

..... ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า .....

.....ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....

..... ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

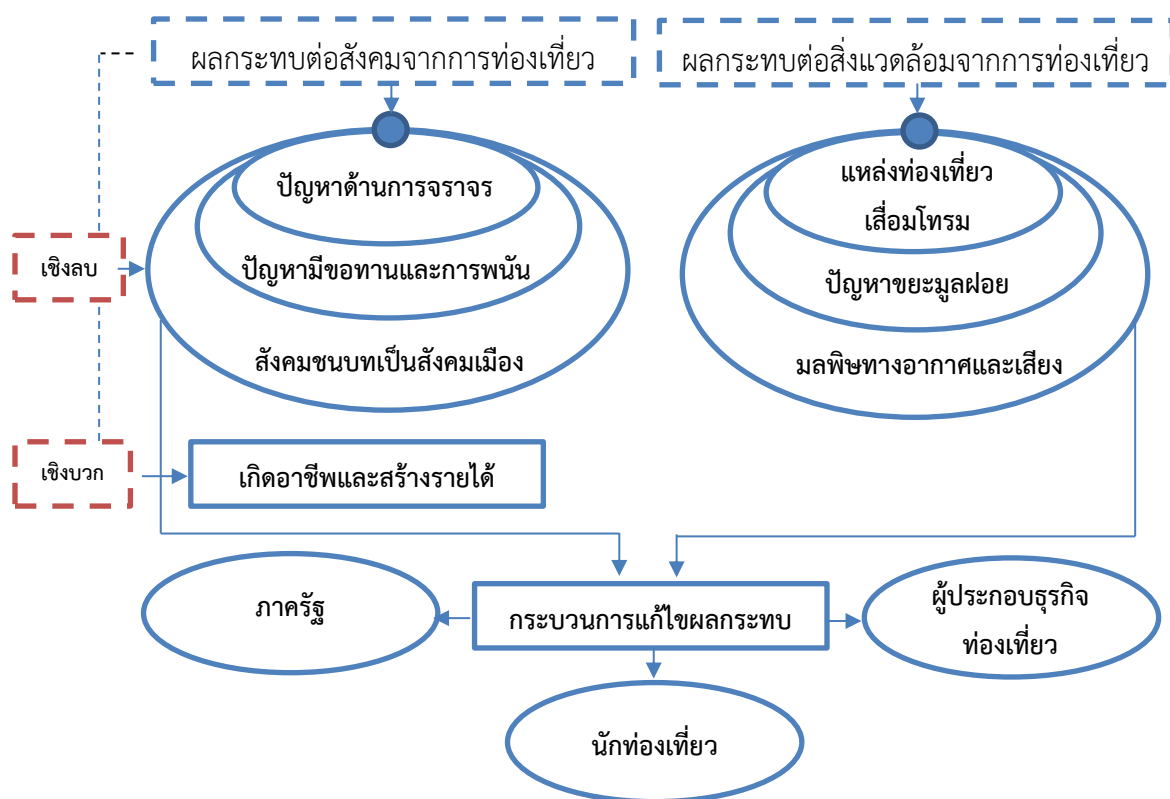
.....

.....

.....

ตัวอย่าง: การเขียนองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการจราจร ปัญหาที่มีขอทานและการพนัน และสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ส่วนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมในภาพรวมโดยเฉพาะการก่อให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขผลกระทบให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อนำสู่การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนักและรักษาไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าของโลก สู่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมรดกทรัพยากรและการดำรงอยู่ของคนในสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ .....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า .....
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....
- 1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า .....
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....
- 1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า .....
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ..... ที่สำคัญ คือ ..... สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ ..... โดยควรให้ความสำคัญกับ ..... สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ .....

เอกสารอ้างอิง (ตัวอย่าง)

- จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2561). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เอ็น เค การพิมพ์.
- ธนกฤต อึ้งน้อย และอนุชา กอนพ่วง. (2564). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(2). 169-180 https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/221050
- นภัทร์ แก้วนาถ. (2555). *เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล (Qualitative Data Analysis Technic)* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2557. (2557, 29 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม132 ตอนพิเศษ 52 ง.หน้า 7-8.
- พัชรภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี (บ.ก.), *การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ* (น. 97-102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทราพร เกษสังข์ และแพรวณา เรียงริลา. (2564). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครุคณิตศาสตร์ จังหวัดเลย. *วารสารการวัดผลการศึกษาลำนำททดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 38(104), 25-37. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JEMEPTB/article/view/254476/171812>
- รามณรงค์ นิลกำแหง และกันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ. (2566). ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทย หลังยุควิกฤตโควิด-19. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*, 5(2), 462-476. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/article/view/264268>
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2561, 20 มกราคม). *การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)*. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329>
- โสธณา เครือเมฆ วิกิร ตันทงทูโต และชีพสมน รังสยากร. (2562). รูปแบบการเรียนการสอนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอนาคตของผู้เรียนคหกรรมศาสตร์. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 14(1), 339-355. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/article/view/125798/133781
- Boonroungrut, C., Muangkaew, K., Phoyen, K., Vechpong, T., Punyakitphokin, W., Khawda, G., Nantachai, G., Eiamnate, N., Worakul, P., M'manga, C., & Saroinsong, W. P. (2024). Visualising the scientific landscape of global research in self-compassion: A bibliometric analysis. *Knowledge Management & E-Learning*, 16(1), 186–207. <https://doi.org/10.34105/j.kmel.2024.16.009>
- Budynas R. G., & Nisbett K. J. (2014). *Shigley's mechanical engineering design* (7th ed.). McGraw-Hill.

- Cronbach, Lee J., Gleser, G. C., Nanda, H., & Rajaratnam, N. (1972). *The dependability of behavioral measurement*. John Wiley.
- Ojo, F. U., Etuokwu, M. N., & Ukpene, C. P. (2023). Creativities and Innovative Skills in Home Economics. *Nigeria Journal of Home Economics*, 11(8), 255-264.
<https://doi.org/10.61868/njhe.v11i8.230>

Faculty of Liberal Arts

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi
60 Moo 3 Asia-Highway Road, Huntra Subdistrict,
Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand 13000